GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktor prowadzący **Piotr Rozpara** | Cena gazety **12,99 zł** (w tym 8% VAT) | nr 141.11240, 1

Nakład 84 tys. + **322 tys. prenumerat cyfrowych**

FOT. SOCIAL MEDIA/VIA REUTERS

Świat

W MOSKWIE ZNÓW PŁONIE RAFINERIA

W wyniku coraz częstszych ataków ukraińskich częściowo lub w całości zatrzymana jest produkcja w 13 rosyjskich rafineriach. Rosja, która jeszcze niedawno mianowała się „energetycznym supermocarstwem", została zmuszona do kupowania benzyny w Azji – pisze Wacław Radziwinowicz.
Czytaj ▶ 11

◀ Na zdjęciu: dym nad rafinerią w Moskwie po wczorajszym ataku ukraińskiego drona

Kultura

Wszędzie czuł się outsiderem

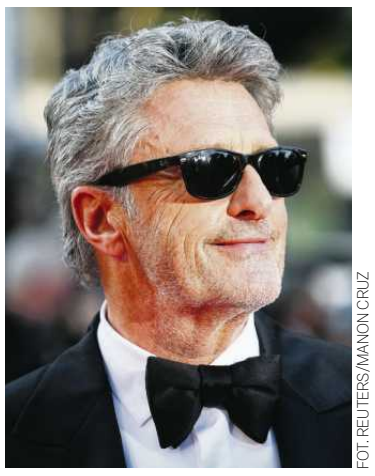

FOT. REUTERS/MANON CRUZ

Niespełna miesiąc temu, na Festiwalu Filmowym w Cannes, odebrał nagrodę dla najlepszego reżysera. Paweł Pawlikowski, podobnie jak Thomas Mann, przez całe życie szukał swojego miejsca na ziemi. Do kina dotarł okrężną drogą ▶ **18-19**

Wydaje Wyborcza Sp. z o. o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X 25>
9 770860 908150

1 RP

Wstępne porozumienie podpisane

Iran ugrał więcej

Przetrwał wojnę z najpotężniejszą armią świata, nie zrezygnował z programu nuklearnego, za to pokazał, że w każdej chwili może zatrząść globalnymi rynkami – choć Donald Trump chwali się, że wygrał wojnę z Iranem, to reżim w Teheranie zyskał najwięcej.

Marta Urzędowska

Bezwarunkowa kapitulacja Teheranu, unicestwienie irańskiej armii, obalenie reżimu i rezygnacja z budowy bomby atomowej – takie były główne cele Donalda Trumpa, gdy pod koniec lutego wraz z Izraelczykami rozpoczął wojnę z Iranem.

Po czterech miesiącach zawarł z Teheranem wstępne porozumienie, z którego jasno wynika, że w zasadzie nic nie ugrał. Jedyny pewnik w 14-punktowej umowie to otwarcie cieśniny Ormuz, kluczowej drogi morskiej, przez którą przed wojną wypływała w świat jedna piąta światowej ropy, a którą Irańczycy zamknęli w odpowiedzi na amerykańsko-izraelską agresję.

Wywołało to gwałtowny wzrost cen surowca. I choć Amerykanin chwali się dziś, że dzięki porozumieniu „ropa wreszcie popłynie", to pomija to, że przed wojną cieśnina była otwarta. I darmowa, co dziś nie jest już takie pewne: Irańczycy zapowiadają, że wprowadzą jakąś formę opłat za „bezpieczeństwo i sprawność żeglugi".

Reżim przetrwał konfrontację

Amerykanom nie udało się też zmienić irańskiego reżimu. Zabici liderzy zostali zastąpieni nowymi, mniej skłonnymi do ustępstw, za to bardziej wojowniczymi. W kraju wzrosły wpływy potężnej Gwardii Rewolucyjnej, a Irańczycy w miejsce teokracji sędziwych ajatollahów dostali wojskowy reżim fanatycznych i jeszcze groźniejszych generałów.

Donald Trump nie zmusił też Teheranu do rezygnacji z programu nuklearnego. W porozumieniu znalazł się jedynie zapis, że rozmowy w tej sprawie rozpoczną się w ciągu dwóch miesięcy. Co nie znaczy, że w tym czasie się zakończą – poprzednia umowa z Iranem, wypracowana jeszcze przez Baracka Obamę, była negocjowana przez blisko dwa lata. W dodatku Irańczycy, którzy do tej pory – choć wzbogacali uran – nie produkowali bomby, bo zabraniała im tego fatwa najwyższego przywódcy, dziś rozumieją już, że taka broń jest niezbędna, by zniechęcać potencjalnych agresorów.

Podczas gdy Amerykanie na wojnie nie zyskali nic, irański reżim ma z czego się cieszyć. Irańczycy, choć stracili flotę, siły powietrzne i część arsenału pocisków, wiele zyskali. Pokazali, że mają potężniejszą broń niż rakiety i drony – wystarczy, że zamkną cieśninę Ormuz, a problem będzie miał cały świat. Do tego Trump pozwolił im eksportować ropę, dał Irańczykom szansę na odzyskanie miliardów dolarów od lat zamrożonych na Zachodzie, a zagranicznym firmom – na inwestowanie w odbudowę Iranu.

Po czterech miesiącach Donald Trump zawarł z Teheranem wstępne porozumienie, z którego jasno wynika, że nic nie ugrał

Czy porozumienie USA – Iran przetrwa?

Jednak nawet w Teheranie nie czas jeszcze na świętowanie. Umowa wisi na włosku, bo Izrael, choć od początku był stroną wojny, nie jest stroną kończącego ją porozumienia. I wprost zapowiada, że będzie kontynuować ataki na Liban, gdzie równolegle walczy z sojusznikiem Teheranu: Hezbollahem. Może to wykoleić układ Iran – USA, bo ajatollahowie upierają się, że wojna albo skończy się na obu frontach, albo nie skończy się wcale.

Trump, choć publicznie powtarza, że wygrał, a Bliski Wschód jest dziś stabilniejszy i bezpieczniejszy, sam nie do końca wierzy w to, co mówi. W środę, ogłaszając podpisanie układu z Iranem, powiedział: – Jeśli w ciągu 60 dni nie wypracujemy trwałego pokoju, nie szkodzi. Po prostu wrócimy do bombardowania. ●

eprasa.pl 1f884914e1

Olga Szpunar

Lody nie. A punkty?

Polska podzieliła się na pół w kwestii poglądu na czerwony (a właściwie biało-czerwony) pasek na szkolnym świadectwie. Wszystko po tym, gdy rzeczniczka praw dziecka Monika Horna-Cieślak zainterweniowała w lodziarni, która od ćwierć wieku dawała za niego uczniom darmowe lody. Według niej to niesprawiedliwe w stosunku do dzieci, które ciężko pracowały na swoje oceny, ale paska nie dostaną.

Co wrażliwsi pochylają się nad kolejnymi pokoleniami biednych dzieci, które przez 25 lat nie dostawały darmowych lodów za słabsze świadectwo, i zastanawiają się, jak się czuły. Z kolei Artur Szymanek, nauczyciel prowadzący na Facebooku stronę „Okiem Krytycznego Egzaminatora", przywołuje słowa amerykańskiego filozofa Noama Avrama Chomskiego: „Mam wrażenie, że już niedługo tolerancja dojdzie do takiego momentu, w którym mądrym ludziom zabronią myśleć, by nie urazić uczuć głupich".

Przeciwnicy paska przywołują argument, że część osób zdobywa go bez wysiłku. „I co z tego? Jeśli ktoś ma duże zdolności, nie powinno być to powodem jego niedoceniania tylko dlatego, by ktoś mniej zdolny nie poczuł się źle" – przekonuje Szymanek. Pisze też, że od lat obserwuje w polskiej szkole raczej problem niedoceniania wysokich osiągnięć niż ich promowania. Zauważając to wszystko, przypomina jednak słowa profesora Jerzego Vetulaniego: „Nie poznawaj ludzi po stopniach i tytułach. Jest wielu wybitnych wśród robotników czy sprzątaczek i wielu idiotów wśród profesorów". I tu dochodzimy do sedna sprawy.

W różnych szkołach ocena ocenie też nie jest równa

To oczywiste, że świadectwo z paskiem nie definiuje człowieka. W Polsce definiuje jednak szkołę, do której pójdzie człowiek po zakończeniu podstawówki. Ten z paskiem dostanie siedem punktów więcej w toku rekrutacji. Ponieważ otrzyma też punkty za oceny z poszczególnych przedmiotów, te za czerwony pasek na świadectwie można by sobie darować.

Coraz częściej pojawiają się jednak głosy, by w rekrutacji do szkół ponadpodstawowych w ogóle darować sobie punktowanie ocen, tak jak nie mają one żadnego znaczenia przy rekrutacji na studia.

W różnych szkołach ocena ocenie też nie jest równa. Jeden nauczyciel na koniec ósmej klasy wystawia same piątki, by uczniom było łatwiej w rekrutacji, a drugi – nie. Jeśli więc dzieci od tych dwóch nauczycieli biją się o jedno miejsce w liceum, to faktycznie jest to niesprawiedliwe. A jeśli prześcignie je uczeń, który został laureatem kuratoryjnego konkursu, do którego przygotował go sowicie opłacany korepetytor, to jest to sprawiedliwe czy nie? Według profesora Romana Dolaty z Uniwersytetu Warszawskiego – nie. I dlatego postuluje, by w naborze do szkół ponadpodstawowych przestać promować laureatów i finalistów konkursów oraz olimpiad.

Chciałabym, by odpowiedzialne za to osoby zauważyły prawdziwy problem nierówności w systemie rekrutacji i dyskutowały o najlepszych rozwiązaniach. Nie dyskutują jednak. Wolą lizać lody śmietankowe, niż poczuć smak goryczy nierozwiązanych od lat spraw. ●

Andrzej rysuje

Mundial 2026
Ghana zwycięska, kibice świętują

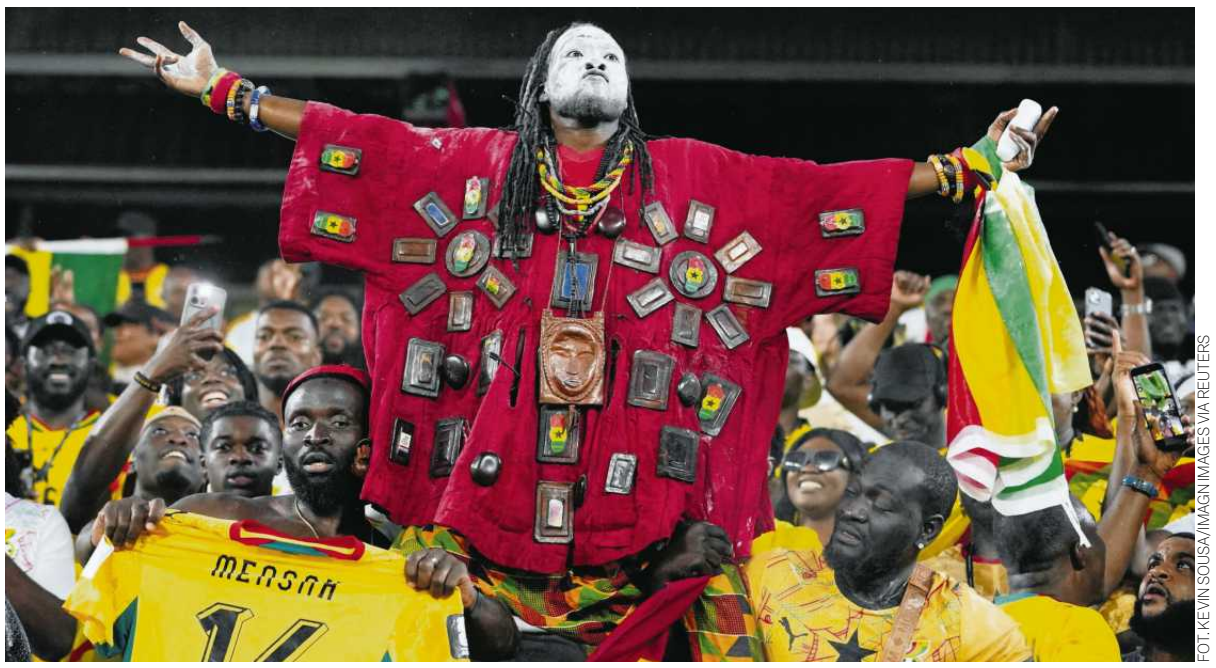

FOT. KEVIN SOUSA/IMAGN IMAGES VIA REUTERS

Kibice piłkarskiej reprezentacji Ghany na stadionie w Toronto. W swym pierwszym meczu w grupie L na rozgrywanych w Kanadzie, USA i Meksyku mistrzostwach świata drużyna z Afryki wygrała z Panamą 1:0, zdobywając zwycięską bramkę w piątej minucie doliczonego czasu gry. **Wszystko o mundialu ▶ Sport.pl**

Liczba dnia

850

MILIONÓW DOLARÓW

Tyle amerykańskie telewizje dostaną ze spotów reklamowych podczas rozgrywanych właśnie piłkarskich mistrzostw świata. Część z tych pieniędzy zarobią dzięki wprowadzonym w trakcie spotkań przerwom na nawodnienie.

Więcej ▶ Sport.pl

Zamów magazyn z darmową dostawą na:
Prenumerata24.pl
Więcej na:
Wyborcza.pl/ksiazki

Algorytm podsuwał niepokojące treści

Rodzice pozywają TikToka i Metę

Włoscy rodzice łączą siły i składają wspólny pozew przeciwko spółkom Meta i TikTok. Wśród nich jest Irene Roggero Ugues. Jej córka w 2024 roku odebrała sobie życie. Miała 12 lat. Okazało się, że przez ostatnich pięć miesięcy życia prowadziła tajny profil na Instagramie o nazwie „Just a dead pers0n". We wrześniu 2023 r. Rossella zaczęła wyszukiwać treści związane z depresją. Algorytmy platformy nadal podsuwały jej podobne materiały.

– Gdyby nie to przeglądanie, mam nadzieję, że mielibyśmy więcej czasu, by zrozumieć – powiedziała matka Reutersowi. Irene Roggero Ugues uważa, że psychiczne problemy jej córki rozwijałyby się stopniowo i pozwoliły rodzinie dostrzec sygnały ostrzegawcze, ale gdy sprawę w swoje ręce wziął algorytm, wówczas wszystko nabrało tempa.

Rodzice Rosselli uczestniczą w zbiorowym pozwie we Włoszech przeciwko firmie Meta, właścicielowi Instagrama i Facebooka, oraz jej chińskiemu rywalowi TikTokowi. Rodziny domagają się surowszych ograniczeń dostępu dla nieletnich oraz większej świadomości potencjalnych zagrożeń związanych z platformami. To jedna z pierwszych tak dużych spraw we Włoszech.

Obie firmy zaprzeczają twierdzeniom, że ich usługi szkodzą młodym ludziom. Twierdzą, że podejmują działania mające na celu ochronę młodych użytkowników poprzez usuwanie szkodliwych treści, ograniczanie ekspozycji na niebezpieczne materiały oraz świadczą pomoc rodzinom w zarządzaniu kontami dzieci.

„Wpływ platform zależy od sposobu ich użytkowania, obowiązujących zabezpieczeń oraz poziomu zaangażowania rodziców" – poinformowała Meta w odpowiedzi na pytania Reutersa.

Twierdzenia firm nie przekonują rodziców, a coraz częściej także rządów. Kontrola nad platformami cyfrowymi nabiera rozpędu na całym świecie. Coraz więcej krajów dąży do ograniczenia dostępu do nich młodym ludziom. Światowa Organizacja Zdrowia ostrzega, że wśród nastolatków obserwowany jest rosnący problem uzależnień od korzystania z serwisów społecznościowych.

FOT. REUTERS / DADO RUVIC

Pierwszym krajem na świecie, który wprowadził zakaz korzystania z serwisów społecznościowych dla dzieci poniżej 16. roku życia, była Australia. Obowiązuje on od 2024 r. Dzieci nie mogą korzystać z Facebooka, Instagrama, TikToka ani YouTube'a, a ciężar weryfikacji wieku użytkowników spoczywa na właścicielach platform. Podobny zakaz zamierza od 2027 r. wprowadzić Wielka Brytania. Nad przepisami, które mają zabronić korzystania z serwisów społecznościowych dzieciom do 15. roku życia bez zgody i nadzoru rodziców, pracuje również Polska.

Posłanki i posłowie argumentują, że zdecydowana większość rodziców (aż 85 proc. według badania More in Common) czuje się bezradna wobec zagrożeń w sieci i domaga się od państwa wsparcia i konkretnych działań. Przytaczają też dane z raportu „Internet dzieci", według którego aż 1,4 mln dzieci w wieku 7-12 lat używa platform społecznościowych. I korzysta z nich nawet do 5 godz. dziennie. ●

Justyna Sobolak

eprasa.pl 1f884914e1

Albatros travel

Japonia – święto kwitnącej wiśni

Średnia ocena gości: 4,9/5

Zobacz kwitnące drzewa wiśniowe na półwyspie Izu i wszystkie największe atrakcje Japonii – od Tokio po historyczne Kioto i Hiroszimę.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy do Tokio. **Dz. 2** Przylot do Tokio. Świątynia shinto Meiji Jingu i Shibuya. Powitalna kolacja. **Dz. 3** Tokio. Świątynia Asakusa, wieża telewizyjna Skytree, dzielnica sklepów Ginza, Tokyo International Forum i Pałac Cesarski. **Dz. 4** Tokio – dzień do własnej dyspozycji. **Dz. 5** Tokio. Pociągami Shinkansen i regionalnym do miasta Shimoda na półwyspie Izu. Święto kwitnącej wiśni „hanami". Kolacja w hotelu. **Dz. 6** Shimoda. Zwiedzanie miasta oraz świątyń Ryosenji i Chorakuji. Kolacja w hotelu. **Dz. 7** Przejazd pociągiem regionalnym i shinkansen do Kioto. Targ Nishiki i urocza dzielnica gejsz Gion. **Dz. 8** Kioto. Całodzienna wycieczka z obiadem do Hiroszimy i na wyspę-świątynię Miyajima ze słynną czerwoną bramą torii. **Dz. 9** Kioto. Złoty Pawilon, zamek Nijo, wizyta w ogrodzie zen i spacer po bambusowym lesie w Arashiyama. Pożegnalna kolacja z wołowiną wagyu w menu. **Dz. 10** Transfer na lotnisko Kansai i wylot do Polski. **Dz. 11** Przylot do Warszawy.

11 dni | Wyloty z Warszawy
09/02, 16/02, 18/02 2026
od 15.998,–

2 posiłki dziennie

Costa Dorada i piękna Katalonia

Wybierz się z nami na tygodniową wycieczkę do Hiszpanii, podczas której zwiedzimy Costa Dorada i Katalonię, od regionu winiarskiego Priorat po rzymską Tarragonę.

Program wycieczki: Dz. 1 Przylot do Barcelony i transfer do Cambrils. **Dz. 2** Spacer po Cambrils (m.in. Starówka i port) oraz czas wolny przy hotelowym basenie. **Dz. 3** Fakultatywna wycieczka do średniowiecznego miasta Montblanc i modernistycznego Reus. **Dz. 4** Fakultatywna wycieczka do Barcelony, zwiedzanie miasta. **Dz. 5** Region winiarski Priorat z klasztorem kartuzów, degustacja wina w Escaladai oraz piękne widoki w Siuranie. **Dz. 6** Rzymskie zabytki w Tarragonie wpisanej na listę UNESCO. **Dz. 7** Wizyta na targu w Cambrils i czas do własnej dyspozycji. **Dz. 8** Przejazd do Barcelony i podróż powrotna do Polski.

8 dni | Wylot z Warszawy 08/10 2026 | od 4.498,–

Średnia ocena gości: 4,9/5

6 obiadów w cenie

Tajlandia – zwiedzanie i plażowanie

Oto wyprawa, podczas której zobaczysz Bangkok, przepłyniesz rzeką Kwai, spędzisz noc w tropikach i dotrzesz na plażę marzeń.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy. **Dz. 2** Przylot do Bangkoku. **Dz. 3** Bangkok. Rejs po kanałach (po tajsku Klong) ze zwiedzaniem świątyni Wat Pak Nami, targu kwiatowego świątyni Wat Pho. **Dz. 4** Bangkok – Targ na torach – rzeka Kwai, przejazd Koleją Śmierci. **Dz. 5** Rzeka Kwai. Rejs do Parku Narodowego Sai Yok **Dz. 6** Rzeka Kwai – Ayutthaya. **Dz. 7** Ayutthaya – Chanthaburi. Plantacja pieprzu i zwiedzanie miasta. **Dz. 8** Chanthaburi – Koh Chang. Las namorzynowy, podróż wzdłuż wybrzeża i prom na wyspę Koh Chang. **Dz. 9-14** Odpoczynek na Koh Chang. **Dz. 15** Koh Chang – wylot do Polski. **Dz. 16** Przylot do Polski.

16 dni | Wyloty z Warszawy 25/10 2026, 28/01 2027

od 9.998,–

2 posiłki dziennie

Włoskie Wybrzeże Adriatyku, od Ravenny po San Marino

„Najpiękniejsze miasto Włoch", średniowieczne zamki, bizantyjskie kościoły, skarby UNESCO i zachwycające krajobrazy wzdłuż włoskiego wybrzeża Adriatyku.

Program wycieczki: Dz. 1 Przelot Warszawa – Bolonia i przejazd do hotelu w Cesenatico. **Dz. 2** Przekroczenie Rubikonu, Riviera del Conero z miasteczkiem Sirolo, podziemne korytarze w Osimo i wizyta w winnicy. **Dz. 3** Ravenna i wspaniałe mozaiki wpisane na listę UNESCO. **Dz. 4** Wycieczka fakultatywna do renesansowego miasta Urbino (dodatkowo płatna). **Dz. 5** Republika San Marino i piękne miasteczko San Leo. **Dz. 6** Dzień wolny do własnej dyspozycji. **Dz. 7** Wizyta na targu w Rimini i nadmorskie miasteczko Cattolica. **Dz. 8** Przelot z Bolonii do Polski.

8 dni | Wylot z Warszawy 24/09 2026 | od 5.498,–

albatros.pl | rezerwacja +48 22 128 48 81 | Warszawa, ul. Marszałkowska 76 (8 piętro)

Cena zawiera: BILETY WSTĘPÓW, opiekę polskiego pilota, przeloty rejsowe, zakwaterowanie w pokojach 2-os., wyżywienie i transport zgodnie z programem, ubezpieczenie podstawowe.

Kod reklamy: GW23

Kraj/34437834

eprasa.pl 1f884914e1

Gdzie są chłopcy z BGM. Część III

Bezcenne kontakty naczelnika stacji

Kolejarz Zdzisław M. założył z kolegą spółkę spedycyjną, która zarabiała krocie na zleceniach od państwowego, paliwowego giganta. **Ile jest prawdy w legendzie o powiązaniach BGM z wojskowymi służbami?**

Adam Zadworny

W poprzednich odcinkach.

Wraca sprawa spółki BGM („B" to Jan B., „G" to Arkadiusz G., a „M" to Zdzisław M.), która na początku wieku była największym prywatnym importerem paliw w Polsce. Prokuratura oskarżyła wtedy jej właścicieli o kierowanie aferą paliwową, jednak po kilkunastu latach procesów sądy uniewinniły „baronów", uznając, że to ich kontrahenci, a nie właściciele BGM oszukiwali państwo, kradnąc zawarte w cenie podatki. Chodziło o setki milionów złotych. Dzisiaj cała trójka domaga się od państwa polskiego ogromnych pieniędzy – to zadośćuczynienia i odszkodowania za niesłuszne areszty, cierpienia, utratę dobrego imienia i plajtę ich firm.

Jan B. od 20 lat skutecznie unika kamer i nie rozmawia z dziennikarzami. W tym czasie zbudował potężną firmę Oktan Energy, która należy do jego żony, numeru szóstego na liście stu najbogatszych Polek tygodnika „Wprost". Wbrew jego intencjom znów jest o nim głośno. Bo Oktan Energy stawia bez pozwolenia bazę paliwową w szczecińskich Podjuchach, wywołując protesty mieszkańców. Jej przedstawiciel twierdzi, że posłuży Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, ale agencja nic o tym nie wie.

Arkadiusz G. zmienił swoje życie, czyta dużo książek, medytuje, wycofał się z biznesu i twierdzi, że jest „fioletową duszą". – Teraz żyję pomału, mam kury, gęsi. Owce też były, ale wilki je zagryzły – mówi. Przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim walczy o odszkodowanie.

A co robi litera „M" z nazwy spółki BGM? 77-letni dziś Zdzisław M. to najstarszy z trzech dawnych „baronów paliwowych". Przed laty wycofał się z biznesów, wiedzie życie emeryta i liczy na wielomilionowe odszkodowanie, które mu tę emeryturę osłodzi.

Proces w sprawie zadośćuczynienia za niesłuszny areszt i odszkodowania za doprowadzenie do plajty jego firm toczy się przed szczecińskim sądem. Świadkowie opowiadają, jak po aresztowaniu Jana B. w 2002 r., a następnie Zdzisława M. w 2003 r. padały firmy, których współwłaścicielem był Zdzisław M. – Trans Sad, czyli spedycyjny gigant obsługujący Orlen i przede wszystkim BGM. Arkadiusz G. ukrywał się wtedy za granicą, w marcu 2005 r. dobrowolnie stawił się w prokuraturze i trzy lata przesiedział w areszcie.

Arkadiusz G. domaga się 143 mln zł (to największe tego typu roszczenie w historii Polski), jego były wspólnik Jan B. – 70 mln zł. Zdzisław M. o swoich roszczeniach nie chce mówić.

Firma pod okiem Zdzisława M.

W czasach PRL Zdzisław M. pracował w PKP. Na początku lat 90. był naczelnikiem stacji kolejowej Szczecin-Gumieńce. W nowej Polsce dynamicznie rozwijał się import-eksport, więc jego znajomy – Arkadiusz G. – namówił go na założenie firmy Trans Sad (agencja celna i spedycja). Organizowali transport, a kontakty Zdzisława M. w PKP bardzo się przydawały. W 1998 r. wraz z Janem B. założyli spółkę paliwową BGM. Wkrótce byli największym prywatnym importerem paliw w Polsce, a media zaczęły ich nazywać „baronami paliwowymi". – Janek to wybitny znawca rynku paliw, a Arek to wizjoner z odważnymi pomysłami. Zdzisław był wspólnikiem pilnującym firmy i żeby wszystko się w niej zgadzało – słyszę od ich współpracownika. – Pomogły w tym wieloletnie doświadczenia w pracy z dokumentami w PKP.

Zdzisław M., najmniej znany publicznie z trójki „baronów", był sąsiadem Arkadiusza G. na willowym, zamkniętym osiedlu na Warszewie w Szczecinie. Według moich rozmówców w biznesie nie lubił ryzyka, zarobione pieniądze inwestował, kupując w Szczecinie liczne mieszkania na wynajem. Był zaskoczony zatrzymaniem i tymczasowym aresztowaniem w lutym 2003 r., chociaż pół roku wcześniej aresztowano jego wspólnika Jana B., a od dwóch lat do mediów szły przecieki ze śledztw, z których wynikało, że to BGM stoi za aferą paliwową.

– Zdzisław bardzo przeżył i odchorował oskarżenia, areszt i późniejszy, trwający kilkanaście lat krakowski proces – mówi jego znajomy. – Jeździł tam ze Szczecina tak często, że w końcu wynajął w Krakowie mieszkanie.

• Ogłoszenie wyroku w procesie „baronów paliwowych" w Sądzie Okręgowym w Szczecinie, 16 marca 2011 r.

FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Trans Sad i sowieckie wojska

Wróćmy do początków lat 90., kiedy kolejarz Zdzisław M. zostaje biznesmenem i współwłaścicielem spedycyjnego Trans Sadu, który bardzo szybko otworzył w Polsce 49 oddziałów, we wszystkich województwach.

– Ich niebywały sukces może zastanawiać – mówi człowiek, który był kiedyś członkiem prokuratorskiej grupy zadaniowej zajmującej się aferą paliwową. – Trans Sad obsługiwał wycofujące się z Polski wojska sowieckie. Potem zajął się obsługą Petrochemii Płockiej, czyli dzisiejszego Orlenu. Armia, potem strategiczna gałąź przemysłu. Z czym to się panu kojarzy?

– Z WSI? – odpowiadam pytaniem na pytanie. – Wielokrotnie o tym słyszałem. Ma pan jakieś dowody?

– Nie. Przecież to wszystko jest tajne.

Od lat mówiło się, że „baronowie paliwowi" mieli coś wspólnego z Wojskowymi Służbami Informacyjnymi. Na potwierdzenie tej legendy nie ma jednak żadnych dowodów poza jednym zdaniem w skompromitowanym raporcie Antoniego Macierewicza z likwidacji WSI z 2007 r.

Chciałem o to zapytać Zdzisława M., ale nie chciał się spotkać. Nie odpowiedział też na pytania, które wysłałem mu mailem.

Raport Macierewicza

Na stronie 106. raportu Macierewicza można przeczytać, że Arkadiusz G. miał kontakty z pułkownikiem Wiesławem Kowalskim, który przez wiele lat pracował w WSI,

eprasa.pl 1f884914e1

Gdzie są chłopcy z BGM. Część III

a potem był szefem szczecińskiej delegatury ABW. Według Macierewicza te kontakty miały „korupcyjny charakter" (ta informacja pasowała do plotki, że w 2003 r. to Kowalski ostrzegł Arkadiusza G. przed aresztowaniem, umożliwiając mu ucieczkę z kraju). Problem w tym, że w raporcie napisano, iż o tych korupcyjnych kontaktach zeznawał w śledztwie paliwowym W. G. (chodzi o Arkadiusza G. – w raporcie podano jego pełne nazwisko i pierwszą, ale błędną, literę imienia). Nie tylko pierwsza litera imienia się nie zgadzała. Sam Arkadiusz G. twierdzi, że nigdy nie składał takich zeznań.

W 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie nakazał MON przeprosić Wiesława Kowalskiego za nieprawdziwą informację z raportu. Sąd podkreślił, że pozwany nie przedstawił żadnego dowodu choćby „cienia podejrzenia korupcji".

– Złożyłem zawiadomienie o przestępstwie dotyczące tego pomówienia z raportu – opowiada Kowalski. – Prokuratura połączyła w jedno śledztwo ponad 30 zawiadomień dotyczących raportu. Mój wątek najwyraźniej nikogo nie interesował, bo nikomu w mojej sprawie nie postawiono zarzutów, choć wysyłałem wiele pism.

Kiedy zapytałem Arkadiusza G. o pracę Trans Sadu przy wycofywaniu wojsk sowieckich, powiedział, że sobie tego w ogóle nie przypomina, więc to według niego nieprawda. A „wejścia" do Petrochemii Płockiej, późniejszego Orlenu?

– To oni chcieli z nami współpracować, wtedy, w latach 90., na rynku poza Hartwigiem tylko Trans Sad był poważnym graczem – mówi Arkadiusz G.

Legendę o tym, że właściciele BGM byli powiązani z WSI Arkadiusz G. komentuje tak: – Nic na te bzdury nie poradzę. Niektórzy ludzie lubią wierzyć w teorie spiskowe.

– Paliwa to strategiczna gałąź przemysłu i handlu. To normalne, że służby specjalne tym się interesują – mówi płk Kowalski. – Zakładam, że WSI mogły się interesować spółką BGM, ale ja o tym nic nie wiem, a jakbym wiedział, to i tak nie mogę o tym mówić.

Czy gdyby mieli parasol ochronny służb, to zostaliby aresztowani?

Tajne dokumenty w siedzibie BGM

Nieco inaczej było z domniemanymi „wtyczkami" BGM w policji.

W marcu 2001 r. w siedzibie tej spółki przy ul. Kurza Stopka w Szczecinie w teczce Jana B. znaleziono kilka tajnych dokumentów z różnych jednostek policji. Były wśród nich papiery z Katowic i Wrocławia, dokument z Komendy Głównej Policji na temat powołania specjalnej grupy do walki z gangami paliwowymi i analityczne opracowania na temat działalności przestępców zajmujących się oszustwami paliwowymi. Jan B. powiedział, że ktoś przysłał mu je faksem, w co śledczy nie uwierzyli.

Po czterech latach prokuratura uznała, że źródłem wycieku był generał Mieczysław Kluk, szef śląskiej policji. W maju 2005 r. do domu emerytowanego już generała zapukali kobieta i mężczyzna. Podawali się za doręczycieli z firmy kurierskiej, ale byli funkcjonariuszami Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Generał sięgnął po pistolet i zaczął nim grozić. Był nietrzeźwy.

Prokuratura zarzuciła generałowi, że to on przekazał „baronom paliwowym" tajne dokumenty. Oskarżono go także o korupcję – według prokuratury, kiedy kierował śląską policją, przyjął od tamtejszych aferzystów paliwowych m.in. 200 tys. zł w zamian za zdjęcie kontroli operacyjnej (obserwacji) z transportów komponentów do produkcji benzyny opuszczających rafinerię w Trzebini. Z tych komponentów gangi paliwowe produkowały nielegalną benzynę. Generał nie przyznawał się do winy, a swoje spotkania z aferzystami ze Śląska (a nie ludźmi ze szczecińskiej spółki BGM) tłumaczył tym, że na emeryturze na własną rękę rozpracowywał „mafię paliwową".

Prokuratura twierdziła też, że szefowie BGM dali 2 mln zł łapówki pewnemu pośrednikowi, aby ukryć, skąd wyciekły dokumenty – chodziło o podmianę tych zatrzymanych na takie bez odcisków palców. Do podmiany nie doszło, ale pośrednicy dostali prokuratorskie zarzuty. Część z nich przyznała się do winy.

W tej sprawie na ławie oskarżonych szczecińskiego sądu poza generałem policji zasiedli trzej właściciele BGM i pośrednicy, m.in. byli funkcjonariusze policji, w tym Zbigniew Ś., właściciel szczecińskiej firmy handlującej elektronicznymi cackami do podsłuchów.

– Zbigniew Ś. informował nas o postępach w śledztwach paliwowych i dostawał od nas duże pieniądze – zezna kilka lat później w sądzie była prezes firmy BGM.

Dawny współpracownik właścicieli BGM: – Moim zdaniem nie było żadnych „wtyczek" BGM w policji. Byli różni podejrzani ludzie, często wywodzący się ze służb, którzy przychodzili i obiecywali różne rzeczy, informacje, aby wyciągnąć pieniądze z BGM, a tych było tam dużo. Przecież te procesy [w sprawie wycieku tajnych dokumentów] to potwierdziły.

Niewyjaśniony wyciek

Sprawa wycieku tajnych dokumentów również okazała się porażką prokuratury.

Początkowo, w 2011 r. szczeciński sąd okręgowy skazał pośredników i generała policji. Generał dostał trzy lata więzienia za ujawnienie poufnych dokumentów właścicielom firmy BGM, a także za to, że w czasie zatrzymania przez funkcjonariuszy ABW groził im pistoletem. Od zarzutów korupcyjnych został jednak uniewinniony, bo na łapówkę nie było dowodów. Podczas tego procesu wyszło na jaw, że policja w ogóle nie śledziła transportów z Trzebini (prokurator w trakcie śledztwa tego nie sprawdził). Uniewinniono też trójkę właścicieli BGM.

– Nie ma najmniejszych dowodów na to, że ci ludzie wiedzieli o wydobyciu tych dokumentów i chcieli za to zapłacić. Prokuratura udowodniła jedynie, że Jan B. te dokumenty dostał, ale w Polsce to nie jest karalne – mówił sędzia Maciej Strączyński.

W wyniku apelacji utrzymał się tylko wyrok półtora roku więzienia za wymachiwanie bronią, a sprawę ujawnienia tajemnic przez generała policji skierowano do ponownego rozpoznania.

W 2015 r. szczeciński sąd okręgowy uniewinnił generała od zarzutu ujawnienia tajemnic, uznając, że nie ma na to wystarczających dowodów. Według sądu źródeł przecieku mogło być więcej. Od tego wyroku odwołała się prokuratura, jednak w 2016 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie utrzymał go w mocy. Wniosek o kasację wyroku złożył prokurator generalny Zbigniew Ziobro. W 2018 r. Sąd Najwyższy go oddalił, uznając za „oczywiście bezzasadny".

A to oznacza, że sprawa tajnych dokumentów odnalezionych w siedzibie BGM nie została i prawdopodobnie nigdy nie zostanie wyjaśniona.

Rozporządzenie napisane w BGM?

Niewyjaśniony pozostał też wątek „legislacyjny" prowadzonego w Krakowie paliwowego śledztwa. Prokuratorzy wzięli pod lupę rozporządzenia ministra finansów o podatku akcyzowym wydawane w latach 1999-2004. Zwalniały one corocznie

• **Zdzisław M. w Sądzie Okręgowym w Szczecinie, 16 marca 2011 r.**
FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

z akcyzy olej żeglugowy przeznaczony do kutrów rybackich (MGO, czyli Marine Gas Oil). Miało to wspomóc nierentowne rybołówstwo na Bałtyku (paliwo bez akcyzy było o połowę tańsze), ale zaowocowało jedną z mutacji afery paliwowej. MGO ma bowiem parametry zbliżone do samochodowego diesla i za sprawą aferzystów zamiast do kutrów płynął też do dystrybutorów na stacjach benzynowych (zapadło wiele wyroków w tej sprawie).

Prokurator Marek Wełna stojący na czele zespołu prokuratorów prowadzących śledztwo w aferze paliwowej w 2005 r. mówił „Wyborczej": – Wyniki badań biegłych informatyków [badano m.in. twarde dyski komputerów firmy BGM] są jednoznaczne – projekt rozporządzenia powstał w biurze BGM. Pliki tekstowe stworzone w Szczecinie znalazły się później w ministerialnym rozporządzeniu.

BGM była jedną z kilku firm handlujących MGO. W tym wątku śledztwa nigdy nikomu nie przedstawiono zarzutów, bo nie doszukano się przestępstw.

Prokurator Wełna

Oskarżycielem w procesie generała Kluka był prok. Marek Wełna będący też twarzą prokuratury w walce z „mafią paliwową". To on stał na czele specjalnej grupy prowadzącej śledztwo w sprawie afery paliwowej, przesłuchiwał właścicieli BGM i stawiał im zarzuty.

Za czasów pierwszych rządów PiS niespodziewanie zrezygnował z kierowania zespołem. Potem ujawnił, jak wyglądały polityczne naciski jego przełożonych, którzy w czasie pierwszych rządów PiS chcieli w aferę paliwową wmieszać polityków lewicy, stawiając im korupcyjne zarzuty. Prokuratorom kazano „szukać haków" m.in. na Leszka Millera, Jolantę i Aleksandra Kwaśniewskich, Marię i Józefa Oleksych oraz Jacka Piechotę. Na korupcję polityków nie było jednak żadnych dowodów.

Prokurator Wełna opowiedział o tym m.in. podczas procesu, który Jarosław Kaczyński wytoczył Romanowi Giertychowi. Ujawnił też, w jaki sposób z prokuratury wyciekały wtedy dokumenty do zaprzyjaźnionych mediów prawicowych i publicznej telewizji. Naraził się PiS, zeznając również przed sejmową komisją naciskową, która badała patologie w służbach i prokuraturze za pierwszych rządów PiS.

Prokuratura twierdziła, że szefowie BGM dali 2 mln zł łapówki pewnemu pośrednikowi, aby ukryć, skąd wyciekły dokumenty – chodziło o podmianę tych zatrzymanych na takie bez odcisków palców

Za to wszystko po ponownym dojściu PiS do władzy Wełnę zdegradowano, a potem zaczęto nękać absurdalnymi delegacjami i dyscyplinarkami.

Dzisiaj jest szefem katowickiej delegatury Prokuratury Krajowej. Niedawno został wezwany do wyjaśnień przed Krajową Radą Prokuratury. Będzie musiał wytłumaczyć się przed nią, kto i dlaczego kazał mu zwolnić sześciu prokuratorów mimo braku zastrzeżeń wobec nich. Sprawa była opisywana m.in. przez „Rzeczpospolitą".

Napisałem do prok. Marka Wełny w sprawie zakończonej porażką prokuratury sprawy BGM. Odpisał, że „nie miał wiedzy, że prowadzone są postępowania odszkodowawcze".

„Ze sprawy były wyłączone różne wątki i różni prokuratorzy, członkowie zespołu prokuratorów kierowali akty oskarżenia (w samym [wątku] BGM również) do różnych sądów, więc to wymaga dokładnego poznania, a rozmawiamy o sprawach, które zakończyły się chyba 10 lat temu" – napisał prokurator Wełna, podkreślając, że jest zajęty kierowaniem swoją jednostką i przygotowaniami do wystąpienia przed Krajową Radą Prokuratury. Nie ma więc na razie czasu na przygotowanie się do rozmowy o BGM. To nie on kierował do sądu akt oskarżenia przeciwko Arkadiuszowi G., który domaga się największego w historii sądownictwa zadośćuczynienia i odszkodowania.

Byli podwładni prokuratora Wełny z grupy paliwowej, z którymi rozmawiałem, wyrażają się na jego temat w najlepszych słowach: uczciwy, niezależny, pracowity, kompetentny. Podkreślają, że sprawa BGM była najgłośniejsza, ale przecież prokuratorom z grupy Wełny udało się doprowadzić do prawomocnego skazania wielu aferzystów, którzy ukradli państwu setki milionów złotych w ramach afery paliwowej.

Duchowa ścieżka Arkadiusza G.

Przed laty dużo pisałem o Arkadiuszu G., przeprowadzonych przez niego głośnych prywatyzacjach, aferze paliwowej i interesach spółki BGM. Zajmując się tymi sprawami, spotkałem kilka osób jak z filmów o gangsterach i biznesmenach z przełomu wieków. Na przykład pewną femme fatale, która docierając do dziennikarzy i przekonując, że afera paliwowa została wymyślona przez służby, oferowała wymierną korzyść za nagłośnienie tej odważnej tezy. Wśród moich informatorów był też człowiek, w którego willi jeden z pokojów zajmował wąż boa. Sam Arkadiusz G., wtedy również nieco przerysowany, w pewnym sensie był dla mnie emanacją wielkich interesów Polski szalonych lat 90.

Z wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie dla Arkadiusza G. napisanego przez jego adwokata: „Jedyne, o czym myślał po opuszczeniu jednostki penitencjarnej, to ukrycie się przed światem i zmiana dotychczasowego życia".

Dawny „szef mafii paliwowej" twierdzi, że pomagają mu w tym książki. Zapytałem o ulubioną, wymienił „Potęgę teraźniejszości", którą napisał Eckhart Tolle. To rozprawa o odkrywaniu samego siebie. Ojciec Jan M. Bereza z opactwa benedyktynów w Lubiniu poleca ją każdemu, „kto wkracza na duchową ścieżkę i potrzebuje przewodnika". ●

eprasa.pl 1f884914e1

Tykająca bomba dla KO

Koalicja Obywatelska mierzy się z kryzysem, który wywołał lekarz i polityk Dawid Kacprzyk. – Kiedy rządziła prawica, mówiliśmy o „Misiewiczach z PiS". Żeby teraz karta się nie odwróciła – słyszymy.

Tomasz Nyczka

FOT. ROBERT KOWALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **18.06.2026 roku, Warszawa, Szpital Południowy. Konferencja wiceprezesa PiS Przemysława Czarnka w sprawie Dawida Kacprzyka**

– Jest wielkie wkurzenie – przyznaje parlamentarzysta Koalicji Obywatelskiej. – Najbardziej na to, że on nam psuje całą robotę. Chodzę na te komisje, przedstawiam ustawy, przygotowuję się, a później wychodzi sprawa takiego gościa i wszystko na nic. Do wyborów pozostał nieco ponad rok. Jak mamy przekonać do siebie ludzi, pokazać, że prezentujemy lepszą jakość niż PiS? Co my pokazujemy? – denerwuje się.

Partyjne doły boją się o swoje mandaty

Polityk dodaje, że w partii zdają sobie sprawę, iż szkody wizerunkowe z powodu działalności Dawida Kacprzyka będą ogromne.

– Najbardziej boją się posłowie z tylnych ław. Ci, którzy mają słabsze poparcie, dostają mniej głosów, bo jeśli na tym straci cała partia, to oni stracą mandaty – tłumaczy polityk z partii rządzącej.

Inny rozmówca „Wyborczej" z Koalicji Obywatelskiej zaznacza: – Czekam na sondaże.

Parlamentarzysta KO: – To jest tykająca bomba i mam nadzieję, że zostanie rozbrojona. To dla nas bardzo niebezpieczna sytuacja, bo portfele zawsze działają na wyobraźnię ludzi. Delikatna materia. Rozmawiam z ludźmi, którzy chcą, żeby przyjrzeć się zarobkom lekarzy. Jest zgoda, że oni powinni mieć godne pensje, ale nie takie jak szefowie korporacji.

– Jak bardzo wam to zaszkodzi? – pytam.

– Teraz wszystko zależy od tego, jak daleko ta sprawa sięga i jakie będą informacje po kontroli. Jak PiS wygrał wybory? Portfelem. 1,6 mln zł, które ten lekarz zarobił, to dla nas po prostu horror. Muszą zapaść twarde decyzje. Kontrole pokażą, czy był jakiś „ojciec chrzestny" tej sprawy. Jeśli go nie było, to dobrze. Jeśli był, to naprawdę mamy problem – podkreśla nasz rozmówca.

Zajęty lekarz z KO

28-letni lekarz, radny, członek KO i były szef partyjnej młodzieżówki Nowa Generacja Dawid Kacprzyk – mimo braku specjalizacji z medycyny ratunkowej – pracował jako koordynator SOR w Warszawskim Szpitalu Południowym.

Skandal wybuchł przed tygodniem, gdy ukazało się jego oświadczenie majątkowe. Wynika z niego, że w 2025 roku zarobił blisko 1,7 mln zł, z czego 1,6 mln zł w Warszawskim Szpitalu Południowym. Oprócz tego pracował jeszcze w innych lecznicach. Dzięki temu mógł sobie kupić luksusowy samochód Porsche Panamera i zgromadzić 700 tys. zł oszczędności.

Portal Zero.pl napisał, że w czasie, gdy miał pełnić dyżury, był nieobecny w pracy. W środę portal ujawnił jeszcze, że na SOR w Warszawskim Szpitalu Południowym stworzono specjalny salonik VIP dla polityków KO, których przyjmowano poza kolejnością.

Posłowie unikają dziennikarzy

Rządzący próbują jakoś reagować na ten kryzys. W poniedziałek szef warszawskich struktur KO Marcin Kierwiński ogłosił, że Kacprzyk nie jest już członkiem Koalicji Obywatelskiej. Natomiast w środę Kacprzyk stracił pracę w szpitalu, a warszawski ratusz poinformował, że „przygotowuje zawiadomienie w sprawie podejrzenia oszustwa". Prezydent Rafał Trzaskowski zwrócił się też do rady nadzorczej szpitala o odwołanie dyrektorki ds. medycznych.

Dzień wcześniej, we wtorek 16 czerwca, rząd przyjął projekt ustawy, który ma umożliwić zbieranie danych o zarobkach lekarzy w powiązaniu z numerem PESEL.

Na sytuację zareagował też premier Donald Tusk, który podczas środowej konferencji prasowej przedstawił partyjną narrację w tej historii. Mówił, że sprawę trzeba dogłębnie wyjaśnić i wyciągnąć konsekwencje wobec osób za to odpowiedzialnych. Przekonywał, że „te wynaturzenia nie mają koloru tylko jednej partii".

Jednak politycy KO uciekali w Sejmie przed dziennikarzami, bo nie chcieli komentować tej sprawy. Nagrania błyskawicznie rozeszły się w internecie.

– To wyglądało strasznie – komentuje poseł Koalicji Obywatelskiej. I dodaje: – Kacprzyka skrytykowałem w jednym z programów już kilka dni temu. Zanim wyszedł Tusk i narzucił partyjną narrację w tej sprawie. Trochę zaryzykowałem, ale nie będę udawać, że coś jest białe, jeśli jest czarne. Gdy Kierwiński ogłosił, że go wyrzuca z partii, a Tusk ostro skrytykował Kacprzyka na konferencji, kamień spadł mi z serca – zaznacza.

Inny polityk Koalicji Obywatelskiej zwraca uwagę, że o sprawie Kacprzyka w ogóle nie rozmawia się z parlamentarzystami. – Posłowie chcieliby zadać pytania, usłyszeć jakieś odpowiedzi. Wolałbym jednak porozmawiać o tym, co najbardziej interesuje teraz ludzi. Wszyscy jesteśmy częścią tej partii, każdy z nas na nią pracuje.

PiS wykorzystuje sytuację

A PiS ma polityczne żniwa. Poseł tej partii Łukasz Kmita przed Warszawskim Szpitalem Południowym rozwinął czerwony dywan dla polityków Koalicji Obywatelskiej i zorganizował tam konferencję prasową.

W czwartek rano politycy PiS ruszyli z kontrolami do warszawskich szpitali.

Rzecznik PiS Rafał Bochenek mówił w Sejmie: – Kontrolujemy od rana wszystkie te placówki, z którymi miał współpracować pan Kacprzyk. Sprawdzamy, na jakich warunkach pracował, jak był wynagradzany, jak wyglądały konkursy i czy przychodził w ogóle do pracy.

Opozycja domaga się nie tylko dymisji ministra Kierwińskiego, ale całego rządu, na czele z Donaldem Tuskiem.

– To rzeczywiście są dla nich żniwa. Nie chcę już rzucać tymi ośmiorniczkami, które na końcu okazały się wcale nie tak drogie, ale ludzi zawsze irytuje sytuacja, w której dodatkowo chodzi o młodego polityka. Ludzie natychmiast porównują z tym, ile oni zarabiają – tłumaczy poseł z KO.

Przypomina, jak za rządów PiS ówczesna opozycja krytykowała władzę i stworzyła narrację o „Misiewiczach". Politycy KO wychodzili wówczas na ulice z tekturowymi planszami i postaciami, na których pokazywali zarobki młodych, którzy dzięki PiS się dorobili.

– Sami to wykorzystywaliśmy i non stop podkreślaliśmy: „Misiewicze z PiS, Misiewicze z PiS". Żeby teraz się nie okazało, że Misiewicz przy Kacprzyku to pikuś, żeby karta się nie odwróciła – zastanawia się polityk KO.

Nie pierwsza wpadka Kierwińskiego

– Nie ma żadnych decyzji dotyczących Kierwińskiego. Jednak w partii rozmawia się o tym, że to nie jest jego pierwsza wpadka – zwraca uwagę jeden z naszych rozmówców. – Przecież wcześniej była sprawa związana ze sprzedażą alkoholu w Warszawie i potężny kryzys wizerunkowy – dodaje.

Inny polityk Koalicji Obywatelskiej mówi tak: – Powinniśmy zrobić jakąś rewizję struktur, a nie brać do partii każdego. Po co w ogóle są struktury powiatowe, regionalne? Niech weryfikują te zgłoszenia, to oni odpowiadają za ludzi, których wprowadzają do partii.

Zwraca uwagę na to, że Koalicja Obywatelska „to bardzo duża partia i zawsze trafi się jakaś czarna owca".

– Tyle tylko, że to, co robi ten człowiek, rzutuje później na wizerunek całej partii. Młodzi ludzie są potrzebni w polityce, ale ta sytuacja pokazuje, że trzeba być bardzo ostrożnym, bo są często na tę władzę zbyt chytrzy i brak im refleksji. A wiadomo, że to się zemści – podsumowuje poseł KO. ●

Warszawski Szpital Południowy
Dawid Kacprzyk zwraca pół miliona i składa mandat radnego

W Warszawskim Szpitalu Południowym trwa audyt. Zlecił go w poniedziałek prezydent m.st. Warszawy.

W środę szpital rozwiązał umowę z Kacprzykiem, dopatrując się nieprawidłowości. Zwolniono też dyrektor ds. medycznych, która rozliczała faktury. Na tym nie koniec.

„W następstwie dotychczasowych ustaleń audytu szpital złożył do prokuratury zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem szpitala w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Z pozyskanych informacji wynika bowiem, że od 15 czerwca Dawid Kacprzyk skorygował 33 faktury obejmujące okres od 31 stycznia 2025 roku do 16 czerwca 2026 roku. Na konto szpitala zwrócił 0,5 mln zł" – zakomunikował stołeczny ratusz.

Również w czwartek urząd dzielnicy Ursus poinformował, że 18 czerwca Dawid Kacprzyk złożył pisemne oświadczenie o zrzeczeniu się mandatu radnego. ●

Michał Wojtczuk

www.nekrologi.wyborcza.pl/34439875

Z ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Prof. dr hab.

Waldemara Pfeiffera

wybitnego naukowca,
inicjatora powstania i pierwszego prezesa Societas Humboldtiana Polonorum,
człowieka niezwykle ważnego dla społeczności polskich humboldtczyków,
niezwykle otwartego, zainteresowaneego światem i drugim człowiekiem,

członkowie Societas Humboldtiana Polonorum

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

Ranking uczelni. Wybrano te najbardziej przyjazne

Parlament Studentów RP ogłosił wyniki pierwszej edycji rankingu „Uczelnia Otwarta”.

Alicja Gardulska

Zestawienie przygotowali studenci, a sfinansowało je Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Chodziło o to, by wyróżnić uczelnie dostępne, bezpieczne i włączające. – Zmieniliśmy diametralnie podejście. Po raz pierwszy zauważyliśmy, że uczelnia to nie tylko miejsce, gdzie zdobywa się wiedzę, a przede wszystkim przestrzeń, w której funkcjonuje się na co dzień, więc musi być bezpieczna i przyjazna dla wszystkich – mówił minister nauki Marcin Kulasek.

Ocenione zostały te uczelnie, które same się zgłosiły. W pierwszej edycji było ich 59 (wszystkich uczelni publicznych i niepublicznych jest w Polsce 345).

Jakość nauczania nie była tu brana pod uwagę, ale „wszystko to, co powoduje, że studenci czują się zaopiekowani”. Pogrupowano to w pięć kategorii: wsparcie studentów ze specjalnymi potrzebami, wsparcie socjalno-bytowe, wyrównywanie szans edukacyjnych, przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym oraz wsparcie aktywności naukowych i pozanaukowych.

Ważne więc było np. to, jak uczelnia wspiera osoby z niepełnosprawnościami i neuroatypowe, czy tworzy dla nich przyjazną przestrzeń, zapewnia wsparcie psychologiczne, alternatywne formy egzaminowania i asystentów. A także czy dba się o miejsca w akademikach, stołówkach, wspiera osoby w trudnej sytuacji materialnej, np. oferując stypendia socjalne i zniżki w akademikach.

• **17.06.2026 roku. Ogłoszenie wyników rankingu „Uczelnia Otwarta”**

FOT. DAWID ŻUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Czy ma procedury na wypadek sytuacji przemocowych czy mobbingowych, których doświadczają studenci. Chodzi np. o udostępnienie anonimowych kanałów zgłaszania nadużyć, interwencje w kryzysach, edukację. Wreszcie, czy monitoruje się potrzeby studentów i współpracuje z ich organizacjami.

Na pierwszym miejscu szkoła niepubliczna

W pierwszej edycji nagrodzono w sumie 24 uczelnie. Podzielono je na dziewięć grup: klasyczne, techniczne, ekonomiczne, medyczne, przyrodnicze, wojskowe, zawodowe, niepubliczne oraz akademie wychowania fizycznego. W każdej można było zdobyć złotą, srebrną i brązową statuetkę „Uczelnia Otwarta”. Nie w każdym przypadku tak się stało, np. spośród uczelni wojskowych wybrano tylko laureatkę złotej statuetki. Dostała ją Akademia Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki z Wrocławia, bo tylko ona się zgłosiła.

Oprócz tego autorzy ułożyli ranking dziesięciu uczelni z najwyższą punktacją. Na pierwszym miejscu znalazła się Akademia Leona Koźmińskiego. Została wyróżniona – jak odczytano w laudacji – m.in. za system indywidualnych planów wsparcia, opartych na diagnozie potrzeb studentów oraz program wsparcia koleżeńskiego.

Drugie miejsce zajął Uniwersytet Warszawski, który zapunktował programem zapobiegającym tzw. drop outowi (czyli przedwczesnemu porzucaniu studiów), kampanią „Równoważni” oraz innowacyjnym Laboratorium map i modeli dotykowych, które wspiera studentów ze szczególnymi potrzebami.

Podium zamyka Uniwersytet Gdański. Uczelnia realizuje akademicki budżet obywatelski. Ma też kompleksowy system przeciwdziałania drop outowi, oparty m.in. na wsparciu psychologicznym i monitorowaniu dobrostanu studentów.

Jak mówiła „Wyborczej” Katarzyna Płaczek, koordynatorka projektu z Parlamentu Studentów Rzeczpospolitej Polskiej, wszystkie uczelnie, które się zgłosiły, dostały informację o tym, co już robią dobrze, a co jeszcze warto poprawić.

Rekrutacja na studia

– Chcieliśmy, aby ten ranking pokazał, które uczelnie są faktycznie dostępne i przyjazne studentom. To dla młodych ludzi, którzy idą na studia lub zmieniają uczelnię informacja o tym, która uczelnia jest najbardziej dostosowana do ich potrzeb i oczekiwań – dodała Płaczek.

Według niej idealna „uczelnia otwarta” to taka, która wsłuchuje się w potrzeby studentów. – To oznacza, że student może powiedzieć, czego mu jeszcze brakuje, co uczelnia powinna wdrożyć. Uczelnia doskonała to taka, w której studenci mogą się rozwijać i robić to, co kochają – mówiła. ●

TOP 10 uczelni w Rankingu „Uczelnia Otwarta”

1. Akademia Leona Koźmińskiego
2. Uniwersytet Warszawski
3. Uniwersytet Gdański
4. Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
5. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
6. Politechnika Śląska
7. Politechnika Wrocławska
8. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
9. Uniwersytet Śląski w Katowicach
10. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Zatrzymanie po zabójstwie Rosjanina

– Podejrzewany posługuje się gruzińskim paszportem – przekazał premier Donald Tusk. W poniedziałek w Białej Podlaskiej został zastrzelony artysta o pseudonimie Simon Skrepecki, który krytykował władze rosyjskie.

„Podejrzewany o udział w zabójstwie Rosjanina w Białej Podlaskiej zatrzymany przez lubelskich policjantów i ABW! Posługuje się gruzińskim paszportem. Służby pracują nad ustaleniem zleceniodawcy” – napisał w serwisie X premier Donald Tusk.

W poniedziałek około godziny 9.30 na chodniku, na jednym z osiedli w Białej Podlaskiej (woj. lubelskie) doszło do zabójstwa 44-letniego Roberta K. Do ofiary podszedł mężczyzna i oddał dwa strzały z broni krótkiej. Gdy pokrzywdzony upadł na ziemię, mężczyzna podszedł do niego i oddał jeszcze trzy strzały z bliskiej odległości.

Tusk mówił, iż „wszystko na to wskazuje, że było to zabójstwo polityczne, ale musimy czekać na dowody i bardziej konkretne przesłanki”. Tusk przypomniał też, że zastrzelony mężczyzna był krytykiem Putina i rosyjskiego reżimu. Dodał, że policja i Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego proponowały mu ochronę, jednak odmawiał z nieznanych powodów. ●

Katarzyna Rochowicz

wyborcza.pl

ZAPISZ SIĘ NA CODZIENNY NEWSLETTER

• **Wyborcza.pl/newslettery**

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ”

Wydanie sobotnie „Wyborczej” możesz kupić

OD SOBOTY DO CZWARTKU!

Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

RADOSŁAW SIKORSKI:
Honor jest potężniejszy niż śmigłowiec szturmowy

SŁAWOSZ UZNAŃSKI:
Po co Polak na Księżycu

BEATA ŚNIECHOWSKA:
Dziewczyna z gwiazdką Michelin

ILE NAPRAWDĘ MASZ LAT:
Sprawdza genetyczka

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

Miasta Idei

KSSE idzie w nowe technologie

Na terenie KSSE działa 856 przedsiębiorstw, które zainwestowały już ok. 55-56 mld zł. – Mamy plan na przyszłość. Chcemy kreować miejsca pracy – mówi Rafał Żelazny, prezes Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Przemysław Jedlecki

• **Rafał Żelazny, prezes KSSE oraz Marcin Krupa, prezydent Katowic** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

– KSSE kończy 30 lat i cały czas rośnie. Nowe firmy cały czas napływają, by inwestować na naszym terenie zarówno w województwie śląskim, ale też w opolskim, gdzie również mamy nieruchomości – mówił Rafał Żelazny, prezes Katowickiej Strefy Ekonomicznej podczas eksperckiej debaty, którą zorganizowaliśmy z okazji urodzin KSSE.

W kwietniu 1996 roku wojewoda katowicki podpisał akt notarialny utworzenia Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Formalnie powstała wtedy państwowa spółka, a nie sama strefa. Tę 18 czerwca 1996 roku formalnie powołał premier.

W rozmowie wzięli też udział prezydenci Katowic i Tychów Marcin Krupa oraz Maciej Gramatyka. Był z nami też dr Marcin Baron z Uniwersytetu Śląskiego, Sławomir Czernecki, dyrektor Stellantis Gliwice Oddział I Zakład Produkcji Silników Tychy oraz Tomasz Gałaszkiewicz, wiceprezes ElectroMobility Poland.

Rafał Żelazny przypomniał, że dziś na terenie KSSE działa 856 przedsiębiorstw, przy czym duża część z nich to niewielkie firmy. – Łącznie wszystkie zainwestowały tu już ok. 55-56 mld zł, stworzyły co najmniej 100 tys. nowych miejsc pracy – wyliczał.

Automatyzacja zmienia gospodarkę

Dodał, że dziś tempo przyrostu miejsc pracy jest wolniejsze niż kiedyś. – To efekt automatyzacji, robotyzacji, wykorzystywania przez firmy rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji. Niemniej w tym roku wydaliśmy już 27 decyzji o kolejnych inwestycjach, na kwotę prawie 2,6 mld zł – wskazał. Pytany, czym wyróżnia się KSSE na tle podobnych obszarów i spółek w Polsce, powiedział, że KSSE stworzyła dobrze działający ekosystem.

– Jesteśmy spółką, w której udziały ma Skarb Państwa, ale też dziesięć miast i gmin. Samorządy mają więc wpływ na to, co się tu dzieje. Rozumieją nasze potrzeby, mamy dobre relacje, co pozwala działać szybciej i sprawniej, gdy pojawia się potencjalny inwestor. Dzięki temu nie przychodzi on w próżnię – wyjaśniał.

Dodał, że KSSE dzięki temu wyróżnia się sprawczością i skutecznością. – To jest to, czego przedsiębiorcy oczekują. Są też zaopiekowani od początku do końca procesu inwestycyjnego – dodał.

Prezydent Tychów: Trudno sobie wyobrazić miasto bez strefy

Marcin Krupa, prezydent Katowic podkreślał, że KSSE przyczynia się do gospodarczej transformacji regionu. – Przechodzi ją w tej chwili cały region. Tradycyjne już kopalnie, huty są zastępowane przez nowy przemysł. W efekcie mamy olbrzymi motor napędowy gospodarki na Górnym Śląsku. Szczerze? Nie wyobrażam sobie regionu bez KSSE. Gdyby nie to, że jest, że działa, że przyciąga nowe firmy, bylibyśmy miejscem z ogromnymi problemami – mówił Marcin Krupa.

Maciej Gramatyka, prezydent Tychów przypomniał, że Tyska Podstrefa KSSE powstała w niemałej części na terenie zlikwidowanego gospodarstwa ogrodniczego. – Zastąpiono jeden rodzaj działalności, innymi. Pierwszą firmą, która się u nas ulokowała było Isuzu. W skali naszego miasta, był to rewolucyjny postęp – mówił.

Dodał, że trudno mu wyobrazić sobie dzisiejsze Tychy bez KSSE. – Nie jest tak, że te pola leżałyby odłogiem. Ale dziś nasza podstrefa to ponad 6 tys. miejsc pracy, które koncentrują się głównie wokół branży motoryzacyjnej. To efekt naszych tyskich tradycji związanych z zakładami Fiata – mówi.

Maciej Gramatyka liczy na to, że rozwój nowoczesnych technologii nie zaszkodzi branży, tylko ją wzmocni. – W Tychach mamy bezrobocie na poziomie 2 proc. Aktualnie 4 tys. miejsc pracy czeka na chętnych – przypomniał.

Wolne tereny w KSSE

Rafał Żelazny pytany o przyszłość KSSE powiedział, że wciąż są tu wolne tereny. – W Gogolinie mamy 100 hektarów ziemi, która jest gotowa do inwestycji. Bliżej mamy Jaworznicki Obszar Gospodarczy. Jego większa część należy do Electromobility Poland, ale w naszej gestii pozostaje 80 hektarów. To teren bardzo dobrze odbierany przez inwestorów, którzy już obejrzeli to miejsce. Z jednym z nich toczą się bardzo zaawansowane rozmowy, ale w tej chwili jeszcze nie mogę zdradzić szczegółów – mówił prezes Żelazny.

Dodał, że innym pomysłem KSSE jest przygotowanie i prezentowanie inwestorom wzorcowego terenu pod inwestycje i wspieranie tych już zapowiedzianych.

– Będziemy jednak musieli się zmierzyć z tym, co zostanie po górnictwie. Terenów poprzemysłowych będzie przybywać. Trzeba sobie powiedzieć wprost, że nie są to miejsca, w których z dnia na co dzień może powstać coś nowego. To nie są grunty w polu, przejęte od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, gdzie można zacząć budować z dnia na dzień – mówił Rafał Żelazny.

Dziś zależy nam na tworzeniu miejsc pracy o wyższej wartości dodanej. Nie krytykujemy tego, co już powstało, ale jesteśmy przed kolejnym etapem rozwoju gospodarczego, a tym samym rozwoju strefy

RAFAŁ ŻELAZNY

Praca w KSSE

100

TYS.

• **nowych miejsc pracy stworzyły firmy działające w KSSE**

Ekonomista o zatrudnieniu

Dr Marcin Baron, ekonomista z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach mówił, że pokopalniane grunty potrzebują nowej roli.

– Dziedzictwo i troska o nie jest ważna. Na Górnym Śląsku mamy już wiele miejsc, które opowiadają przemysłową historię regionu, są one ważne, niekiedy potem kosztowne w utrzymaniu. Dlatego wszystko trzeba balansować, rozważać koszty i zyski. A kiedy trzeba to łączyć ze sobą funkcje. W Nowych Gliwicach zachowano poprzemysłowe budynki, wprowadziły się tam firmy informatyczne, powstały nowe obiekty. To, co stare, połączono umiejętnie z tym, co nowoczesne. To pozwoliło na kolejne inwestycje w Gliwicach – mówił.

Wrócił też do wątku o wolniejszym przyroście miejsc pracy. – Nowe technologie to jedno, a demografia to drugie. Zmniejszenie skali zatrudniania, przy malejącej liczbie ludności, nie jest aż tak dużym problem, jak może się z pozoru wydawać. Oczywiście, że zawsze chcielibyśmy, żeby miejsc pracy było więcej, żeby miasto liczyło więcej mieszkańców, ale świat się zmienia i ten ekosystem trzeba układać na nowo. Zmiana będzie polegać na mniejszej liczbie miejsc pracy, na podobnej liczbie inwestycji, ale o mniejszej skali – mówił. Jego zdaniem, wcale nie należy się tego obawiać. – Podam przykład Raciborza. Kiedyś w mieście liczono na wielkiego inwestora, który zmieni wszystko. Taki się nie pojawił, ale za to na terenach inwestycyjnych całkiem wyrosły lokalne firmy, które dobrze sobie radzą – mówił dr Marcin Baron.

Duże firmy też jednak rosną i nie zamierzają porzucać KSSE. – W Tychach jesteśmy już prawie 30 lat, zaś z KSSE od początku współpracuje się nam wzorcowo. Dziś produkujemy tu silniki samochodowe z maksymalną wydajnością. Przewidujemy, że w kolejnych latach będzie podobnie. Będzie tak, ponieważ produkujemy silniki do hybryd – mówił Sławomir Czernecki, dyrektor Stellantis Gliwice Oddział I Zakład Produkcji Silników Tychy. Dodał, że firma zainwestowała też w magazyny energii i farmę fotowoltaiczną, by zmniejszyć koszty energii.

– Dostaliśmy zezwolenie z Urzędu Miasta na połączenie kablem farmy fotowoltaicznej, która jest dwa kilometry od fabryki. To będzie najdłuższe takie połączenie farmy w Polsce – dodał.

Co z fabryką samochodów elektrycznych?

Tomasz Gałaszkiewicz, wiceprezes ElectroMobility Poland, był pytany o słowa ministra aktywów państwowych Wojciecha Balczuna o współpracy tej spółki z tajwańskim koncernem Foxconn. – Udostępni nam technologię, a my będziemy mogli ją samodzielnie rozwijać. Ostateczną umowę sfinalizujemy jesienią. Wiemy już, że mamy wyłączność na produkcję tych aut w Europie. Będzie to miejski SUV klasy średniej, oferowany w trzech modelach. Cenowo auto nie będzie najtańsze na rynku, ale nie może być też drogie. Chcemy zaoferować wysoką jakość, najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne za rozsądną cenę – mówił „Wyborczej” Wojciech Balczun.

– Mogę potwierdzić, że konkrety przekażemy jesienią. Współpraca z Tajwańczykami idzie nam bardzo dobrze. Natomiast nie zapominajmy, że jest to bardzo duży podmiot, firma o gigantycznym zasięgu. Stąd dość długi czas rozmów, ale jesteśmy w końcowej fazie. Chcemy stworzyć nie tylko fabrykę samochodów, ale cały hub technologiczny związany z branżą motoryzacyjną. Tylko nasza firma zatrudni 1800, ale docelowo miejsc pracy tutaj będzie znacznie, znacznie więcej – mówi.

Prezes KSSE o planach rozwoju

O planach na przyszłość mówił też prezes Rafał Żelazny. – Dziś zależy nam na tworzeniu miejsc pracy o wyższej wartości dodanej. Nie krytykujemy tego, co już powstało, ale jesteśmy przed kolejnym etapem rozwoju gospodarczego, a tym samym rozwoju strefy. Widzimy, że w firmach, które są już u nas obecne nakłady na badania i rozwój pojawiają się coraz częściej. Uważamy jednak, że jako KSSE możemy uruchomić nowy obszar działalności i samemu stać się inwestorem w dziedzinie nowych technologii, kreatorem miejsc pracy. Chcemy odejść od roli pośrednika nieruchomości – mówił Rafał Żelazny.

Zapowiedział, że szczegóły dotyczące nowej odsłony działalności KSSE zostaną przedstawione jeszcze w czerwcu. ●

eprasa.pl 1f884914e1

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | KRC Kluby Rozwoju Cyfrowego

REWOLUCJA W EDUKACJI CYFROWEJ

W całej Polsce powstaną Kluby Rozwoju Cyfrowego

Internet to ogrom możliwości. Możemy tam załatwić dziś niemalże wszystko: sprawdzić wyniki badań, zapłacić podatki, skontaktować się z urzędem... Wiele spraw staje się znacznie prostszych dzięki technologii, która rozwija się na naszych oczach.

Jest jeden warunek: musimy wiedzieć, jak z niej korzystać i jak robić to bezpiecznie. Brak kompetencji izoluje nas od postępu, szansy na oszczędzanie czasu i ułatwiania sobie życia. Stąd pomysł na Kluby Rozwoju Cyfrowego (KRC), które będą uczyć dorosłych Polaków korzystania z technologii w codzienności.

KRC Skalowanie to ostatni z trzech etapów działań realizowanych przez Centrum Projektów Polska Cyfrowa (CPPC), których celem jest podniesienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa dzięki lokalnemu wsparciu.

W ramach wcześniejszych etapów – KRC Wsparcie oraz KRC Pilotaż – eksperci opracowali materiały edukacyjne, przeszkolili edukatorki i edukatorów, zebrali doświadczenia z gmin i sprawdzili różne modele działania Klubów. Kolejnym krokiem jest utworzenie ponad 2000 KRC w całej Polsce.

Nie taka technologia straszna, jak ją malują

40 KRC działa już dziś. Doświadczenia z Pilotażu pokazują, jak ważna jest ta inicjatywa. To nie tylko nauka nowych umiejętności, ale też tworzenie przestrzeni, w której można zadawać pytania, oswajać cyfrowe narzędzia we własnym tempie i bez obaw prosić o pomoc. **Osoby, które skorzystały ze szkoleń w pilotażowych KRC przełamały strach przed korzystaniem z technologii, a to już ogromny przełom.**

Fot. KRC Miasta Łodzi. Zeskanuj kod QR, aby przejść na stronę projektu.

– **„Projekt Klubów Rozwoju Cyfrowego to nasza odpowiedź na cyfrową rewolucję, która nie zwalnia, a właściwie dopiero się rozpędza. Otaczająca nas codzienność jest dynamiczna, co sprawia, że czasem coraz trudniej jest nam za nią nadążyć. KRC, które już działają mają liczne grono zadowolonych odbiorców. W szkoleniach wzięło udział już ponad 2 tysiące osób, co zdecydowanie jest sukcesem”** – mówi Daniel Duda, dyrektor biura projektów rozwoju cyfrowego w CPPC.

Fot. KRC Miasta Łodzi. Zeskanuj kod QR, aby przejść na stronę projektu.

Nauka technologii po sąsiedzku

Choć Kluby Rozwoju Cyfrowego odpowiadają na potrzeby lokalnych społeczności, wszystkie działają według wspólnych założeń. Po pierwsze, są otwarte dla wszystkich dorosłych, niezależnie od ich wieku, stanu zdrowia czy dotychczasowych doświadczeń z technologią. Kluby to miejsca dostosowane do poziomu zarówno początkujących, jak i tych, którzy podstawy mają już za sobą.

– **„KRC stworzyliśmy z myślą o ludziach. Wiemy, że często odnalezienie się w cyfrowym świecie jest trudne, zwłaszcza dla osób starszych. Chcemy pomóc im stać się samodzielnymi i bezpiecznymi w sieci, aby nie czuli się wykluczeni w żadnej sferze życia. Pilotażowe KRC już prężnie działają i zdecydowanie świecą przykładem. To miejsca, które bardzo chętnie odwiedzamy i w których uczestnicy zawsze spotykają się z najważniejszymi wartościami: równością, zrozumieniem i pomocą na każdym etapie. O sąsiedzką atmosferę dbają profesjonalni edukatorzy i edukatorki, którzy wkładają w swoją pracę całe serca. Są otwarci na pomoc w wielu tematach”** – mówi Agnieszka Krauzowicz, kierująca CPPC.

Po drugie, zajęcia w Klubach dotyczą codziennych spraw i praktycznych kompetencji. Odwiedzający KRC dowiedzą się m.in., jak korzystać z **Internetowego Konta Pacjenta, złożyć e-PIT, założyć Profil Zaufany, wysłać wniosek do urzędu, zapłacić rachunek online czy korzystać z aplikacji w telefonie**. To umiejętności przydatne nie tylko w kontaktach z administracją, ale też w pracy, nauce, rozwijaniu zainteresowań czy zmianie ścieżki zawodowej. **Od obsługi smartfona, przez bezpieczne korzystanie z usług online i ochronę danych, po praktyczne wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji – każdy znajdzie coś dla siebie.**

Kluczowa jest także lokalizacja. **Kluby Rozwoju Cyfrowego mają stać się częścią lokalnej sieci miejsc dobrze znanych mieszkańcom**, takich jak biblioteki, domy kultury czy centra usług społecznych. Ma być lokalnie, sąsiedzko i serdecznie.

Kluby Rozwoju Cyfrowego – dlaczego są tak ważne?

Zdaniem edukatorek i edukatorów KRC to nie brak sprzętu czy dostępu do internetu jest dziś największą barierą w korzystaniu z technologii. **Większymi ograniczeniami okazują się stres, niepewność i obawa przed popełnieniem błędu.**

Osoby zainteresowane udziałem w zajęciach organizowanych przez Kluby mogą skorzystać z edukacji i wsparcia uszytych na miarę. **Nauka bezpieczeństwa w sieci, łatwiejszy kontakt z urzędem, a przede wszystkim poczucie sprawczości** to efekty projektu, które wykraczają poza główny cel podniesienia kompetencji. Unikatowość KRC znajdziemy we włączaniu, wyrozumiałości i burzeniu barier. Autorzy projektu wierzą, że dążenie do cyfrowej Polski i cyfryzacja usług publicznych mają sens tylko wtedy, gdy wszyscy mamy do nich swobodny dostęp i potrafimy z nich korzystać.

– **„W KRC opieką obejmujemy osoby w każdym wieku, co pokazuje uniwersalność naszego projektu. Jesteśmy przekonani, że to znacząco przyczyni się do trwałego podniesienia kompetencji cyfrowych polskiego społeczeństwa. Dziś to właśnie w naszych rękach jest cyfrowa przyszłość dorosłych Polek i Polaków”** – mówi dyrektor biura projektów rozwoju cyfrowego w CPPC.

Projekt współfinansowany jest ze środków programu **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027**.

eprasa.pl 1f884914e1

Laura Kövesi: Potrzebujemy polskich prokuratorów

Nie wierzę, by w Polsce nie było pieniędzy na dziewięciu prokuratorów i kilku urzędników, którzy mają wspierać ich pracę – mówi europejska prokurator generalna Laura Kövesi.

ROZMOWA Z
LAURĄ KÖVESI
europejską prokurator generalną

BARTOSZ T. WIELIŃSKI: Dwa lata temu, po zmianie rządu, Polska przystąpiła do Prokuratury Europejskiej. Co od tego czasu się wydarzyło?
LAURA KÖVESI: Wiele dobrych rzeczy, ale są też problemy. W 2024 r. z ówczesnym ministrem sprawiedliwości Adamem Bodnarem uzgodniliśmy, że powstaną biura prokuratury europejskiej w Lublinie, Gdańsku, Katowicach i oczywiście w Warszawie. I że będzie w nich pracować 24 europejskich prokuratorów delegowanych spośród prokuratorów polskich. Niestety, ciągle brakuje nam dziewięciu śledczych. Trzeba czym prędzej rozpocząć rekrutację.

Odbyłam w tej sprawie konstruktywne spotkanie z ministrem sprawiedliwości Waldemarem Żurkiem. To bardzo ważne, by nasze biura dysponowały pełnymi zasobami. Polska przecież otrzymuje i będzie otrzymywać ogromne fundusze unijne.

Chodzi pani o pieniądze z programu SAFE na dozbrojenie polskiej armii? O 44 mld euro?
– Nie tylko o SAFE. O pieniądze, które Polska dostaje w ramach KPO, w ramach funduszy strukturalnych i innych dotacji. Do Polski płyną z unijnego budżetu dziesiątki miliardów euro. A jedynym instrumentem, który chroni te pieniądze i zarazem polski budżet przed nadużyciami, jest właśnie prokuratura europejska.

Dlaczego wakatów w biurach prokuratury europejskiej w Polsce jeszcze nie zapełniono?
– To pytanie do strony polskiej, która musi jak najszybciej rozpocząć odpowiednie procedury

Czy nie można do pracy w Polsce wysłać prokuratorów z innego kraju UE?
– Niestety, prokuratura europejska nie działa w ten sposób. Potrzebujemy polskich śledczych.

W Polsce, tak jak w wielu innych krajach UE słyszymy narzekania, że budżet nie jest z gumy, we znaki daje się inflacja i inne problemy. Gdy budżet się nie spina, państwa stoją przed wyborem: albo ciąć wydatki, albo zwiększać dochody, czasem stosuje się obydwie metody na raz. Jednocześnie widzimy, że w siłę rosną międzynarodowe grupy przestępcze, które bogacą się na przestępstwach skarbowych, oszukiwaniu UE i jej członków, w tym Polski, na miliardy dolarów. To strukturalny problem dla budżetów w całej Europie. Dlatego uważam, że nie można oszczędzać na tych, którzy walczą z przestępcami i pomagają zwiększyć dochody państwa.

Może powinnam się była też spotkać z polskim ministrem finansów?

Przypomniałabym mu, że co roku tracicie 10 miliardów euro tylko z powodu oszustw związanych z podatkiem VAT, cłami i funduszami unijnymi.

• **Europejska prokurator generalna Laura Kövesi podczas wizyty w Polsce w 2024 r.** FOT. MACIEK JAŹWIECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

To kwoty, których nie wolno ignorować. A koszty funkcjonowania prokuratury europejskiej w porównaniu ze skalą nadużyć są malutkie.

Po prostu nie mieści mi się w głowie, by nie było pieniędzy na dziewięciu prokuratorów i kilku urzędników, którzy mają wspierać ich pracę.

Poza problemem z wakatami, jak pani ocenia współpracę z Polską?
– Idzie dobrze. Zorganizowane grupy przestępcze nie działają tylko na szczeblu krajowym. Wykorzystując integrację europejską stworzyły europejski przestępczy ekosystem. Zanim Polska przyłączyła się do prokuratury europejskiej, w wielu śledztwach, które prowadziliśmy w Niemczech, widzieliśmy powiązania z waszym krajem. W pewnym momencie, podsłuchując jedną z rozmów telefonicznych, usłyszeliśmy nawet, jak przestępca mówił: „prokuratura europejska nie ma biur w Polsce, powinniśmy przenieść tam nasze interesy, to nie będą nam przeszkadzać". I tak to działało. Ale to przeszłość.

Prokuratura europejska to pierwsza w Europie ponadnarodowa instytucja śledcza. Jak z lotu ptaka widzimy, co się dzieje w 24 państwach członkowskich, w których działamy. Dostrzegamy powiązania, które umykają krajowym służbom.

W Polsce już mam świetny, profesjonalny zespół śledczy. Pracują pod ogromną presją, w zeszłym roku udało się im rozpatrzyć prawie 200 spraw, w których szacowana wartość szkód wyniosła 3,41 mld euro. Kilka śledztw przyciągnęło uwagę opinii publicznej, jak sprawa modernizacji infrastruktury tramwajowej w województwie śląskim [prokuratorzy europejscy zarzucają korupcję oraz zmowę przetargową i chcą w związku z tym pozbawić immunitetu posła Wojciecha Króla]. Inna sprawa dotyczy malwersacji unijnych środków przeznaczonych dla ukraińskich uchodźców. W naszych biurach każdego dnia coś się dzieje. A spraw będzie więcej, gdy z czasem wszystkie organy wymiaru sprawiedliwości w Polsce będą świadome tego, co robimy i jak pracujemy. Wtedy też wzrośnie poziom wykrywalności.

Jak wygląda wasza praca? Czy to wy zwracacie się do polskich władz z konkretnymi podejrzeniami, czy to polskie władze zwracają się do was, mówiąc, że mają coś, co dotyczy środków europejskich, unijnych i potrzebują wsparcia?
– Działamy w obie strony. Czasami otrzymujemy informacje od polskich prokuratorów, czasami sami dostrzegamy powiązania z Polską w dochodzeniach, które prowadzimy w innych państwach. Wtedy to my przekazujemy informacje. Moglibyśmy działać sprawniej. Nadal dochodzi do sytuacji, że funkcjonariusze policji kierują sprawy najpierw do prokuratorów krajowych, a oni muszą następnie przekazać je do nas. A powinni uderzać do nas bezpośrednio.

Służby krajowe mają pewne ograniczenia. Nie mogą prowadzić dochodzeń poza granicami swojego państwa. A my możemy. Zanim powstała prokuratura europejska – byłam wtedy prokuratorem w Rumunii – nigdy otrzymywałem informacji o przestępcach spoza kraju w ciągu kilku godzin. Czekało się miesiącami, a nawet latami, aby cokolwiek uzyskać. Teraz ten problem dzięki nam znika.

Generalnie w Polsce, jak i w innych państwach członkowskich, już zaczęto dostrzegać wartość dodaną prokuratury europejskiej. Dlaczego? Ponieważ nasza praca przekłada się na większe bezpieczeństwo dla obywateli. To, czy ludzie czują się bezpiecznie na ulicy, zależy od skuteczności walki z przestępczością zorganizowaną. W naszych śledztwach widzimy powiązania z handlem bronią, handlem narkotykami i handlem ludźmi. Nie mamy kompetencji do prowadzenia dochodzeń w tych sprawach, ale gdy tylko otrzymujemy takie informacje, przekazujemy je organom krajowym.

W jednym z krajów UE przestępcy wykorzystywali tę samą infrastrukturę do wyłudzania zwrotów VAT do handlu karabinami, które były używane w innym z państw UE w porachunkach między gangami. Bez prokuratury europejskiej ten proceder nie zostałby ujawniony

Nie można oszczędzać na tych, którzy walczą z przestępcami

LAURA KÖVESI
europejska prokurator generalna

Czy te informacje zostały odpowiednio wykorzystane? Doszło do zatrzymań?
– Tak, ale w tej chwili nie mogę podać więcej szczegółów. Poza tym zauważyłam, że do opinii publicznej przebijają się zwykle te sprawy, w które zaangażowani są znani politycy.

Chcę jednak podkreślić, że nie jesteśmy narzędziem w rękach partii ani urzędników z Brukseli. Jesteśmy niezależni.

I w sumie dobrze, że o sprawach, w które zamieszani są ministrowie czy posłowie, jest tak głośno. Fundamentalną zasadą w każdej demokracji jest to, że prawo jest równe dla wszystkich. A my udowadniamy to obywatelom. Na ich codzienne życie wpływa jednak systemowa korupcja i systemowe oszustwa finansowe. Z tym walczymy.

Pracuję w tym zawodzie 30 lat i nauczyłam się, że prokurator jest w swojej pracy skuteczny, gdy cieszy się zaufaniem obywateli. Obywatele ufają nam zaś wtedy, gdy wyznaczymy granicę, której nikt, bez względu na to, jak bogaty czy jak potężny jest, nie odważy się przekroczyć.

Zbigniew Ziobro, poprzedni minister sprawiedliwości, dziś ścigany za kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą, przez lata twierdził, że prokuratura europejska odbiera lub ogranicza suwerenność państw członkowskich
– Nie komentuję wypowiedzi polityków. Ale w tym przypadku wyjaśnię, że prokuratura europejska nie jest instytucją zagraniczną. Nasi prokuratorzy nadal działają w ramach systemu krajowego.

Kiedy pracujemy nad sprawami w Polsce, stosujemy polskie prawo, występujemy przed polskimi sądami, a każdy obywatel Polski może zwrócić się do nas w swoim ojczystym języku.

Stosujemy prawo krajowe i prawo unijne. A prawo UE nie jest przecież obcym dyktatem dla narodu polskiego. Prawo UE to także prawo polskie. Musimy je szanować, tak jak respektujemy prawo polskie. Nie jesteśmy więc obcymi, którzy chcą narzucać Polakom swoją wolę.

Jest też inna narracja, że to, co europejskie oznacza słabość, wolne podejmowanie decyzji, zbędne przepisy, biurokrację...
– Nas to nie dotyczy. U nas nie ma biurokracji. Jesteśmy prokuraturą, a nie agencją. Mamy łapać przestępców, a nie poprawiać komunikację i koordynację. Walczymy z bardzo niebezpiecznymi zorganizowanymi grupami przestępczymi, które w ostatnim roku stały się jeszcze bardziej potężne

Na Węgrzech po 16 latach zmieniła się władza. Czy tak jak Polska dołączą do prokuratury europejskiej?
– Spotkałam się już z nowym ministrem sprawiedliwości. Wysłał mi pismo, w którym wyraził zamiar przystąpienia. Mam nadzieję, że zrobią wszystko, co konieczne, byśmy jak najszybciej mogli rozpocząć działalność na Węgrzech. Węgry muszą najpierw zmienić ustawodawstwo. Pytanie, jak bardzo będą nas wspierać, ile pieniędzy przeznaczą na pracę naszego biura. Gdy się jest częścią prokuratury europejskiej, to na poważnie.

Nie jest pani optymistką...
– Chcę widzieć fakty, a nie słowa.

Rozmawiał Bartosz T. Wieliński

eprasa.pl 1f884914e1

Rosja

W Moskwie znów płonie rafineria

Import benzyny z krajów azjatyckich, zgoda na obniżenie jej jakości, reglamentacja sprzedaży w 53 regionach. Moskwa rozpaczliwie próbuje powstrzymać narastający kryzys na rynku paliw.

Radziwinowicz

Rosja, która jeszcze niedawno mianowała się „energetycznym supermocarstwem", zdecydowała się, a raczej została zmuszona do kupowania benzyny w Azji. Dostawcy szuka w Korei Południowej i Singapurze, ale najpewniej zostaną nim Chiny. Paliwo ma być przewożone drogą morską do portów rosyjskich, a dalej – koleją.

Rząd „czasowo" zezwolił rafineriom na obniżenie jakości wypuszczanej na rynek benzyny. Wolno im teraz podnosić ponad obowiązującą normę zawartość na przykład siarki w paliwie.

Władze obniżyły też limit ilości benzyny, którą spółki naftowe mogą sprzedawać na giełdzie. Do tej pory było to 15 proc. tego, co wyprodukowały rafinerie, teraz ma być 10 proc. A to, co dzięki temu uda się zatrzymać, zostanie przeznaczone na potrzeby armii, służb ratunkowych i medycznych, administracji.

Jak podaje między innymi niezależny rosyjski portal „The Bell", takie czy inne formy reglamentacji paliwa wprowadzono już w 53 regionach.

Najtrudniej jest na okupowanym przez Rosjan Krymie, odciętym od dostaw przez ukraińskie drony stale atakujące transporty na trasie „Noworosja". Tam szczęśliwcom, którzy na czas staną w długich kolejkach, do baków nalewają po 20 litrów benzyny. Pomagać mają talony i specjalne QR kody gwarantujące ponoć prawo tankowania. Ale nie gwarantują, bo benzyny jest za mało. Za to pojawili się oszuści, którzy sprzedają fałszywe kody.

W fatalnej sytuacji są turyści, którzy przyjechali na półwysep własnymi autami. Teraz z suchymi bakami nie mają jak dotrzeć choćby z Jałty do stanicy Tamań (353 km) w kraju krasnodarskim. Ale i w tym regionie, w wyniku „sezonowych komplikacji", jak to określił gubernator Weniamin Kondratiew, z benzyną są „przejściowe trudności".

W wyniku coraz częstszych ataków ukraińskich częściowo lub w całości zatrzymana jest produkcja w 13 rosyjskich rafineriach. Te, które pracują, przerabiają 4 mln baryłek dziennie (dwie trzecie potencjału całego przemysłu petrochemicznego kraju) – to minimum za ostatnie 21 lat.

Wbrew temu, co donoszą media, kryzys jest niemal niezauważalny w Moskwie. Tam kłopoty mają tylko nieliczne małe stacje benzynowe, które nie należą do dużych sieci i muszą kupować paliwo na giełdzie, gdzie obecnie ceny są bardzo wysokie.

W Rosji słusznie mawiają, że jeśli coś się w kraju dzieje, ale nie dzieje się w Moskwie, to nic się nie wydarzyło

Nad tym, by w stolicy nie było gorzej, czuwa Kreml.

W Rosji słusznie mawiają, że jeśli coś się w kraju dzieje, ale nie dzieje się w Moskwie, to nic się nie wydarzyło. Władza niespecjalnie martwi się rozzłoszczonymi tkwiącymi w kolejkach po benzynę mieszkańcami Chabarowska. Powtarzające się uderzenia dronów w przygraniczny Biełgorod to problemy mieszkańców Biełgorodu, a Kreml może je ignorować.

Tak było choćby z internetem, przez miesiące wyłączanym mieszkańcom niemal wszystkich prowincji. Kiedy jednak internet „ze względów bezpieczeństwa" odebrano rozpieszczonym Moskwianom, którzy wcześniej z dumą powtarzali, że „u nas sieć lata, jak w Amsterdamie", podniósł się krzyk, którego nie dało się zignorować, notowania Putina zaczęły spadać, władza musiała się wycofać.

Teraz, co by się nie działo, benzyna w Moskwie musi być. Sztaby kolejowe będą kombinować, by paliwo z Chin docierało przede wszystkim do stolicy, tak by w niej ludzie nie odczuwali skutków wojny.

Ukraińcy rozumnie starają się więc, by jednak odczuwali. W nocy ze środy na czwartek znów zaatakowali i podpalili stołeczną rafinerię w Kapotni, która gwarantuje 40 proc. dostaw na rynek miasta. Według rosyjskich władz w rafinerię trafiło kilka dronów. Potężną chmurę dymu nad pożarem widać z daleka, nie zauważyć jej nie można. ●

Wacław Radziwinowicz

REKLAMA

Kraj/34437200

GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKA METROPOLIA ZAPRASZA

KIERUNEK GZM

NAJWIĘKSZY W POLSCE FESTIWAL MIKROWYPRAW

26–28 CZERWCA 2026

→ 41 MIAST I GMIN
→ 269 WYCIECZEK I WYDARZEŃ
→ SETKI OPOWIEŚCI

→ KIERUNEKGZM.PL

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

Informatycy na lotniskach pracują na umowach na B2B

Część informatyków zatrudnionych przez PPL pracuje na umowach cywilnoprawnych. Ma to być pozostałość m.in. po rządach PiS w spółce, która wyraźnie ciąży nowemu szefostwu. A co z bezpieczeństwem polskich lotnisk?

Eryk Kielak

• **Rząd przygotował ustawę, która wpisuje PPL odpowiadające m.in. za Lotnisko Chopina w Warszawie na listę spółek strategicznych**

FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Polskie lotniska to jedne z najważniejszych obiektów tzw. infrastruktury krytycznej (obiekty i usługi niezbędne do funkcjonowania państwa). Tymczasem, jak się dowiedzieliśmy, „cyfrowy mózg" Polskich Portów Lotniczych (PPL) obsługuje także grupa ludzi, których ze strategiczną państwową spółką łączy faktura wystawiana na jednoosobową działalność gospodarczą. Mowa o dziale IT, gdzie wielu pracowników ma być zatrudnionych na umowach B2B. Czy to rzeczywiście jest problem?

„Szczegółowe dane procentowe oraz liczbowe dotyczące form zatrudnienia w strategicznych działach spółki, takich jak IT, stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa" – informują nas w PPL, gdy pytamy o dokładną liczbę informatyków pracujących na umowach business-to-business. Samemu faktowi zatrudniania części z nich na umowach cywilnoprawnych jednak nie zaprzeczają. Ale odpowiedzialność zrzucają na poprzedników, gdy prezesem spółki był Mariusz Szpikowski, powołany na to stanowisko w 2016 r. przez Andrzeja Adamczyka. Była to część wymiany kadr, po tym, jak PiS przejęło władze w przedsiębiorstwie.

„Sytuacja, w której część personelu świadczy usługi w oparciu o umowy B2B, jest efektem polityki zapoczątkowanej w okolicach 2016 r. przez ówczesne władze PPL. Wówczas systematycznie i odgórnie dążono do outsourcingu całych obszarów funkcjonowania lotniska, dotyczyło to nie tylko IT, ale również np. zarządzania budynkami" – tłumaczy firma.

Nie oznacza to jednak, że za kadencji obecnego prezesa Łukasza Chaberskiego (na stanowisku od kwietnia 2025 r.) wcale nie zatrudniano informatyków na B2B. Na profilach niektórych pracowników działu IT na LinkedIn można znaleźć informacje, że zaczęli oni pracę w spółce w ostatnich kilkunastu miesiącach i deklarują jako formę zatrudnienia – samozatrudnienie.

Bez względu jednak na to, kto tak naprawdę odpowiada za obecny stan, jest to kwestia, która może budzić wątpliwości prawne, etyczne czy np. dotyczące bezpieczeństwa.

Infrastruktura krytyczna

Zacznijmy od tego, co najważniejsze, czyli kwestii bezpieczeństwa. PPL to spółka odpowiedzialna za zarządzanie kluczową infrastrukturą lotniskową m.in. odpowiada za największy port samolotowy w Polsce – Lotnisko Chopina w Warszawie. Rząd przygotował już ustawę, która wpisuje przedsiębiorstwo na listę spółek strategicznych o istotnym znaczeniu. Mówimy bowiem też o spółce, za pomocą której da się de facto kontrolować ruch lotniczy w naszym kraju.

Porty Lotnicze przekonują nas jednak, że wiązanie formy umowy zatrudnienia pracownika z zagrożeniem dla infrastruktury krytycznej jest bezpodstawne i wynika z nieznajomości rygorystycznych procedur lotniskowych.

– Forma współpracy (B2B czy UoP) nie ma najmniejszego znaczenia dla poziomu weryfikacji dostępu do naszych systemów i infrastruktury – czytamy w odpowiedzi. Tłumaczą też, że niezależnie od tego, czy dana osoba jest pracownikiem etatowym, czy współpracownikiem zewnętrznym, podlega dokładnie takim samym, restrykcyjnym procedurom bezpieczeństwa. Każda z osób przechodzi dogłębną, wielopoziomową kontrolę, prowadzoną zarówno przez wewnętrzne służby PPL, jak i przez Straż Graniczną. Dodatkowo podpisywane są rygorystyczne umowy o zachowaniu poufności (NDA). „To jest absolutnym standardem we wszystkich kontraktach zawieranych przez Polskie Porty Lotnicze" – zapewnia nas państwowy operator.

– Nie ma zatem fizycznej ani systemowej możliwości, by dostęp do wrażliwych danych otrzymała osoba bez uprzedniej, rzetelnej weryfikacji. Bezpieczeństwo operacyjne lotniska jest zachowane na najwyższym poziomie – podkreśla spółka.

Weryfikacja pracowników

To wyjaśnienie przekonuje mec. Marcina Marutę, radcę prawnego i specjalistę ds. cyberbezpieczeństwa. Ekspert zwraca uwagę, że ochrona systemów to proces wielowarstwowy. – Pierwszą barierą są zabezpieczenia techniczne, drugą organizacyjne, czyli procedury składowania i nadzoru nad danymi, a trzecią system uprawnień określający, kto i do czego ma dostęp. W tym kontekście forma zatrudnienia schodzi na dalszy plan. Nie ma znaczenia, czy systemami zarządza zewnętrzny dostawca, kontraktor na B2B, czy etatowy pracownik – zauważa prawnik.

– Jeśli mam zadbaną warstwę techniczną oraz organizacyjną i wiem, kto ma dostęp do konkretnych zasobów, kto może pracować, na jakich danych i kto może je wprowadzać, to forma zatrudnienia nie robi różnicy. Odpowiedź PPL jest rozsądna. Zawarli z tymi ludźmi takie umowy, które dają im pełną kontrolę, analogiczną do tej, jaką ma się nad pracownikami etatowymi. I to jest prawda – podkreśla.

Mecenas Julia Armata z kancelarii Armata Legal jest z kolei zdania, że w razie zatrudnienia firmy zewnętrznej IT, która jest powiązana jedynie umową B2B lub outsourcingu tych usług, np. w znacznej części, wyzwania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa mogą być większe. Ale to nie oznacza, że nie można wszystkiego odpowiednio ułożyć organizacyjnie i zabezpieczyć umownie. – Jest to wykonalne, jeśli dana spółka ma ogólnie dobrze wdrożone zasady bezpieczeństwa obiegu informacji i cyberbezpieczeństwa, a przede wszystkim, jeśli zaimplementowała unijne i polskie przepisy, które tego dotyczą (NIS2, USKC). Da się to zrobić także przy B2B, ale stanowi większe wyzwanie i wymaga lepszego zabezpieczenia prawnego (umowa dot. know-how, poufności, zapewnienie prawa do kontroli i audytów itd.) – wylicza.

Dodatkowym utrudnieniem jest praca zdalna, a jak wynika z profili pracowników działu IT na LinkedIn, część ma właśnie ten tryb pracy. – Praca zdalna może mieć miejsce zarówno przy umowy o pracę, jak i przy umowie B2B. W kwestii samego cyberbezpieczeństwa to nie jest tak, że przy pracy zdalnej nie da się go obecnie zapewnić i że zachowanie bezpieczeństwa nie jest możliwe od strony technologicznej, ale może to stanowić większe wyzwanie, zwłaszcza jeśli chodzi o kluczowych specjalistów operacyjnych i całkowite wyeliminowanie np. możliwości dostępu osób trzecich, choćby domowników osoby pracującej zdalnie – podkreśla mec. Julia Armata.

– UoP w przeciwieństwie do B2B (bez względu na formę pracy) pozwala także na większe związanie pracownika organizacyjne i większą kontrolę nad miejscem pracy, sposobem wykonania pracy, pracownik jest bezpośrednio podległy, musi się stosować do poleceń służbowych

> *Porty Lotnicze przekonują, że wiązanie formy zatrudnienia pracownika z zagrożeniem dla infrastruktury krytycznej jest bezpodstawne*

etc. I stosunek ten jest regulowany przez przepisy Kodeksu pracy, których strony tej umowy nie mogą co do zasady zmieniać (np. na niekorzyść pracownika) – podnosi adwokatka.

Zatrudnieni bez przetargów

A więc umowy B2B w PPL mogą, choć nie muszą, wpływać na kwestie bezpieczeństwa. Z racji jednak, że informatycy są de facto osobnymi firmami, pojawia się pytanie, czy powinni być wyłaniani w postępowaniach przetargowych? W końcu mówimy o spółce skarbu państwa. – PPL to jednoosobowa spółka akcyjna skarbu państwa, co oznacza, że jako spółka prawa handlowego stosuje ona własne procedury rekrutacyjne. Z punktu widzenia prawa nie ma zatem ustawowego wymogu, który nakazywałby przeprowadzanie naboru czy konkursów przy zatrudnianiu osób na stanowiska inne niż kierownicze. Sztywne rygory, wynikające m.in. z ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, dotyczą wyłącznie wyższej kadry menedżerskiej, czyli osób wchodzących w skład zarządu oraz rady nadzorczej. To tam przepisy precyzyjnie określają kryteria dla kandydatów oraz tryb ich powoływania – tłumaczy nam mec. Julia Armata.

– W przypadku zatrudniania szeregowych pracowników czy specjalistów operacyjnych, w tym branży IT, taki obowiązek (naboru czy konkursu) nie istnieje – wyjaśnia prawniczka.

Filozofia zatrudnienia

Formalnie zatrudnianie pracowników na B2B nie jest więc niezgodne z prawem. Pozostaje jeszcze kwestia etyczna. Od kilku miesięcy rząd powtarza narrację o złych przedsiębiorcach, którzy zatrudniają pracowników na umowach B2B, mimo że de facto pracują, jak zwykli etatowcy. Twarzą niezgody na ten stan rzeczy jest ministerka pracy Agnieszka Dziemianowicz-Bąk.

– Wadliwe umowy cywilnoprawne, zawierane w miejsce umowy o pracę, psują polski rynek pracy. Psują zarówno poczucie bezpieczeństwa i stabilności pracowników, ale także utrudniają konkurowanie – mówiła w lutym w rozmowie z Wyborczą.biz. Wyliczała, że same fikcyjne B2B to według danych Ministerstwa Finansów ponad 2 mld zł strat rocznie. Tacy pracownicy płacą bowiem znacznie niższe, ryczałtowe składki ZUS, korzystają preferencyjnych stawek podatkowych oraz odliczają koszty uzyskania przychodu, przez co oddają państwu znacznie mniej w ramach podatku PIT. Umowa B2B pozbawia też pracownika kluczowych przywilejów Kodeksu pracy, takich jak płatny urlop wypoczynkowy, ochrona przed nagłym zwolnieniem czy płatne zwolnienie lekarskie. Całe ryzyko prowadzenia działalności oraz opłacanie składek ZUS i podatków zostaje przerzucone na barki zatrudnionego, co w praktyce oznacza mniejszą stabilność zatrudnienia. Ponadto w przypadku choroby lub chęci odpoczynku „fikcyjny etatowiec" na B2B po prostu nie zarabia, co drastycznie obniża jego bezpieczeństwo socjalne.

– Kontrakty B2B są w naszym kraju nadużywane – mówi mec. Marcin Maruta. Podkreśla jednak, że bez głębszego wglądu w dokumenty trudno zakładać, czy PPL też to robi.

– Jeśli chodzi o umowy B2B – PPL bez wątpienia nie jest wyjątkiem. Wizerunkowo spółki skarbu państwa powinny jednak jako pierwsze to porządkować, bo to po prostu źle wygląda, gdy same stosują takie praktyki – zauważa Maruta.

– Mowa o spółce skarbu państwa, w sytuacji, gdy to rząd odpowiada za znaczące zmiany w ostatnim czasie – szczególnie jeśli chodzi o wytyczne dla Państwowej Inspekcji Pracy, która zyskała możliwość zamiany takich umów na umowy o pracę. Można więc mówić o swego rodzaju hipokryzji, jeśli sama spółka Skarbu Państwa miałaby np. stosować ukryte stosunki pracy pod pozorem umów B2B czy preferować taki sposób zatrudnienia – stwierdza Julia Armata. – Decyzja o związaniu umową B2B często wynika z kwestii finansowych i podatkowych, które w odniesieniu do spółek typu PPL nie mogą mieć pierwszeństwa przed kwestiami dotyczącymi bezpieczeństwa – dodaje.

Jak poinformował nas Piotr Rudzki, rzecznik PPL – Piotr Rudzki „obecny zarząd odchodzi filozofii zatrudnienia, zapoczątkowanej w 2016 r.". „Rozpoczęliśmy już proces, którego celem jest docelowe ustabilizowanie zespołu i oparcie współpracy z większością pracowników IT na umowach o pracę (UoP). Traktujemy to jako inwestycję w kompetencje i stabilność zespołu" – przekazał nam. Kwestia umów B2B w spółce ma więc wkrótce zostać uregulowana.

eprasa.pl 1f884914e1

FINAŁ INWESTYCJI KLUCZOWEJ Z PUNKTU WIDZENIA BEZPIECZEŃSTWA

Budowa terminalu intermodalnego w Porcie Gdynia na ostatniej prostej

Budowa terminalu intermodalnego na terenie Centrum Logistycznego Port Gdynia znajduje się w końcowej fazie realizacji. Zgodnie z założeniami inwestora zakończenie budowy planowane jest na drugą połowę 2026 roku. Przedsięwzięcie realizowane przez Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A. stanowi istotny element rozwoju infrastruktury portowej, szczególnie w obszarze transportu intermodalnego.

Realizacja projektu przygotowuje port do zwiększenia udziału kolei w obsłudze ładunków oraz do prowadzenia operacji przeładunkowych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zaplecza składowego.

Dofinansowanie unijne

Projekt pn. „Budowa terminalu intermodalnego na terenie Centrum Logistycznego Portu Gdynia" uzyskał dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach instrumentu „Łącząc Europę" (Connecting Europe Facility – CEF), w komponencie mobilności wojskowej (Military Mobility), w perspektywie finansowej na lata 2021–2027.

Umowę o udzielenie dotacji dla projektu nr 101158165 — 23-PL-TM-Intermodal Gdynia podpisano 14 czerwca 2024 roku pomiędzy ZMPG S.A. a Europejską Agencją Wykonawczą ds. Klimatu, Środowiska i Infrastruktury (CINEA). Całkowita wartość projektu przekracza 16,4 mln euro, z czego dofinansowanie unijne wynosi około 8,2 mln euro, co odpowiada 50% kosztów kwalifikowalnych.

Na poziomie krajowym warunki realizacji projektu określono w Umowie o Współpracy nr CEF2/029/2023 z dnia 19 sierpnia 2024 roku, zawartej pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej, Centrum Unijnych Projektów Transportowych oraz beneficjentem. Projekt realizowany jest zgodnie z obowiązującymi regulacjami unijnymi i krajowymi dotyczącymi ochrony środowiska, konkurencji czy zamówień publicznych.

Terminal intermodalny

Inwestycja obejmuje budowę terminalu intermodalnego wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. W ramach terminalu powstają dwa tory ładunkowe

o długości około 750 metrów każdy, zakończone stałą rampą najazdową umożliwiającą załadunek i rozładunek ciężkich pojazdów.

Układ torowy uzupełniają tor dojazdowy oraz tor komunikacyjny, które zapewniają powiązanie z istniejącą infrastrukturą kolejową portu. Inwestycja obejmuje także wykonanie betonowego placu manewrowo-odstawczego, wewnętrznych tras manewrowych oraz zbiornika retencyjnego.

Terminal umożliwi prowadzenie operacji przeładunkowych nawet na trzech torach jednocześnie. Został on zaprojektowany do obsługi ładunków o masie 100 ton oraz pojazdów o masie do 120 ton, co pozwala na jego wykorzystanie zarówno w logistyce cywilnej, jak i w zastosowaniach wojskowych.

Wykonawcą inwestycji jest NDI S.A. Umowę na realizację robót zawarto 17 marca 2025 roku i obejmuje ona kompleksowe wykonanie inwestycji wraz z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na użytkowanie.

Nowa infrastruktura do przeładunku kontenerów i pojazdów

Rozpoczęcie użytkowania terminalu będzie odpowiedzią na rekordowy wzrost przeładunków kontenerowych w Porcie Gdynia oraz pozwoli przełamać ograniczenia związane z dostępnością infrastruktury do obsługi kolejowej drobnicy skonteneryzowanej w tej części portu. Dotychczas w wielu przypadkach możliwy był jedynie dowóz ładunków transportem drogowym, co wpływało na organizację pracy i czas obsługi.

Nowy terminal powstaje w bezpośrednim sąsiedztwie placów składowych, co umożliwi prowadzenie operacji przeładunkowych z wykorzystaniem transportu kolejowego. Rozwiązanie to pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie infrastruktury portowej oraz poprawę obsługi logistycznej kontenerów i ciężkich pojazdów.

Powiązania z dostępem kolejowym

Inwestycja wpisuje się w szerszy proces poprawy dostępu kolejowego do portu. Jego elementem jest przebudowa stacji Port Gdynia oraz modernizacja linii kolejowej nr 201 na odcinku Maksymilianowo – Gdynia, z wyłączeniem zatłoczonej linii aglomeracyjnej przez Trójmiasto.

Oba te przedsięwzięcia tworzą warunki do zwiększenia obsługi kolejowej portu oraz poprawy przepustowości połączeń z zapleczem krajowym i międzynarodowym. Terminal intermodalny stanowi uzupełnienie tych działań poprzez zapewnienie infrastruktury umożliwiającej bezpośredni przeładunek ładunków.

Dostosowanie do wymogów podwójnego, cywilno-wojskowego zastosowania

Projekt realizowany jest w ramach komponentu mobilności wojskowej, co oznacza przygotowanie infrastruktury do wymagań związanych z transportem sprzętu wojskowego. Terminal umożliwi obsługę ciężkich pojazdów oraz ładunków o dużej masie, w tym sprzętu wykorzystywanego przez siły zbrojne.

Zdolność do transportu takich ładunków koleją oraz ich sprawnego przeładunku stanowi istotny element systemu logistycznego wspierającego działania realizowane przez NATO oraz państwa członkowskie Unii Europejskiej.

Rola w sieci transportowej TEN-T

Terminal intermodalny zlokalizowany jest w korytarzach Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T: Bałtyk – Adriatyk oraz Bałtyk – Morze Czarne – Morze Egejskie. Realizacja inwestycji przyczyni się do eliminacji ograniczeń infrastrukturalnych oraz poprawy funkcjonowania systemu transportowego.

Zwiększenie udziału kolei w obsłudze portu wpisuje się również w działania na rzecz ograniczenia wpływu transportu drogowego na środowisko, poprzez zmniejszenie natężenia ruchu ciężarowego oraz emisji zanieczyszczeń.

Zakończenie inwestycji i uruchomienie terminalu

Zakończenie budowy oraz uzyskanie pozwolenia na użytkowanie umożliwi rozpoczęcie eksploatacji terminalu intermodalnego w 2027 roku. Nowa infrastruktura pozwoli na prowadzenie operacji przeładunkowych w bezpośrednim powiązaniu z zapleczem składowym oraz siecią kolejową.

Inwestycja stanowi istotne uzupełnienie infrastruktury Portu Gdynia, zwiększając jego możliwości w zakresie obsługi transportu intermodalnego oraz poprawiając organizację procesów logistycznych. Projekt ma strategiczne znaczenie dla bezpieczeństwa przeładunków w porcie, a jednocześnie przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego i odpornego systemu transportowego.

Poglądy i opinie wyrażone w niniejszym materiale są wyłącznie poglądami autora i nie musza odzwierciedlać stanowiska Unii Europejskiej ani agencji CINEA.
Ani Unia Europejska, ani instytucja udzielająca dofinansowania nie ponoszą odpowiedzialności za treść niniejszego materiału.

PORT GDYNIA
Rzeczpospolita Polska
Dofinansowane przez Unię Europejską

eprasa.pl 1f884914e1

Polska inwestuje 44 mln złotych w ElevenLabs. Całość zostanie w kraju

Poprzez bank BGK Polska stała się pierwszym publicznym udziałowcem ElevenLabs. Pieniądze zostaną w całości przeznaczone na rozwijanie polskich możliwości AI.

Bolesław Breczko

• **10 lutego br. Warszawa, ul. Prosta 67, Skyliner. Premier Donald Tusk m.in. z ministrem finansów Andrzejem Domańskim podczas powołania Rada Przyszłości** FOT. ROBERT KOWALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

– Pomysły znad Wisły mogą stać się decacornami [firmami wycenianymi na 10 miliardów dolarów] – mówił minister finansów Andrzej Domański przy okazji ogłoszenia inwestycji BGK w ElevenLabs.

– To najlepsza zachęta dla polskich innowatorów. Dzisiejsza umowa ma wymiar większy niż tylko finansowy. Dzięki tej inwestycji powstaje AI Lab Poland – dodał.

Wsparcie start-upów

Głównym elementem umowy ma być stworzenie w Polsce AI Lab Poland, czyli systemu wsparcia start-upów skupionych na sztucznej inteligencji. Na ten cel ma zostać przeznaczona cała kwota 44 mln dolarów (11 mln dol.). W AI Lab Poland start-upy AI dostaną dostęp do finansowania, ekspertów i infrastruktury. Inicjatywa ta ma także wspierać studentów kierunków związanych z AI w rozwoju kariery w Polsce przez programy stażowe. AI Lab Poland ma także wspierać startupy i spółki w globalnej ekspansji.

Jednym z celów AI Lab Poland jest identyfikacja i wspieranie polskich start-upów rozwijających sztuczną inteligencję, które mają szansę osiągnąć sukces globalny.

Wśród priorytetów przedsięwzięcia są ponadto: budowanie ścieżek rozwoju talentów, od uczelni, przez programy stażowe, aż po pracę w sektorze AI, a także organizację wydarzeń łączących krajowych i globalnych inwestorów z naukowcami, ekspertami oraz przedsiębiorcami rozwijającymi technologie oparte na sztucznej inteligencji.

ElevenLabs to spółka założona przez dwóch Polaków: Matiego Staniszewskiego i Piotra Dąbkowskiego, która specjalizuje się w tworzeniu głosowej sztucznej inteligencji, czyli przetwarzania tekstu na głos

Światowe centrum badań nad AI

– Dziękujemy za zaufanie i cieszymy się, że Polska jest w akcjonariacie ElevenLabs – mówił Mati Staniszewski, współtwórca ElevenLabs. – Cały kapitał będzie przeznaczony na stworzenie AI Lab Poland. Naszym celem na najbliższe lata jest budowa w Polsce światowego centrum badań nad AI. Mamy tutaj genialnych inżynierów. Chcemy wykorzystać ich energię i potencjał, aby stworzyć w Polsce światowe centrum rozwoju AI. Bank BGK zainwestował w ElevenLabs poprzez fundusz Vinci, który jest wehikułem BGK do inwestycji w zaawansowane technologie. BGK zainwestował także w program Innovate Poland, Future Tech Poland łącznie 2 mld złotych.

ElevenLabs to spółka założona przez dwóch Polaków: Matiego Staniszewskiego i Piotra Dąbkowskiego, która specjalizuje się w tworzeniu głosowej sztucznej inteligencji, czyli przetwarzania tekstu na głos. Po ostatniej rundzie finansowania ElevenLabs stało się pierwszym polskim „decacornem", czyli startn-upem wycenianym na 10 mld dolarów. Spółka pochwaliła się, że generuje 500 mln dolarów przychodów rocznie.

Między San Francisco a Londynem

Siedziba ElevenLabs jest podzielona pomiędzy San Francisco i Londyn, a główni akcjonariusze to amerykańskie fundusze venture capital. Mimo że Mati Staniszewski mówi, że chce inwestować w Polsce i tutaj tworzyć globalny ośrodek AI. Stąd nazwa niedawnej konferencji ElevenLabs w Warszawie „Powrót do domu". ●

BMW tnie prognozy wyników

Kurs akcji BMW spadł na giełdzie we Frankfurcie do najniższego poziomu od kilku lat, gdy koncern zapowiedział spadek zysków w tym roku. Niemiecka spółka motoryzacyjna boryka się z coraz ostrzejszą konkurencją w Chinach.

W środę, 17 czerwca, kurs akcji niemieckiego koncernu motoryzacyjnego BMW spadł do poziomu najniższego od pięciu lat, czyli od czasu wychodzenia światowej gospodarki z kryzysu po pandemii koronawirusa COVID-19.

Wyprzedażą inwestorzy zareagowali na oświadczenie koncernu z Bawarii, który dzień wcześniej uprzedził, że jego zysk brutto w tym roku będzie „znacząco niższy", niż przewidywano wcześniej. Konkretów firma nie podała, a analitycy Deutsche Banku po konferencji z władzami koncernu stwierdzili, że nie dostali odpowiedzi na wiele pytań.

• **Pozytywny rozwój sprzedaży w Europie i USA nie może zrekompensować spadków w Chinach oraz w regionie Azji i Pacyfiku – oświadcza BMW** FOT. FRED LEE/GETTY IMAGES

Wojna cenowa, BMW wypychane z Chin

W oświadczeniu BMW stwierdziło, że „pozytywny rozwój sprzedaży w Europie i USA nie może zrekompensować spadków w Chinach i w regionie Azji i Pacyfiku".

Konkretów koncern nie przedstawił. Natomiast analitycy Citibanku zmniejszyli prognozę sprzedaży aut niemieckiego producenta w Chinach o 50 tys. Przewidują teraz, że w tym roku niemiecki potentat motoryzacyjny sprzeda w Państwie Środka poniżej 500 tys. pojazdów.

W kwietniu o spadku sprzedaży swoich aut w Chinach informował Volkswagen. Faktycznie już od ponad dwóch lat zachodnie koncerny motoryzacyjne mają coraz większe problemy na chińskim rynku. Tamtejsze firmy motoryzacyjne rozpętały wojnę cenową, w której nie opłacało się uczestniczyć firmom z Zachodu. W efekcie ich udziały rynkowe zaczęły się kurczyć.

W tym roku koniunktura w Chinach odwróciła się i sprzedaż nowych aut zaczęła gwałtownie spadać. A to również przekłada się na spadek popularności samochodów zachodnich koncernów.

Ciężar wojny w Iranie

Dodatkowo w wyniki finansowe BMW uderzyły skutki starć na Bliskim Wschodzie po ataku Izraela i USA na Iran. Koncern wskazał, że podbiło to ceny energii, zwiększając koszty produkcji samochodów.

Ponadto wojna „miała negatywny wpływ na odczucia konsumentów na całym świecie" – podsumował niemiecki gigant motoryzacyjny. Starcia nad Zatoką Perską wstrzymały dostawy na tamtejsze rynki nowych aut, często luksusowych marek, takich jak właśnie BMW. Koncern nie podał jednak, o ile spadł eksport jego pojazdów z powodu starć zbrojnych. ●

Andrzej Kublik

Sprzedaż spada

500

TYS.

• **Tyle, a nawet poniżej tej liczby, wynosi prognoza analityków Citibanku dotycząca tegorocznej sprzedaży w Państwie Środka aut niemieckiego potentata motoryzacyjnego**

eprasa.pl 1f884914e1

Życie to piękna podróż, która czasem kończy się zbyt szybko.

Pamięć o Tobie zawsze pozostanie żywa, zachowamy Cię w naszych sercach.

Żegnaj Adamie!

Ewa, Kasia, Krzysiek, Czarek

www.nekrologi.wyborcza.pl/34439761

Przed Sądem Rejonowym w Sopocie Wydział I Cywilny, pod sygnaturą akt I Ns 17/26 toczy się postępowanie w sprawie z wniosku S-Collect Niestandaryzowany Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Wierzytelności z siedzibą w Krakowie o stwierdzenie nabycia spadku po:
- **Andrzeju Franciszku Blaschke,** synu Franciszka Teofila i Marianny Heleny, zmarłym dnia 12 lutego 2023 roku w Sopocie, ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Sopocie.

Skład majątku spadkowego nie jest znany.
Wzywa się spadkobierców aby w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia zgłosili i udowodnili swe prawa do spadku po w/w osobach, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postępowaniu.

Kraj/34439754

Przed Sądem Rejonowym w Tarnobrzegu toczy się postępowanie pod sygn. akt I Ns 337/22 o **stwierdzenie nabycia spadku po Stanisławie Burdzel, c. Karola i Katarzyny z d. Biało** zmarłej 23 maja 2016 r. w Babulach, a której ostatnim miejscem zwykłego pobytu była miejscowość Durdy.

Wzywa się wszystkich zainteresowanych, by w terminie 3 miesięcy od dnia ukazania się niniejszego ogłoszenia zgłosili i udowodnili nabycie spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą zostać pominięci w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Kraj/34439719

Wyciąg z ogłoszenia o I przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej położonej w Starogardzie Gdańskim przy ul. T. Kościuszki 10

Oznaczenie nieruchomości wg księgi wieczystej i katastru nieruchomości, powierzchnia	**Działka nr 353/1 o pow. 1 013 m², obręb 17 księga wieczysta nr GD1A/00001349/2**
Przeznaczenie nieruchomości gruntowej	Symbol w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego **C2.94.MU.5** – teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej śródmiejskiej: - dopuszcza się budynki mieszkalne, mieszkalno-usługowe lub usługowe, bez określania proporcji pomiędzy funkcjami, zabudowy mieszkaniowej, - dopuszcza się usługi typu biura, handel detaliczny, gastronomia, edukacja, usługi finansowe i podobne, - usługi towarzyszące dopuszcza się lokalizować co najmniej w parterach budynków, bądź w oddzielnych budynkach, z wykluczeniem usług mogących stanowić uciążliwość dla funkcji mieszkaniowej lub takich, które generują wzmożony ruch pojazdów, bądź wymagające dużej ilości miejsc postojowych, - dopuszcza się garaże dla samochodów osobowych dla potrzeb obsługi terenu, parkingi, - dopuszcza się zieleń, reprezentacyjny ogród, terenowe urządzenia sportowo-rekreacyjne.
Informacja o przeznaczeniu nieruchomości do sprzedaży	Nieruchomość przeznaczona do zbycia Zarządzeniem Nr 192/04/2026 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 15 kwietnia 2026 r.
Cena wywoławcza	**700 000,00 zł (w tym 23% VAT)**
Termin i miejsce przetargu	**2 września 2026 r. (środa) godz. 12:00 sala nr 101 Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6**
Wysokość wadium	**70 000,00 zł** **płatne do dnia 27 sierpnia 2026 r. (czwartek)** na konto Urzędu Miasta nr: 83 8340 0001 0001 1400 2000 0005
Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu	tablica ogłoszeń Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6 (obok p. 204) i TBS Ziemi Kociewskiej sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim, ul. Traugutta 56 oraz strony internetowe: www.bip.starogard.pl i www.starogard.pl
Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje dot. przetargu	Urząd Miasta Starogard Gdański ul. Gdańska 6, Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa, pokój 204, **tel. 58 530 6075;** mail: joanna.felska@um.starogard.pl

Kraj/34439416

Na podstawie art. 609 § 2 k.p.c. **Sąd Rejonowy w Grajewie wzywa do udziału w sprawie** z wniosku Iwony Obiedzińskiej i Ireneusza Obiedzińskiego **o zasiedzenie udziału wynoszącego 1/8 części w prawie własności zabudowanej nieruchomości** oznaczonej numerem ewidencyjnym 1510 o powierzchni 0,0602 ha, **położonej w obrębie 0001 Grajewo, przy ul. Koszarowej 12 w Grajewie, gmina Grajewo, powiat grajewski,** dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Grajewie I Wydział Cywilny prowadzi księgę wieczystą numer LM1G/00024340/4 - ewentualnych zainteresowanych w terminie 3 miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia.

Kraj/34439733

OGŁOSZENIE
o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu planu ogólnego gminy Grabówka

*Na podstawie art. 13i ust. 3 pkt. 8, art. 8h, art. 8i ust. 1 pkt. 1, pkt.. 2 i pkt. 5, art. 8j, art. 8k ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2026 r. poz. 538) oraz art. 29, art. 39 ust. 1 pkt. 2-5 i ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670), w związku z art. 46 ust. 1 pkt. 1, art. 54 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670) oraz Uchwałą Nr II/64/2025 Rady Gminy Grabówka z dnia 17 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Grabówka, zawiadamiam **o rozpoczęciu konsultacji społecznych** projektu **planu ogólnego gminy Grabówka**, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko:*

w dniach 19 czerwca 2026 r. – 17 lipca 2026 r.
w budynku Urzędu Gminy Grabówka, przy ul. Szosa Baranowicka 58/1 w Zaściankach

Spotkanie otwarte nad przyjętymi w projekcie planu ogólnego rozwiązaniami odbędzie się w budynku Szkoły Podstawowej im. Elizy Orzeszkowej w Sobolewie w sali kolumnowej (wejście od ul. Podlaskiej od strony parkingu):
- w dniu 2 lipca **o godz. 18^{00}.**

Dyżur projektanta planu odbędzie się w budynku Szkoły Podstawowej im. Elizy Orzeszkowej w Sobolewie w sali kolumnowej (wejście od ul. Podlaskiej od strony parkingu):
- w dniu 1 lipca **o godz. 15^{00} do 19^{00}.**
- w dniu 2 lipca **o godz. 12^{00} do 17^{00}.**

Zgodnie z art. 8g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2026 r. poz. 538), każdy może wnieść uwagi do projektu planu. Uwagi dotyczące **projektu planu** należy składać do **Wójta Gminy Grabówka,** w nieprzekraczalnym terminie do dnia **17 lipca 2026 r.**
Uwagi mogą być wnoszone w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Grabówka przy ul. Szosa Baranowicka 58/1 w Zaściankach lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej na adres: sekretariat@gminagrabowka.pl, na adres e-doręczeń AE:PL-58426-53481-EFWVG-14 lub za pośrednictwem platformy usług administracji publicznej ePUAP, na adres skrytki /Grabowka/SkrytkaESP
Zgodnie z art. 8g ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2026 r. poz. 538) składający uwagę podaje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem lub uwagą, oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.
Zgodnie z art. 40 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670), uwagi dotyczące **prognozy**, należy składać do **Wójta Gminy Grabówka,** do dnia **17 lipca 2026 r.** Uwagi mogą być wnoszone w formie pisemnej w siedzibie Urzędu Gminy Grabówka przy ul. Szosa Baranowicka 58/1 w Zaściankach, ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy Grabówka lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, w szczególności poczty elektronicznej na adres: sekretariat@gminagrabowka.pl, na adres e-doręczeń AE:PL-58426-53481-EFWVG-14 lub za pośrednictwem platformy usług administracji publicznej ePUAP, na adres skrytki /Grabowka/SkrytkaESP

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag jest **Wójt Gminy Grabówka.**

Projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (w trakcie konsultacji społecznych) w wersji elektronicznej będzie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Grabówka pod adresem https://bip.gminagrabowka.pl/zagospodarowanie-przestrzenne/plan-ogolny/wylozenie-do-publicznego-wgladu.html

Uwagę należy złożyć w sposób zgodny z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509). Wzór formularza znajduje się pod adresem https://bip.gminagrabowka.pl/formularzeiwnioski/planowanie-przestrzenne/pismo-dotyczace-aktu-planowania-przestrzennego.html oraz w siedzibie Urzędu Gminy Grabówka.

Wójt gminy Grabówka
Katarzyna Todorczuk

Klauzula informacyjna
Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2, art. 14 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 15 ust. 1 lit. g Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, dalej: RODO), informuję, że:
1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Gmina Grabówka z siedzibą w Grabówce, pod adresem ul. Szosa Baranowicka 58/1 i 58/4 15-521 Białystok, reprezentowana przez Wójta Gminy Grabówka.
2. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą w celu realizacji ustawowych zadań gminy określonych w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c i e, oraz art.9 ust. 1 lit. g Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 27 kwietnia 2016 r.
3. Odbiorcami Pani/Pana danych osobowych będą wyłącznie podmioty uprawnione do uzyskania danych osobowych na podstawie przepisów prawa.
4. Pani/Pana dane osobowe przechowywane będą w czasie określonym przepisami prawa, tj. Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych
5. W związku z przetwarzaniem Pani/Pana danych osobowych posiada Pani/Pan prawo do :
   - żądania od Administratora dostępu Pani/Pana danych osobowych
   - żądania od Administratora sprostowania Pani/Pana danych osobowych
   - żądania od Administratora usunięcia lub ograniczenia przetwarzania danych osobowych,
6. Ma Pani/Pan prawo wniesienia skargi go organu nadzorczego
7. Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i jest obligatoryjne.

Kraj/34439844

WÓJT GMINY CZERWONAK OGŁASZA*
I USTNY PRZETARG NIEOGRANICZONY

na sprzedaż nieruchomości położonej w miejscowości Czerwonak, przeznaczonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej „3MN/U", stanowiącej własność Gminy Czerwonak o oznaczeniach geodezyjnych:
obręb Czerwonak, arkusz mapy 13
działka nr **6/33,** o pow. 0,0904 ha, KW PO1P/00309465/7
cena wywoławcza brutto: 550 000,00 zł

Ustala się wadium dla działki nr 6/33 w wysokości 110 000,00 zł
Wadium należy wpłacać w formie pieniężnej na konto Urzędu Gminy Czerwonak:
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. nr 78 1020 4027 0000 1302 1636 7338 z dopiskiem „przetarg na działkę nr 6/33 obręb Czerwonak, a. m. 13" - najdalej do dnia 24 sierpnia 2026 r.

Za dzień wpłaty wadium uznaje się datę wpływu środków pieniężnych na konto Urzędu Gminy Czerwonak.
Przetarg odbędzie się 28 sierpnia 2026 r. o godz. 10^{00}
w siedzibie Urzędu Gminy Czerwonak, ul. Źródlana 39, pok. 01.

Uwaga: *Szczegółowych informacji udziela Urząd Gminy Czerwonak ul. Źródlana 39 - Wydział Regulacji i Obrotu Nieruchomościami, pok. 213, tel. 61/65-44-285, 61-65-44-254. Ogłoszenie o I ustnym przetargu nieograniczonym wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Czerwonak (parter i II piętro), oraz opublikowano na: stronie internetowej Urzędu Gminy Czerwonak www.czerwonak.pl, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej http://bip.czerwonak.pl/public.*

**Wyciąg z ogłoszenia o I ustnym przetargu nieograniczonym.*

Kraj/34439221

STAROSTWO POWIATOWE
Wydział Geodezji i Katastru
w Bielsku Podlaskim
ul. 11 Listopada 4, 17-100 Bielsk Podlaski
GK.272.9.2025

Bielsk Podlaski, dnia 16.06.2026 r.

INFORMACJA

Starosta Bielski na podstawie art. 24a ust. 4 i 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 ze zm.) informuje, że
w budynku Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
przy ul. 11 Listopada 4, pokój nr 7A, parter
w terminie od 6 lipca 2026 r. do 24 lipca 2026 r. (15 dni roboczych) w godzinach od 8^{00} do 15^{00}
oraz na stronie Geoportalu Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
https://powiatbielski.geoportal2.pl
zostanie wyłożony do wglądu osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej projekt operatu opisowo-kartograficznego z modernizacji ewidencji gruntów i budynków dla nieruchomości położonych w obrębie ewidencyjnym:

Niewino Leśne, gmina Wyszki

Dokumentacja tego projektu, składająca się z: rejestru gruntów, rejestru budynków, rejestru lokali, kartotek budynków, kartotek lokali i mapy ewidencyjnej, opracowana została na podstawie art. 24a ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntówi budynków (Dz. U. z 2024 r. poz. 219 ze zm.).
Każdy, czyjego interesu prawnego dotyczą dane ujawnione w projekcie operatu opisowo-kartograficznego, może w okresie wyłożenia projektu do wglądu zgłaszać uwagi do tych danych. Skorzystanie z tego prawa leży w interesie ww. osób, aby na tym etapie postępowania związanego z modernizacją ewidencji gruntów i budynków ujawnić ewentualne błędy i nieprawidłowości. **Wgląd do dokumentacji winien być poprzedzony okazaniem dokumentu potwierdzającego tożsamość.**
W imieniu zainteresowanych mogą występować umocowani w formie pisemnej pełnomocnicy.
Niestawienie się w terminie i miejscu określonym w niniejszym zawiadomieniu nie stanowi przeszkody do kontynuowania procesu modernizacji ewidencji gruntów i budynków i ujawnienia nowych danych w ewidencji gruntów i budynków.
Po upływie terminu wyłożenia, projekt operatu opisowo-kartograficznego staje się operatem ewidencji gruntów i budynków. Informacja o tym będzie ogłoszona przez Starostę Bielskiego w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.
Niniejsza informacja podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicach ogłoszeń w siedzibie Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim i Urzędu Gminy Wyszki, na tablicy ogłoszeń miejscowości Niewino Leśne oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim i Urzędu Gminy Wyszki, na okres 14 dni, a także ogłoszenie w prasie o zasięgu krajowym.

Z up. STAROSTY
Naczelnik Wydziału Geodezji i Katastru
Geodeta Powiatowy
inż. Justyna Korniluk

Kraj/34439693

Burmistrz Supraśla

podaje do publicznej wiadomości, że zamieszczono na stronie internetowej bip.um.suprasl.wrotapodlasia.pl oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Supraślu przy ul. J. Piłsudskiego 58 na okres 21 dni

wykaz nieruchomości przeznaczonej do oddania w dzierżawę, dz. nr 1965/3 położonej w Supraślu
oraz
wykaz części nieruchomości przeznaczonej do oddania w najem, cz. budynku na działce nr 561/2 położonej w Supraślu (28.05.2026r. – 18.06.2026 r.)

Kraj/34439939

WÓJT GMINY CZERWONAK OGŁASZA*
I USTNY PRZETARG NIEOGRANICZONY

na sprzedaż nieruchomości położonej w miejscowości Czerwonak, przeznaczonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej „3MN/U", stanowiącej własność Gminy Czerwonak o oznaczeniach geodezyjnych:
oobręb Czerwonak, arkusz mapy 13
działka nr **6/36,** o pow. 0,0703 ha, KW PO1P/00309465/7 **cena wywoławcza brutto: 450 000,00 zł**
Ustala się wadium dla działki nr 6/36 w wysokości 90 000,00 zł
Wadium należy wpłacać w formie pieniężnej na konto Urzędu Gminy Czerwonak:
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.
nr 78 1020 4027 0000 1302 1636 7338
z dopiskiem „przetarg na działkę nr 6/36 obręb Czerwonak, a. m. 13" - najdalej do dnia 24 sierpnia 2026 r.
Za dzień wpłaty wadium uznaje się datę wpływu środków pieniężnych na konto Urzędu Gminy Czerwonak.

Przetarg odbędzie się 28 sierpnia 2026 r. o godz. 11^{00}
w siedzibie Urzędu Gminy Czerwonak, ul. Źródlana 39, pok. 01.

Uwaga: *Szczegółowych informacji udziela Urząd Gminy Czerwonak ul. Źródlana 39 – Wydział Regulacji i Obrotu Nieruchomościami, pok. 213, tel. 61/65-44-285, 61-65-44-254. Ogłoszenie o I ustnym przetargu nieograniczonym wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Czerwonak (parter i II piętro), oraz opublikowano na: stronie internetowej Urzędu Gminy Czerwonak www.czerwonak.pl, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej http://bip.czerwonak.pl/public.*

**Wyciąg z ogłoszenia o I ustnym przetargu nieograniczonym*

Kraj/34439224

eprasa.pl 1f884914e1

Nauka

Zmieńmy w ustawie zapisy o profesurze

Profesura belwederska jest jednym z ostatnich prawdziwych rytuałów polskiej nauki. Właśnie dlatego powinna być również ostatnim miejscem, w którym o nauce decyduje polityk.

Puchała

Trzy miesiące temu złożyłem rozprawę doktorską. Znajduję się przez to w dość specyficznym momencie kariery naukowej – nie jestem już doktorantem, ale nie jestem jeszcze doktorem. Sprzyja to myśleniu o tym, co dalej. Stoję na samym początku długiej i niepewnej drogi, której zwieńczeniem ma być – przynajmniej na polskim podwórku – tytuł profesora.

W porównaniu z wcześniejszymi szczeblami kariery naukowej – doktoratem i habilitacją – tytuł ten nie jest w pełni zależny od dorobku oraz oceny środowiska naukowego. Droga do profesury belwederskiej jest naukowa tylko do pewnego momentu: kandydat składa wniosek do Rady Doskonałości Naukowej, jego dorobek poddawany jest recenzji naukowców i naukowczyń, a na podstawie tych recenzji Rada występuje ze swoim wnioskiem o nadanie tytułu, po czym akta wędrują do Pałacu Prezydenckiego. Nominacje profesorskie podpisuje prezydent RP. Co najważniejsze, nie ma terminu, w którym musi nastąpić złożenie podpisu na nominacji.

To właśnie ten ostatni krok sprawia, że cała konstrukcja awansu naukowego jest u swojego szczytu zależna od woli egzekutywy. Przez większość czasu, gdy udział prezydenta był czysto ceremonialny, nie wydawało się to znaczące. Natomiast dzisiaj, gdy już wiemy, że kolejni prezydenci roszczą sobie prawo do decydowania o awansie naukowym, funkcjonującą procedurę porównać można do sytuacji, w której, na przykład, o nadaniu mi stopnia doktora pozornie decydować miałaby grupa recenzentów z całą komisją doktorską, ale faktycznie polityk tej czy innej partii podpisujący dokument. Wówczas wszyscy pewnie uznalibyśmy, że autonomia nauki została naruszona (przynajmniej taką mam nadzieję). Z jakiegoś jednak powodu nie przejmujemy się tym tak bardzo, kiedy dokładnie to samo ma miejsce w przypadku tytułu profesora.

Najlepiej wie o tym mój mentor, Michał Bilewicz – psycholog społeczny o międzynarodowej renomie. Jego wniosek o nadanie tytułu profesora leży w Kancelarii Prezydenta od stycznia 2019 roku. Zwrócił się on do sądu w związku z przewlekłością postępowania. W październiku 2024 roku Naczelny Sąd Administracyjny prawomocnie przyznał mu rację i wyznaczył prezydentowi miesiąc na rozpatrzenie wniosku. Prezydent Andrzej Duda mimo to podpisu nie złożył. Zamiast tego, na początku 2025 roku, skierował do premiera postanowienie o odmowie nadania tytułu, ale premier nie dokonał kontrasygnaty.

Przepisy nie przewidują bowiem możliwości odmowy nadania tytułu profesora przez prezydenta. Powstał pat: profesury nie nadano, ale i nie zdołano jej skutecznie odmówić. Kilka miesięcy później prezydent Andrzej Duda tłumaczył publicznie, że Michał Bilewicz prowadzi działalność „wątpliwie naukową”,

• **Prezydent Karol Nawrocki podczas wręczania nominacji profesorskich, 7 stycznia 2026 r.** FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

wręcz „antypolską”, że „oczernia Polskę i Polaków”. W odpowiedzi ponad sześciuset naukowców i naukowczyń podpisało apel do prezydenta o powstrzymanie się od deprecjonowania uczonych, w tym osób, które pozytywnie wyraziły się o dorobku Bilewicza (np. uprawnionych do takiej oceny recenzentów). Minęła kadencja Dudy, urząd objął Karol Nawrocki, a już na początku 2026 roku wręczył nominacje kolejnym profesorom. Michała Bilewicza wśród nich nie było. Tym samym czeka ponad siedem lat.

Rola prezydenta przy nadawaniu tytułu profesora nie jest zapisana w konstytucji, a w zwykłej ustawie – Prawie o szkolnictwie wyższym i nauce

Nie jest zresztą jedyny. Jeszcze dłużej na podpis oczekuje Walter Żelazny, socjolog, w sprawie którego WSA także wydał wyrok nakazujący prezydentowi rozpatrzenie wniosku w terminie jednego miesiąca. Lekcja dla nas wszystkich jest w związku z tym taka, że awans naukowy uczonego można trzymać jako zakładnika, ponieważ władzy wykonawczej nie podoba się to, co ten uczony bada.

Ktoś mógłby powiedzieć: „Bilewicz i Żelazny to przecież jednostkowe sytuacje”. Przypadki, które się nie powtórzą w najbliższej przyszłości. Ale nie wiemy tego. Prezydent Andrzej Duda wrócił do praktyki stosowanej już wcześniej – w PRL nominacje profesorskie wstrzymywano z powodów politycznych. Można zatem spodziewać się, że wydarzy się to ponownie. Zresztą problem nie leży tylko w upolitycznieniu rozumianym jako częstość „odmów”. Równie poważnym aspektem sprawy jest powolne przyzwyczajanie naukowców i naukowczyń do nauki „bezpiecznej”. Nauki, która nie zagrozi blokadą kariery.

Ilu psychologów i psycholożek po sprawie Michała Bilewicza zadało sobie pytanie: czy moje badania też są tak kontrowersyjne? Nauka, której najwyższy tytuł może wstrzymać władza wykonawcza, to nauka, która zawiera cichą instrukcję – nie bądź niepokorny. Można się uspokoić myślą, że dopóki nie będę się wychylać, mogę badać, co tylko mi się podoba. Żaden polityk nie czyta przecież naszych wniosków o granty, o ile nie zaczynamy zbyt głośno wypowiadać się w portalach społecznościowych. Ale to, co zostanie uznane za takie wychylanie, również jest zależne od obecnych trendów politycznych.

Przykładowo, dziś wskazywanie przez historyków na skomplikowane relacje między Polakami i Ukraińcami, które nie zawsze można sprowadzić do prostej, korzystnej dla polskiego narodu narracji, jest przedmiotem ostrej krytyki nawet ze strony Lewicy. Anna Maria Żukowska, która z wykształcenia jest filolożką i prawniczką, podważała na platformie X autorytet prof. Timothy'ego Snydera w sprawach ukraińskich, a zamiast niego promowała autorytet polskiego historyka i niemcoznawcy bez specjalizacji dotyczącej Ukrainy, ale za to z nacjonalistycznymi poglądami – prof. Stanisława Żerki. Czy zatem niedługo historycy piszący choćby o powstaniu Chmielnickiego w sposób nie w pełni zgodny z wybielającą polski naród narracją nie spotkają się z blokowaniem kariery przez polityków i polityczki? Lepiej nie zostawiać takiej możliwości.

Wyjście z tej sytuacji wydaje się zatem proste – należałoby odebrać prezydentowi uprawnienie do nadawania tytułu profesora. Polska zresztą należy do mniejszości w tym zakresie – profesura nadawana przez głowę państwa na świecie występuje rzadko. Jest z tym jednak podstawowy problem: polska nauka jest uboga w rytuały. Większość naszego życia zawodowego to formularze, sprawozdania, punkty i bazy. Nominacja profesorska w Pałacu, ogłoszenie postanowienia w „Monitorze Polskim”, a wreszcie akt odebrany z rąk głowy państwa to jeden z nielicznych momentów, kiedy można poczuć, że nasza praca naukowa jest symbolicznie doceniana.

Dyplom podpisany przez przewodniczącego rady na zwykłym posiedzeniu w sali konferencyjnej takiego ciężaru nie udźwignie. To, jak bardzo naukowcom i naukowczyniom zależy na tym rytuale, widać po tym, jak chętnie pojawiają się w Pałacu Prezydenckim. Mogą się oburzać w internecie na decyzje Karola Nawrockiego. Mogą nawet nigdy nie zrozumieć tych, którzy na niego zagłosowali. Ale chcą (i chyba można to zrozumieć) uczestniczyć w ceremonii związanej z przyznaniem tytułu profesora.

Na szczęście można koronować, nie panując. Prezydent mógłby wręczać akt nominacji, ale bez możliwości blokady awansu.

Pójście w tym kierunku nie wymaga zmiany konstytucji. Rola prezydenta przy nadawaniu tytułu profesora nie figuruje wśród trzydziestu prerogatyw wyliczonych w art. 144 ustawy zasadniczej. Znajduje się w art. 178 ust. 4 zwykłej ustawy – Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 roku. Wystarczy więc relatywnie niewielka nowelizacja, by akt nadania przeszedł w ręce ciała naukowego, a prezydentowi, jeśli zechcemy zachować rytuał, zostawić rolę czysto ceremonialną (zgodną zresztą z intencją obecnych przepisów): wręczenie aktu, bez prawa do zwłoki.

Próba odpolitycznienia nauki poprzez przegłosowanie nowelizacji przepisów mogłaby opłacić się obecnej koalicji rządzącej. Jeśli prezydent Karol Nawrocki odmówiłby podpisu, mógłby zostać uznany za zwolennika upolitycznienia nauki. Ba, nawet cenzora.

A jeśli chodzi o Bilewicza i Żelaznego – żadnego uniku. Nominacja podpisana przez prezydenta Karola Nawrockiego należy się im tak, jak wszystkim profesorom, których dorobek został pozytywnie oceniony. Potwierdzili to uprawnieni recenzenci oraz sądy. Michał Bilewicz i Walter Żelazny powinni być zatem ostatnimi naukowcami, którzy otrzymają nominację podpisaną przez prezydenta. Po nich najlepiej już nikt. ●

Dominik Puchała – psycholog społeczny i kulturoznawca związany naukowo z Centrum Badań nad Uprzedzeniami UW. Pracownik Instytutu Narutowicza.

• **Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji**

eprasa.pl 1f884914e1

Nie ma wolności bez solidarności
Masz temat dla reporterek i reporterów „Wyborczej”?
Chcesz się podzielić swoją opinią, historią?
Pisz: **listy@wyborcza.pl**

Oświadczenie Polskiego PEN Clubu

Nie ma zgody na narastającą falę antyukraińską w Polsce

• **Marsz Niepodległości 11 listopada 2023 r. w Warszawie**
FOT. ADAM STĘPIEŃ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zarząd Polskiego PEN Clubu,

Warszawa, 15 czerwca 2026, w dniu, kiedy Siły Zbrojne Federacji Rosyjskiej zbombardowały Ławrę Peczerską w Kijowie.

Nie ma naszej zgody ani naszego milczącego przyzwolenia na antyukraińską nagonkę w Polsce. Polski PEN Club protestuje przeciw insynuacjom, jakoby obecny rząd premiera Tuska służył „ukraińskim interesom”, skoro w jego skład wchodzi urodzony w Polsce minister z rodu Szeptyckich, potomek Aleksandra Fredry. W demokratycznym państwie pracę ministrów i urzędników oraz funkcjonariuszy w służbie państwowej ocenia się po tym, jak wykonują swoje obowiązki, a nigdy po tym, jakiej są narodowości. Wedle narodowości oceniali współobywateli sympatycy i uczestnicy reżimów totalitarnych. Publiczne wzywanie do„ lustracji” pod kątem narodowości kojarzy się natychmiast z politycznie motywowanymi kampaniami wykluczania i dyskryminacji, takimi jak czystki etniczne przeprowadzane w PRL: akcja „Wisła” czy Marzec 1968.

Polski PEN Club jest stowarzyszeniem broniącym wolności słowa w ramach prawa. Wypowiedź ministra Andrzeja Szeptyckiego w jednym z polskich mediów, w rozmowie o tragicznej historii konfliktów między Polakami i Ukraińcami odpowiadała prawdzie i nie naruszała prawa. Mimo to siły polityczne wykorzystały ją do ataków próbując w ten nikczemny sposób zdobyć poparcie wyborcze. Wbrew wielokrotnym oświadczeniom rządu, niektórzy politycy wciąż wmawiają społeczeństwu, że cząstka unijnego programu SAFE trafi do sił zbrojnych walczącej z rosyjską agresją Ukrainy.

Niemal codziennie dochodzi w Polsce do aktów agresji słownej i fizycznej wymierzonych w Ukraińców oraz obywateli Polski wspierających Ukrainę. Dzieje się to na ulicach i w Sejmie. Kłamliwą kampanię antyukraińską nacjonaliści rozpętali w mediach społecznościowych i w sympatyzujących z nią mediach tradycyjnych. Kampania ta narusza polskie prawo i dewastuje debatę publiczną. Co gorsza, pod naporem tej brudnej fali, rządzący odbierają ukraińskim uchodźcom świadczoną im wcześniej pomoc państwową. Stosują nieproporcjonalne kary za wykroczenia popełniane przez Ukraińców. Współtworzą atmosferę zagrożenia dla 200 tys. ukraińskich dzieci w polskich szkołach.

W momencie napaści Rosji na Ukrainę przyjęliśmy rzesze wojennych uchodźców. Staliśmy się wzorem dla świata. Przełamaliśmy fatalne dziedzictwo przeszłości w relacjach między naszymi państwami i narodami. Działaliśmy w duchu doktryny Mieroszewskiego i Giedroycia, że nie ma wolnej Polski bez wolnej Ukrainy.

Dziś jesteśmy na złej drodze: zmierzamy do roztrwonienia tego dorobku. Skrajna prawica wpycha część społeczeństwa z powrotem w stare tryby antyukraińskiej histerii. Wzywamy polskie władze i wszystkich ludzi dobrej woli, aby wspólnym wysiłkiem państwa i społeczeństwa obywatelskiego skuteczniej bronić społeczność ukraińską w Polsce przed nacjonalistyczną kampanią kłamliwych oskarżeń, niechęci i uprzedzeń. ●

W Światowy Dzień Uchodźcy sprzeciwmy się antyukraińskiej histerii

Polska solidarna, a nie brunatniejąca

Przemysław Wiszniewski

Autor jest ławnikiem Sądu Najwyższego ustępującej kadencji, zasiada w zarządzie Otwartej Rzeczpospolitej. Stowarzyszeniu Przeciwko Antysemityzmowi i Ksenofobii, należy też do Towarzystwa Dziennikarskiego

Zapraszam 20 czerwca, w najbliższą sobotę o 18.00 pod Kolumnę Zygmunta w Warszawie na manifestację solidarności z uchodźcami i imigrantami, i przeciwko antyukraińskiej histerii rozpętanej przez polską prawicę na zlecenie Kremla. Organizatorami są KOD Mazowsze, Akcja Demokracja i „Otwarta Rzeczpospolita” Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii.

W Światowy Dzień Uchodźcy chcemy wspólnie zaprotestować przeciwko wykorzystywaniu wątków narodowościowych w walce politycznej. W ostatnich tygodniach obserwujemy lawinowy wzrost niechęci i wrogości do mieszkających w Polsce Ukrainek i Ukraińców, ale też do innych przyjezdnych uchodźców i imigrantów.

Nie zgadzamy się na taki kształt naszego kraju, w którym piętnuje się i wytyka żyjącym tu ludziom nie mającym rdzennie polskich korzeni ich pochodzenie etniczne i narodowościowe. Nie chcemy Polski nacjonalistycznej. Pragniemy żyć w ojczyźnie przyjaznej i życzliwej wszystkim obcokrajowcom wiążącym z nami swój los.

W Światowym Dniu Uchodźcy wyrażamy sprzeciw wobec czynienia z Polski oblężonej twierdzy i wobec szczucia na naszych sąsiadów. Polska ma długie tradycje państwa wielokulturowego. Marzymy, by zasłużyła na miano Otwartej Rzeczypospolitej, z jej staropolską gościnnością, godnym traktowaniem każdego, w poczucia szacunku i z zachowaniem podstawowych praw człowieka.

Buntujemy się przeciw ksenofobicznym narracjom. Nie ma naszej zgody na państwo autorytarne, prześladujące cudzoziemców, uchodźców wojennych i imigrantów zarobkowych. To dyktowany przez polityków kształt kraju obcy idei demokratycznego państwa prawa, kształt obcy podwalinom ideowym wspólnoty europejskiej, a wśród nich także chrześcijaństwu, z jego postulatem miłości bliźniego.

Siła i mądrość narodu nie polega na atakowaniu słabszych mniejszości, lecz przeciwnie, na pokojowym i życzliwym współistnieniu

Ostatnie wypadki w Polsce pokazują, że Polacy ulegają fatalnej propagandzie wykluczającej plemiennej, i od słów pełnych nienawiści przechodzą do czynów, pobić i podpaleń. Wyraźnie da się zaobserwować atmosfera pogromowa i tylko patrzeć, jak dojdzie do ostatecznego nieszczęścia. Naszym protestem chcemy powstrzymać tę falę nienawiści podsycanej przez polityków.

Apelujemy do władz o stanowcze kroki w celu uchronienia ludzi przed skutkami nagonki. Apelujemy do społeczeństwa o otrzeźwienie. Marek Edelman twierdził, że nienawiść jest łatwa. Nie idźmy na łatwiznę. Zagrożenia dla Polski są zupełnie gdzie indziej, z pewnością nie wśród przybyszów. Realne jest zagrożenie wojenne, a drugim równie ważnym jest to płynące z ust propagandzistów politycznych, którzy zbijają kapitał i zyskują poparcie czyniąc ze swoich elektoratów krwiożercze plemię.

Siła i mądrość narodu nie polega na atakowaniu słabszych mniejszości, lecz przeciwnie, na pokojowym i życzliwym współistnieniu, w poszanowaniu prawa i zasad etycznych. Niech Polska podejmie wysiłek cywilizacyjny i stanie się naszą chlubą. Zacznijmy odpowiedzialnie i dojrzale traktować siebie nawzajem. Bez uprzedzeń, lęków i obaw, bez podejrzliwości i niechęci, za to dojrzale, racjonalnie i z kulturą.

Bądźmy społeczeństwem dojrzałym, włączającym i integrującym obcokrajowców do naszej wspólnoty, społeczeństwem różnorodnym i ceniącym sobie tę różnorodność, z której płyną same pożytki. Bądźmy Otwartą Rzeczpospolitą jakkolwiek fantastycznie to brzmi, choć jest możliwe do spełnienia, wbrew złym podszeptom i polityce społecznych podziałów! ●

• **Wyborcza to Wy. Piszcie: listy@wyborcza.pl**

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34439766

OGŁOSZENIE STAROSTY WOŁOMIŃSKIEGO
o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym

Starosta Wołomiński wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej informuje o zamiarze wszczęcia, w trybie art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399) postępowania w przedmiocie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości położonej w obrębie 0015 Ruda, gmina Radzymin, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 128. Powierzchnia gruntu zajęta w trakcie realizacji inwestycji wyniesie 291,1 m², zaś powierzchnia gruntu do trwałego urządzenia inwestycji wyniesie 12,5 m².

Na podstawie art. 113 ust. 6, art. 114 ust. 3 i 4, art. 124 ust. 1 i 124 ust. 1a w związku z art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399) na wniosek PGE Dystrybucja S.A. w Lublinie, reprezentowanej przez Karolinę Zalega, przeprowadzone zostanie postępowanie w przedmiocie ograniczenia sposobu korzystania z w/w nieruchomości, poprzez zezwolenie na realizację inwestycji liniowej, polegającej na budowie sieci kablowej średniego napięcia wraz z kanalizacją światłowodową. Zgodnie z dokumentacją zgromadzoną w sprawie w/w nieruchomość ma nieuregulowany stan prawny.

Jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia niniejszego ogłoszenia do Wydziału Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Wołominie, 05-200 Wołomin, ul. Powstańców 8/10, pok. nr 18 lub telefonicznie, pod nr tel. (22) 346 12 20 nie zgłoszą się osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do opisanej wyżej nieruchomości, zostanie wszczęte postępowanie w trybie art. 124 ust. 1 i 124 ust. 1a w związku z art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34439767

OGŁOSZENIE STAROSTY WOŁOMIŃSKIEGO
o zamiarze wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym

Starosta Wołomiński wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej informuje o zamiarze wszczęcia, w trybie art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399) postępowania w przedmiocie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości położonej w obrębie 0015 Ruda, gmina Radzymin, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 117. Powierzchnia gruntu zajęta w trakcie realizacji inwestycji wyniesie 192,9 m², zaś powierzchnia gruntu do trwałego urządzenia inwestycji wyniesie 9,9 m².

Na podstawie art. 113 ust. 6, art. 114 ust. 3 i 4, art. 124 ust. 1 i 124 ust. 1a w związku z art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399) na wniosek PGE Dystrybucja S.A. w Lublinie, reprezentowanej przez Karolinę Zalega, przeprowadzone zostanie postępowanie w przedmiocie ograniczenia sposobu korzystania z w/w nieruchomości, poprzez zezwolenie na realizację inwestycji liniowej, polegającej na budowie sieci kablowej średniego napięcia wraz z kanalizacją światłowodową. Zgodnie z dokumentacją zgromadzoną w sprawie w/w nieruchomość ma nieuregulowany stan prawny.

Jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia niniejszego ogłoszenia do Wydziału Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Wołominie, 05-200 Wołomin, ul. Powstańców 8/10, pok. nr 18 lub telefonicznie, pod nr tel. (22) 346 12 20 nie zgłoszą się osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do opisanej wyżej nieruchomości, zostanie wszczęte postępowanie w trybie art. 124 ust. 1 i 124 ust. 1a w związku z art. 124a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

eprasa.pl 1f884914e1

Paweł Pawlikowski dotarł do kina okrężną drogą

WSZĘDZIE CZUŁ SIĘ OUTSIDEREM

Emigracja, tęsknota za domem, burzliwy związek rodziców. Jak życie Pawła Pawlikowskiego wpłynęło na jego twórczość?

Dawid Dróżdż

„Ojczyzna” – fantazja na temat podróży Thomasa Manna do powojennych Niemiec – została znakomicie przyjęta na festiwalu w Cannes, gdzie Pawlikowski odebrał nagrodę dla najlepszego reżysera. To – jak sam przyznaje – najbardziej osobisty film w jego karierze. W losach niemieckiego pisarza odbijają się jego własne doświadczenia emigracyjne. Pawlikowski, podobnie jak Thomas Mann, przez całe życie szukał swojego miejsca na ziemi.

Wyjechał z rodzinnego miasta w latach 70. Mieszkał w wielu krajach: w Niemczech, we Włoszech, a najdłużej, bo niemal trzy dekady, w Anglii. Wszędzie czuł się outsiderem, choć krytycy cenili jego reżyserskie dokonania. W końcu postanowił wrócić do – jak mówi – „krajobrazu, na którym naprawdę mu zależało”. Uznał, że tylko w Polsce może kręcić filmy, w których historia realnie wpływa na ludzkie losy.

WYRWANY Z KONTEKSTU

Wychował się na warszawskim Mokotowie. Czasy PRL-u pamięta doskonale, choć – jak podkreśla – system nie odegrał w jego życiu kluczowej roli. W szaroburej, nieco groteskowej, zamkniętej Polsce dostrzegał pewne piękno. Cenił poczucie humoru ludzi zmagających się z codziennymi trudnościami.

Jego ojciec był zagorzałym patriotą, oddanym idei powstania warszawskiego i zaciekłym przeciwnikiem komunizmu. W czasie wojny pomagał partyzantom przedostawać się na Węgry. Po wojnie został cenionym lekarzem – podobnie jak jego matka, babcia Pawlikowskiego, która zginęła w Auschwitz. Reżyser dopiero jako dorosły dowiedział się o swoich żydowskich korzeniach.

Matka reżysera była artystką baletową, lecz problemy zdrowotne przerwały jej karierę. Później ukończyła anglistykę i wykładała na Uniwersytecie Warszawskim. Młody Pawlikowski, korzystając z darmowego wstępu do British Council, regularnie chodził na pokazy brytyjskich filmów. Widział tam m.in. komedię „Billy kłamca” i dramat historyczny „Szarża lekkiej brygady”. W pamięci utkwiła mu abstrakcyjna wizja Anglii. Nie przypuszczał jeszcze, że ten obcy kraj stanie się kiedyś jego domem.

Gdy miał niespełna dziesięć lat, jego rodzice się rozwiedli. W 1968 roku ojciec – w atmosferze antysemickiej nagonki Marca ’68 – wyemigrował do Niemiec. Matka wyszła za Anglika i wraz z synem przeprowadziła się do Londynu. Pawlikowski musiał zostawić rodzinne podwórko, przyjaciół i odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Nie znał języka, czuł się – jak sam mówił – wyrwany z kontekstu. Po latach przyznał, że emigracja była dla niego traumatycznym doświadczeniem.

Uczył się w katolickiej szkole z internatem pod Londynem, gdzie obowiązywał surowy rygor – msze o świcie, zimne prysznice, bezwzględna dyscyplina. Bariera językowa tylko pogłębiała poczucie wyobcowania. „To był najgorszy czas w moim życiu” – wspominał po latach. W końcu został wyrzucony za niesubordynację: wagarował, buntował się, nie chciał się podporządkować. Przeniesiono go do protestanckiej szkoły, którą ukończył z trudem. Przez lata nosił w sobie poczucie bycia kimś z zewnątrz, kto nigdzie nie czuje się jak u siebie.

Burzliwa historia jego rodziców stała się później inspiracją dla „Zimnej wojny”. W latach 80. ponownie się zeszli i zamieszkali razem w Niemczech. Oboje ciężko chorowali i zrozumieli, że poza sobą nie mają nikogo. Pawlikowski przywiózł ich trumny do Polski tuż po upadku muru berlińskiego. Wiele lat później wykorzystał ich historię, tworząc poruszający melodramat o miłości kompozytora i członkini zespołu ludowego. „W życiu staram się unikać takich dramatów, ale w kinie wspaniale jest je przeżywać” – tłumaczył.

WYWROTOWIEC

Pawlikowski był wrażliwcem. Zaczytywał się w poezji Rimbauda, Apollinaire’a, Eliota i Rilkego. Od ojca przejął miłość do jazzu. Dorabiał w londyńskich pubach, grając na pianinie utwory Keitha Jarretta i Chicka Corei. Studiował literaturę oraz filozofię, a doktorat pisał o twórczości austriackiego poety, katastrofisty Georga Trakla. Mimo to czuł się niespełniony i zagubiony. Szukając nowej drogi, zapisał się na warsztaty filmowe w Oksfordzie. To był strzał w dziesiątkę. Uznał, że jest artystą, a nie akademikiem. Porzucił doktorat, nauczył się obsługi kamery i zaczął kręcić amatorskie filmy. Jeździł na festiwale, pisał korespondencje, poznawał wielkich twórców – Wima Wendersa, Rainera Wernera Fassbindera czy braci Tavianich. Dostał się na staż dla młodych reżyserów w BBC. Przydzielono go do redakcji literackiej prowadzonej przez dramaturga i scenarzystę Nigela Williamsa. Szybko się zaprzyjaźnili.

Pawlikowski, podobnie jak Thomas Mann, przez całe życie szukał swojego miejsca na ziemi

Pawlikowski chciał robić kino inne niż wszyscy, idące pod prąd, wywrotowe. Odrzucał schematy, eksperymentował z formą, łączył dokument z fikcją. Tworzył poetyckie eseje, często pozbawione klasycznej struktury narracyjnej. To było coś niespotykanego w ówczesnej telewizji. „Czasem, gdy robię coś kompletnie na wariata, to właśnie działa” – żartował po latach. Brytyjskie media pisały, że „wpuścił świeże powietrze do skostniałych struktur BBC”.

W czasie pierestrojki zrealizował w Rosji dokument „Z Moskwy do Pietuszek z Wieniediktem Jerofiejewem”. W BBC nikt nie znał autora „Moskwy-Pietuszek”, bo książka nie została przełożona na angielski. Pawlikowski uparł się jednak, by nakręcić film – Jerofiejew był ulubionym pisarzem jego ojca. Reżyser był śledzony przez KGB, zatrzymano go nawet na stacji w Pietuszkach, ale mimo trudności odnalazł pisarza. Jerofiejew, wycieńczony wieloletnim alkoholizmem, dogorywał w moskiewskim mieszkaniu. Wkrótce po zakończeniu zdjęć zmarł.

Film przyniósł Pawlikowskiemu liczne nagrody. W Rosji nakręcił również kolejny dokument – „Podróże Dostojewskiego”, groteskową opowieść o zderzeniu Wschodu z Zachodem. Bohatera filmu spotkał przypadkiem w Muzeum Dostojewskiego. Okazał się nim Dmitrij Dostojewski – prawnuk autora „Zbrodni i kary” pracujący jako motorniczy w Petersburgu. Zaproszony przez niemieckie Towarzystwo Przyjaciół Dostojewskiego wyrusza w swoją pierwszą podróż na Zachód, marząc nie o popularyzowaniu rodzinnego dziedzictwa, lecz o zakupie Mercedesa.

FILMOWA POEZJA

Pawlikowski opowiadał w metaforyczny sposób o cywilizacyjnej przepaści dzielącej Wschód i Zachód – o świecie rodzącym się po obu stronach muru berlińskiego, rosyjskiej gigantomanii i trwałości postsowieckiej mentalności. „Interesowało mnie przede wszystkim to, co pozostawiła po sobie zimna wojna. Ruiny marksizmu” – mówił.

Tematy państwowości i nacjonalizmu powracały w jego kolejnych dokumentach, m.in. w „Serbskim eposie” poświęconym Radovanowi Karadžiciowi – przywódcy bośniackich Serbów oskarżonemu o zbrodnie wojenne.

W 2000 roku nakręcił „Ostatnie wyjście”, debiut fabularny, za który otrzymał nagrodę BAFTA dla najbardziej obiecującego debiutanta brytyjskiego kina. Film opowiada historię rozwiedzionej Rosjanki, samotnie wychowującej zbuntowanego syna i ubiegającej się o azyl polityczny w opustoszałym nadmorskim miasteczku Stonehaven. Krytycy porównywali Pawlikowskiego do Kena Loacha i Mike’a Leigh, lecz reżyser podkreślał, że interesuje go bardziej kino poetyckie niż realistyczny komentarz społeczny.

W świetnie przyjętym melodramacie „Lato miłości” (2004), luźno inspirowanym powieścią Helen Cross, ponownie odszedł od realizmu na rzecz pewnego rodzaju eskapizmu. To historia dwóch 16-latek, które dzieli przepaść klasowa – zbuntowanej Moni (Natalie Press) i wyrafino-

eprasa.pl 1f884914e1

wanej Tamsin (Emily Blunt). Dziewczyny zakochują się w sobie i marzą o wspólnej podróży. Pawlikowski stworzył film o samotności, potrzebie wiary i emocjonalnym zagubieniu.

Produkcja przyniosła mu ogromny sukces – podczas gali BAFTA odebrał nagrodę dla najlepszego brytyjskiego filmu.

POGRĄŻONY W ŻAŁOBIE

Hollywood stanęło przed nim otworem. Po sukcesie „Lata miłości" zgłosił się do niego John Brownlow, autor scenariusza o Sylvii Plath. Pawlikowski zainteresował się projektem, choć niektóre sceny uznał za zbyt banalne. Wprowadził do tekstu wiele korekt, próbując uczynić film mniej dosłownym. Propozycję zagrania głównej roli przyjęła hollywoodzka gwiazda z Oscarem na koncie – Gwyneth Paltrow. Rozmach produkcji zaczął budzić w nim niepokój. Po kilku tygodniach wycofał się z projektu. Ostatecznie „Sylvię" z Paltrow i Danielem Craigiem zrealizowała Christine Jeffs.

W tym czasie Pawlikowski rozpoczął pracę nad surrealistycznym dramatem „The Restraint of Beasts". Zdjęcia przerwała tragedia: u jego żony, rosyjskiej pianistki, wykryto nowotwór w terminalnym stadium. Reżyser zawiesił karierę, by się nią zaopiekować. Po śmierci ukochanej na kilka lat porzucił kręcenie filmów, poświęcając się wychowywaniu dzieci. Utrzymywał się z pracy akademickiej i pisania scenariuszy.

Żałobę przepracował w psychologicznym dreszczowcu „Kobieta z piątej dzielnicy" (2011) – adaptacji powieści Douglasa Kennedy'ego – z Ethanem Hawkiem i Kristin Scott Thomas w rolach głównych. To niepokojąca opowieść o szaleństwie, obsesji i emocjonalnym chaosie. Bohater po głośnym skandalu traci wszystko: rodzinę i pracę. Ucieka do Paryża, by napisać książkę. Film okazał się artystyczną porażką – krytycy zarzucali Pawlikowskiemu nadmiar pomysłów i chaotyczne prowadzenie fabuły.

„Chciałem zrobić film komercyjny, a wyszedł najmniej komercyjny film, jaki można sobie wyobrazić" – mówił później z uśmiechem. W Paryżu czuł się obco, wciąż pogrążony w żałobie. Postanowił diametralnie odmienić swoje życie.

LIST MIŁOSNY DO POLSKI

Zamieszkał na Mokotowie, gdzie się wychował. Wrócił do Polski bez większych oczekiwań. Czuł jednak, że tylko tutaj może realizować filmy zanurzone w historii, która kształtuje ludzkie losy. Takich opowieści – jak sam przyznawał – nie byłby w stanie nakręcić w Anglii, bo historia Wielkiej Brytanii jest rozproszona, a ludzie „mają tak różne doświadczenia".

„Ida", jego pierwszy polski film, była dla niego „próbą odzyskania Polski z dzieciństwa". Pierwszą wersję scenariusza napisał wspólnie z brytyjską scenarzystką Rebekką Lenkiewicz. Punktem wyjścia stała się historia młodej kobiety, która przed złożeniem ślubów zakonnych odwiedza swoją ciotkę – stalinowską prokurator. Obie wyruszają w podróż, by odkryć losy swoich przodków.

Pawlikowski długo nie potrafił uporać się z tą historią. „Scenariusz przerabiałem, zmieniałem, w końcu wyrzuciłem. W normalnym filmie już dawno wyrzuciliby także mnie" – przyznawał z uśmiechem. Czuł jednak, że w tej opowieści drzemie ogromny potencjał. W głównej roli obsadził Agatę Trzebuchowską, studentkę Uniwersytetu Warszawskiego, którą w jednej z warszawskich kawiarni wypatrzyła Małgorzata Szumowska. Trzebuchowska nie miała doświadczenia aktorskiego, ale Pawlikowski od razu dostrzegł w niej filmową Idę. „Mimo że sytuacja była dość paraliżująca – zagrać główną rolę bez żadnego doświadczenia – nie uciekłam z planu. Miałam poczucie, że Paweł prowadzi mnie taką miękką ręką" – opowiadała po latach.

„Ida" zdobyła Oscara dla najlepszego filmu nieanglojęzycznego – jako pierwszy polski film w historii wyróżniony w tej kategorii przez Amerykańską Akademię Filmową. W Polsce prawicowe media i politycy PiS uznali jednak obraz za „antypolski". Film porusza bowiem temat Zagłady Żydów, wraca do niejednoznacznych postaw Polaków podczas II wojny światowej i pokazuje ich konsekwencje. – Nigdy nie chciałem, żeby „Ida" była przyjmowana jako film o Holokauście. Dla mnie był to raczej list miłosny do Polski, do pewnej mentalności, muzyki. Do sztuki, która kiedyś była u nas tak odważna – i gdzieniegdzie jeszcze jest. Takie chojrackie podejście... – tłumaczył Pawlikowski.

LAURKA DLA RODZICÓW

„Zimna wojna" to film znacznie bardziej dynamiczny – pełen muzyki i energii, którą wnosiła główna bohaterka grana przez Joannę Kulig. – To – jak przyznawał Pawlikowski – rodzaj laurki dla rodziców. Historia miłosna inspirowana ich burzliwym związkiem została osadzona w powojennej Polsce. Reżyser chciał przenieść na ekran emocje, jakie wywołał w nim koncert „Mazowsza": śpiew na żywo, chóry, taniec. Wraz z Januszem Głowackim i Piotrem Borkowskim napisał scenariusz, a Marcin Masecki przygotował jazzowe aranżacje ludowych utworów – w tym pamiętnych „Dwóch serduszek", centralnego motywu filmu, wykonywanego przez Kulig.

– Nie chodziło o to, żeby odtworzyć rodziców, ale o mechanizmy ich związku, który – podobnie jak relacja Zuli i Wiktora – był szalenie dynamiczny. Rodzice wyjechali z Polski już po rozwodzie, żyli w różnych krajach, rozstawali się i schodzili do samego końca. A koniec był, jaki był... Tylko trwało to jeszcze dłużej niż w filmie, bo byli ze sobą 40 lat. Poznali się bardzo wcześnie. To była wyjątkowa i trudna miłość wyjątkowo trudnych ludzi – mówił w rozmowie z Trzebuchowską na łamach „Przekroju".

Pawlikowski odebrał w Cannes nagrodę dla najlepszego reżysera, a „Zimna wojna" otrzymała trzy nominacje do Oscara: za reżyserię, najlepszy film nieanglojęzyczny i zdjęcia Łukasza Żala. Tym razem wrócił jednak z Los Angeles bez statuetki.

PAWLIKOWSKI JAK MANN

„Ojczyzna", która miała premierę na majowym festiwalu w Cannes, uchodzi za film domykający trylogię o powojennej Europie. Choć akcja rozgrywa się w Niemczech, zdjęcia realizowano głównie w Polsce. W rolach głównych wystąpili niemieccy aktorzy Sandra Hüller i Hanns Zischler.

Film jest fantazją na temat podróży Thomasa Manna, którą pisarz odbył w 1949 r. po zniszczonych i podzielonych Niemczech. Laureat Literackiej Nagrody Nobla i zagorzały przeciwnik nazizmu po 16 latach emigracji rzeczywiście wrócił do ojczyzny, by odebrać Nagrodę Goethego. W rzeczywistości towarzyszyła mu żona, Katia Mann. W ekranowym dziele jej miejsce zajmuje córka pisarza, Erika – pisarka, aktorka i działaczka antynazistowska.

To opowieść o próbie uwolnienia się od historii, ale także – jak zauważa Pawlikowski – o starszym człowieku próbującym zrozumieć świat. Mann zadaje pytania o to, jak radzić sobie ze stratą, z samobójstwem, raną. „Ojczyzna", podobnie jak wcześniejsze filmy reżysera, ma więc wymiar osobisty – wyrasta z przeżyć twórcy i stanowi alegorię jego losów. Pawlikowski podkreśla, że stara się robić filmy o tym, co akurat zaprząta mu głowę. To właśnie szczerość, z jaką opowiada, czyni jego dzieła wyjątkowymi.

Pawlikowski odebrał w Cannes nagrodę za najlepszą reżyserię, a krytycy już przewidują kolejną nominację do Oscara. ●

◀ **23 maja br. Paweł Pawlikowski z nagrodą dla najlepszego reżysera za „Ojczyznę" na tegorocznym, 79. Festiwalu Filmowym w Cannes**
FOT. LIONEL HAHN/GETTY IMAGES

„Ojczyzna" już od dziś w kinach

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34439420

urząd miejski wrocławia

Prezydent Wrocławia

ogłasza

drugi przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż wolnego lokalu mieszkalnego:

ul. Michała Wrocławczyka 40 m. 6

Powierzchnia lokalu	- **132,22 m²**
Cena wywoławcza w zł	- **1 166 000,00 zł**
Wadium	- **116 600,00 zł**

Lokal mieszkalny oglądać można w dniach: 10.08.2026 r. w godz. 9^{00} – 11^{00}, 11.08.2026 r., w godz. 11^{00} – 13^{00} oraz 12.08.2026 r., w godz. 12^{00} – 14^{00}, po uprzednim ustaleniu terminu z Centrum Obsługi Mieszkańca, ul. Namysłowska 8, tel. 71 323-57-38 oraz tel. 71 326-41-01.

U W A G I:

1. **Przetarg** odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8 w sali nr 215, o godz. 10:00 dnia **26 sierpnia 2026 r.**
2. Wadium na w/w lokal uczestnik przetargu winien wpłacić **najpóźniej do dnia 19 sierpnia 2026 r.** na konto Gminy Wrocław – **Bank PKO BP S.A. nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655.** Datą dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.
3. Dowodem wniesienia wadium jest potwierdzenie z banku.
4. Pełną informację dotyczącą przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia ul. G. Zapolskiej 4, I p.
   Ogłoszenia o przetargach dostępne są również w internecie pod adresem:
   http://bip.um.wroc.pl
5. Prezydent Wrocławia może odwołać przetarg z ważnych powodów.

Szczegółowe informacje uzyskać można w Wydziale Sprzedaży Lokali Urzędu Miejskiego Wrocławia przy ul. G. Zapolskiej 4, pok. 139, tel. 71 777 77 59.

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34439652

KUJAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA
w Inowrocławiu, 88-100 Inowrocław, al. Kopernika 7

Ogłasza przetarg nieograniczony w przedmiocie zamówienia pn.:

WYKONANIE ROBÓT DROGOWYCH W INOWROCŁAWIU I REJONIE W 2026 ROKU

1. **Oferty należy składać w dwóch zamkniętych kopertach** w siedzibie Spółdzielni (parter – BIURO PODAWCZE), **w terminie do 06.07.2026r. do godziny 10.00. Pierwsza koperta** powinna zawierać wszystkie dokumenty wymagane w postępowaniu przetargowym. **Druga koperta** powinna zawierać ofertę cenową.
2. Otwarcie **OFERT Z DOKUMENTAMI** nastąpi w dniu **06.07.2026r. o godz. 10.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
3. Otwarcie **OFERT CENOWYCH** nastąpi w dniu **08.07.2026r. o godz. 10.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
4. **Specyfikację istotnych warunków zamówienia** można pobrać ze strony internetowej Spółdzielni : **www.ksmino.pl**

Dodatkowe informacje można uzyskać na w/wym. stronie internetowej Spółdzielni.

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34439415

Wyciąg z ogłoszenia
o drugim przetargu ustnym nieograniczonym
na sprzedaż działek niezabudowanych
położonych w Starogardzie Gdańskim w rejonie
ul. Makowej, Rolnej i Bolesława Prusa, w obrębie 28, KW GD1A/00030436/1, według wykazu w tabelce:

Lp.	Nr działki	Pow. w m²	Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Cena wywoławcza w zł (zawiera 23%VAT)	wadium w zł
1	2	3	4	5	6
1.	**72/1**	9,222	**E.86.MW.1,MN.2,U1** teren wielofunkcyjny - zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług bez określenia proporcji pomiędzy rodzajami zabudowy; wyklucza się budynki gospodarcze, magazynowe, samodzielne garażowe, wiaty garażowe, samodzielne wielopoziomowe parkingi nadziemne	**1,250,000.00**	125,000.00
2.	**72/7**	4,890	**E.86.MW.1,MN.2,U1** teren wielofunkcyjny - zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług bez określenia proporcji pomiędzy rodzajami zabudowy; wyklucza się budynki gospodarcze, magazynowe, samodzielne garażowe, wiaty garażowe, samodzielne wielopoziomowe parkingi nadziemne	**700,000.00**	70,000.00
Nieruchomości przeznaczono do zbycia Zarządzeniem Nr 277/07/2025 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 22 lipca 2025 r.					

Przetarg ustny nieograniczony odbędzie się 2 września 2026 r. (środa) o godz. 11:00 w sali 101 Urzędu Miasta Starogard Gdański ul. Gdańska 6.
Wadium w pieniądzu należy wnieść najpóźniej do dnia 27 sierpnia 2026 r. (czwartek) na konto Urzędu Miasta Starogard Gdański Nr 83 8340 0001 0001 1400 2000 0005 Bank Spółdzielczy w Starogardzie Gdańskim.
Wadium zostanie zaliczone na poczet ceny nabycia lub ulega przepadkowi w razie uchylenia się uczestnika, który wygrał przetarg, od zawarcia umowy.
Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Starogard Gdański ul. Gdańska 6 (obok p. 204) i TBS Ziemi Kociewskiej sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim ul. Traugutta 56 oraz zamieszczono na stronach internetowych: www.bip.starogard.pl i www.starogard.pl

Bliższych informacji dotyczących ogłoszenia o przetargu udziela Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa Urzędu Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6, pok. 204, II piętro, tel. 58 5306075, mail: joanna.felska@um.starogard.pl

eprasa.pl 1f884914e1

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

Kościół, detektyw i agencja PR

MIKOŁAJ WOŹNIAK
PIOTR ŻYTNICKI

Na biurku prezydenta Poznania leży kartka: „Panie Mecenasie, zgodnie z informacjami uzyskanymi przez detektywa.". Kilka linijek niżej – nazwisko liderki protestu przeciwko archidiecezji.

Spotykają się w kawiarni. Patrycja opowiada o archidiecezji, która sprzedała osiedle deweloperowi za 421 mln zł, rodzinach mieszkających tam od dekad i protestach, na czele których stanęła.

Po czterdziestu minutach dziennikarz wyciąga tablet: – Chyba wie pani, do jakiego punktu zmierzamy.

Nie wie.

Dziennikarz: – Sprzedała pani kamienicę, mieszkańcy zostali wysiedleni. Czy to nie jest podobna sytuacja?

Jest zaskoczona: – Teraz rozumiem pana zainteresowanie tematem. To moje życie prywatne. Nie będziemy tego łączyć.

Jeszcze nie wie, że ktoś już opowiada tę historię za nią.

MILIONERKA

15 maja 2026 roku portal wPoznaniu.pl publikuje artykuł „Tajemnica obrończyni osiedla Maltańskiego". Pada w nim zdanie, które szybko zaczyna żyć własnym życiem: Patrycja Bartoszewska sprzedała kamienicę z mieszkańcami za 8 mln zł.

– Jestem zbulwersowany. Cieszę się, że to ujrzało światło dzienne – reaguje prezydent Poznania Jacek Jaśkowiak. – Mieliśmy tego świadomość już wcześniej.

W wywiadzie dla telewizji WTK dzieli mieszkańców osiedla na dwie grupy: potrzebujących wsparcia i cynicznych liderów protestu. Na Facebooku dodaje: „Nie będziemy napychać kieszeni liderce stowarzyszenia, która kilka lat temu sprzedała kamienicę w Poznaniu (z lokatorami zresztą), więc zapewne stać ją na zakup mieszkania".

Po publikacji artykułu Patrycja pyta znajomego: – Uwierzyłeś?

– W pierwszym momencie tak.

Część znajomych przestaje się do niej odzywać. 14-letnia córka pyta, czy to prawda, że miała kamienicę i zarobiła miliony.

Idzie do garażu. Wyciąga karton z dokumentami.

– Przez lata próbowałam wymazać tę historię z pamięci.

KAMIENICA

– Ludzie wierzą, że jestem obłudną milionerką– mówi Patrycja. – To nieprawda.

Spotykamy się w kancelarii jej adwokata. – Próbowałam zatrzymać kamienicę – podkreśla. – Gdybym jej nie sprzedała, zrobiłby to komornik.

Na osiedlu Maltańskim w Poznaniu mieszka od urodzenia. Jej dziadkowie od strony matki zbudowali dom na kościelnej ziemi – jak ponad sto innych rodzin.

Kamienica przy ul. Kanałowej należała do dziadka od strony ojca. W PRL o przydziale mieszkań decydowało państwo. Dla rodziny Patrycji nie było miejsca.

W latach 90. kamienicę przejął jej ojciec. Większość lokatorów miała mieszkania z przydziału, czynsze były regulowane, nie mógł nikogo eksmitować. Nie miał pieniędzy na inwestycje.

Patrycja ma 14 lat, gdy jej matka dostaje wylewu w czasie spotkania mieszkańców osiedla z miejscowym proboszczem. – Powiedział, że mamy podpisać umowy dzierżawy. Niekorzystne. I że jeśli ktoś nie podpisze, będzie eksmisja – mówi. – Karetka zabrała mamę do szpitala. Zmarła tydzień później.

Ojciec umiera w styczniu 2009 roku – dzień przed jej 22. urodzinami. W testamencie zapisuje córce kamienicę i działkę rolną pod Poznaniem. Synowi z innego związku zostawia 5 tys. zł. Nie pozbawia go jednak prawa do zachowku – to okaże się kluczowe.

Przed śmiercią ojca Patrycja widzi przyrodniego brata dwa razy. Trzeci raz – na pogrzebie.

Brat chce zobaczyć kamienicę. Chodzi po niej, mierzy, liczy kroki.

– Jest warta ponad sześć milionów. Musimy się rozliczyć – mówi.

Składa pozew o zachowek – przysługuje mu 25 proc. wartości majątku. Biegła powołana przez sąd wycenia kamienicę na 7,7 mln zł. Na tej podstawie zapada wyrok: prawie 2 mln zł zachowku dla brata.

Patrycja nie ma takich pieniędzy ani zdolności kredytowej. Studiuje i utrzymuje się z renty rodzinnej. Czynsze przeznacza na bieżące utrzymanie kamienicy.

Jest zaskoczona wyceną. To prawie 6 tys. zł za metr kwadratowy. W tym czasie za taką cenę sprzedają się nowe mieszkania.

Prawniczka odradza apelację – twierdzi, że grożą jej wysokie odsetki. Namawia do ugody.

Brat zgadza się zejść do 1,5 mln zł, ale na zapłatę pierwszej raty daje dwa tygodnie. Patrycja w rozliczeniu oddaje działkę pod Poznaniem. Musi znaleźć jeszcze 1,3 mln zł. Ma cztery miesiące.

Najpierw wystawia kamienicę za sześć milionów. Nie ma chętnych. Obniża cenę – nadal cisza.

– Wszyscy widzieli, w jakim jest stanie i ile trzeba włożyć w remont – tłumaczy.

Na jaw wychodzi kolejny problem: fragment kamienicy stoi na cudzej działce. Biegła to przegapiła.

Kilka dni przed terminem spłaty brata zgłasza się kupiec – spółka Amfilada. Proponuje 2,1 mln zł. Pokazuje promesę kredytową z NeoBanku.

Dwa dni później prezes spółki zaprasza ją do hotelu. Mówi, że bank wycofał promesę i wystawił nową. Jest niższa – cena znów musi spaść.

– Wiedział, że nie mam wyjścia – mówi Patrycja. Termin spłaty mijał następnego dnia.

Sprzedaje kamienicę za 1,8 mln zł. Większość pieniędzy otrzymuje od razu brat. Patrycji miało zostać pół miliona. Dostaje tylko 250 tys. zł.

Spółka nie wypłaca drugiej transzy – odsprzedała kamienicę za ponad 3,4 mln zł, a pieniądze zniknęły. Patrycja idzie do sądu i do komornika. Nie odzyskuje ani złotówki.

Na koszty sądowe i prawników wydaje 100 tys. zł. Urząd skarbowy nalicza jej dodatkowo 400 tys. zł podatku, bo sprzedała kamienicę przed upływem pięciu lat od dziedziczenia.

Nie płaci, nie ma takich pieniędzy. Egzekucja wszczęta przez skarbówkę okazuje się nieskuteczna.

Kilka lat później zgłaszają się do niej policjanci. Pytają o transakcję, bo NeoBank finansował „czyścicieli", którzy wyrzucali lokatorów.

Nowy biegły szacuje, że jej kamienica była warta 2,7 mln zł, a nie 7,7 mln. To oznacza, że zachowek dla brata powinien być niższy – niecałe 700 tys. zł.

Komisja rzeczoznawców uznaje wcześniejszy operat za nierzetelny – biegła powołana przez sąd pomyliła się przy obliczeniach. Prokuratura umarza jednak śledztwo, uznając, że pomyłka nie była celowa.

– Straciłam zabezpieczenie przyszłości swojej i mojego dziecka – mówi Patrycja. – Czułam się oszukana. Wstydziłam się.

Na wszystko ma dokumenty. Nie zarobiła milionów – została bez kamienicy i z długami.

– Wisiały nade mną do zeszłego roku.

Tego jednak czytelnicy portalu wPoznaniu.pl się nie dowiedzieli.

ARTYKUŁ

Dziennikarz Marek Jerzak spotyka się z Patrycją cztery dni przed publikacją. Zapowiada tematy: osiedle Maltańskie, archidiecezja, wysiedlanie mieszkańców. Nagle pyta o kamienicę: – Czy to podobna sytuacja?

Pytanie zakłada podobieństwo jej historii do sprzedaży przez Kościół osiedla deweloperowi. Patrycja nie

eprasa.pl 1f884914e1

Po upadku PRL Kościół przypomina sobie o ziemi, na której mieszka już blisko 200 rodzin

chce odpowiadać. Jerzak nie odpuszcza: – Czyli pani nie zaprzecza?

– Nie eksmitowałam żadnych lokatorów – mówi Patrycja. – Proszę sprawdzić akt notarialny, zanim zaczniemy dyskusję.

To pierwszy moment, gdy proponuje sprawdzenie dokumentów. Jerzak nie reaguje.

Patrycja przedstawia kontekst: miała 24 lata, nie chciała sprzedawać kamienicy, ale musiała spłacić brata. Jerzak tego nie drąży.

Po spotkaniu wysyła zapis rozmowy do autoryzacji. Patrycja odpisuje: „Ze względu na stresującą atmosferę podczas wywiadu pominęłam kilka istotnych faktów". Chce doprecyzować odpowiedzi. Podkreśla, że sama jest ofiarą.

Wysyła też maila do redaktora naczelnego Artura Adamczaka. Informuje, że dzwoniła do Jerzaka i proponowała uzupełnienie rozmowy o wszystkie fakty. Odmówił. Zaproponował rozmowę do kolejnego artykułu.

„Oznacza to, że świadomie chce opublikować niepełną historię" – pisze Patrycja. Podkreśla: „Nie chciałam sprzedawać kamienicy i nie zrobiłam tego dla zysku".

Prosi o wstrzymanie publikacji i podtrzymuje gotowość udzielenia pełnych informacji. Adamczak odpisuje: „Fakt sprzedaży kamienicy stanowi okoliczność obiektywną. W zakresie przyczyn i okoliczności sprzedaży redakcja rozważy przedstawienie Pani stanowiska".

W kancelarii adwokackiej Patrycja wraca do spotkania w kawiarni: – Wyciągnął tablet i przeczytał notatkę. Powiedział, że została wysłana do wszystkich redakcji. Rozmowa o osiedlu była przynętą. Zwabił mnie na wywiad i ukrył intencje.

– Gdyby przed spotkaniem powiedział, że ma taką informację i chce rzetelnie opisać sprawę, przyszłabym z dokumentami, które pokazuję wam – podkreśla. – Wolałabym, żeby napisał prawdę.

W artykule zgadzają się podstawowe fakty: odziedziczyła i sprzedała kamienicę, byli w niej lokatorzy, których później zmuszono do wyprowadzki.

Redakcja przedstawia to jako ustalenia dziennikarskiego śledztwa. Nie informuje jednak, że sprzedaż nie była wyborem – Patrycja musiała spłacić brata, a czas się kończył. Nie ma też kluczowego elementu: błędnej wyceny. To od niej liczony był dług wobec brata.

• Patrycja Bartoszewska w domu po dziadkach na osiedlu Maltańskim w Poznaniu

FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

„Śledztwo" sprowadza historię do jednego zdania: sprzedała kamienicę z lokatorami. Pada też kwota transakcji: 8 mln zł.

W autoryzowanych wypowiedziach Patrycji ta kwota pojawia się tylko raz: „Kamienica została wyceniona na wysoką kwotę – 8 mln zł". Wyceniona, nie sprzedana.

W artykule są też inne wątki. Posłanka Razem Marcelina Zawisza przyjeżdża na kontrolę poselską do prezydenta Poznania w sprawie osiedla Maltańskiego. Patrycja dziękuje jej za wsparcie. Występuje też w Sejmie z liderami Razem. Mówi: – Archidiecezja sprzedała osiedle z mieszkańcami za 421 milionów srebrników.

W trakcie wywiadu Patrycja zapytała Jerzaka, czy pisze artykuł sponsorowany. Obruszył się: – Dlaczego mnie pani obraża?

Wracamy do jej pytania: czy komuś zależało na takiej publikacji?

– Kto zyskał na oczernieniu mnie? Na zmanipulowanym artykule? – Patrycja się zamyśla. – Strona kościelna.

Podobny trop wskazuje Witold Kundzewicz, redaktor naczelny portalu epoznan.pl. Ujawnia, że jego redakcja też miała informacje o kamienicy: „Próbował nas nią zainteresować pracownik agencji PR działający na rzecz Kurii Metropolitalnej w Poznaniu".

ARCYBISKUP

Osiedle Maltańskie to kilkanaście hektarów należących do Kościoła. W latach 30. XX wieku proboszcz wydzierżawę – 50 zł miesięcznie od działki. Część podpisuje.

Dwa i pół roku temu umowy zaczynają wygasać. Parafia ich nie przedłuża. Przekazuje ziemię archidiecezji, która szuka kupca. Do gry wchodzi nowy podmiot – spółka Komandoria. Archidiecezja przekazuje jej zarządzanie osiedlem. To ona ma wyprowadzić mieszkańców, zburzyć domy i przygotować teren pod inwestycję. Kościół nie chce być z tym kojarzony.

Komandoria buduje własną narrację. Media regularnie dostają maile z przykładami „zadowolonych" rodzin, które skorzystały z pomocy i przeniosły się do nowych mieszkań.

W styczniu 2026 roku archidiecezja sprzedaje ziemię spółce JHM Development za 421 mln zł. Powstać ma tu nowoczesne osiedle.

Abp Zbigniew Zieliński rzadko rozmawia z dziennikarzami, pytania o transakcję go drażnią. Tydzień po publikacji artykułu o kamienicy Patrycji bierze udział w konferencji prasowej na temat Marszu dla Życia. Zgadza się na krótką rozmowę.

Odchodzimy na bok. Idzie za nami dwóch księży. Jeden wyciąga telefon i trzyma go w górze, jakby nas nagrywał.

Pytamy arcybiskupa o artykuł na temat Patrycji i rolę agencji PR. – Trudno mi się do tego ustosunkować – odpowiada.

Gdy się żegnamy, zmienia ton. Pyta, co byśmy zrobili, gdyby ktoś wprowadził się na naszą działkę i nie chciał odejść.

PREZYDENT

– Na artykule o mnie skorzystał też prezydent – mówi Patrycja. – Pokazał mnie jako roszczeniową.

– Zamieściłem wpis na Facebooku po lekturze materiału pana Jerzaka, którego cenię jako dziennikarza – odpowiada prezydent Jacek Jaśkowiak.

Spotykamy się w jego gabinecie. Po lekturze artykułu – jak mówi – był zbulwersowany.

Mówi o hipokryzji Patrycji. Twierdzi, że próbuje przedstawić się jako ofiara: – Ktoś, kto ma 24 lata, nie jest dzieckiem. Miałem 26 lat, kiedy byłem dyrektorem firmy Kulczyk Tradex.

Przedstawiamy mu ustalenia z dokumentów: musiała sprzedać kamienicę, została z długami.

Nie zmienia zdania: – Czy to moja wina, że ktoś dziedziczy majątek warty kilka milionów i kończy z długami?

Nie widzi potrzeby zagłębiania się w tę historię. Uważa, że Patrycja nie chciała się podzielić spadkiem z bratem.

Nie wiedział, że powstaje artykuł, ale wiedział o sprzedaży kamienicy. Na biurku ma wydruk korespondencji. Zaczyna się od słów: „Panie Mecenasie, zgodnie z informacjami uzyskanymi przez detektywa oraz weryfikacją treści ksiąg wieczystych...". Dalej są szczegóły: numer księgi, daty, dane nabywcy. Brakuje ceny sprzedaży.

Pytamy, czy dostał ten dokument od osób zaangażowanych w sprzedaż osiedla.

Jaśkowiak: – Być może. Nie pamiętam.

DZIENNIKARZE

– Jest mi cholernie żal ludzi z osiedla Maltańskiego. Kościół katolicki stał się magnatem ziemskim i robi, co chce – mówi Artur Adamczak, redaktor naczelny wPoznaniu.pl.

Na spotkanie przychodzi z autorem tekstu Markiem Jerzakiem. Pytamy, kto przekazał informacje o kamienicy. Nie powołują się na tajemnicę dziennikarską.

– Spółka Komandoria regularnie wysyła maile o sytuacji na osiedlu – mówi Adamczak. – To był jeden z takich maili. Odpowiedzieliśmy krótko: zainteresujemy się.

Adamczak wymienia zawartość maila: adres, numer księgi wieczystej, data transakcji, link do wystąpienia Patrycji w Sejmie. Te same informacje pojawiły się później w ich tekście.

Adamczak zadzwonił do Błażeja Wandtke z Top Story, agencji PR pracującej dla Komandorii. – Powiedział: to są pewne fakty, możecie je sprawdzić – wspomina.

Wandtke to były dziennikarz „Wyborczej", podobnie jak właściciele tej agencji Mikołaj Kirschke i Piotr Za-

eprasa.pl 1f884914e1

błocki. Podkreślają, że znają media od środka: „Specjalizujemy się w opowiadaniu historii".

Wandtke nie wyjaśnił, skąd agencja PR ma informacje o transakcji sprzed kilkunastu lat. – Później był jeszcze jeden telefon – dodaje Adamczak. – Pytał, czy zainteresowaliśmy się tematem i czy będzie publikacja.

Zainteresowali się.

– Informacja była całkiem dobrze przygotowana – mówi Adamczak.

Przedstawiamy nasze ustalenia: kamienica została sprzedana za 1,8 mln zł, a nie 8 mln zł.

Jerzak jest zaskoczony. Mówi, że kwotę 8 mln zł Bartoszewska sama dopisała w autoryzacji.

– A nie chodziło o wycenę biegłej? – pytamy.

Wyciąga tablet, coś sprawdza. Milknie. Po chwili mówi: – Powiedziała, że sprzedała kamienicę za miliony. Tak to zrozumiałem. Gdyby nie dopisała tej kwoty w autoryzacji, w ogóle by jej nie było.

Mówimy im o błędnej wycenie, wysokim zachowku, przymusie sprzedaży i długach.

– Gdyby tak to wytłumaczyła, tak byśmy to opisali – odpowiada Adamczak.

Pytamy, dlaczego nazwali tekst śledztwem dziennikarskim.

Adamczak: – Może to określenie było na wyrost, ale temat podrążyliśmy.

Pytamy też, dlaczego nie wskazali, że źródłem była druga strona sporu.

Jerzak: – Innych artykułów też nie zaczynaliśmy od zdania, że informację przesłała agencja PR.

Witold Kundzewicz z epoznan.pl potwierdza, że z jego redakcją kontaktował się przedstawiciel tej samej agencji. Podkreśla: „Zbieranie haków na oponentów i przekazywanie ich mediom przez agencję PR budzi nasze mieszane uczucia. Nie chcieliśmy być częścią tego mechanizmu".

Wskazuje jeszcze jeden element: „Jedynym podmiotem, który sprawę finalnie publikuje, jest portal wPoznaniu.pl powiązany z miastem".

Portal działa od czterech lat. Wydaje go spółka WTC należąca do Międzynarodowych Targów Poznańskich, w których miasto ma 97 proc. udziałów.

Adamczak zaprzecza, by o publikacji zdecydowały powiązania właścicielskie: – Po prostu uznaliśmy temat za ciekawy i za nim poszliśmy.

Zapowiada, że redakcja nie kończy śledztwa: – Będziemy szukać ludzi, którzy powiedzą, jaką właścicielką była Patrycja Bartoszewska.

Jerzak mówi, że przed publikacją próbował dotrzeć do dawnych mieszkańców kamienicy: – Po latach to trudne.

Nam się udaje.

LOKATORKA

Zanim zdążymy wyjąć notesy, Mariola Tomaszkiewicz mówi: – Przez was dzisiaj nie spałam. Wracają te myśli, te stresy.

W kamienicy przy ul. Kanałowej mieszkała przez 32 lata. – Przydział z miasta, osiemdziesiąt metrów. Całe moje życie – wspomina.

Patrycję znała od dziecka. Jako dziewczynka przychodziła z mamą zbierać czynsz. Gdy umarł ojciec, została z kamienicą sama. – To nie były relacje lokator–właściciel – mówi. – Byliśmy jak rodzina. Na jej ślub przyjechało 30 osób z kamienicy.

O sprzedaży kamienicy dowiedzieli się po transakcji. Przyszło pismo od nowego właściciela: czynsz rośnie z 3,5 zł za metr kwadratowy do 20.

– Ja miałam wtedy tysiąc złotych emerytury.

W kamienicy zaczęli pojawiać się obcy. Odcięli prąd na klatce. – Były robaki i szczury. Najgorsze było jednak psychiczne nękanie – wspomina.

Mieszkała na wysokim parterze. W nocy stali pod oknem. Zaczynały się groźby – że baba sama, że można uciąć jej głowę i kupić trumnę.

Piętro wyżej mieszkała otyła, schorowana kobieta. Mariola wspomina, że próbowali ją wyrzucić siłą. Po dwóch tygodniach poddała się i wyprowadziła. Inna sąsiadka, nauczycielka, przeniosła się do sutereny wskazanej przez nowego właściciela.

– Miała 52 lata. Nie wytrzymała. Odebrała sobie życie – mówi Mariola.

Sama też się wyprowadziła. Nie miała już siły. Spakowała plecak i wyszła. Poszła do ośrodka dla bezdomnych.

– Nie mam nic z tamtego mieszkania. Nawet kubka.

Po sprzedaży kamienicy spotkały się z Patrycją na ulicy.

– Miała maleńkie dziecko i wyglądała jak patyk. Przerażone wielkie oczy. Bała się, że będę na nią krzyczeć. Mówię jej: „Patrycja, za co? Co ty jesteś winna?".

– Sprzedała jednak kamienicę z mieszkańcami – zauważamy.

– Była ofiarą. Młoda, zastraszona, postawiona pod ścianą. O tym, co działo się w jej rodzinie, dowiedziałam się dużo później.

ADWOKAT

– Spotkałem się z wami, bo uważam, że robię naprawdę dobrą robotę. Nie mam się czego wstydzić – mówi adwokat Jacek Masiota.

Kancelarię prowadzi w niedużym, eleganckim apartamentowcu. Na parkingu rząd drogich samochodów.

Zaczyna od podziału ról. Archidiecezja powierzyła spółce Komandoria zarządzanie osiedlem, negocjacje z mieszkańcami i komunikację z mediami. Jego kancelaria ją w tym wspiera.

– Samodzielność Komandorii i kancelarii jest całkowita – podkreśla. – Kościół nie ingeruje. Zrobił to, co powinien: przeznaczył środki dla mieszkańców, zakazał eksmisji i nieetycznych działań.

Masiota skupia się na wyprowadzkach – nazywa to porządkowaniem wieloletniego chaosu. Porozumiał się z 94 rodzinami. Z kolejnymi negocjuje. – Około 40 rodzin nie podjęło z nami kontaktu – mówi.

Patrycja uważa, że moment przekazania mediom informacji o jej kamienicy nie był przypadkowy

Część mieszkańców dostaje lokale socjalne i komunalne. Inni się nie kwalifikują. Dla nich szuka mieszkań na rynku. Opłaca remonty, przeprowadzki, czasem daje pieniądze na nowy start.

Skala pomocy jest różna – od kilkunastu do nawet 100 tys. zł dla jednej rodziny. Łącznie – jak mówi – archidiecezja wydała już kilkanaście milionów złotych.

Nie ukrywa, że wyprowadzki trzeba przyspieszyć. Pytamy o agencję PR. – To była decyzja moja i spółki Komandoria – mówi. – Przekaz, że poprawiamy standard życia mieszkańców, nie mógł się przebić. Świetnie sprzedawała się za to negatywna narracja.

Ma żal do Patrycji: – Dotknęły mnie zwłaszcza zarzuty stosowania „metod czyścicielskich". Nic takiego nie ma miejsca. Mamy wyroki eksmisyjne, ale ich nie wykonujemy.

– Najbardziej uderzyła mnie jej hipokryzja – dodaje. – Od byłej mieszkanki dowiedzieliśmy się, że odziedziczyła kamienicę i sprzedała ją z lokatorami.

W materiałach przekazanych portalowi wPoznaniu.pl pojawiły się szczegółowe dane: numer księgi wieczystej, daty transakcji.

Jeden z informatorów mówi: – Dowiedziałem się, że detektywi sprawdzają mieszkańców najbardziej zaangażowanych w protest. Mają szukać kompromitujących informacji.

Anna Gramza, przedstawicielka Komandorii, potwierdza, że spółka korzysta z firm ochroniarskich i detektywistycznych. Tłumaczy to sytuacją na osiedlu: wandalizmem, kradzieżami i groźbami wobec pracowników rozbierających opuszczone budynki.

Masiota wskazuje inny przypadek. O mieszkanie komunalne wnioskowali ludzie, co do których były wątpliwości, czy faktycznie mieszkają na osiedlu. W takich sytuacjach pojawiał się detektyw.

– Z całą pewnością agencja detektywistyczna nie była zaangażowana w sprawę kamienicy pani Bartoszewskiej. Nie było takiej potrzeby – mówi Masiota. Przekonuje, że odpis księgi wieczystej zdobył aplikant z jego kancelarii.

Pokazujemy mu wydruk z biurka prezydenta Jaśkowiaka. Informację o kamienicy Patrycji poprzedza zdanie: „Panie Mecenasie, zgodnie z informacjami uzyskanymi przez detektywa...".

Masiota ogląda dokument: – To najpewniej wiadomość z WhatsAppa. Nie wykluczam, że była kierowana do mnie. Dziś nie jestem w stanie odtworzyć ani nadawcy, ani pełnego kontekstu.

Pytamy, skąd prezydent ma wiadomość kierowaną do niego.

– Nie wiem.

– Jest w niej zdanie, że informacje uzyskał detektyw.

– To ustalenia moich aplikantów.

Przyznaje, że to on wprowadził informacje o kamienicy Patrycji do obiegu: – Przekazaliśmy te materiały dalej – do spółki Komandoria albo do agencji PR.

– Kto zdecydował o przekazaniu ich dziennikarzom?

– Nie wiem. Musicie zapytać agencję Top Story.

Mikołaj Kirschke, współwłaściciel agencji, odpowiada wyłącznie mailowo. Powtarza wersję Masioty: informacja o kamienicy pochodziła od sąsiadów z osiedla. Obaj odsuwają podejrzenia od archidiecezji. Kirschke pisze, że nie pracuje dla niej i nie konsultuje z nią przekazu. Masiota twierdzi, że archidiecezja nie wpływa na to, co trafia do mediów.

Kirschke podkreśla, że w sprawie Patrycji jego agencja przekazywała mediom „wyłącznie prawdziwe informacje". „Występowaliśmy oficjalnie jako reprezentanci spółki Komandoria" – dodaje.

W artykule wPoznaniu.pl nie ma agencji PR jako źródła. Pytamy, czy oczekiwał zachowania tej informacji w tajemnicy. Nie odpowiada.

Przedstawia motywy agencji: jeśli liderka protestu stawia poważne zarzuty właścicielowi osiedla i mówi o sytuacji mieszkańców, to jej przeszłość ma znaczenie. Przekonuje, że chodzi o sprzeczność między krytyką sprzedaży nieruchomości z mieszkańcami a wcześniejszym udziałem w podobnej transakcji. To – jego zdaniem – informacja ważna dla debaty publicznej.

Kirschke nie odpowiada, czy agencja sprawdzała okoliczności sprzedaży kamienicy.

Portal poszedł dalej – napisał, że Patrycja sprzedała kamienicę za 8 mln zł, choć to nieprawda. „Agencja nie ma wpływu na ostateczny kształt publikacji redakcyjnej" – odpowiada Kirschke.

Masiota dodaje: – Nie miałem wpływu na sposób przedstawienia kwoty sprzedaży. Nie chcę komentować tej rozbieżności. Sam fakt sprzedaży kamienicy z lokatorami powinien skłaniać do większej powściągliwości w ocenach innych.

NARRACJA

Patrycja uważa, że moment przekazania mediom informacji nie był przypadkowy. Pierwsze ostrzeżenie o zbieraniu haków usłyszała pół roku temu, gdy archidiecezja sprzedała osiedle deweloperowi: – Rozmawiałam z dziennikarzem, który poprosił o dyskrecję. Nie wierzyłam. Nie sądziłam, że ktoś byłby w stanie posunąć się do tak brudnych metod. A już na pewno nie Kościół.

Osiedlem nadal zarządza Komandoria. Masiota przyznaje, że mimo zmiany właściciela to ona i jego kancelaria wciąż zajmują się wyprowadzkami. Działa jako pełnomocnik Komandorii, archidiecezji lub dewelopera – w zależności od potrzeb.

Im szybciej osiedle opustoszeje, tym szybciej zacznie się inwestycja. Może to wyjaśniać wzmożenie działań, w tym przekazanie mediom informacji o kamienicy.

Patrycja twierdzi, że skutki już widać: – Mieszkańcy obawiają się, że na nich także są zbierane haki.

Pytamy, dlaczego z taką historią stanęła na czele protestu. Wraca do sprzedaży kamienicy: – Byłam osamotniona. Podejmowałam niekorzystne decyzje. Zostałam z długami. Po latach zyskałam siłę. Zaangażowałam się w sprawę osiedla, żeby mówić w imieniu mieszkańców, którzy mogą jej nie mieć. Wiem, że moja historia się obroni.

Na razie się nie obroniła.

Stała na czele komisji rewizyjnej stowarzyszenia mieszkańców. Liczyła, że zarząd ją poprze. Usłyszała, że dopóki publicznie nie oczyści się z zarzutów, dla dobra wszystkich powinna odejść.

Odeszła.

Postanowiła walczyć. Złożyła w sądzie prywatny akt oskarżenia przeciwko prezydentowi Poznania. Chce, by sąd skazał go za zniesławienie. ●

eprasa.pl 1f884914e1

VRG Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie

informuje

o zamiarze łącznej sprzedaży praw własności czterech niżej wymienionych niezabudowanych nieruchomości gruntowych:

a) Działek ewidencyjnych oznaczonych numerami 2459, 2460/1, 2460/2 o łącznej powierzchni 0,7776 ha położonych w miejscowości Klatka w gminie Wieruszów w województwie łódzkim, wpisanych w Księdze Wieczystej Nr SR1W/00083974/0 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wieluniu, V Wydział Ksiąg Wieczystych („**Nieruchomość 1**"), w tym:
– działki ewidencyjnej nr 2459 o łącznej powierzchni 0,3224 ha
– działki ewidencyjnej nr 2460/1 o łącznej powierzchni 0,2684 ha
– działki ewidencyjnej nr 2460/2 o łącznej powierzchni 0,1868 ha
za cenę nie niższą niż 467 000,00 zł (słownie: czterysta sześćdziesiąt siedem tysięcy).

b) Działki ewidencyjnej oznaczonej numerem 2461/1 o powierzchni 0,4190 ha położonej w miejscowości Klatka w gminie Wieruszów w województwie łódzkim, wpisanej w Księdze Wieczystej Nr SR1W/00114538/9 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wieluniu, V Wydział Ksiąg Wieczystych („**Nieruchomość 2**"), za cenę nie niższą niż 251 000,00 zł (słownie: dwieście pięćdziesiąt jeden tysięcy).

c) Działki ewidencyjnej oznaczonej numerem 2461/2 o powierzchni 0,5866 ha położonej w miejscowości Klatka w gminie Wieruszów w województwie łódzkim, wpisanej w Księdze Wieczystej Nr SR1W/00122202/4 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wieluniu, V Wydział Ksiąg Wieczystych („**Nieruchomość 3**"), za cenę nie niższą niż 352 000,00 zł (słownie: trzysta pięćdziesiąt dwa tysiące).

d) Działki ewidencyjnej oznaczonej numerem 2264 o powierzchni 0,2088 ha położonej w miejscowości Wieruszów w gminie Wieruszów w województwie łódzkim, wpisanej w Księdze Wieczystej Nr SR1W/00114537/2 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wieluniu, V Wydział Ksiąg Wieczystych („**Nieruchomość 4**"), za cenę nie niższą niż 110 000,00 zł (słownie: sto dziesięć tysięcy).

Nieruchomość 1 w ewidencji gruntów oznaczona jest jako grunty orne klasy V, VI.
Nieruchomość 2 w ewidencji gruntów oznaczona jest jako grunty orne klasy V.
Nieruchomość 3 w ewidencji gruntów oznaczona jest jako grunty orne klasy V, VI.
Nieruchomość 4 w ewidencji gruntów oznaczona jest jako grunty orne klasy V, VI.

Zbycie „Nieruchomości 1", „Nieruchomości 2", „Nieruchomości 3", „Nieruchomości4" zwanych razem „Nieruchomość" nastąpi w trybie nieograniczonego przetargu pisemnego zgodnie z regulaminem przetargu („**Regulamin**"), z którego treścią można zapoznać się pod adresem: Kraków, ul. Pilotów nr 10.

Dodatkowe informacje na temat Nieruchomości oraz na temat kwestii określonych w Regulaminie można uzyskać telefonicznie pod numerem telefonu: 609 505 777 w dni robocze w godz. 10.00-15.00. Zapytania dotyczące nieruchomości można kierować także na adres e-mail: sekretariat@vrg.pl.

Spółka nie wymaga uzyskania wcześniejszej zgody na oglądanie Nieruchomości.

Oferty pisemne należy przesyłać przesyłką pocztową lub kurierską albo dostarczać osobiście w zapieczętowanych kopertach z dopiskiem „Nieruchomość – Wieruszów" na adres: VRG S.A., Biuro Zarządu, 31-462 Kraków, ul. Pilotów 10 – do dnia 02 lipca 2026 r.

Złożona oferta powinna zawierać w szczególności:
a) imię i nazwisko albo nazwę (firmę) oferenta,
b) adres (siedzibę) oferenta,
c) datę sporządzenia oferty,
d) oświadczenie, że oferent zapoznał się z Regulaminem oraz ogłoszeniem o przetargu i przyjmuje warunki w nich określone bez zastrzeżeń oraz zobowiązuje się do ich przestrzegania,
e) oferowaną cenę,
f) dowód wniesienia wadium i określenie sposobu jego zwrotu (wskazanie numeru rachunku bankowego, na który ma być dokonany przelew),
g) w przypadku, gdy znajduje to zastosowanie – zgody osób trzecich i uchwały organów korporacyjnych oferenta na uczestnictwo oferenta w przetargu oraz zawarcie umowy sprzedaży, wymagane na mocy przepisów prawa oraz orzeczeń sądów i organów administracji publicznej, aktów założycielskich oferenta lub innych aktów korporacyjnych oferenta oraz oświadczenie, że poza przedłożonymi, żadne inne zgody osób trzecich i uchwały nie są wymagane;
h) w przypadku, gdy przypadki wskazane w pkt g) powyżej nie znajdują zastosowania – oświadczenie, że żadne zgody osób trzecich ani uchwały jakichkolwiek podmiotów lub organów na uczestnictwo oferenta w przetargu oraz zawarcie umowy sprzedaży nie są wymagane.

Wraz ze złożeniem oferty, oferent jest zobowiązany do wniesienia wadium w formie pieniężnej w kwocie 118 000,00 złotych na rachunek bankowy VRG S.A o numerze: **91 1020 2313 0000 3402 0481 7211.** Wadium musi zostać wpłacone (za dzień wpłaty uznaje się dzień uznania rachunku bankowego kwotą wadium) na dzień przed upływem terminu złożenia oferty, tj. najpóźniej w dniu 01 lipca 2026 roku, a potwierdzenie wpłaty wadium powinno stanowić załącznik do oferty. Wadium wpłacone przez oferenta, który przetarg wygrał, zalicza się na poczet ceny sprzedaży.

Wadium wpłacone przez oferenta, który przetarg wygrał, przepada w szczególności, gdy (i) oferent ten uchyli się od zawarcia umowy, (ii) oferent ten odstąpi od umowy, (iii) oferent ten uchybi terminowi zawarcia umowy, (iv) oferent ten odmówi uiszczenia ceny, (v) zawarcie umowy nie nastąpi w terminie wskazanym przez Spółkę z przyczyn, za które oferent, który przetarg wygrał, ponosi odpowiedzialność. Szczegółowe regulacje w tym zakresie zawiera Regulamin.

Wadium zwraca się oferentom po odwołaniu lub zakończeniu przetargu, z wyjątkiem wadium wniesionego przez oferenta, który przetarg wygrał. Wadium zwracane jest w wysokości nominalnej (bez oprocentowania). Wadium nie podlega waloryzacji. Termin na zwrot wadium wynosi 14 (czternaście) dni od dnia zakończenia przetargu.

Zbycie przedmiotu sprzedaży podlega zwolnieniu z podatku od towarów i usług (VAT).

Oferty zostaną otwarte przez VRG S.A. w terminie 02 lipca 2026 r.

Niniejsze ogłoszenie nie stanowi oferty w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego.

Zawarcie umowy sprzedaży nastąpi w kancelarii notarialnej w Krakowie wskazanej przez sprzedającego

VRG S.A. zastrzega sobie prawo prowadzenia dodatkowych rokowań z oferentami oraz swobodnego wyboru oferenta lub oferentów, z którymi takie rokowania będą prowadzone, a także odstąpienia od rozpatrywania otrzymanych ofert lub odwołania przetargu oraz zamknięcia przetargu bez wyboru którejkolwiek z ofert bez podania przyczyn.

Kraj/34439891

Bieruń, dnia 17.06.2026 r.

OGŁOSZENIE O POSTĘPOWANIU OFERTOWYM
na sprzedaż wierzytelności pieniężnej
nr NITROERG/01/2026

Szanowni Państwo,
NITROERG S.A. zaprasza do złożenia oferty z uwzględnieniem poniższych wymagań.

1. Sprzedający:
NITROERG SPÓŁKA AKCYJNA, z siedzibą w Bieruniu przy Placu Alfreda Nobla 1, zarejestrowana w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000268394, kapitał zakładowy/kapitał wpłacony: 61.892.000,00 zł, NIP: 6462746961; REGON: 240484673, BDO: 000011032.

2. Opis przedmiotu zapytania:

2.1. Przedmiotem postępowania jest sprzedaż przez NITROERG S.A. (zwaną dalej także Sprzedającym) wierzytelności objętej Aktem Notarialnym Rep. A nr 2126/2015 z dnia 14.05.2015 r. w przedmiocie złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt. 5) kodeksu postępowania cywilnego wraz z klauzulą wykonalności.
Na dzień ogłoszenia o postępowaniu ofertowym kwota sprzedawanej wierzytelności wynosi 209 280,42 USD. Od wierzytelności nie przysługują odsetki.

2.2. Wierzytelność określona w pkt. 2.1. powyżej zabezpieczona jest hipoteką na kwotę 900.000 zł. W związku z czym, wraz z przelewem wierzytelności na nabywcę przechodzi także hipoteka.

2.3. Sprzedaż odbędzie się w trybie postępowania ofertowego zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r.

2.4. Dodatkowe informacje:
a) sprzedaż wierzytelność, bez względu na jej stan, nastąpi za umówioną ryczałtową cenę. Ewentualne ryzyko wynikające ze stanu wierzytelności powinno być uwzględnione przez oferenta w cenie oferty;
b) wszelka korespondencja w przedmiotowej sprawie kierowana do Sprzedającego winna być przygotowana w języku polskim i zawierać adres korespondencyjny oferenta na terenie Polski;
c) istnieje możliwość wcześniejszej weryfikacji w siedzibie Sprzedającego, stanu wierzytelności (wgląd w akta sprawy, bez możliwości kopiowania i fotografowania), po wcześniejszym umówieniu spotkaniu z Panem Jackiem Gębskim, o którym mowa w lit. e) poniżej i podpisaniu Umowy o zachowaniu poufności, stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszego zapytania;
d) w toku przygotowania oferty oferenci mogą zadawać pytania dotyczące przedmiotu zamówienia;
e) osoba uprawniona do kontaktów ze strony Sprzedającego: Jacek Gębski, e-mail: j.gebski@nitroerg.pl , tel. 601 483 107 lub Sybilla Jajkiewicz, e-mail: s.jajkiewicz@tcrp.pl, tel. 667 80 76 76
f) umowa cesji wierzytelności wymaga zachowania formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym

3. Miejsce oraz termin składania ofert:

3.1. Ofertę należy złożyć w siedzibie Sprzedającego, na formularzu ofertowym stanowiącym załącznik nr 2 do niniejszego zapytania.

3.2. **Termin składania ofert ustala się na dzień 27.07.2026 roku do godz. 14:00**. Za datę wpływu oferty uznaje się datę zarejestrowania oferty w Kancelarii Ogólnej, znajdującej się na parterze siedziby Sprzedającego.

3.3. Termin związania ofertą: 30 dni od dnia, w którym dokonano otwarcia ofert.

3.4. Oferent może przed upływem terminu składania ofert zmienić lub wycofać swoją ofertę.

3.5. Wszystkie oferty otrzymane po podanym terminie lub niekompletne, zostaną odrzucone, bez względu na powód opóźnienia lub niekompletności.

4. Opis sposobu przygotowania oferty:

4.1. Oferta winna być złożona na formularzu, zgodnie z pkt. 3.1 i pkt. 3.2. powyżej.

4.2. Ofert winna:
a) zawierać wypełniony i podpisany formularz ofertowy,
b) zawierać wyciągi i odpisy dokumentów potwierdzające umocowanie do podpisania i złożenia oferty – o ile oferta nie jest podpisana i składana przez reprezentanta oferenta,
c) być umieszczona w zaklejonej kopercie opatrzonej napisem: OFERTA na zakup wierzytelności NITROERG/01/2026.

4.3. Wymagania dotyczące wadium.

4.3.1. Wadium.
Sprzedający żąda od Oferentów wniesienia wadium w wysokości: 10.000,00 zł (słownie: dziesięć tysięcy złotych).

4.3.2. Pozostałe informacje dotyczące wadium.
Wadium może być wnoszone według wyboru Oferenta w jednej lub kilku następujących formach:
a. pieniądzu,
b. gwarancjach bankowych,
c. gwarancjach ubezpieczeniowych,
d. poręczeniach.

4.3.3. Wadium wnoszone w pieniądzu wpłaca się przelewem na rachunek bankowy NITROERG S.A. w Bank Polska Kasa Opieki S.A. Warszawa PKOPPLPWXXX nr: 71 1240 6292 1111 0010 5244 1076 z dopiskiem „wadium – OGŁOSZENIE O POSTĘPOWANIU OFERTOWYM na sprzedaż wierzytelności pieniężnej nr NITROERG/01/2026."

4.3.4. **Wadium najpóźniej należy wnieść do dnia 24.07.2026 r.** Wadium utrzymywane jest nieprzerwalnie do dnia upływu terminu związania ofertą.

4.3.5. Jeżeli wadium jest wnoszone w formie gwarancji lub poręczenia, o których mowa w pkt 4.3.2 ppkt b. – d. Oferent przekazuje Sprzedającemu, oryginał gwarancji lub poręczenia wraz z ofertą.

4.3.6. Z treści gwarancji (poręczenia) musi jednoznacznie wynikać nieodwoływalne i bezwarunkowe, na każde żądanie zgłoszone przez Sprzedającego, zobowiązania gwaranta (poręczyciela) do zapłaty Sprzedającemu pełnej kwoty wadium w następujących okolicznościach:
1) Oferent, którego oferta została wybrana odmówił podpisania umowy na warunkach określonych w ofercie,
2) zawarcie umowy stało się niemożliwe z przyczyn leżących po stronie Oferenta, którego oferta została wybrana.

4.3.7. Ponadto powinien być wskazany termin obowiązywania gwarancji (poręczenia), który nie może być krótszy niż termin związania z ofertą.

4.3.8. Wadium wniesione w pieniądzu przez Oferent, którego oferta została wybrana podlega zaliczeniu na poczet ceny zakupu wierzytelności.

4.3.9. Wadium wniesione w pieniądzu przez Oferentów, których oferty nie zostały wybrane zostaną zwrócone w terminie 14 dni licząc od upływu związania ofertą.

5. Opis kryteriów, którymi Sprzedający będzie się kierował przy wyborze oferty:

5.1. Otwarcie ofert nastąpi w dniu 28.07.2026 r., o godzinie 13:00.

5.2. Wyboru oferty dokonuje się wybierając ofertę z najwyższą zaproponowaną ceną brutto.

5.3. W przypadku złożenia dwóch jednakowych ofert, oferta złożona wcześniej zostanie wybrana jako korzystniejsza.

5.4. W toku badania i oceny ofert Sprzedający może żądać od oferentów wyjaśnień dotyczących treści złożonych ofert lub uzupełnienia brakujących dokumentów.

5.5. Rozpatrywane będą tylko oferty ważne, spełniające wymogi określone w niniejszym zapytaniu ofertowym.

5.6. O wyniku postępowania (wyborze oferty) oferenci zostaną powiadomieni w formie pisemnej lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

5.7. Oferent, którego oferta zostanie uznana za najkorzystniejszą, zobowiązany jest do podpisania umowy sprzedaży (stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego ogłoszenia) w terminie 14 dni od dnia wyboru oferenta. W terminie 14 dni od dnia podpisania umowy nabywca zobowiązany jest do dokonania płatności tytułem zakupu wierzytelności.

6. Warunki udziału w postępowaniu

6.1. O udzielenie zamówienia mogą ubiegać się uczestnicy postępowania, którzy:
a) nie podlegają wykluczeniu, o którym mowa w ppkt. 6.2. poniżej.

6.2. Z postępowania o udzielenie zamówienia wyklucza się uczestników postępowania:
a) w stosunku do których otwarto likwidację, wszczęto postępowanie układowe lub upadłościowe,
b) którzy są wpisani na listę/listy sankcji gospodarczych, w tym na podstawie przepisów Unii Europejskiej, Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz przez Radę Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, lub w którego organów zasiadają osoby wpisane na listę/listy sankcji gospodarczych.

7. Informacje dodatkowe:

7.1. Sprzedający zastrzega sobie prawo do odstąpienia lub unieważnienia postępowania sprzedaży w każdym czasie bądź przedłużenia terminu składania ofert, bez podawania przyczyny. Oferentom nie przysługują żadne roszczenia związane z zaistnieniem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzednim.

7.2. Przygotowanie oferty odbywa się na koszt oferentów.

Niniejsze ogłoszenie **nie stanowi oferty** w rozumieniu art. 66 k.c., lecz **zaproszenie do składania ofert** w rozumieniu art. 71 k.c.

Kraj/34439642

Wyciąg z ogłoszenia o przetargu

Starosta Cieszyński
ogłasza przetarg pisemny nieograniczony
na sprzedaż nieruchomości
stanowiącej własność Skarbu Państwa

1. Przedmiot sprzedaży: nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym z możliwością adaptacji na pensjonat, położona w gminie Wisła, **obręb Wisła**, (powiat cieszyński, województwo śląskie), oznaczona jako **dz. 5248/12** o pow. 0,1319 ha, użytek gruntowy: „Bi", objęta księgą wieczystą prowadzoną w Wydziale V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Cieszynie.
2. Przeznaczenie nieruchomości: dz. 5248/12 usytuowana jest w jednostkach strukturalnych: O2U i O3U – tereny zabudowy usługowej. Ponadto działka znajduje się w: granicach strefy ochronnej ujęcia wód, zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych GZWP nr 348 oraz granicach Parku Krajobrazowego „Beskidu Śląskiego".
3. Cena wywoławcza: **825.000,00 zł;** wysokość wadium: **82.500,00 zł.**
4. Termin składania ofert i wpłaty wadium: **17.08.2026r.,** do godz. 15^{30}.
5. Termin i miejsce przetargu: **21.08.2026r. godz. 10^{00}**, Starostwo Powiatowe w Cieszynie, ul. Bobrecka 29, sala nr 202 (III piętro).
6. Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:
   - tablice ogłoszeń: Starostwo Powiatowe w Cieszynie ul. Bobrecka 29 i ul. Szeroka 13,
   - strony internetowe: www.powiat.cieszyn.pl *(Szybkie Menu / Nieruchomości)*, bip.powiat.cieszyn.pl (*Starostwo Powiatowe/ Nieruchomości – przetargi*).
7. Szczegółowe informacje: Starostwo Powiatowe w Cieszynie Wydział Nieruchomości ul. Szeroka 13, pok. 290, tel.: 33 47 77 421, 33 47 77 429 w godzinach pracy urzędu.

WWW.INFOPUBLIKATOR.PL

Kraj/34439847

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Zgodnie z § 6 ust. 5a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzenia przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (Dz. U. z 2014 r. poz. 1490).

Prezydent Miasta Białegostoku

ogłasza

drugi przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gminnej:

1. Oznaczenie nieruchomości: działka nr 1288/115 o pow. 0,0064 ha, użytek B, działka nr 1288/118 o pow. 0,0545 ha, użytek B, położona przy Al. Józefa Piłsudskiego 20B, działka nr 1288/159 o pow. 0,0010 ha, użytek B, działka nr 1288/161 o pow. 0,0073 ha, użytek B, o łącznej pow. 0,0692 ha, w obr. 11 – Śródmieście, ark. 4. Sąd Rejonowy w Białymstoku IX Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi dla przedmiotowej nieruchomości księgę wieczystą nr BI1B/00293407/1.

2. Cena wywoławcza nieruchomości: 2 900 000,00 zł, na którą składa się cena:
a) działek niezabudowanych oznaczonych nr 1288/115, 1288/159, 1288/161 – 375 686,30 zł – kwota stanowi 12,9547% ceny wywoławczej,
b) działki zabudowanej oznaczonej nr 1288/118 wraz z budynkiem – 2 524 313,70 zł – kwota stanowi 87,0453 % ceny wywoławczej.

3. Termin i miejsce przetargu: 25 sierpnia 2026 r. (wtorek), godz. 11.00, sala nr 10 Urzędu Miejskiego w Białymstoku, ul. Słonimska 1.

4. Wysokość wadium: 290 000,00 zł, termin wpłaty wadium do dnia 18 sierpnia 2026 r. za datę wpływu uważać się będzie datę zaksięgowania wadium na rachunku bankowym sprzedającego.

5. Informacja o miejscu wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu: tablica ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Białymstoku przy ul. Słonimskiej 1, internet – strona www.bip.bialystok.pl, zakładka „przetargi na nieruchomości" oraz www.bialystok.pl;

6. Termin okazania nieruchomości: 10 lipca 2026 r. (piątek) w godz. 14:00 – 15:00 i 14 sierpnia 2026 r. (piątek) w godz. 14:00 – 15:00.

7. Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje:
Departament Skarbu Urzędu Miejskiego w Białymstoku przy ul. Słonimskiej 1 (pokój 702, tel. 85 869 60 78.)

Kraj/34439829

eprasa.pl 1f884914e1

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

lek. dent. Paweł Szczegielniak*

...biegania z codziennym piciem izotoników

Z perspektywy zdrowia zębów niektóre popularne elementy diety sportowców mogą zwiększać ryzyko kwasowej erozji szkliwa i próchnicy. Problem nie dotyczy wyłącznie zawodowców, ale także coraz większej grupy biegaczy czy osób amatorsko trenujących na siłowni.

Główne zagrożenia? Cukry proste i kwasy. O ile te pierwsze łatwo zidentyfikować na liście składników odżywczych, o tyle z tymi drugimi może być niemały problem.

Badania pokazują, że wiele izotoników i energetyków ma odczyn pH w okolicach 3, czyli definitywnie kwasowy, a zatem z potencjałem erozyjnym. Szkliwo ulega erozji już przy odczynie poniżej 4,5, o ile tylko stosowana jest profilaktyka fluorkowa. Jeśli picie izotoników to stały element treningu, powtarzany regularnie, to długofalowo nie pozostanie bez znaczenia dla zdrowia zębów: szybko pojawią się odwapnienia i nadwrażliwość, a później próchnica.

Za to groźne związki często ukryte są pod nieznanymi nazwami.

Wiele produktów, które według tabeli wartości odżywczych zawierają niewielkie ilości cukrów prostych, może być dodatkowo wzbogacanych składnikami takimi jak maltodekstryna, która – choć jest wielocukrem – to także ma potencjał próchnicowy. ● **Not. ET**

*stomatolog z Medicover Stomatologia

PYTANIE DO... neurolożki

Jak odróżnić zwykły ból głowy od migreny?

dr n. med. Anna Błażucka

GRUPA LUX MED

Migrena to nie po prostu „mocniejszy ból głowy". Migrenę od innych rodzajów bólu głowy odróżnia kilka elementów. Po pierwsze, to ból na początku umiejscowiony po jednej stronie głowy, często w okolicy czołowo-skroniowej lub za okiem. Ból ma charakter pulsujący, rozdzierający, przeszywający, pacjenci mawiają: „jak walenie młotem". Chorzy różnie opisują ten ból, ale zawsze jest to ból silny lub bardzo silny. Po drugie, bólowi głowy towarzyszą takie objawy jak nudności, wymioty oraz nadwrażliwość na światło, dźwięk lub zapach.

Po trzecie, migrena wpływa na codzienne funkcjonowanie. W trakcie napadu migreny pacjent często nie jest w stanie normalnie pracować ani działać. Ból nasila się podczas zwykłej aktywności fizycznej, chory dąży więc do tego, by się położyć. Migrena, szczególnie jeśli napady występują często, potrafi być chorobą bardzo obciążającą. Jej cięższe postacie mogą wręcz wyłączać chorego z życia zawodowego i społecznego. Czy można pracować, uczyć się, zajmować się dziećmi, pójść do kina, teatru czy choćby na zakupy, gdy ból głowy zmusza do położenia się w ciemnym, cichym pomieszczeniu? Czy można normalnie działać, gdy każdy ruch nasila ból głowy i nudności, a czasem wymioty? Jak funkcjonuje chory, który ma kilka napadów w miesiącu lub napady trwają kilka dni? To wcale nie jest rzadko spotykane.

Migrena jest chorobą, którą dziś skutecznie leczymy. Rodzaj stosowanego leczenia zależy od liczby i długości napadów w ciągu miesiąca. Oprócz klasycznych leków profilaktycznych mamy do dyspozycji nowoczesne terapie celowane. U niektórych pacjentów leczenie obywa się w ramach programu lekowego NFZ, w którym pierwszą linią leczenia migreny przewlekłej jest toksyna botulinowa typu A, a kolejnymi opcjami są wybrane przeciwciała anty-CGRP. ●

Grill i ból stawów

W sezonie na ryzyko dny m

Ból jest silny, a staw rozgrzany i czerwony. Boleć może stopa, kolano, łokieć, nadgarstek. Tak objawia się dna moczanowa, kiedyś nazywana chorobą królów.

Katarzyna Staszak

• **Częstym objawem dny moczanowej jest ból palucha,**

Kilka lat temu po majówce kolega zjawił się w pracy o kulach. Kolano miał spuchnięte i czerwone. Dzień wcześniej pojechał po pomoc na szpitalny oddział ratunkowy. Lekarz zlecił badania, po czym wyjaśnił, że przyczyną bólu jest atak dny moczanowej. Wtedy Marcin po raz pierwszy usłyszał o takiej chorobie. – Lekarz pytał, co w ostatnich dniach jadłem, czy piłem alkohol. Byłem u znajomych na grillu, piłem piwo – opowiadał na SOR-ze.

Dna moczanowa jest związana z nadmiarem kwasu moczowego w organizmie. Powstaje on, gdy metabolizujemy, czyli rozkładamy, puryny zawarte w jedzeniu.

– Produkty bogate w puryny to: czerwone mięso; podroby (np. wątróbka); niektóre ryby i owoce morza (np. śledzie, sardynki, szprotki czy krewetki) oraz alkohol – wymienia reumatolożka lek. med. Agata Skwarek-Szewczyk.

Alkohol wzmaga produkcję kwasu moczowego i utrudnia jego wydalanie.

Piwo szkodzi szczególnie – zawiera słód i drożdże, czyli produkty bogate w puryny.

Poza tym, kto lubi piwo, potrafi go wypić sporo.

– W sezonie grillowym ataki dny moczanowej są częste, bo uczestnicy ogrodowej imprezy mogą w ciągu kilku godzin spożyć naprawdę duże ilości puryn w postaci mięsa i piwa – wyjaśnia dr Skwarek-Szewczyk.

SKĄD SIĘ BIERZE DNA MOCZANOWA

– Część osób ma genetyczne skłonności do dny moczanowej. Ich organizm nie usuwa sprawnie kwasu moczowego. Czasem wystarczy jedno spojrzenie na pacjenta i wiemy, że chodzi o dnę moczanową. Zazwyczaj pacjenci zgłaszają się z bólem palucha, czyli dużego palca stopy – mówi dr Skwarek-Szewczyk.

Gdy ból dotyczy kolana albo nadgarstka lekarz może podejrzewać także inne schorzenia reumatologiczne, dlatego ważne są badania krwi i zdjęcie RTG.

– Dna moczanowa jest chorobą ogólnoustrojową. Kryształki moczanu sodu odkładają się w jakimś stawie, co prowadzi do jego zapalenia, ale odkładać mogą się też w innych narządach, np. w nerkach, co powoduje kamicę dnawą. Poza tym dna moczanowa zwiększa ryzyko sercowo-naczyniowe. Dlatego ważne jest utrzymywanie kwasu moczowego na prawidłowym poziomie – tłumaczy dr Skwarek-Szewczyk.

Kilka lat po pierwszym ataku dny moczanowej wspomniany Marcin przeszedł zawał serca. Miał zaledwie 40 lat.

Niedawne badania dowiodły, że nadmiar kwasu moczowego może niszczyć naczynia wieńcowe. Uszkodzone naczynia krwionośne i uszkodzone przez kwas moczanowy nerki mogą wyjaśniać, dlaczego u osób z dną moczanową tak częste jest nadciśnienie, które grozi zawałem serca, udarem mózgu i zwiększa ryzyko demencji.

MIAŁAM DNĘ MOCZANOWĄ. JEM WIŚNIE

Też doświadczyłam ataku dny moczanowej. Prawie 20 lat temu wyszłam pobiegać i poczułam silny ból w stopie. Pomyślałam, że złamałam jedną z drobnych kości – z przeciążenia, bo takie urazy zdarzają się osobom, które dużo trenują.

Zrobione w szpitalu zdjęcie RTG pokazało, co mi dolega. W okolicy dużego palca widać było coś, co przypominało kryształki. Ortopedka zapytała o dietę. Przez kilka dni jadłam śledzie i sporo czekolady, czyli produkty bogate w puryny.

Kupiłam w aptece aparat do mierzenia kwasu moczowego. Przypomina glukometr, często ma

Liczba

80

PROC.
• **Polaków martwi się o stan swojego zdrowia – wynika z badania Multi.Life**

Poradnik

„Nie zgaduj – zapytaj. Immunoterapia bez niedomówień" to poradnik przygotowany przez onkologa klinicznego lek. Kamila Karpowicza we współpracy z pacjentami. Poradnik przystępnie wyjaśnia mechanizm działania immunoterapii oraz odpowiada na najczęściej pojawiające się pytania dotyczące leczenia. ●

Poradnik dostępny jest bezpłatnie na stronie fundacjazdrowegopostepu.com

eprasa.pl 1f884914e1

TYLKO ZDROWIE

imprezy rośnie oczanowej

czyli dużego palca stopy FOT. SHUTTERSTOCK

W sezonie grillowym ataki dny moczanowej są częste, bo uczestnicy ogrodowej imprezy mogą w ciągu kilku godzin spożyć naprawdę duże ilości puryn w postaci mięsa i piwa

DR AGATA SKWAREK-SZEWCZYK

nawet także funkcję mierzenia stężenia cukru we krwi. Żeby zmierzyć kwas moczowy, trzeba nakłuć się w palec, upuścić kroplę krwi na pasek testowy, wsadzić go do urządzenia i odczytać wynik na ekranie.

Do urządzenia dołączony był notes. Zapisywałam stężenie kwasu w organizmie z notatką o tym, co zjadałam. Po sushi kwasu moczowego było więcej. Szybko nauczyłam się, że w dni z rybą nie sięgam po czekoladę, a przynajmniej nie w dużych ilościach.

Od ortopedki dowiedziałam się, że organizm sprawniej usunie kwas moczowy, jeśli będę zjadać wiśnie lub pić sok wiśniowy. Od tamtego czasu staram się mieć w domu wiśnie, latem świeże, zimą – mrożone. Dodaję je do owsianki albo jogurtu.

Działanie wiśni jest udowodnione w badaniach naukowych.

Już pod dwóch dniach zjadania wiśni ryzyko napadu dny moczanowej zmniejsza się o 35 proc.

Wiśnie zawierają antocyjany i witaminę C. Działają też przeciwzapalnie, chronią więc stawy. Zalecają je reumatolodzy, ale też dietetycy sportowców.

Nauczyłam się nie kumulować w jednym dniu wielkiej ilości produktów z purynami. Nigdy więcej nie bolał mnie żaden staw, dna moczanowa nie wróciła.

Niektórzy stosują w profilaktyce dny moczanowej także napar z podagrycznika. To zioło działa moczopędnie i przeciwzapalnie.

GDY KWAS MOCZOWY WYCHODZI PRZEZ SKÓRĘ

– Zalecamy pacjentom pilnowanie diety, jednak u niektórych to nie wystarczy. Potrzebują leków na receptę. Stosujemy dwie substancje – allopurynol albo febuksostat. Leki te bierze się stale, żeby uniknąć ataku dny moczanowej i utrzymywać niskie stężenie kwasu moczowego. W najcięższych przypadkach lekarze mogą przepisać leczenie biologiczne, czyli nowoczesne leki, które chronią stawy przed zniszczeniem – mówi dr Skwarek-Szewczyk.

Opowiada, że w rodzinie jej męża jest osoba, która przez lata była źle zdiagnozowana. – Pewnego razu przyszły mąż zabrał mnie na rodzinny obiad. Poznałam wujka, który miał na łokciach olbrzymie guzki dnowe. Przez lata był leczony na niewłaściwą chorobę. Gdyby był zdiagnozowany wcześniej, gdyby leki utrzymywały niższe stężenie kwasu moczowego, prawdopodobnie uniknąłby niepełnosprawności. Dna moczanowa to poważna choroba, wciąż bagatelizowana – podkreśla dr Skwarek-Szewczyk.

Możemy mieć genetyczne skłonności do rozwoju dny moczanowej, ale są też inne czynniki, które podnoszą ryzyko zachorowania:

- nadwaga i otyłość;
- nadciśnienie tętnicze;
- cukrzyca;
- odwodnienie.

Poziom kwasu moczowego możemy zbadać za każdym razem, gdy robimy badania krwi. Jego stężenie nie powinno przekraczać 6 mg/dl u kobiet i 7 mg/dl u mężczyzn. Osobom, które doświadczyły ataku dny moczanowej, lekarze zalecają utrzymywanie stężenia kwasu moczowego poniżej 5 mg/dl.

Mężczyźni są mniej więcej trzy razy bardziej narażeni na rozwój dny moczanowej niż kobiety, choć różnica ta zmniejsza się, gdy kobiety przejdą menopauzę.

Kiedyś dna moczanowana nazywana była chorobą królów, bo dostęp do dużej ilości mięsa i alkoholu mieli królowie i ludzie zamożni.

Częstość występowania jej ataków podwoiła się w ciągu ostatnich trzech dekad – prawdopodobnie w związku z rosnącym wskaźnikiem otyłości.

Dieta, która chroni przed dną moczanową

Jeśli masz za sobą atak dny moczanowej, pewnie już wiesz, jakie produkty są bogate w puryny. Gdy boli cię staw, możliwe, że mówisz: „Odstawiam zupełnie mięso, ryby i alkohol. Porzucę nawet szpinak i szparagi, bo też zawierają puryny". Jednak naukowcy z Uniwersytetu Harvarda radzą podejść do diety w inny sposób.

„Najnowsze zalecenia dietetyczne dotyczące dny moczanowej nie odbiegają radykalnie od sposobu odżywiania, do którego większość z nas i tak jest zachęcana. W rzeczywistości przypominają one diety śródziemnomorskie oparte na roślinach, które przynoszą korzyści niemal każdemu" – czytamy na stronie Szkoły Medycznej Uniwersytetu Harvarda.

Badania wykazały, że dieta śródziemnomorska i dieta DASH znacząco obniżają poziom kwasu moczowego. DASH to skrót od nazwy naukowego eksperymentu – Dietary Approches to Stop Hypertension (w Polsce dieta ta nazywana jest dietą w leczeniu nadciśnienia i zapobieganiu mu). Dietę skonstruowano tak, by zawierała dużo warzyw, nasion roślin strączkowych, owoców, niskotłuszczowych produktów mlecznych, ryby i mięso drobiu zamiast czerwonego, pełnoziarniste produkty zbożowe i orzechy. W tej diecie jest mało soli, tłuszczów, cukru i słodyczy.

Dietę DASH promuje w Polsce NFZ. Na portalu diety.nfz.gov.pl można znaleźć jadłospisy w wariantach: klasycznym, wegetariańskim, dla osób z cukrzycą, dla osób z otyłością itd.

• **Żeby uniknąć dny moczanowej z tego zestawu grillowego, zjedz warzywa, a mięso i piwo zostaw innym** FOT. SHUTTERSTOCK

Dostęp do przepisów i porad jest bezpłatny, trzeba tylko założyć konto na portalu.

Jak – według naukowców – należy się odżywiać, by obniżyć poziom kwasu moczowego?

Jedz bez obaw:

- warzywa i owoce,
- produkty pełnoziarniste,
- oliwę i awokado,
- niskotłuszczowe produkty mleczne.

Unikaj lub ograniczaj:

- czerwone mięso, podroby, dziczyznę,
- skorupiaki, pstrągi, dorsza, anchois, sardynki, śledzie,
- sosy mięsne i mięsne wywary,
- produkty z cukrem i syropem glukozowo-fruktozowym,
- piwo i inne alkohole.

Uwaga! Podczas ataku dny moczanowej należy zrezygnować z produktów z purynami. Ale to dieta krótkoterminowa. Na co dzień lekarze nie zalecają całkowitej eliminacji ryb. Osoby z tendencją do dny moczanowej mogą je jadać, tylko nie powinny wszystkich posiłków opierać na produktach bogatych w puryny.

wyborcza

REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa

Telefon: 22 555 66 00
(czynny w dni powszednie w godz. 10-17);
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl
REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik

PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455
Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X
NAKŁAD KONTROLOWANY
Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

eprasa.pl 1f884914e1

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

W SPRZEDAŻY

Faworyci turnieju: Kylian Mbappe, Lamine Yamal, Harry Kane, Leo Messi

Korespondencje z USA „Za pięć dwunasta”

Rozmowy z Janem Urbanem i Jackiem Laskowskim

Sylwetka Szymona Marciniaka

Program transmisji w TV

Magazyn do nabycia w punktach sprzedaży prasy, m.in: w salonach EMPIK, na stacjach benzynowych, w salonikach Media Relay, w sklepach sieci Żabka i LIDL oraz w innych dobrych punktach sprzedaży prasy. Zamówienia w internecie: **Prenumerata24.pl** (dostawa bezpłatna) lub **KulturalnySklep.pl**.

eprasa.pl 1f884914e1

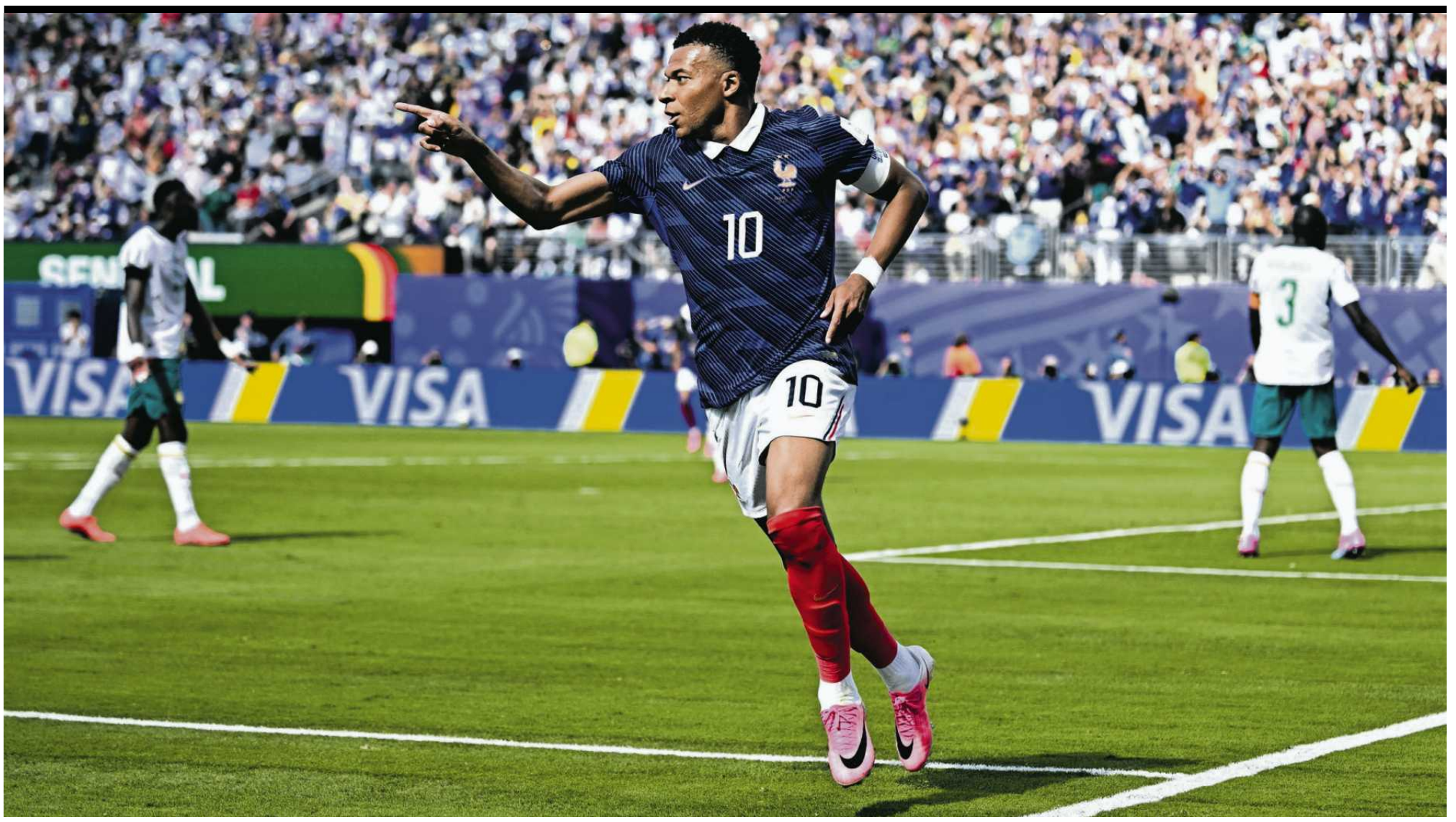

Europa rządzi na mundialu

Pierwsza runda mundialu rozwiała wszelkie wątpliwości. Okazało się, że rozszerzenie mistrzostw do 48 drużyn nie zabrało emocji. Nawet debiutanci z egzotycznych krajów pokazali, że umieją i chcą grać w piłkę. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że Europa jeszcze nigdy nie miała tak wielkiej konkurencji. Gdy jednak spojrzeć głębiej, odkryjemy jej ogromną dominację.

Michał Kiedrowski

▲ **16 czerwca 2026 r., mecz Francja-Senegal. Kylian Mbappe świętuje zdobycie bramki** FOT. REUTERS / DYLAN MARTINEZ

Obawy się nie sprawdziły. Po pierwsze, jeśli chodzi o kibiców. Przyjechali, zostali wpuszczeni do USA i tworzą niezwykłą atmosferę na stadionach i poza nimi. Amerykanie są gośćmi zauroczeni, a przybysze też nie szczędzą w serwisach społecznościowych ciepłych słów dla gospodarzy i ich gościnności.

Gwiazdy nie zawiodły

I choć w przypadku Amerykanów funkcjonuje stereotyp, że nie mają większego pojęcia o życiu w innych krajach, tym razem to Europejczycy odkrywają Amerykę. Ich podziw budzą przede wszystkim gigantyczne, nowoczesne i funkcjonalne stadiony. Gościom nie mieści się w głowie, że te obiekty nie tylko nie zostały wybudowane specjalnie na mundial, ale jeszcze zapełniają się w każdej kolejce futbolowego sezonu. A to, że 14 największych stadionów w USA w ogóle nie starało się, by ugościć mundial, to już zupełny odlot.

Nie zawiedli też piłkarze. Przed mundialem było mnóstwo obaw, czy rozszerzenie mistrzostw do 48 drużyn nie zakończy się tym, że przez całą rundę grupową będziemy oglądać mecze, w których faworyci bez wysiłku rozprawią się z niżej notowanymi rywalami. Tymczasem na palcach jednej ręki można policzyć mecze naprawdę jednostronne. Debiutanci i drużyny uważane za outsiderów nie tylko potrafiły zagrozić bramkarzom potentatów, ale również wyszarpać korzystne wyniki, jak remis Wysp Zielonego Przylądka z Hiszpanią czy punkt wywalczony przez Demokratyczną Republikę Konga z Portugalią. Mieliśmy też niespodziewany podział punktów w meczu Egiptu z Belgią czy Szwajcarii z Katarem. Japonia grała natomiast z Holandią tak dobrze, że trudno uznać, żeby remis, który wywalczyła z Pomarańczowymi, był niespodzianką.

Nie zawiodły też gwiazdy. Lionel Messi zaczął mundial od hat-tricka. Kylian Mbappe, Erling Haaland i Harry Kane wpakowali po dwa gole rywalom. W rywalizacji o koronę króla strzelców zapowiada się więc prawdziwe starcie gigantów. Wydaje się, że tylko Cristiano Ronaldo nie przygotował wysokiej formy na mundial.

Gol za golem

Że będzie to mundial z największą liczbą goli w historii, było już wiadomo przed jego rozpoczęciem. Jednak wrażenie robi średnia: 3,13 bramki na mecz. Średnią powyżej trzech goli na spotkanie mieliśmy na mundialu ostatni raz... 68 lat temu, gdy na turnieju w Szwecji wyniosła ona 3,6 gola na mecz. W tegorocznym mundialu na razie tylko jedno spotkanie nie przyniosło gola (Wyspy Zielonego Przylądka – Hiszpania).

Średnią powyżej trzech goli na spotkanie mieliśmy na mundialu ostatni raz... 68 lat temu, gdy na turnieju w Szwecji wyniosła ona 3,6 gola na mecz

O tym, jak wyrównany jest to mundial, świadczą wyliczenia, jaki procent punktów zdobyły drużyny z każdego kontynentu.

I tak Europa wywalczyła 56,2 proc., czyli 27 punktów z 48 możliwych. Ameryka Południowa 44,4 proc., Ameryka Północna i Środkowa 38,9 proc., Azja 37 proc., Afryka 33,3 proc. i Oceania (samotnie reprezentowana przez Nową Zelandię, bo piłkarsko Australia należy do Azji) 33,3 proc. Tu trzeba zaznaczyć, że Europa jest w uprzywilejowanej pozycji, bo w jednym meczu Anglia grała z Chorwacją, więc wiadomo było, że na konto Starego Kontynentu pójdzie 100 proc. punktów z tego meczu.

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że potentatom z Europy i Ameryki Płd. rośnie konkurencja na innych kontynentach. I jeśli chodzi o barwy narodowe, które reprezentują zawodnicy, to oczywiście prawda. Jeśli jednak popatrzymy, gdzie ci piłkarze zdobyli futbolową wiedzę i skąd czerpią wzorce, wniosek jest jeden: Europa miażdży konkurencję.

Europa wyprodukowała 81 proc. goli

Spójrzmy choćby na klasyfikację strzelców. Spośród 70 goli, które zawodnicy strzelili dla swoich drużyn (nie liczymy trafień samobójczych) Europejczycy zdobyli 37. Gdy jednak doliczymy też bramki zdobyte przez graczy urodzonych w Europie, którzy wybrali kadry krajów z innych kontynentów, tych goli jest już 39. Gdy doliczymy do tego również zawodników, którzy trafili do europejskich klubów zanim skończyli 18 lat, mamy już 44 bramki. A gdy sprawdzimy, w których klubach strzelcy goli grają obecnie, okaże się, że z 70 bramek aż 57 (81 proc.) zdobyli gracze na co dzień grający na Starym Kontynencie. Takie zestawienie świetnie pokazuje, jak dominującą pozycję w piłkarskim świecie ma Europa.

Weźmy jeszcze inny przykład. Przed rozpoczęciem mundialu FIFA podała, że w składach wszystkich drużyn jest 857 zawodników grających na co dzień w europejskich klubach. To aż 68,6 proc. uczestników turnieju. A przypomnijmy: reprezentacje z Europy to tylko 33,3 proc. uczestników mundialu. Jeśli jednak chodzi o kluby, aż cztery pozaeuropejskie drużyny wystawiły w pierwszej serii meczów jedenastki złożone tylko z zawodników grających na co dzień na Starym Kontynencie: Ghana, Demokratyczna Republika Konga, Algieria i Japonia. Generalnie: 72,3 proc. piłkarzy w pierwszych jedenastkach drużyn w pierwszej serii spotkań to zawodnicy klubów europejskich.

Wniosek nasuwa się jeden: Anglia, Francja, Niemcy, Hiszpania, Portugalia czy Holandia same są sobie winne, że na mundialu coraz trudniej im wygrywać. ●

SPORT.PL

Mundial w USA, Kanadzie i Meksyku: relacje, analizy, komentarze, korespondencje – 24 godziny na dobę na Sport.pl

Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na SPORT.PL

Zapraszamy na **Sport.pl+.** Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

eprasa.pl 1f884914e1

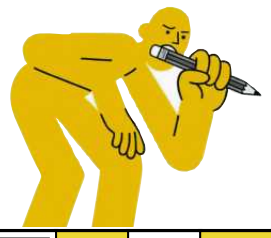

krzyżówka

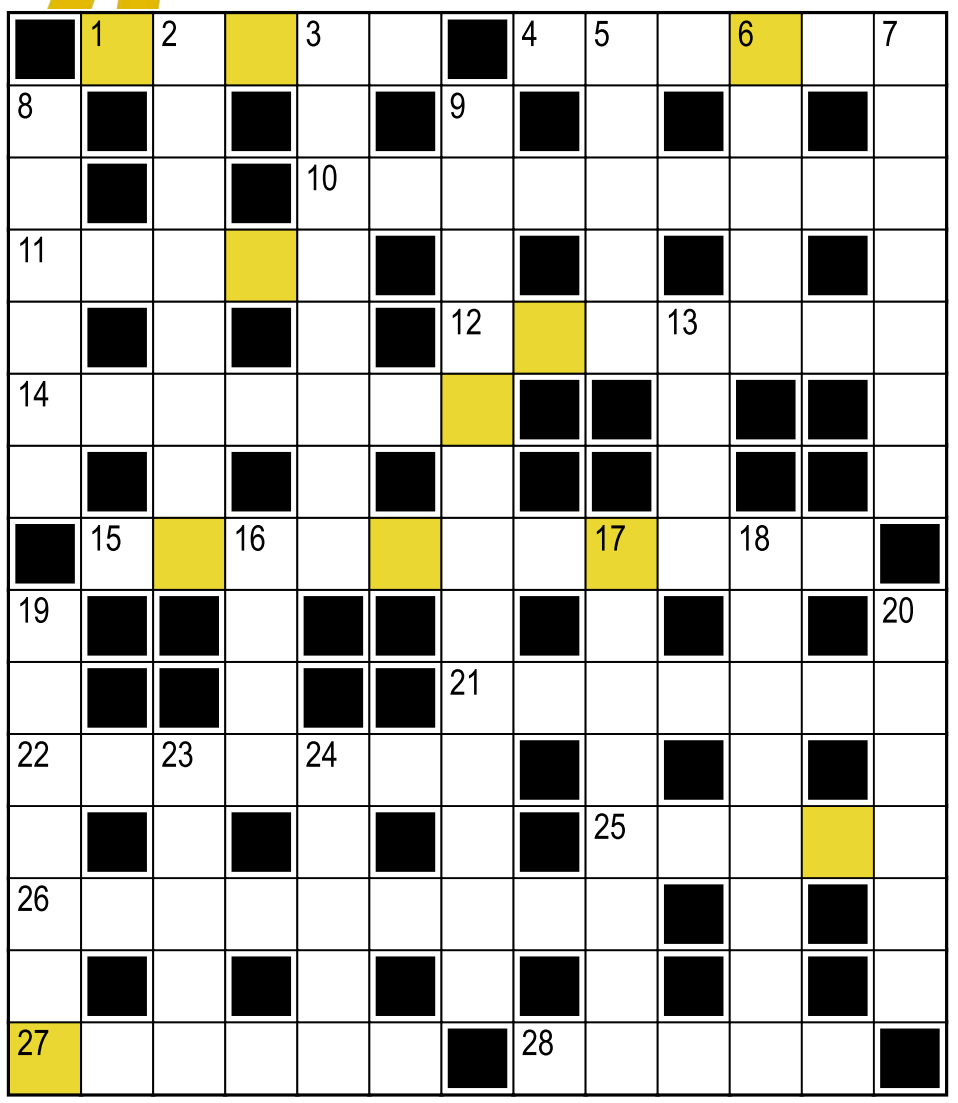

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) przód budynku
4) ryba z górskich potoków
10) ... działań wojennych (czyli ich nasilenie)
11) Donald z Białego Domu
12) zbuntowały się w filmach z serii „Terminator"
14) odkryty rów ziemny (... Mierzei Wiślanej)
15) Izabela, nagrała piosenkę „Tyle samo prawd, ile kłamstw"
21) główne miasto Korsyki
22) warszawski teatr przy ul. Jaracza
25) malowane dzieci z żołnierskiej piosenki
26) uczył się rzemiosła pod nadzorem majstra
27) dopisuje głodomorkowi
28) nerw w liściu

Pionowo:
2) nanosił poprawki na wywoływane zdjęcia
3) twoje dziwne zachowanie budzi mój ...
5) zbiornik do zakiszania pasz
6) ... Balboa, filmowy bokser
7) imię Barszczewskiej, aktorki („Pan Tadeusz")
8) wydzielone fragmenty tekstu
9) przygrywanie soliście podczas występu
13) uwiódł Europę pod postacią byka
16) może być podkulony
17) mosty budowane nad linią kolejową, drogą
18) ... muz, w przenośni o natchnionym artyście
19) mieszkanie wynajęte studentom
20) książeczka o przygodach Profesorka Nerwosolka
23) szkice literackie
24) odcinki wyścigu kolarskiego lub samochodowego

Rozwiązanie „krzyżówki" nr 55 z 18.06:
Poziomo: 1) klipy **4)** chaber **10)** suwmiarka **11)** sanie **12)** adiunkt **14)** Herodot **15)** podniosłość **21)** sędzina **22)** zachwyt **25)** wiatr **26)** przybłęda **27)** kurort **28)** dzień
Pionowo: 2) Leonardo **3)** Posejdon **5)** Haiti **6)** Byron **7)** reaktor **8)** pascha **9)** światłowstręt **13)** ucho **16)** druh **17)** ładowacz **18)** ścinanie **19)** trzepak **20)** kaprys **23)** Cezar **24)** wybór
Hasło: Papier czerpany.

sudoku

		9		2	1			
1		3	8	4	6			9
	4	6	3	7			1	2
		1		9	3			8
9	3	4	6			1		
	8					6	9	
6	5				2	9	8	4
			7			2	6	1
4	1	2				7	3	5

	6	3						5
				1	3		8	
			5					7
					8		4	
	8	6		4				1
		9	2	5	1	3	6	
	5							
	4						7	
		7	6		4		1	

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

R	N	I	E	S	O	K
A	E	L	C	S	Z	U
G	J	A	T	I	P	P
Ę	E	Ś	O	I	W	N
I	N	Ć	N	N	E	C
S	Ó	Ż	T	N	I	H
K	O	Z	S	I	F	Ł
L	C	E	L	O	A	O
E	I	K	G	K	A	P

okup, chłopak, kielce, afisz, księgarnie, szpitale, nóż, niewinność

Hasło z 18.06: prekursor

skojarzenia

Stand-uper	Wodzirej	Scala	Petarda
Lider	Pajac	Plata	Czad
Bomba	Guru	Paz	Klaun
Bamba	Harnaś	Trefniś	Rewelka

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 18.06:
Łóżka: Koja, Szezlong, Sofa, Wyro. **Afrykańskie stolice:** Lome, Lilongwe, Tunis, Akra. **Statki żaglowe:** Bark, Koga, Kecz, Bryg. **Muzyczne wydania:** Epka, Longplay, Demo, Singiel

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

wyborcza

KATOWICE
TYGODNIK

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktor prowadzący **Beata Strąk**

katowice.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: katowice@wyborcza.pl

Wygrał z biurem podróży

Potentat musi dopłacić turyście do wakacji

– Zmienili mi hotel, więc postanowiłem udowodnić, że z biurem podróży, które nie wywiązuje się z umowy, można wygrać – mówi Leszek Kieliszewski.

Michalina Bednarek

W maju opisaliśmy historię pana Michała, który wykupił w ofercie last minute wycieczkę do Omanu. Poleciał z rodziną na początku marca. Dwutygodniowe wakacje kosztowały 20 487 zł, ale biuro podróży skróciło je o połowę ze względu na konflikt na Bliskim Wschodzie.

Rodzina wróciła do Polski, a pan Michał zażądał od Itaki zwrotu części pieniędzy. Zgodnie z umową 14 noclegów wyceniono na 18 297 zł, a więc niezrealizowane siedem noclegów według pana Michała powinno skutkować proporcjonalnym zwrotem. Tymczasem Itaka zaproponowała 1600 zł.

Narty w Alpach

Po tekście o kłopotach pana Michała skontaktował się z nami adwokat Leszek Kieliszewski, który jest niedoszłym klientem biura podróży Rainbow Tours. Opowiedział o swoim przypadku.

– Z racji wykonywanego zawodu muszę planować wyjazdy z wielomiesięcznym wyprzedzeniem – opowiada prawnik. Dlatego już w lipcu 2025 roku kupił w Rainbow Tours wyjazd na narty. Impreza planowana na styczeń 2026 roku kosztowała ponad 7 tys. zł. – Zaliczkę w wysokości 2 tys. zł wpłaciłem od razu, a pozostałą kwotę przelałem 8 grudnia – mówi Kieliszewski.

Był pewien, że o nic nie musi się już martwić. W ramach umowy biuro miało zorganizować przelot na trasie Warszawa – Werona – Warszawa, transfer z lotniska i zakwaterowanie w czterogwiazdkowym hotelu, trzy minuty pieszo od wyciągu.

– Niestety, 23 grudnia Rainbow Tours poinformował mnie, że wyjazd nie dojdzie do skutku, jak wcześniej zakładano – mówi adwokat.

Zaproponowano mu hotel trzygwiazdkowy, oddalony 20 minut jazdy autobusem od stoku, i rekompensatę w wysokości 150 zł. Otrzymał jeszcze możliwość wyboru innej imprezy z katalogu Rainbow Tours w tej samej cenie albo zwrot pieniędzy.

– Odpisałem, że nie godzę się na zamianę warunków. Zastrzegłem, że jeżeli Rainbow Tours nie wykona podpisanej umowy, to znajdę hotel w standardzie czterech gwiazdek blisko stoku, kupię bilety lotnicze na trasie Warszawa – Mediolan – Warszawa oraz zapewnię sobie transfer z lotniska. Dodatkowo różnicą w kosztach obciążę biuro podróży – mówi Leszek Kieliszewski.

• **– Od dawna miałem zaplanowany urlop właśnie w tym terminie i miejscu. Dlaczego miałbym to zmieniać? Chciałem, aby biuro podróży wykonało to, na co się umówiliśmy – wyjaśnia turysta** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Na tym polega haczyk: klient zdenerwowany zmianami w wyjeździe woli sprawę załatwić szybko. Bojąc się, że nie odzyska pieniędzy, godzi się na jedną z propozycji biura. A to zamyka mu drogę do dochodzenia roszczeń

Ostatecznie biuro podróży odmówiło wykonania zawartej umowy i zwróciło mężczyźnie pieniądze.

– Wtedy, jak zapowiedziałem, kupiłem bilety do Mediolanu, wynająłem samochód i zarezerwowałem czterogwiazdkowy hotel zlokalizowany tuż obok tego, w którym Rainbow Tours miał mnie zakwaterować. Różnica w kosztach wyniosła 3600 zł – mówi prawnik.

Później zażądał od Rainbow Tours zapłaty. Kiedy biuro nie przelało pieniędzy, adwokat złożył pozew w sądzie.

W czerwcu Sąd Rejonowy w Łodzi, bo tam mieści się siedziba Rainbow Tours, uwzględnił powództwo i zasądził dla Kieliszewskiego 3600 zł z „tytułu zastępczego wykonania umowy". Dodatkowo zasądził odsetki za opóźnienie oraz zwrot kosztów procesu dla adwokata w wysokości 1 tys. zł.

Najlepsza możliwa alternatywa

Skontaktowaliśmy się z biurem podróży. Kinga Woźniakowska z Rainbow Tours przekazała nam, że czekają na pisemne uzasadnienie wyroku sądu.

Przyznała jednocześnie, że sporadycznie mogą wystąpić niezależne od biura sytuacje, które wymagają modyfikacji programów imprez. – W takich przypadkach działamy zgodnie z przepisami oraz warunkami umów, proponując możliwie najlepsze alternatywne rozwiązania – mówi.

Dodaje, że w tym przypadku Rainbow Tours zostało zmuszone do zmiany hotelu i taką informację otrzymał turysta. – Zaproponowaliśmy rozwiązanie możliwie jak najbardziej zbliżone do tego, które wybrał klient. Niestety, nie skorzystał z tej opcji. To była wyjątkowa sytuacja, na którą nie mieliśmy wpływu – podkreśla przedstawicielka Rainbow Tours.

Nie dowiedzieliśmy się, co było powodem zmiany hotelu.

– Mogą się zdarzyć różne nieprzewidziane sytuacje, m.in. opóźnienia samolotów, awarie, błędy systemów, które wymuszają na nas zmiany w programie wycieczek. Zawsze jednak poszukujemy takich rozwiązań, które zrekompensują zmianę. I co najważniejsze, są to sporadyczne przypadki – zapewnia Kinga Woźniakowska.

Mam gotowy przepis

– Biuro podróży twierdziło, że zmieniło mi hotel z przyczyn od nich niezależnych. Przypuszczam, że te „niezależne przyczyny" wynikają z umowy, którą touroperator zawiera z hotelem – mówi Leszek Kieliszewski.

Adwokat dowiedział się o praktyce, którą stosują biura podróży, zwierając umowy z hotelami. Biuro dostaje np. pięć pokoi w cenie 100 euro za dobę, ale jednocześnie hotel zastrzega sobie, że jeśli znajdzie klienta, który zapłaci więcej, może w ostatniej chwili zabrać jeden pokój, mimo że był już zarezerwowany.

– Przypuszczam, że byłem ofiarą takiego procederu. Dlatego poszedłem do sądu, który przyznał mi rację, że nie było to zdarzenie niezależne od touroperatora. Względy niezależne są wtedy, kiedy hotel np. spłonie. Absolutnie nie są nimi konsekwencje umowy, którą biuro podróży zawarło z hotelarzem – uważa Kieliszewski.

W efekcie takiej umowy klient dostaje propozycję przeniesienia się do innego hotelu albo wybrania innej wycieczki.

– Od dawna miałem zaplanowany urlop właśnie w tym terminie i miejscu. Dlaczego miałbym to zmieniać? Chciałem, aby biuro podróży wykonało dokładnie to, na co się umówiliśmy – wyjaśnia prawnik.

Postanowił więc odrzucić wszystkie propozycje biura i to otworzyło drogę do postępowania sądowego.

– Wykonałem świadczenie zastępcze, czyli sam zorganizowałem sobie wypoczynek w hotelu i obciążyłem Rainbow Tours kosztami, które przewyższyły kwotę wycieczki. To gotowy przepis, jak powinno się postępować. Biura podróży żerują na tym, że klienci nie znają swoich praw lub mają barierę finansową, która nie pozwala im skorzystać z pomocy prawnej. Warto sprawdzić, w jakim zakresie biura podróży przerzucają na klienta ryzyko wynikające z wynegocjowanych umów. To jest właśnie nieuczciwa praktyka, o której poinformowałem także UOKiK – mówi Kieliszewski.

Na tym bowiem polega haczyk: klient zdenerwowany zmianami w wyjeździe woli sprawę załatwić szybko. Bojąc się, że nie odzyska pieniędzy, godzi się na jedną z propozycji biura. A to zamyka mu drogę do dochodzenia roszczeń. ●

eprasa.pl 1f884914e1

Dworzec w Katowicach-Ligocie

Jeszcze trochę prowizorka, ale już cywilizacja

Zniszczony dworzec kolejowy w Katowicach-Ligocie w 2010 r. FOT. MARTA BŁAŻEJOWSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dworzec w Ligocie w okresie II wojny światowej FOT. ZBIORY MARKA WÓJCIKA

To jedno z tych miejsc, które bardzo długo czekało na zmiany. Wcześniej żądali ich mieszkańcy, którzy wzięli sprawy w swoje ręce.

Przemysław Jedlecki

Aleksander Krajewski, student architektury poszedł na dworzec kolejowy w Ligocie. Chciał zajrzeć do niewielkiej kwiaciarni w tym miejscu. Gdy zobaczył, jak wygląda cały obiekt, złapał się za głowę. Na brudnych ścianach stacji wisiało pełno resztek ogłoszeń, ławki zostały zniszczone, a szyby w oknach wybite. I ten okropny smród!

Krajewski zajrzał najpierw do biur pracowników kolei. Niczego konkretnego się nie dowiedział. Może poza tym, że za stan dworca odpowiada zupełnie inna spółka i nic im do tego. Dlatego razem z przyjaciółmi postanowił namówić znajomych do wspólnego posprzątania dworca. Akcja się udała. Stacja znowu była czysta.

Wszystko to wydarzyło się w 2010 r., w miejscu, które ma długą historię, ściśle związaną z dziejami katowickiej Ligoty.

HISTORIA KOLEI W KATOWICACH-LIGOCIE

Wiele lat temu tutejsi mieszkańcy trudnili się głównie rolnictwem, ale wszystko zmieniło się w 1845 r., kiedy wybudowano zakład hutniczy. Nazwano go Ida na cześć zmarłej żony pszczyńskiego księcia. Huta wyposażona była w dwa piece, a węgiel do niej dostarczano z kopalni Szadok usytuowanej w Panewnikach.

W 1852 r., staraniem Towarzystwa Akcyjnego Górnośląskie Koleje Żelazne, przez miejscowość przeprowadzono jednotorową linię kolejową z Katowic do Murcek z bocznicą do huty Ida i stąd nazwa Idaweiche (zwrotnica Ida). Właśnie tam powstała namiastka pierwszego dworca kolejowego – posterunek odgałęźny Idaweiche (na terenie zlikwidowanej już bazy Orlenu). Był to parterowy, ale dość solidny murowany budynek.

W 1858 r. uruchomiono odcinek kolejowy z Nędzy do Ligoty, 10 lat później linię z Tarnowskich Gór do Dziedzic biegnącą przez Bytom, Siemianowice Śląskie, Janów, Murcki, Tychy i Pszczynę, a niebawem powstało połączenie z trasą Katowice – Mikołów. Ruch kolejowy rósł. Dlatego na przełomie XIX i XX wieku w południowej części Ligoty przystąpiono do budowy nowego dworca. Składał się z dwóch piętrowych budynków, w których znajdowały się pomieszczenia służbowe, poczekalnia i kasa biletowa. Stał przy dzisiejszej ul. Franciszkańskiej 13.

W 1904 r. Ligota uzyskała połączenie z Gliwicami i powstał wówczas następny posterunek odgałęźny. Poprowadzono stamtąd bocznicę do kopalni Wujek. I wreszcie, w latach 1909-1914, powstał w Ligocie nowy, trzeci dworzec. Był jak na owe czasy bardzo nowoczesny i duży – mieścił w środku poczekalnie I, II i III klasy, restaurację, przechowalnię bagażu, a na dwa zadaszone perony przechodziło się podziemnym tunelem. Nad głównym wejściem znajdował się zegar. Powstał też duży węzeł kolejowy ze stacją rozrządową, wieżą ciśnień, parowozownią i halą ze stanowiskami dla lokomotyw.

W 1922 r. Ligota została przyłączona do Polski, dwa lata później – do Katowic. W okolicy dworca powstały warsztaty kolejowe, a w 1929 r. osiedle kolejarskie. Po II wojnie światowej linie kolejowe zelektryfikowano. Budynek dworca został gruntownie przebudowany. I z czasem – jak to często z dworcami kolejowymi bywa – coraz bardziej było widać brak ręki gospodarza.

WYREMONTOWALI DWORZEC, ALE WINDY NIE ZROBILI

Dlatego Aleksander Krajewski ze znajomymi wziął sprawy w swoje ręce. Potem do prac zabrała się też kolej. W 2015 r. dworzec został odnowiony i przebudowany. Koleje Śląskie uruchamiały połączenia, Katowice zbudowały obok centrum przesiadkowe. W efekcie z dworca korzystało z roku na rok coraz więcej osób.

Wielu pasażerów skarżyło się jednak, że brakuje tu windy, którymi na dwa perony mogłyby się dostać osoby z niepełnosprawnościami, rodzice z wózkami albo wszyscy, dla których schody są problemem.

Latami nic w tej sprawie się nie działo. Tomasz Maśnica, radny Koalicji Obywatelskiej kilka razy dopominał się o zmianę tej sytuacji, a mieszkańcy Ligoty planowali happening w dworcowym tunelu. Chcieli się tu tłumnie stawić z dziecięcymi wózkami, by upomnieć się o windy. W pewnym momencie Katowice na własny koszt chciały je zbudować, ale ostatecznie okazało się, że dworzec w Ligocie zostanie zmodernizowany w ramach trwającej właśnie wielkiej przebudowy torów w Katowicach.

I teraz po wielu latach oczekiwania na dworzec w Ligocie zawitała cywilizacja, a raczej normalność. W niedzielę 14 czerwca został otwarty tunel, którym można przejść przez dworzec od ul. Panewnickiej do ul. Kolejowej. W tym miejscu są schody, ale na poziom ulicy można się też dostać po pochylni.

Przy okazji zamknięto peron 1 i 2. Teraz pociągi zatrzymują się na nowym peronie 3. Można się na niego dostać schodami oraz windą. – To jeszcze plac budowy, trochę prowizorka, ale nareszcie – komentował w niedzielę jeden z pasażerów. ●

Prace do 2028 roku

Wielka przebudowa torów w Katowicach

Kompleksowa przebudowa odcinka Katowice-Szopienice Płd. – Katowice – Katowice-Piotrowice obejmuje m.in. zmianę układu dwutorowego na czterotorowy od Katowic-Szopienic Płd. do Katowic-Ligoty wraz z wyjazdem w kierunku Chorzowa-Batorego. Zmodernizowanych zostanie ok. 100 km torów i 270 rozjazdów.

W trakcie prac wzmocnione zostanie również podtorze. W tym celu powstanie ok. 800 tys. m sześć. wykopów i 650 tys. m sześć. nasypów, a także specjalne materace z kruszywa i ok. 170 kolumn niwelujących wpływ szkód górniczych.

Zaplanowano ponad 130 km nowej sieci trakcyjnej wraz z zasilaczami i ochroną przeciwporażeniową. W ramach prac przebudowanych zostanie 14 peronów na pięciu stacjach i przystankach. Powstanie także sześć nowych peronów na stacjach: Katowice-Uniwersytet, Katowice-Kokociniec i Katowice-Akademia. Na peronach zainstalowane zostaną energooszczędne systemy oświetlenia oraz wizualnej dynamicznej informacji dla podróżnych.

Powstaną również m.in. nowa nastawnia na stacji Katowice-Zawodzie i budynek Lokalnego Centrum Sterowania w Katowicach (LCS Katowice), a także budynek techniczny na stacji Katowice-Ligota. Wyremontowana zostanie nastawnia na stacji Katowice-Ligota i wieża wodna na stacji Katowice.

Wszystkie stacje mają być wyposażone w nowoczesny system sterowania ruchem kolejowym obsługiwany z LCS Katowice. Zmodernizowanych będzie również ponad 120 obiektów inżynieryjnych, m.in. wiadukty kolejowe w Katowicach nad ulicami Damrota, Francuską, św. Jana czy Mikołowską oraz przejście podziemne pomiędzy ulicami Wojewódzką a Mariacką.

Modernizacja katowickiego węzła kolejowego jest częścią wielkiej inwestycji realizowanej na odcinkach linii kolejowej E 65: Będzin – Katowice-Piotrowice, Tychy – Goczałkowice oraz Zabrzeg – Zebrzydowice, której wartość to łącznie ok. 7 mld zł. Dofinansowanie pochodzi z Unii Europejskiej z instrumentu CEF „Łącząc Europę".

Zakończenie inwestycji na linii Katowice-Szopienice Płd. – Katowice-Piotrowice planowane jest w 2028 r. ●

eprasa.pl 1f884914e1

Katowice/34437836

1 KAL

eprasa.pl 1f884914e1

Lekcje wychowania fizycznego inaczej

Trzeba rozruszać uczniów

Jak trzymać łuk, jak wycelować i jak oddać strzał – ćwiczyli uczniowie podstawówki w Goleszowie. Zajęcia dla wszystkich 21 klas poprowadziła Anna Stanieczek, halowa mistrzyni Europy z 2010 roku.

Magdalena Warchala-Kopeć

Urodzona w Goleszowie niedaleko Cieszyna 71-letnia łuczniczka jest trenerką klubu łuczniczego LUKS Orlik Goleszów i nadal trudno ją pokonać. Zaledwie w lutym przywiozła złoty medal w mikście z XLIV Halowych Mistrzostw Polski, rok wcześniej wywalczyła na tych mistrzostwach trzy złote medale, a dwa lata temu – dwa złote i jeden brązowy.

Podczas zajęć, które w Szkole Podstawowej w Goleszowie odbyły się od 8 do 10 czerwca, Anna Stanieczek najpierw przybliżyła uczniom historię oraz ideę sportu łuczniczego. Uczestnicy zajęć poznali podstawowe zasady tej dyscypliny, dowiedzieli się, jak wygląda droga od pierwszych treningów do udziału w zawodach, usłyszeli o wartościach, które kształtuje łucznictwo.

Stanieczek podzieliła się również swoimi doświadczeniami zdobytymi podczas wieloletniej kariery sportowej. Opowiadała o treningach, startach w zawodach oraz wyzwaniach, jakie towarzyszą sportowcom na różnych etapach ich rozwoju.

Po części teoretycznej przyszedł czas na praktykę. Na szkolnym podwórku stanęły tarcze, a uczniowie dostali do rąk łuki. Pod czujnym okiem trenerki poznawali zasady bezpieczeństwa, uczyli się prawidłowej postawy, sposobu trzymania łuku, celowania oraz oddawania strzału.

– Organizacja takich zajęć to nie tylko okazja do aktywnego spędzenia czasu. Również możliwość poznania mniej popularnych dyscyplin sportowych oraz spotkania osoby, która dzięki pasji, wytrwałości i ciężkiej pracy osiągnęła znaczące sukcesy – mówi Sylwia Cieślar, wójt Goleszowa.

OD LAT PRÓBUJĄ ZMIENIĆ WF

O tym, że lekcje wychowania fizycznego powinny być dla uczniów okazją do próbowania nowych aktywności, mówi się od lat. Już w 2009 roku ówczesna ministra edukacji Katarzyna Hall podpisała rozporządzenie, zobowiązujące wuefistów, by przynajmniej dwie lekcje WF w tygodniu organizowali w nieszablonowy sposób, także poza szkołą.

Zachęcała, by podejmowali współpracę z klubami sportowymi albo łączyli zajęcia w bloki i zabierali dzieci na górskie rajdy czy spływy żeglarskie. Zróżnicowane zajęcia miały zachęcić do aktywności uczniów, którzy coraz częściej korzystali ze zwolnień z WF, zdobywanych w nie zawsze uczciwy sposób. W niektórych szkołach ćwiczeń unikało w ten sposób nawet 15 proc. uczniów.

Z przeprowadzonych w kolejnym roku badań wynikło, że do wytycznych Ministerstwa Edukacji Narodowej zastosowała się tylko co trzecia szkoła. Dyrektorzy tłumaczyli się niewystarczającą infrastrukturą sportową, trudnościami z dowozem uczniów na zajęcia poza szkołą i brakiem odpowiednio wykwalifikowanych wuefistów. Z czasem nawet w tych szkołach, które się dostosowały, wszystko wróciło na stare tory: nauczyciele zaczęli prowadzić lekcje jak dawniej, a uczniowie nadal masowo uciekali na zwolnienia.

Według badania przeprowadzonego na zlecenie MEN, którego wyniki ogłoszono w lutym zeszłego roku, całoroczne zwolnienie z WF miało wówczas aż 60 tysięcy uczniów.

Efekt? Według badań przeprowadzonych wcześniej na zlecenie MEN przez ekspertów z Akademii Wychowania Fizycznego w całym kraju, 88 procent uczniów klas 1-3 szkół podstawowych nie potrafi zrobić przewrotu w przód, 74 procent uczniów klas 4-6 nie potrafi kozłować, a 57 procent uczniów nie umie skakać na skakance. Nadciśnienie tętnicze ma już około 19 procent uczniów.

– Ciągle uczymy się siatkówki, a nie wszyscy są fanami siatkówki. Inni lubią koszykówkę, inni lekkoatletykę, inni chcieliby taniec – mówiła ministra edukacji Barbara Nowacka przed rozpoczęciem obecnego roku szkolnego.

W ten sposób zapowiadała wejście w życie nowej podstawy programowej, zobowiązującej wuefistów do urozmaicania lekcji i zwiększenia liczby godzin aktywności na świeżym powietrzu – tak, by stanowiły co najmniej jedną trzecią wszystkich zajęć.

Rok szkolny dobiega już końca, dlatego sprawdzamy, jak do nowych zasad dostosowały się szkoły. Okazuje się, że wdrożyły różne pomysły.

RUNMAGEDDON CZY ROWERY MIEJSKIE?

Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 56 im. Henryka Sławika w Katowicach odwiedzają plenerowe wrotkowisko obok galerii Libero. Uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lasowicach Wielkich jeżdżą na rolkach po miejscowej bezpiecznej drodze. Licealiści z niepublicznego, ale bezpłatnego LO Hereditas w Chorzowie mieli WF na poligonie, z rozgrywką paintballa, a uczniowie SP im. Jana Brzechwy w Rokietnicy – na ringu bokserskim.

MEN rekomenduje wykorzystywanie podczas lekcji nowoczesnych technologii. Aplikacje do liczenia kroków czy platformy z propozycjami ćwiczeń mają zachęcić uczniów do podejmowania wyzwań związanych z ruchem

Z kolei SP im. Marii Konopnickiej w Juchowie organizuje marszobiegi w terenie. Podczas zajęć 12 czerwca jedna z uczennic znalazła dwa olbrzymie borowiki.

Propozycję alternatywnego sposobu na organizowanie lekcji WF przygotowali też organizatorzy Runmageddonu, cyklu ekstremalnych biegów z przeszkodami. Z myślą o uczniach, przedszkolakach i innych grupach dziecięcych powstał Runmageddon Kids: Demo. Od zwykłego Runmageddonu dla dzieci różni się on brakiem błota i... brakiem opłat. Ostatnie tego typu imprezy zorganizowane zostały w Łodzi.

– Dla przedszkoli, szkół i nauczycieli Runmageddon Kids: Demo może być ciekawym pomysłem na urozmaicenie działań promujących aktywność fizyczną wśród dzieci. Uczestnictwo w wydarzeniu pozwala połączyć ruch z dobrą zabawą, a jednocześnie daje najmłodszym możliwość rozwijania sprawności, współpracy oraz pewności siebie w atmosferze sportowej przygody – mówi Agata Supeł z Runmageddon Play.

W Szczecinie w tym roku szkolnym zainaugurowany został z kolei program „Rowerowy WF z BikeS".

– Oferujemy bezpłatne wypożyczenie rowerów wraz z dowozem i odbiorem prosto do szkoły – wystarczy uzgodnić termin. Dzięki temu każdy uczeń, niezależnie od tego, czy posiada własny rower, będzie mógł wziąć udział w zajęciach – zadeklarowali we wrześniu przedstawiciele miejskiej spółki.

Jako pierwsi z oferty skorzystali licealiści z Centrum Mistrzostwa Sportowego, którzy w czasie nietypowej lekcji pokonali około 13 kilometrów, mijając charakterystyczne punkty Szczecina jak Jasne Błonia, Park Kasprowicza i Arkonka.

NOWE TECHNOLOGIE

W uatrakcyjnianie lekcji WF mocno angażują się też sportowcy. Nie tylko łuczniczka Anna Stanieczek, ale też Otylia Jędrzejczak, pochodząca z Rudy Śląskiej pływaczka i mistrzyni olimpijska, która od lat prowadzi akcję „Mistrzynie w szkołach". Skierowana jest przede wszystkim do uczennic szkół średnich oraz ostatnich klas szkół podstawowych. W tej grupie jest bowiem największa absencja na lekcjach wychowania fizycznego.

Powód? Dziewczynki częściej niż chłopcy wstydzą się swojego ciała, unikają ćwiczeń z powodu miesiączki, ale bywa też, że nie chcą popsuć sobie fryzury lub złamać paznokcia.

Pierwsza odsłona tegorocznej akcji odbyła się w kwietniu w Przyborowie. Wzięło w niej udział prawie 500 uczennic.

Każda odsłona akcji „Mistrzynie w szkołach" obejmuje 45 minut intensywnych ćwiczeń fizycznych, a później długą rozmowę.

– Patrząc na wszystkie badania mówiące o wzroście wśród dzieci liczby depresji, skali obniżenia poczucia wartości, liczby samobójstw poprzez także obniżoną aktywność fizyczną wśród dzieci, to ta lekcja jest niezwykle ważna – mówi Otylia Jędrzejczak.

Na jej zaproszenie z uczennicami ćwiczyły i rozmawiały także mistrzyni olimpijska w wioślarstwie Magdalena Fularczyk-Kozłowska, medalistka mistrzostw świata i mistrzyni Europy w łyżwiarstwie szybkim Kaja Ziomek-Nogal oraz mistrzyni świata w karate, a obecnie trenerka Katrin Kargbo.

„Alternatywne lekcje WF" prowadzi również od prawie dekady lekkoatletka Monika Pyrek. Program skierowany jest do uczniów klas 4–8 szkół podstawowych. Wiosenna edycja zakończyła się w kwietniu zajęciami w Chmielnie.

Każda wizyta to całodniowe zajęcia, podczas których dzieci ćwiczą na specjalnie przygotowanych stacjach sportowych, łączących technologie z klasycznym ruchem, rywalizacją i pracą zespołową.

– Mamy m.in. symulatory narciarskie i rowerowe, refleksomierze, ergometry wioślarskie, urządzenia do mierzenia siły uderzenia piłki nogą, mobilne ścianki wspinaczkowe i wiele, wiele innych. W ten sposób dzieci po prostu doskonale bawią się sportem i jestem przekona-

eprasa.pl 1f884914e1

• Anna Staniczek najpierw przybliżyła uczniom historię oraz ideę sportu łuczniczego. Po części teoretycznej przyszedł czas na praktykę

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

na, że wiele z nich dzięki temu zauważa, że aktywność fizyczna po prostu daje wiele radości i zadowolenia. Dzieci opuszczają nasze zajęcia zmęczone fizycznie, ale uśmiechnięte i szczęśliwe, a to jest przecież doskonałe połączenie – mówi Monika Pyrek.

PARAOLIMPIJCZYCY MOTYWUJĄ UCZNIÓW

To idealnie wpisuje się w nową podstawę programową wychowania fizycznego, w której MEN rekomenduje wykorzystywanie podczas lekcji nowoczesnych technologii. Cyfrowe narzędzia, takie jak aplikacje do liczenia kroków, mierzenia pokonanego dystansu czy platformy z propozycjami ćwiczeń, mają zachęcić uczniów do podejmowania wyzwań związanych z ruchem, w szkole i poza nią.

Ministra Nowacka mówiła, że technologie mogą także pomóc dostosować aktywność do aktualnych możliwości uczniów, którzy nie ćwiczą z różnych powodów.

– Na przykład dziewczynki z powodów menstruacyjnych. Jedną z rekomendacji jest to, że jeżeli uczeń mówi „dzisiaj nie ćwiczę, bo mnie brzuch boli”, to nauczyciel spokojnie może mu powiedzieć: ”nie graj w koszykówkę, nie skacz w dal, ale zrób 10 tysięcy kroków” – mówiła ministra.

O tym, że ćwiczyć może każdy, przekonują uczniów również utytułowani sportowcy z niepełnosprawnościami. W ramach projektu „WF z paraolimpijczykiem” można zaprosić do szkoły zawodnika, który poprowadzi lekcję.

„Lekcja będzie składała się z dwóch bloków: teoretycznego i praktycznego. Na pierwszym z nich zawodnik wprowadza młodzież w tajniki swojej dyscypliny – podstawowe zasady czy używany sprzęt – oraz opowiada o tym, co go napędza do bycia zawodowym sportowcem. Podczas drugiego bloku przeprowadzany jest trening z typowymi dla dyscypliny ćwiczeniami i rywalizacją” – wyjaśniają organizatorzy z Polskiego Komitetu Paralimpijskiego.

W ramach akcji w kwietniu Szkołę Podstawową nr 369 w Warszawie odwiedził Mateusz Surwiło, parakajakarz, a w marcu gościem Zespołu Szkół Specjalnych w Ostrowcu Świętokrzyskim był Filip Gaca, reprezentant Polski w siatkówce na siedząco oraz siatkówce plażowej osób z niepełnosprawnościami.

Wcześniej z uczniami spotykali się m.in. paratenisiści, parakolarz ręczny, parastrzelcy sportowi, parałuczniczka, goalboliści, parabadmintonista, parapływacy czy paralekkoatletka. ●

1 KA

Alarmujące dane

80

PROCENT

• uczniów klas 1-3 szkół podstawowych nie potrafi zrobić przewrotu w przód*

*BADANIA PRZEPROWADZONE NA ZLECENIE MINISTERSTWA EDUKACJI NARODOWEJ PRZEZ EKSPERTÓW Z AKADEMII WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W CAŁYM KRAJU

REKLAMA

Katowice/34434356

Katowice/34414054

KATOWICKIE CMENTARZE KOMUNALNE

POMOC W ORGANIZOWANIU POGRZEBÓW

ul. Murckowska 9
40-266 Katowice

CAŁODOBOWE USŁUGI

tel.: 32 255 21 32,
32 255 15 51, 607 399 321

mail: kck@kck.katowice.pl

Katowice/34439597

Prezydent Miasta Będzina

informuje,

że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Będzinie przy ulicy 11 Listopada 20, 42-500 Będzin podane został do publicznej wiadomości wykaz nieruchomości komunalnych przeznaczonych do oddania w dzierżawę. Wykazy są załącznikami do zarządzeń Prezydenta Miasta Będzina:

Nr 0050.223.2026
z dnia 9 czerwca 2026 roku.

Katowice/34439605

Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa Luiza

z siedzibą w Zabrzu przy ul. Wolności 412

ogłasza,

że w dniu ***26.06.2026 r.*** od godz. ***10^{00}***
w siedzibie spółdzielni odbędą się

PRZETARGI USTNE (LICYTOWANE)

na ***najem lokali mieszkalnych*** w Zabrzu i w Rudzie Śląskiej, na sprzedaż nieruchomości zabudowanych w Zabrzu przy ul. ***Piotra Skargi 4a, Węgielnej 24, Wolności 394, Zjednoczenia 11 i Wesołej 1,*** nieruchomości niezabudowanej przy ul. ***Grażyńskiego*** w Zabrzu a także na remont mieszkań w zamian za zawarcie umowy najmu. Spółdzielnia posiada również lokale użytkowe, które można wynająć w trybie przetargu na wysokość stawki czynszu.

Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych postępowań przetargowych dostępne są w siedzibie spółdzielni na tablicy ogłoszeń, pod nr tel. 32 278-67-13 wew. 32,43,47,48 a także na stronie internetowej pod adresem www.gsmluiza.pl/przetargi.

eprasa.pl 1f884914e1

Miasta Idei

Mieszkańcy czekają na p

W listopadzie, po długiej przerwie, odbędą się wybory do 22 rad dzielnic w Katowicach.

Przemysław Jedlecki

Rady dzielnic przestały działać w Katowicach pod koniec marca 2025 roku. Nie zostały zlikwidowane, ale wygaszono ich kadencje.

– Wszystko przez zamieszanie prawne. Chcieliśmy, aby podczas wyborów do rad dzielnic członkowie komisji wyborczych dostawali po kilkaset złotych diet. Tak jak przy każdych innych wyborach. To praca na wiele godzin, w niedzielę. Rekompensata i docenienie takiej pracy jest naturalne – mówi Łukasz Borkowski, przewodniczący rady miasta.

RADNI DZIELNIC ZMIENIALI KATOWICE

Marcin Krupa, prezydent Katowic podkreśla, że dopóki decyzja wojewody śląskiego Jarosława Wieczorka (PiS) nie przerwała działania rad, te nieraz udowodniły, że są potrzebne.

– Jestem wdzięczny wszystkim radnym dzielnicowym, którzy przez lata poświęcali swój czas i energię na rzecz naszych lokalnych wspólnot. Wiele zgłaszanych przez nich inicjatyw i postulatów miało realny wpływ na rozwój miasta. Przygotowując swój program wyborczy, wsłuchiwałem się również w głosy radnych oraz mieszkańców. Dzięki temu znalazły się w nim rozwiązania odpowiadające na konkretne potrzeby – jak chociażby modernizacja Placu św. Herberta czy sadzenie parków kieszonkowych – mówi prezydent.

Dodaje, że katowickie rady dzielnic angażowały się w organizację i wspieranie inicjatyw społecznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych skierowanych do mieszkańców.

– Finansowano festyny rodzinne, wydarzenia plenerowe, koncerty oraz działania integrujące różne pokolenia. Ważnym obszarem aktywności były także inicjatywy promujące zdrowy styl życia i aktywny wypoczynek, w tym wydarzenia sportowe oraz gry terenowe pozwalające mieszkańcom lepiej poznawać swoje dzielnice. Rady dzielnic nie zapominały również o seniorach i osobach potrzebujących, organizując wydarzenia skierowane do starszych mieszkańców, wspierając pomoc świąteczną oraz współtworząc świąteczny wystrój przestrzeni publicznych – wylicza Marcin Krupa.

Przypomina, że dużą popularnością cieszył się np. koncert podczas VIII Dni Dąbrówki Małej oraz wydarzenie „Piyknie Gromy i Śpiewomy" w Giszowcu. – Z kolei dla seniorów przygotowano m.in. biesiadę „Klachy przy obiedzie" w Janowie-Nikiszowcu. Był też koncert „Muzyczna Wiosna" na Osiedlu Tysiąclecia, plener malarski w Murckach oraz warsztaty plastyczne dla dzieci organizowane podczas Zadolańskiego Dnia Dziecka i Święta Kwitnących Głogów – mówi.

Prezydent Krupa chciał, by rady dzielnic nadal mogły działać. Dlatego we współpracy z radą miasta zaskarżono decyzję wojewody Wieczorka. Ostatecznie Naczelny Sąd Administracyjny przyznał miastu rację. – Członkowie komisji mogą i będą dostawać diety – zapowiada Łukasz Borkowski.

Nadchodzące wybory mają szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnej demokracji w Katowicach. Po okresie zawieszenia działalności rad mieszkańcy ponownie mogą wybrać osoby, które będą reprezentowały ich interesy na poziomie dzielnicy

MARCIN KRUPA
prezydent Katowic

WYBORY

Rada miasta w kwietniu postanowiła, że 8 listopada 2026 roku na terenie 22 katowickich dzielnic odbędą się wybory do ich rad.

– Nadchodzące wybory mają szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnej demokracji w Katowicach – podkreśla Marcin Krupa. – Po okresie zawieszenia działalności rad mieszkańcy ponownie mogą wybrać osoby, które będą reprezentowały ich interesy na poziomie dzielnicy. Aktywne uczestnictwo mieszkańców zarówno w kandydowaniu, jak i w głosowaniu, może przyczynić się do skuteczniejszego rozwiązywania lokalnych wyzwań oraz zwiększenia wpływu społeczności na decyzje podejmowane przez władze miasta. Rady dzielnic są bowiem jednym z najważniejszych narzędzi dialogu pomiędzy mieszkańcami a samorządem, pozwalającym na lepsze dostosowanie polityki miejskiej do rzeczywistych potrzeb poszczególnych części Katowic – wyjaśnia prezydent.

Dodaje, że rady dzielnic w Katowicach są ważnym elementem dialogu. – Pełnią rolę pomocniczą, wspierając pracę rady miasta i prezydenta w identyfikowaniu lokalnych potrzeb oraz wyzwań występujących w poszczególnych dzielnicach. Dzięki bliskiemu kontaktowi z mieszkańcami są bardzo cennym organem przy opiniowaniu projektów uchwał następnie przegłosowanych przez radę miasta. To istotne wsparcie doradcze w procesie podejmowania decyzji w samorządzie – mówi.

DLACZEGO ICH POTRZEBUJEMY?

Z Marcinem Krupą zgadza się dr Jakub Dorosz-Kruczyński, specjalista ds. ekspertyzy lokalnej Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Według prawnika, rady dzielnic mogą być bardzo użytecznym instrumentem. – Jeżeli są mądrze wykorzystywane, to pomagają w budowie świadomości mieszkańców, pobudzają ich aktywność. Oczywiście wiele zależy od tego, co ostatecznie znajduje się w statutach rad dzielnic – zastrzega dr Dorosz-Kruczyński.

Rady dzielnic mogą być też doskonałym miejscem przeprowadzania eksperymentów demokratycznych. – Dlaczego na przykład nie spróbować przeprowadzić wyborów drogą elektroniczną, przez internet? Prawo na to pozwala – zwraca uwagę ekspert.

Jego zdaniem rady dzielnic to świetna szkoła odpowiedzialności za to, co jest najbliżej mieszkańców, czyli okolicę własnego domu czy mieszkania.

1 KA

eprasa.pl 1f884914e1

owrót rad dzielnic

– Oczywiście ważne jest, by takie rady były traktowane przez radę miasta po partnersku. Zwłaszcza, że opinie mieszkańców z dzielnic mogą mieć kluczowe znaczenie przy uchwalaniu planów miejscowych, przy projektowaniu budżetu miasta. Głos z dzielnic powinien się przekładać na decyzje miasta. A to daje poczucie sprawczości – mówi.

Przekonuje też, że rady dzielnic mogą niekiedy więcej niż się wydaje. – Ich siłę widać szczególnie w gminach wiejskich. Sołtysi stali się tak silnym środowiskiem, że potrafili swego czasu wywalczyć korzystne dla swoich kompetencji zmiany na poziomie ustawowym. Gorzej jednak jest z aktywnością rad dzielnic w dużych miastach – przyznaje przedstawiciel Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej.

Jego zdaniem może mieć na to wpływ fakt, że choć duże miejskie osiedla są porównywalne pod względem skali, to w miastach mieszkańcy mają problem z tym, że muszą poświęcić energię i uwagę na działanie społeczne. – W dużych wspólnotach samorządowych widoczny jest niekiedy kryzys. Jest w nich większa potrzeba indywidualizacji, ale moim zdaniem warto to przepracować, wrócić do potrzeby działania wspólnotowego. Nie warto odpuszczać rad dzielnic – podkreśla dr Jakub Dorosz-Kruczyński.

Łukasz Borkowski, przewodniczący rady miasta dopowiada, że dzielnicowi radni często wiedzą, co potrzeba w nich zmienić. – Dobrze znają swoją okolicę, są w kontakcie z mieszkańcami, sąsiadami, wiedzą, jakie Katowiczanie z dzielnic mają codzienne problemy. Zwracają uwagę na detale, które niekiedy mogą być przegapione przez innych – ocenia.

Dodaje, że radni z dzielnic nieraz też mają ogromny wpływ na animowanie w nich życia. Jak przypomina prezydent Marcin Krupa, rady dzielnic organizowały też m.in. Festyn Bogucicki, współorganizowały Dzień Dziecka w Dąbrówce Małej oraz wydarzenia dla najmłodszych na boisku przy ul. Kossak-Szczuckiej w dzielnicy Załęska Hałda – Brynów część zachodnia.

BYŁY RADNY O KOMPETENCJACH I PIENIĄDZACH

Adrian Szymura był przed dwie kadencje radnym w Koszutce. – Rady dzielnic skracają dystans i poprawiają przepływ informacji między urzędem, miejskimi instytucjami a mieszkańcami – ocenia z perspektywy czasu.

To szczególnie ważne w przypadku remontów w dzielnicach. – Nieraz udawało nam się wpływać na to, jak wygląda ostatecznie projekt remontu ulicy czy skweru. Miasto dzieliło się z nami propozycjami, my zgłaszaliśmy uwagi, rozmawialiśmy. Nieraz z bardzo dobrymi efektami. Wszyscy byli z tego zadowoleni. To była dobra współpraca – ocenia.

Pytany, czy coś by zmienił w działaniu Rad Dzielnic, mówi, że na pewno warto rozważyć to, czy powinny zyskać prawo inicjatywy uchwałodawczej w mieście. – Chodzi o to, żeby rady dzielnic mogły przedstawiać radzie miasta projekty uchwał na podobnej zasadzie, jak to jest dziś z obywatelskimi projektami, przy czym tutaj nie byłoby konieczności zbierania kilkuset podpisów pod takim projektem – wyjaśnia Adrian Szymura.

Jego zdaniem warto też wrócić do kwestii pieniędzy, które na działalność rad dzielnic przeznacza miasto. Do tej pory dysponowały kwotą 10 tys. zł rocznie. – Nie należy rozdawać pieniędzy po równo – uważa Adam Szymura. – Opcją jest powiązanie budżetu z liczbą mieszkańców poszczególnych gmin, ale trzeba brać też pod uwagę inne rzeczy. Model podziału pieniędzy powinien też uwzględniać własność gruntów.

Wyjaśnia, że aby rady dzielnic mogły sensownie wydawać publiczne pieniądze, muszą dysponować publiczną przestrzenią. – Weźmy teraz np. dzielnicę Zarzecze na południu Katowic. Tam miasto praktycznie nie ma swoich terenów, trudno więc sensownie wydać pieniądze na coś, co będzie służyło wszystkim – zwraca uwagę Adrian Szymura.

• Katowickie rady dzielnic angażowały się w organizację i wspieranie inicjatyw społecznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych skierowanych do mieszkańców. Dla seniorów przygotowano m.in. biesiadę „Klachy przy obiedzie" w Janowie-Nikiszowcu FOT. BARTOSZ T. WIELIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

JAK WZIĄĆ UDZIAŁ W WYBORACH?

Czynne i bierne prawo wyborcze do rady dzielnicy przysługuje osobom, które najpóźniej w dniu wyborów kończą 18 lat i stale mieszkają na terenie określonej dzielnicy – są ujęte w rejestrze wyborców.

Zgłoszenia kandydatów, poparte przez co najmniej 20 wyborców – mieszkańców dzielnic – będzie można dokonywać na specjalnych drukach do okręgowych komisji wyborczych, które będą do odbioru w siedzibach tych komisji zlokalizowanych na terenie dzielnic. Od lipca druki będzie można pobrać ze strony internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Katowice (zakładka: Ogłoszenia i Aktualności/Wybory i referenda/Wybory do Rad Dzielnic). Listę poparcia (nazwiska i adresy z podpisami) należy dołączyć do zgłoszenia kandydata na radnego. Do zgłoszenia kandydata na radnego uprawnionych jest dwóch pierwszych wyborców na liście poparcia lub sam kandydat.

W okręgowych komisjach wyborczych na specjalnych drukach można też będzie składać kandydatów do obwodowych komisji wyborczych (kandydaci muszą stale zamieszkiwać na terenie Katowic i nie mogą być w stosunku do kandydujących do rad dzielnic: zstępnymi, wstępnymi, rodzeństwem, małżonkami). Za pracę w komisji obwodowej przysługiwać będzie dieta.

Dyżury okręgowych komisji wyborczych, podczas których można będzie pobierać druki i składać kandydatury na radnych rad dzielnic oraz kandydatury do obwodowych komisji wyborczych, odbędą się w dniach 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23 i 24 września 2026 roku. Miejsca i godziny dyżurów podane zostaną do publicznej wiadomości do 1 września 2026 roku.

Aby odbyły się wybory, musi się zgłosić co najmniej 32 kandydatów na radnych (dla dzielnic: nr 1 Śródmieście, nr 6 Ligota-Panewniki i nr 19 Piotrowice-Ochojec). Do pozostałych rad dzielnic wystarczy co najmniej 23 kandydatów.

Wybory do rad dzielnic poprzez tajne głosowanie zostaną przeprowadzone 8 listopada 2026 roku w godz. od 7 do 19 w stałych lokalach wyborczych zlokalizowanych na terenie dzielnic. Będzie można oddać głos tylko na 1 kandydata. ●

Miasta Idei. Powrót rad dzielnic

• W poniedziałek 29 czerwca zapraszamy na spotkanie poświęcone radom dzielnic w Katowicach. Wydarzenie w ramach cyklu Miasta Idei odbędzie się w Strefie Centralnej (gmach Katowice Miasto Ogrodów, Plac Sejmu Śląskiego 2).

• Rozpoczniemy o godz. 16.30 warsztatami dla mieszkańców, którzy być może zechcą też kandydować do rad dzielnic. Wspólnie poszukamy najlepszych metod ich działania – tak, by nowe otwarcie przyniosło jak najwięcej korzyści społeczności Katowic. Zastanowimy się, jakie kompetencje mogłyby pozyskać rady, porozmawiamy też o sposobach na zwiększenie zainteresowania mieszkańców wyborami do rad dzielnic.

• Po warsztatach (liczba uczestników jest ograniczona, prosimy o zapisy na adres: **przemyslaw.jedlecki@wyborcza.pl**) odbędzie się otwarta debata. Rozpoczniemy ją o godz. 18.15. Naszymi gośćmi będą m.in. prezydent Katowic Marcin Krupa, miejska radna Maria Ryś, Joanna Janiak – założycielka Zielonego Załęża, także niezależni eksperci. ●

REKLAMA

Katowice/34439820

1 KA

eprasa.pl 1f884914e1

Dolina Udorki skrywała pradziejową kopalnię

Krzemień na wagę złota

Naukowcy mijali to miejsce wiele razy. Wygląda na to, że niezwykłe znalezisko kryło się przed nimi latami.

Wojciech Todur

• **Prace badawcze w rejonie doliny Udorki na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej**
FOT. MAGDALENA SUDOŁ-PROCYK

O odkryciu pradziejowej kopalni zadecydował przypadek. Naukowcy przyjechali w rejon doliny Udorki w zupełnie innym celu. Badali paleolityczne jaskinie, wychodnie (czyli miejsca, w których podłoże skalne lub złoża minerałów ukazują się bezpośrednio na powierzchni), skały krzemionkowe.

W tym urokliwym miejscu na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, które zawdzięcza nazwę niewielkiej rzeczce, prawemu dopływowi Pilicy, natura wszędzie przypomina o prehistorii.

– Miejsce, które stało się naszym stanowiskiem badawczym mijaliśmy wcześniej wielokrotnie. Ukryte w lesie, nie było łatwo je dostrzec – mówi dr Magdalena Sudoł-Procyk, archeolog z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Relacjonuje: – Tamtego dnia zamiast iść korytem doliny postanowiliśmy przejść nieco wyżej, bokiem. Badania zmierzały już wtedy ku końcowi. Na zagłębienia pierwszy zwrócił uwagę Maciej Krajcarz, specjalizujący się w geoarcheologii. Początkowo sądziliśmy, że to wykroty po przewróconych drzewach. Nie było więc wcale oczywiste, że w tym miejscu była kopalnia. Wyobraźnię podsycał jednak fakt, że po sąsiedzku znajdował się obszar z surowcem krzemionkowym. Żeby rozwiać wątpliwości, postanowiliśmy wykopać dziurę i sprawdzić. Było warto – uśmiecha się archeolog.

KRZEMIEŃ MA WIELE ODMIAN

Rejon Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej to było dobre miejsca do życia dla osadnictwa pradziejowego. W okresie zlodowaceń i na początku holocenu praczłowiek wiódł tutaj dostatnie – jak na tamte czasy – życie.

W lasach nie brakowało zwierzyny, którą można było upolować. Wody też było pod dostatkiem. Jaskinie zapewniały dach nad głową, a jurajskie wychodnie – dobrej jakości surowców potrzebnych do wytwarzania narzędzi i broni łowieckiej.

Naukowcy badający ten rejon uważali, że naszym przodkom brakowało na Jurze tylko jednego – krzemienia. Te najlepszej jakości, czyli krzemień czekoladowy i krzemień pasiasty, znajdowano w wychodniach położonych na terenie Gór Świętokrzyskich.

– Krzemień był w tamtych czasach niezwykle istotny. Twardy, kruchy, o jednolitej strukturze. Dobrze nadawał się do wytwarzania narzędzi. Ma wiele odmian: od barwy jasnobrązowej, czekolady mlecznej, po ciemny brąz jak czekolada gorzka – opowiada dr Sudoł-Procyk, która była kierownikiem badań prowadzonych na pograniczu województw śląskiego i małopolskiego w ramach projektu „Krzemień czekoladowy na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Wydobywanie, użytkowanie i dystrybucja". Prace sfinansowało Narodowe Centrum Nauki.

Jakość krzemienia czekoladowego była doceniana przez pradziejowe społeczności już od paleolitu środkowego, przez mezolit i neolit. Największą popularnością cieszył się w okresie późnego paleolitu – 15-12 tys. lat temu.

– Zanim odkryliśmy kopalnię w dolinie Udorki, uważaliśmy, że nasi przodkowie z tego rejonu pozyskiwali ten surowiec właśnie z Gór Świętokrzyskich. Nasze badania pozwoliły napisać nowy rozdział do tej historii – podkreśla Magdalena Sudoł-Procyk. – Już wiemy, że społeczności środkowopaleolityczne, czyli neandertalskie, używały krzemienia czekoladowego z doliny Udorki do produkcji noży, a w młodszych okresach homo sapiens wytwarzał z niego przede wszystkim różne narzędzia wiórowe, takie jak ostrza, drapacze, rylce, przekłuwacze czy zbrojniki – wylicza archeolog.

• **Odmiany krzemienia czekoladowego**
FOT. MAGDALENA SUDOŁ-PROCYK

Zanim odkryliśmy kopalnię w dolinie Udorki, uważaliśmy, że nasi przodkowie z tego rejonu pozyskiwali krzemień czekoladowy z Gór Świętokrzyskich. Nasze badania pozwoliły napisać nowy rozdział do tej historii

DR MAGDALENA SUDOŁ-PROCYK
archeolog z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Podkreśla, że to jak dotąd najdalej wysunięta na południowy zachód w Polsce pradziejowa kopalnia krzemienia czekoladowego.

KOPANO PRZY UŻYCIU KOŚCI I POROŻY

Co ciekawe, na miejscu nie znaleziono dotąd narzędzi, których prehistoryczni ludzie używali do kopania krzemienia.

– W takich miejscach badacze natrafiają na kamienne czy krzemienne kliny oraz piki. Te często się łamały, tępiły. Pierwotny człowiek więc je odrzucał i sięgał po nowe. Dlaczego takich śladów nie ma w dolinie Udorki? Zakładamy, że tu narzędzia miały charakter organiczny. Kopano przy użyciu kości zwierząt, poroży. Ślady po nich nie mogły przetrwać do naszych czasów – mówi Magdalena Sudoł-Procyk.

To musiała być żmudna praca. Odkryte przez naukowców obiekty mają nawet trzy metry głębokości. Prehistoryczny człowiek nie kopał w ciemno. Zagłębiał się tam, gdzie rzeka podmywała zbocze doliny i odsłaniała w ten sposób cenny kruszec.

– Nasze badanie przeprowadzaliśmy w sposób wytrwały i uważny. Wiadomo, że są to badania niszczące, więc można je wykonać tylko raz. Interesowało nas m.in., czy człowiek wracał w to miejsce. I to się potwierdziło. Pierwszy raz zawitał tutaj około 9,5 tysiąca lat temu, czyli w okresie mezolitu [środkowa epoka kamienia – przyp. red.]. Potem wrócił w środkowym neolicie [młodszej epoce kamienia] – mówi archeolog.

KRZEMIEŃ Z JURY W REJONIE DZISIEJSZEJ AUSTRII?

Hipoteza, którą stawiają naukowcy głosi, że pierwotny człowiek dobywał w tym miejscu krzemień i ruszał z nim dalej. Szedł do osad – na przykład w stronę Wyżyny Miechowskiej – i tam go wymieniał na inne dobra.

– Do teraz, gdy znajdowano narzędzia wykonywane z krzemienia czekoladowego, z góry zakładano, że ten pochodził z Gór Świętokrzyskich. To dotyczyło chociażby znalezisk ze Słowacji, Moraw czy Austrii. Dziś tak jednoznacznej odpowiedzi dać już nie można. Należy sobie zadać pytanie, czym różni się krzemień z doliny Udorki od tego świętokrzyskiego. To pozwoli kontynuować, dopowiedzieć tę ciekawą historię – mówi Magdalena Sudoł-Procyk.

Na razie nie ma planów kontynuacji badań pradziejowej kopalni krzemienia. Doły nie zostały zasypane. Naukowcy przykryli je plandekami. Po sąsiedzku nie brakuje jednak zagłębień, które skrywają nowe opowieści o praczłowieku. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34439808

Ogłoszenie

Działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399) Burmistrz Miasta Imielin informuje, że na tablicach ogłoszeń Urzędu Miasta Imielin oraz na stronie internetowej www.imielin.pl - ogłoszenia urzędowe został opublikowany

wykaz nieruchomości będącej własnością Gminy Imielin, położonej przy ul. Turystycznej i ul. Heweliusza w Imielinie, a przeznaczonej do zbycia w drodze zamiany, stanowiący załącznik do Zarządzenia nr BM.0050.36.2026 z dnia 17.06.2026 r.

Wykaz został wywieszony od dnia 18.06.2026 r. do dnia 09.07.2026 r. Dodatkowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miasta Imielin - pok. 38, tel. 32 2254142.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34439770

Słówko · Literówka
Quizy · Sudoku
Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play Pobierz w App Store

1 KA

eprasa.pl 1f884914e1

wyborcza
KRAKÓW
TYGODNIK

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktorka prowadząca **Dorota Gut** krakow.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: krakow@wyborcza.pl

Emerytury

Pan Anatol wygrał w sądzie z ZUS

ZUS nie ma racji w sporze z potomkiem polskich zesłańców do Związku Radzieckiego – orzekł krakowski Sąd Okręgowy.

Bartłomiej Kuraś

• **Anatol Strażnikiewicz** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

O tej sprawie opowiedziała nam w maju krakowsko-zakopiańska rodzina, która pomaga panu Anatolowi Strażnikiewiczowi. Od czterech lat 78-letni potomek polskich zesłańców do ZSRR nie dostaje wypracowanej za wschodnią granicą emerytury. Polski ZUS także odmówił mu świadczenia.

– Wynająłem mieszkanie w Krakowie od dobrych ludzi, którzy mi pomagają. Odwiedza mnie też wnuk, który także wyjechał z Rosji – opowiada.

– Jak tylko mogę, przyjeżdżam do dziadka, by mu pomóc – deklaruje Stanisław Strażnikiewicz. – Problem polega na tym, że dziadek od trzech lat nie otrzymuje z Rosji emerytury. Po tym, jak doszło do ataku na Ukrainę, przestały przychodzić przelewy emerytalne. Rosyjskie urzędy milczą w tej sprawie. Usłyszeliśmy, że to z powodu nałożonych sankcji – wyjaśnia Stanisław.

Sąd: ZUS ma wypłacić świadczenie

Panu Anatolowi pomagają sąsiedzi. Po opisaniu jego historii przez „Wyborczą" sprawa trafiła do sądu.

– Wystaraliśmy się o pomoc z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pan Anatol dostaje zapomogę i obiady. Z Urzędu do Spraw Kombatantów otrzymaliśmy informację, że polski Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien mu wypłacać świadczenie, ten jednak odmówił. Dlatego pomogliśmy mu skierować sprawę do sądu – relacjonuje Piotr Chechelski.

Pan Anatol wypracował w Rosji emeryturę w wysokości ok. 12 tysięcy rubli. Po obecnym kursie to około 625 zł. Niewiele, ale ta kwota pozwoliła mu opłacić rachunki.

Wybraliśmy się na pierwszą rozprawę Anatola Strażnikiewicza, na której ZUS podtrzymał swoje stanowisko, odmawiające wypłaty świadczeń. W oficjalnym piśmie referent Agnieszka Adamska stwierdziła, że Anatol Strażnikiewicz „ma ustalone prawo do emerytury w Rosji, zatem nie spełnia warunku (...). Odmówiono prawa do emerytury kombatanckiej, ponieważ nie udowodnił żadnych okresów składkowych i nieskładkowych w Polsce."

– Polscy urzędnicy z ZUS w ogóle nie wzięli pod uwagę, że choć faktycznie mam przyznaną emeryturę w Rosji, to z powodu wojny i sankcji jej nie otrzymuję. Powołują się na przepisy, ale te przepisy nie przewidziały takiej sytuacji, w jakiej ja się znalazłem. W ogóle o tym nie piszą w swoich pismach. A ja nie miałbym za co żyć, gdyby nie dobrzy ludzie w Polsce. Jestem polskim obywatelem, pracowałem przez całe życie, tyle że w Rosji, bo moja rodzina została zesłana przez Związek Radziecki, a teraz nie mam z mojej pracy ani grosza, tylko dlatego, że postanowiłem wrócić do mojej ojczyzny. Przyjechałem tu już jako emeryt, więc nie miałem możliwości przedstawić okresów składkowych i nieskładkowych z Polski. Trudno dochodzić sprawiedliwości w Rosji, dlatego zwróciłem się do polskich urzędów, licząc, że coś wskóram w ojczyźnie, do której wróciłem – żalił się pan Anatol.

Pan Anatol wypracował w Rosji emeryturę w wysokości ok. 12 tysięcy rubli. To około 625 zł. Niewiele, ale ta kwota pozwoliła mu opłacić rachunki

78-letni Anatol Strażnikiewicz zwrócił się do ZUS o przyznanie mu świadczenia w naszym kraju, na podstawie przepisów o kombatantach i ich rodzinach, które obejmują też osoby przymusowo zesłane do Związku Radzieckiego. Złożył wniosek o przyznanie dodatku kombatanckiego i ryczałtu energetycznego. ZUS jednak odmówił. Pan Anatol złożył odwołanie od decyzji, skarżąc się na „bezczynność organu rentowego." To tym wnioskiem zajmuje się krakowski sąd.

– Sprawa jest nietypowa, trzeba sprawdzić wszystkie możliwości prawne – ocenił sędzia Rafał Sobczuk na pierwszej rozprawie pod koniec maja.

Na kolejnej, w połowie czerwca, wydał wyrok: – Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma wypłacać świadczenie w postaci dodatku kombatanckiego i ryczałtu energetycznego. ZUS powinien naliczyć świadczenie wstecz, od momentu odmówienia mu takiej płatności.

Pan Anatol Strażnikiewicz nie kryje radości: – Dziękuję za wszelką pomoc wszystkim, którzy zainteresowali się moją sprawą.

W sumie ma otrzymywać świadczenie w wysokości około 700 zł miesięcznie. Dodatek kombatancki od 1 marca 2026 r. wynosi 366,68 zł, a ryczałt energetyczny 336,16 zł.

Rodzina zesłana do Związku Radzieckiego

Rodzina pana Anatola Strażnikiewicza wywodzi się z Podola. – Dziadek mój, a tak samo ojciec, miał na imię Jan. Babcia moja, Marcelina, z domu była Wieszczycka. Mieli ziemię i las, hodowali bydło i drób. Dziadek Jan poza zwykłym gospodarstwem prowadził też kuźnię i dlatego był znany w okolicy – opowiada pan Anatol.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości władze II Rzeczypospolitej utworzyły okręg podolski ze stolicą w Kamieńcu Podolskim. Po wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 r. i wytyczeniu granicy na rzece Zbrucz, od 1921 r. część zachodnia Podola znalazła się w obrębie województwa tarnopolskiego.

W latach 30. XX wieku Rosjanie przeprowadzili operację polską NKWD, której ofiarami byli Polacy, zamieszkali m.in. w radzieckiej części Podola.

– Gdy te tereny znalazły się w Związku Radzieckim, moją rodzinę wysiedlono do odległych stepów kazachstańskich. Wioski otoczyły oddziały NKWD. Dokąd i po co, nikt nie tłumaczył. Pytano się wyłącznie o narodowość. Jeśli Polak, to do szyku. Niepokornych rozstrzeliwano na miejscu. Na przygotowanie do podróży przeznaczono zaledwie dwie godziny, po czym gnano ludzi na stację i ładowano do wagonów – przypomina realia przymusowych przesiedleń Anatol Strażnikiewicz.

Podróż trwała długo, podczas postojów nie wolno było opuszczać pociągu, ludzie umierali w wagonach. Ci, którzy przeżyli, w tym Strażnikiewiczowie, trafili do obwodu Północno-Kazachstańskiego.

Podczas II wojny światowej ojca pana Anatola, Jana Strażnikiewicza, przymusowo zmobilizowano w szeregi radzieckiego wojska. Brał udział w obronie Leningradu i natarciu na Królewiec, podczas którego został ciężko ranny.

Ze szpitala wojskowego wyszedł już po zakończeniu wojny. W 1948 roku władze Związku Radzieckiego zgodziły się, by jego rodzina opuściła miejsce zsyłki, wydając dowód osobisty, w którym imię Jan zmieniono na Iwan. Wyjechali do Krasnodaru.

– Pracowałem w budownictwie, wypracowałem emeryturę. Na stare lata postanowiłem wrócić do Polski. W 2013 roku dostałem Kartę Polaka. W 2020 roku przyjechałem do Polski przez Królewiec. Granice były już wtedy zamknięte z powodu pandemii. Pojechałem na przejście graniczne i usłyszałem od rosyjskich funkcjonariuszy, że granica może być zamknięta przez długie miesiące. Pokazałem im Kartę Polaka, powiedziałem, że chcę wrócić do ojczyzny. I że się stamtąd nie ruszę, będę czekał, by być pierwszy w kolejce, jak otworzą granicę. Wtedy Rosjanie skontaktowali się z polskimi pogranicznikami. Ci powiedzieli, że mnie wpuszczą. Rosjanom musiałem jeszcze podpisać oświadczenie, że nie będę chciał zaraz wrócić do Rosji. I tak trafiłem do Polski – relacjonuje Anatol Strażnikiewicz.

Pojechał do Krakowa. W 2023 roku otrzymał polskie obywatelstwo. – Dobrzy ludzie mi pomagają. Są wrażliwi na sytuację Polaków ze Wschodu, mają rodzinę w Zakopanem, która pomaga naszym rodakom z dawnych Kresów – chwali sąsiadów.

– Mnie pomagają dobrzy ludzie w Polsce, wspólnie udało się wiele wskórać. Najbardziej jednak pragnę, żeby w końcu nie było wojny – mówi pan Anatol.

eprasa.pl 1f884914e1

Po bankructwie Loft Affair

Zagryzam zęby i spłacam cudze długi

Dziesiątki apartamentów w atrakcyjnych lokalizacjach z dnia na dzień zniknęły z booking.com. To pokłosie głośnego bankructwa krakowskiej firmy Loft Affair. – Jesteśmy szantażowani przez platformę, która jest monopolistą na polskim rynku – mówią właściciele hoteli.

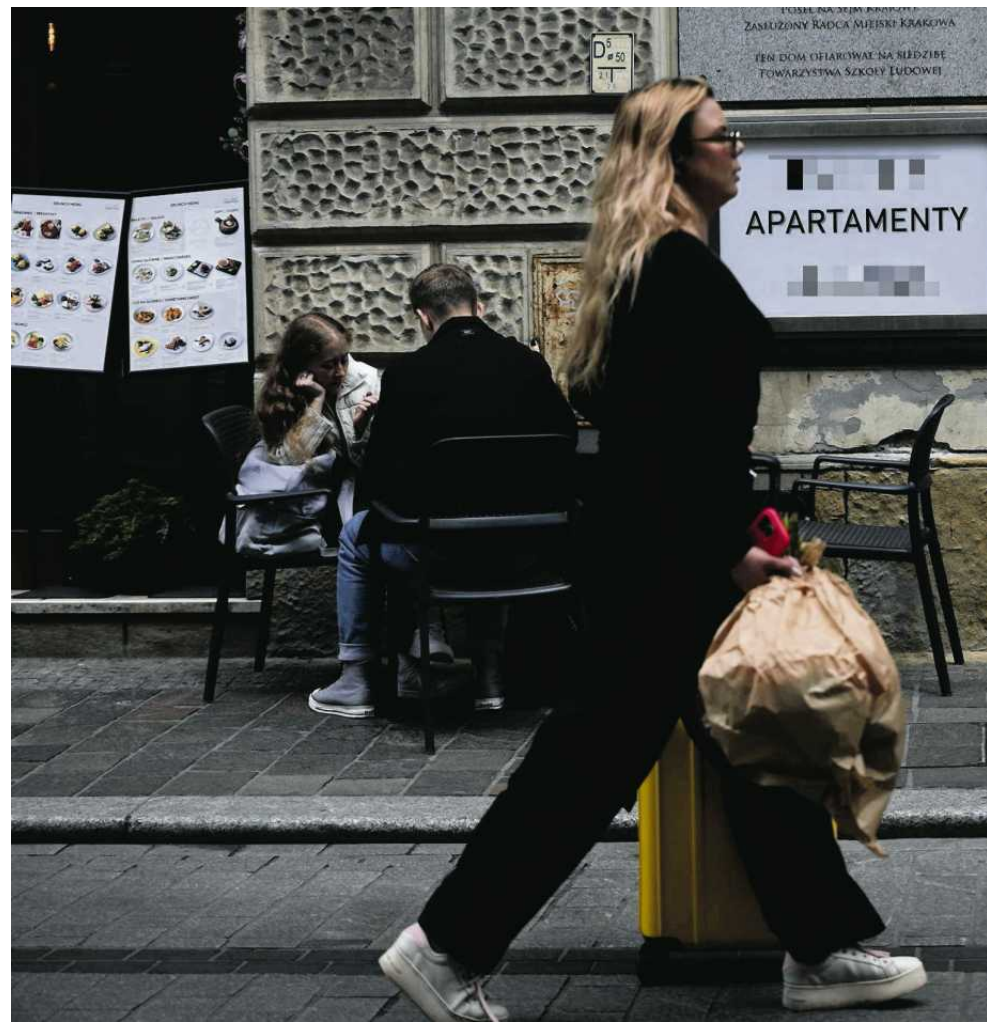

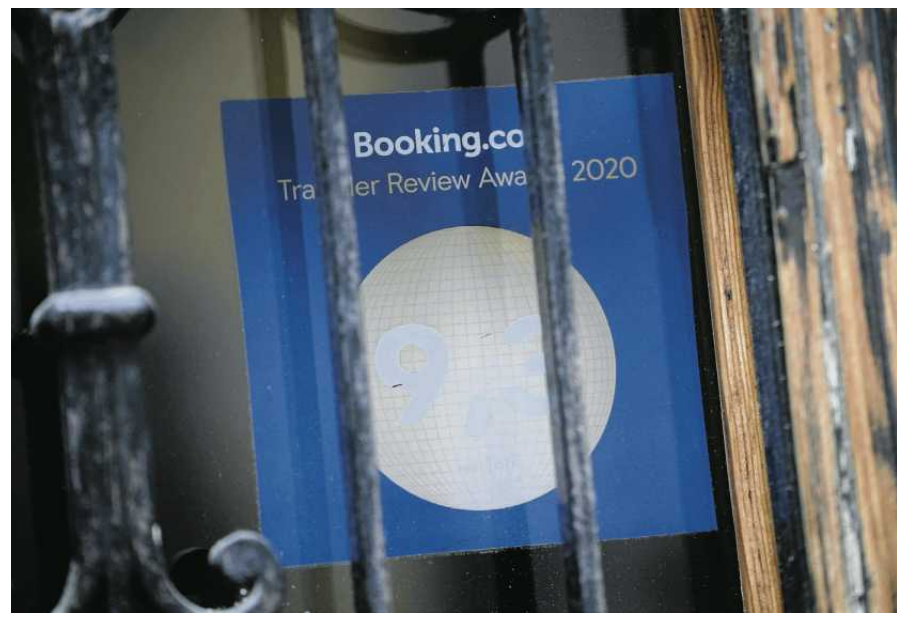

FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Anna Kolet

Booking.com w maju zaczął blokować możliwość rezerwacji apartamentów, którymi przed upadkiem zarządzała firma Loft Affair (obecnie La Group). Holenderska platforma domaga się od właścicieli nieruchomości zapłaty ponad miliona złotych.

– Jesteśmy zmuszani do spłacania cudzych długów, których booking nie jest w stanie odzyskać od upadłej spółki. To zwykły szantaż i próba brutalnego wyłudzenia od nas pieniędzy – mówi Adam, właściciel kamienicy w samym centrum Krakowa z kilkunastoma apartamentami na najem krótkoterminowy.

Jego zdaniem działania platformy noszą znamiona wymuszenia rozbójniczego.

GŁOŚNY UPADEK LOFT AFFAIR

O spektakularnym upadku krakowskiej spółki Loft Affair (obecnie LA Group) pisaliśmy w lutym.

Firma zajmowała się zarządzaniem apartamentami na wynajem lub całymi aparthotelami, a także projektowaniem i wykańczaniem wnętrz. Jej właścicielami byli: Iwona Kopeć i jej partner życiowy Francuz Gerard Bonvicini. Zanim splajtowali, zarządzali setkami nieruchomości w Krakowie, Warszawie, Trójmieście i na Podhalu. W większości były to luksusowe apartamenty, położone w najlepszych lokalizacjach.

– Samograj, na którym trudno było się potknąć, a jednak – komentują właściciele apartamentów.

Pod koniec stycznia spółka złożyła w krakowskim sądzie wniosek o upadłość, a na policję w całym kraju zaczęły zgłaszać się osoby poszkodowane przez firmę. Na liście są nie tylko właściciele hoteli czy apartamentów, którym LA nie wypłaciła należnych prowizji, ale również mniejsze firmy, świadczące różnego rodzaju usługi na rzecz spółki: budowlane, remontowe, wykończeniowe, projektowe, sprzątające. A wreszcie osoby, które opłaciły wczasy w apartamentach Loft Affair, a podczas urlopu dowiadywały się, że muszą opuścić mieszkanie, albo tuż przed wyjazdem ich rezerwacja była anulowana.

Marta planowała spędzić z rodziną tegoroczne ferie na Podhalu. – Mieliśmy jechać na siedem dni, pobyt został opłacony z góry. Dzień przed wyjazdem, kiedy chcieliśmy się dowiedzieć, jak odebrać klucze, dostaliśmy informację mailową, że firma upadła – mówi z żalem pani Marta, na ferie nie pojechała, zwrotu pieniędzy też oczywiście nie dostała.

Maciej, który w połowie stycznia przyjechał do Białki, w trakcie pobytu otrzymał informację, że musi wynieść się z opłaconego mieszkania, bo firma, od której wynajął apartament, splajtowała. Na gwałt musiał szukać innego hotelu. – Jeszcze nie widziałem tak bezczelnego i upokarzającego traktowania w tej branży – komentuje mężczyzna.

Robiłem dla nich meble do kilku apartamentów w Krakowie i w Kościelisku – opowiada z kolei Piotr Burdek, stolarz z Wilkowiska. Wspomina, że już w grudniu ubiegłego roku kontakt z firmą się urwał, przestali odbierać telefony, nie odpowiadali na maile. Spółka jest mu winna prawie 85 tysięcy złotych.

Jak wylicza pełnomocnik Iwony Kopeć, radca prawny Wojciech Budny, na liście wierzycieli Loft Affair jest ponad sto osób, którym spółka jest winna ok. 40 milionów złotych.

Pod koniec kwietnia krakowski sąd wyznaczył tymczasowego nadzorcę sądowego, którego zadaniem jest zabezpieczenie majątku spółki i oszacowanie jego wartości, a także wyliczenie przewidywanych kosztów postępowania.

– Jeśli nadzorca uzna, że spółka dysponuje majątkiem pozwalającym nie tylko na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego, ale również przynajmniej częściowe zaspokojenie wierzycieli, wówczas sąd wyda postanowienie o upadłości – tłumaczy Konrad Siekierda, radca prawny i doradca restrukturyzacyjny.

Pokrzywdzeni, z którymi rozmawialiśmy, są przekonani, że nigdy już nie odzyskają swoich pieniędzy, a nawet jeśli, to może to potrwać kilka lat.

BOOKING.COM BLOKUJE APARTAMENTY Z DŁUGAMI

Booking.com, który również jest na liście wierzycieli, nie zamierza czekać tak długo. Platforma postanowiła w inny sposób odzyskać swoją należność.

Jaki?

– Zablokowała wszystkie adresy po Loft i szantażuje właścicieli, że dopóki nie spłacą długu pozostawionego przez Loft, to nie zgodzą się na odblokowanie i dopuszczenie adresu nieruchomości – alarmuje Adam, właściciel kamienicy w centrum Krakowa z kilkunastoma apartamentami na najem krótkoterminowy.

Mężczyzna tłumaczy, że w styczniu udało mu się odzyskać od Loft Affair klucze do swojej nieruchomości i podpisał umowę z innym operatorem, który miał zająć się wynajmem apartamentów.

– Na bookingu założyliśmy całkiem nowe konto na ten adres i zaczęliśmy działać – dodaje Karol, który obecnie zajmuje się zarządzaniem kamienicą Adama. – W ciągu pierwszych czterech miesięcy mieliśmy ok. 90 rezerwacji i zdobyliśmy bardzo dobre opinie od gości: 9,4 na 10. Wszystko szło dobrze, aż do maja, kiedy nagle, bez żadnego ostrzeżenia obiekt został wyłączony z możliwości dalszych rezerwacji na booking.com.

Okazało się, że powodem blokady jest dług wynoszący ponad 50 tys. złotych, którego nie spłacił poprzedni operator, czyli Loft Affair. Platforma uzależnia teraz odblokowanie adresu od spłaty tego zobowiązania.

Karol podejrzewa, że holenderska firma prawdopodobnie wcześniej próbowała ściągnąć dług od Loft Affair, ale kiedy się zorientowała, że to niemożliwe, postanowiła sięgnąć do kieszeni właścicieli.

W środku sezonu turystycznego zostałem praktycznie pozbawiony możliwości zarobkowania, straty już teraz sięgają 70-80 tys. zł – ubolewa Adam.

A Karol wylicza:

– Korzystamy co prawda z innych kanałów sprzedaży, ale nie ma się co oszukiwać, booking to monopolista na naszym rynku, rezerwacje z tej platformy często przekraczają 70 procent, żaden inny portal nie może się z tym równać. Oni to doskonale wiedzą i wykorzystują swoją pozycję, żeby nas szantażować.

Z naszych ustaleń wynika, że booking.com próbuje w ten sposób odzyskać ponad 1,3 mln zł.

1KR

eprasa.pl 1f884914e1

• **Booking.com w maju zaczął blokować możliwość rezerwacji apartamentów, którymi przed upadkiem zarządzała firma Loft Affair** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Niektórzy właściciele obiektów noclegowych już ulegli i zaczęli spłacać zobowiązania upadłej spółki.

– Znajomy, który ma aż 300 tysięcy złotych długu, dla świętego spokoju dogadał się z bookingiem i zaczął oddawać należność w ratach, byle tylko odblokowali mu możliwość rezerwacji – mówi Adam.

Podobnie postąpił Marcin, właściciel apartamentów na wynajem w Krakowie. Jego oferta kilka dni temu również została zablokowana na platformie z powodu należności niezapłaconych przez Loft Affair, chodzi o kilkanaście tysięcy złotych.

– Mamy środek sezonu. Musimy działać, a bez bookingu obiekty nie są w stanie funkcjonować, większość rezerwacji jest robionych przez tę platformę i jesteśmy od nich uzależnieni. Dlatego zagryzam zęby i spłacam cudze długi – tłumaczy mężczyzna.

BOOKING.COM MILCZY

Adam i Karol postanowili walczyć.

– Wysłaliśmy skargę do firmy, ale także do UOKiK, bo nie godzimy się na to co robi platforma, nadużywając swojej pozycji na rynku. Nie zamierzamy spłacać cudzych długów – mówią.

Pismo do holenderskiej firmy zostało wysłane 3 tygodnie temu. Do dziś krakowianie nie dostali na nie odpowiedzi, choć umowa z platformą zakłada, że powinni ją otrzymać w ciągu 5 dni.

– Nie ma z nimi żadnego kontaktu, na maile też nie odpisują – mówi Karol.

Na nasze pytania wysłane mailem firma również nie odpowiedziała, podobnie jak na prośbę o kontakt z przedstawicielem spółki.

Maciej Chmielowski z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przekazał nam natomiast, że sprawa jest obecnie analizowana.

– Sprawdzamy, czy są podstawy do zajęcia się nią przez UOKiK. W przypadku relacji między przedsiębiorcami prezes UOKiK może podjąć działania w przypadku podejrzenia zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję lub nadużywania pozycji dominującej – tłumaczy Maciej Chmielowski.

WŁAŚCICIEL HOTELU: „TO OSZUSTWO I WYMUSZENIE ROZBÓJNICZE”

Właściciele nieruchomości poszkodowani działaniami platformy zapowiadają również złożenie zawiadomienia do prokuratury.

Zdaniem Adama działania platformy noszą znamiona wymuszenia rozbójniczego.

– Skoro Booking uzależnia odblokowanie konta z rezerwacjami od zapłaty kwoty, której nie jesteśmy winni, może to wypełniać znamiona art. 282 kodeksu karnego, zgodnie z którym karze podlega osoba, która w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zmusza inną osobę do określonego rozporządzenia mieniem lub zaprzestania działalności gospodarczej, używając przemocy lub groźby. W grę może też wchodzić oszustwo, skoro Booking żąda należności, o której wie, że jest bezzasadna – wymienia mężczyzna.

I dodaje: – Mnie też Loft Affair zostawił z długami, są mi winni 120 tysięcy złotych, których pewnie nigdy nie odzyskam.

OD GAZELI BIZNESU PO BANKRUCTWO

Założona w grudniu 2017 roku krakowska spółka była jednym z liderów polskiego rynku najmu krótkoterminowego.

W 2024 r., a potem w 2025 r., zdobyła tytuł Gazeli Biznesu w organizowanym przez „Puls Biznesu” rankingu najbardziej dynamicznych małych i średnich firm w województwie małopolskim.

W Krakowie w oczy rzucał się wystawny tryb życia, jaki wiedli właściciele Loft Affair. Ich znajomi wspominają: – Na jedną kolację Iwona potrafiła wydać kilka tysięcy złotych. Gerard grał w polo, miał własną drużynę, a to jak wiadomo jest jeden z najdroższych sportów na świecie, sponsorował zawody, na co szło nawet kilkaset tysięcy złotych. Mieszkali w luksusowym apartamencie w samym centrum Krakowa, za który płacili 30 tysięcy złotych miesięcznie. Zresztą tam też się zadłużyli i musieli się wyprowadzić.

Jeszcze w listopadzie ubiegłego roku 34-letnia Iwona Kopeć na uroczystej gali w Warszawie odbierała nagrodę jako laureatka rankingu 100 Kobiet Biznesu, organizowanego przez „Puls Biznesu”. Kopeć znalazła się na pierwszym miejscu w Polsce w kategorii firm z przychodem poniżej 50 mln zł. Była też w gronie 5 kobiet, nominowanych do nagrody „Kobieta Biznesu 15-lecia”.

Przy tej okazji w wywiadzie dla „Pulsu Biznesu” Kopeć snuła plany na 2026 rok, który miał być „momentem zmiany skali działalności”.

Pokrzywdzeni, z którymi rozmawialiśmy, są przekonani, że nigdy już nie odzyskają swoich pieniędzy, a nawet jeśli, to może to potrwać kilka lat

– Od butikowych hoteli przejdziemy do ikonicznych, historycznych budynków, łączących concept store'y, kluby i wydarzenia efemeryczne – mówiła, choć już wtedy musiała wiedzieć, że jej firma bankrutuje.

36 OSZUKANYCH NA 10 MILIONÓW ZŁOTYCH

Do podobnych wniosków doszli krakowscy prokuratorzy, którzy 1 kwietnia wszczęli w tej sprawie śledztwo między innymi z art. 586 kodeksu spółek handlowych, który mówi: „Kto, będąc członkiem zarządu spółki albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających upadłość podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”.

Śledztwo prowadzone jest również o przestępstwo z artykułu 286 kodeksu karnego, czyli oszustwo. Do tej pory zawiadomienie w tej sprawie złożyło już 36 podmiotów, a łączna wartość wyrządzonej szkody wynosi ok. 10 milionów złotych.

Ale to nie wszystko. Jak informuje nas prok. Tomasz Waszczuk, rzecznik Prokuratury Okręgowej w Krakowie w toku postępowania badana jest także możliwość popełnienia przez właścicieli spółki innych przestępstw, w tym przestępstwa z art. 300 kodeksu karnego, który dotyczy ukrywania majątku przed wierzycielami.

– Liczba osób pokrzywdzonych, a co za tym idzie kwota szkody majątkowej może się zwiększyć. Śledztwo jest w toku, prokurator gromadzi niezbędne dokumenty, w tym bankowe i sądowe i przesłuchiwani są kolejni świadkowie – zaznacza prok. Waszczuk. ●

REKLAMA Kraj/34435877

eprasa.pl 1f884914e1

Demografia

Liczba dzieci w Zakopanem dramatycznie spada

Pierwsze zakopiańskie dziecko w tym roku urodziło się dopiero w połowie lutego. W jednej ze szkół zabrakło dzieci do utrzymania oddziału przedszkolnego, a władze miasta zapowiadają analizę całej sieci placówek. Powód? Liczba mieszkańców pod Giewontem spada od lat.

Piotr Starmach

• **W 2024 roku pod Giewontem urodziło się tylko 152 dzieci**

FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zakopane cofa się demograficznie o całe dekady. W 2024 roku pod Giewontem urodziło się tylko 152 dzieci, a zmarły 294 osoby. Na koniec roku liczba mieszkańców spadła do około 25 tys.

KATASTROFA DEMOGRAFICZNA WŚRÓD GÓRALI

Jeszcze pod koniec lat 90. miasto zbliżało się do granicy 30 tys. mieszkańców. Dziś jest ich o ponad 4,3 tys. mniej. To spadek przekraczający 14 proc. w ciągu zaledwie dwóch dekad.

Jeżeli nic się nie zmieni, już około 2030 roku Zakopane może mieć tyle mieszkańców, ile miało przed wybuchem II wojny światowej. Prognozy wskazują, że liczba ludności może spaść do około 23,8 tys. osób – poziomu notowanego w 1938 roku.

Staje się to coraz bardziej prawdopodobne, bowiem tylko w tym roku pierwsze zakopiańskie dziecko urodziło się dopiero w połowie lutego. Skutki niżu demograficznego już widać: z końcem sierpnia działalność zakończy oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 2. Powód jest prosty: zabrakło dzieci.

– W tym momencie mamy dziewiątkę dzieci. Natomiast w rekrutacji na kolejny rok szkolny zapytanie o oddział przedszkolny mieliśmy tylko jedno – opowiada Adrianna Gruszka, dyrektorka szkoły.

I dodaje: – Jednocześnie coraz mocniej odczuwamy niż demograficzny także w klasach pierwszych. Zwykle mieliśmy roczniki dwuoddziałowe, klasy A i B. Wcześniej bywały nawet klasy C. Pracuję w tej jednostce osiem lat i zawsze były dwa oddziały dla każdej klasy. Teraz mamy po jednym oddziale klasy pierwszej i drugiej – mówi dyrektorka.

ZAKOPANE ROZPOCZYNA AUDYT OŚWIATY

Władze miasta zdają sobie sprawy z narastającego problemu i podejmują pierwsze kroki. W Zakopanem rusza audyt oświaty. Urzędnicy przeanalizują sytuację poszczególnych szkół i przedszkoli w mieście. I nie wykluczają zmian w funkcjonowaniu części placówek.

– Mamy bardzo duży spadek liczby dzieci, siedem szkół i około 80 mln zł rocznie wydawanych na oświatę. Dlatego będziemy robić analizy i audyt oświatowy, bo już poprzednie audyty, sprzed kilkunastu lat, wskazywały przy ówczesnych prognozach, że szkół w Zakopanem jest za dużo – podkreśla burmistrz Łukasz Filipowicz.

Miasto nie zamierza podejmować pochopnych decyzji. Najpierw urzędnicy chcą sprawdzić, ile szkół rzeczywiście będzie potrzebnych w najbliższych latach. Jednym z miejsc, które mogą zostać objęte zmianami organizacyjnymi, jest Szkoła Podstawowa nr 5, działająca obecnie w dwóch budynkach.

Niż demograficzny nie dotyczy wyłącznie Zakopanego. Z podobnymi problemami od kilku lat mierzą się także inne gminy Podtatrza

Być może przyjdzie taki dzień, że uczniów trzeba będzie przenieść do jednego budynku. Do tego jeszcze długa droga, bo wszystko trzeba dobrze przeanalizować. Ale przy tym stanie demografii na pewno nie utrzymamy tylu szkół – podkreśla Filipowicz.

DZIECI MOŻNA POLICZYĆ NA PALCACH

Niż demograficzny nie dotyczy wyłącznie Zakopanego. Z podobnymi problemami od kilku lat mierzą się także inne gminy Podtatrza. Najbardziej widoczne jest to we wsiach. W Obidowej, nieopodal Nowego Targu, do szkoły podstawowej uczęszcza około 60 uczniów. To tyle, ilu uczniów jeszcze kilkanaście lat temu można było spotkać w dwóch klasach jednego rocznika. Jeszcze bardziej wymowny jest przykład Glisnego w powiecie limanowskim. Tam cała szkoła liczy 28 uczniów. Niektóre klasy mają zaledwie po dwie osoby.

– Na wsiach rodzi się jedno, dwoje dzieci w ciągu roku. W Morawczynie jest około 50 osób w całej szkole. Oni nie są w stanie zorganizować wycieczki, bo musiałaby jechać cała szkoła – mówił „Wyborczej" wójt gminy Nowy Targ Wiesław Parzygnat.

Problem nie kończy się na pojedynczych miejscowościach. W całej gminie Nowy Targ do 19 szkół uczęszcza niewiele ponad 500 uczniów. Są klasy, w których liczba dzieci jest kilkukrotnie mniejsza niż jeszcze dwie dekady temu.

Samorządowcy przyznają, że na razie nie planują zamykania szkół, jednak już przygotowują się do zmian organizacyjnych. W Harklowej powstaje nowa szkoła zbiorcza, która w przyszłości ma obsługiwać uczniów z kilku okolicznych miejscowości.

Prognozy nie pozostawiają złudzeń. W niektórych wsiach liczba dzieci będzie nadal spadać. Według szacunków przedstawianych przez gminę Nowy Targ, w Knurowie liczba uczniów wraz z oddziałem przedszkolnym może w ciągu kilku lat zmniejszyć się do około 30.

Także większe szkoły będą odczuwać skutki niżu. W Waksmundzie, gdzie dziś uczy się około 270 uczniów, prognozy mówią o spadku do niespełna 170 dzieci.

NIE CHCĄ LIKWIDACJI SZKÓŁ

Urzędnicy zwracają uwagę, że dostosowanie sieci szkół do nowej sytuacji demograficznej nie jest łatwe. W praktyce każda informacja o możliwej reorganizacji placówek wywołuje duże emocje wśród mieszkańców. Przekonały się o tym między innymi władze gminy Mszana Dolna.

Kilka miesięcy temu pojawił się tam pomysł połączenia szkoły w Glisnem z placówką w Rabie Niżnej. Argumentem była malejąca liczba uczniów. Propozycja zmian spotkała się jednak ze zdecydowanym sprzeciwem mieszkańców. W referendum dotyczącym reorganizacji oświaty mieszkańcy skutecznie zablokowali planowane działania samorządu.

– Jak zabiorą szkołę, to Glisne po prostu umrze. Na wsi zostanie tylko kościół i straż, a szkoła zawsze była centrum życia tej wsi. Rodzice wiedzą, że jeśli ona zniknie, to miejscowość będzie się zwijać jeszcze szybciej – tłumaczy Mieczysław Kaczor, sołtys Glisnego.

Podobna sytuacja miała miejsce również w gminie Zator. Tam kilka lat temu pojawił się pomysł likwidacji szkół w Smolicach i Laskowej. Także w tym przypadku rodzice i mieszkańcy zorganizowali protesty, a planowane zmiany ostatecznie nie zostały wprowadzone.

Tymczasem samorządy coraz częściej stają przed trudnym wyborem: utrzymywać szkoły z coraz mniejszą liczbą uczniów albo szukać nowych rozwiązań, które pozwolą dostosować sieć placówek do szybko zmieniającej się demografii.

Na razie w Zakopanem nie zapadły żadne decyzje dotyczące likwidacji szkół. Audyt ma odpowiedzieć na pytanie, jak powinna wyglądać sieć placówek w mieście za kilka i kilkanaście lat. Jedno jest jednak pewne – liczba dzieci pod Tatrami spada, a urzędnicy nie mogą tego ignorować. 1KR

eprasa.pl 1f884914e1

Jagna Marczułajtis-Walczak przełamuje bariery w podróżowaniu

„Komfortki” dla osób niepełnosprawnych

– To jest absolutny hit i przełamywanie barier w podróżowaniu dla osób z niepełnosprawnościami – mówi europosłanka Jagna Marczułajtis-Walczak.

Magdalena Kursa

O „komfortki”, czyli toalety doposażone w leżanki do przebierania większych dzieci lub niesamodzielnych osób dorosłych Jagna Marczułajtis-Walczak walczy od dawna. Skutków ich braku doświadcza sama, gdy z 10-letnim synkiem z niepełnosprawnością podróżuje na trasie między rodzinną Małopolską a Brukselą, gdzie pracuje.

– Zimą robimy to na podłodze samochodu, latem gdzieś w krzakach. To absurdalne i nieludzkie – tak o szczegółach przebierania własnego dziecka mówiła w wywiadzie dla „Wyborczej”. Wspominała, że póki synek był mały, korzystała ze zwykłych przewijaków dla dzieci, gdy z nich wyrósł, pozostała podłoga, ławka, trawa. Tego problemu doświadcza wiele rodzin – niektóre w ogóle rezygnują przez to z podróży czy wychodzenia na dłużej z domu.

„WASZA PODRÓŻ TO JUŻ NIE BARIERA!”

– Wydawałoby się, że w XXI wieku w Europie tak podstawowa potrzeba jak przebranie czy przewinięcie osoby wymagającej opieki nie powinna być barierą. A jednak nadal nią jest. Rodziny osób z niepełnosprawnościami muszą wybierać między podróżą a godnością. Podłoga czy bagażnik samochodu nie mogą zastępować odpowiednio wyposażonego miejsca do opieki. To nie jest kwestia wygody, ale podstawowego szacunku dla człowieka – przekonuje Jagna Marczułajtis-Walczak, której udało się zainteresować tym problemem prezesa Orlenu Ireneusza Fąfarę.

Sprawa potoczyła się błyskawicznie – po raz pierwszy rozmawiali o „komfortkach” w listopadzie ubiegłego roku, a w czerwcu tego roku Orlen otworzył już pierwszą w pełni dostosowaną dla osób z niepełnosprawnościami toaletę na stacji paliw. Powstała w Miejscu Obsługi Podróżnych przy stacji Gruczno Zachód przy S5 (woj. kujawsko – pomorskie). – Zobaczcie sami: jest tu leżanka, podnośnik sufitowy mobilny, prysznic, specjalne urządzenia, które sprawią, że jeśli jesteście osobami z niepełnosprawnością, Wasza podróż to już nie bariera, a możliwość – mówi z ogromną radością Jagna Marczułajtis-Walczak na filmiku, który nagrała w miejscu inwestycji.

Współpraca z Orlenem nie skończy się na jednej „komfortce”. – Tworząc sieć ponad 30 „komfortek” przy głównych trasach komunikacyjnych, nie tylko odpowiadamy na realne oczekiwania osób z niepełnosprawnościami, ale również wyznaczamy nowy standard dostępności na rynku stacji paliw. Chcemy, aby podróżowanie po Polsce było dostępne dla wszystkich, niezależnie od stopnia sprawności czy indywidualnych potrzeb – obiecuje Piotr Suchodolski, dyrektor ds. marketingu komercyjnego Orlen.

Współpraca z Orlenem nie skończy się na jednej „komfortce”

Jeszcze w tym roku powstaną dwie nowe „komfortki” na stacjach: w woj. małopolskim w MOP Giebułtów przy S7 i woj. mazowieckim w MOP Jędrzejów

W przygotowaniu projektu Orlen wspierała Fundacja Integracja, która od ponad 30 lat zajmuje się tematyką dostępności. Eksperci fundacji opracowali różne warianty pomieszczenia higieniczno – sanitarnego, a Orlen zdecydował się na urządzenie najbardziej kompleksowej wersji wyposażenia.

„PRZEWIJAMY POLSKĘ”

„Komfortek” jest w Polsce więcej. W maju 2021 roku powstała akcja społeczna i koalicja „Przewijamy Polskę”. Jak czytamy na jej stronie, każdego dnia ponad 150 tysięcy dorosłych niesamodzielnych osób w Polsce dokonuje w asyście rodziców lub opiekunów czynności higieniczno-sanitarnych, w tym zmianę pieluchy lub pieluchomajtek. Poza domem robią to najczęściej w niehigienicznych i urągających ich godności warunkach: na posadzkach toalet w galeriach handlowych i aptekach, na ławkach w parkach, na trawnikach, w krzakach, na tylnych siedzeniach samochodów lub w bagażnikach. Niekiedy wcześniej ograniczają ilość przyjmowanego jedzenia i napojów.

Przez pięć lat trwania akcji do bazy „komfortek” zgłoszono prawie 80 miejsc w całym kraju, znajdują się m.in. w Pałacu Prezydenckim, Muzeum POLIN, na Zamku Królewskim w Warszawie, w Hali Cracovii czy w niektórych kawiarniach np. w Krakowie w Nowej Hucie w klubokawiarni Cafe Nowa. Pod tym adresem można znaleźć więcej miejsc: https://www.komfortki.pl/mapa

MAŁA REWOLUCJA W BRUKSELI

Jagna Marczułajtis-Walczak, snowboardzistka i polityczka, mama trójki dzieci podczas pracy w Parlamencie Europejskim koncentruje się na poprawie życia osobom z niepełnosprawnościami. Jest co robić, bo jak sama zauważa, Unia Europejska ma w tym względzie jeszcze wiele do zrobienia.

• **Więcej wiadomości czytaj na Krakow.Wyborcza.pl**

REKLAMA

Kraków/34434412

eprasa.pl 1f884914e1

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OGŁOSZENIE z dnia 19 czerwca 2026 r.
o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu części projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Stary Prokocim – etap A" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i niezbędną dokumentacją

Na podstawie art. 17 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538), art. 67 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 ze zm.) i art. 54 ust. 2 w zw. z art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670), a także w związku z uchwałą Nr LV/1529/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 kwietnia 2021 r., zmienioną uchwałą Nr XII/292/24 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 października 2024 r.

zawiadamiam

o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu części projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru **„Stary Prokocim – etap A"** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz niezbędną dokumentacją w związku z rozpatrzeniem uwag złożonych do projektu planu w czasie jego wyłożenia do publicznego wglądu i dostosowaniem do obowiązujących aktów prawnych. Granice obszaru objętego planem szczegółowo określa załącznik graficzny.

Projekt planu (w zakresie objętym wyłożeniem) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz niezbędną dokumentacją udostępniony zostanie do publicznego wglądu w dniach **od 29 czerwca do 27 lipca 2026 r.** poprzez:

- bezpośredni kontakt i obsługę obywateli w Wydziale Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, ul. Mogilska 41, w godz. 8.00-15.00 (z wyjątkiem sobót i niedziel), wizytę można również umówić na konkretną godzinę – mailowo pod adresem: *bp.umk@um.krakow.pl* lub telefonicznie pod numerami: 12 616-8526, – 8542;
- zamieszczenie projektu planu **„Stary Prokocim – etap A"** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko na stronie internetowej: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne* (w zakładce *PLANY SPORZĄDZANE).*

Dyskusja publiczna nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie planu miejscowego obszaru **„Stary Prokocim – etap A"** zostanie przeprowadzona w dniu **6 lipca 2026 r.**, w Urzędzie Miasta Krakowa, pl. Wszystkich Świętych 3-4, **sala Dietla**, początek o **godz. 15:30**.

W dyskusji publicznej można również uczestniczyć *online,* tj. za pomocą środków porozumiewania na odległość. Link do połączenia z platformą zostanie wygenerowany i umieszczony na stronie planu. Szczegółowe informacje są publikowane w zakładce *ZAPROSZENIA* pod adresem: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne*

Każdy ma prawo złożenia uwag do projektu planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Uwagi należy składać w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 10 sierpnia 2026 r**. – z podaniem oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby.

Uwagi można wnosić w formie papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poprzez e-doręczenia, pocztę elektroniczną lub formularz zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne* (w zakładce WZORY*)*. Formularz dostępny jest również w formie elektronicznej – można go przesłać online.

LINK: *Formularz pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego – Krakowski Portal Usług Miejskich*
W przypadku poczty elektronicznej – maile należy kierować na adres: *uwagi-bp@um.krakow.pl*

Forma papierowa obejmuje:

- złożenie pisma z uwagą/ formularza na dziennikach podawczych zlokalizowanych w budynkach Urzędu Miasta Krakowa lub – w przypadku ograniczeń w bezpośredniej obsłudze klienta – wrzucenie do odpowiedniego pojemnika umieszczonego w pobliżu wejścia do budynku UMK,
- wysłanie drogą pocztową na adres: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Mogilska 41, 31-545 Kraków,
- przekazanie wypełnionego formularza w czasie prowadzonej dyskusji publicznej.

UWAGA: Liczy się data wpływu do tut. urzędu, a pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpoznania.

W projekcie planu wprowadzono następujące zmiany:

1. *wyznaczono nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej (MN/U.13, MN/U.16) wraz z ustaleniem dla nich zasad zagospodarowania;*
2. *wyznaczono nowe tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW.7, MW.8) wraz z ustaleniem dla nich zasad zagospodarowania;*
3. *wyznaczono nowe tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej istniejącej (MWi.1, MWi.2) wraz z ustaleniem dla nich zasad zagospodarowania;*
4. *dotychczasowy teren drogi publicznej klasy dojazdowej (KDD.25)* włączono do terenów MN.7, MN/U.8, MN/U.9 oraz zmieniono w nich przebieg nieprzekraczalnej linii zabudowy*;*
5. *zmieniono zasięg terenów MN/U.2 i MN/U.9;*
6. *zmieniono zasięg terenu MW/U.1 oraz zmieniono w nim przebieg nieprzekraczalnej linii zabudowy;*

wraz z niezbędną korektą redakcyjną projektu planu wynikającą z ww. zmian oraz z konieczności dostosowania do obowiązujących aktów prawnych.

Informuję, że:

1. *Złożenie uwagi stanowić będzie odpowiedź na niniejsze Ogłoszenie.*
2. *Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 unijnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (tzw. RODO) administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Krakowa z siedzibą Pl. Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków. Z administratorem możesz się skontaktować listownie (adres jw.) lub drogą elektroniczną – adres e-mail: bp.umk@um.krakow.pl.*
3. *Składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania.*
4. *Podane dane osobowe będą przetwarzane do czasu załatwienia sprawy, dla potrzeb której zostały zebrane, a następnie będą przechowywane przez 25 lat, po czym zostaną przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie.*
5. *Składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
6. *Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i ma charakter obowiązkowy. Konsekwencją niepodania danych osobowych jest pozostawienie uwagi bez rozpoznania.*
7. *Podstawę prawną przetwarzania danych osobowych stanowią przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.*
8. *Dane kontaktowe inspektora ochrony danych – adres pocztowy – jw., e-mail: iod@um.krakow.pl*

Uwagi są rozpatrywane przez Prezydenta Miasta Krakowa w terminie 21 dni od dnia upływu terminu ich składania. Rozpatrzenie następuje w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa publikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa na stronie internetowej *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne*

Kraków/34439499

Słówko NOWOŚĆ
Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację
POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

KLEPSYDRA
CMENTARZ KOMUNALNY
I KREMATORIUM
INFOLINIA: 12 352 44 44
CMENTARZ: +48 502 930 185
KREMATORIUM: +48 502 930 170
Nowy zielony cmentarz
Pierwsza kwatera ekologiczna
Kolumbaria na urny
Kamieniarstwo i opieka nad grobami
www.cmentarzkrakow.pl | Kraków, ul. Wielogórska 16

34435676

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny. Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.
Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery
wyborcza.pl

KRL 1

eprasa.pl 1f884914e1

Całodobowe wsparcie i doradztwo

Dbamy o godne pożegnanie w każdej cenie

- Kompleksowe usługi pogrzebowe
- Rozliczenia bezgotówkowe
- Transport krajowy i międzynarodowy
- Własne krematorium
- Organizacja stypy i pożegnań

KARAWAN GRUPA FIRM POGRZEBOWYCH
TRADYCJE OD 1981 ROKU

Punkty Obsługi Klienta
10 lokalizacji w Krakowie

- ul.Rakowicka 26A 12 222 00 30
- ul. Sieroszewskiego 5B 12 686 61 45
- ul. Bieżanowska 24 12 656 21 11
- ul. Reduta 3B 12 222 50 49
- ul. Rakowicka 33A 12 421 89 83
- ul. Dolnych Młynów 3 12 632 11 22
- ul. Wrocławska 8 12 631 77 95
- ul. Ćwiklińskiej 10 606 793 279
- Cm.Batowice 12 413 63 46
- Cm.Grębałów 12 645 14 35
- Krakowskie Krematorium
- ul. Wielogórska 12 413 33 33

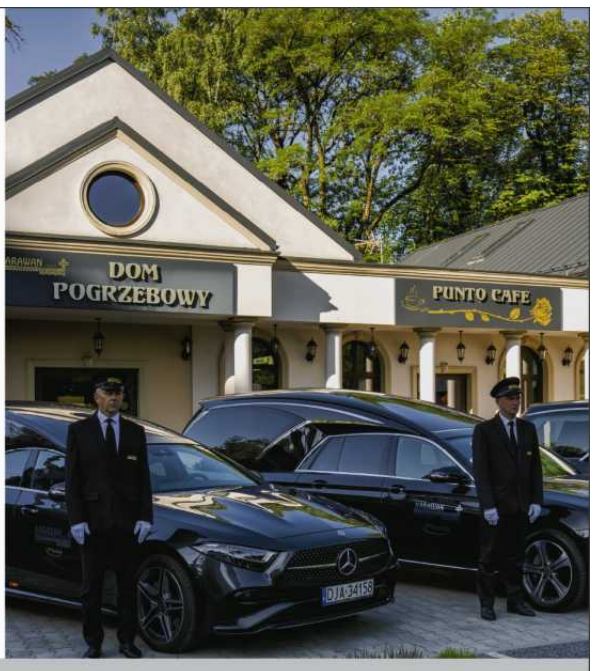

KRAKOWSKIE KREMATORIUM
tel. 12 413-33-33
biuro@kremacja-krakow.pl

30-398 Kraków, ul. Wielogórska 20
Gwarantujemy:
bezpieczeństwo i profesjonalizm | duży wybór urn | możliwość przechowania po kremacji

Zapraszamy do współpracy firmy pogrzebowe

Kraków/34435615

WÓJT GMINY LISZKI
32-060 Liszki, ul. Mały Rynek 2

Działając zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 399 ze zm.) informuję, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Liszki (Liszki, ul. Mały Rynek 18), a także na stronach internetowych: www.liszki.pl (zakładka: Aktualności) oraz https://bip.malopolska.pl/ugliszki (zakładka: Planowanie Przestrzenne/Dzierżawa działek gminnych), wywieszono na okres **od 19.06.2026 r. do 10.07.2026 r.** wykaz lokali oraz nieruchomości gruntowych stanowiących własność Gminy Liszki, przeznaczonych do wydzierżawienia, wynajęcia bądź użyczenia w trybie bezprzetargowym, położonych w miejscowościach: **Kaszów, Piekary, Chrosna, Liszki, Ściejowice, Rączna, Jeziorzany, Choleryn, Morawica.**

www.infopublikator.pl

Kraków/34439792

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis
odeszli.pl

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OGŁOSZENIE z dnia 19 czerwca 2026 r.
o konsultacjach społecznych do projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bronowice – Rejon Koncentracji Usług” sporządzanego z zastosowaniem postępowania uproszczonego

Na podstawie art. 27b ust. 4 pkt. 4 lit. d oraz art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538), a także w związku z zarządzeniem nr 2743/2025 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 21 listopada 2025 r.,

zawiadamiam

o konsultacjach społecznych do projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru **„Bronowice – Rejon Koncentracji Usług”** sporządzanego z zastosowaniem postępowania uproszczonego. Granice obszaru objętego zmianą planu miejscowego szczegółowo określa załącznik graficzny.

Konsultacje społeczne do projektu zmiany planu zostaną przeprowadzone w dniach **od 19 czerwca do 3 lipca 2026 r.** poprzez:

- bezpośredni kontakt i obsługę obywateli w Wydziale Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, ul. Mogilska 41, w godzinach:
  – wtorki, środy, czwartki i piątki 8:00-15:00,
  – w poniedziałki 10:00-18:00;
  wizytę można również umówić na konkretną godzinę – mailowo pod adresem: bp.umk@um.krakow.pl lub telefonicznie pod numerami: 12 616-8526, – 8542;
- składanie uwag;
- zamieszczenie projektu zmiany planu „Bronowice – Rejon Koncentracji Usług” na stronie internetowej: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne* (w zakładce *PLANY SPORZĄDZANE).*

Spotkanie otwarte (dyskusja publiczna) dotyczące rozwiązań przyjętych w projekcie zmiany planu miejscowego obszaru „Bronowice – Rejon Koncentracji Usług” zostanie przeprowadzone w dniu **30 czerwca 2026 r**., w Urzędzie Miasta Krakowa, **pl. Wszystkich Świętych 3-4, sala Dietla**, początek o **godzinie 15:30**. W spotkaniu otwartym (dyskusji publicznej) można również uczestniczyć online, tj. za pomocą środków porozumiewania na odległość. Link do połączenia z platformą zostanie umieszczony na stronie planu. Szczegółowe informacje są publikowane w zakładce ZAPROSZENIA pod adresem: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne*

Dodatkowe spotkanie informacyjne na temat projektu zmiany planu miejscowego obszaru „Bronowice – Rejon Koncentracji Usług” odbędzie się w Dzielnicy IV Prądnik Biały w dniu **26 czerwca 2026 r.,** w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 14 przy ul. Stawowej 179 w Krakowie, początek o godzinie 18:00.

Każdy ma prawo zgłoszenia uwag do projektu zmiany planu miejscowego. Uwagi należy składać w nieprzekraczalnym terminie **do 3 lipca 2026 r.** – wyłącznie na formularzu urzędowym – z podaniem oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby.

Wzór formularza został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne* (w zakładce *WZORY)*. Można go przesłać poprzez e – doręczenia. Formularz dostępny jest również w formie elektronicznej – można go przesłać online. LINK: *Formularz pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego – Krakowski Portal Usług Miejskich*

W przypadku poczty elektronicznej – maile z formularzem należy kierować na adres: *uwagi-bp@um.krakow.pl*

Forma papierowa obejmuje:

- złożenie formularza na dziennikach podawczych zlokalizowanych w budynkach Urzędu Miasta Krakowa,
- wysłanie formularza drogą pocztową na adres: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Mogilska 41, 31-545 Kraków,
- przekazanie wypełnionego formularza w czasie prowadzonego spotkania otwartego (dyskusji publicznej).

UWAGA: Liczy się data wpływu do tut. urzędu, a pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpoznania.

Informuję, że:

1. *Zgłoszenie uwagi stanowić będzie odpowiedź na niniejsze Ogłoszenie.*
2. *Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 unijnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (tzw. RODO) administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Krakowa z siedzibą Pl. Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków. Z administratorem możesz się skontaktować listownie (adres jw.) lub drogą elektroniczną – adres e-mail: bp.umk@um.krakow.pl.*
3. *Składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania.*
4. *Podane dane osobowe będą przetwarzane do czasu załatwienia sprawy, dla potrzeb której zostały zebrane, a następnie będą przechowywane przez 25 lat, po czym zostaną przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie.*
5. *Składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.*
6. *Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i ma charakter obowiązkowy. Konsekwencją niepodania danych osobowych jest pozostawienie uwagi bez rozpoznania.*
7. *Podstawę prawną przetwarzania danych stanowią przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.*
8. *Dane kontaktowe inspektora ochrony danych – adres pocztowy – jw., e-mail: iod@um.krakow.pl.*

Uwagi są rozpatrywane przez Prezydenta Miasta Krakowa. Wykaz oraz propozycja rozpatrzenia zgłoszonych uwag następuje w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa publikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa na stronie internetowej *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne*

Kraków/34439504

eprasa.pl 1f884914e1

CO JEST GRANE

Marta Gruszecka

30-lecie Summer Jazz Festivalu Kraków

165 koncertów, 500 artystów, 22 sceny

Summer Jazz Festival Kraków świętuje 30 lat na polskiej scenie muzycznej. Jubileusz będzie obchodził m.in. w towarzystwie mistrzów: Pata Metheny'ego, Jana Garbarka i Triloka Gurtu oraz kilkudziesięciu innych gości ze świata jazzu.

• **Gwiazdą 31. Summer Jazz Festivalu Kraków będzie Pat Metheny** FOT. JIMMY KATZ

31. Summer Jazz Festival Kraków odbędzie się między 27 czerwca a 31 sierpnia. Szczegółowe informacje na stronie summerjazz.pl

Początki jazzowego święta wspomina Witold Wnuk, dyrektor Summer Jazz Festivalu Kraków oraz organizującej go Cracovia Music Agency. – Festiwal powstał w 1996 roku, z okazji 40-lecia Piwnicy Pod Baranami, jako Letni Festiwal Piwnicy Pod Baranami. Otwierał go jeszcze Piotr Skrzynecki. Zaczynaliśmy od 31 codziennych koncertów tylko w Piwnicy... – opowiada.

Kto tu nie grał w kolejnych latach! Z tym legendarnym miejscem są związane najważniejsze nazwiska polskiego jazzu, m.in. Andrzej Kurylewicz, Wanda Warska, Andrzej Trzaskowski, Jan Ptaszyn Wróblewski, Tomasz Stańko, Wojciech Karolak, Janusz Muniak czy Jarek Śmietana. Na festiwal przyjeżdżały (i przyjeżdżają!) też gwiazdy zagraniczne, m.in. Pharoah Sanders, Herbie Hancock, Chick Corea, Marcus Miller, John Scofield, Charles Lloyd, Bobby McFerrin, Al Jarreau, Maria Schneider, Stacey Kent, Brad Mehldau, Richard Bona, Randy Brecker i Nigel Kennedy.

DWA MIESIĄCE JAZZU

W 2026 roku mija 30 lat, odkąd festiwal trafił na krakowską mapę kulturalną. Tegoroczna edycja będzie już jednak jego 31. odsłoną.

Dyrektor Wnuk podkreśla obecny prestiż imprezy. – To jeden z największych objętościowo festiwali jazzowych na świecie. Nie ma na świecie drugiego, w ramach którego koncerty jazzowe odbywałyby się codziennie i to aż przez dwa miesiące. W Krakowie realizuje się wizja niezwykłego tygla – centrum jazzu w Europie. Magia miasta i Piwnicy Pod Baranami działa – podsumowuje Witold Wnuk.

Program tegorocznej edycji zapowiada się tak intensywnie, jak jeszcze nigdy w historii. Repertuar obejmuje 165 koncertów około 500 artystów w 22 lokalizacjach, a przewidywana liczba widzów to około 50 tysięcy. Wystąpią m.in. artyści z Włoch i Cypru (aż po 8 koncertów), USA (po 7 koncertów) oraz z Francji, Anglii, Hiszpanii, Belgii, Węgier, Słowacji, Czech, Niemiec, Austrii, Holandii, Kuby i Indonezji.

Obchody 30-lecia rozpoczną się 27 czerwca w ICE Kraków, koncertem jednej z największych ikon współczesnego jazzu. Festiwal po raz drugi odwiedzi Pat Metheny, który wróci pod Wawel po dziesięciu latach, z najnowszym materiałem. Razem z czteroosobowym zespołem przedstawi program „Side-Eye III+" z wydanej 27 lutego 2026 roku płyty. – Przed nami wielka, piękna muzyka – podkreśla Witold Wnuk.

Pat Metheny gra na gitarze od 60 lat. Zaczynał jako 12-latek w rodzinnej miejscowości Lee's Summit, a po siedmiu latach ćwiczeń był już wykładowcą na uniwersytecie w Miami i Berklee College of Music w Bostonie. Jego talent zachwyca nie tylko miłośników jazzu, ale też ludzi na muzykę z pozoru niewrażliwych. Doceniano go na wiele sposobów – m.in. statuetką Grammy, którą Metheny otrzymał do tej pory 20 (!) razy. Grywał z największymi tuzami muzyki jazzowej – Herbiem Hancockiem, Jimem Hallem, Januszem Muniakiem (Kraków, 1985 rok), ale też z królami innych gatunków – m.in. Davidem Bowie, Miltonem Nascimento czy Steve'em Reichem.

Dzień później, 28 czerwca w kinie Kijów, wystąpi kolejny gigant – norweski saksofonista Jan Garbarek. Artysta jest legendarną postacią dla historii jazzu. Pochodzi z Norwegii i to właśnie tam zaczęła się jego przygoda z saksofonem. Sięgnął po niego pod wpływem nagrań Johna Coltrane'a, techniki gry nauczył się sam.

Jan Garbarek wystąpi w zespole oraz w towarzystwie wyjątkowego gościa – Triloka Gurtu. Jego sceniczny towarzysz to światowej sławy perkusjonalista, perkusista, multiinstrumentalista i kompozytor, pochodzący z Bombaju. Podczas koncertów wykorzystuje na scenie kilkadziesiąt instrumentów perkusyjnych, co robi spektakularne wrażenie (słyszałam to na żywo m.in. w NOSPR-ze we wrześniu 2023 roku).

NIEDZIELA NOWOORLEAŃSKA

Kogo jeszcze posłuchamy podczas tegorocznej edycji festiwalu? – Spośród wielu innych zagranicznych gwiazd festiwalu koniecznie chcę wymienić Kenny'ego Garretta, Nicolasa Paytona, Johna Daversa, Tal Cohena, Robby'ego Lakatosa czy Mike'a del Ferro. Mamy też plejadę polskich gwiazd, takich jak Henryk Miśkiewicz, Włodzimierz Nahorny, Adam Makowicz, Krzysztof Ścierański, Włodek Pawlik, Lora Szafran, Dorota Miśkiewicz, Jorgos Skolias, Marek Stryszowski, Marek Napiórkowski, Marek Bałata, Adam Pierończyk, Wojciech Niedziela, Grzech Piotrowski, Dominik Wania, Szymon Mika i wielu innych – wymienia Witold Wnuk.

Dotychczas festiwalowe koncerty odbywały się m.in. w ICE Kraków, kinie Kijów, Piwnicy Pod Baranami, Harris Piano Jazz Clubie i Globus Music Clubie. W tym roku po raz pierwszy odbędą się m.in. w przestrzeni kluboksięgarni PWM „UNA" (9 koncertów), Klubie Pod Jaszczurami (5 koncertów), Galerii UFO (3 koncerty), hotelach Holiday Inn i TRIBE (3 koncerty) oraz przed Galerią Kazimierz (10 koncertów).

– Mamy bardzo dużą reprezentację młodych zespołów w Pałacu Potockich – Zbaraskich na Scenie Młodych (8 koncertów) oraz dużo więcej koncertów jazzu nowoczesnego i awangardy w klubie Alchemia (10 koncertów). Tak więc – impreza się rozrasta, wkracza do nowych miejsc, ale źródłem i sercem festiwalu pozostaje, obchodząca swoje 70-lecie, Piwnica pod Baranami. Wiernie towarzyszą jej od dawna dwa inne centra – klub Harris Piano Jazz Bar (od blisko 20 lat) oraz podgórski Globus Music Club (już po raz piąty) – podkreśla Witold Wnuk.

Tradycją festiwalową jest Niedziela Nowoorleańska – w tym roku będzie obchodzona 5 lipca. – Szczególnie zapraszam na Paradę Nowoorleańską, która wystartuje spod Pałacu Pod Baranami o godz. 17. Poprowadzi ją dwunastu saksofonistów z European Jazz Ensamble – zdradza dyrektor. ●

31. Summer Jazz Festival Kraków odbędzie się między 27 czerwca a 31 sierpnia. Szczegółowe informacje o repertuarze i biletach znajdziemy na stronie **summerjazz.pl**

REKLAMA Kraków/34439494

1KR

eprasa.pl 1f884914e1

Kraków

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW MIASTA KRAKOWA

SUMMER® JAZZ FESTIVAL KRAKOW
edycja XXXI 2026

KONCERTY KLUBOWE

PIWNICA POD BARANAMI 21:00
01.07. Szymon Mika Trio
02.07. Krzysztof Ścierański Quartet
03.07. Bernard Maseli & Rasm Al Mashan
04.07. Hildegarde Wenzlawa Quartet (France)
05.07. Old Metropolitan Band
06.07. Simona de Rosa (Italy) & Confusion Project
07.07. Marek Bałata - Dominik Wania
08.07. Adam Kawończyk Quartet
09.07. Jacek Kochan, Dominik Wania, Maciek Adamczak - NAK Trio
10.07. Heartbeats - Mateusz Pałka, Grzegorz Pałka oraz Szymon Mika
11.07. Duo Migrantes (Italy)
12.07. Hania Derej Trio
13.07. Dorota Miśkiewicz & Marek Napiórkowski
14.07. Marek Napiórkowski Trio
15.07. Mike del Ferro Trio (Netherlands)
16.07. Charis Ioannou Trio (Cypriot Jazz Days)
17.07. Dimitris Miaris Internat. Quartet (Cypriot Jazz Days)
18.07. Marious Charalampous Quartet (Cypriot Jazz Days)
19.07. Andy Middleton (USA) & Piotr Wyleżoł
20.07. Andrzej Olejniczak Quartet
21.07. Tomasz Chyła Quintet
22.07. Piotr Orzechowski Trio
23.07. Leszek Kułakowski Trio
24.07. Pietro Lazazzara Gypsy Jazz Quintet (Italy)
25.07. Mike Parker Quartet (UK)
26.07. Iza Zając & Piotr Rodowicz Trio
27.07. John Daversa & ACM Trio (USA/Slovakia)
28.07. Włodzimierz Nahorny Trio
29.07. Mariusz Bogdanowicz Quartet feat. Piotr Schmidt
30.07. Dominik Żydzik Trio - Laureat Konkursu Śmietany
31.07. Boba Jazz Band

HARRIS PIANO JAZZ BAR 21:30
01.07. Little Egoists
02.07. Chuck Frazier Trio (USA)
03.07. DBD Trio
04.07. Marian Pawlik Quartet
05.07. Conservatori Jazz Trio (Spain)
06.07. Miłosz Bazarnik Quartet
07.07. Mili Morena Show (Cuba)
08.07. Jam session
09.07. Nita Aartsen feat. Alexander (Indonesia)
10.07. Keith Thompson Band (UK)
11.07. Nat Osborne & Mike Parker (USA)
12.07. Kuba Płużek Quartet
13.07. Grzegorz Masłowski Quintet
14.07. Andre Bachleda - Climate Change
15.07. Jam session
16.07. Wojciech Groborz 4
17.07. Marios Charalampous Quartet (Cypriot Jazz Days)
18.07. Moca The Band (Cypriot Jazz Days)
19.07. Kajetan Galas Organ Spot
20.07. Accordi Disaccordi (Italy)
21.07. Ostaniec
22.07. Jam session
23.07. Alan Wykpisz Quartet
24.07. Gabriel Niedziela Quartet
25.07. Marek Piowczyk Trio
26.07. Paweł Włosok Quartet (Czech Republic)
27.07. Marcin Ślusarczyk Quartet
28.07. Last Night Poems - Escaubei & company
29.07. Jam session
30.07. New Bone
31.07. Prince Jean Pierre

GLOBUS MUSIC CLUB 19:30
02.07. Hot Swing
03.07. Hildegarde Wenzlawe Quartet (Francja)
04.07. Groovosophers
09.07. Janusz Witko Quartet
10.07. Nita Aartsen feat. Alexander (Indonesia)
11.07. Cezariusz Gadzina Quartet
16.07. Mike del Ferro Trio (Holland)
17.07. Moca The Band (Cypriot Jazz Days)
18.07. Dimitris Miaris International Quartet (Cypriot Jazz Days)
23.07. Marek Batorski - Jazz Paintings
24.07. Duo gitarowe Krzysztof Fetraś - Tomasz Król
25.07. Mili Morena Latin Show (Cuba)
30.07. Małgorzata Zuber & Kajetan Galas Trio
31.07. Ela Kulpa & Company w programie „Starsi Panowie”

NIEDZIELA NOWOORLEAŃSKA

05.07.
NIEDZIELA NOWOORLEAŃSKA
12:00 – 16:00 Koncerty w kawiarenkach na Rynku Głównym: Old Metropolitan Band, Playing Family, Hot Swing, Boba Jazz Band
17:00 Parada Nowoorleańska z Rynku Głównego na Plac Szczepański
17:30 – 20:00 Koncert główny na Placu Szczepańskim: European Saxophone Ensemble, Playing Family + Marek Bałata, Aperitivo Italiano (Italy), Conservatori Jazz Trio (Spain)

KONCERTY KLUBOWE

ALCHEMIA 20:00*
10.07. Duo Migrantes (Italy)
17.07. Charis Ioannou Trio/Photo Exhibition (Cypriot Music Days)
23.07. Alpha Trianguli (Austria)
27.07. Tal Cohen Trio feat. John Daversa (USA) 19:00*
29.07. WYRNAS: duet na głosy i basy Grzegorz Karnas - głos, Adam Wykpisz - basy
06.08. Kwartet ONE

KLUB POD JASZCZURAMI 20:00
05.07. Aperitivo Italiano (Italy)
07.07. Just Jazz Quintet
14.07. Keith Thompson Band (UK)
21.07. Lossen - Tribute to Janis Joplin
28.07. Benefis Marka Stryszowskiego Electric Shepherd/Little Egoists

UNA - KLUBOKSIĘGARNIA PWM 19:00
06.07. Tomasz Białowolski Trio
13.07. Mateusz Gawęda Solo Piano
20.07. Trio Felice Nowo - F. Nowowiejski: Tomasz Kudyk, Mateusz Pałka, Maciej Adamczak
27.07. Kuba Derej Solo Piano
03.08. Recital Agnieszki Grochowicz
10.08. Duet gitarowy - Karol Ferfecki & Piotr Domagała
17.08. Kuba Płużek & Przemek Sokół
24.08. Zuza Baum & Bartek Leśniak
31.08. Adam Pierończyk Solo

GALERIA UFO 19:30
01.07. Mateusz Barski z zespołem
08.07. Justyn Małodobry z zespołem
15.07. Czesław Minkus z zespołem

KONCERTY SPECJALNE

26.07.2026 20:00
RADIO KRAKÓW
HENRYK MIŚKIEWICZ QUARTET
PAMIĘCI JERZEGO „DUDUSIA” MATUSZKIEWICZA
W 5. ROCZNICĘ ŚMIERCI

16.08.2026 20:00
MUZEUM MANGGHA
„PIOSENKI KOMEDY BEZ SŁÓW”
PIOTR SCHMIDT QUINTET
FEAT. GRZECH PIOTROWSKI

21.08.2026 20:00
RADIO KRAKÓW
ROBY LAKATOS
& SZYMON KLIMA QUARTET
„GYPSY LOVE”

WYDARZENIA PLENEROWE

GALERIA KAZIMIERZ 19:00
28.06. Mili Morena Cuban Show
04.07. Crazy Fingers
11.07. Elokwencja Kwartet
18.07. Lossen - Tribute to Janis Joplin
25.07. Smoke & Blues
01.08. Magda Hanausek & Soul Finger
08.08. Maciej Kłeczek & przyjaciele
15.08. Jacek Dewódzki & Jacki
22.08. Old Metropolitan Band
29.08. Fortet Latin Jazz

WYDARZENIA PLENEROWE

TAJEMNICZY OGRÓD 18:00
01.07. Magda Bożyk Quintet
08.07. Magda Hanausek & Soul Finger
15.07. Tadeusz Pocieszyński Trio
22.07. Maciej Kłeczek i przyjaciele
29.07. Tadeusz Leśniak - Jacek Polakiewicz

ZAMEK W RUDNIE 18:00
04.07. Chuck Frazier Trio (USA)
11.07. Keith Thompson Band (UK)
18.07. Mili Morena Cuban Show
25.07. Pietro Lazazzara Gypsy Jazz Quintet (Italy)

WILLA DOMAŃSKICH
W NAWOJOWEJ GÓRZE 19:00
14.08. Potańcówka „Era Swingu” Old Metropolitan Band

SCENA MŁODYCH

SCENA MŁODYCH
PAŁAC POTOCKICH 19:00
07.07. Szymon Wojnarowicz Trio
14.07. Weronika Pajor Band
21.07. Damian Borowski Quintet
28.07. Studenci Katedry Jazzu Akademii Muzycznej w Krakowie
04.08. Jazzowe Debiuty Festiwalowe
11.08. Jazzowe Debiuty Festiwalowe
18.08. Jazzowe Debiuty Festiwalowe
25.08. Jazzowe Debiuty Festiwalowe

KONCERTY W HOTELACH

RADISSON BLU HOTEL 20:00
04.07. Gosia Markowska Band
05.07. Hot Strings Trio

SHERATON GRAND KRAKOW
HOTEL 20:00
05.07. The European Saxophone Ensemble
02.08. Ela Kulpa Band: Hollywood Evening. Piosenki z Fabryki Snów.

TRIBE KRAKOW
OLD TOWN HOTEL 20:00
03.07. Ela Kulpa Trio
11.07. Nita Aartsen & Alexander (Indonesia)
12.07. Nita Aartsen & Alexander (Indonesia)

KLUB HEDWIG'S STRADOM HOUSE 19:30
20.08. YaniKa Soul Session Trio

HOLIDAY INN
KRAKOW CITY CENTRE 19:00
12.07. Mark Cool & Keith Thompson Blues Band

SOLO PIANO WEEK

SOLO PIANO WEEK
FILHARMONIA KRAKOWSKA 18:00
24.08. Wojciech Niedziela
25.08. Dominik Wania
26.08. Włodek Pawlik
27.08. Mateusz Pałka
28.08. Adam Makowicz

KRAKÓW SPIRITUAL MUSIC DAYS

KRAKÓW
SPIRITUAL MUSIC DAYS
ALCHEMIA 20:00
24.08. Piotr Damasiewicz Project
25.08. Psalmy - Piotr Orzechowski & Natalia Kordiak
26.08. Horntet
27.08. Jorgos Skolias

28.08.2026 19:00
MUZEUM MANGGHA
TREBUNIE TUTKI
& KRZYSZTOF ŚCIERAŃSKI

29.08.2026 19:00
FILHARMONIA KRAKOWSKA
LORA SZAFRAN & JAN PIWOWARCZYK
Z ZESPOŁEM „TRIBUTE TO JAZZ VOCAL”

KONCERT INAUGURACYJNY
PAT METHENY
SIDE-EYE III+
27.06.2026 20:00
ICE KRAKÓW

KONCERT INAUGURACYJNY
JAN GARBAREK GROUP FEAT. TRILOK GURTU
28.06.2026 20:00
KINO KIJÓW

KRAKÓW LOVES MILES
KENNY GARRETT QUINTET
21.07.2026 19:00
KINO KIJÓW

KRAKÓW LOVES MILES
NICHOLAS PAYTON TRIO
25.07.2026 19:00
MUZEUM MANGGHA

BILETY DOSTĘPNE NA TICKETMASTER.PL ORAZ W BIURZE ORGANIZATORA PRZY UL. KARMELICKIEJ 52/1 W KRAKOWIE. TEL. 12 357 69 22/662 035 357

ORGANIZATOR: MyPolishHeart
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyka”, realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca
PARTNERZY WYDARZENIA:

eprasa.pl 1f884914e1

CO JEST GRANE

Festiwal Kultury Żydowskiej świętuje 35. urodziny

Brama do dawnego świata

W pierwszy tydzień lipca Kraków zaprasza na 35. Festiwal Kultury Żydowskiej.

Marta Gruszecka

• **Na festiwalu wystąpi m.in. grupa Ziryab Trio**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE FESTIWALU KULTURY ŻYDOWSKIEJ

Hasłem 35. edycji FKŻ jest „Sha'ar", czyli „Brama". – Dawno temu, na granicy dwóch światów, położyliśmy kamień. Dziś na jego miejscu wznosi się Brama Festiwalu Kultury Żydowskiej. Przez trzydzieści osiem lat budowały ją trzy pokolenia Polaków, Żydów i ludzi dobrej woli. Nic jej nie zniszczy; żaden żywioł, żaden człowiek. Nie znajdziesz jej w wymiarze materialnym. Ta brama jest bowiem w każdym z nas. Brama Życia. Przekraczając jej próg, wchodzisz w przestrzeń żydowskiej kultury, która – wraz z religią – była niegdyś kamieniem węgielnym, podtrzymującym nieistniejący już Kazimierz – mówi Janusz Makuch, twórca FKŻ.

Podkreśla, że na festiwal zaproszeni są wszyscy. – Każdy, kto wchodzi w Bramę, jest naszym gościem. Traktujemy go z najwyższym szacunkiem, ufając, że kieruje nim podobny szacunek wobec nas. W Bramie Życia – jak to w życiu – dzieją się różne rzeczy, te z pogranicza poezji i snu, i te z pogranicza bolesnej jawy. Ale na wieki wieków zawsze w granicach wolności i poszanowania godności drugiego.

Więcej o „Bramie" dowiemy się podczas tradycyjnego wykładu inauguracyjnego Janusza Makucha (1 lipca, godz. 14, Namiot FKŻ przy Józefa 36).

SZACUNEK DO INNYCH

Tegoroczna edycja FKŻ jest pierwszą pod opieką nowego dyrektora – Roberta Gądka. 10 grudnia 2015 roku Janusz Makuch ogłosił bowiem, że po 37 latach rezygnuje ze stanowiska dyrektora FKŻ oraz funkcji prezesa Stowarzyszenia Kultury Żydowskiej.

– To dla mnie naturalna kolej rzeczy, jeśli założyć, że sensem festiwalu jest jego trwanie i nieustanny rozwój. W ciągu tych trzydziestu siedmiu lat wiele nauczyłem się od moich mistrzów, jeszcze więcej od moich przyjaciół, ale najwięcej od moich uczniów. Zaś ci, którzy przez lata byli moimi „uczniami", w międzyczasie stali się mistrzami. W takiej sytuacji nie pozostaje mi nic innego, jak wrócić do szkoły – komentował Janusz Makuch. Wieloletni dyrektor przekazał władzę swojemu wieloletniemu zastępcy.

Robert Gądek o tytule 35. odsłony festiwalu mówi tak: – Nasi festiwalowi goście od dawna mówią, że festiwal jest dla nich bramą do świata żydowskiego. Wracają co rok, aby przekraczać nowe progi wiedzy o kulturze żydowskiej, lepiej ją poznawać i... stawać się lepszymi ludźmi. Przychodzą, by pielęgnować swój szacunek dla społeczności żydowskiej i wszystkich innych mniejszości współtworzących dziedzictwo naszego kraju. Mówią też, że każda edycja festiwalu to wyzwanie do poznania nowych rzeczy, doświadczenia czegoś nieoczekiwanego, co dzięki FKŻ staje się nagle naturalną częścią życia.

„MOJA DZIKA KOZA"

A zatem – co nowego czeka na gości zbliżającej się edycji? Pierwszy w historii FKŻ koncert organowy w kościele św. Katarzyny. – Program organowej muzyki synagogalnej został pomyślany jako muzyczna podróż z Zachodu na Wschód – od XIX-wiecznych niemieckich synagog, po tradycje Europy Wschodniej i dalekiej diaspory żydowskiej. Zaprosi nas na nią organista synagogi w Berlinie, Jakub Stefek – mówi Robert Gądek.

Koncert zaplanowano na 5 lipca, o godz. 14. Po raz pierwszy program obejmuje m.in. dwa koncerty kantoralne – klasyczny: w wykonaniu Yaakova Lemmera, Israela Randa, Shimiego Millera i Zeva Mulera oraz 12-osobowego chóru kantorów i współczesny: skomponowany przez Jeremiah Lockwooda na głos męski i żeński, oraz orkiestry kameralnej, pod dyrekcją tegorocznego laureata Grammy Alana. Niesłychanie symboliczny występ grupy Ziryab Trio, które tworzy Żyd, muzułmanin i chrześcijanin. Ziryab Trio powstało, by nadać głębszy wyraz muzyce orientalnej i jej różnym gatunkom. Artyści koncentrują się na wykonywaniu muzyki arabskiej i tureckiej z XIX i XX wieku. Usłyszymy ich 3 lipca o godz. 21 (przy krużgankach kościoła św. Katarzyny, Augustiańska 7).

W programie również premierowy koncert Oli Bilińskiej z piosenkami do słów kobiecej poezji jidysz z antologii „Moja Dzika Koza".

– Utwory nowego programu krążą wokół tematów: ciało, kobieta, pamięć. Obok instrumentów klasycznych w aranżacjach pojawią się także instrumenty elektroniczne oraz wschodnie, używane między innymi przy medytacji. Na scenie spotkają się zatem różne światy i epoki: przeszłość i współczesność, wschód i zachód, muzyka klasyczna, aktualna i etniczna – zdradza Robert Gądek.

Koncert Oli Bilińskiej z zespołem (Joanna Galon-Frant, Łukasz Frant, Tomasz Hajda i Ksawery Wójciński) 1 lipca o godz. 20.30 w Namiocie FKŻ. Z muzycznych rekomendacji warto zarezerwować również czas na pierwszy w historii FKŻ recital na oud solo w wykonaniu Teiseera Eliasa.

Co, poza muzyką? Symboliczna rozmowa kardynała Grzegorza Rysia i rabina Boaza Pasha prowadzona przez prof. Stanisława Krajewskiego pod hasłem „Dialog religijny dzisiaj" (1 lipca, godz. 16, Namiot FKŻ), a także spacery, m.in. śladami żydowskiego sportu na Kazimierzu.

> *Nasi goście mówią, że festiwal jest dla nich bramą do świata żydowskiego*
>
> ROBERT GĄDEK

– W przedwojennym Krakowie sport nie był tylko niewinną zabawą. Miał kształtować nowego człowieka: sprawnego, świadomego, silnego fizycznie i intelektualnie. W żydowskich klubach sportowych ćwiczono więc nie tylko mięśnie, ale też obywatelskość, tożsamość i nowoczesność – mówi Paulina Kowalska, która poprowadzi spacer.

Podczas wędrówki usłyszymy o towarzystwach sportowych, Makabiadach, idei wychowania fizycznego i o tym, jak sport bezczelnie wkroczył na miejskie podwórka, ku rozpaczy matek umorusanych dzieci. W centrum tej historii znajdą się dwa wielkie krakowskie kluby – Jutrzenka i Makkabi – oraz ich związki z piłką nożną: dawną i całkiem współczesną. Spacer odbędzie się 4 lipca o godz. 15 (start przy Synagodze Wysokiej, Józefa 38).

OTWORZYĆ BRAMY PRZESZŁOŚCI

Na spacer po bramach Kazimierza zaprasza rabin Boaz Pash. – Za kamiennymi bramami, synagogami i ukrytymi podwórzami żydowskiego Kazimierza pulsuje głęboka pamięć duchowa. Ten spacer zaprasza Państwa do pójścia śladami wielkich rabinów Krakowa – od halachicznego geniuszu Remu po mistyczną naukę Autora „Megale Amukot" – dla których bramy tej dzielnicy były przejściem do wyższych światów. Przemierzając historyczne uliczki, otworzymy bramy przeszłości i odkryjemy mistycyzm oraz tajemnice wyryte w progach Kazimierza, łącząc to, co ziemskie i materialne, z wiecznym duchem – zapowiada zespół FKŻ. Spacer z rabinem odbędzie się 3 lipca o godz. 14 (start przy Synagodze Wysokiej, Józefa 38).

Warto wpisać również w kalendarz wykład Sally Berkovic o obrzędach pogrzebowych w judaizmie (5 lipca, godz. 12, Synagoga Wysoka) oraz storytelling dr Lena Birana, który 3 lipca 2026 roku, jako 89-letni mężczyzna, powróci do miasta swojego urodzenia – Krakowa – aby podzielić się niezwykłą historią życia, naznaczonego wygnaniem i walką o przetrwanie.

35. Festiwal Kultury Żydowskiej odbędzie się między 1 a 5 lipca 2026 roku. Szczegółowy program i bilety znajdziemy na stronie **jewishfestival.pl**

REKLAMA Kraków/34438524

1KR

eprasa.pl 1f884914e1

Kraków/34437251

eprasa.pl 1f884914e1

CO JEST GRANE

Festiwal Miłosza pyta o rolę poezji we współczesnym świecie

Przeciwko nim

Kraków odlicza dni do święta poezji. Czas na Festiwal Miłosza rezerwujmy między 27 czerwca a 5 lipca.

Marta Gruszecka

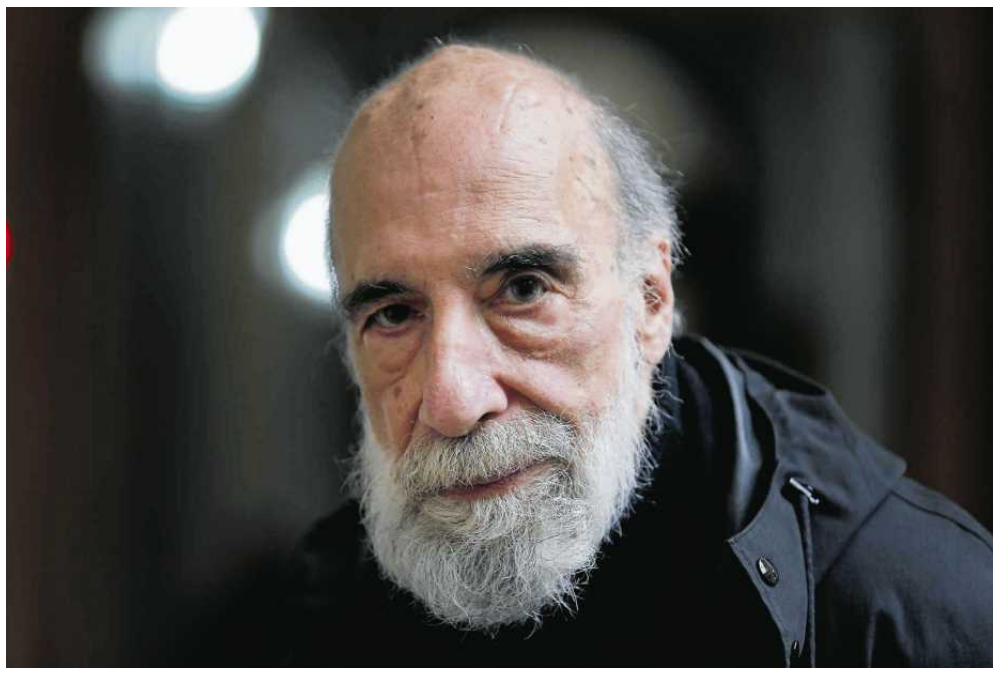

• **Gościem festiwalu będzie Raul Zurita, autor książki poetyckiej „Zurita”**

FOT. MATERIAŁY FESTIWALU MIŁOSZA

Kiedy krakowskie festiwale filmowe i muzyczne na moment zwalniają tempo, do głosu dochodzi literatura. Początek wakacji to od lat czas dla tych, którzy lubią czytać, debatować nad problemami współczesnego świata i spotykać się z ulubionymi autorami. Zwłaszcza tymi, którym najbliższa jest poezja. Festiwal Miłosza to jej święto, a Kraków – od trzynastu lat Miasto Literatury UNESCO – to jej dom.

POEZJA REAGUJE NA TO, CO TU I TERAZ

Tegoroczna edycja festiwalu będzie już piętnastą. Miasto Kraków i Krakowskie Biuro Festiwalowe (operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO) – czyli organizatorzy święta poezji, zasugerowali, by tegorocznej odsłonie towarzyszyło hasło „Przeciwko nim”, pochodzące z debiutanckiego tomu Czesława Miłosza.

– Myśl przewodnia prowokuje do zadawania pytań o rolę poezji we współczesnym świecie, jej sprawczy potencjał i siłę społecznego oddziaływania. Poprzez swoją twórczość gościnie i goście wydarzenia udowadniają, że poezja – uznawana niekiedy za formę oderwaną od przyziemności – może stanowić reakcję na to, co dzieje się tu i teraz, być nie tylko komentarzem do bieżących zdarzeń, ale także stanowić formę przeciwstawiania się społecznej niesprawiedliwości – mówi Szymon Kloska, kurator Festiwalu Miłosza.

Do Krakowa przyjadą poetki i poeci z całego świata, m.in. Amerykanka Claudia Rankine. Jej „Obywatelkę” uznano za najlepszą książkę poetycką XXI wieku.

– Poetka przełamuje granice gatunków literackich w poszukiwaniu nowego języka, w którym dokonuje przenikliwej diagnozy amerykańskiego społeczeństwa, w bezlitosny sposób obnaża panujący w nim rasizm, z wnętrza własnego doświadczenia opisuje mikroagresje, stanowiące codzienność Afroamerykanów – opisuje kurator.

Spotkanie z autorką zaplanowano na 28 czerwca w Pałacu Potockich (godz. 16). Tłumaczka Joanna Mąkowska porozmawia z Claudią Rankine o tym, w jaki sposób poezja – jako przestrzeń wolności ekspresji – może stanowić narzędzie do obnażania społecznej i systemowej niesprawiedliwości, a także do aktywnego wyobrażania sobie innego świata.

Do grona gości festiwalu Miłosza dołączą również Raúl Zurita i Marta Eloy Cichocka, uhonorowani Nagrodą im. Wisławy Szymborskiej za książkę poetycką „Zurita” przetłumaczoną na język polski. Tom, określany jako opus magnum jednego z najwybitniejszych twórców hiszpańskojęzycznych Raúla Zurity, stanowi poetycki zapis bolesnej historii Chile i potężny głos sprzeciwiający się opresji i dyktaturom. Spotkanie z twórcami 28 czerwca w Pałacu Potockich (godz. 19.15).

Kogo jeszcze spotkamy na festiwalu Miłosza? Duńska poetka somalijskiego pochodzenia Amina Elmi i tłumaczka Bogusława Sochańska, laureatki nagrody Europejski Poeta Wolności, porozmawiają o poezji, ukazującej w bezkompromisowy sposób skomplikowaną tożsamość i doświadczenie migracji. Wybitna poetka litewska Birute Jonuškaite i tłumaczka Agnieszka Rembiałkowska opowiedzą o nowo wydanym tomie „Lista obecności”.

FESTIWAL MIŁOSZA PO SĄSIEDZKU

Kraków odwiedzą w tym roku sąsiedzi z m.in. Czech i Ukrainy. – W programie festiwalu znajdą się aż trzy wydarzenia z udziałem czeskich poetów – Kateriny Rudčenkovej, autorki uhonorowanego nagrodą Magnesia Litera tomu „Chodzenie po wydmach” (w tłumaczeniu Zofii Bałdygi), Miloša Doležala, który w swojej poezji mierzy się z tematyką czasów II wojny światowej i reżimu komunistycznego, prezentującego wiersze z tomu „Zatopione miasto” (w tłumaczeniu Przemysława Dakowicza) i Kamila Bouški, członka grupy poetyckiej Fantasía, prezentującego cykl próz poetyckich „Inwentura” (przetłumaczony przez Zofię Bałdygę) – wymienia Szymon Kloska.

Z Ukrainy przyjadą do Krakowa Marianna Kijanowska, laureatka Międzynarodowej Nagrody Literackiej im. Zbigniewa Herberta oraz Ołesia Mamczycz, która opowie o „Dzienniku powrotu”.

Organizatorzy festiwalu podkreślają również rolę tłumaczy. Cecilia Woloch, Krystyna Lenkowska i Nasim Łuczaj będą dyskutować o kreatywnych aspektach procesu tłumaczenia, w szczególności powstającego we współpracy, a także o procesie twórczym jako akcie autoprzekładu.

Warto zarezerwować czas na spotkania z tłumaczami Czesława Miłosza i Wisławy Szymborskiej, którzy opowiedzą, jak dzieła polskich noblistów funkcjonują w innych językach i kontekstach kulturowych.

Festiwal Miłosza to święto poezji, a Kraków – od trzynastu lat Miasto Literatury UNESCO – to jej dom

PRZYSTANEK MŁODY MIŁOSZ

Festiwal Miłosza nigdy nie zapomina o najmłodszych miłośnikach poezji. Podczas tegorocznej edycji zadebiutuje Przystanek Młody Miłosz – cykl spotkań, warsztatów oraz działań twórczych dla dzieci i młodzieży. Jego repertuar zakłada aktywność w plenerze, konkretnie na Łące na Wesołej (27 i 28 czerwca).

– Przystanek Młody Miłosz to przestrzeń, w której łąka i zieleń stają się naturalnym środowiskiem dla poezji, twórczości i spotkań ze słowem. W programie znalazły się m.in. literacki talk-show, czyli spotkania z autorkami i autorami nominowanymi do nagrody Literacka Podróż Hestii oraz koncert zespołu Ptaszkowie Śpiewali, który tworzy muzykę z miłości do natury, wsi, lasów, łąk, ptaków i owadów. Przez cały weekend dzieci i młodzież będą mogły wziąć udział w spacerach muzycznych, warsztatach radiowych i teatralnych, haftować pod drzewem, a także zajrzeć do pokoju do rysowania, gdzie wspólnie z ilustratorkami i ilustratorami będzie można w nieskrępowany sposób bazgrać, malować i rysować. Na uczestników czeka również czytelnia zorganizowana we współpracy z Biblioteką Kraków oraz plenerowa księgarnia Cafe Nowa – zaprasza Anna Szczygieł z festiwalu Miłosza.

KIEDY JĘZYK ODMAWIA POSŁUSZEŃSTWA

Uzupełnieniem festiwalu Miłosza będzie wystawa „Gra w litery” Karoliny Wiktor, w zaprzyjaźnionej Aptece Designu (Kopernika 19 a). Pomysłodawczyni projektu to artystka wizualna, autorka i twórczyni projektu NeuroUżyteczna, wspierającego osoby po udarze mózgu.

Ekspozycja „Gra w litery” opowiada o próbie odnalezienia się w nowej rzeczywistości po doświadczeniu afazji. Jak mówić o sprawach społecznych i politycznych, kiedy język się rozpada, zacina i nie daje się podporządkować intencji? Jak wyrazić bunt gdy buntuje się twój organizm? Punktem wyjścia stało się doświadczenie braku i niemożności, które z czasem przekształciło się w praktykę tworzenia alternatywnych form komunikacji, opartych na obrazie, geście i cielesnym odczuciu – zapowiada artystka. Wernisaż wystawy 26 czerwca, a możliwość jej oglądania do 5 lipca.

DLA KOGO NAGRODA IM. WISŁAWY SZYMBORSKIEJ?

Festiwalowi Miłosza towarzyszy wyłonienie laureatów Nagrody im. Wisławy Szymborskiej. To prestiżowe, międzynarodowe wyróżnienie literackie, przyznawane za najwybitniejsze książki poetyckie. Konkurs organizowany jest przez Fundację Wisławy Szymborskiej i od lat należy do najważniejszych nagród poetyckich w Polsce. – Nagroda ma przypominać, że poezja nie jest dodatkiem do kultury, lecz jednym z jej podstawowych narzędzi – mówi Michał Rusinek, prezes Fundacji Wisławy Szymborskiej.

W ubiegłym roku laur otrzymała Antonina Tosiek za tom „Żertwy” (Biuro Literackie 2024). Podczas tegorocznej, 14. edycji, nagroda trafi do dwóch osób – autorki lub autora najlepszego tomu poetyckiego, wydanego oryginalnie w języku polskim w 2025 roku oraz autorki lub autora tomu poetyckiego, przetłumaczonego na język polski, wydanego w latach 2024-2025.

Tegoroczni finaliści to: Zofia Bałdyga („Nauka oddychania”, Wydawnictwo Warstwy), Jerzy Jarniewicz („Trzy kobiety”, Biuro Literackie), Maria Kwiecień („outback”, Warstwy), Marlena Niemiec („Skroń”, Convivo) i Agata Puwalska „Alis Ubbo”, Biuro Literackie). Kto otrzyma prestiżowe wyróżnienie, dowiemy się 29 czerwca podczas Gali Nagrody im. Wisławy Szymborskiej w Teatrze Bagatela (godz. 19). Twórcy festiwalu Miłosza zaplanowali też spotkanie z laureatami z ubiegłych lat i czytanie ich poezji przy akompaniamencie Ola Walickiego.

Organizatorzy przypominają, że wstęp na wszystkie spotkania festiwalowe jest wolny, trzeba natomiast odebrać na nie wejściówki. Te są dostępne na stronie kbfbilety.krakow.pl lub za pośrednictwem aplikacji KBF: PLUS. O tych i wielu innych szczegółach dotyczących festiwalu dowiemy się w centrum festiwalowym, które między 27 czerwca a 5 lipca będzie znajdowało się w Pałacu Potockich. Partnerem strategicznym festiwalu jest Fundacja Wisławy Szymborskiej. ●

15. Festiwal Miłosza odbędzie się między 27 czerwca a 5 lipca. Szczegółowy program atrakcji, lokalizacje i informacje o wejściówkach są dostępne na stronie **miloszfestival.pl**

1KR

eprasa.pl 1f884914e1

CO JEST GRANE

• **Premiera spektaklu „Stacyjka Zdrój" w reż. Adama Opatowicza 20 czerwca o godz. 19.15 na Dużej Scenie Teatru Bagatela** FOT. JEREMI ASTASZOW

Poetycko-funeralny Monty Python w Teatrze Bagatela

Przystanek „Stacyjka Zdrój"

Niedzisiejsi bohaterowie, szczypta ironii i historie, za którymi się tęskni, opowiedziane muzyką. Tak zapowiada się „Stacyjka Zdrój" – ostatnia w tym sezonie premiera Teatru Bagatela.

Marta Gruszecka

Lato to dla wielu widzek i widzów regularnie odwiedzających krakowskie teatry czas urlopu i wakacyjnych wyjazdów. Zanim jednak rozjedziemy się w różne strony Polski albo świata, zajrzyjmy do Teatru Bagatela. Na finał sezonu artystycznego 2025/2026 zespół przygotował dla publiczności coś, w czym nie ma sobie równych. Spektakl muzyczny, bo przecież nie od dziś wiadomo, że „Bagatela śpiewa" (i to jak!).

„NIKT BY SIĘ NAD TYM NIE POCHYLIŁ"

„Stacyjka Zdrój" w reżyserii Adama Opatowicza to spektakl na podstawie niezapomnianej dla kilku pokoleń twórczości Jerzego Wasowskiego i Jeremiego Przybory. Zespół Teatru Bagatela wybrał te piosenki, które najlepiej oddają klimat sprzed lat i oprawił je w scenariusz teatralny.

– Nie pamiętam całego kontekstu oglądanej ongiś przeze mnie rozmowy z Grzegorzem Wasowskim, który dotyczyła współtworzonego przez jego ojca, Jerzego, Kabaretu Starszych Panów. Rozentuzjazmowany, prowadzący ją dziennikarz, zaczął snuć marzenia, że: „gdyby ktoś dziś przyszedł z takim scenariuszem do telewizji, to wszyscy by uklękli i natychmiast zabrali się za realizację Kabaretu Starszych Panów". Na to Wasowski junior bardzo spokojnie odpowiedział: „Nie. W ogóle nikt by się nad tym nie pochylił" – wspomina Adam Opatowicz, reżyser sztuki, w rozmowie z Magdaleną Musialik z Teatru Bagatela.

Podkreśla, że Grzegorz Wasowski miał wówczas rację. – Dzisiaj, we współcześnie konstruowanej ramówce telewizyjnej obojętnie jakiej stacji, nikt by się nad tymi utworami nie pochylił. Żyjemy już w innym świecie, innej epoce. I trzeba się z tym pogodzić. Ale niewątpliwie Kabaret Starszych Panów zaistniał w polskiej kulturze jako zjawisko niezwykłe, niepowtarzalne, wręcz fenomenalne.

SIEDMIOLATKI Z PARASOLKAMI

Dzięki styczności z twórczością Kabaretu Starszych Panów reżyser przypomina sobie dzieciństwo. – Kiedy byłem dzieckiem, mieszkałem w małym miasteczku, gdzie na oglądanie telewizji, do szczęśliwców posiadających odbiorniki telewizyjne, schodzili się sąsiedzi i bliscy. Właśnie wśród tych wielu ludzi, parających się najrozmaitszymi zajęciami, oglądałem pierwsze „Wieczory" Kabaretu. Potem, nieco starszy, słysząc w radio jakąś piosenkę, byłem zdumiony, że ją już znam. To było zasługą tego pierwotnego odbioru, i jak inne musiał zrobić na mnie wrażenie. Stworzony przez Przyborę i Wasowskiego baśniowy świat, absolutnie odmienny od rzeczywistości schyłku lat 50-tych i 60-tych XX wieku, miał niesamowitą moc oddziaływania na całe rzesze – podkreśla Adam Opatowicz.

Z własnego dzieciństwa, czyli lat 90., pamiętam podobne historie. Kabaret Starszych Panów namiętnie oglądali babcia i dziadek, a kiedy emisja przypadała na okres świąt, do podziwiania występów dołączałam z rodzicami i ciocią. Ba, z kuzynką Agnieszką przygotowałyśmy nawet krótki muzyczny skecz, wykorzystujący utwór „Starsi Panowie Dwaj" (skąd u 7-letnich dziewczynek taki repertuar – do dziś nie wiem) i parasolki, którymi uzupełniłyśmy (nie)przemyślaną choreografię. Zdjęcie z tego występu (oraz miłe wspomnienia) mam do dziś.

Spektakl w reżyserii Adama Opatowicza, oparty na twórczości Kabaretu Starszych Panów, oficjalnie trafi na afisz 20 czerwca

STARSI PANOWIE Z BAŚNI

Reżyser zwraca uwagę na artystyczne mistrzostwo duetu. – Wszystko, co wespół tworzyli, w ogóle nie przystawało do czasu, w jakim się wówczas żyło. Purnonsensowy, pełen odniesień do kontekstów kultury i historii europejskiej dowcip słowny, muzyka jak z najbardziej przebojowych amerykańskich filmowych musicali, zostały tak przyjęte, jakby młoda socjalistyczna ojczyzna tylko na to czekała. Od wysoko cenionego wówczas chłoporobotnika, po pauperyzowanego (wówczas) profesora. A przecież ten wymyślony przez Przyborę i Wasowskiego mikrokosmos był jak najbardziej z Salvadora Dalego, a nie z socrealistycznego malarstwa. W tamtym czasie świat Starszych Panów nie pasował do niczego. Był tajemnicą i baśnią, a to się podobało. I to uwodziło – opowiada Adam Opatowicz.

Jak z twórczością Starszych Panów dotrzeć dziś do młodszego odbiorcy, który ich historię może znać już tylko z opowieści albo nie znać jej wcale?

– We współtworzonym z Andrzejem Poniedzielskim scenariuszu próbujemy zbudować mało realną rzeczywistość zawieszonej pomiędzy bytem a niebytem „Stacyjki Zdrój". Liryzm i dowcip piosenek Kabaretu Starszych Panów oraz absurdalny humor scenek napisanych przez Andrzeja tworzą klimat, o którym mogę powiedzieć, że to: „poetycko funeralny Monty Python". Czy to może być jakimś rodzajem rekomendacji dla dwudziestolatków? A jak dodam, że wyrafinowany poziom dowcipnych point jest ponadczasowy i może stanowić pewien wzorzec, to nie wiem, czy zachęcę, czy zniechęcę? Ale na pewno warto spróbować zmierzyć się z tą, lekko niegdysiejszą, stylistyką żartu. A nuż do kogoś trafi – mówi reżyser.

PODRÓŻNI ZE „STACYJKI ZDRÓJ"

W rolach głównych: Natalia Hodurek-Ratuszny, Kamila Klimczak, Anna Rokita, Ewa Mitoń, Justyna Schneider, Katarzyna Żbel, Krzysztof Bochenek, Marek Bogucki, Przemysław Branny, Marcin Kobierski, Wojciech Leonowicz, Miłosz Markiewicz, Piotr Różański, Patryk Szwichtenberg, Piotr Urbaniak, Marcel Wiercichowski.

Autorami scenariusza są: Adam Opatowicz (również reżyser i reżyser świateł) oraz Andrzej Poniedzielski (również autor tekstów piosenek), scenografię przygotował Robert Łęcki, kostiumy Katarzyna Banucha, choreografię Jarosław Staniek, aranżacje muzyczne Jacek Skowroński, a korepetytorem muzycznym był Artur Sędzielarz. Inspicjentką będzie asystentka reżysera, Joanna Jaworska. ●

Premiera spektaklu „Stacyjka Zdrój" 20 czerwca o godz. 19.15 na Dużej Scenie Teatru Bagatela (Karmelicka 6). Pozostałe pokazy 19, 21, 26-28 czerwca o tej samej porze. Szczegółowe informacje o spektaklu oraz bilety są dostępne na stronie **bagatela.pl**

eprasa.pl 1f884914e1

CO JEST GRANE

Muzeum Krakowa

„Forum" – hotel, który miał szczęście do ludzi

– Hotel Forum nie miał szczęścia do czasów, choć miał je do ludzi – do ponad 600-osobowej załogi, dla której był czymś więcej niż miejscem pracy – mówi Melania Tutak z Muzeum Krakowa i zaprasza na wystawę „Hotel Forum".

Marta Gruszecka

Hotel Forum był perłą architektoniczną przełomu lat 80. i 90., która przyciągała pod Wawel najbogatszych. Budynek w stylu brutalistycznym zaprojektował jeden z najważniejszych wówczas krakowskich architektów, Janusz Ingarden. Budowę rozpoczęto w 1978 roku, a po dziesięciu latach, 15 maja 1988 roku, zaproszono gości na wielkie otwarcie.

Hotel zaczynał działalność jako nowoczesny, klimatyzowany obiekt z 278 pokojami, czterema gwiazdkami, dwiema restauracjami, grill barem, drink barem, dwupoziomowym parkingiem, windami, basenem, saunę, solarium, a nawet sklepem Pewex. Czternaście lat później, podobno ze względu na wady konstrukcyjne wynikające z nasiąkania fundamentów i zalewania piwnic przez Wisłę, Forum zamknięto.

W 2007 roku badania wykazały, że hotel jednak nadaje się do użytku i można z niego korzystać. Ani mieszkańcy, ani miasto nie wiedzieli jednak, jak. Dopiero organizatorzy Unsound Festivalu: Małgorzata Płysa i Mat Schulz, ponownie otworzyli bramy brutalistycznej konstrukcji dla gości. W 2012 roku na parterze hotelu Forum po raz pierwszy odbyły się noce z muzyką klubową. Lokalizacja tak bardzo przypadła do gustu uczestnikom festiwalu, że bilety na kosmiczne noce w tym miejscu w kolejnych latach wyprzedawały się w kilka minut.

Na terenie Forum zagrało wielu światowej sławy przedstawicieli muzyki elektronicznej, m.in. Richie Hawtin, Terrence Dixon, Matias Aguayo, Underground Resistance, Andy Stott czy nieżyjąca już SOPHIE. Podczas edycji „Interference" w 2013 roku można było nawet zdrzemnąć się w hotelu, a to za sprawą całonocnego występu Roberta Richa z cyklu „Sleep Concerts".

Zespół Unsoundu otworzył też na nowo kultowy klub 89, dawniej Crazy Dragon. W 1989 roku działalność zlokalizowanej w hotelu Forum przestrzeni służącej do tańca i zabawy uroczyście zainaugurowała Halina Frąckowiak. Tutaj, w scenerii rodem z filmów Davida Lyncha, bawili się hotelowi goście, m.in. George Bush, Vaclav Havel czy Steven Spielberg.

• **Były Hotel „Forum", który został wpisany na listę zabytków**

FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Festiwal Unsound w hotelu Forum tylko się pojawiał. Stałą działalność prowadziła tam zaprzyjaźniona z organizatorami klubokawiarnia Forum Przestrzenie. Miejsce otworzyło się wiosną 2013 roku i bardzo szybko zyskało popularność. Można było tam zjeść śniadanie, wieczorem posiedzieć na leżakach nad Wisłą, posłuchać muzyki albo wziąć udział w warsztatach. Kultowa klubokawiarnia zamknęła się znienacka 24 marca 2024 roku, a energia hotelu Forum znów się ulotniła. Dziś w tym miejscu prowadzona jest działalność gastronomiczna i rozrywkowa.

– Hotel Forum nie jest wdzięcznym obiektem badań. Jego historia jest rozproszona i niekompletna. Plany budynku pozostają w rękach prywatnych, a archiwa zakładów, które produkowały wyposażenie hotelu, już nie istnieją. W Archiwum Narodowym w Krakowie znajduje się co prawda archiwum zakładowe Budopolu, lecz zawiera ono jedynie dokumenty z pierwszego roku budowy hotelu. Dzięki zapobiegliwości pracowników technicznych zachowały się kserokopie kilku kluczowych dokumentów administracyjnych, takich jak decyzja o budowie Hotelu Kongresowego czy opisowe fragmenty dokumentacji technicznej z projektu architektonicznego. Poszukiwań i badań nie ułatwiła sama historia ustrojowa ówczesnej Polski wraz z jej procesami reprywatyzacyjnymi, przekształceniami i likwidacją przedsiębiorstw zaangażowanych w budowę hotelu. Jednym z cenniejszych zachowanych archiwaliów jest księga pamiątkowa Hotelu Forum. Wpisy gości potwierdzają prestiż i wyjątkowość tego miejsca. Księga ocalała dzięki zapobiegliwości kierownika technicznego Zbigniewa Galuby i dziś – oprócz artykułów prasowych – stanowi namacalny dowód świetlanej przeszłości Forum – podkreśla Melania Tutak, kuratorka wystawy „Hotel Forum".

Zaznacza, że wystawa powstała właśnie dzięki byłym pracownikom hotelu. – Dla nich Hotel Forum był i pozostaje jednym z najważniejszych życiowych doświadczeń, zwornikiem tożsamości, punktem odniesienia i punktem zwrotnym, początkiem lub końcem kariery hotelarskiej, piękną baśnią o niezwykłym hotelu w zwykłych czasach początku polskiego kapitalizmu. Dla części z nich zjawisko pt. „Hotel Forum" urosło do rangi mitu, czegoś niemal bez skazy, dla innych była to przestrzeń intensywnego rozwoju – poligon doświadczeń technologicznych w zmieniającej się z prędkością światła rzeczywistości końca XX wieku. Większość pracowników zna prawie każdy centymetr tego żelbetonowego giganta. Forumowicze są z hotelem nierozerwalnie związani, a powrót do tamtych wspomnień bywa dla wielu z nich obciążony dużym ładunkiem emocjonalnym – mówi kuratorka. ●

Wystawę „Hotel Forum" można oglądać do 10 stycznia 2027 roku w Muzeum Podgórza (Limanowskiego 51), oddziale Muzeum Krakowa. Informacje o biletach na stronie **muzeumkrakowa.pl**

„Czerwone i czarne" Teatru Łaźnia Nowa

Julian Sorel jedzie do Chin

– Wektory sił, które były obecne w XIX-wiecznej powieści „Czerwone i czarne" Stendhala, funkcjonują również dzisiaj. To dzieło wybitne, bo uniwersalne – mówi Bartosz Szydłowski, reżyser spektaklu i dyrektor Teatru Łaźnia Nowa.

XIX-wieczna powieść „Czerwone i czarne" Stendhala 34 lata po premierze trafiła do Indeksu Ksiąg Zakazanych. Dlaczego?

Bohaterem książki jest 19-letni Julian Sorel, syn ubogiego cieśli. Chłopak jest nadzwyczajnie bystry i wrażliwy, marzy o awansie zawodowym. Na wsparcie rodziny nie może liczyć, chce od niej jak najszybciej uciec. Jako 19-latek, ku zdumieniu społeczności uważającej go za niesamowicie przystojnego młodzieńca, wstępuje do seminarium. Odtąd jego losy przypominają ruletkę, w którą gra z Kościołem, władzą świecką i kobietami.

Historię jej bohatera, 19-letniego Juliana Sorela, na deskach Teatru Łaźnia Nowa opowiedział w marcu 2025 Bartosz Szydłowski. Ten wciągający spektakl trafił do naszego „Top 10 najlepszych przedstawień 2025 roku".

O przedstawienie upomniał się Aranya Theater Festival w Chinach. Odbywająca się w nadmorskiej miejscowości Aranya w prowincji Hebei impreza każdego roku gromadzi tysiące widzów oraz twórców z całego świata, prezentując najciekawsze zjawiska współczesnych sztuk performatywnych.

W 2024 roku Teatr Łaźnia Nowa pokazywał w Chinach „Konformistę 2029" w reżyserii Bartosza Szydłowskiego.

– Czerwcowa prezentacja „Czerwonego i czarnego" będzie drugim spotkaniem Teatru Łaźnia Nowa z publicznością Aranya Theater Festival. Po pokazach „Konformisty 2029" wracamy do Chin z opowieścią o ambicji, samotności i cenie, jaką płaci się za próbę przekroczenia granic wyznaczonych przez społeczeństwo. W świecie zdominowanym przez rywalizację, nierówności i nieustanną potrzebę potwierdzania własnej wartości „Czerwone i czarne" staje się nie tylko nowym odczytaniem klasycznej powieści. To opowieść o samotności ukrytej pod powierzchnią sukcesu, o cenie przynależności i o odwadze potrzebnej, by choć raz przemówić własnym głosem – komentuje Bartosz Szydłowski, reżyser spektaklu, dyrektor Teatru Łaźnia Nowa. ●

Marta Gruszecka

Pokaz sztuki „Czerwone i czarne" między 19 a 21 czerwca na Aranya Theater Festival.
Szczegółowy program Teatru Łaźna Nowa jest dostępny na stronie **laznianowa.pl**

1KR

eprasa.pl 1f884914e1

CO JEST GRANE

Mikrofon, gitara, pianino i Bryan Adams

To będą intymne koncerty

Lubi grać koncerty w Polsce i chętnie tutaj wraca. Tym razem, jego największych przebojów (i nie tylko) posłuchamy w wersji akustycznej na pianino i gitarę. Bryan Adams wystąpi w Polsce dwukrotnie: 20 czerwca w ICE Kraków oraz 21 czerwca w NOSPR-ze w Katowicach.

Marta Gruszecka

• **Bryan Adams**
FOT. TOMASZ STAŃCZAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dla wielu fanek i fanów Bryan Adams jest jednym z ulubionych artystów wszech czasów i to nie tylko ze względu na muzykę. Uwielbiają go miłośnicy zwierząt – artysta wspiera fundacje oraz stowarzyszenia opiekujące się naszymi braćmi mniejszymi oraz od 39 lat jest weganinem. – Jeśli kochasz zwierzęta, nie jesz ich! – podkreśla Bryan Adams.

W wywiadzie z portalem „This is Vegan" w 2021 roku mówił: – Wielu ludzi wciąż uważa, że jedzenie zwierząt to mądry i zrównoważony sposób na dietę dla dzieci. Nic bardziej mylnego, ale osoby wychowane na mięsie nie zerwą swoich przyzwyczajeń tak łatwo i przekazują je kolejnym pokoleniom. Żałuję, że nie wychowywałem się jako weganin, podjąłem tę decyzję w 1987 roku, mając 28 lat.

Bryan Adams wykorzystuje również swoją popularność, by mówić o pokojowym przesłaniu. Podczas niemal każdego koncertu w Polsce, m.in. w PreZero Arenie Gliwice w 2023, podkreślał, jak wielkie wsparcie Polacy dali Ukrainie po wybuchu wojny i jak ważna jest solidarność w obliczu zagrożenia.

Jego działalność i wypowiedzi wzbudzają taką sympatię publiczności, że większość koncertów szybko się wyprzedaje. To, rzecz jasna, w głównej mierze zasługa jego muzyki, przy której wychowywało się kilka pokoleń (choć znam takich, dla których najważniejszy jest światopogląd artysty, a muzyka tylko miłym dodatkiem). Bryan Adams stał się szeroko rozpoznawalny w wieku 25 lat. Był rok 1984, artysta właśnie wydał czwartą płytę „Reckless". Zamieścił na niej przebój „Heaven", który napisał razem z Jimem Vallancem, autorem tej i wielu innych piosenek Bryana Adamsa (ale też multiinstrumentalistą i producentem). Utwór błyskawicznie podbił amerykańskie, a potem europejskie listy przebojów oraz serca słuchaczy.

Artysta ma na koncie trzy nominacje do Oscara, pięć do Złotych Globów, tysiące koncertów na całym świecie i ponad 75 milionów sprzedanych albumów. Do tej pory Bryan Adams wydał szesnaście albumów studyjnych. W 2022 roku pobił rekord – na rynku ukazały się aż cztery płyty jego autorstwa. „So Happy It Hurts" uzyskała nominację do nagrody Grammy (dostał ją w 1992 roku za „(Everything I Do) I Do It For You").

W lipcu ubiegłego roku Bryan Adams odsłonił własną gwiazdę w słynnej Alei Gwiazd RMF FM i Miasta Kraków na bulwarze Czerwieńskim tuż pod Wawelem. Już wtedy zapowiedział, że z przyjemnością znów wróci do Polski. Po 11 miesiącach spełni obietnicę i to podwójnie: artysta wystąpi w ICE Kraków oraz katowickim NOSPR-ze. Tym razem po raz pierwszy zaprezentuje akustyczny projekt „Bare Bones".

– Koncerty będą miały intymny charakter. Założeniem występów jest wykrzesanie akustycznej atmosfery, co oznacza, że na scenie pojawi się mikrofon, gitara i pianino. To zupełnie inna odsłona twórczości Bryana Adamsa, która zapewni słuchaczom podróż do pełnych emocji dźwięków – zaprasza DM Agency, organizatorzy koncertów. ●

Bryan Adams wystąpi 20 czerwca o godz. 19.30 w ICE Kraków (Konopnickiej 17) oraz 21 czerwca o tej samej porze w NOSPR-ze (plac Wojciecha Kilara 1). Bilety na krakowski koncert są dostępne na stronie **eventim.pl**, a na koncert w Katowicach na stronie **nospr.org.pl**

REKLAMA

Kraków/34437963

1 KR

CO JEST GRANE

110 największych hitów japońskiego designu w Muzeum Manggha

Kapsuła na krótką drzemkę

Pies-robot, drukarka 3D, proteza nogi, butelka na sos sojowy, mydło w tabletkach, papierowa maszynka do golenia – z tych i wielu innych przedmiotów Japończycy są niezwykle dumni.

Marta Gruszecka

• **Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha**

FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Japanese Design Today 100" to przekrojowa opowieść o tym, jak projektowanie przenika codzienne życie – często w sposób, którego na co dzień nie zauważamy. To 110 obiektów wybranych przez japońskich kuratorów i projektantów, którzy uznali je za najbardziej reprezentatywne dla współczesnego designu w Japonii. Czyli nie to, co nam wydaje się japońskie – tylko to, co Japończycy sami uznają za istotne. Wystawa bardzo wyraźnie pokazuje różnicę między myśleniem o designie w Japonii i w Europie – mówi Anna Zabdyrska, która odpowiada za aranżację i oprawę graficzną krakowskiej wystawy „Japanese Design Today 100". Na zwiedzanie zaprasza do 30 sierpnia Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha.

To opowieść o japońskiej sztuce designu na przestrzeni lat. Wystawa, realizowana we współpracy z Japan Foundation oraz Ambasadą Japonii w Polsce liczy sto dziesięć obiektów – jednym z najstarszych jest pochodzący z 1959 roku ryżowar, z najmłodszych miotła służąca do zamiatania maty tatami – tradycyjnej maty japońskiej rozkładanej na podłodze.

Kuratorami wystawy są Japończycy: Kashiwagi Hiroshi, Fukagawa Masafumi, Satoh Taku, Hashimoto Yuko, autorką aranżacji i oprawy graficznej Anna Zabdyrska, a koordynatorką Julia Goin.

ARCYDZIEŁO JAPOŃSKICH SŁODYCZY

W świat japońskiego designu wprowadzają zwiedzających przedmioty, które łączy hasło „Początki". To między innymi ryżowar z 1959 roku, będący dowodem na zmianę sposobu przygotowywania ryżu – z tradycyjnego na elektryczny.

– Ten rewolucyjny projekt pociągał za sobą szereg zmian, oznaczał unowocześnienie kuchni, większą kompaktowość przestrzeni i odejście od ognia – mówi autorka aranżacji wystawy.

W tej części wystawy zobaczymy również pierwszą lustrzankę Nikona, pierwszego walkmana, gameboya czy jednorazowy aparat.

Popularnym do dziś „wynalazkiem" Japończyków jest zupa instant. Jest nazywana „zupką chińską", ale to Japończycy wprowadzili ten produkt na rynek.

– Zamknięcie zupy w kubku sprawiło, że Japończycy mogli mieć ją ze sobą w dowolnym momencie, nie musieli jej przygotowywać i pakować. Biorąc po uwagę ich szybkie tempo życia było to idealne rozwiązanie – opowiada Anna Zabdyrska.

Wystawa bardzo wyraźnie pokazuje różnicę między myśleniem o designie w Japonii i w Europie

ANNA ZABDYRSKA

I dodaje: – Spośród przekąsek pokazujemy też „arcydzieło japońskich słodyczy" z 1966 roku, czyli paluszki oblane czekoladą. Tylko do pewnego momentu, żeby można było je wygodnie chwycić. Dziś paluszki mają wiele różnych smaków i są do kupienia w wielu sklepach na całym świecie, w tym w Polsce oraz we wszystkich japońskich sklepach.

WYRÓŻNIENIE DLA NAJLEPSZYCH

Japoński design wiele osób może kojarzyć z rzemiosłem. Tymczasem, jeszcze kilkadziesiąt lat temu była to przede wszystkim wysokiej jakości elektronika, m.in. aparaty, samochody, motocykle, telewizory. Na jednym ze stanowisk zobaczymy katalog przedmiotów, które zdobyły prestiżową japońską nagrodę Good Design przyznawaną od 1957 roku.

– To wyróżnienie mogą otrzymać tylko najlepsze projekty – podkreśla Anna Zabdyrska.

W tej części wystawy zespół kuratorski wspomina też o pociągu Shinkansen serii 0 z 1964 roku. – Szybką kolej Japończycy wymyślili dwadzieścia lat wcześniej niż cały świat. Ich pociąg w 1964 roku osiągał zawrotną prędkość 210 km/h. Pozostałe kraje rozwinęły kolej dopiero w latach 80. – dodaje Zabdyrska.

TABORET MOTYL I MIOTŁA

Ważną częścią japońskiego designu są meble. Jeden z najsłynniejszych przedmiotów to taboret motyl. – Wykonano go ze sklejki, a zatem z materiału, który jest giętki i można go dowolnie formować. Ten typ taboretu pojawia się we wszystkich moodboardach dotyczących japońskiego projektowania (tablica inspiracji – przyp. red.). Projekt pokazywany na wystawie pochodzi z 1956 roku. Nieco młodsze, z 1963 roku, jest beznogie krzesło podłogowe Zaisu z otworem na poduszkę. Kładzie się je na macie tatami, służy do siedzenia – wymienia Zabdyrska.

Pozostałe części wystawy to m.in. odzież i akcesoria, zestawy kuchenne, artykuły papiernicze i życie codzienne.

– Prezentowane pod hasłem „życie codzienne" miotły nie powinny nikogo dziwić. Japonia uchodzi za kraj ekstremalnie czysty. Wybrana miotła z 2012 roku służy do zamiatania maty tatami – mówi autorka aranżacji.

Na wystawie zobaczymy też przedmioty tematycznie nawiązujące do zdrowia i medycyny (np. egzoszkielet dla osób z niepełnosprawnością ruchową z 2013 roku), architektury i środowiska (ciekawostką jest tutaj m.in. hotel kapsułowy z możliwością wynajęcia kapsuły na noc lub na krótką drzemkę), komunikacji i syntezy. W tej ostatniej zespół kuratorski prezentuje m.in. protezę kończyny dolnej z 1980 roku, skaner 3D z 2014 roku oraz robota aibo w kształcie psa.

– Kuratorzy zdecydowali się pokazać projekty z tych lat choć już istnieją nowsze ich wersje, bo to podkreśla jak wcześnie Japończycy opracowali te zagadnienia – podsumowuje Anna Zabdyrska. ●

Wystawa „Japanese Design Today 100" jest dostępna do 30 sierpnia w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha (Konopnickiej 26). Muzeum jest czynne od wtorku do niedzieli w godz. 10-18. Szczegółowe informacje o wystawie znajdziemy na stronie **manggha.pl**

Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej

Bal na powitanie lata

Kiedy Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie zaprasza na bal, nie wypada odmawiać. Zwłaszcza że to ostatnia szansa na zabawę w magicznej przestrzeni przy Jagiellońskiej przed wakacjami. Bal nocy letniej na pożegnanie sezonu artystycznego – 27 czerwca.

Bale w przestrzeniach Narodowego Starego Teatru to pomysł, cieszący się olbrzymią popularnością wśród krakowskiej publiczności. Na zimowy bal karnawałowy bilety wyprzedały się błyskawicznie, nie inaczej było przy okazji majowego Queerowego Balu.

Nic dziwnego – taniec i słuchanie muzyki w niecodziennej przestrzeni oraz możliwość poruszania się po zamkniętych o tej porze zakamarkach teatru przyciągają jak magnes. A towarzystwo z minionej epoki – między innymi obserwującej gości z obrazu Heleny Modrzejewskiej i jej pieska – sprawia, że teatralna magia działa wówczas ze zdwojoną siłą.

Bal nocy letniej będzie ostatnią imprezą taneczną w intensywnym sezonie artystycznym 2025/2026 i powitaniem wakacji. – Jedna noc, dwa parkiety i cztery muzyczne światy. W zabytkowej Sali Modrzejewskiej i Strefie BE zakończymy sezon teatralny tanecznym świętem pełnym muzyki i letniej energii. Dlaczego warto wziąć udział w balu? Bo rzadko można tańczyć do późnej nocy w jednej z najpiękniejszych sal w Krakowie. Bal nocy letniej to połączenie muzyki, wyjątkowej architektury, światła i ludzi, którzy chcą wspólnie celebrować początek lata – komentują Dorota Ignatjew i Jakub Skrzywanek, dyrekcja Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie.

Parkiety taneczne będą dwa – pierwszy zaproponuje brzmienia ethno, folku słowiańskiego i bałkańskiego, house i nu disco (Sala Modrzejewskiej), zaś drugi będzie przestrzenią do posłuchania techno i elektro (Strefa BE). O oprawę muzyczną zadbają Shoshana Rogala i DJ Ristoff (Sala Modrzejewskiej) oraz Eta Hox i DJ Maric (Strefa BE). Kto chciałby na moment zwolnić tempo zabawy, znajdzie w teatrze również miejsca do odpoczynku i rozmowy. ●

Marta Gruszecka

Bal nocy letniej 27 czerwca (sobota) w godz. 21-2 w Sali Modrzejewskiej i Strefie BE Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie (Jagiellońska 1). Bilety są dostępne na stronie stary.pl. Na bal są zaproszone tylko osoby pełnoletnie.

1KR

eprasa.pl 1f884914e1

wyborcza

WROCŁAW TYGODNIK

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktor prowadzący **Leszek Frelich**

wroclaw.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: wroclaw@wyborcza.pl

FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Prof. Simon:

„Lex szarlatan” to ważne minimum

▶ 6-7

SLAPP

Zastraszyć „Wyborczą”

Ekosystem zażądał od „Wyborczej” przeprosin i 250 tys. zł na cel społeczny. Odbieramy to jako próbę zastraszenia i skłonienia do rezygnacji z patrzenia miejskiej spółce na ręce.

▶ 2

Sprawa Sosnowskiego

Tego policja nie sprawdziła

– Najważniejsze, żeby pobrać teraz próbki DNA. Nie powinny jednak zajmować się tym jednostki zaangażowane w śledztwo sprzed lat – mówi senator Grzegorz Fedorowicz, były Dyrektor Generalny Służby Więziennej.

▶ 4-5

Koleje Dolnośląskie

Pociągiem pod Góry Sowie

Od 14 czerwca pociągi Kolei Dolnośląskich docierają do dwóch nowych przystanków w Bielawie. A to nie koniec, bo do końca tego roku linia zostanie przedłużona do Srebrnej Góry.

▶ 15

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

eprasa.pl 1f884914e1

SLAPP

Ekosystem próbuje zastraszyć „Wyborczą”

Marcin Rybak

Ekosystem zażądał od „Wyborczej” przeprosin i 250 tys. zł na cel społeczny. Odbieramy to jako próbę zastraszenia i skłonienia do rezygnacji z patrzenia miejskiej spółce na ręce.

Działania, jakich ima się Ekosystem nazywane są SLAPP-em (z ang. Strategic Lawsuits Against Public Participation, czyli strategiczne pozwy przeciwko udziałowi społeczeństwa w debacie publicznej). To prokurowanie procesów lub tylko zapowiadanie ich. Po to, żeby wystraszyć, żeby na drugi raz dziennikarze zastanowili się, czy warto zajmować się autorem takiego pozwu.

Takie działania przeciwko dziennikarzom są coraz częstsze. Powszechnie stosowane były za rządów partii PiS.

W serii tekstów o aferze śmieciowej we Wrocławiu opisywaliśmy m.in. przeciągającą się procedurę przetargu na wywóz śmieci we Wrocławiu. Zaczęła się w marcu 2025. Do dziś nie została rozstrzygnięta. Według informacji, które mamy, żaden śmieciowy przetarg we Wrocławiu z ostatnich trzynastu lat nie trwał tak długo. Stąd już od roku śmieci odbierane są na podstawie kontraktów zawieranych z wolnej ręki. Te kontrakty kosztują miejską kasę więcej, niż wynosiły ceny uzyskane podczas poprzedniego przetargu. Miejscy radni opozycyjni wobec rządzącego miastem ugrupowania Jacka Sutryka wyliczyli, że dodatkowy koszt to 40 mln zł.

Donieśliśmy też o zwolnieniu z pracy Jolanty Pituły, kierowniczki działu przetargów w Ekosystemie. Była sygnalistką, która ostrzegała, że gigantyczny śmieciowy przetarg za miliard złotych jest źle prowadzony i miasto traci finansowo.

Ujawniliśmy, że ówczesny prezes był ostrzegany, że wikła firmę w absurdalny i kosztowny spór z potencjalnymi kontrahentami w przetargu. Ostatecznie firmy zaskarżyły niektóre zapisy przetargowej specyfikacji i prawomocnie wygrały.

Gdy jesienią 2025 prosiliśmy miejską spółkę o komentarz w sprawie pozbycia się sygnalistki, dostaliśmy krótką informację, z której wynikało, że kwestii personalnych nie będą komentować. Powoływano się wręcz na przepisy o ochronie danych osobowych. Ogólnie tylko stwierdzono, że firma działała zgodnie z prawem.

Pismo, żądające 250 tysięcy złotych i przeprosin podpisał Paweł Karpiński, do niedawna prezes spółki, dziś wiceprezes. Zdumiewające, ale w tym tekście prezes nie miał oporów przed komentowaniem kwestii personalnych i ochroną danych osobowych przejmował się znacznie mniej. Zniesławił wręcz Jolantę Pitułę. I to nie w jednym miejscu swojego 17-stronicowego dokumentu. Komentował jej rzekome zachowanie wobec współpracowników, twierdził, że specjalnie próbowała skorzystać ze statusu sygnalistki, żeby skorzystać z przepisów zakazujących odwetu wobec sygnalistów. Ekosystem pokazał przy okazji, że przepisy chroniące sygnalistów przed represjami ze strony przełożonych, są martwe.

• **Ówczesny prezes spółki Ekosystem Paweł Karpiński, dziś wiceprezes (z prawej) i wiceprezydent Wrocławia Michał Młyńczak, dziś prezes, ogłaszają unieważnienie przetargu na odbiór śmieci od Wrocławian** FOT. FACEBOOK

Później, informowaliśmy o przywróceniu do pracy przez sąd wyrzuconej wcześniej sygnalistki.

Opisaliśmy też kulisy decyzji o unieważnieniu przetargu, podjętej 30 grudnia 2025 i ujawniliśmy, że zostało wszczęte śledztwo w sprawie rzekomych przestępstw, do których miałoby dojść przy okazji przetargu. Tak jak inne media podaliśmy informację, że agenci CBA – na zlecenie prokuratury – zabezpieczali dokumenty w Ekosystemie.

Gdyby streścić stanowisko Ekosystemu z siedemnastu stron do jednego zdania, to brzmiałoby: „macie milczeć na nasz temat”

W naszym przekonaniu Ekosystem zarzuca nam tylko i wyłącznie to, że mamy czelność prezentować inny pogląd niż spółka. Bo w artykułach, których nierzetelność nam zarzuca, były odpowiedzi spółki na zarzuty i informacje od innych stron sporu wokół sposobu prowadzenia przetargu.

Domaga się też Ekosystem używania przez nas grzecznych określeń. Zezłościło prezesa, że napisaliśmy o „wyrzuceniu” z pracy. Bo powinniśmy byli napisać o „odwołaniu ze stanowiska”.

Zarzuca nam też używanie sformułowania „afera śmieciowa”. Choć tak właśnie oceniamy to, co dzieje się ze śmieciowym przetargiem i do takiej oceny mamy pełne prawo.

Przeprosić mamy też m.in. za artykuł z informacją o dziwnym piśmie Ekosystemu do CBA. Bo – według prezesa spółki – dziwne nie było. Gdy w styczniu 2026 agenci CBA przeszukiwali m.in. siedzibę Ekosystemu, spółka poinformowała na swojej stronie internetowej o piśmie przesłanym przez nią „do służb”. Nazwałem je „dziwnym” i wyjaśniłem w komentarzu, dlaczego tak uważam. Bo spółka napisała, że po przeszukaniu i zabezpieczeniu dokumentów przez CBA wysłała „do służb z własnej inicjatywy” pismo, zapewniające o swojej transparentności.

Dziwne wydało mi się dlatego, że od przeszło roku prezes Karpiński zapewniał oficjalnie, że spółka jest w stałym kontakcie ze „służbami”. Z tego, co mówił na posiedzeniu Rady Miejskiej, zrozumiałem nawet, że spółka konsultuje z owymi „służbami” kolejne posunięcia w przetargowej procedurze. Skoro tak, to nie było powodów zapewniać o „transparentności”. Inna rzecz, że fakt przeszukania zdaje się sugerować, że deklarowana współpraca ze „służbami” jakby kulała.

Prezes zarzucił nam m też manipulację, bo – jak twierdzi – pismo było do prokuratury, nie do CBA. I wcale nie było dziwne. Tyle że mamy na piśmie informację z biura prasowego CBA, że pismo rzeczywiście do tej służby doszło i kiedy wpłynęło.

Bywa, że tezom Ekosystemu przeczą więc fakty i dokumenty, których kopie posiadamy. Przykład: prezes Ekosystemu twierdzi, że opisywane przez nas pismo do związków zawodowych z wnioskiem o zgodę na zwolnienie Jolanty Pituły zostało wysłane 14 lipca 2025. Ma to przeczyć tezie, formułowanej przez informatorów „Wyborczej”, że plany zwolnienia były represją za skargi Jolanty Pituły do rady nadzorczej Ekosystemu. Bo skargi pojawiły się po 14 lipca. Ale my mamy kopie dokumentów, z których jednoznacznie wynika, że to nie było 14 lipca, a dwa tygodnie później, kilka dni po złożeniu skarg przez sygnalistkę.

Co ciekawe, pismo Ekosystemu jest w kilku fragmentach polemiką z różnymi artykułami „Wyborczej”. Ale spółka debaty bynajmniej nie chce. Nie chce nawet publikacji swojej polemiki. Gdyby streścić stanowisko Ekosystemu z siedemnastu stron do jednego zdania, to brzmiałoby: „macie milczeć na nasz temat”. ●

Marcin Rybak

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34439788

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

1 WR

eprasa.pl 1f884914e1

Wieczory w Arsenale
IM. JANA STANIENDY

26.06–05.07.2026

Wrocław | dziedziniec Arsenału | ul. Cieszyńskiego 9

29. Festiwal Muzyki Kameralnej

Roksana Kwaśnikowska
Dyrektorka Artystyczna

Tomasz Kwieciński
Dyrektor Organizacyjny

Piątek **26.06**
20:00 | bilety 48/60 zł
Serenady, serenady...
Orkiestra Wratislavia, R. Kwaśnikowska
Mozart, Czajkowski, Suk, Barber

Sobota **27.06**
20:00 | bilety 48/60 zł
Pieśni wędrownego czeladnika
Royal String Quartet, A. Zubel
Webern, Szymanowski, Schubert, Mahler

Niedziela **28.06**
20:00 | bilety 100/130 zł
„Tribute to Komeda"
Andrzej Jagodziński Trio, A. Wilczyńska, H. Miśkiewicz, R. Majewski
W 95-tą rocznicę urodzin Krzysztofa Komedy
m.in.: „Rosemary's Baby", „Bossanova nr 1", „Szara kolęda", „Do widzenia do jutra" i inne

Poniedziałek **29.06**
20:00 | bilety 48/60 zł
Tansman Trio
Tansman Trio, T. Ritter
Weiner, Françaix, Tansman

Środa **01.07**
20:00 | bilety 48/60 zł
Hipnoza
M. J. Żołnacz, A. Wrona, K. Stanienda
Bach, Reinecke, Clarke, Martin, Wajnberg, Mendelssohn-Bartholdy

Piątek **03.07**
20:00 | bilety 80/100 zł
David Khrikuli gra Chopina
D. Khrikuli, Orkiestra Wratislavia, R. Kwaśnikowska
H. M. Górecki, Zalewski, M. P. Górecki, Chopin

Sobota **04.07**
20:00 | bilety 100/130 zł
Wodecki „Welcome To"
Polyphonics, P. Głowiński
Piosenki Zbigniewa Wodeckiego
m.in.: „Lubię wracać tam gdzie byłem", „Zacznij od Bacha", „Z tobą chcę oglądać świat", „Izolda" i inne

Niedziela **05.07**
20:00 | bilety 48/60 zł
Barokowy finał
A. Rupocińska, D. Tokarek, W. Porębska, A. Markowicz, M. Malinowska, L. Grzanka-Urbaniak
Orkiestra Wratislavia, R. Kwaśnikowska
Bach, Telemann, Vivaldi

www.wieczorywarsenale.eu

Wrocław/34438630

FENOMEN OSOCZA i FIBRYNY

Jedyne przyczynowe leczenie bólu - REGENERACJA KRĘGOSŁUPA, STAWÓW, MIĘŚNI I TKANEK

Jesteśmy w Centrum Terapii Kręgosłupa (SPONDLO-CLINIC group) prowadzone przez dra Jarosława Jawnego- (uznany ekspert w dziedzinie spondyliatrii i znany terapeuta manualny) – który pracuje ponad 30 lat z tkanką łączną a jego zespół to uznani specjaliści w swoich dziedzinach. **Centrum słynie z nowoczesnych i skutecznych metod leczenia kręgosłupa, stawów i mięśni.**

Z jakimi schorzeniami najczęściej trafiają do nas pacjenci?
Z bólami i uszkodzeniami kręgosłupa, kolana, biodra czy też barku (cały aparat ruchu) – uszkodzenie po urazie, przeciążenie, wiek i zwyrodnienie. Tam gdzie inni lekarze nie potrafili pomóc lub chcieli tylko operować. A **dysfunkcje i ból należy leczyć zawsze** i za wszelką cenę. Im wcześniej podejmiemy leczenie tym szybciej i taniej dojdziemy do zdrowia.

Co to jest proloterapia?
Proloterapia to najnowocześniejsza na świecie metoda leczenia i regeneracji kręgosłupa, więzadeł, stawów i mięśni. Podajemy preparat w miejsce uszkodzenia i w punkty sterujące. Likwidujemy ból poprzez **naprawę uszkodzonej** tkanki. Dużą skuteczność osiąga się podając gotowy **kolagen MD. PRP to osocze bogato-płytkowe a i-PRF to fibryna** które uzyskuje się po odwirowaniu z krwi własnej pacjenta. **PRP** to skoncentrowana objętość **płytek krwi** i **czynników wzrostu stymulujące** przebudowę naprawczą. **I-PRF** to najwyższe osiągnięcie medycyny regeneracyjnej, jest świetnie **usieciowana (struktura 3D) i zawiera dodatkowo znaczną ilość komórek macierzystych** (nazywana **jest osoczem III generacji**). Z HBOT (**komora tlenowa** hyperbayczna) działa rewelacyjnie. **Odrasta zwykła, zdrowa tkanka.**

Metody u nas stosowane są uznawane za najlepsze na całym świecie
Dodatkowo aby przyspieszyć proces regeneracji stosujemy proloterapię, terapię manualną, igło-terapię, masaże, trening indywidualny kręgosłupa, kinezyterapię, dietę, ale też fizykoterapię - najnowsze technologie XXI wieku. Dzięki temu uzyskujemy **najwyższą skuteczność.**

Czemu kolagen jest aż tak ważny?
Kolagen a szczególnie fibrynogen jest odpowiedzialny za to, że nasze tkanki są elastyczne i mocne. Jego brak sprzyja uszkodzeniom wielu struktur (kolana, biodra, ale też dyskopatie czy przepukliny).

Czy starszym ludziom można pomóc?
Tak, dostarczamy kolagen w ten sposób, żeby w uszkodzonym miejscu następowała regeneracja. Do **pobudzenia regeneracji** należy podać **czynniki wzrostu(PRP), komórki macierzyste, tlen** i zapewnić nowoczesną rehabilitację. **Zaczynają być sprawni i bez bólu.**

A co z ludźmi po wypadkach lub urazach sportowych?
Ważne jest prawidłowe i szybkie rozpoczęcie leczenia. Zastosowanie **proloterapii z kolagenem, PRP lub i-PRF i właściwej rehabilitacji oraz fizykoterapii na najnowocześniejszym sprzęcie** znacznie skraca czas leczenia i całkowitego wyzdrowienia. Tutaj **HBOT** (hyperbaria tlenowa) czyni wręcz cuda. Mówimy o prawdziwej **rewolucji w regeneracji. Uważa się, że leczenie PRP, i-PRF i kolagenem jest lepsze od innych metod.** Około **90% ludzi po leczeniu u nas** funkcjonuje bez bólu. Nawet u pacjentów ze skierowaniem na operację mamy podobne wyniki.

Czy warto polecić leczenie tlenem pod ciśnieniem (HBOT)?
Tak. Leczenie **tlenem pod wyższym ciśnieniem** to nie moda ale **nowoczesna i bardzo skuteczna** metoda wspomagania terapii w bardzo wielu schorzeniach. Także **znacznie skraca czas leczenia i regeneracji**. Po kilku zabiegach w komorze tlenowej poziom **komórek macierzystych** zwiększa się nawet **7-8 krotnie**. To także skuteczna profilaktyka (**idealna w czasach COVID-19**) oraz najdoskonalszy **doping sportowy i intelektualny**.
Do naszej oferty wprowadziliśmy również INHALACJE WODOROWE, do których stosujemy jedno z najbardziej wydajnych i technologicznie zaawansowanych urządzeń na rynku (HIM-19). Inhalacje te stanowią uzupełnienie prowadzonej terapii - zwiększają odporność organizmu, działają antyoksydacyjnie oraz wspomagająco przy leczeniu wielu chorób (cukrzyca, nadciśnienie, astma, reumatyzm, alergie) oraz stanów zapalnych mięśni i uszkodzeń tkanek miękkich.

WARTO WIEDZIEĆ: Schorzenia, w leczeniu których się specjalizujemy to:
bóle kręgosłupa, dyskopatie (przepukliny), rwa kulszowa, bóle i zawroty głowy, migreny, bóle kończyn, barku, bóle kolan i bioder, łokieć tenisisty, wady postawy i skoliozy, bóle menstruacyjne, nerwobóle oraz wszelkie urazy sportowe i po wypadkach komunikacyjnych. Nasze metody (przy współpracy ze specjalistą stomatologii) są bardzo skuteczne przy **regeneracji stawu skroniowo-żuchwowego oraz przy leczeniu BRUKSIZMU (o ile wiadomo jesteśmy pierwsi)**
Dr Jarosław Jawny prowadzi szkolenia z praktycznego stosowania osocza i fibryny dla lekarzy z całej Polski propagując nowe metody.

ZAPRASZAMY
DO CENTRUM TERAPII KRĘGOSŁUPA,
Wrocław, ul. Wyszyńskiego 116/2,
tel. 71 726-11-71, 503-183-095,
www.ctkregoslupa.pl

Wrocław/34437794

eprasa.pl 1f884914e1

Sprawa Jarosława Sosnowskiego

Tych tropów policja nie sprawdziła

– **Najważniejsze, żeby pobrać teraz próbki DNA.** Nie powinny jednak zajmować się tym jednostki zaangażowane w śledztwo sprzed lat. Bo analizując akta sprawy, można odnieść wrażenie, że Jarosława Sosnowskiego pogrążył układ – mówi senator Grzegorz Fedorowicz.

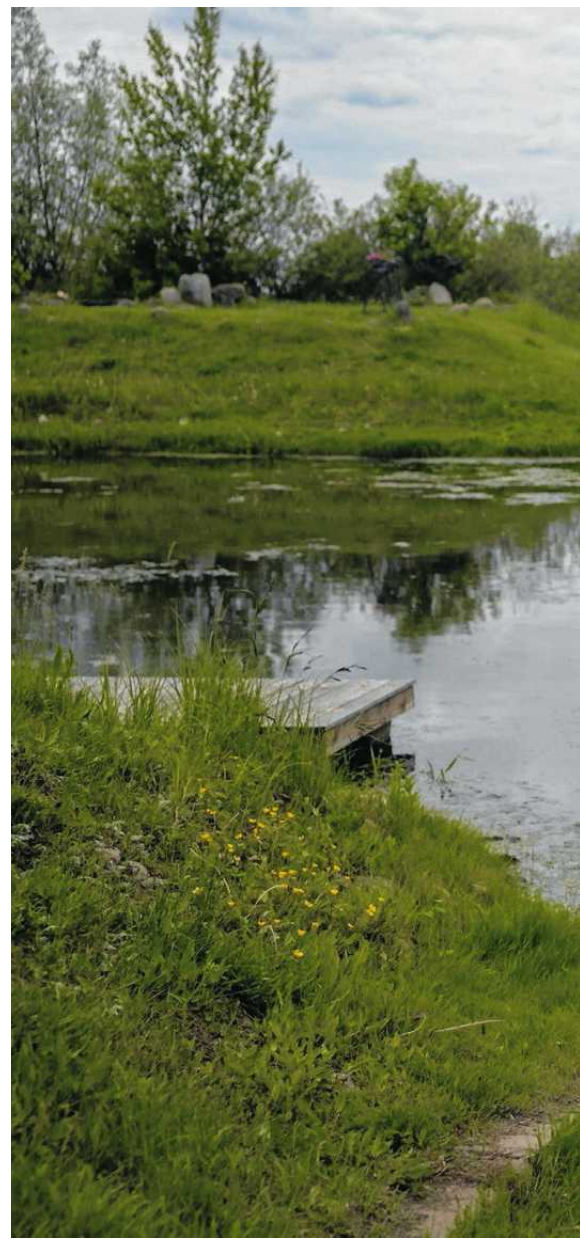

Ewa Wilczyńska

Historii niewinności słyszałem tysiące. Co drugi skazany jest niewinny albo jego wina jest mniejsza niż opisana w wyroku. Tak też najpierw potraktowałem to, co opowiadała mi siostra Jarosława Sosnowskiego – mówi Grzegorz Fedorowicz, były Dyrektor Generalny Służby Więziennej, obecnie senator, wiceprzewodniczący Komisji Praw Człowieka i Praworządności.

Jednak przeczytał akta sprawy. I ogarnął go smutek, że w więzieniu siedzi niewinny człowiek. – Doszedłem do stuprocentowej pewności. Inaczej nie zajmowałbym się tą sprawą. To jest kwestia mojej reputacji. Nie mógłbym bronić mordercy – zaznacza.

Ruszył machinę. Zaangażował kancelarię radcy prawnego Adama Jasinskiego, ten stworzył analizę prawną, którą Fedorowicz przekazał Rzecznikowi Praw Obywatelskich. RPO złożył wniosek o kasację wyroku do Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu wymienił długą listę błędów i zaniechań w śledztwie.

WNIOSEK DO SN

RPO zarzucił sądowi, że nie ustalił, czy policjanci manipulowali nagraniami z przesłuchania Sosnowskiego. Że nie zbadał także, czy przyznanie się zostało wymuszone siłą i groźbą. Tak osakrżony twierdził w sądzie. RPO zauważył też, że zignorowano próby Sosnowskiego odwołania przyznania się do winy w trakcie badania psychiatrycznego.

Późniejsze wyjaśnienia o przemocy ze strony policjantów sąd uznał za linię obrony. I skazał Jarosława Sosnowskiego na 25 lat więzienia za zabójstwo 26-letniej Małgorzaty w listopadzie 2004 roku koło dyskoteki Faraon w Lądku.

Przyznanie było kluczowe dla sądu, choć kompletnie nie zgadzało się dowodami rzeczowymi. Za to niemal dokładnie pokrywało się z treścią notatki sporządzonej przez policję jeszcze przed pierwszym przesłuchaniem.

„Z opinii biegłych wynikało, że sposób działania sprawcy podany w wyjaśnieniach oskarżonego nie odpowiada rzeczywistym obrażeniom ofiary" – zauważył RPO we wniosku o kasację wyroku.

Zwrócił też uwagę na ułomność rozpoznania Sosnowskiego przez szatniarza, jako tego, który w nocy przyszedł z kluczykiem Małgorzaty. W sądzie już tego nie potwierdził.

RPO zarzucił śledczym, że niemal automatycznie, bo już na pierwszej karcie akt sprawy, wytypowali oskarżonego i zaniechali jakichkolwiek innych czynności, które pozwoliłyby ustalić sprawców.

Nie zbadano na przykład, skąd w drogach oddechowych Małgorzaty znalazła się ziemia. Nie ustalono, jak powstały liczne rany na jej ciele.

A przede wszystkim pominięto badania DNA dwóch włosów znalezionych na majtkach kobiety. Nie należały do Jarosława Sosnowskiego. Nigdy nawet nie podjęto próby sprawdzenia, czyje są.

DWA WŁOSY

– To nasza największa nadzieja – mówi Grzegorz Fedorowicz. – Nie da się już sprawdzić, do kogo należały ślady butów, bo nikt już nie trzyma tych sprzed 20 lat. Z kolei ubrania Małgorzaty oddano rodzinie. Zniszczono także inne dowody znalezione na miejscu zbrodni – gumy do żucia czy flaszkę wódki. Zgodnie z prawem można było to zrobić po pięciu latach od prawomocnego wyroku. Jednak teraz metody są o wiele bardziej dokładne, może dałoby się coś na nich znaleźć, ale to już niemożliwe. Zresztą samych włosów też już nie ma. Zostały jednak wyniki i wciąż można je porównywać, tylko trzeba odtworzyć metodę.

Włosy sprawdzono pod kątem mtDNA, która pozwala określić pokrewieństwo w linii matczynej.

Pierwszy przebadany włos miał 1,3-centymetra, był skręcony, biegły jego kolor określił jako średni lub ciemny blond. Drugi blisko 3-centymetrowy był złotobrązowy, również w odcieniu od średniego do ciemnego.

W trakcie śledztwa sprzed lat kod mtDNA porównano tylko z próbkami od Małgorzaty i Jarosława. Nie pytano nawet, kto inny z uczestników dyskoteki, miał takie włosy.

Nie sprawdzano także, kto nosił koszulkę polo. Szatniarz zapamiętał, że taką miał chłopak, który przyszedł z numerkiem Małgorzaty. O ile faktycznie go zapamiętał, bo tamtej nocy w dyskotece były tłumy. Ktoś jednak przyniósł numerek 33, wisiał tam do rana, gdy o kurtkę zapytała siostra ofiary, gdy jej szukała. Szatniarz zeznał, że chłopak się nie wyklócał, gdy mu jej nie wydał.

Świadkowie wymieniali nazwiska tych, którzy bawili się w Lądku, ale policja nie wzywała ich na przesłuchania.

W PIERWSZYM TOMIE

– Jest takie powiedzenie; zabójca jest w pierwszym tomie akt. I tu także pojawiają się nazwiska, które trzeba byłoby sprawdzić. Ale są także tacy, których nigdy nie przesłuchano. Mamy z mecenasem swoje podejrzenia, nie chcemy jednak o nich mówić. Jeszcze jest na to za wcześnie, potrzebne są dowody – mówi Fedorowicz.

Na pewne osoby, jako rzekomych sprawców, wskazują mieszkańcy miejscowości. Kilkoro z nich swoje zeznania złożyło przed notariuszem.

Poprosili o utajnienie danych, bo boją się zemsty. Powiedzieli jednak o swoich przypuszczeniach, bo żal im, że Jarosław Sosnowski siedzi, choć jest niewinny. Podkreślają, że nikt z okolicy ani przez chwilę nie wierzył, że to on zabił Małgorzatę.

Mówią przede wszystkim o dwóch mężczyznach. Obydwaj z wysoko postawionych rodzin. O jednym opowiadają, że jest agresywny, wymieniają kogo pobił, komu groził, jak wyzywał. O drugim, że słownie potrafił przywalić. I wszystko im było wolno.

Mieszkańcy opowiadają, gdzie ci dwaj byli widziani tamtej nocy, co mówili już po zbrodni, łącząc to ze śmiercią Małgorzaty.

O śledztwie sprzed lat nie mają najlepszego zdania. Powtarzają: „wielu uczestników dyskoteki nigdy nie było przesłuchiwanych". Dodają: „nie wiem, dlaczego".

Te zeznania pełnomocniczka rodziny dołączyła do wniosku do Sądu Najwyższego o wznowienie sprawy. Wniosek w 2021 roku oddalono, bo nikt nie był bezpośrednim świadkiem.

> *Przyznanie było kluczowe dla sądu, choć kompletnie nie zgadzało się dowodami rzeczowymi*

Rodzina Jarosława przez lata próbowała udowodnić jego niewinność. – Nie walczyłabym, gdybym miała jakiekolwiek wątpliwości. Uważałabym, że swoje musi odsiedzieć – mówi jego siostra. Długo nie było ich jednak stać, by opłacać obrońcę. Wielu nie chciało.

Działania senatora Fedorowicza, kancelarii Jasinskiego i RPO doprowadziły do warunkowego przedterminowego zwolnienia z więzienia Sosnowskiego. Wyszedł z więzienia w Strzelinie 21 kwietnia 2026 roku. Wniosek złożył dyrektor więzienia. Główny powód: bardzo dobre sprawowanie. O wyjściu zdecydował Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

Termin w Sądzie Najwyższym nie został jeszcze wyznaczony.

Sprawę zabójstwa Małgosi przejęła Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze. – Postępowanie pozostaje w toku, a jego czynności objęte są tajemnicą postępowania przygotowawczego – informuje jedynie rzeczniczka Ewa Antonowicz.

POSZUKIWANIA MAŁGORZATY

Mężczyźni z wpływowych rodzin, o których wspominali mieszkańcy, nigdy nie zostali przesłuchani.

W aktach znajdują się jednak także wyjaśnienia, w których ważne wątki się urywają, brakuje potwierdzenia, jak było naprawdę.

Na przykład co do zeznań złożonych przez chłopaka, który blisko kolegował się z Małgorzatą oraz całej jego rodziny.

Ich dom był pierwszym miejscem, w którym szukali jej bliscy. Siostra i koleżanka przyjechały prosto z dyskoteki o 4 w nocy. Pytały o nią wcześniej znajomych w Faraonie, myślały, że w końcu się znajdzie, ale w szatni została tylko jej kurtka.

Bliscy zeznawali później, że Małgorzata była zamknięta w sobie, nie nawiązywała szybko znajomości, nie miała ich zbyt wiele. Nie wierzyli, by dobrowolnie poszła z kimś obcym. Według nich nie miała chłopaka, ale kolegów, tak. Najwięcej czasu spędzała z tym, do którego pojechały, w wakacje razem pracowali za granicą. Na tamtej dyskotece miała o nim opowiadać innemu znajomemu, była zła, że się nie pojawił.

Gdy siostra i koleżanka pierwszy raz zjawiły się w jego domu, ojciec powiedział, że go nie ma. Zauważyły, że był pijany. Przegonił je. Siostra Małgorzaty jeszcze dzwoniła na ich telefon domowy dwa razy, ale usłyszała, że nie wrócił. Rozmawiała z kobietą, mogła to być siostra. Poprosiła ją, żeby do niej oddzwonił, czy widział Małgorzatę. Obiecała, że przekaże. Jak siostra dzwoniła po raz trzeci, około szóstej, telefon był wyłączony.

eprasa.pl 1f884914e1

• **Jarosław Sosnowski**

FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zaalarmowała swą drugą siostrę i jej męża, zaczynało świtać, kiedy jechali do domu rodziny. Otworzyli im rodzice, za matką weszły do jego pokoju bliskiego kolegi Małgosi. Był przykryty kołdrą. Siostra zapytała, czy był w Lądku i widział Małgorzatę. Odpowiedział, że nie był i nie widział. Zapamiętała, że mówił to krzykiem, jakby był zły. Wytłumaczyła sobie, że dlatego, że tak wcześnie go obudziła.

Rodzina później zeznała, że tak naprawdę był w domu, kiedy go wcześniej szukały.

Podawali różne powody, dla których skłamali. Siostra że nie chciała, żeby jeszcze gdzieś wychodził, bo był pijany. Ojciec, że nie spodobała mu się ta dziewczyna, która przyjechała i chciał, żeby już poszła.

Każdy podawał inną godzinę, o której wrócił. Siostra, że po drugiej, matka, że o trzeciej, a on sam, że o pierwszej.

Jego kolega, z którym pił wódkę, mówił z kolei o godzinie drugiej. Świętowali jego imieniny. Byli w barze, potem z jeszcze jednym znajomym u tamtego w domu. Gdy skończyli flaszkę, zadzwonili po kolegę z autem, przyjechał ze swoją dziewczyną. Pojechali po wódkę, a w drodze powrotnej zatrzymali się przed dyskoteką. Zeznawali, że wypalili papierosy, wypili po kubku alkoholu i pojechali.

Kolega Małgorzaty mówił, że nie wchodzili do środka. Inni przyznali, że jeden wszedł, skorzystać z toalety. Wymienił kilka nazwisk osób, które spotkał w przedsionku. Małgorzaty nie widział. To było mniej więcej w czasie, gdy zniknęła z dyskoteki.

ŚLADY ZBRODNI

Niepełne jest także przesłuchania chłopaka, który widział ją jako ostatni.

To jemu się skarżyła, że tamtego nie ma. Zatańczyli, zapamiętał, że do utworu „Lecę, bo chcę". Po północy widzieli ich jeszcze inni imprezowicze. Zeznał, że „od czasu rozstania z Małgorzatą nie widział jej do odjazdu z dyskoteki". Jak wyglądało ich rozstanie, nie powiedział.

Braki w przesłuchaniach nie muszą od razu świadczyć o winie. Chodzi o to, że nie potwierdzano praktycznie żadnych zeznań, jedynie te dotyczące Jarosława Sosnowskiego. Zresztą na komisariacie przesłuchano tylko kilkunastu chłopaków, którzy bawili się na dyskotece. Faron przyciągał młodych z całej okolicy.

W przestępstwie prawdopodobnie brało udział więcej osób. Znalezione włosy wskazują na dwie, ale nie każdy, kto w nim uczestniczył, musiał zostawić ślady.

I czy w ogóle do przestępstwa doszło w lesie, gdzie znaleziono zwłoki? Na to pytanie opowiedziałaby ziemia z dróg oddechowych Małgorzaty, gdyby została dokładnie przebadana. Już sama obecność może jednak wskazywać, że została tam wepchana. Śledczych nie zastanowiło, że wtedy ziemia w lesie była zmrożona, przysypana śniegiem. Byłoby trudniej ją zgarnąć niż na przykład w przydomowej szklarni.

Liczba obrażeń Małgorzaty może za to wskazywać, że gwałt trwał dłużej. Miała sińce na barkach, biodrach, liczne zadrapania na szyi i klatce piersiowej, otarcia na nosie, policzkach, łokciach, pośladku, kolanach, nieco poniżej pachwiny.

Zastanawiająca jest także ilość alkoholu w jej krwi – biegli stwierdzili 1,89 promila. Bliscy zeznali, że przed imprezą wypili z nią pół litra wódki w pięć osób, to było jednak kilka godzin wcześniej. Na dyskotece popijała prawdopodobnie piwo.

Nikt nie zapamiętał, żeby była pijana. Ostatni raz widziano ją pół godziny po północy. Jej ciało znaleziono dopiero następnego dnia w zagajniku oddalonym o jakieś pół kilometra od dyskoteki.

UKŁAD

Idę do domów czterech mężczyzn, którzy pojawiają się w opowieściach mieszkańców. W jednym zamykają mi bramę przed nosem, widzę, jak dwie osoby chowają się do domu.

W kolejnym przez okno pan przekonuje, że wcale tu taki nie mieszka, choć jestem przekonana, że mam dobry adres. W dwóch następnych słyszę, że to nękanie i żeby dać im spokój. Psy skaczą do bramy.

– Niech pani się odsunie, bo jeszcze ugryzie – mówi mężczyzna. Psa nie odwołuje.

Jeden z mężczyzn, którego nazwisko pojawiało się w opowieściach mieszkańców, popełnił kilka tygodni temu samobójstwo. Jego bliscy mówią, że to właśnie przez nękanie. Nic więcej powiedzieć nie chcą.

– Najważniejsze teraz jest, żeby policja dokładnie pobrała materiał od wielu, wielu osób. Powinni dopilnować, żeby próbki dostarczyły wojewódzkie komendy, a nie lokalne, które były zaangażowane w śledztwo. Bo analizując akta sprawy, można odnieść wrażenie, że Jarka pogrążył jakiś układ – mówi senator.

Siostra Jarosława podkreśla, że w okolicy nigdy ich nie traktowano jak rodziny mordercy. – Współczuli nam – mówi. Sama przeżywa cały czas, a ich matkę to cierpienie wykończyło, że ma syna w więzieniu.

Jarosław pierwsze, co zrobił na wolności, to poszedł na jej grób. Postawił znicz w kształcie serca.

Dobrze czuje się po powrocie. Do rodzinnego domu już nie wrócił, sprzedali go. Siostra z ojcem zamieszkali w mieście. Wprowadził się do nich. Mieszkańcy rozpoznają go z mediów, które pokazywały, jak walczył o wolność i wychodził z więzienia.

– Wszyscy są tacy mili. Zaczepiają mnie na ulicy, gratulują, że w końcu się udało i jestem po tej stronie. ●

OGŁOSZENIE Wrocław/34438405

Zawodowcy 2026

Wybierz zawód przyszłości!

Centrum Kształcenia Ustawicznego
CKZ WROCŁAW
ezn elektroniczne zakłady naukowe
LZN
TECHNIKUM NR 15
18
ZSE
TECHNIKUM NR 19 WE TYMROCŁAWIU
ZS NR 3
5 ZSE
Wrocław ZS Nr2
ZS6 TECHNIKUM nr 15
ZSEA
Z$E-

eprasa.pl 1f884914e1

Magda Nogaj

Rząd chce ukrócić działalność oszustów, którzy żerują na ludzkim cierpieniu, podszywają się pod lekarzy i oferują „magiczne" środki zamiast sprawdzonego leczenia. Nowelizacja ustawy o Rzeczniku Praw Pacjenta, nazywana „lex szarlatan", ma zapewnić, że świadczenia zdrowotne będą zgodne z aktualną wiedzą medyczną, zweryfikowaną naukowo i bezpieczną oraz dostarczyć realnych narzędzi prawnych do reagowania na zjawiska pseudomedyczne.

ROZMOWA Z
PROF. KRZYSZTOFEM SIMONEM
ordynatorem oddziału zakaźnego w szpitalu przy ul. Koszarowej we Wrocławiu

MAGDA NOGAJ: Od lat walczy pan z pseudoekspertami i fake newsami na temat zdrowia. Wiele osób przekonuje i równie wiele wierzy, że szczepionki powodują autyzm, a nowotwory najlepiej leczyć dużymi dawkami witaminy C. Do tej pory szerzyciele takich teorii byli bezkarni. Ustawa „lex szarlatan" ma to zmienić. Według pana będzie skuteczna?
PROF. KRZYSZTOF SIMON: – Coś trzeba zmieniać w naszej rzeczywistości. Jesteśmy społeczeństwem, jakim jesteśmy, częściowo źle wykształconym, częściowo prymitywnym. Wiele osób jest mądrych i dobrych, ale to jest niestety mniejszość. Dezinformacja z prostym przekazem nienaukowym przybija się do ludzi. Nie przebija się natomiast taki czy inny profesor.

Też staram się mówić prostym językiem, ale z efektem różnie bywa. Polacy bardziej wierzą, gdy jakiś facet mówi, że tabletka amantadyna działa znakomicie i 95% ludzi po niej zdrowieje.

Uchodziła za cudowne panaceum na Covid-19, którego działanie było ukrywane w wyniku zmowy elit...
– Ktoś, kto takie rzeczy opowiada, powinien zostać natychmiast aresztowany. Zamiast tego trzy lata bronili go różni ludzie ze środowisk konserwatywnych. To tylko przykład. Facet się fortuny dorobił na krzywdzie ludzi, którzy wierzyli, że biorąc lek, który w ogóle nie działa, uratują sobie życie. Nie stosowali natomiast terapii zalecanych przez gremia naukowe. A specjaliści byli obśmiewani albo grożono im śmiercią, tak, jak mnie.

Dlaczego według pana ludzie ufają pseudoekspertom?
– To się od średniowiecza ciągnie. Nie tylko zresztą u nas, przecież minister zdrowia Ameryki mówi, że szczepienia są szkodliwe, choć trochę już zmienia zdanie. A w naszym Sejmie pojawili się ultraprawicowi działacze z antyszczepionkowcami, żeby udowadniać, że szczepionki na HPV szkodzą. Manipulowali danymi na temat powikłań, a zupełnie pomijali informacje, że tam, gdzie szczepią na HPV od wielu lat, np. w Szkocji czy Australii, prawie nie ma przypadków raka szyjki macicy. To potężny argument za szczepieniami, ale dla nich nie istniał.

Przychodzą do mnie na konsultacje do gabinetu pacjenci i rzucają, że mają biorezonans zrobiony. To nie jest rezonans magnetyczny, badanie

• **Prof. Krzysztof Simon** FOT. KRZYSZTOF ĆWIK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Prof. Simon:

„Lex szarlatan" to ważne minimum

Przychodzą do mnie pacjenci i rzucają, że mają zrobiony tzw. biorezonans, z którego wynika, że mają na przykład pasożyta w oku, nowotwór płuca, czy marskość wątroby. Ręce opadają – mówi prof. Krzysztof Simon, lekarz z Wrocławia.

eprasa.pl 1f884914e1

radiologiczne, tylko tzw. biorezonans. I na jego podstawie taka osoba mówi, że ma pasożyta w oku, nowotwór płuca i marskość wątroby. Przecież to jest stek bzdur. Jak można płacić za to i w cokolwiek takiego wierzyć?

Ktoś tych ludzi ewidentnie naciąga. Tego typu praktyki są nastawione wyłącznie na zysk.

A słyszała pani o takiej metodzie jak chelatacja? Stosujemy ją przy oczyszczaniu organizmu z metali ciężkich. Ale chelatować dlatego, że ktoś ma miażdżycę, to trzeba na głowę upaść. A jednak się to dzieje.

Właśnie walce z taką działalnością ma służyć „lex szarlatan". Jak ktoś takimi pseudonaukowymi praktykami oszukuje ludzi dla zysku, to państwo będzie go karać i to grubo karać.

Jak działa taki szarlatan?

– Ludzie nabierają się na dobrą otoczkę pseudowiedzy. Jeszcze cena musi być odpowiednia. Jak mają usługę za darmo, to patrzą na to podejrzliwie. Gdy natomiast coś jest za duże pieniądze, to z pewnością musi być dobre.

Na pewno to efekt desperacji. Gdy osoba z rakiem słyszy od lekarza, że jest nieuleczalny, chce by pseudoekspert miał rację, gdy mówi: weźmiesz tabletkę i będziesz zdrowy.

– Tak, zioła weźmiesz, założysz pas ze srebra i na pewno raka trzustki wyleczysz. Przecież ci ludzie giną w sposób straszny, bo takie „terapie" mogą doprowadzić do nieszczęścia. Jednak każdy ratuje się jak może.

Wspominał pan, że ważne jest uświadamianie, tymczasem przedmiot szkolny edukacja zdrowotna nie jest obowiązkowy i mało który uczeń na niego uczęszcza.

– Edukacja prozdrowotna od najmłodszych klas jest bardzo potrzebna. Nie wiem, dlaczego część ludzi ją odrzuca z powodu treści dotyczących seksualności. Przecież życie seksualne jest takim samym elementem życia człowieka jak spożywanie pokarmów. Według mnie to reakcje wynikające z niewiedzy. Efekt tego jest taki, że młodzi ludzie rozpoczynają współżycie, a potem zakażają się kiłą czy HIV.

Wydaje się jednak, że Ministerstwo Edukacji Narodowej wystraszyło się presji środowisk prawicowych oraz episkopatu i poprzestało na dobrowolności.

– No i to jest tragiczne. To mnie odstręcza od tych środowisk, choć zawsze byłem nastawiony patriotycznie. Religijnie to może nie, ale jako chrześcijanin. Tymczasem u nich to się rozjeżdża zupełnie. Przecież chrześcijaństwo ma szerzyć dobro, wiedzę, a nie ciemnogród. Jest masa mądrych księży i biskupów, którzy wcale takich rzeczy nie mówią.

Spora część społeczeństwa wystraszyła się jednak haseł o „seksualizacji dzieci". Czy decyzja MEN nie wskazuje na to, że nawet w kwestii bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli bardziej liczy się u nas interes polityczny, a nie racjonalizm?

– Oczywiście polityka to jest umiejętność kalkulowania. W czasie epidemii Covid-19 usłyszałem od głównych osób w Polsce: nie możemy takich czy innych restrykcji wprowadzić, bo stracimy wyborców. Był szczyt epidemii, a oni przeprowadzali wybory. Przecież człowiek normalnie myślący w głowę by się stuknął.

Dla mnie edukacja prozdrowotna jest bardzo ważnym elementem kształcenia nowoczesnego społeczeństwa i tak jest w większości cywilizowanych krajów. My jeszcze jesteśmy w tej kwestii zaściankowi. Uważamy: moja chata z kraja, robię, co chcę, bo moje podwórko.

W komentarzach pod naszą poprzednią rozmową pojawił się argument, że za leczenie osób wierzących w pseudonaukę płacimy wszyscy z naszych składek. Czy pana zdaniem powinno się wprowadzić w Polsce prawo, by obciążać kosztami leczenia osoby, które świadomie zrezygnowały z metod naukowych na rzecz „cudownych leków" szarlatanów?

– Jeżeli ktoś się truje jakimiś specyfikami, nie szczepi się, choć państwo oferuje prawidłowy sposób postępowania, a potem w razie powikłań żąda opieki, uważam, że to on powinien ponieść koszty. Przecież jeśli chodzi o szczepionki, to ogół społeczeństwa ma z tego zyski. Niech pani weźmie średnią życia przed II wojną światową w Polsce. Wynosiła 47 lat, a teraz to 85 lat. Zawdzięczamy to higienie, dostępowi do lepszych metod leczenia, ale też programowi szczepień. Obecnie prawie nikt nie umiera na choroby zakaźne w tym kraju.

Natomiast jeśli ktoś się nie szczepi, a potem choruje, to za jego leczenie tak naprawdę pani płaci i ja płacę. A może ja nie chcę? On nie chce się szczepić, a ja nie chcę płacić za jego leczenie, skoro się nie zaszczepił, gdy oferowaliśmy mu to z naszych składek.

Zdarzyło się panu kiedyś leczyć ofiarę jakiejś pseudonaukowej terapii?

– Ciągle. Najczęściej zgłaszają się osoby, którym szarlatani zalecili na boreliozę np. leki na trąd, choć leczy się ją łatwo, dostępnymi na świecie lekami. Są też osoby, którym wmówili zakażenia patogenami, których w ogóle na terenie Europy nie ma. Przychodzą i są zrozpaczeni. Zestresowani, że mają taką czy inną tropikalną chorobę. Albo ktoś im wcisnął taką ciemnotę, albo sami ją sobie wmówili, bo w internecie są różni youtuberzy, influencerzy, opowiadający bzdury. Inni ludzie słuchają i jak nie mają dystansu, wiedzy, wykształcenia.

To tak jak ja bym dyskutował o budowie łodzi podwodnej. Mogę powiedzieć, że ona jest długa, czarna i zwykle strzela torpedami lub rakietami, ale moja wiedza o konstrukcji na tym się kończy. A u nas wszyscy się znają na medycynie i nawet politycy nie mający o niej za bardzo pojęcia prowadzą deliberacje na ten temat.

Jeśli ktoś się nie szczepi, a potem choruje, to za jego leczenie tak naprawdę pani płaci i ja płacę

Pamiętam, jak prezydent Andrzej Duda mówił, że jest przeciwnikiem obowiązku szczepień.

– Strasznie się wściekłem wtedy. Publicznie powiedziałem, że to niedopuszczalne w cywilizowanym państwie, żeby prezydent coś takiego mówił. Skontaktowała nas jego kancelaria, rozmawiał ze mną i wycofał się z tych słów.

Zrobił to w rozmowie z panem, ale publicznie wysłał komunikat do swoich wyborców, że wspiera ich wolnościowe teorie.

– Co to znaczy wolnościowe? Tam, gdzie zaczyna się szkodzić komuś innemu, kończy się wolność. Skoro jesteśmy za samodecydowaniem, to może jeszcze pozwólmy siadać pijanym za kierownicę? To to samo.

Myśli pan, że Karol Nawrocki przyjmie bardziej odpowiedzialną postawę i podpisze ustawę „lex szarlatan"?

– Mam nadzieję, że będzie się kierował dobrem narodu. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34439458

Prezydent Wrocławia

ogłoszenie

o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Zawiadamiam o rozpoczęciu konsultacji społecznych **projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Michała Płońskiego i Jana Rubczaka we Wrocławiu** (nr planu 841 w SIP) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Konsultacje społeczne trwają od 19 czerwca do 17 lipca 2026 r.

W trakcie konsultacji społecznych możesz złożyć uwagę oraz wziąć udział w spotkaniu otwartym i geoankiecie.

Uwagę do projektu planu miejscowego możesz złożyć w podanym powyżej terminie za pomocą formularza („Pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego") w formie:
- elektronicznej:
  - **na adres do e-Doręczeń: AE:PL-95179-82549-VVTFT-27**, Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław,
  - na adres mailowy Wydziału Planowania Przestrzennego: wpl@um.wroc.pl,
  - na skrytkę ePUAP: /umwroclaw/SkrytkaESP,
- papierowej na adres: Urząd Miejski Wrocławia, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław,
- podczas spotkania otwartego.

W uwadze podaj:
- imię i nazwisko albo nazwę,
- adres zamieszkania lub siedziby oraz e-mail,
- oznaczenie nieruchomości, której dotyczy uwaga,
- czy jesteś właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości, której dotyczy uwaga.

Spotkanie otwarte wraz z prezentacją projektu planu miejscowego odbędzie się w dniu **30 czerwca 2026 r. o godz. 16:00** zdalnie, czyli za pomocą środków porozumiewania się na odległość poprzez jednoczesną transmisję obrazu i dźwięku (online).

Wszystkie niezbędne dokumenty i informacje, tj. projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, a także geoankieta, formularz („Pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego") oraz instrukcja i link do spotkania otwartego dostępne są na stronach internetowych:
https://bip.um.wroc.pl/artykuly/133/wylozenia-konsultacje-spoleczne https://geoportal.wroclaw.pl/mpzp/841

Niezależnie od konsultacji społecznych, projekt planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko jest dostępny w Wydziale Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław.

Podstawa prawna: art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538) oraz uchwała Rady Miejskiej Wrocławia Nr VI/92/24 z dnia 11 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Michała Płońskiego i Jana Rubczaka we Wrocławiu.

Wrocław, dnia 19 czerwca 2026 r. – data ogłoszenia

Z up. Prezydenta Wrocławia
Dyrektor Departamentu
Urbanistyki i Architektury
Jacek Barski

Informacje dotyczące przetwarzania Pani/Pana danych osobowych:
1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Prezydent Wrocławia. Kontakt: Urząd Miejski Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław, wpl@um.wroc.pl, tel. 71 777 73 25, adres e-Doręczeń: AE:PL-95179-82549-VVTFT-27,
2. Będziemy przetwarzać Pani/Pana dane osobowe w celu realizacji procedury sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
3. We wszystkich sprawach związanych z przetwarzaniem Pani/Pana danych osobowych oraz realizacją przysługujących praw, można skontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych przez adres iod@um.wroc.pl albo numer tel. 71 777 77 24.
4. Pełen zakres informacji nt. przetwarzania danych osobowych znajduje się na stronie internetowej bip.um.wroc.pl w zakładce „planowanie przestrzenne" oraz w siedzibie Administratora.

Powyższą informację przekazujemy w związku z obowiązkami, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34439459

Prezydent Wrocławia

ogłoszenie

o zamieszczeniu danych o projekcie planu miejscowego w publicznym wykazie danych

Zawiadamiam o zamieszczeniu danych o **projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Michała Płońskiego i Jana Rubczaka we Wrocławiu** (nr planu 841 w SIP), a także o prognozie oddziaływania na środowisko i opracowaniu ekofizjograficznym, oraz o opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie na stronie internetowej: https://bip.um.wroc.pl/karty-informacyjne-sios/139

Uwagę i wniosek do projektu planu miejscowego wraz z niezbędną dokumentacją sprawy możesz złożyć od 19 czerwca do 17 lipca 2026 r. za pomocą formularza („Pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego") w formie:
- elektronicznej:
  - **na adres do e-Doręczeń: AE:PL-95179-82549-VVTFT-27**, Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław,
  - na adres mailowy Wydziału Planowania Przestrzennego: wpl@um.wroc.pl,
  - na skrytkę ePUAP: /umwroclaw/SkrytkaESP,
- papierowej na adres: Urząd Miejski Wrocławia, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław,
- podczas spotkania otwartego.

W uwadze i wniosku podaj:
- imię i nazwisko albo nazwę,
- adres zamieszkania lub siedziby oraz e-mail,
- oznaczenie nieruchomości, której dotyczy uwaga i wniosek,
- czy jesteś właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości, której dotyczy uwaga i wniosek.

Spotkanie otwarte wraz z prezentacją projektu planu miejscowego odbędzie się w dniu **30 czerwca 2026 r. o godz. 16:00** zdalnie, czyli za pomocą środków porozumiewania się na odległość poprzez jednoczesną transmisję obrazu i dźwięku (online).

Wszystkie niezbędne dokumenty i informacje, tj. projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, a także formularz („Pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego") oraz instrukcja i link do spotkania otwartego dostępne są na stronach internetowych:
https://bip.um.wroc.pl/artykuly/133/wylozenia-konsultacje-spoleczne https://geoportal.wroclaw.pl/mpzp/841

Prezydent Wrocławia przedstawi propozycję rozpatrzenia złożonych w terminie wniosków i uwag.

Podstawa prawna: art. 21 ust. 2 pkt 2, 5, 7 i pkt 23 lit. d, art. 39 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670) oraz uchwała Rady Miejskiej Wrocławia Nr Vi/92/24 z dnia 11 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Michała Płońskiego i Jana Rubczaka we Wrocławiu.

Wrocław, dnia 19 czerwca 2026 r. – data ogłoszenia

Z up. Prezydenta Wrocławia
Dyrektor Departamentu
Urbanistyki i Architektury
Jacek Barski

Informacje dotyczące przetwarzania Pani/Pana danych osobowych:
1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Prezydent Wrocławia. Kontakt: Urząd Miejski Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław, wpl@um.wroc.pl, tel. 71 777 73 25, adres e-Doręczeń: AE:PL-95179-82549-VVTFT-27,
2. Będziemy przetwarzać Pani/Pana dane osobowe w celu realizacji procedury sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
3. We wszystkich sprawach związanych z przetwarzaniem Pani/Pana danych osobowych oraz realizacją przysługujących praw, można skontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych przez adres iod@um.wroc.pl albo numer tel. 71 777 77 24.
4. Pełen zakres informacji nt. przetwarzania danych osobowych znajduje się na stronie internetowej bip.um.wroc.pl w zakładce „planowanie przestrzenne" oraz w siedzibie Administratora.

Powyższą informację przekazujemy w związku z obowiązkami, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679.

eprasa.pl 1f884914e1

• **Paweł Wojdat, dyżurny operacyjny wrocławskiego lotniska** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jessica Krysiak

Dyżurni operacyjni pokazali nam, jak naprawdę działa wrocławskie lotnisko

To chaos, ale kontrolowany

Choć dla pasażerów ich praca często pozostaje niewidoczna, to właśnie dyżurni operacyjni czuwają nad tym, by lotnisko działało bez zakłóceń. Pokazali nam, jak wygląda ich codzienność poza wzrokiem podróżnych.

Paweł Wojdat pracuje na wrocławskim lotnisku od 15 lat. Dyżurnym operacyjnym jest od stosunkowo niedawna, ale – jak mówi – nikt tej funkcji nie obejmuje z przypadku.

– Przyszedłem na bagażownię na dwa miesiące zarobić i tak mnie wchłonęło lotnisko w swoje struktury, że jestem tu już 15 lat. Po szczeblach piąłem się na samą górę – wspomina.

Zaczynał jeszcze na starym lotnisku. Z tamtego czasu pamięta sytuację, która wtedy wydawała się granicą możliwości: lądowanie sześciu samolotów naraz. Dziś sześć maszyn na płycie to zwykły dzień pracy, a rotacje samolotów są standardem.

W Porcie Lotniczym Wrocław pracuje około trzech tysięcy osób, ale dyżurnych operacyjnych jest tylko dziesięciu. To więc jedna z najmniejszych, a jednocześnie najbardziej odpowiedzialnych grup.

Wojdat pokazuje nam centrum dowodzenia. To niewielkie pomieszczenie, z którego koordynowane jest całe funkcjonowanie lotniska.

Są tu monitory, systemy pogodowe, podgląd oświetlenia nawigacyjnego i baza danych lotów.

– Wszystko, co dzieje się na lotnisku, trafia do nas. Analizujemy ustawienie maszyn na płycie, kontrolujemy, czy pracownicy stosują procedury i reagujemy na każde odstępstwo – opowiada Paweł. – Tu wszystko dzieje się jednocześnie. Śmiejemy się, że mamy tu chaos, ale on jest taki kontrolowany.

Na jednym z ekranów widać AWOS, czyli system podający kierunek wiatru, opady i widzialność.

– To jest nam potrzebne, żeby wdrażać procedurę niskiej widzialności. Wtedy włączamy ILS (system nawigacyjny, wspomagający lądowanie – red.) i samoloty mogą lądować praktycznie po ciemku – tłumaczy dyżurny.

Obok działa AODB, oficjalny system przydzielania stanowisk. Każdy przylot i odlot musi mieć swoje miejsce, a dyżurni na bieżąco sprawdzają, czy rotacje nie będą ze sobą kolidować. – Patrzymy, co do nas leci i czy stanowisko będzie wolne. Wszystko musi działać jak w zegarku – opowiadają.

Śledzą też oświetlenie nawigacyjne. Tym systemem steruje Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, więc obserwują tylko, czy wszystko jest sprawne.

– Jeśli jakaś lampa nie świeci, dzwonimy do energetyki – wyjaśnia Paweł Wojdat. – Tu nie ma miejsca na przestoje. Dwie lampy z rzędu, które nie świecą, eliminują nam odcinek pasa.

W momencie, kiedy odwiedzamy centrum dowodzenia, na ekranie widnieją 74 operacje.

– To około 140 ruchów, bo każdy samolot musi przylecieć i odlecieć. Prawie dwa razy tyle, ile jest w sezonie zimowym – mówią nam dyżurni operacyjni. – Zaczyna się naprawdę intensywny okres. Wzrastają nie tylko temperatury, ale i liczba lotów.

Na miejscu zastajemy też Łukasza – to drugi z dyżurnych. Na bieżąco śledzi ruch samolotów, jednocześnie obserwując Flightradar i AODB.

– Patrzymy, co do nas leci, co od nas wystartowało, czy stano-

eprasa.pl 1f884914e1

wisko będzie wolne – opowiada. – Te systemy bardzo mocno ze sobą współpracują.

Wyjaśnia, że Flightradar to system pomocniczy. – Pozwala szybko ocenić, czy samolot, który stoi na stanowisku, nie będzie kolidował z kolejnym – wyjaśnia. – AODB to natomiast nasz oficjalny system. Tam wszystko musi się zgadzać co do minuty.

TU NIE MA MIEJSCA NA ŻARTY

Praca dyżurnych operacyjnych to także pilnowanie porządku na płycie. Pytamy ich o najbardziej stresujące sytuacje.

– Awaryjne lądowania, pożary, niestandardowe zachowania ludzi poruszających się na płycie – wylicza Łukasz. – Na przykład wjeżdżanie pod kołujący samolot. Samolot ma pierwszeństwo. Nie wszyscy są tego świadomi.

Dotyczy to pracowników obsługi naziemnej, podjeżdżających do samolotów wózkami bagażowymi, taśmami, schodami, autobusami czy sprzętem do podłączania prądu. Takie sytuacje zdarzają się rzadko, ale jeśli już, to reakcja jest natychmiastowa.

– Automatycznie zabieramy uprawnienia Taki człowiek nie ma prawa się poruszać po lotnisku. Musi od nowa przejść cały pakiet szkoleń – mówi Łukasz. – Priorytetem jest bezpieczeństwo. Jeśli ludzie widzą, że nie ma żartów, to działa. Wprowadzamy rygor i to studzi emocje.

Ulgi nie ma również dla pasażerów, którzy żartują o bombach i innych niebezpiecznych przedmiotach. Niedawno opisywaliśmy w „Wyborczej" sytuację, kiedy 49-letni pasażer podczas nadawania bagażu rzucił, że w jego walizce jest bomba. Wystarczyło, by służby potraktowały to jako realne zgłoszenie i uruchomiły pełną procedurę bezpieczeństwa. Mężczyzna stracił wakacje w Hiszpanii.

– Apelujemy: nie żartujcie o bombach, granatach czy nożach – mówi Paweł Wojdat. – Tu nie ma żartów. Każde takie zdanie uruchamia procedury bezpieczeństwa, a kapitan zwykle odmawia zabrania takiej osoby na pokład. Pasażer może sobie nie zdawać sprawy, że to jest już nieodwoływalne. Często całe rodziny rezygnują z wakacji przez jedno nieprzemyślane zdanie.

TO POGODA DYKTUJE TEMPO PRAC

Choć zimą operacji jest mniej, odpowiedzialność na płycie rośnie.

Gdy warunki się pogarszają, dyżurni wyjeżdżają na drogę startową specjalistycznym pojazdem z urządzeniem do pomiaru współczynnika tarcia. Z zewnątrz wygląda jak zwykły samochód, ale kryje w sobie dodatkowe, piąte koło pomiarowe.

– Symuluje ono koło samolotu – tłumaczą. – Pojazd jedzie po całej długości pasa, a piąte koło mierzy, jak bardzo śliska jest nawierzchnia. Jeśli tarcie jest wysokie – pas jest bezpieczny. Jeśli niskie, samolot może mieć problem z hamowaniem.

Urządzenie daje odczyty, ale ostateczna decyzja należy do człowieka.

– To my finalnie przekazujemy pierwszą wiadomość do kokpitu. Jeśli sobie odpuścimy, samolot może wylecieć z pasa albo go przestrzelić – mówi Paweł Wojdat.

Dyżurny nadaje tzw. kod stanu nawierzchni w skali od 0 do 6. Poszczególne liczby oznaczają:

- 6 – pas suchy, idealny,
- 5 – 4 – lekko mokro, ale bezpiecznie,
- 3 – pogorszone warunki, wydłużona droga hamowania,
- 2 – cywilne samoloty nie powinny lądować,
- 1 – bardzo ślisko,
- 0 – lód na wodzie lub woda na lodzie – najgorszy możliwy stan.

Pomiar powtarza się tak często, jak wymaga tego pogoda. Gdy pada śnieg, marznący deszcz albo pojawia się gołoledź, dyżurni wyjeżdżają nawet co kilkanaście minut. – Zimą siedzimy troszeczkę jak na szpilkach – przyznaje Wojdat.

Dyżurni wspominają, jak w lutym tego roku duże opady śniegu sparaliżowały miasto.

– Wrocław stał, a lotnisko latało – wspomina Paweł. – To było okupione naprawdę ciężką pracą, dużym stresem i nieprzespaną nocą. Wymagało od nas pełnego skupienia właściwie przez 12 godzin.

Służby odśnieżania pracowały bez przerwy, a dyżurni co chwilę aktualizowali kody stanu nawierzchni.

W takich warunkach kontrola pasa odbywa się znacznie częściej, niż przewidują to procedury.

– Robimy to o wiele częściej dla własnego bezpieczeństwa i dla bezpieczeństwa operacji lotniczych – tłumaczą dyżurni. – Nie tylko podczas opadów śniegu, ale też po wichurach czy silnych opadach deszczu. Generalnie każda zmiana warunków determinuje to, że musimy na tę drogę startową pojechać i podać warunki na nowo.

W Porcie Lotniczym Wrocław pracuje około trzech tysięcy osób, ale dyżurnych operacyjnych jest tylko dziesięciu

– Raz mi się zdarzyło, że przyszedłem do pracy o godz. 19, a o godz. 7 rano zjechałem. Spędziłem całą noc na płytach i drodze startowej – wspomina nam Paweł. – Pogoda zmieniała się tak szybko, że praktycznie nie było przerwy między kolejnymi wyjazdami.

WYZWANIA, KTÓRYCH PASAŻEROWIE NIE WIDZĄ

Dyżurni podkreślają, że ich praca jest często niewidoczna dla pasażerów. – Część naszej służby pozostaje ukryta dla pasażerów lecących chociażby na wakacje – mówi Paweł Wojdat. – Widzą ludzi od walizek i wejście na pokład. A za ich lotem stoi cały system AMS (Airport Management System – red.) łączący dyżurnego, wieżę i koordynatorów.

Dużym testem był dla niego chociażby zeszłoroczny finał Ligi Konferencji UEFA.

– To było dla nas największe wyzwanie logistyczne, jakie mogliśmy sobie wyobrazić – wspominają dyżurni. – Przyloty kibiców, delegacji, ekip technicznych, dodatkowe czartery – wszystko działo się naraz.

Przygotowania trwały miesiącami. – Mierzenie, planowanie, układanie wszystkiego w głowie i na papierze – opisują. – UEFA była zaskoczona, że na takim lotnisku da się wszystko pomieścić. A my po prostu robiliśmy swoje.

Po takich dniach adrenalina schodzi dopiero w samochodzie, gdy wracają do domu. – Człowiek odetchnie, i dopiero wtedy czuje zmęczenie. Ale ta praca uzależnia – mówi Paweł Wojdat. – To jest nasze całe życie, nasz drugi dom. Mogę pojechać na podejście i patrzeć na samoloty. To mi się chyba nigdy nie znudzi.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34439460

urząd miejski wrocławia

Prezydent Wrocławia

ogłoszenie

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie placu Ludwika Hirszfelda i ulicy Szczęśliwej we Wrocławiu

Na podstawie art. 17 pkt 9 i 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538), w związku z art. 67 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 oraz z 2024 r. poz. 1824 oraz z 2025 r. poz. 527, 1543 i 1668), oraz na podstawie uchwały Rady Miejskiej Wrocławia Nr XX/536/20 z dnia 27 lutego 2020 r., zawiadamiam o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar ograniczony: ulicą Zielińskiego, ulicą Szczęśliwą, ulicą Gwiaździstą, rondem Vaclava Havla i placem Ludwika Hirszfelda, **wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w dniach od 26 czerwca 2026 roku do 17 lipca 2026 roku**, w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, w Wydziale Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław, od poniedziałku do piątku w godz. od 9:00 do 15:30 oraz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego Wrocławia pod adresem: https://bip.um.wroc.pl/artykuly/133/wylozenia-konsultacje-spoleczne.

Dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie planu miejscowego rozwiązaniami odbędzie się w dniu **1 lipca 2026 roku o godz. 15:30** za pomocą środków porozumiewania się na odległość poprzez jednoczesną transmisję obrazu i dźwięku (online).

Instrukcja i link do dyskusji publicznej zostaną podane na stronie:
https://bip.um.wroc.pl/artykuly/133/wylozenia-konsultacje-spoleczne.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy, każdy, kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu miejscowego, może wnieść uwagi.

Uwagi mogą być wniesione w formie:

- elektronicznej:
  - **na adres do e-Doręczeń: AE:PL-95179-82549-VVTFT-27**, Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław,
  - na adres mailowy Wydziału Planowania Przestrzennego: wpl@um.wroc.pl,
  - na skrytkę ePUAP: /umwroclaw/SkrytkaESP,
- papierowej do Prezydenta Wrocławia na adres: Urząd Miejski Wrocławia, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław,
- podczas dyskusji publicznej,

z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby, oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 31 lipca 2026 roku.**

Wrocław, 19 czerwca 2026 r. – data ogłoszenia

Z up. Prezydenta Wrocławia
Dyrektor Departamentu
Urbanistyki i Architektury
Jacek Barski

W związku z obowiązkiem, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia nr 2016/679 informuję, że:
1. Administratorem Twoich danych osobowych jest Prezydent Wrocławia. Kontakt: Urząd Miejski Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław, wpl@um.wroc.pl, tel. 71 777 73 25.
2. Będziemy przetwarzać Twoje dane osobowe w celu realizacji procedury sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
3. We wszystkich sprawach związanych z przetwarzaniem Twoich danych osobowych oraz realizacją przysługujących Ci praw, możesz skontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych przez adres iod@um.wroc.pl oraz nr tel. 71 777 77 24.
4. Pełen zakres informacji nt. przetwarzania danych osobowych znajduje się na stronie internetowej bip.um.wroc.pl w zakładce „planowanie przestrzenne" oraz w siedzibie Administratora.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34439461

urząd miejski wrocławia

Prezydent Wrocławia

ogłoszenie

Na podstawie art. 21 ust. 2 pkt 2, 5, 7 i 23 lit. d, art. 39 ust. 1 pkt 2, w związku z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670), w związku z art. 67 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 oraz z 2024 r. poz. 1824 oraz z 2025 r. poz. 527, 1543 i 1668), a także na podstawie uchwały Rady Miejskiej Wrocławia Nr XX/536/20 z dnia 27 lutego 2020 r., zawiadamiam **o zamieszczeniu danych o projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie placu Ludwika Hirszfelda i ulicy Szczęśliwej we Wrocławiu**, obejmującego obszar ograniczony: ulicą Zielińskiego, ulicą Szczęśliwą, ulicą Gwiaździstą, rondem Vaclava Havla i placem Ludwika Hirszfelda, a także o prognozie oddziaływania na środowisko i opracowaniu ekofizjograficznym oraz o opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.

Projekt przedmiotowego planu **wraz z prognozą oddziaływania na środowisko dostępne są do publicznego wglądu w dniach 26 czerwca 2026 roku do 17 lipca 2026 roku**, w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, w Wydziale Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław, od poniedziałku do piątku w godz. od 9:00 do 15:30 oraz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego Wrocławia pod adresem:
https://bip.um.wroc.pl/artykuly/133/wylozenia-konsultacje-spoleczne.

Jednocześnie w związku z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy, każdy może złożyć uwagi i wnioski do projektu planu. Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków złożonych do projektu planu jest Prezydent Wrocławia.

Uwagi mogą być wniesione w formie:

- elektronicznej:
  - **na adres do e-Doręczeń: AE:PL-95179-82549-VVTFT-27**, Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław,
  - na adres mailowy Wydziału Planowania Przestrzennego: wpl@um.wroc.pl,
  - na skrytkę ePUAP: /umwroclaw/SkrytkaESP,
- papierowej do Prezydenta Wrocławia na adres: Urząd Miejski Wrocławia, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Świdnicka 53, 50-030 Wrocław,
- podczas dyskusji publicznej,

z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby, oznaczenia nieruchomości, której uwaga lub wniosek dotyczy, w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 31 lipca 2026 roku.**

Wrocław, 19 czerwca 2026 r. – data ogłoszenia

Z up. Prezydenta Wrocławia
Dyrektor Departamentu
Urbanistyki i Architektury
Jacek Barski

W związku z obowiązkiem, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia nr 2016/679 informuję, że:
1. Administratorem Twoich danych osobowych jest Prezydent Wrocławia. Kontakt: Urząd Miejski Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław, wpl@um.wroc.pl, tel. 71 777 73 25.
2. Będziemy przetwarzać Twoje dane osobowe w celu realizacji procedury sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
3. We wszystkich sprawach związanych z przetwarzaniem Twoich danych osobowych oraz realizacją przysługujących Ci praw, możesz skontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych przez adres iod@um.wroc.pl oraz nr tel. 71 777 77 24.
4. Pełen zakres informacji nt. przetwarzania danych osobowych znajduje się na stronie internetowej bip.um.wroc.pl w zakładce „planowanie przestrzenne" oraz w siedzibie Administratora.

eprasa.pl 1f884914e1

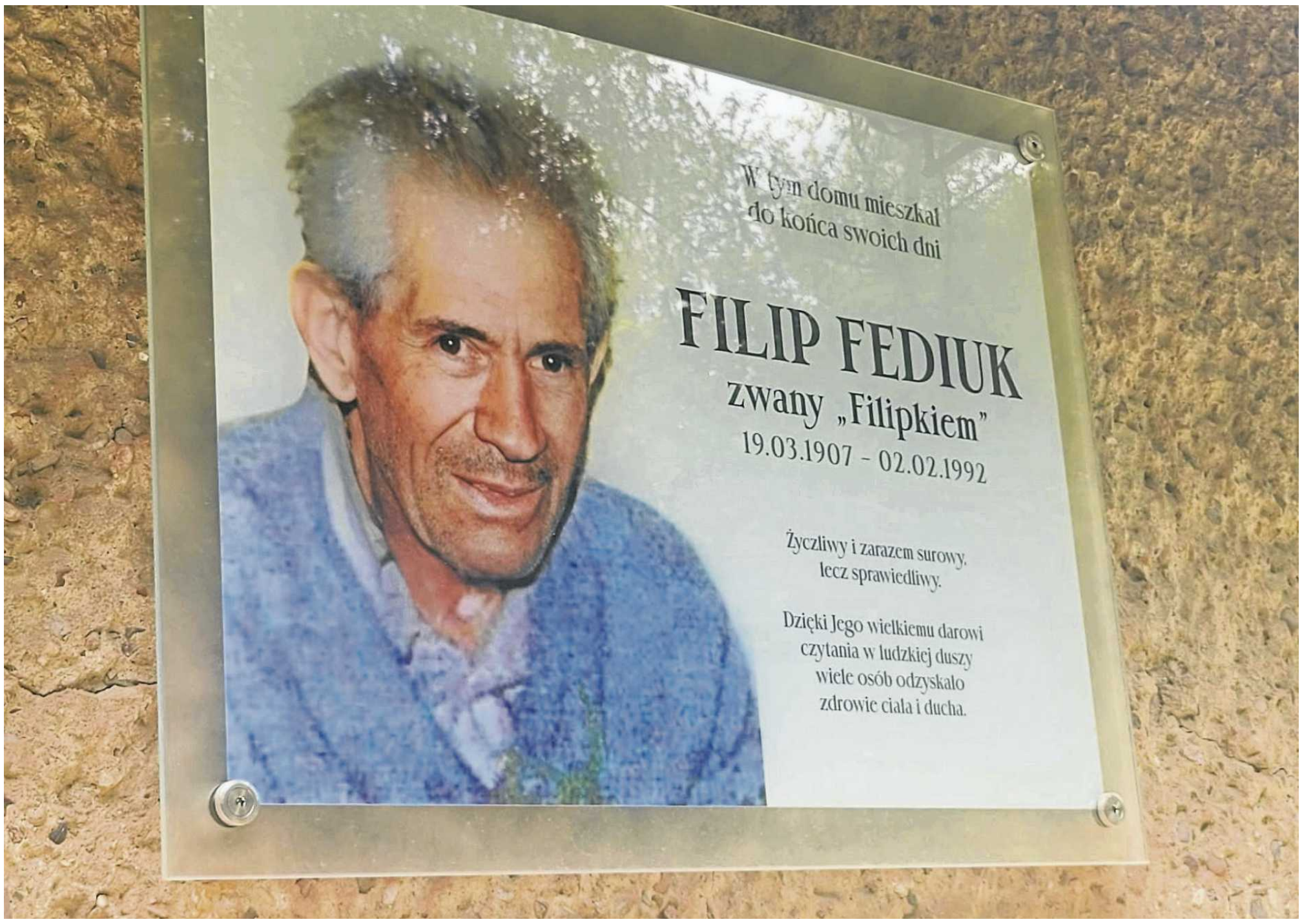

• **Tablica upamiętniająca Filipa Fediuka – jasnowidza Filipka** FOT. AGNIESZKA DOBKIEWICZ

Jasnowidz Filipek stał się legendą za życia

Polski Nostradamus

Przepowiednie Filipka były dla ludzi nie zawsze zrozumiałe. Wiele pojmowali po czasie. Porównywano go z Nostradamusem.

Agnieszka Dobkiewicz

XIII-wieczny Stary Waliszów leży w Sudetach, na styku trzech regionów geograficznych. Malownicze pasma Krowiarek, które są częścią Masywu Śnieżnika i ukształtowana w epoce lodowcowej Wysoczyzna Idzikowa pięknie kontrastują tu z obniżeniem tektonicznym Rowu Górnej Nysy.

W najwyższym punkcie wsi wybudowano kościół pw. Św. Wawrzyńca z 45-metrową wieżą, pochodzącą z XVI wieku. Wyraźnie dominuje nad okolicą. To właśnie z tym miejscem związany był jasnowidz nazywany Filipkiem, czyli Filip Fediuk, którego sława wybiegła daleko poza Dolny Śląsk. W 1992 roku, gdy zmarł, pochował go z wielkimi honorami miejscowy proboszcz. – To było na Matki Gromnicznej. Padał śnieg – wspomina jeden z mieszkańców Starego Waliszowa. – Było pięknie. Ksiądz dał mu do trumny złoty ornat.

Myli fakty, bo Matki Boskiej Gromnicznej przypadało wówczas na 2 lutego, czyli dzień, w którym Filip Fediuk zmarł. Musiał być zatem pochowany kilka dni później. Ale opisujący historię jasnowidza ze Starego Waliszowa muszą się przyzwyczaić do tego, że fikcja miesza się tu z prawdą. A im większy jest upływ czasu i mniej świadków, tym tej fikcji wydaje się więcej i jest ona ciekawsza od prawdy.

Obok kościoła z XVI-wieczną wieżą znajduje się cmentarz. Tu właśnie w lutowy, jak głoszą przekazy, śnieżny dzień, pochowano waliszowskiego jasnowidza. – Na pogrzebie był wtedy tłum ludzi – mówi jeden z mieszkańców. – Ksiądz go chował z honorami, bo on całe życie Kościół wspierał i oddawał na nasz kościół pieniądze.

PRZESIEDLEŃCY Z PODOLA

Rodzina Fediuków przyjechała do Starego Wieliszowa po II wojnie światowej. Podobnie jak inni osiedleńcy ze Wschodu, weszli do poniemieckich domów. – Tu przesiedlona została cała wieś Tarnowica Polna z Podola – mówi jedna z kobiet, którą spotykam na drodze prowadzącej przez górską miejscowość. – Moi rodzice przyjechali w transporcie razem z Fediukami. My zamieszkaliśmy po drugiej stronie rzeki, a oni tu niedaleko. Znaliśmy się bardzo dobrze. Gdy Filipek nie chciał przyjmować ludzi, moja mama do niego szła i mówiła mu: „masz ich przyjąć". I on przyjmował.

Fediukowie przyjechali nie z samej Tarnowicy, ale leżącego pod nią Hostowa, maleńkiej wsi niedaleko Stanisławowa. Według spisu z 1939 roku Polaków mieszkało w niej 20. Pozostali to Ukraińcy grekokatoliccy lub rzymskokatoliccy. Wszystko wskazuje jednak na to, że ojciec wieliszewskiego jasnowidza był jednym z nich i pochodził z miejscowości Rungury, położonej już za Kołomyją, na Huculszczyźnie. Wieś w 1944 roku została doszczętnie spalona. Być może wtedy rodzina przeniosła się bliżej Stanisławowa.

Według przekazów, których nie sposób potwierdzić, Filipek miał przepowiedzieć wysiedlenie mieszkańców z okolicy i to, że Ukraina po zakończeniu wojny wcale nie będzie wolna. I pierwsze, i drugie się spełniło, ale to drugie spowodowało, że miał się ukrywać przed Ukraińcami, którzy wtedy o swoją niepodległość walczyli, a skończyli jako republika radziecka.

Jedno jest pewne. – On od dziecka miał ten dar – mówi jego była znajoma. – Po prostu się taki urodził. To nie było wyuczone. Proszę mi wierzyć, że on naprawdę miał wielki dar.

Już jako dziecko miał wskazać miejsce, gdzie utopiło się inne dziecko. Miał też przepowiedzieć pożar, gdy szedł z matką do kościoła.

Na Dolny Śląsk przyjechał jako blisko 40-letni mężczyzna i już wtedy uważany był za jasnowidza.

– Oczy to jest to, co się pojawia we wszystkich opowieściach o Filipku

eprasa.pl 1f884914e1

– mówi mi Damian Bednarz, dziennikarz z Kłodzka, który wysłuchał relacji osób, które z jasnowidzem miały kontakt. – Ludzie mówili, że one robiły się białe. Jedna z sąsiadek spytała go o to, co się dzieje i usłyszała: „tak miało być".

Ale co i jak miało być, tego nikt nie umie mi wytłumaczyć. Na zdjęciach widać, że jasnowidz miał oczy ciemne, orzechowe. A ludzie twierdzą, że niebieskie. Od mieszkańców też słyszę opowieści o oczach, ale przenikliwych, które ludzi świdrowały i odbierały pewność siebie.

– Tutaj na Ziemi Kłodzkiej Filipek był bardzo znany – mówi Damian Bednarz. – W dzieciństwie mój tato, gdy nie wiedział czegoś, o co był pytany, odpowiadał: „Co ja Filipek jestem?". Nie rozumiałem wtedy, co to znaczy. Dopiero jako dorosły zrozumiałem, co miał na myśli, i jak mocno legenda o Filipku tkwiła w codzienny przekazie mieszkańców.

Damian od ludzi z całej Polski i zza granicy usłyszał przeróżne opowieści. Jedna pochodzi z końca lat 80. XX wieku. Z domu na Podlasiu wychodzi wtedy starszy mężczyzna i ślad po nim ginie. Po bezowocnych poszukiwaniach jedna z jego córek, która mieszka na Dolnym Śląsku, odwiedza Stary Wieliszów. – On od razu powiedział jej, że szuka ojca. Zanim w ogóle powiedziała mu, po co przyszła – mówi Damian Bednarz. – Później powiedział jej, że ma dwie córki, ale urodzi jeszcze syna. Ale szukania ojca jej odradził i dodał, że znajdzie go ktoś inny. Faktycznie po kilku tygodniach ciało mężczyzny nad rzeką Bug znalazł przypadkowy wędkarz.

ZAKLINAŁ DESZCZ

Damian zebrał tych opowieści kilkadziesiąt. – To jest coś więcej niż lokalna legenda – nie ma wątpliwości. – Ludzie naprawdę go potrzebowali, a on im dawał otuchę i wiarę. Trudno dziś ocenić, co jest w tych opowieścią prawdą, a co zmyśleniem.

Te ustne relacje dzielą się na trzy kategorie. Dwie pierwsze dotyczą wizjonerstwa – jedna sfery osobistej, a druga materialnej. Filipek przepowiadał ludziom, ile będą mieli dzieci, z kim będą żyli albo gdzie będą żyli. Był też pytany o to, jak zdobyć pieniądze, na co miał odpowiadać niechętnie. – Przyjeżdżała do niego prokuratura i milicjanci – mówi mi jedna z mieszkanek. – On pomagał w poszukiwaniach ludzi.

Konkretnych przykładów nie podaje, a gdy dopytuję, kończy rozmowę.

Damian Bednarz trafił na opowieść o człowieku, który przyszedł do niego z milicjantem w cywilu, bo ktoś ukradł mu samochód, który w PRL był towarem ekskluzywnym. Filipek miał go wyrzucić, mówiąc mu, że jest niedziela, a on przychodzi do niego z milicją, zamiast iść do kościoła. Na odchodnym, mimo że nie dowiedział się, o co chodzi, powiedział mężczyźnie na pocieszenie, że auto się znajdzie. I tak się stało.

Trzecia kategoria opowieści o Filipku dotyczy uzdrawiania. Ludzie przychodzili do niego zdesperowani, prosząc o leczenie. Jedna z opowieści, którą usłyszał Damian, dotyczy przepukliny u wcześniaka, którą kazał leczyć rodzicom monetą kolekcjonerską, wydaną właśnie przez NBP, z wizerunkiem Jana Pawła II. Monetę kazał przywiązywać bandażem do pępka, a później czyścić i zakładać od nowa. Przepuklina zniknęła. Trzeba jednak dodać, że u dzieci zamykają się one w większości przypadków samoistnie.

Z relacji wynika, że Filipek znał się na ziołach, a na wiele przypadłości polecał kąpiele w wygotowanej słomie owsianej, która faktycznie ma właściwości lecznicze.

Słyszę też historię o uleczeniu nogi mężczyzny, który miał gangrenę. Lekarze chcieli mu ją obciąć, a on po spotkaniu z Filipkiem cieszył się nią przez kolejne 40 lat. Co mu zalecił wizjoner, nikt nie pamięta.

Są też takie opowieści, które ciężko zakwalifikować. – Starsi ludzie mówili mi, że podczas żniw, gdy nad wsią gromadziły się deszczowe chmury, które mogły zaszkodzić zbiorom, wychodził na pole rozkładał ręce i rozpędzał te chmury – mówi Damian Bednarz. Jeśli to prawda, na pewno nie było to obliczone na poklask. Filipek był bardzo skromnym człowiekiem. Nie pozował na szamana czy proroka. – Mówił zawsze, że jemu wystarczy piecyk i czajnik – wspomina jego sąsiadka.

Nie dbał o dobra doczesne, a od ludzi nie brał pieniędzy za to, że im pomagał. Owszem mięso, miód, coś do zjedzenia pozwolił zostawić.

Nie był wykształcony, nie potrafił nawet pisać. Mówił z wyraźnym wschodnim akcentem, śpiewając, zaciągając końcówki i bardzo niechlujnie. Ludzie czasem nie rozumieli wypowiadanych do nich słów. Mieszał też słowa polskie z ukraińskimi. Jego przepowiednie były dla nich nie zawsze zrozumiałe. Wiele rozumieli po czasie. A jednak mieli wrażenie, że ten prosty człowiek czyta w ich duszach.

WRÓŻBA DLA BURMISTRZ BYSTRZYCY KŁODZKIEJ

– Byłam dziewczynką i odwiedzałam koleżankę, której babcia kolegowała się z Filipkiem – mówi Renata Surma, burmistrzyni Bystrzycy Kłodzkiej, mieszkająca w Starym Wieliszowie. – Którejś niedzieli przyszedł tam po mszy, bo on zawsze na godzinę 12 chodził do kościoła, popatrzył na nas, powiedział coś do wnuczki, nie pamiętam już co, a do mnie powiedział: będziesz kimś ważnym. Nie zrozumiałam tego wtedy i nie przywiązywałam wagi. Te słowa przypomniały mi się, gdy zostałam burmistrzem gminy.

Renata Surma nie jest jedyna. Filipek miał wywróżyć karierę mistrzowi świta Przemysławowi Salecie, który młodość spędził w Bystrzycy Kłodzkiej. Kiedyś do jasnowidza miała przyjechać jego ciotka. Filipek powiedział jej, że chłopak odniesie sukces i miało się to stać dwa lata później. W 1990 został mistrzem w kick-boxingu i w 1991 roku zaczął trenować zawodowo boks, w którym też zdobył tytuły mistrzowskie.

Niedawno w Starym Waliszowie postanowiono uczcić pamięć o jasnowidzu i na domu, w którym mieszkał przez lata, powieszono tablicę pamiątkową z jego zdjęciem. – Stoi za tym taki mężczyzna z Wrocławia – opowiada mi jedna z mieszkanek. – On był tutaj jako młody człowiek na rekolekcjach niedaleko i miał wtedy dylemat: czy iść do wojska, czy na studia. Przyjechał do Filipka i zanim jeszcze wszedł do domu, on mu już powiedział: „studia". Do końca życia był mu wdzięczny. I z tej wdzięczności ufundował tablicę, którą gmina powiesiła.

Sława waliszowskiego jasnowidza urosła jeszcze po jego śmierci. Pół wieku temu Filipek jako blisko 70-letni mężczyzna miał w jednym z zakładów fryzjerskich w Bystrzycy Górnej powiedzieć: „Kiedy spotkają się trzy siódemki, kataklizm przyjdzie". I przyszedł, 7 lipca 1997 roku wraz z powodzią tysiąclecia, która zniszczyła Kłodzko i Kotlinę Kłodzką.

W sieci Filipek obrósł jeszcze większą legendą niż w rzeczywistości niewirtualnej. Przypisuje mu się kolejne wielkie przepowiednie – dotyczące pandemii, wojny w Ukrainie, strajków kobiet, upadku Rosji, a pewno to nie koniec. W sieci ludzie porównują go do Nostradamusa.

W sieci Filipek obrósł jeszcze większą legendą niż w rzeczywistości niewirtualnej

PRZEPOWIEDZIAŁ SWOJĄ ŚMIERĆ

– On mieszkał najpierw kilka domów dalej – opowiada mi jego sąsiadka. – Później się przeprowadził tutaj. Tu mieszkali też moi teściowie. I zostaliśmy sąsiadami, łączyło nas wspólne podwórko.

Filipek żył, jak inni ludzie. Dużo czasu spędzał w kościele, co piątek leżał krzyżem i się modlił. Wtedy nikogo nie przyjmował. – Ale ludzie i tak przyjeżdżali. Codziennie tu byli. Stali tutaj w tej zatoczce. On ich przyjmował albo nie, a oni i tak stali – mówi sąsiadka.

Ale miewał też gorsze dni. Źle wpływał na niego deszcz i wtedy nie chciał nikogo widzieć.

W Starym Waliszowie miał rodzinę – jedna siostra mieszkała z rodziną, a drugą się opiekował. Zajmował się też jej synem Stasiem. Dziś pan Stanisław sam jest już starszym człowiekiem. Jest bardzo podobny do wujka. Gdy go wspomina, ma łzy w oczach. – On mnie osiem lat wychowywał – mówi i nie jest w stanie więcej powiedzieć.

Sam Filipek nigdy nie założył rodziny.

– Dziś ten dom, w którym mieszkał, należy do mnie, ale ja się zgodziłam, by tę tablicę tu powiesili – mówi sąsiadka Filipka. – Jemu się to zwyczajnie należało.

Tuż przy domu stoi poniemiecka kapliczka z Jezusem ma krzyżu. Odnowił ją niedługo przed śmiercią. – Swoją śmierć też przepowiedział – mówi mi Damian Bednarz. – To pojawiło się w relacjach wielu ludzi. Potwierdził mi to lekarz, którego do niego wezwano zimą 1992 roku. Filipek nie chciał brać leków, bo powiedział, że niebawem i tak umrze.

REKLAMA Wrocław/34434415

eprasa.pl 1f884914e1

Uzdrowiska Dolnego Śląska na turystycznej mapie. Dla całych rodzin

W naszym regionie uzdrowiska to dużo więcej niż wody lecznicze. Są ciekawe same w sobie, przepięknie położone, a różne atrakcje, w tym unikatowe, można znaleźć w okolicach każdego z nich. Ich turystyczne atuty przedstawi kampania „Dolny Śląsk na zdrowie!", która startuje 1 lipca. Pojawi się nowy przewodnik z mnóstwem inspiracji.

Zacznijmy od quizu – w którym regionie jest najwięcej uzdrowisk w Polsce? Chodzi tu o miejscowości z oficjalnym statusem uzdrowiska.

W całym kraju jest obecnie 48 ośrodków, które mają prawo do słowa „Zdrój" w nazwie. Większość z nich znajduje się na południu Polski. Odpowiedź na końcu.

Jest pytanie ciekawsze i trudniejsze: które uzdrowisko jest najstarsze w całej Polsce?

Gdzie jest najciekawiej

Na pewno znajduje się na Dolnym Śląsku. O palmę pierwszeństwa rywalizują Lądek-Zdrój oraz Cieplice Śląskie-Zdrój. To pytanie nie nadaje się jednak na quiz, bo jest nierozstrzygalne. Oba te uzdrowiska są znane od średniowiecza, oba mają genezę w XIII wieku.

Cieplice wygrywają w konkurencji na temperaturę wody, osiągającej do 62 st. C. To nie przypadek, że właśnie tutaj zlokalizowano termy, do których chętnie zaglądają nie tylko kuracjusze, lecz całe rodziny. A w pobliżu jest więcej atrakcji typowo rodzinnych, jak Zamek Chojnik, który oferuje spektakularne widoki i wrażenia, a wspinaczka na górę jest stosunkowo łatwa i krótka. Niedaleko Cieplic, w pałacu Sobieszów, znajduje się Centrum Przyrodniczo-Edukacyjne Karkonoskiego Parku Narodowego, zaaranżowane bardzo pomysłowo, z dużą liczbą multimediów (przeniesiecie się m.in. w czasy, gdy góry rosły, a wulkany wyrzucały morze lawy) oraz elementów interaktywnych. Np. w piaskownicy z kolorowymi poziomicami, zaznaczanymi światłem, można usypać własny masyw górski. Okazuje się, że to zabawa wciągająca w każdym wieku. Przetestowane. A dzieci przy okazji od razu zrozumieją, o co chodzi z tymi poziomicami na mapach. Też sprawdzone.

Inne pomysły na spędzenie czasu w okolicach Cieplic-Zdroju? Można zajrzeć do Huty Szkła Kryształowego Julia w Piechowicach i wziąć udział w kreatywnych warsztatach. Można też wybrać się do Jakuszyc, do Dolnośląskiego Centrum Sportu, wypożyczyć tam rowery i pojeździć po Górach Izerskich. Bez trudu znajdziecie tam trasę zarówno łatwą i po prostu przyjemną, jak i coś bardziej wymagającego. Niedaleko Cieplic jest też Dolina Pałaców i Ogrodów, można też wybrać się na Śnieżkę korzystając z dobrego połączenia kolejowego do Karpacza, zajrzeć do sztolni uranu w Kowarach. Pomysłów na ciekawe spędzenie wolnego czasu w tych okolicach jest mnóstwo.

Atrakcje na każdym kroku

Lądek-Zdrój może wygrać w konkurencji na najbardziej spektakularny obiekt uzdrowiskowy. Zdrój „Wojciech" z zewnątrz przypomina pałac, ale jego basen termalny jest zjawiskowy! Został stworzony na wzór słynnych łaźni w obecnym Budapeszcie (ale łaźni tureckich). To po prostu trzeba zobaczyć. Takich wrażeń nie dostarcza kąpiel w żadnym innym basenie termalnym w Polsce.

A co z atrakcjami w okolicy? Pod tym względem Lądek też może rzucić wyzwanie Cieplicom. Niedaleko znajduje się przecież słynna Jaskinia Niedźwiedzia, a tuż obok niej dawna Kopalnia Uranu. Kto lubi górskie wycieczki, może wybrać się na Śnieżnik, gdzie znajduje się nowa wieża widokowa. Można też wędrować po górach tuż obok Lądka – tam też nie brakuje świetnych punktów widokowych.

Na pewno warto zwiedzić Kłodzko i wybrać się zarówno na górującą nad miastem, potężną twierdzę, jak i na spacer po kłodzkich podziemiach.

A może na rower? To właśnie w tych okolicach znajduje się system Singletrack Glacensis, czyli ponad 200 km ścieżek MTB przygotowanych i poprowadzonych tak, by dawać rowerzystom jak najwięcej frajdy. Stopień trudności? Są takie trasy, gdzie pojeździcie z małymi dziećmi, są też takie, gdzie wyszaleją się nastolatki.

Jakkolwiek to brzmi, Lądek-Zdrój jest tylko jednym ze słynnych kurortów w ziemi kłodzkiej. Polanica-Zdrój, Kudowa-Zdrój czy Duszniki-Zdrój – kto nie słyszał o tych miejscowościach. Niezwykłe jest to, że leżą bardzo blisko siebie.

Odkrywaj uzdrowiska i okolice

Kudowa-Zdrój ma największą Pijalnię Wód Mineralnych na Dolnym Śląsku, Muzeum Zabawek, jak również palmy na świeżym powietrzu (w donicach, ale zawsze). Tutaj można już poczuć powiew południa!

Duszniki-Zdrój mają na liście kuracjuszy Fryderyka Chopina, który wybrał właśnie ten kurort w 1826 roku. Unikatową atrakcją Dusznik-Zdroju jest oryginalny Młyn Papierniczy z XVI wieku, w którym działa Muzeum Papiernictwa. To jedyny taki obiekt w kraju i jeden z nielicznych w Europie! Koniecznie trzeba tam zajrzeć. Tym bardziej, że to okazja, by własnoręcznie wykonać papier tak, jak robiło się to w epoce przedprzemysłowej.

Polanica-Zdrój wyróżnia się urokliwą atmosferą i wspaniałym Parkiem Zdrojowym. Czy jest tam coś ciekawego dla dzieci? Częścią tego parku jest strefa szachowa. Znajduje się tam wielkoformatowa szachownica, której dzieci zwykle nie potrafią się oprzeć. Można pograć z nimi, a jeśli znają zasady, to zwykle grają same. Tuż obok jest kawiarnia.

Bardzo ciekawe atrakcje mają też dolnośląskie uzdrowiska położone w innych częściach regionu. Np. w Świeradowie-Zdroju koniecznie trzeba zobaczyć halę spacerową w Domu Zdrojowym. To prawdziwy architektoniczny majstersztyk z modrzewiu, 80 metrów piękna i uroku jak z czasów Belle Epoque! A poza tym można tam wejść lub wjechać wyciągiem do schroniska Na Stogu Izerskim, skąd rozpościera się panoramiczny widok na tę część Sudetów i Przedgórze Sudeckie. Tu też są single tracki i działają wypożyczalnie rowerów.

A może Jedlina-Zdrój? To małe uzdrowisko, któremu trudno konkurować z tymi wielkimi i sławnymi, ale jeśli chodzi o atrakcje w okolicy, to może być rywal trudny do pobicia. W samej miejscowości znajduje się Pałac Jedlinka, należący dawniej do magnata porcelany, a niedaleko Zamek Książ, Zamek Grodno i zalew (z plażą) w Zagórzu Śląskim, tajemnicze podziemne obiekty projektu Riese, kilka wież widokowych na górskich szczytach, Stara Kopalnia w Wałbrzychu, klimatyczne

Świeradów-Zdrój, fot.archiwum UMWD

schronisko Andrzejówka pod Waligórą, urokliwe Sokołowsko... Wszystko to osiągalne samochodem w kilkanaście minut! Jedlina-Zdrój ma też świetny park linowy, letni tor saneczkowy i single tracki na terenie miejscowości. Wszystko pod ręką, jest co robić.

O dolnośląskich uzdrowiskach i atrakcjach w okolicy każdego z nich można napisać książkę.

Uzdrowiskowy przewodnik dla turystów

I równocześnie ze startem kampanii „Dolny Śląsk na zdrowie!" zostanie opublikowany tego rodzaju przewodnik po regionie.

Jest o czym pisać, bo na Dolnym Śląsku jest zarówno najwięcej uzdrowisk (dokładnie 11), jak i zabytków w Polsce, a do tego sporo unikatowych atrakcji.

Przewodnik będzie dostępny bezpłatnie, również online, uwzględnia też osoby ze szczególnymi potrzebami. Znajdziecie w nim mnóstwo inspiracji na rodzinne wycieczki i dłuższe wyjazdy.

DOLNY ŚLĄSK

eprasa.pl 1f884914e1

Edukacja

Stawiają na nowości. Więcej propozycji dla uczniów

Technika we Wrocławiu poszerzają swoją ofertę edukacyjną. Pojawiły się kierunki, po których nie powinno być problemów z zatrudnieniem.

Sławomir Szymański

Technik gospodarki nieruchomości to nowy kierunek kształcenia, jaki pojawi się we Wrocławiu od września 2026 roku. To znaczy, że jest już dostępny w trwającej właśnie rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Ma przygotowywać do kompleksowej obsługi administracyjnej, technicznej i prawnej nieruchomości, w tym do analizy rynku oraz pośrednictwa w obrocie.

INTERESUJĄCA OFERTA SZKÓŁ

W tej szkole uczniowie poznają tajniki zarządzania dokumentacją, rozliczania nieruchomości i ich użytkowników, dowiedzą się, jak funkcjonuje nadzór nad utrzymaniem czystości i kontrola przeglądów technicznych, nauczą się pracy z dokumentacją projektową i techniczną.

A jeśli chodzi o rynek nieruchomości, to poznają zasady obsługa transakcji kupna, sprzedaży i najmu, nauczą się sprawdzać stan prawny nieruchomości. Poza tym dowiedzą się, jak współpracować z właścicielami, wspólnotami i najemcami.

Ten kierunek jest w ofercie dwóch szkół – Zespołu Szkół Ekonomiczno-Ogólnokształcących oraz Zespołu Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych.

– Absolwenci znajdą zatrudnienie w spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, firmach zarządzających i agencjach nieruchomości – mówi Marlena Bujok-Bercz, dyrektor ZSEA przy ul. Worcella.

Dodajmy, że otrzymają dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie wraz z suplementem Europass w języku polskim i języku angielskim, określającym ramy kwalifikacji zawodowych uznanych w Polsce i w krajach Unii Europejskiej.

Europass umożliwia stworzenie swojego profilu zawodowego i ułatwia zaplanowanie kariery w Europie. To narzędzie jest całkowicie bezpłatne.

Pozostałe kierunki kształcenia w ZSEA to technik ekonomista, technik rachunkowości oraz technik reklamy. Szkoła ma ciekawą bazę dydaktyczną: oprócz specjalistycznego oprogramowania dysponuje m.in. ploterem drukującym, drukarką 3D, salą VR i salą kinową, dronem czy stołem multimedialnym.

JAK WYGLĄDAJĄ PRAKTYKI

– Praktyki odbywają się w trzeciej i czwartej klasie. Trwają każdorazowo cztery tygodnie. Realizowane są w kraju i za granicą, w ramach programu Erasmus+. W tym roku praktyki odbyły się na Malcie. W kolejnym roku planowane są również tam – opowiada Anna Terejko, zajmująca się przedmiotami zawodowymi we wrocławskim Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych.

Zaznacza, że szkoła współpracuje z firmami reprezentującymi poszczególne branże. Uczniowie odbywają praktyki w biurach rachunkowych, mikroprzedsiębiorstwach, firmach korporacyjnych, urzędach, wspólnotach mieszkaniowych, firmach reklamowych czy drukarniach.

Terejko: – Już podczas praktyk uczniowie podejmują zatrudnienie i niejednokrotnie po ukończeniu szkoły stają się pracownikami firm, w których odbywają praktyki. W opinii pracodawców charakteryzują się profesjonalizmem, doświadczeniem i umiejętnościami praktycznymi. Wielu naszych absolwentów prowadzi własną działalność gospodarczą. Najbardziej popularna jest branża rachunkowości i reklamy.

Absolwenci ZSEA często kontynuują też naukę na studiach wyższych. Najczęściej wybierają uczelnie wrocławskie – Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Wrocławki, a dokładnie kierunek komunikacja wizualna, jak również Uniwersytet DSW Ideis oraz Uniwersytet WSB Merito.

ZESPÓŁ SZKÓŁ LOGISTYCZNYCH STAWIA NA DRONY

Od września 2026 roku nowe rozwiązania zostaną włączone do istniejących kierunków ZSL we Wrocławiu, takich jak technika logistyka (oddział przygotowania wojskowego), technika transportu kolejowego oraz technika elektroenergetyka transportu szynowego. Chodzi o to, żeby połączyć kształcenie zawodowe z praktycznym wykorzystaniem dronów w logistyce i systemach bezpieczeństwa.

– Program obejmuje naukę budowy dronów, ich obsługi i pilotażu oraz przygotowanie do zdobycia uprawnień operatora. Kompetencje te znajdują zastosowanie m.in. w logistyce, monitoringu i działaniach ratowniczych – mówi Beata Śliwińska, kierowniczka szkoleń praktycznych w ZSL.

Dodajmy, że klasy „dronowe" pojawiają się również w trzech innych wrocławskich szkołach. Zespole Szkół nr 1, Elektronicznych Zakładach Naukowych oraz Lotniczych Zakładach Naukowych.

Zespół Szkół Logistycznych proponuje kształcenie jeszcze w innych zawodach branży logistyczno-transportowej. Technik spedytor przygotowuje uczniów do organizowania transportu krajowego i międzynarodowego, planowania tras, współpracy z klientami oraz przewoźnikami oraz prowadzenia dokumentacji transportowej.

– To kierunek dla osób, które chcą pracować w firmach spedycyjnych i logistycznych, gdzie liczy się dobra organizacja i komunikacja – dodaje Beata Śliwińska.

Z kolei technik eksploatacji portów i terminali to kierunek skoncentrowany na obsłudze procesów przeładunkowych oraz organizacji pracy w portach, centrach logistycznych i terminalach. Tu uczniowie poznają zasady funkcjonowania nowoczesnych magazynów i terminali, uczą się planowania przepływu towarów oraz pracy z dokumentacją magazynową.

W ramach kierunku technik logistyk szkoła realizuje także innowacje w zakresie e-commerce oraz obsługi klienta niemieckojęzycznego. Uczniowie uczą się organizacji sprzedaży internetowej, obsługi zamówień, pracy z platformami sprzedażowymi oraz prowadzenia komunikacji z klientem.

– Zajęcia z obsługi klienta niemieckojęzycznego prowadzone są w języku polskim, z wykorzystaniem specjalistycznego słownictwa branżowego, które przygotowują do pracy w firmach współpracujących z rynkiem niemieckim oraz w międzynarodowych przedsiębiorstwach logistycznych – wyjaśnia kierowniczka szkoleń praktycznych w ZSL.

• **W naszym cyklu przedstawiamy możliwości, jakie daje kształcenie w technikum lub szkole branżowej**

FOT. SŁAWOMIR SZYMAŃSKI

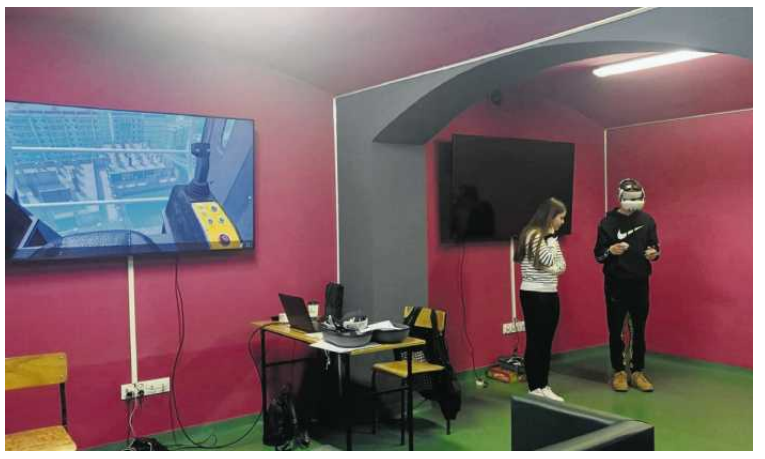

• **Pracownia VR w Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych we Wrocławiu**

FOT. MATERIAŁY SZKOŁY

We Wrocławiu na rok szkolny 2026/2027 przygotowano w sumie 8,1 tys. miejsc, w tym 4830 w liceach ogólnokształcących, 2437 w technikach oraz 833 w szkołach branżowych. Pierwszy etap zakończy się 15 lipca 2026 roku – wówczas do publicznej wiadomości podana zostanie lista kandydatów zakwalifikowanych

REKRUTACJA W TOKU

Rekrutacja do szkół ponadpodstawowych wystartowała 18 maja. We Wrocławiu na rok szkolny 2026/2027 przygotowano w sumie 8,1 tys. miejsc, w tym 4830 w liceach ogólnokształcących, 2437 w technikach oraz 833 w szkołach branżowych. Pierwszy etap zakończy się 15 lipca 2026 roku – wówczas do publicznej wiadomości podana zostanie lista kandydatów zakwalifikowanych i niezakwalifikowanych.

Jak informuje miasto, proces naboru jest w pełni elektroniczny. Rodzice korzystają z profilu zaufanego, a osoby, które go nie posiadają mogą złożyć wniosek bezpośrednio w szkole. Rodzice mogą też skorzystać z pomocy wirtualnego asystenta opartego na sztucznej inteligencji, który wspiera kandydatów i ich opiekunów podczas rekrutacji.

W naszym cyklu „Zawodowcy" przedstawiamy możliwości, jakie daje kształcenie w technikum lub szkole branżowej. A są dziś większe i ciekawsze niż kiedykolwiek. Dawno już minęły czasy, gdy absolwenci tego rodzaju szkół wchodzili na rynek pracy z umiejętnościami, których pracodawcy nie potrzebowali. Dziś szkoły są dobrze wyposażone, a programy kształcenia dostosowywane do potrzeb rynku pracy.

eprasa.pl 1f884914e1

Fundusze europejskie

Wyzwaniem jest mądre wykorzystanie środków

Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej Dolny Śląsk należy do regionów, które bardzo intensywnie korzystają ze środków europejskich. Dzięki nim realizowane są zarówno wielomiliardowe inwestycje infrastrukturalne, jak i lokalne projekty.

Sławomir Szymański

Środki europejskie są wykorzystywane w bardzo różnych obszarach – od transportu i ochrony środowiska po rewitalizację miast, modernizację budynków, budowę przedszkoli czy wież widokowych.

– Fundusze europejskie miały dla rozwoju Dolnego Śląska duże znaczenie. Trudno wskazać drugi tak silny impuls modernizacyjny po 1989 roku, który w podobnym stopniu wpłynąłby na jakość infrastruktury, atrakcyjność inwestycyjną, rynek pracy, usługi publiczne i jakość życia mieszkańców regionu – mówi dr hab. Andrzej Raszkowski, prof. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

I dodaje: – Ich znaczenie można porównać do długofalowego mechanizmu przyspieszenia cywilizacyjnego – nie jednorazowego zastrzyku pieniędzy, lecz wieloletniego programu przebudowy podstaw rozwoju. Dzięki środkom unijnym Dolny Śląsk mógł szybciej nadrabiać zapóźnienia infrastrukturalne, wzmacniać konkurencyjność gospodarki i lepiej wykorzystywać swoje położenie na styku Polski, Czech i Niemiec – podkreśla.

DUŻO PRZEDSIĘWZIĘĆ W RÓŻNEJ SKALI

W ciągu ostatniej dekady środki unijne na Dolnym Śląsku były dystrybuowane z dwóch programów – tzw. perspektyw, czyli budżetów unijnych. W latach 2014-2020 był to Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego. W puli znalazło się wówczas ponad 10 miliardów złotych. Z tych środków dofinansowano łącznie ponad 6800 projektów.

Na lata 2021-2027 dostępne są Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska.

W tym przypadku do wykorzystania jest w sumie blisko 11 miliardów złotych. Dotychczas podpisano ok. 1700 umów o dofinansowanie unijne na łączną kwotę ponad 6,2 mld zł.

Chodzi tu o inwestycje i projekty w bardzo różnej skali. Z jednej strony w grę wchodzą ogromne projekty związane z infrastrukturą transportową, z drugiej środki pozwalające organizować w szkołach zajęcia dodatkowe czy ciekawe wyjazdy edukacyjne dla dzieci.

Na przykład w Jedlinie-Zdroju dzięki środkom unijnym powstało centrum usług socjalnych, zrewitalizowano miejskie podwórka, wprowadzono w gminie e-usługi, wymieniono kopcące piece na ekologiczne źródła ogrzewania, a pawilon zdrojowy zaadaptowano na nowoczesną bibliotekę publiczną.

To pokazuje, jak wiele przedsięwzięć różnego rodzaju udało się w ten sposób zrealizować tylko w jednej, stosunkowo niewielkiej miejscowości. A to tylko jeden z wielu przykładów.

W Kłodzku, w Zespole Szkół Technicznych, utworzono Centrum Energii Odnawialnej, czyli przestrzeń edukacyjno-badawczą, która ma przygotowywać młodzież do zawodów przyszłości, takich jak technik energetyki odnawialnej, analityk czy logistyk. Też w Kłodzku trwa właśnie rewitalizacja Fortu Owcza Góra.

Nie znacie? Znajduje się na górze naprzeciw Twierdzy Kłodzko, po drugiej stronie rzeki. Turyści rzeczywiście tam nie zaglądali. To jednak zabytkowy obiekt z ogromnym potencjałem. W tej chwili realizowany jest tam projekt polegający na kompleksowym zagospodarowaniu tego zabytkowego obiektu. Prace trwają, ale pierwsze efekty już widać.

Przy znacznym udziale środków unijnych powstało, a później zostało doposażone Centrum Edukacji Ekologicznej Natura 2000 „Izerska Łąka" w Świeradowie-Zdroju, zbudowano wieżę widokową na Trójgarbie niedaleko Wałbrzycha. A w Strzegomiu utworzono modelowe ekologiczne przedszkole, w którym są ogrody – motyli, ptasi i warzywny, trzy place zabaw, amfiteatr, a nawet basen kulkowy ze zjeżdżalnią.

Można wymienić jeszcze bardzo wiele przedsięwzięć różnego rodzaju zrealizowanych z dofinansowaniem środków europejskich. Więcej można znaleźć w serwisie: funduszeuedolnoslaskie.pl.

INFRASTRUKTURA NA INNYM POZIOMIE

Dzięki wsparciu europejskiemu przywrócono lub zmodernizowano również wiele tras kolejowych, które przez lata były nieczynne. Odradzanie się kolei jest jednym z najlepiej widocznych efektów wykorzystania funduszy unijnych. Powrót połączeń do takich miejscowości jak Karpacz, Lubin, Bielawa, Sobótka czy Chocianów poprawił dostępność komunikacyjną regionu, ograniczył wykluczenie transportowe i zwiększył atrakcyjność inwestycyjną wielu obszarów.

REKLAMA

PARTNER AKCJI Wrocław/34437555

DOLNY ŚLĄSK

– Trudno dziś wyobrazić sobie rozwój Dolnego Śląska bez inwestycji infrastrukturalnych finansowanych z funduszy unijnych. Dzięki nim mieszkańcy mniejszych miejscowości odzyskali dostęp do nowoczesnego transportu publicznego, a region stał się bardziej spójny komunikacyjnie. Każdy kilometr nowej lub zmodernizowanej drogi, a także odbudowana linia kolejowa oznacza łatwiejszy dojazd do pracy czy szkoły. To inwestycje, które realnie wpływają na codzienne życie Dolnoślązaków – mówi Paweł Gancarz, marszałek województwa dolnośląskiego.

• **Pociąg KD w barwach unijnych na stacji w Węglińcu. Prawie wszystkie pojazdy przewoźnika zostały zakupione z dofinansowaniem ze środków europejskich** FOT. SŁAWOMIR SZYMAŃSKI

Trudno dziś wyobrazić sobie rozwój Dolnego Śląska bez inwestycji infrastrukturalnych finansowanych z funduszy unijnych. Dzięki nim mieszkańcy mniejszych miejscowości odzyskali dostęp do nowoczesnego transportu publicznego, a region stał się bardziej spójny komunikacyjnie

PAWEŁ GANCARZ
marszałek Dolnego Śląska

Dodajmy, że prawie każdy pociąg Kolei Dolnośląskich został kupiony z wykorzystaniem dofinansowania ze środków unijnych.

– Środki unijne współfinansują modernizację kolei, dróg wojewódzkich, budowę obwodnic oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu. Inwestycje te skróciły czas przejazdu między miastami i zwiększyły dostępność terenów gospodarczych. Fundusze europejskie umożliwiły m.in. zakup nowoczesnych autobusów niskoemisyjnych oraz rozwój infrastruktury transportu publicznego w wielu miastach regionu. Unijne wsparcie pozwala tworzyć bardziej ekologiczny i komfortowy transport publiczny, co przekłada się na mniejsze korki i lepszą jakość powietrza – podkreśla Michał Rado, wicemarszałek województwa dolnośląskiego.

TO BYŁ I JEST IMPULS ROZWOJOWY

Najbardziej widoczne efekty wykorzystania środków unijnych dotyczą oczywiście infrastruktury – dróg, transportu publicznego, kanalizacji, wodociągów, rewitalizacji przestrzeni miejskich, termomodernizacji budynków czy modernizacji szkół, instytucji kultury i obiektów ochrony zdrowia.

– To są inwestycje, które mieszkańcy widzą na co dzień. Jednak realne znaczenie funduszy europejskich jest znacznie szersze – zaznacza ekspert UEW.

Jak mówi, bardzo ważne były też środki na przedsiębiorczość, innowacje, badania i rozwój, cyfryzację, efektywność energetyczną, ochronę środowiska, edukację, aktywizację zawodową, integrację społeczną oraz rozwój kompetencji.

– W wielu gminach i powiatach fundusze europejskie stały się podstawowym narzędziem realizacji strategii rozwoju, bez którego wiele potrzebnych przedsięwzięć zostałoby odłożonych na lata albo nigdy nie doszłoby do skutku – zauważa,

Podkreśla przy tym, że fundusze europejskie zmieniły nie tylko krajobraz inwestycyjny regionu, ale także sposób myślenia o rozwoju.

Prof. Raszkowski: – Samorządy nauczyły się planowania strategicznego, partnerstwa, pracy projektowej, mierzenia efektów i łączenia lokalnych potrzeb z celami polityki regionalnej, klimatycznej, społecznej i gospodarczej Unii Europejskiej. Dziś wyzwaniem nie jest już samo pozyskanie środków, ale ich mądre wykorzystanie: na transformację energetyczną, innowacje, odporność miast i gmin, rozwój transportu niskoemisyjnego, wsparcie firm, zatrzymanie młodych mieszkańców oraz poprawę jakości usług publicznych. Dla Dolnego Śląska fundusze europejskie były i pozostają jednym z najważniejszych narzędzi budowania nowoczesnego, konkurencyjnego i bardziej spójnego regionu – podsumowuje. ●

eprasa.pl 1f884914e1

Koleje Dolnośląskie

Pociągiem dojedziemy pod same Góry Sowie

Od 14 czerwca pociągi Kolei Dolnośląskich docierają do dwóch nowych przystanków w Bielawie. A to nie koniec, bo do końca tego roku linia zostanie przedłużona do Srebrnej Góry.

Sławomir Szymański

Dwa nowe przystanki to Bielawa Jezioro oraz Bielawa Góry Sowie. Z tego pierwszego jest tylko ok. 300 m do Jeziora Bielawskiego (tak naprawdę zalewu), nad którym znajduje się camping, popularne kąpielisko, rozwinięta infrastruktura służąca rekreacji i gastronomia. Natomiast z przystanku Bielawa Góry Sowie faktycznie jest bardzo blisko na górskie szlaki.

Można się stąd wybrać na wycieczkę na Kalenicę, gdzie znajduje się wieża widokowa. Niewiele dalej jest do schroniska Zygmuntówka. Nieco dłużej trzeba wędrować na szczyt Wielkiej Sowy.

– Kolej jest szybsza, bardziej komfortowa i tańsza od samochodu. Dla miłośników górskich spacerów niesie jeszcze jedną, ogromną korzyść: nie jesteśmy przywiązani do tego samego punktu zaczynając i kończąc spacer, jak ma to miejsce z samochodem, a dzięki temu możemy zobaczyć o wiele więcej – mówi Damian Stawikowski, prezes Kolei Dolnośląskich.

POCIĄGI POJADĄ DO SREBRNEJ GÓRY

Łącznie Bielawa ma obecnie cztery przystanki kolejowe.

– Gdzieś przeczytałem, że Bielawa będzie miała teraz swoją kolej miejską, no ale skoro przystanki z nazwą „Centralna" są wyłącznie w Warszawie i Bielawie, to czemu tylko Warszawa miałaby mieć swoją SKM-kę? – zauważył Michał Rado, wicemarszałek województwa dolnośląskiego odpowiedzialny m.in. za kolej.

Jeszcze siedem lat temu Bielawa nie miała żadnego przystanku. Pociągi powróciły tu w 2019 roku. Była to trzecia linia kolejowa na Dolnym Śląsku przejęta przez samorząd województwa i zrewitalizowana z jego środków budżetowych.

Miasto zwane kiedyś „polskim Manchesterem" ze względu na bardzo rozwinięty przemysł tkacki straciło dostęp do sieci kolejowej w 1977 roku. A wcześniej pociągi dojeżdżały tu nawet dwoma liniami.

Starsza z nich, oddana do użytku w 1891 roku, została poprowadzona najkrótszą drogą od dworca Dzierżoniów Śląski. To ten odcinek został ponownie włączony do sieci w 2019 roku.

Natomiast druga z tych linii łączyła dworzec w Dzierżoniowie i Bielawę Zachodnią okrężną drogą przez Pieszyce, prowadząc dalej do Srebrnej Góry i przez Przełęcz Srebrną na południową stronę Gór Sowich. Była to Kolej Sowiogórska, zbudowana na przełomie XIX i XX wieku. Odcinek górski został jednak zamknięty i zdemontowany jeszcze w latach 30. XX wieku. Część nizinna działała dłużej. Połączenie do Bielawy przez Pieszyce zlikwidowano w 1974 roku.

Dwa obecnie oddane do użytku przystanki znajdują się właśnie na trasie dawnej Kolei Sowiogórskiej.

W sumie długość odcinka, na którym przywrócono ruch, wynosi ok. 4 km. Inwestycja kosztowała ponad 18 milionów zł. Ale to nie koniec.

– Dziś otwieramy fragment linii, który przybliży podróżnym piękne Jezioro Bielawskie i Góry Sowie, ale ta linia dotrze jeszcze dalej, do Srebrnej Góry, którą od Bielawy dzieli 12 kilometrów. W ten sposób likwidujemy wykluczenie komunikacyjne, a dodatkowo napędzamy turystykę Dolnego Śląska, bo twierdza w Srebrnej Górze to perła architektury w skali całej Europy – mówił na otwarciu linii Paweł Gancarz, marszałek województwa dolnośląskiego.

Prace na odcinku linii kolejowej z Bielawy do Srebrnej Góry cały czas trwają. Ta inwestycja kosztuje 41 milionów zł. Przedstawiciele samorządu województwa zapowiadają, że pociągi pojadą do Srebrnej Góry do końca tego roku.

KOLEI ZĘBATEJ NIE ODTWORZĄ

Wszystko wskazuje na to, że uruchomienie kolejowych połączeń do Srebrnej Góry będzie turystycznym hitem. Mimo że pod samą twierdzę pociągiem nie dojedziemy. Końcowy przystanek rewitalizowanej linii znajdzie się w miejscu, gdzie kiedyś istniała stacja Srebrna Góra Miasto, czyli „na dole".

• **Pociąg Kolei Dolnośląskich na przystanku Bielawa Góry Sowie**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Pociąg KD przejeżdża przez Bielawę** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Kolej jest szybsza, bardziej komfortowa i tańsza od samochodu. Dla miłośników górskich spacerów niesie jeszcze jedną, ogromną korzyść: nie jesteśmy przywiązani do tego samego punktu zaczynając i kończąc spacer, jak ma to miejsce z samochodem, a dzięki temu możemy zobaczyć o wiele więcej

DAMIAN STAWIKOWSKI
prezes Kolei Dolnośląskich

Dawniej funkcjonował również przystanek Srebrna Góra Twierdza, który znajdował się w najwyższym punktem na trasie Kolei Sowiogórskiej. Został zbudowany w głębokim, wydrążonym w skale wąwozie, który do dziś istnieje. Podobnie jak wiadukty Żdanowski i Srebrnogórski, przez które poprowadzono malowniczą górską trasę.

Dziś przywrócenie tam ruchu wydaje się jednak bardzo mało realne. Był to odcinek bardzo stromy, wymagający zastosowania tzw. szyny zębatej i specjalnych lokomotyw.

To jedyna linia na Śląsku, gdzie wykorzystano tak skomplikowane i kosztowne rozwiązanie.

Gmina Stoszowice chciałaby za to zbudować kolejkę gondolową dowożącą turystów do twierdzy. Jej dolna stacja miałaby powstać przy dodatkowym, kolejowym przystanku na żądanie, który powstanie w Srebrnej Górze. Na razie „gondola" to jednak tylko pomysł. Potrzebny jest inwestor, który takie przedsięwzięcie sfinansuje.

TRZEBNICA ZNOWU W SIECI

W najbliższych latach kolej ma powrócić również na inne linie na Dolnym Śląsku, nieczynne od wielu lat, a nawet dekad. Pociągi znowu mają pojechać do: Lądka-Zdroju i Stronia Śląskiego, do Lwówka Śląskiego od strony Jeleniej Góry oraz od strony Złotoryi i Legnicy, do Marciszowa od strony Złotoryi, na linię łączącą Jelenią Górę z Kowarami i Kamienną Górą, jak również na linię między Kobierzycami a Łagiewnikami.

W niedzielę 14 czerwca powróciły również regularne pociągi na trasie Wrocław-Trzebnica (dokładniej chodzi o odcinek Wrocław Psie Pole-Trzebnica). Przez ostatnie cztery miesiące trwał remont tej linii i kursowały tam autobusy zastępcze. Przypomnijmy, że był to pierwszy nieczynny odcinek torów na Dolnym Śląsku przejęty przez samorząd województwa. Połączenie do Trzebnicy przywrócono w 2009 roku.

Przeprowadzona teraz modernizacja pozwoliła zwiększyć tam prędkość do 100 km/h.

W planach jest elektryfikacja tej linii, prawdopodobnie jako jedynej z tych, które są w zarządzie województwa. Ma duże znaczenie w ruchu aglomeracyjnym. Korzysta z niej ponad 1 milion pasażerów rocznie.

Wraz z nowym rozkładem jazdy pojawiło się nawet bezpośrednie połączenie między Trzebnicą a przystankiem Bielawa Góry Sowie. Pociągi przejeżdżają przez Wrocław Główny, Sobótkę i Świdnicę.

W nowym rozkładzie pojawiły się również bezpośrednie połączenia KD do Leszna. Do tej pory pociągi tego przewoźnika docierały tylko do Rawicza. Co więcej, na trasie do Leszna wprowadzono Sprintery, czyli pociągi przyśpieszone, zatrzymujące się tylko na niektórych stacjach. Tym pociągiem np. ze stacji Wrocławia Mikołajów do Oborników Śląskich można dotrzeć w 11 minut, a z Wrocławia Głównego w 16 minut. Do Żmigrodu z Wrocławia Głównego można dojechać nawet w 26 minut, a w 20 minut z Mikołajowa.

W związku z rozbudową i zagęszczaniem siatki połączeń Koleje Dolnośląskie systematycznie powiększają swój tabor. Pod koniec 2026 roku przewoźnik będzie dysponował już flotą 108 pociągów.

REKLAMA

PARTNER AKCJI Wrocław/34428666

DOLNY ŚLĄSK
Koleje Dolnośląskie

eprasa.pl 1f884914e1

Prezydent Wrocławia

obwieszczenie

Na podstawie art. 11c i 11d ust. 5 i 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. – o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych |(t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 311) oraz art. 49 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1691)

zawiadamiam strony postępowania,

że w toku postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej dla zadania pod nazwą: rozbudowa drogi publicznej ul. Działkowej we Wrocławiu wraz z budową linii kablowej niskiego napięcia dla oświetlenia drogi i kanału technologicznego, lokalizacja inwestycji: Wrocław, obręb Gaj, AR_9, dz. nr 9/2, 7/29, AR_15, dz. nr 1/1, AR_8, dz. nr 31/12, 50/2, 2/2,
w dniu 15.06.2026r. wydane zostało postanowienie Prezydenta Wrocławia nr 1866/2026, w sprawie usunięcia nieprawidłowości występujących w przedłożonym do zatwierdzenia projekcie zagospodarowania terenu i projekcie architektoniczno-budowlanym.

Zgodnie z art. 49 §2 Kodeksu postępowania administracyjnego dzień 19.06.2026 r. wskazuje się jako ten, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego Wrocławia, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu oraz w prasie lokalnej. Niniejsze zawiadomienie uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od wskazanego powyżej terminu.

Z treścią postanowienia oraz aktami sprawy, strony postępowania mogą zapoznać się w Wydziale Architektury i Zabytków Urzędu Miejskiego Wrocławia (pl. Nowy Targ 1-8, parter, pok. 1c, godz. 8:00-15:00). Ze względów organizacyjnych należy zawiadomić tut. Wydział z co najmniej trzydniowym wyprzedzeniem – o zamiarze zapoznania się z dokumentami (tel. +48 71 777 77 77), co usprawni realizację przysługującego stronie uprawnienia.

Wrocław/34439625

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI Wrocław, dnia 16 czerwca 2026 r.
IF-O.7821.1.2026.MMJ

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 11f ust. 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. – o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311 ze zm.) oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691, dalej „K.p.a.")

zawiadamiam,

że Wojewoda Dolnośląski, decyzją z dnia 12 czerwca 2026 r. znak: IF-O.7821.1.2026.MMJ utrzymał w mocy decyzję Prezydenta Wrocławia z dnia 23 stycznia 2026 r., Nr 135/2026 (znak: WAZ-IB.6740.586.2025.DP7), którą zezwolono Prezydentowi Wrocławia na realizację inwestycji drogowej, zatwierdzono podziały nieruchomości oraz projekt zagospodarowania terenu i projekt architektoniczno-budowlany dla zadania pn.: "Budowa drogi gminnej (1KDG) – ul. G. Narutowicza – etap III oraz dróg gminnych łączących ul. Mokronoską z obszarem aktywności gospodarczej w rejonie Oporowa i Autostradowej Obwodnicy Wrocławia",

Z treścią decyzji Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 czerwca 2026 r. można się zapoznać w siedzibie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Plac Powstańców Warszawy 1, pokój 2103, w godzinach pracy Urzędu, po uprzednim uzgodnieniu terminu i godziny udostępnienia akt sprawy. Potrzebę dostępu do przedmiotowych akt sprawy można zgłaszać w dni robocze pod numerem telefonu (71) 340 62 84.

Zgodnie z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego, wskazuję dzień 19 czerwca 2026 r. – data ukazania się obwieszczenia na tablicy ogłoszeń Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Miejskiego Wrocławia, w urzędowych publikatorach teleinformatycznych – Biuletynie Informacji Publicznej tych urzędów oraz w prasie lokalnej, jako ten w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie. Zawiadomienie niniejsze po upływie czternastu dni od wskazanego powyżej terminu uważa się za dokonane ze skutkiem prawnym z dniem 3 lipca 2026 r.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Stachera
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Infrastruktury

/podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu/

Wrocław/34439611

Burmistrz Siechnic

ogłasza na dzień 21 lipca 2026 r.
I przetarg ustny ograniczony

na sprzedaż następującej nieruchomości

Działka nr **138/11**, obręb **Iwiny**
o pow. 0,0081 ha, KW 18031

Cena wywoławcza netto: 23.106,00 zł
Wadium: 2.310,60 zł
Postąpienie: 232,00 zł

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłata wadium najpóźniej do 15 lipca 2026 r. Na konto gminy Siechnice ul. Jana Pawła II 12, 55-011 Siechnice nr 44 1020 4027 0000 1702 2096 3711 (data wpływu kwoty na konto gminy jest datą uznania wpłaty wadium). Na dowodzie wpłaty wadium za daną działkę należy podać jej numer ewidencyjny i miejscowość, w której działka jest położona. Wadium powinno być wpłacone z rachunku bankowego osoby, która zamierza przystąpić do przetargu.

MPZP: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca, bliźniacza i szeregowa

Sprzedaż prawa własności działki nr 138/11 położonej w obrębie Iwiny nastąpi w drodze przetargu ustnego ograniczonego do właścicieli nieruchomości przyległych – dz. nr 140/11, 138/10, 140/18, 136/19.

Pełna treść ogłoszenia dostępna jest w siedzibie Urzędu Miejskiego w Siechnicach na tablicy ogłoszeń oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Siechnice i stronie internetowej Gminy Siechnice. Szczegółowe informacje można uzyskać w pok. nr 213 Urzędu Miejskiego w Siechnicach, ul. Jana Pawła II 12, tel. +48 71 786 09 37.

Wrocław/34439818

Słówko Literówka Quizy, Sudoku Krzyżówki
NOWOŚĆ
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ
Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację
POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

W SPRZEDAŻY

Faworyci turnieju: Kylian Mbappe, Lamine Yamal, Harry Kane, Leo Messi

Korespondencje z USA „Za pięć dwunasta"

Rozmowy z Janem Urbanem i Jackiem Laskowskim

Sylwetka Szymona Marciniaka

Program transmisji w TV

Magazyn do nabycia w punktach sprzedaży prasy, m.in: w salonach EMPIK, na stacjach benzynowych, w salonikach Media Relay, w sklepach sieci Żabka i LIDL oraz w innych dobrych punktach sprzedaży prasy. Zamówienia w internecie: **Prenumerata24.pl** (dostawa bezpłatna) lub **KulturalnySklep.pl**.

eprasa.pl 1f884914e1

wyborcza

REKLAMA

ŚWIĘTO GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKIEJ METROPOLII

KIERUNEK GZM

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktor prowadzący **Przemysław Jedlecki** wyborcza.pl

FOT. MATERIAŁY PRASOWE KIERUNEK GZM

Największy w Polsce festiwal mikrowypraw
Kierunek GZM powraca!
2

„Wyborcza" zaprasza
w trzy wyjątkowe miejsca
3

1KA

eprasa.pl 1f884914e1

Kierunek GZM

Największy w Polsce festiwal mikrowypraw powraca

Średniowieczne zamki, podziemne schrony, kajaki o zachodzie słońca i taniec w rytmie retro – to tylko ułamek tego, co czeka na uczestników tegorocznego festiwalu Kierunek GZM, który odbędzie się w dniach 26-28 czerwca 2026 r.

• **Kierunek GZM odbywa się już po raz 9.** FOT. PRZEMYSŁAW JENDROSKA

FOT. TOMASZ BÖHM

Projekt jest realizowany w ramach największego w Polsce festiwalu mikrowypraw – Kierunek GZM, z budżetu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Przemysław Jedlecki

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, jak co roku u progu wakacji, zamieni się w wielką scenę mikroturystyki. Na mieszkańców i turystów czeka aż 265 unikatowych wypraw oraz 4 niezwykłe wydarzenia specjalne.

Święto lokalności i nieodkrytych historii

Kierunek GZM to największy w Polsce festiwal mikrowypraw, który co roku udowadnia, że najbardziej fascynujące przygody kryją się tuż za rogiem. Jubileuszowa, piąta edycja wydarzenia to zaproszenie do spojrzenia na region z zupełnie nowej perspektywy. Wydarzenie odbywa się cyklicznie na terenie GZM, co roku na przełomie czerwca i lipca – co jest bezpośrednio powiązane z rocznicą jej powstania (1 lipca 2017).

– Kierunek GZM to wyjątkowa okazja, by odkryć miejsca, które często mijamy na co dzień, nie znając ich historii i niezwykłych opowieści. To święto lokalności, pasji i wspólnego poznawania naszej Metropolii. To także wspaniali przewodnicy, znane i mniej znane atrakcje oraz lokalne skarby, które pokazują, jak różnorodna, inspirująca i bogata w historię jest Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia. Zapraszam mieszkańców i gości do udziału w setkach mikrowypraw, spacerów i wydarzeń, które pozwolą spojrzeć na nasz region z zupełnie nowej perspektywy – mówi Leszek Pietraszek, przewodniczący zarządu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Od Wrót Piekieł po dach katedry

W programie tegorocznego festiwalu znalazły się miejsca i atrakcje, które na co dzień bywają niedostępne lub ukryte przed wzrokiem przechodniów. Uczestnicy będą mieli okazję zwiedzić zarówno średniowieczne zamki, jak i perły śląskiego industrialu, schrony bojowe, ruiny teatru czy... dach katedry.

Festiwal oferuje unikalne doświadczenia: od przejażdżki zabytkową windą paciorkową, przez wyprawę kultowym „ogórkiem" na śluzę, aż po przejście przez tajemnicze Wrota Piekieł. Coś dla siebie znajdą tu zarówno miłośnicy dzikości w sercu miasta, jak i poszukiwacze megalitów czy ceramicznych ornamentów w miejskiej architekturze.

Cztery wyjątkowe wydarzenia specjalne

Oprócz setek regularnych spacerów organizatorzy przygotowali cztery unikalne punkty programu. Jednym z nich jest Śniadanie kulturalne GZM w Gliwicach.

– W samym centrum miasta stworzymy przestrzeń do wspólnego spędzania czasu – dla dzieci, dorosłych, rodzin i seniorów. Można przyjść z własnym koszykiem piknikowym i rozłożyć się na trawie albo skorzystać z oferty wystawców Targu Na Zielonym, którzy zadbają o lokalne smaki i śniadaniową atmosferę. Przestrzeń, która na co dzień bywa tylko tłem miejskiego życia, podczas tego wydarzenia staje się jego sercem. Wśród zieleni, nad leniwie płynącą rzeką, uczestnicy odkrywają miejsce pełne kontrastów: natury i urbanistyki, ciszy i rozmów, tradycji i nowoczesności. To tutaj historia splata się z przyszłością, a rzeka – przez lata zapomniana – odzyskuje należne jej znaczenie – zapowiadają organizatorzy.

Kolejną atrakcję stanowi rozświetlenie Bytomia, podczas którego odbędzie się uroczyste odpalenie unikatowego neonu.

Ofertę uzupełniają imprezy taneczne, w tym plenerowe Metrodisco na katowickich Sztauwajerach. Na scenie wystąpią przedstawiciele katowickiej sceny DJ-skiej – duet Sound w/Friends, który zaserwuje taneczną mieszankę house'u i disco.

„Metrodisco to wieczór, w którym elektroniczne rytmy spotkają się z miejskim krajobrazem, tworząc magiczną przestrzeń do wspólnej zabawy i tańca. Szykuje się muzyczna podróż przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię, którą poprowadzą lokalni artyści. GZM to obszar pełen dźwięków, różnorodności, energii, a Metrodisco zaprezentuje to, co w nim najlepsze" – obiecują autorzy wydarzenia.

W planie jest też Retrodisco w Muzeum Historii Polski Ludowej w Rudzie Śląskiej, czyli taneczny powrót do przeszłości. „Wąs wodzireja przycięty, kolczyk w lewym uchu DJ-a hipnotyzuje niczym disco-kula i mamy to – Retro Disco. Bo w klubie disco możesz zrobić wszystko. Luz blues. Tego wieczora nasz parkiet pośród rudzkich pól w plenerze Muzeum Historii Polski Ludowej będzie tym wszystkim bo przecież lubisz wracać, tam gdzie byłeś i oglądać filmy, które widziałeś. Wszelkie disco chwyty galanteryjne i modowe dozwolone. Solo, duo, białe tango" – kuszą gospodarze tej imprezy.

Kierunek GZM to wyjątkowa okazja, by odkryć miejsca, które często mijamy na co dzień, nie znając ich historii i niezwykłych opowieści. To święto lokalności, pasji i wspólnego poznawania naszej Metropolii

LESZEK PIETRASZEK
przewodniczący zarządu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii

Mikroturystyka – trend, który łączy pokolenia

Festiwal wyrasta na absolutnego pioniera i lidera mikroturystyki w Polsce, skutecznie popularyzując ideę uważnego podróżowania oraz głębokiego doświadczania lokalnego dziedzictwa.

– Kierunek GZM to dowód na to, że aby przeżyć niesamowitą przygodę, wcale nie trzeba wyjeżdżać na drugi koniec świata. Prawdziwa magia tkwi w odkrywaniu na nowo miejsc, które mijamy każdego dnia, i pozwalaniu, by zaskoczyły nas swoją historią, klimatem i energią. Nasz festiwal udowadnia, że Metropolia to nie tylko punkty na mapie, ale przede wszystkim fascynujące opowieści i ludzie, którzy tworzą jej niepowtarzalny charakter – wyjaśnia Daria Kosmala, dyrektor Departamentu Marki i Komunikacji Marketingowej GZM.

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia to fascynująca mozaika 41 miast i gmin – każda z nich kryje w sobie własną, unikalną tożsamość. Kierunek GZM to najlepsza okazja, by doświadczyć tej różnorodności na własnej skórze i przeżyć niezapomniane emocje.

Festiwal Kierunek GZM odbędzie się w dniach 26-28 czerwca 2026 r. w miastach i gminach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Liczba miejsc na część wycieczek jest ograniczona i wymagane są rezerwacje. Pełna lista 265 mikrowypraw oraz szczegóły wydarzeń specjalnych dostępne są na stronie internetowej kierunekgzm.pl. ●

1 KA

eprasa.pl 1f884914e1

„Wyborcza" zaprasza na trzy mikrowyprawy

Odwiedzimy wyjątkowe miejsca

„Gazeta Wyborcza" jak co roku włącza się w wydarzenie Kierunek GZM. Chcemy was oprowadzić po trzech wyjątkowych miejscach.

Przemysław Jedlecki

Co roku staramy się, by nasze wycieczki były szczególne. Zwiedzaliśmy m.in. Spodek, spacerowaliśmy po centrum Katowic, byliśmy jako pierwsi w sosnowieckim Egzotarium, odwiedzaliśmy bazę PKM Sosnowiec.

W tym roku zabierzemy was w trzy miejsca (zapisy na stronie kierunekgzm.pl). Pierwszym z nich jest Elektrociepłownia Szombierki.

Katedra śląskiego przemysłu

Zaprojektowana przez Georga i Emila Zillmannów jest imponującym symbolem epoki rewolucji przemysłowej. Monumentalna bryła charakteryzuje się wspaniałymi fasadami z ciemnej czerwonej cegły i trzema smukłymi kominami. Pod względem wielkości i pojemności porównywana jest do podobnych elektrowni w Wielkiej Brytanii, takich jak Battersea Power Station i Bankside Power Station.

Dziś EC Szombierki przechodzą proces rewitalizacji i stopniowo zmienia się w nowoczesną, wielofunkcyjną przestrzeń, w której historia spotyka się z nowymi funkcjami kulturalnymi i użytkowymi. Firma Arche, do której należy obiekt informowała, że projekt rewitalizacji zakłada m.in. utworzenie nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w części hali kotłowni i części hali pompowni. Powstanie tam kompleks basenowy obejmujący w kryty basen, brodzik, infrastrukturę rekreacyjną (zjeżdżalnie, leżaki, jacuzzi) oraz strefę saun. W zabytkowym obiekcie powstaną też boisko do badmintona i korty do squasha, przewidziano siłownię zewnętrzną. Jak zapowiada właściciel elektrociepłowni, całość zostanie zaprojektowana z myślą o użytkownikach w każdym wieku.

Kopalnia Wujek to miejsce szczególne, o długiej pięknej historii rozwoju górnictwa na terenie Katowic, ale też trudnych momentach, gdy 9 górników zginęło podczas pacyfikacji kopalni 16 grudnia 1981 roku

Na wycieczkę po EC Szombierki zapraszamy 28 czerwca. Spacery odbędą się w dwóch turach. Pierwszy zaplanowaliśmy na godz. 10, drugi zaś na godz. 11.30.

Spacer rozpocznie się przy wejściu na teren obiektu i prowadzi przez najbardziej interesujące i symboliczne przestrzenie elektrociepłowni. Uczestnicy zajrzą do sali modrzewiowej, gdzie monumentalna konstrukcja zdradza kunszt dawnych inżynierów, a także odwiedzą pompownię i kotłownie – miejsca, które niegdyś tętniły technologicznym życiem. Na trasie znajdzie się również gabinet dyrektora, przypominający o administracyjnej i organizacyjnej stronie funkcjonowania tego przemysłowego giganta. Każdy etap to okazja, by zobaczyć postępy prac rewitalizacyjnych i dowiedzieć się, jakie funkcje zyskają poszczególne części obiektu w przyszłości.

Kopalnia Wujek w Katowicach

Chcemy was też zabrać na teren zamkniętej kilka miesięcy kopalni Wujek w Katowicach. Kopalnia Wujek to miejsce szczególne, o długiej pięknej historii rozwoju górnictwa na terenie Katowic, ale też trudnych momentach, gdy 9 górników zginęło podczas pacyfikacji kopalni 16 grudnia 1981 roku. Przez ponad 127 lat była to jedna z ważniejszych kopalń regionu, a jej losy nierozerwalnie splatają się zarówno z rozwojem przemysłu, jak i wydarzeniami społecznymi. Dziś obiekt znajduje się w okresie przejściowym, kończy swoją górniczą historię i przygotowuje się do nowej roli w przestrzeni miasta.

Przypomnijmy, że w kwietniu rozstrzygnięto konkurs na wizję urbanistyczną terenu po kopalni Wujek oraz jej najbliższej okolicy, Urząd Miasta oficjalnie poinformował we wtorek 7 kwietnia.

Marcin Krupa, prezydent Katowic powiedział, że najlepszą pracę przygotowała firma P.A Nova z Gliwic. Autorzy koncepcji sugerują zachowanie dużej części budynków kopalni. Postulują utworzenie w centralnej części m.in. ekspozycji historycznej, stworzenie hotelu czy kina letniego oraz wielopoziomowego parkingu. Pomiędzy budynkami mają powstać nowe place i aleje.

Od strony północnej i zachodniej (przy torach kolejowych) autorzy proponują budynki usługowe lub biurowe. Na części pogórniczego terenu zostawiają też miejsce na zieleń. Nowe mieszkania mają wypełnić m.in. część terenu dawnego stadionu KS Rozwój i obszaru w rejonie ul. Wincentego Pola.

– Pozwalamy temu terenowi samemu się rozwijać. Zapraszamy tutaj ludzi. To musi być przestrzeń sąsiedzka, to musi być nowe „dzielnicowe centrum" – mówią autorzy koncepcji.

Dodają, że zaproponowali też, by przez cały teren po kopalni, od północy na południe, biegła aleja piesza, którą wyznaczy jedna z jej osi. – Ruch samochodowy poprowadzimy drogami wokół całego obszaru, ale wewnątrz kluczowy będzie ruch pieszy oraz rowerowy – mówią autorzy, którzy sugerują też, że w przyszłości będzie potrzebne połączenie terenu po kopalni Wujek z autostradą A4.

Na wycieczkę po terenie Kopalni Wujek zapraszamy 27 czerwca. Wycieczka odbędzie się w dwóch turach. Pierwszą rozpoczniemy o godz. 10, drugą zaś o godz. 12.

Spacer rozpocznie się przy głównej bramie kopalni i poprowadzi przez miejsca, które na co dzień pozostają niedostępne. Uczestnicy odwiedzą kuźnię i łaźnię łańcuszkową – przestrzenie, w których codzienność górników nabierała konkretnego, fizycznego wymiaru. Następnie trasa poprowadzi do stacji ratowniczej, przypominającej o bezpieczeństwie i solidarności ludzi pracujących pod ziemią. Kolejne punkty to szyby oraz monumentalna maszyna wyciągowa Krakus, będąca sercem technicznej infrastruktury kopalni. Spacer obejmuje także teren po zwałach oraz część przeróbki widoczną z zewnątrz, gdzie można dostrzec skalę przemysłowej działalności i jej wpływ na krajobraz.

• **Elektrociepłownia Szombierki** FOT. RADWAŃSKI, ARCHIWUM URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO, INDUSTRIADA.PL

• **Kopalnia Wujek w Katowicach** FOT. PRZEMYSŁAW JEDLECKI

• **Dezember Palast, czyli siedziby Instytucji Kultury Katowice Miasto Ogrodów** FOT. DAWID CHALIMONIUK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dezember Palast

Naszą trzecią propozycją jest zwiedzania Dezember Palast, czyli siedziby Instytucji Kultury Katowice Miasto Ogrodów. Gmach dawnego Centrum Kultury Katowice powstał w latach 70. jako wymysł Zdzisława Grudnia, I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Katowicach. Z tego też powodu katowiczanie przezwali go Dezember Palast. Autorem budynku był Zdzisław Stanik.

„Gmach powstawał w szaleńczym tempie, był „dziką" inwestycją, której koszty Grudzień topił w budowie Huty Katowice, co nawet w czasach PRL-owskiego bezprawia było ścigane. Jak głosi legenda, wizytujący Katowice Edward Gierek miał się wściec, gdy zobaczył budowę, rzekomo doszło nawet do strzelaniny. W każdym razie i Gierek, i Grudzień po tym spięciu wylądowali w szpitalach na „swoich" oddziałach kardiologicznych – pierwszy w Ligocie, drugi w Ochojcu. Inauguracyjny parteitag odbył się 3 grudnia 1979 roku (choć do skończenia budowy było jeszcze daleko) i wtedy właśnie wymyślono dla tego miejsca nazwę Dezember Palast" – pisał na łamach „Wyborczej" Michał Smolorz.

Zakamarki gmachu zwiedzimy 28 czerwca. Odbędą się dwie tury wycieczki. Pierwszą planujemy na godz. 13.15, drugą na godz. 15. ●

Projekt jest realizowany w ramach największego w Polsce festiwalu mikrowypraw – Kierunek GZM, z budżetu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

eprasa.pl 1f884914e1

Kierunek GZM kusi

Najciekawsze wycieczki na

Podczas Kierunku GZM nie sposób się nudzić. **Polecamy niektóre z wielu mikrowypraw.**

Przemysław Jedlecki

Przed nami Święto Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Festiwal Kierunek GZM odbędzie się w dniach 26-28 czerwca 2026 roku w miastach i gminach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. W sumie zaplanowano aż 265 mikrowypraw. Polecamy niektóre z nich.

Nie tylko Rawa. O wodzie, skażeniach i odpowiedzialności za środowisko poprzemysłowe

Czy Rawa może być laboratorium, archiwum pamięci i opowieścią o regionie? Podczas tej wycieczki zajrzysz do miejsc na co dzień niedostępnych – laboratoriów Uniwersytetu Śląskiego i zaplecza pracy naukowców. Choć na chwilę staniesz się badaczem, zobaczysz, jak analizuje się wodę, glebę, zanieczyszczenia, metale ciężkie oraz organizmy żywe. Odkryjesz też, jak rzeka zapisuje się w kulturze, literaturze i prawie. To spotkanie z nauką od środka i z Rawą, która ukrywa więcej niż widać na pierwszy rzut oka.

Wycieczka odbędzie się w ścisłym centrum Katowic, w przestrzeni kampusu Uniwersytetu Śląskiego i w sąsiedztwie Rawy. Uczestnicy odwiedzą Wydział Nauk Przyrodniczych / Instytut Biologii UŚ przy ul. Bankowej 9, Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych / Instytut Chemii UŚ przy ul. Szkolnej 5 oraz bulwary Rawy w rejonie mostu przy ul. Bankowej. Odwiedzane miejsca pozwolą połączyć doświadczenia miasta, rzeki i zaplecza badawczego UŚ. Część laboratoryjna pokaże przestrzenie niedostępne na co dzień dla szerokiej publiczności, a część terenowa pozwoli spojrzeć na Rawę jako rzekę miejską, nośnik pamięci oraz obszar badań nad środowiskiem poprzemysłowym. W razie niekorzystnych warunków pogodowych część spotkania może zostać przeniesiona do budynku spinPLACE przy ul. Bankowej 5.

- **TERMIN:** 27.06.2026 r. godz. 10
- **TRASA:** Wydział Nauk Przyrodniczych / Instytut Biologii UŚ, ul. Bankowa 9; Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych / Instytut Chemii UŚ, ul. Szkolna 5; bulwary Rawy / okolice mostu na Rawie przy ul. Bankowej. Część terenowa przy Rawie połączy perspektywę środowiskową, kulturowo-literacką, prawno-historyczną i miejską. Trasa ma charakter pieszy i prowadzi pomiędzy budynkami UŚ a przestrzenią Rawy w centrum Katowic.

Sekrety Pałacu Emmy Schoen. Noc, która ożywia historię Sosnowca

To niezwykła, nocna podróż do świata dawnych przemysłowców i pałacowych tajemnic. W klimatycznych wnętrzach Pałacu Schoena, przy muzyce na żywo i z udziałem aktorów, uczestnicy odkryją historię rodziny Schoenów oraz poznają sekrety dawnego Sosnowca. To immersyjne wydarzenie łączące historię, teatr i atmosferę minionych epok.

Wycieczka odbywa się w zabytkowym Pałacu Emmy Schoen przy ul. 1 Maja 19 w Sosnowcu. To jedna z najbardziej charakterystycznych rezydencji dawnego przemysłowego Sosnowca, związana z rodziną Schoenów – właścicieli zakładów włókienniczych i ważnych postaci w historii miasta. Uczestnicy będą mieli okazję zwiedzić pałacowe wnętrza w wyjątkowej, nocnej odsłonie, odkrywając historię miejsca poprzez fabularyzowane sceny, muzykę i interaktywne elementy wydarzenia.

- **TERMIN:** 27.06.2026-28.06.2026
- **GODZINA:** 17:00-18:00; 18:00-19:00; 19:00-20:00; 20:00-21:00; 21:00-22:00; 22:00-23:00
- **TRASA:** Trasa prowadzi przez wnętrza Pałacu Emmy Schoen i obejmuje najciekawsze historyczne przestrzenie obiektu. Uczestnicy będą przemieszczać się pałacowymi korytarzami i salami, poznając historię rodziny Schoenów oraz tajemnice dawnego Sosnowca.
- **MIEJSCE STARTU:** Pałac Emmy Schoen, ul. 1 Maja 19, 41-200 Sosnowiec.

Co drzemie w Parku Śląskim?

Na pierwszy rzut oka to tylko park – miejsce spacerów, odpoczynku i letnich spotkań. Ale gdy zwolnisz krok i spojrzysz uważniej, odkryjesz świat tętniący życiem, ukryty tuż pod stopami i nad głową. Wśród traw, drzew i w wodnych taflach kryją się historie o przetrwaniu, współistnieniu i nieustannych zmianach. Ta wyprawa zaprasza do uważnego patrzenia, słuchania i odkrywania – jak prawdziwy badacz natury. To spotkanie z przyrodą, która nie jest odległa i dzika, lecz zaskakująco bliska.

Spacer odbywa się na terenie Parku Śląskiego – jednego z największych parków miejskich w Polsce, który pełni rolę zielonego serca metropolii. To przestrzeń, w której przyroda i działalność człowieka przenikają się od dziesięcioleci, tworząc złożony i różnorodny ekosystem. Łąki, fragmenty lasu i zbiorniki wodne tworzą mozaikę siedlisk, w których żyją dziesiątki gatunków roślin i zwierząt. Znana wszystkim przestrzeń odsłania swoje mniej oczywiste oblicze – jako miejsce pełne zależności biologicznych i nieustannego ruchu natury.

- **TERMIN:** 26.06.2026
- **GODZINA:** 18:00-20:00
- **TRASA:** Wędrówka rozpoczyna się w pobliżu charakterystycznego neonu Parku Śląskiego i prowadzi przez różnorodne środowiska przyrodnicze.

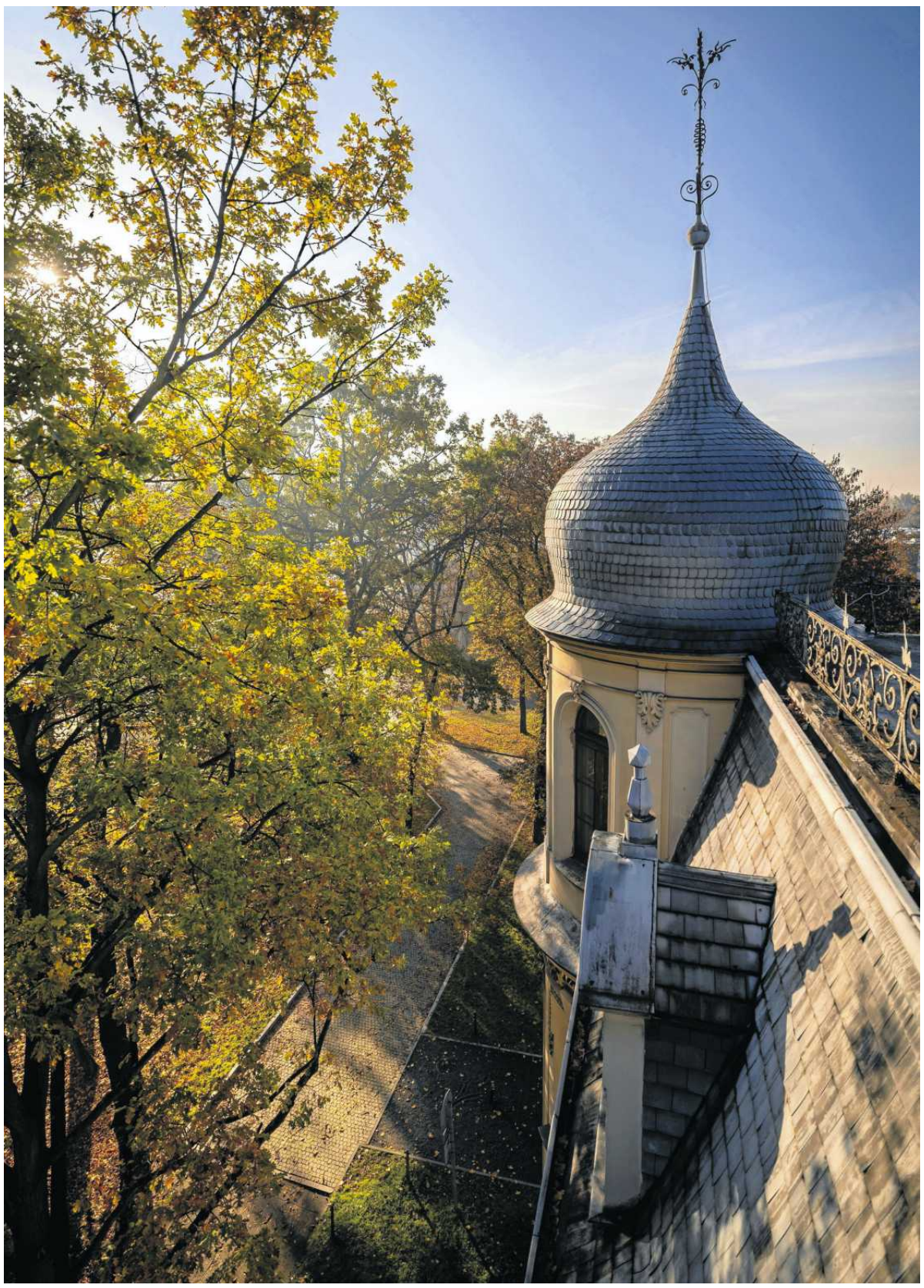

• **Pałac Shoena w Sosnowcu** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Pierwszym przystankiem jest Duża Łąka, gdzie życie dosłownie tętni pod stopami. Uczestnicy uczą się rozpoznawać rośliny oraz obserwują owady, które tworzą niewidoczny na pierwszy rzut oka, ale niezwykle dynamiczny świat. Tu zaczyna się prawdziwa przygoda – poszukiwanie, obserwacja i pierwsze odkrycia.

Dalej trasa prowadzi w kierunku części leśnej w okolicach Świątyni Petrycha. W cieniu drzew zmienia się nie tylko krajobraz, ale i rytm przyrody. Tu można dostrzec ślady zwierząt, wsłuchać się w odgłosy ptaków i zrozumieć, jak funkcjonuje leśny ekosystem w środku dużej aglomeracji.

Kolejnym etapem jest przejście nad Staw Hutnik, gdzie natura odsłania wodne oblicze. Pojawiają się ptaki wodne, roślinność związana z wilgotnym środowiskiem i inne organizmy, które korzystają z obecności zbiornika. To moment, w którym uczestnicy zaczynają dostrzegać zależności między poszczególnymi siedliskami i rolę wody w funkcjonowaniu całego ekosystemu.

Na trasie uczestnicy korzystają z prostych narzędzi badawczych, takich jak lornetki czy czerpak entomologiczny, dzięki czemu mogą samodzielnie odkrywać i analizować otaczającą ich przyrodę.

- **MIEJSCE STARTU:** Neon Park Śląski (miejsce startu i zakończenia).

Spacer ma charakter terenowy i trwa około dwóch godzin. Trasa jest umiarkowanie wymagająca – prowadzi częściowo poza głównymi alejkami, przez łąki i naturalne fragmenty parku, co wiąże się z nierównym podłożem. Uczestnicy powinni być przygotowani na aktywne poruszanie się w terenie.

Zaleca się wygodny, dostosowany do pogody strój oraz pełne obuwie terenowe. Warto również zabrać ochronę przed słońcem lub chłodem, a także preparat przeciwko owadom. Wycieczka najlepiej sprawdzi się dla młodzieży, dorosłych i rodzin ze starszymi dziećmi oraz seniorów w dobrej kondycji. 1KA

eprasa.pl 1f884914e1

czerwcowy weekend

• **Park Śląski** FOT. SLASKIE.PL

• **Śladami Van Helsinga, Ruda Śląska** FOT. MATERIAŁY PRASOWE KIERUNEK GZM

• **Rynek w Siewierzu** FOT. KLAUDIA FISIOR / AGENCJA WYBORCZA.PL

Za kulisy PKM Świerklaniec – spacerem przez zajezdnię

Czy zastanawiałeś się kiedyś, co dzieje się z autobusem po zakończeniu kursu? Gdzie nocują pojazdy, kto dba o ich sprawność i jak wygląda życie komunikacji miejskiej „od zaplecza"? Ta wyjątkowa wyprawa pozwoli Ci wkroczyć do świata, który zwykle pozostaje niedostępny. To będzie podróż przez czas, technikę i codzienność ludzi, którzy wprawiają miasto w ruch.

Podczas wycieczki uczestnicy odwiedzą zajezdnię PKM Świerklaniec – nowoczesne centrum obsługi autobusów komunikacji miejskiej. Zwiedzanie obejmie plac postojowy, gdzie prezentowany jest tabor autobusowy, halę napraw i obsługi technicznej, w której wykonywane są przeglądy oraz naprawy pojazdów, a także automatyczną myjnię autobusową. Uczestnicy poznają również zaplecze techniczne i organizacyjne przedsiębiorstwa, dowiedzą się, jak planowana jest codzienna praca przewozowa oraz jakie rozwiązania stosuje się, aby zapewnić bezpieczeństwo i komfort pasażerów. Wycieczka pozwala zobaczyć miejsca na co dzień niedostępne dla podróżnych i poznać funkcjonowanie transportu publicznego „od kuchni".

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-12:00; 12:30-14:30; 15:00-17:00
• **TRASA:** Wyprawa rozpoczyna się klimatycznie – od przejazdu wyznaczoną trasą z Tarnowskich Gór do zajezdni PKM Świerklaniec. Po przyjeździe do zajezdni PKM Świerklaniec uczestnicy zwiedzają teren zakładu i poznają jego znaczenie dla funkcjonowania komunikacji miejskiej w Metropolii GZM. Podczas wizyty przedstawiona zostanie historia zajezdni, jej codzienna działalność oraz proces modernizacji obiektu. Uczestnicy zobaczą również nowoczesne autobusy elektryczne, w tym pojazdy marki Irizar, które są symbolem rozwoju ekologicznego i nowoczesnego transportu publicznego w regionie.
• **MIEJSCE STARTU:** Centrum Przesiadkowe w Tarnowskich Górach.

Poznaj najstarsze miasto Zagłębia Dąbrowskiego

Poznaj Czeladź – najstarsze miasto Zagłębia Dąbrowskiego – podczas wyjątkowej podróży przez historię, przemysł i wielokulturowe dziedzictwo regionu. Uczestnicy odwiedzą zabytkowe obiekty dawnej kopalni Saturn, zajrzą na cmentarz żydowski (niedostępny na co dzień), poznają historię osiedla robotniczego Piaski i wejdą na wieżę widokową z panoramą miasta. To niepowtarzalna okazja, by odkryć miejsca, które przez lata kształtowały tożsamość Czeladzi.

Wycieczka prowadzi przez najciekawsze historyczne i postindustrialne zakątki Czeladzi. Jej centralnym punktem jest teren dawnej Kopalni Węgla Kamiennego „Saturn" – jednego z symboli przemysłowej historii miasta. Dziś mieszczą się tam Muzeum Saturn oraz Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia, łączące dziedzictwo przemysłowe z kulturą.

Uczestnicy odwiedzą także zabytkowy cmentarz żydowski – jedną z największych nekropolii żydowskich w regionie, zwykle niedostępną dla zwiedzających. Trasa prowadzi również przez historyczne osiedle robotnicze Piaski, które zachowało wyjątkowy charakter związany z rozwojem górnictwa i przemysłu. Zwieńczeniem wycieczki będzie wejście na wieżę widokową w zrewitalizowanej Cechowni, skąd rozciąga się imponująca panorama miasta i okolicy.

• **TERMIN:** 28.06.2026
• **GODZINA:** 08:00-11:15; 11:45-14:45; 15:15-18:15
• **TRASA:** Teren dawnej KWK Saturn (punkt zbiórki); cmentarz żydowski; osiedle górnicze Piaski; powrót na teren dawnej KWK Saturn; zwiedzanie Muzeum Saturn oraz Galerii Sztuki Współczesnej Elektrownia; wejście na wieżę widokową w Cechowni. Przejazdy pomiędzy poszczególnymi punktami trasy odbywać się będą specjalnie przygotowanym busem.
• **MIEJSCE STARTU:** Wejście do zrewitalizowanej Cechowni na terenie dawnej KWK Saturn (Muzeum Saturn, ul. Dehnelów 43, Czeladź)

Na kole bez Bieruń Stary – w poszukiwaniu rzemieślników, ryb, węgla, dynamitu oraz mleka

Wycieczka ma formę rowerowej gry terenowej prowadzącej przez najciekawsze miejsca Bierunia Starego związane z rzemiosłem, gospodarką stawową i przemysłem. Uczestnicy, poruszając się między punktami według map i wskazówek, poznają historię miasta poprzez zabawę, aktywność i bezpośredni kontakt z miejscami dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Trasa wycieczki przebiega przez teren Bierunia Starego. Punktem startowym będzie Rynek z historyczną zabudową i dawnymi warsztatami rzemieślniczymi. Kolejne miejsca to zabytkowa Grobla związana z Wielkim Stawem Bieruńskim, okolice Góry Chełmeczki, szyb wentylacyjny kopalni „Piast" na bieruńskiej Kolonii, Plac Alfreda Nobla przy zakładzie Nitroerg (dawnej fabryce dynamitu) oraz teren dawnej mleczarni, obecnie fabryki Danone. Meta zlokalizowana będzie przy Rybaczówce nad jeziorem Łysina. Trasa prowadzi zarówno przez miejsca związane z historią przemysłu i gospodarki, jak i atrakcyjne przyrodniczo tereny zachowujące małomiasteczkowy charakter Bierunia.

• **TERMIN:** 28.06.2026
• **GODZINA:** 15:00-19:00
• **TRASA:** Trasa wycieczki to: Rynek w Bieruniu Starym (start i punkt 1) – Grobla (punkt 2) – Góra Chełmeczki (punkt orientacyjny) – szyb kopalniany na bieruńskiej Kolonii, ul. Szybowa (punkt 3), Plac Alfreda Nobla (punkt 4) – Jezioro Łysina (punkt 5 i meta). Wszystkie punkty znajdują się na terenie miasta Bierunia.
• **MIEJSCE STARTU:** Rynek w Bieruniu

Między Ratuszem a Pałacem – spacer po dawnych Mikulczycach

Odkryj niezwykłe miejsca dawnej wsi Mikulczyce i zajrzyj tam, gdzie na co dzień nie mają wstępu zwiedzający. Podczas spaceru uczestnicy zobaczą zabytkowy ratusz z witrażową salą obrad, drewniany kościół zagrożony rozbiórką, XVIII-wieczny pałac oraz średniowieczne grodzisko ukryte nad potokiem. To wyjątkowa podróż przez historię, lokalne legendy i mało znane dziedzictwo jednej z najstarszych części Zabrza.

Wycieczka prowadzi przez historyczne centrum Mikulczyc – dawnej miejscowości o bogatej historii, dziś będącej częścią Zabrza. Uczestnicy odwiedzą dawny secesyjny ratusz, którego reprezentacyjna sala obrad zachwyca oryginalnymi witrażami i historycznym wystrojem wnętrz.

Na trasie znajdzie się również XX-wieczny drewniany kościół ewangelicki – wyjątkowy obiekt zagrożony rozbiórką i przeniesieniem do innego miasta. Jedną z największych atrakcji spaceru będzie możliwość zobaczenia XIII-wiecznego grodziska stożkowego – najstarszego archeologicznego zabytku średniowiecznego w Zabrzu, będącego pozostałością dawnej siedziby rycerskiej.

Uczestnicy odwiedzą także teren prywatny z XVIII-wiecznym Pałacem Doleczków i dawną kuźnią, poznając historię dawnych właścicieli Mikulczyc oraz przemiany tej części miasta. Finał spaceru odbędzie się w historycznej siedzibie OSP Mikulczyce, w otoczeniu zabytkowego sprzętu i wozów strażackich.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-12:30; 13:00-15:30
• **TRASA:** Dawny Ratusz w Mikulczycach; drewniany kościół ewangelicki; XIX-wieczna kapliczka przydrożna; Pałac Doleczków; dawna kuźnia; XIII-wieczne grodzisko stożkowe; deptak nad potokiem; dom z „zegarem"; siedziba OSP Mikulczyce. Spacer obejmuje miejsca na co dzień niedostępne oraz obiekty znajdujące się częściowo na terenach prywatnych.
• **MIEJSCE STARTU:** Główne wejście przy schodach do dawnego Ratusza w Mikulczycach, ul. Tarnopolska 80 w Zabrzu.

Ogórkiem na śluzę

Wsiądź do kultowego „ogórka" i odkryj Pyskowice z zupełnie nowej perspektywy! Podczas przejazdu zabytkowym autobusem uczestnicy poznają historię miasta, lokalne ciekawostki i przemysłowe dziedzictwo regionu. Wyjątkową atrakcją będzie wizyta przy Śluzie Dzierżno na Kanale Gliwickim, gdzie przewodnik opowie o tajnikach żeglugi i funkcjonowaniu jednego z najciekawszych obiektów hydrotechnicznych regionu.

Wycieczka prowadzi przez najciekawsze miejsca Pyskowic i okolic, pozwalając uczestnikom spojrzeć na miasto przez pryzmat jego historii, przemysłu i rozwoju komunikacji. Podróż zabytkowym autobusem typu „ogórek" sama w sobie stanowi wyjątkową atrakcję i przywołuje klimat dawnych podróży po śląskich miastach.

Trasa obejmuje przejazd przez historyczne części miasta oraz wizytę przy Śluzie Dzierżno na Kanale Gliwickim – jednym z ważniejszych elementów regionalnej infrastruktury wodnej. Uczestnicy poznają zasady działania śluzy, jej znaczenie dla żeglugi oraz rolę, jaką Kanał Gliwicki odegrał w rozwoju gospodarczym Górnego Śląska.

Spacer autobusowy wzbogacony będzie o lokalne anegdoty, ciekawostki historyczne i opowieści o miejscach mijanych po drodze.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-12:00; 11:00-13:00; 12:15-14:15.
• **TRASA:** Rynek w Pyskowicach; przejazd zabytkowym autobusem przez miasto; Śluza Dzierżno na Kanale Gliwickim; powrót do centrum Pyskowic.

Program obejmuje autobusowy spacer historyczny oraz zwiedzanie okolic śluzy wraz z opowieścią o funkcjonowaniu Kanału Gliwickiego.

• **MIEJSCE STARTU:** Rynek w Pyskowicach.

eprasa.pl 1f884914e1

• **Kadr z filmu Ołowiane dzieci** FOT. ROBERT PAŁKA / NETFLIX

Obrazy na szkle – śladami siemianowickich witraży

Odkryj niezwykły świat kolorowych szkieł, światła i ukrytych detali architektonicznych podczas spaceru śladami siemianowickich witraży. Uczestnicy zajrzą do miejsc na co dzień niedostępnych, poznają historie wyjątkowych dzieł sztuki i ich twórców oraz zobaczą witraże, które od ponad wieku zdobią reprezentacyjne wnętrza miasta. To wyjątkowa podróż przez sztukę, historię i architekturę Siemianowic Śląskich.

Wycieczka prowadzi przez miejsca skrywające jedne z najciekawszych witraży w Siemianowicach Śląskich. Pierwszym punktem będzie zabytkowy Ratusz w Siemianowicach Śląskich – siedziba władz miasta wybudowana w 1904 roku według projektu Johannesa Seifferta. W jego wnętrzach znajdują się cenne przykłady sztuki witrażowej związanej z historią miasta.

Kolejnym miejscem będzie prywatna kamienica przy ul. Jana Pawła II 12 – modernistyczny budynek zaprojektowany przez Franza Schrödera w 1930 roku. To wyjątkowa okazja do zobaczenia wnętrza obiektu na co dzień niedostępnego dla zwiedzających.

Finał spaceru odbędzie się w Willa Fitznera – dawnej rezydencji przemysłowca Wilhelma Fitznera, obecnie siedzibie Siemianowickiego Centrum Kultury. Uczestnicy zobaczą tam m.in. słynny witraż „Cztery pory roku" autorstwa Josepha Langera oraz bogato zdobione wnętrza willi.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 13:30-15:30; 16:00-18:00.
• **TRASA:** Ratusz w Siemianowicach Śląskich; prywatna kamienica przy ul. Jana Pawła II 12; Willa Fitznera.

Spacer połączy opowieści o architekturze miasta z historią śląskiej sztuki witrażowej oraz sylwetkami twórców takich jak Franciszek Romańczyk i Joseph Langer.

• **MIEJSCE STARTU:** Ratusz w Siemianowicach Śląskich, ul. Jana Pawła II 10.

Szlakiem zabytków Księstwa Siewierskiego

Wyrusz w podróż do dawnego Księstwa Siewierskiego i odkryj miejsca, w których historia wciąż jest żywa. Podczas spaceru z przewodnikami uczestnicy odwiedzą średniowieczny zamek z pokazami grupy rekonstrukcyjnej, poznają tajemnice zabytkowych świątyń oraz zajrzą do wyjątkowego kościoła św. Jana Chrzciciela – jednego z najstarszych romańskich zabytków w Polsce, na co dzień niedostępnego dla zwiedzających.

Wycieczka prowadzi przez najważniejsze zabytki historycznego Siewierza – dawnej stolicy Księstwa Siewierskiego. Jednym z głównych punktów programu będzie zwiedzanie Zamku Biskupów Krakowskich – Książąt Siewierskich, gdzie uczestnicy zobaczą m.in. bastejowy system obronny oraz unikatowy most zwodzony. Klimat średniowiecza przybliżą pokazy grupy rekonstrukcyjnej prezentującej dawne walki rycerskie, stroje i obyczaje.

Uczestnicy odwiedzą także zabytkowe obiekty sakralne, w tym kościół pw. św. Walentego i św. Barbary oraz wyjątkowy kościół pw. św. Jana Chrzciciela – jeden z najstarszych zabytków architektury romańskiej w Polsce, pochodzący z pierwszej połowy XII wieku. Świątynia ta jest udostępniana zwiedzającym niezwykle rzadko, dlatego wycieczka stanowi unikalną okazję do poznania tego mało znanego, cennego zabytku.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 13:00-16:30; 15:30-18:30.
• **TRASA:** Rynek w Siewierzu; iIzba Tradycji i Kultury Dawnej; Kościół pw. św. Macieja Apostoła; Zamek Biskupów Krakowskich – Książąt Siewierskich; Kościół św. Walentego i św. Barbary; Kościół pw. św. Jana Chrzciciela; powrót na Rynek w Siewierzu.

Część trasy realizowana jest pieszo, natomiast do kościoła pw. św. Jana Chrzciciela uczestnicy zostaną przewiezieni autobusem.

• **MIEJSCE STARTU:** Rynek w Siewierzu – zbiórka przy fontannie.

Pod dawnym szyldem biznesu – spacer po Radzionkowie

Odkryj Radzionków od strony dawnych sklepów, restauracji i przedsiębiorców, którzy przez dziesięciolecia tworzyli charakter miasta. Podczas spaceru uczestnicy poznają historie lokalnych biznesów, niezwykłych mieszkańców i miejsc, które pamiętają czasy przedwojennego handlu, PRL-u i współczesnych przemian. Archiwalne fotografie i nieznane opowieści pozwolą spojrzeć na codzienne życie miasta z zupełnie nowej perspektywy.

Spacer prowadzi przez miejsca związane z historią radzionkowskiego handlu i lokalnej przedsiębiorczości. Uczestnicy odwiedzą około 10 punktów związanych z dawnymi sklepami, restauracjami, zakładami usługowymi i przedsiębiorstwami działającymi w różnych okresach historii miasta.

Jednym z najciekawszych miejsc na trasie będą dwie sąsiadujące kamienice: działająca od ponad 130 lat apteka, w której przed II wojną światową mieściła się redakcja „Głosu Radzionkowskiego", oraz kamienica Simona Lustiga – żydowskiego przedsiębiorcy, którego losy staną się punktem wyjścia do opowieści o historii mieszkańców Górnego Śląska w czasie obu wojen światowych.

Uczestnicy poznają także historię Domu Towarowego „Hermes", lokalnych restauratorów oraz rozlewni piwa „Krubasik", odkrywając, jak zmieniało się handlowe oblicze Radzionkowa od czasów przedwojennych po współczesność.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 12:00-13:4515:00-16:45
• **TRASA:** Miejska Biblioteka Publiczna – ul. Męczenników Oświęcimia – Plac Letochów – ul. św. Wojciecha – ul. Knosały – ul. św. Wojciecha (zakończenie przy skrzyżowaniu z ul. Piwną).
• **MIEJSCE STARTU:** Miejska Biblioteka Publiczna w Radzionkowie, ul. Gwarków 2.

Herstoria na trzy głosy, czyli spacer śladami wyjątkowych sosnowiczanek

„Herstoria na trzy głosy" to wyjątkowy spacer po Sosnowcu, łączący opowieść, emocje i elementy gry miejskiej. Uczestnicy poznają niezwykłe sosnowiczanki – artystki, nauczycielki, przedsiębiorczynie i społeczniczki – z perspektywy badaczki, przewodnika i aktywistki. Interaktywne zadania oraz narracyjne wyzwania pozwolą odkryć kobiecą historię miasta w angażujący i nowoczesny sposób.

Spacer prowadzi przez centrum Sosnowca oraz miejsca związane z historią i działalnością wyjątkowych kobiet związanych z miastem. Trasa pierwszej wycieczki obejmuje okolice Placu Ćwierka oraz reprezentacyjne ulice śródmieścia prowadzące w kierunku Ronda Zagłębia Dąbrowskiego. Druga część wydarzenia wiedzie od Ronda Zagłębia Dąbrowskiego do Parku Sieleckiego, prowadząc przez miejsca związane z lokalnymi bohaterkami, działalnością społeczną i historią edukacji w mieście. Uczestnicy poznają kobiece oblicze Sosnowca poprzez opowieści o artystkach, społeczniczkach i pionierkach życia publicznego.

• **TERMIN:** 27.06.2026-28.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-12:00; 12:30-14:30
• **TRASA:** Wycieczka I: Plac Ćwierka – Rondo Praw Kobiet – ul. Czysta – ul. Kołłątaja – ul. Targowa – ul. Warszawska – ul. Małachowskiego – Rondo Zagłębia Dąbrowskiego.

Wycieczka II: Rondo Zagłębia Dąbrowskiego – miejsca związane ze znanymi Zagłębiankami i Zagłębiakami – okolice Liceum im. Emilii Plater – Park Sielecki.

• **MIEJSCE STARTU:** Wycieczka I: Plac Ćwierka w Sosnowcu; wycieczka II: okolice Ronda Zagłębia Dąbrowskiego w Sosnowcu.

Wrota Piekieł powracają!

Odkryj Łaziska Górne, dawniej zwane „Wrotami Piekieł" z powodu dymiących kominów, kopalń i płonącej hałdy! Wsiądź do zabytkowego autobusu i wyrusz w podróż przez industrialne serce miasta. Ta wyjątkowa mikrowycieczka to połączenie sentymentalnej opowieści o dziedzictwie przemysłowym z żywą historią. Na finałowym przystanku czeka na Ciebie plenerowy quiz z nagrodami, animacje tematyczne oraz drobny poczęstunek. Spójrz na miasto z zupełnie nowej, fascynującej perspektywy!

Trasa wycieczki wiedzie przez najważniejsze punkty industrialnego i społecznego krajobrazu Łazisk Górnych. Z okien zabytkowego autobusu uczestnicy zobaczą m.in monumentalną Hutę Łaziska, czy też Elektrownię. Przemierzymy robotnicze osiedla: zabytkowe familoki Werk z przełomu XIX i XX wieku, osiedla Kościuszki i „Francuzy", a także osiedle Długa Zwałowa, ukazujące życie w cieniu zakładów. Trasa obejmuje również historyczny Kościół MB Królowej Różańca Świętego, budynek dworca PKP Łaziska Średnie oraz zabytkową Wieżę Ciśnień w Łaziskach Dolnych. Ważnymi punktami pamięci będą Pomnik Górnika KWK Bolesław Śmiały wraz z Izbą Tradycji oraz Pomnik bohaterów walk o wyzwolenie. Tłem całej opowieści jest potężna hałda „Skalny" – dominujący i najbardziej charakterystyczny element lokalnego krajobrazu, świadek górniczej przeszłości regionu. Finałowy przystanek na skwerze niedaleko Ratusza zamieni się w strefę animacji, gier robotniczych i integracji.

• **TERMIN:** 28.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-10:30; 10:30-11:00; 11:00-11:30; 11:30-12:00; 12:00-12:30; 12:30-13:00; 13:00-13:30; 13:30-14:00
• **TRASA:** Pętla autobusowa: Start i meta na ul. Barlickiego. Autobus przejeżdża obok kluczowych obiektów dziedzictwa: Kościół MB Królowej Różańca Św. – Huta Łaziska – Familoki Werk – Elektrownia i Muzeum Energetyki – Dworzec PKP Łaziska Średnie – Osiedle Długa Zwałowa – panorama hałdy „Skalny" – Osiedle Kościuszki – Osiedle „Francuzy" – Pomnik Górnika (KWK Bolesław Śmiały) – Wieża Ciśnień – Pomnik bohaterów walk o wyzwolenie – Powrót na skwer przy ul. Barlickiego (strefa animacji i quizu).

• **MIEJSCE STARTU:** Przystanek autobusowy – Łaziska Górne Ratusz, ul. Barlickiego (skwer z placem zabaw bezpośrednio za przystankiem)

Trolejbusem z bluesem – śladami Ryśka Riedla

Wycieczka pozwala uczestnikom odkryć Tychy z zupełnie nowej perspektywy, pokazując miejsca silnie związane z historią Ryszarda Riedla i zespołu Dżem. W programie znalazły się m.in. dawny Dom Kultury „Górnik", Pijalnia Piwa „Pod Jesionami", Pomnik Ryszarda Riedla oraz mural przy ul. Filaretów.

Każdy przystanek staje się okazją do poznania historii miasta przez pryzmat muzyki i wspomnień związanych z legendarnym wokalistą. Trolejbus stylizowany nawiązaniami do Ryśka Riedla, wypełniony zdjęciami i opowieściami, stanie się wyjątkową przestrzenią muzycznej podróży w czasie. Dzięki muzyce na żywo i obecności osób związanych z artystą uczestnicy będą mogli spojrzeć na dobrze znane miejsca z zupełnie innej, bardziej emocjonalnej perspektywy.

• **TERMIN:** 28.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-11:30; 12:00-13:30; 14:00-15:30; 16:00-17:30
• **TRASA:** Dworzec PKP Tychy – dawny Dom Kultury „Górnik" – Pijalnia Piwa „Pod Jesionami" – Teatr Mały – Pomnik Ryszarda Riedla – mural przy ul. Filaretów – Dworzec PKP Tychy.
• **MIEJSCE STARTU:** Start i zakończenie wycieczki: Dworzec PKP Tychy.

Szopienice w cieniu huty – historia ołowianych dzieci

Spacer prowadzi przez Szopienice – dzielnicę, w której historia wciąż unosi się w powietrzu, a dawne wydarzenia zapisane są w murach i ulicach. Wyruszysz w drogę, która odsłania nie tylko przemysłową potęgę regionu, ale przede wszystkim ludzkie historie – wzruszające, niekiedy trudne, zawsze prawdziwe. To spotkanie z przeszłością, która nie znika, lecz domaga się pamięci i zrozumienia.

Spacer odbywa się na terenie Szopienic – jednej z najbardziej naznaczonych przemysłowo dzielnic Ka-

eprasa.pl 1f884914e1

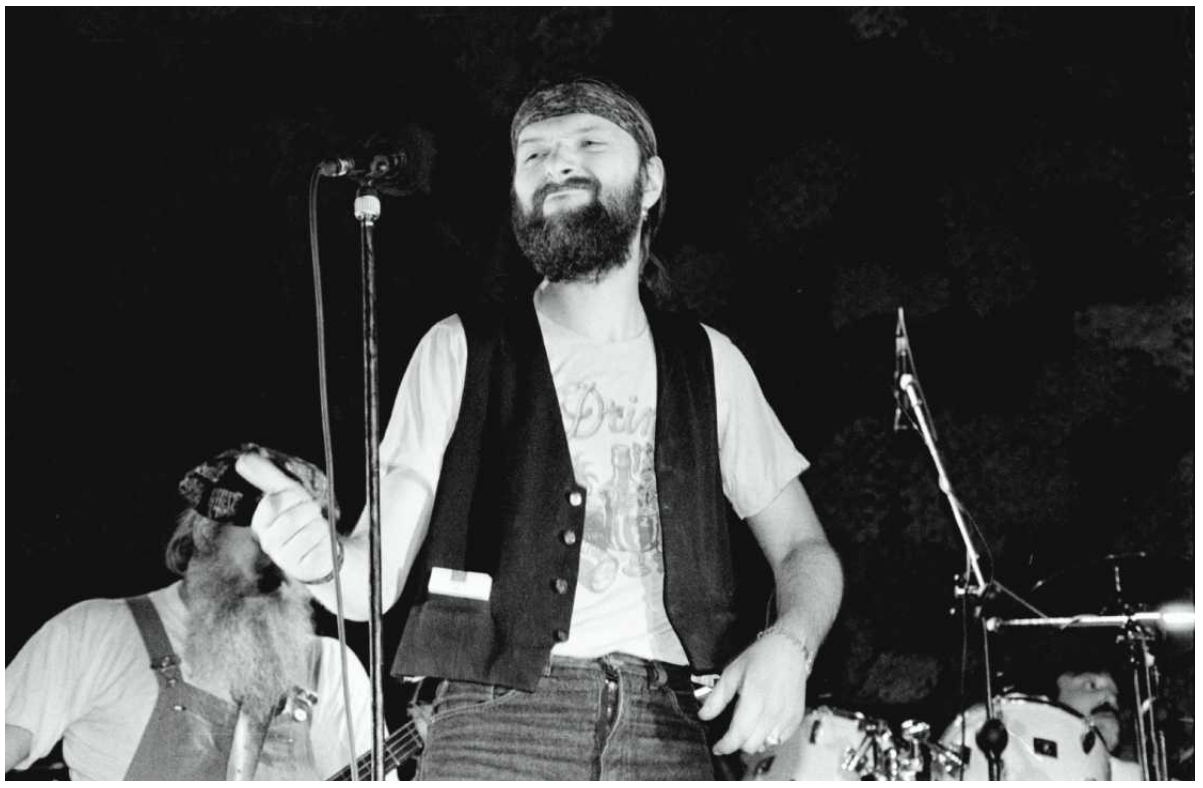

• **Rysiek Riedel, koncert zespołu Dżem podczas finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Siemianowice Śląskie, 1993 rok** FOT. MIROSŁAW NOWORYTA / AGENCJA WYBORCZA.PL

towic. To tutaj przez dziesięciolecia funkcjonowała Huta Metali Nieżelaznych „Szopienice", a życie mieszkańców toczyło się w rytmie pracy zakładów. Przestrzeń ta, pełna robotniczych zabudowań, dawnych hal produkcyjnych i charakterystycznej industrialnej architektury, tworzy wyjątkowy krajobraz – jednocześnie surowy i przepełniony historią.

• **TERMIN:** 28.06.2026
• **GODZINA:** 11:00-13:00
• **TRASA:** Wędrówka rozpoczyna się przy dawnym kompleksie Walcowni Cynku „Uthemann" – miejscu, gdzie przemysł odcisnął swoje pierwsze wyraźne piętno na dzielnicy. Dalej uczestnicy kierują się przez tereny dawnego targowiska oraz ulice, które pamiętają codzienność robotników i ich rodzin. W trakcie spaceru pojawiają się kolejne punkty związane z funkcjonowaniem Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice", gdzie historia przemysłu splata się z historią ludzi. Opowieści prowadzą przez zabudowania robotnicze, aż do dawnej dyrekcji i cechowni huty z charakterystyczną wieżą zegarową – symbolu organizacji i rytmu życia w cieniu zakładu. Każdy etap trasy odsłania kolejne warstwy – od pracy i życia społecznego po wydarzenia, które stały się inspiracją dla opowieści o „ołowianych dzieciach".
• **MIEJSCE STARTU:** Teren dawnej Walcowni Cynku „Uthemann"
• **ZAKOŃCZENIE:** dawna dyrekcja i cechownia Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice", ul. Woźniaka 24 w Katowicach

Jak to było naprawdę? Nocny fabularyzowany spacer z gwarkami po tarnogórskich tajemnicach

Wejdź do świata dawnych Tarnowskich Gór i przeżyj niezwykłą nocną przygodę w blasku pochodni. Podczas fabularyzowanego spaceru uczestnicy spotkają historyczne postacie, odkryją sekrety gwarków, poznają legendy miasta i poczują atmosferę dawnych wieków dzięki teatralnym scenom, muzyce oraz wyjątkowej oprawie wizualnej. To immersyjne widowisko łączące historię, emocje i zabawę, które pozwoli spojrzeć na Tarnowskie Góry z zupełnie nowej perspektywy. Spacer prowadzi przez najważniejsze i najbardziej charakterystyczne miejsca historycznego centrum Tarnowskich Gór – miasta zbudowanego na bogactwie srebra, ołowiu i pracy gwarków. Uczestnicy odwiedzą m.in. Rynek z monumentalnym Ratuszem, Kościół Zbawiciela, zabytkowe podcienia i Kamienicę Sedlaczka, Dzwonnicę Gwarków oraz Plac Synagogi.

Tarnogórski Rynek, jeden z najpiękniejszych na Górnym Śląsku, skrywa ślady dawnego górniczego miasta, którego układ urbanistyczny powstawał wokół szybów wydobywczych. W świetle pochodni dobrze znane uliczki i kamienice nabierają tajemniczego charakteru, a przestrzeń miasta staje się naturalną scenografią dla historycznego widowiska.

Na trasie uczestnicy poznają historię gwarków, wielokulturowe dziedzictwo miasta, dzieje reformacji oraz przemysłową potęgę Tarnowskich Gór. Opowieści o chłopie Rybce, Redenie, Carnallu czy dawnych mieszkańcach miasta przeplatać się będą z teatralnymi scenami i muzyczną oprawą, pozwalając uczestnikom zanurzyć się w atmosferze dawnych wieków.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 17:00-18:30; 18:00-19:30; 19:00-20:30; 20:00-21:30
• **TRASA:** Spacer rozpocznie się na tarnogórskim Rynku przy Ratuszu, gdzie uczestników powitają historyczne postacie związane z założeniem miasta. Następnie grupa przejdzie w okolice Kościoła Zbawiciela – miejsca opowieści o wielokulturowości miasta i historii protestantyzmu.

Kolejnym przystankiem będą zabytkowe podcienia oraz Kamienica Sedlaczka, gdzie uczestnicy spotkają Jana Sedlaczka i królową Marysieńkę, a także wezmą udział w degustacji wina. Trasa poprowadzi następnie pod Dzwonnicę Gwarków, gdzie ożyją legendy związane z początkiem wydobycia kruszców i historią tarnogórskich górników.

Finał spaceru odbędzie się na Placu Synagogi przy Domu Carnalla. To właśnie tam uczestnicy będą świadkami fabularyzowanego spotkania hrabiego von Redena i Rudolfa von Carnalla, a zwieńczeniem wydarzenia stanie się wspólne odśpiewanie pieśni „Tarnogórski dzwoneczek" przy akompaniamencie trębacza.

• **MIEJSCE STARTU:** Ratusz w Tarnowskich Górach (Rynek).
• **ZAKOŃCZENIE SPACERU:** Plac Synagogi przy Domu Carnalla.

Wojkowice – czyli tam, gdzie Saturn zrodził Jowisza

Zobaczymy to, co pozostało po prawie 100 latach górniczej historii Wojkowic. Dowiemy się, jak powstawała kopalnia Jowisz, kto i dlaczego ją zakładał, i co Wojkowice miały wspólnego z Czeladzią oraz Łodzią. Poznamy historię budowy osiedla Morcinka, a także kościoła św. Antoniego. Wysłuchamy jak Wojkowice Komorne stały się miastem Wojkowice. Obecnie po dawnej Kopalni Jowisz czy Cementowni Saturn pozostały nieliczne ślady, ale dzięki planszom, zdjęciom i opowieści przewodnika turyści odbędą swoistą „podróż w czasie".

• **TERMIN:** 28.06.2026
• **GODZINA:** 11:30-14:00
• **TRASA:** Wojkowice Giełda (przystanek ZTM) – skrzyżowanie ulic Morcinka i Proletariatu – Osiedle Gustawa Morcinka – Kolonia Urzędnicza – teren dawnej Cementowni Saturn – Stara Kolonia – teren dawnej Kopalni Jowisz – Kościół Rzymskokatolicki św. Antoniego – Wojkowice Kościół (przystanek ZTM).
• **MIEJSCE STARTU:** Wojkowice Giełda (przystanek ZTM) – stanowisko nr 1 (w stronę Będzina).

Transport GZM na żywo – wizyta w centrum zarządzania ruchem

Czy zastanawiałeś się kiedyś, kto stoi za sprawnym funkcjonowaniem komunikacji miejskiej, którą codziennie przemierzasz region? Ta niezwykła wycieczka zabierze Cię tam, gdzie zapadają decyzje wpływające na ruch setek pojazdów każdego dnia. Wejdź do centrum zarządzania ruchem Transport GZM i zobacz, jak w czasie rzeczywistym powstaje rytm metropolii. To okazja, by zajrzeć za kulisy systemu, który na co dzień pozostaje niewidoczny, a jednocześnie kluczowy dla życia regionu.

Wycieczka odbywa się w siedzibie Transport GZM – miejscu, które stanowi serce zarządzania komunikacją miejską w całej Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. To tutaj monitorowane są trasy autobusów, tramwajów i trolejbusów, analizowany jest ruch pojazdów oraz podejmowane są decyzje wpływające na transport w miastach Metropolii. Przestrzeń, na co dzień niedostępna dla pasażerów, odsłania swoje tajemnice i pozwala zobaczyć, jak działa „od środka".

• **TERMIN:** 27.06.2026-28.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-10:45; 11:00-11:45; 12:00-12:45; 13:00-13:45; 15:00-15:45; 16:00-16:45
• **TRASA:** Wycieczka ma charakter kameralny i skoncentrowany na jednym, wyjątkowym miejscu – centrum zarządzania ruchem.
• **Wejście do centrum zarządzania ruchem**
Już od pierwszych chwil uczestnicy widzą ściany ekranów, mapy ruchu i systemy monitorowania pojazdów. To tutaj zaczyna się opowieść o współczesnym transporcie.
• **Stanowiska dyspozytorów – serce operacji**
Uczestnicy obserwują pracę dyspozytorów w czasie rzeczywistym – reakcje na opóźnienia, zdarzenia drogowe czy zmiany w kursowaniu. Każda decyzja ma znaczenie i wpływa na funkcjonowanie całej sieci.
• **Systemy i technologie komunikacji**
Przewodnicy pokazują narzędzia wykorzystywane do zarządzania ruchem – monitoring pojazdów, analizę danych i sposoby reagowania na sytuacje awaryjne. Uczestnicy mogą zobaczyć, jak skomplikowany i precyzyjny jest to system.
• **Rozmowa z ekspertami**
Bezpośredni kontakt z pracownikami pozwala poznać realne historie i wyzwania związane z organizacją transportu publicznego. To moment, w którym teoria spotyka się z praktyką.

To doświadczenie pozwala spojrzeć na codzienne podróże zupełnie inaczej – jak na efekt pracy ludzi i technologii działających w tle.

• **MIEJSCE STARTU:** Katowice, ul. Barbary 21a

Bytom ceramiczny – tropem tajemnicy

Wybitny znawca historii sztuki, który przez lata badał detale architektoniczne bytomskich kamienic, znika w tajemniczych okolicznościach, pozostawiając po sobie zeszyt z zagadkowymi notatkami. Kto nie chciałby wejść w rolę jego ucznia i rozpocząć poszukiwania, eksplorując przy okazji miejsca z duszą, gdzie zachowały się ceramiczne skarby? Przygoda jest tym bardziej kusząca, że grupę poszukiwaczy poprowadzi Teresa Ebis, znawczyni bytomskiej architektury, którą od lat fascynują wnętrza bytomskich klatek schodowych. Uwaga, ten spacer może się zakończyć udziałem w tajnym stowarzyszeniu miłośników zabytków! Bytom to skarbnica ceramicznych dekoracji zachowanych we wnętrzach bytomskich kamienic. Niektóre ceramiczne detale zachwycają już od progu, inne odsłaniają swoje piękno dopiero po chwili uważnej obserwacji. To świat oryginalnych wzorów, niezwykłych zestawień kolorystycznych i tajemniczych znaków, które mimo upływu ponad wieku wciąż inspirują swoją estetyką i kunsztem wykonania. Nie na próżno Teresa Ebis mówi: „Bytomskie kamienice są jak pączki – najlepsze kryje się w środku" i dodaje: „Przestępujesz próg świata pełnego małych, ponadstuletnich dzieł sztuki. Chodź za mną, a pokażę ci, za co kocham ceramiczny Bytom". Na trasie spaceru prowadzącego od Placu Sikorskiego przez ulice Śródmieścia i Rozbarku uczestnicy będą mieli okazję zobaczyć wnętrza kilku ciekawych architektonicznie obiektów w stylu secesyjnym i modernistycznym z zachowanymi we wnętrzach ceramicznymi okładzinami ściennymi.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 09:00-10:30; 12:00-13:30; 15:00-16:30
• **TRASA:** Trasa spaceru prowadzi od Placu Sikorskiego przez ulice Śródmieścia i Rozbarku, obejmując wybrane kamienice z zachowanymi ceramicznymi detalami oraz historycznymi wnętrzami.
• **MIEJSCE STARTU:** Plac Sikorskiego w Bytomiu, przed głównym wejściem do budynku IV Liceum Ogólnokształcącego.

Ku słowiańskiej tożsamości

Tuż za rogiem, pośród leśnych ścieżek Dąbrowy Górniczej, kryje się miejsce, o którym mało kto wie – a które pamięta czasy, gdy nie było jeszcze żadnego miasta. Bukowa Góra w dzielnicy Ujejsce to wzgórze z pięcioma tysiącami lat historii pod stopami: megalityczne stanowisko archeologiczne, wczesnośredniowieczne kurhany, ślady dawnych kopalni srebra i duch Słowian, który wciąż tu mieszka.

Zwiedzimy Bukową Górę. To leśne wzgórze, które większość mieszkańców mija nieświadomie. A kryje w sobie 5000 lat historii.

Nie bez powodu mówi się na nie Dąbrowskie Stonehenge. Trasa startuje przy zbiegu ul. Mieszka I i ul. Olimpijskiej i prowadzi leśnymi ścieżkami w głąb wzgórza – do miejsc, gdzie trwają aktywne badania archeologiczne. Uczestnicy zobaczą megalityczne stanowisko szacowane na ok. 5000 lat, wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe oraz ślady dawnej eksploatacji rud srebronośnych.

Bukowa Góra to nieoczywisty skarb Dąbrowy Górniczej – przestrzeń, gdzie słowiańskie dziedzictwo, archeologia, przyroda i lokalna tożsamość spotykają się w jednym miejscu.

• **TERMIN:** 27.06.2026
• **GODZINA:** 10:00-12:00; 10:30-12:30; 11:00-13:00; 11:30-13:30; 12:00-14:00; 12:30-14:30; 13:00-15:00; 13:30-15:30
• **TRASA:** Wszystko zaczyna się niepozornie – przy zbiegu ul. Mieszka I i ul. Olimpijskiej w Dąbrowie Górniczej. Stąd leśne ścieżki prowadzą na Bukową Górę – i to, co zaczyna się jako zwykły spacer, kończy się podróżą przez pięć tysięcy lat historii.

Trasa ma formę pętli, więc wrócisz tam, skąd wystartowałeś – ale nie będziesz już tym samym człowiekiem co na początku. Po drodze czeka megalityczne stanowisko archeologiczne, wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe i miejsca, gdzie jeszcze w średniowieczu wydobywano rudy srebra. To nie są rekonstrukcje ani makiety – to prawdziwe, aktywne miejsca badań, które wciąż kryją nieodkryte tajemnice.

A żeby historia nie pozostała tylko w ziemi – na trasie zaplanowano stacje rekonstruktorów. Życie codzienne Słowian, ich rzemiosło, wierzenia i tradycje pokazane na żywo, z bliska, w samym środku lasu.

• **MIEJSCE STARTU:** 27 czerwca (sobota). Zbieg ul. Mieszka I i ul. Olimpijskiej Dąbrowa Górnicza.

Projekt jest realizowany w ramach największego w Polsce festiwalu mikrowypraw – Kierunek GZM, z budżetu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

eprasa.pl 1f884914e1

GÓRNOŚLĄSKO-ZAGŁĘBIOWSKA METROPOLIA ZAPRASZA

KIERUNEK GZM

RETRODISCO

27.06.2026 START: 18.00

MUZEUM HISTORII POLSKI LUDOWEJ → RUDA ŚLĄSKA

OBYWATELE I OBYWATELKI,
LUDU PRACUJĄCY METROPOLII!

Błysk cekinów | Szelest kreszu | Lakier i tapir | Dwurzędowe marynary.

Impreza przebierana. Wskazany ubiór z dowolnej dekady epoki PRL: dres z ortalionu, wąsy z waty, paprotka pod pachą – pełna nostalgia! W klubie disco możesz zrobić wszystko! Luz blues

Na imprezę dowiezie Cię limuzyna z epoki – kultowy Ikarus!!

34437202

KAR 1

eprasa.pl 1f884914e1

wyborcza

PORADNIK PSYCHOLOGICZNY
EKSPERCI ODPOWIADAJĄ CZYTELNIKOM

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktor prowadzący Katarzyna Stożek wyborcza.pl

Złożyłam pozew o rozwód

Mąż przez większość życia mnie zdradzał

Kiedy już żadna z kochanek go nie zechce, to mnie pozostanie codzienność we dwoje. A ja przecież już nic do niego nie czuję.

• Nasza Czytelniczka postanowiła zakończyć swoje małżeństwo. Najbardziej zabolała ją reakcja najbliższych kobiet w rodzinie: Po 24 latach małżeństwa się rozwodzę. Pozew już dostał. Był zaskoczony, ale chyba przyjął to z ulgą, bo znów ma kochankę, i jak powiedział: „To już ta na zawsze".

Ile w jego życiu, a właściwie w naszym, było już tych „na zawsze"? Ja też przecież miałam być na zawsze. Niestety dla mnie, mój mąż uwielbia kobiety, a one to bardzo chętnie odwzajemniają. Przecież sama uległam jego urokowi.

Zawsze wracał

Do zdrad męża już się przyzwyczaiłam. Wiem, że to brzmi beznadziejnie, ale po dłuższym lub krótszym okresie zauroczenia zawsze wracał do mnie. Pierwsze zdrady bolały bardzo. Za pierwszym razem nasza jedyna córka miała zalewie pięć lat. Ja zajmowałam się dzieckiem i domem, a mąż zarabiał.

Kiedy przypadkowo zobaczyłam go na mieście z inną kobietą – choć mówił, że wyjeżdża służbowo na trzy dni – myślałam, że zwariuję. Kiedy wrócił, zażądałam wyjaśnień. Powiedział, że wszystko już skończone, i nie wyobraża sobie życia beze mnie i córki.

Pewnie o wielu jednorazowych skokach w bok nawet nie wiedziałam.

Nie wiem, co mnie jeszcze czeka w życiu, ale teraz, kiedy córka jest już dorosła, chcę wreszcie zadbać o siebie.

Mam obecnie ciekawą pracę, wiele zainteresowań i wiem, że przyszedł czas dla mnie. Nie zamierzam na starość opiekować się facetem, który przez większość życia mnie zdradzał, a kiedy już żadna go nie zechce, to mnie pozostanie codzienność we dwoje – przecież ja już nic do niego nie czuję.

Chcę wreszcie zacząć żyć po swojemu. Chcę podróżować, wrócić do malowania, być tylko dla siebie. Nie potrzebuję innego mężczyzny ani nawet nie zamierzam go szukać.

Jeśli jednak za jakiś czas przytrafi mi się romantyczna przygoda, kto wie – być może się na nią otworzę.

Myślałam, że jako kobiety zrozumieją mój wybór

Mam już wszystko poukładane w głowie, choć – przyznaję – trochę mi to zajęło. Mój problem polega na tym, że jestem w tym rozwodzie sama.

Byłam przekonana, że mama i córka będą mnie wspierały. Myślałam, że jako kobiety zrozumieją mój wybór, niestety, bardzo się rozczarowałam. Mama i córka są oburzone moją decyzją. Usłyszałam, że jestem samolubna i rozbijam rodzinę.

Obie od zawsze uwielbiają męża. I choć dobrze wiedzą, że ten idealny w ich oczach facet zdradza mnie od lat, to teraz ja jestem ta zła, bo zdecydowałam się rozwieść.

Kiedy wspólnie próbowały mnie namówić, żebym wycofała pozew, poczułam się okropnie. Rozpłakałam się i powiedziałam jedynie, że jest mi cholernie przykro, ale zdania nie zmienię. Dodatkowo się okazało, że za chwilę już mój były mąż nie do końca jest pewien swojej miłości. Mamie i córce powiedział, że jeżeli ja bym zmieniła zdanie, to on bardzo chętnie wróci do domu i znów będziemy dobrą rodziną.

Nie wiem, w co on gra, ale jego zachowanie tym bardziej utwierdza mnie w przekonaniu, że dobrze zrobiłam, decydując się na rozwód. Chociaż jestem w tym sama. Smutne jest to, że najbliższe mi w życiu kobiety nie są w stanie zrozumieć moich racji. Może zmienią zdanie? Poczekam.

Przede wszystkim cieszę się, że zadbała Pani o siebie

EMILIA BORKOWSKA-WOŹNIAK
psycholożka, udziela wsparcia online na avigon.pl

Przez całe swoje dotychczasowe życie stawiała Pani na piedestale męża oraz córkę. Zapewne z miłości do

• Złożyłam pozew o rozwód. Mąż przez większość życia mnie zdradzał FOT. ISTOCK

swojego dziecka znosiła Pani zdrady i upokorzenia.

Wspomniała Pani w liście, że na początku małżeństwa nie pracowała zawodowo, tylko zajmowała się domem i dzieckiem, więc jedną z przyczyn trwania w związku mogła być zależność finansowa.

Mogła również Pani obawiać się opinii innych ludzi, a w szczególności najbliższych. Ciągle istnieje przekonanie – kiedyś bardziej, teraz coraz mniej – że małżeństwo jest nierozerwalne.

Być może Pani postawa mogła wynikać również z zaniżonej samooceny, lęku przed samotnością lub mogła mieć Pani nadzieję na poprawę relacji. Przyczyn takiej postawy jest naprawdę wiele, więc nikt nie ma prawa Pani oceniać ani teraz, ani wcześniej.

Życie po zdradzie jest niezwykle wymagające, bo zostało naruszone zaufanie, które jest fundamentem związku. Bardzo trudno jest je odbudować, zwłaszcza że Pani mąż niejednokrotnie zdradzał, za każdym razem zapewniając, że był to ostatni raz i kocha tylko Panią i waszą córkę.

Ciągle wybaczając, stworzyła Pani swojemu mężowi bezpieczną przystań, do której może zawsze wrócić.

Czy rozmawiała Pani szczerze ze swoim mężem? Jak on wyjaśnia swoje postępowanie? Co nim kierowało i kieruje?

Przyczyn zdrad może być naprawdę wiele, ale oczywiście żadna jej nie usprawiedliwia. Receptą na utrzymanie związku jest rozmowa o swoich potrzebach, pragnieniach oraz problemach. Niestety, tej szczerej rozmowy zabrakło. Poznanie przyczyn zdrady może w pewnym stopniu pomóc w pracy nad związkiem lub w zrozumieniu działań drugiej strony.

Wspomniała Pani, że w chwili otrzymania pozwu Pani mąż miał kolejną kochankę, o której wyraził się: „To już ta na zawsze". To jest kolejny dowód na słuszność Pani decyzji.

Największy problem, z którym nie może sobie Pani poradzić, to brak wsparcia ze strony najbliższych, czyli córki oraz matki. One wydają się zauroczone Pani jeszcze obecnym mężem, jakby w ogóle nie zauważały Pani uczuć i potrzeb. Niewykluczone też, że uległy manipulacji, zapewnieniom i miłym słowom.

Nigdy nie jest za późno

Czy rozmawiała Pani szczerze ze swoją mamą oraz córką? Być może one nie zdają sobie sprawy z tego, przez co Pani przechodzi, lub nie znają pełnego obrazu sytuacji. Może się okazać również, że jest coś, o czym Pani nie wie.

W każdym razie jest Pani osobą dorosłą, kompletnie niezależną od córki czy mamy, i ma Pani prawo decydować o sobie. Pani córka jest osobą dorosłą i powinna zrozumieć Pani decyzje. Tym bardziej że pomimo rozwodu Pani jeszcze obecny mąż nadal będzie ojcem.

Ma Pani prawo do szczęścia, bycia dla kogoś ważną oraz ważną dla siebie samej. Nigdy nie jest za późno, żeby zawalczyć o siebie, spełniać marzenia i oddać się pasjom. Trwanie w związku opartym na kłamstwie i zdradach jest oznaką braku szacunku do samej siebie.

Czy odczuwa Pani trudne i bolesne stany emocjonalne spowodowane zdradą, upokorzeniami ze strony męża? Jeżeli tak, to w celu ich przepracowania wskazane jest skorzystać ze wsparcia psychologicznego i terapeutycznego. Praca nad tą sferą pomoże się porozumieć z byłym mężem na przykład podczas rozprawy rozwodowej, jak również ułatwi powrót do codziennego funkcjonowania. Pozwoli też przepracować uczucia i myśli związane ze zdradą, a także pomoże zaufać kolejnemu partnerowi w przyszłości.

Konsekwencją zdrady są również:
- spadek samooceny,
- obniżone poczucie własnej wartości,
- spadek poczucia atrakcyjności.

Jeżeli owe u Pani występują, również pomocna będzie praca z psychologiem.

Istnieje i drugie wyjście z tej sytuacji, a mianowicie podjęcie pracy nad związkiem poprzez udział w pracy terapeutycznej, która miałaby na celu odbudowę relacji. Oczywiście ta droga będzie niezwykle trudna, bo – jak wspomniałam wcześniej – odbudowa ponownie zaufania zwłaszcza w tym przypadku będzie szczególnie trudna.

Ostateczna decyzja należy do Pani. ●

żyć lepiej
psychologia codziennie

• Masz problemy, o których nie umiesz rozmawiać z bliskimi? Chciałabyś/chciałbyś powiedzieć komuś o tym, co cię trapi, ale nie masz odwagi? Potrzebujesz wsparcia lub chcesz się najzwyczajniej w świecie wygadać? Pisz do nas: pytanie@wysokieobcasy.pl. Nie bój się zapytać,

eprasa.pl 1f884914e1

Po latach znów będą to moje święta jako singielki

Przed rokiem mąż dzielił się opłatkiem z psem

Próbowałam nas ratować. Kiedy mu wykrzyczałam złość, rozczarowanie i upokorzenie – milczał. Wziął ze stołu opłatek i złożył życzenia naszemu psu.

• Wigilia jest dla mnie rocznicą rozpadu mojego małżeństwa. Sypało się od miesięcy FOT. SHUTTERSTOCK

• Przed naszą Czytelniczką pierwsze Boże Narodzenie bez męża: Gdy święta atakują nas z każdej strony, z dnia na dzień czuję się coraz gorzej. Wracają wspomnienia. W tym roku, po ponad dziewięciu latach, znów spędzę święta jako singielka. Moje małżeństwo definitywnie zakończyło się w poprzednią Wigilię. Jesteśmy z mężem w trakcie rozwodu.

Poznaliśmy się w korporacji. Byliśmy świeżakami po studiach i choć pracowaliśmy w dwóch różnych działach, spotykaliśmy się na zebraniach i przy wspólnych projektach.

Jak w każdym związku mieliśmy wzloty i upadki

Michał jako facet wydawał mi się niespecjalnie ciekawy. Wszystko jednak zmieniło się podczas ślubu znajomych z pracy.

Zostaliśmy zaproszeni, a że oboje nie mieliśmy pary, na przyjęciu usiedliśmy obok siebie. Okazało się, że Michał w biurze a Michał z przyjęcia to zupełnie inny facet: rozmowny, dowcipny, dusza towarzystwa, a do tego świetnie tańczy. Z imprezy wyszliśmy razem, na pożegnanie pod blokiem mnie pocałował.

I tak zostaliśmy parą. Po pół roku zamieszkaliśmy razem, a za kolejne pół roku wzięliśmy ślub.

Jak w każdym związku mieliśmy wzloty i upadki, głównie z powodu pracy. Michał zaczął awansować, miał świetne pomysły, które szefostwo akceptowało. Wiązało się to z jego nadgodzinami w biurze, ale i po powrocie do domu zasiadał przed komputerem.

Mąż wszystkiego w życiu dorabiał się sam. Pracował już podczas studiów, bo jego rodziców nie stać było, by go wspierać finansowo. Mam wrażenie, że kiedy zaczął zarabiać więcej i więcej, to po prostu zachłysnął się pieniędzmi. Kupiliśmy i mieszkanie, i samochód (oczywiście na kredyt), były weekendowe wyjazdy i drogie wakacje.

Na początku było to miłe i ożywcze, ale – jak często powtarza moja babcia – „Dzisiaj bal, jutro żal". Chciałam, żebyśmy przystopowali, bo przecież dobrze mieć coś na czarną godzinę, a nie wydawać wszystkich pieniędzy na przyjemności. Zaczęłam marzyć o dziecku.

Bez prawdziwej rozmowy nie tylko o bieżących sprawach, bez chęci wzajemnego zrozumienia, bez naprawiania drobiazgów – każda, nawet najlepiej zapowiadająca się relacja, jest skazana na porażkę

Usłyszałam, że jestem marudą

Kiedy próbowałam przekonać Michała do zwolnienia tempa, nazwał mnie marudą i zaczął sam korzystać z życia: wspólne wypady z kolegami, weekendowe imprezy do rana... Gdy kac ustępował, przepraszał, ale po kilku dniach znów go gdzieś niosło.

Oddalaliśmy się od siebie. Próbowałam nas ratować do zeszłej Wigilii. Wiedział, że przygotowuję kolację, wiedział, że mamy być tylko we dwoje i spróbować naprawić to, co się sypało od wielu, wielu miesięcy.

Przed południem powiedział, że wyskoczy jeszcze na chwilę na miasto i do godziny wróci. Nawet przez chwilę myślałam, że może będzie jakaś niespodzianka dla mnie. I owszem, była, ale nie taka, jakiej się spodziewałam.

Wrócił przed godziną 19 mocno wstawiony. Podobno spotkał kumpla i zasiedzieli się u niego. Kiedy wykrzyczałam mu, co sądzę o jego zachowaniu – on milczał. Po chwili wziął ze stołu przygotowany opłatek i złożył życzenia naszemu psu. I poszedł spać.

Samotni, którzy szukali czegoś na szybko i na siłę?

Przepłakałam cały wieczór. Poczułam się poniżona, upokorzona, sama.

Nigdy nie myślałam, że coś takiego mnie spotka.

Rano pojechałam do rodziców. Do mieszkania wróciłam tylko po swoje rzeczy, a z mężem rozmawiam już tylko przez prawników. On nawet nie zabiegał o spotkanie czy rozmowę.

Zawsze myślałam, że ludzie częściej rozstają się, bo związek dołuje przez kłopoty finansowe. Nasz poległ przez nadmiar pieniędzy. A może od początku byliśmy niedobrani? Samotni, którzy szukali czegoś na szybko i na siłę?

Rozstanie, rozwód, samotność nigdy nie są łatwe do uniesienia

EWA CISŁO
psycholożka, trenerka kompetencji miękkich, socjoterapeutka i psychodietetyczka. Udziela indywidualnego wsparcia online na platformie avigon.pl

Droga Czytelniczko, rozstanie, rozwód, samotność nigdy nie są łatwe do uniesienia, a co dopiero w okresie przedświątecznym, gdzie radość i wspólnotowość wyzierają w zasadzie z każdego kąta i nie sposób się od nich uwolnić ani też o nich zapomnieć.

Tym bardziej mi przykro, że przechodzi Pani teraz trudny czas zrozumienia i pogodzenia się z ubiegłorocznymi wydarzeniami. Tym ważniejsze byłoby poradzenie sobie z tą sytuacją i wyciągnięcie wniosków, aby podjąć próby odczarowania kolejnych świąt, żeby na zawsze nie kojarzyły się już z bólem i rozczarowaniem.

Marginalizujemy codzienne zaniedbania, które powodują, że związki się rozpadają

To, co miało miejsce w Pani życiu, faktycznie skumulowało się i wylało akurat w Wigilię, ale trzeba przyznać uczciwie, że oboje Państwo „pracowaliście" na taki stan rzeczy od dłuższego czasu.

Pyta Pani, czy od początku byliście źle dobrani. Uważam, że niekoniecznie. W naszej kulturze zbyt dużą wagę przykładamy do tego, żeby być „dobrze dobranymi" na początku budowania relacji, natomiast marginalizujemy codzienne zaniedbania, które powodują, że nasze związki się rozpadają.

Na początku nie znaliście się zbyt dobrze, ale mieliście szansę poobserwować się w pracy i w życiu towarzyskim, i to był świetny wstęp. Byliście sobą zauroczeni, co jest znakomitym budulcem długoterminowego związku, ponieważ pozwala przymknąć oko na wady partnerów w pierwszej fazie docierania się związku.

To, co zostało zaniedbane z obu stron, to komunikacja i podejmowanie prób dopasowywania jednak dwóch obcych światów. Z tego, co Pani pisze, wynika, że mogła Pani liczyć na większe wsparcie swojej rodziny niż mąż i że dlatego tak bardzo zachłysnął się on swoją pozycją zawodową i łączącymi się z nią apanażami.

W tym momencie jednak nie zdecydowaliście się na uwspólnienie wizji – czy to sami, czy z pomocą specjalisty – i Wasz wspólny czas zaczął się rozjeżdżać.

Pani wycofała się w negatywne komentarze, mąż uciekł w kolegów, alkohol i imprezy. To był prawdopodobnie ten przegapiony moment zmierzenia się z nowym wymiarem życia wspólnie. Nie pojawiła się praca nad nauczeniem się wspólnego korzystania z życia w taki sposób, żeby Pani miała poczucie bezpieczeństwa, a mąż poczucie radości z efektów własnej pracy.

Kołderka Waszego małżeństwa okazała się za krótka, żeby przykryć potrzeby obojga

Prawdopodobnie nie poczyniliście przed ślubem ustaleń, jak wyobrażacie sobie życie małżeńskie.

Czy i kiedy będziecie mieli dzieci?

Jak będziecie spędzać czas wolny?

Ile czasu poświęcicie na pracę i jak jest ona dla Was ważna?

Usiłowaliście poukładać to sobie na bieżąco, bez rozmowy i kołderka Waszego małżeństwa okazała się za krótka, żeby przykryć potrzeby obojga.

Ta feralna Wigilia to modelowa ucieczka obu stron. Pan uciekł w alkohol i dystans, Pani uciekła do mamy i w ciszę.

Żadne z Was nie podjęło walki o to małżeństwo, bo każde osobno pogrążyło się w swoim bólu i zranieniu. Co istotne, gdy opadł pierwszy pył i emocje, nadal nie zrobiliście kroku w swoją stronę, tylko ostatecznie poddaliście się, oddając sprawę w ręce prawników.

Nawet na chwilę nie przestaliście patrzeć w swoje zranione uczucia i rozczarowanie, żeby zainteresować się potrzebami i bólem partnera/partnerki.

To, czego uczy ta historia, to konieczność codziennego budowania świata wspólnie, i to niezależnie od bagażu, jaki przynieśliśmy z domu rodzinnego, czy własnych ambicji.

Bez prawdziwej rozmowy nie tylko o bieżących sprawach, bez chęci wzajemnego zrozumienia, bez naprawiania drobiazgów – każda, nawet najlepiej zapowiadająca się relacja, jest skazana na porażkę.

Życzę Pani spokoju, poradzenia sobie z tym rozczarowaniem i bólem, a także nowego spojrzenia na budowanie relacji. ●

eprasa.pl 1f884914e1

Terapie i walka z nałogiem męża kosztowały nas wiele wysiłku

Nie starczyło już siły na zwykłe życie

• Wszystko układało się dobrze do wypadku męża. Kiedy lekarz odmówił mu dalszych recept na leki przeciwbólowe, zaczął je kupować nielegalnie. Wtedy jeszcze go kochałam i postanowiłam zawalczyć o niego. Później zniechęcił mnie do siebie swoim zachowaniem.

• Nasza Czytelniczka podjęła decyzję o zakończeniu małżeństwa i w ogóle nie myśli o nowym związku: To będzie drugi rok, odkąd żyję sama. Po 20 latach małżeństwa powiedziałam dość. Syn studiuje, stać mnie na jego utrzymanie, z ojcem też ma świetny kontakt.

• Po wypadku mąż jadł leki jak cukierki. Wtedy jeszcze go kochałam FOT. GETTY IMAGES

Z mężem, już byłym, poznaliśmy się na wakacjach. Mówił potem, że zakochał się od pierwszego wejrzenia. Ja musiałam kilka razy popatrzeć, żeby się do niego przekonać. Początki znajomości i małżeństwa były cudowne. Wcześniej żaden mężczyzna mnie tak nie traktował. Byłam rozpieszczana, doceniana, świata poza mną nie widział. Urodził nam się syn, kupiliśmy większe mieszkanie, stać nas było na wygodne życie. Było nam ze sobą dobrze, lata leciały.

Raz był pobudzony, innym razem otępiały

Wszystko układało się dobrze do wypadku męża. Kiedy jechał na rowerze, wjechał w niego samochód. Lekarze mówili, że to cud, że żyje. Na szczęście szybko dochodził do siebie, ale złamana prawa noga wymagała wielu operacji. Długiemu leczeniu towarzyszył ból, który lekarze uśmierzali, a dostał też leki już po wypisie ze szpitala. Była długa rehabilitacja, która według lekarzy przyniosła bardzo dobre efekty. Mąż był tak samo sprawny, jak przed wypadkiem. Ale utrzymywał, że nadal go boli.

Kiedy lekarz odmówił mu dalszych recept na leki przeciwbólowe – jak się później okazało – zaczął je zdobywać w internecie lub kupować nielegalnie. Niepokoiły mnie jego zmienne nastroje. Raz był pobudzony, innym razem senny, otępiały. Dotarło do mnie, co się dzieje, kiedy zadzwonili z pracy, że stracił przytomność przy komputerze i wiozą go do szpitala.

Koledzy myśleli, że to zawał, ale po serii badań lekarze nie mieli wątpliwości, że przedawkował leki przeciwbólowe. Sam później przyznał, że jadł je jak cukierki.

Wtedy jeszcze go kochałam i postanowiłam zawalczyć o niego. Najpierw była terapia w ośrodku zamkniętym, później indywidualna. Chodziliśmy także na wspólną terapię, ja jako współuzależniona.

Już nigdy nie było, jak przed wypadkiem

Pomogło. Mąż zmienił się diametralnie. Zaczął ćwiczyć na siłowni, dołączyłam do niego, żeby cały czas mieć go na oku. Wkręcił się w grupy wsparcia dla uzależnionych, aby świecić swoim przykładem. Wydawało się, że wszystko wróciło do normy. Cieszyłam się, że odstawił leki, że ma pasje, a ja mogę zająć się nowym biznesem.

Jak teraz o tym myślę na chłodno, to od tamtej pory już nie było, jak przed wypadkiem. Niby normalnie, ale jakby chłodniej, jakby przestało nam zależeć. Mam wrażenie, że terapie i ta walka z nałogiem męża, kosztowały nas tyle wysiłku, że potem nie starczyło już siły na normalne, zwykłe życie. Mąż miał coraz więcej nowych znajomych, ja towarzysko zostałam sama, bo starzy wspólni znajomi za bardzo mu się kojarzyli z okresem ćpania, a mnie jego nowi znajomi nie bardzo interesowali. I tak nasze drogi zaczęły się rozjeżdżać. Przyjaźń, a może bardziej przywiązanie zastąpiło miłość.

Rozwód to był impuls

Koniec końców, dwa lata temu podjęłam decyzję o rozwodzie. To był impuls. Czytałam książkę wieczorem, a mój mąż zaczął szykować się do wyjścia. Odprasowana koszula, marynarka, perfumy. Zapytałam, czy może zapomniałam o jakimś rodzinnym spotkaniu? Czy gdzieś wychodzimy? Usłyszałam, że on wychodzi, ja nie. Kiedy dopytywałam, gdzie idzie, usłyszałam, że to jego sprawa i mam przestać go kontrolować. No to przestałam. Tym zachowaniem całkowicie zniechęcił mnie do siebie.

Rozstaliśmy się w zgodzie. Dobrze żyje mi się samej. Robię, co chcę, nie muszę się z nikim liczyć. Do seksu wystarcza mi wibrator, który dostałam od koleżanek na imprezie porozwodowej. W ogóle nie szukam towarzystwa mężczyzn. Nie ciągnie mnie do związków, nie zależy mi na relacji damsko-męskiej. I tu pojawia się moje pytanie: czy to normalne, że kobiety w „głębokiej" czterdziestce nie ciągnie do facetów? Może to za krótko od rozstania? Może za dużo włożyłam w walkę o zdrowie męża i muszę odpocząć? Od facetów też?

To wszystko brzmi jak długi okres ogromnego obciążenia

DOROTA KOSTRZEWA
psycholożka i psychoterapeutka integratywno–humanistyczna, prowadzi praktykę on-line na platformie avigon.pl

Dziękuję za Pani list. Jest w nim dużo jasności, spójności i refleksyjności. Czytając go, mam poczucie, że pisze go osoba, która wiele już przemyślała, nazwała i uporządkowała – nawet jeśli nie wszystkie decyzje były podejmowane w pełnym spokoju czy z długim wyprzedzeniem.

Jestem pod wrażeniem Pani refleksyjności, o czym świadczą pytania zadane na końcu listu. Widzę również w Pani dużą samoświadomość oraz zdolność opisywania faktów bez oskarżeń i bez utknięcia w pozycji osoby skrzywdzonej. To bardzo cenny zasób.

Jednocześnie czytając Pani historię z perspektywy procesu emocjonalnego, zwracają moją uwagę pewne momenty graniczne – bardzo intensywne i obciążające – przy których nie mam pewności, czy było wtedy miejsce, czas i warunki na ich przeżycie, a nie tylko przetrwanie.

Stan odpoczynku po długim wysiłku emocjonalnym

Wypadek męża, długie leczenie, uzależnienie, życie w czujności, bycie „na oku", współuzależnienie, wspólne terapie. To wszystko brzmi jak długi okres ogromnego obciążenia, w którym z jednej strony pojawiło się zatrzymanie i realna praca nad relacją – między innymi poprzez terapię – a z drugiej strony codzienność nadal wymagała dużej czujności, odpowiedzialności i gotowości do reagowania.

Decyzja o rozwodzie była ważnym krokiem w Pani życiu, który przyniósł realną zmianę, ale niekoniecznie oznacza emocjonalne domknięcie całej relacji

W takich warunkach część emocji ma szansę zostać przeżyta, a część bywa odkładana „na później". I nie dlatego, że są mniej ważne, ale dlatego, że organizm ma ograniczoną pojemność.

Kiedy pisze Pani, że „od tamtej pory już nie było jak przed wypadkiem", słyszę nie tylko opis zmiany w relacji, ale też możliwą stratę czegoś bardzo ważnego: poczucia bliskości, swobody bycia razem, naturalnego przepływu uczuć i lekkości.

Tego rodzaju straty, nawet jeśli są racjonalnie zrozumiałe, domagają się przeżycia. Jeśli nie było na to warunków, ciało i emocje często pozostają w trybie ochronnym, jakby wciąż musiały czuwać.

Dlatego Pani obecny brak potrzeby relacji z mężczyznami nie brzmi dla mnie jak coś nienaturalnego. Bardziej przypomina stan odpoczynku po długim, wyczerpującym wysiłku emocjonalnym. Jak moment, w którym organizm i psychika mówią: teraz wystarczy, teraz chcę ciszy, teraz nie chcę być dla kogoś.

To nie musi oznaczać zamknięcia „na zawsze". Może oznaczać czas regeneracji, integrowania doświadczeń i odzyskiwania siebie poza rolą żony, opiekunki, matki czy osoby nieustannie czuwającej.

Bywa tak, że potrafimy jasno zobaczyć, że „to już koniec" i zrobić krok chroniący siebie

Decyzja o rozwodzie była ważnym krokiem w Pani życiu, który przyniósł realną zmianę, ale niekoniecznie oznacza emocjonalne domknięcie całej relacji. Często bywa tak, że potrafimy jasno zobaczyć, że „to już koniec" i zrobić krok chroniący siebie, natomiast uczucia potrzebują więcej czasu, by ten koniec naprawdę przeżyć i domknąć.

Na koniec chciałabym zostawić Panią z pytaniami. Nie jako diagnozą, lecz zaproszeniem do refleksji. Czy to możliwe, że ten brak potrzeby relacji jest formą troski o siebie, a nie deficytem? Może zamiast pytać: „Czy to normalne", warto zapytać: „Czego ja teraz naprawdę potrzebuję?"?

Jeśli ten temat będzie wracał lub zacznie budzić niepokój, warto przyjrzeć mu się w bezpiecznej relacji terapeutycznej. Nie po to, by coś zmieniać na siłę, ale by sprawdzić, co jeszcze domaga się uznania i domknięcia. ●

*Dorota Kostrzewa jest psycholożką i psychoterapeutką integratywno–humanistyczną, prowadzi praktykę on-line na platformie avigon.pl.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34439383

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

wyborcza.pl

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

Przystawiał mi pięść do głowy i powtarzał, że to moja wina

Uwolniłam się, ale trwało to za długo

Oglądałam telewizję, gdy na ekranie pojawił się zwiastun filmu „Dom dobry". Nie mogłam się ruszyć sprzed telewizora, brakowało mi tchu, byłam jak sparaliżowana. Nie mogłam sięgnąć po pilota, przerwać tego. Jeszcze długo po zwiastunie nie mogłam dojść do siebie. Wszystko wróciło.

• Nasza Czytelniczka doświadczyła przemocy w małżeństwie: Podczas oglądania telewizji z zaskoczenia na ekranie pojawił się zwiastun filmu „Dom dobry" Wojciecha Smarzowskiego. W internecie świadomie unikałam czytania na ten temat. Z rozmów ze znajomymi wiedziałam, o czym jest film i w ogóle nie zamierzałam o nim słuchać, czytać, ale ten zwiastun mnie zaskoczył. I powalił.

• **Na ekranie pojawił mi się zwiastun "Domu dobrego". Wszystko wróciło** FOT. ISTOCK

Nie mogłam się ruszyć sprzed telewizora, brakowało mi oddechu, byłam jak sparaliżowana. Nie mogłam sięgnąć po pilota, przerwać tego. Jeszcze długo po tej reklamie nie mogłam dojść do siebie. Wszystko wróciło.

Mój szef zaczął skracać dystans

Od ostatniego „okazywania miłości" przez mojego byłego męża minęły niecałe dwa lata, ale mimo spokoju, którego teraz doświadczam, nadal miewam koszmary.

Mąż był starszy ode mnie, rozwiedziony dwa razy. Jest prawnikiem, a ja z polecenia, zostałam w jego kancelarii asystentką. Miałam doświadczenie w zawodzie, a w nowym miejscu oferowali większe zarobki.

Mój szef od razu zaczął skracać dystans. Zaproponował mówienie sobie po imieniu, kiedy robił sobie kawę, przynosił też dla mnie, zapraszał na lunch. Nigdy nie ciągnęło mnie do starszych mężczyzn, ale mój szef był inny. Miał to wszystko, co przemawia na korzyść mężczyzny: stabilizację, doświadczenie życiowe, a do tego był przystojny, zadbany, wysportowany. Szybko złapał mnie w swoje sieci.

Kiedy byliśmy już parą, od razu zdecydował, że kończę z pracą. Chciał mieć żonę wypoczętą, zadbaną.

Mówił, że jestem kobietą, która zasługuje na luksus i on go zapewni. Oczywiście oświadczył się i po siedmiu miesiącach zostałam jego trzecią żoną. Powtarzałam sobie, że do trzech razy sztuka.

Kiedy miał problem z erekcją, to była moja wina

Dobrze było jeszcze pół roku po ślubie. Później zaczęły się uwagi, że za dużo wydaję, że przytyłam, że jestem nudna. Kiedy miał problem z erekcją, to była moja wina, bo za mało się starałam w łóżku.

Nigdy mnie nie uderzył, ale zdarzało się, że z przyłożoną pięścią do mojej głowy, wydzierał się, że jestem beznadziejna, że powinnam mieć na imię porażka i jestem jego największą pomyłką.

On w ogóle nie tykał alkoholu. Wszystkie jazdy odbywały się na trzeźwo. Wystarczyło, że coś nie udało się w pracy, zadzwoniło któreś z dzieci albo sąsiad zastawił wjazd do bramy i wybuchał. Ja byłam katalizatorem. Wszystko skupiało się na mnie.

Kiedyś wrócił do domu wcześniej. Brałam kąpiel w wannie. Wkurzył się, że wyleguję się w wodzie, zamiast podać mu kolację. Wtedy chwycił mnie za głowę i zaczął po kilka centymetrów zanurzać w wodzie. Coraz niżej i niżej, ale nie całkowicie pod wodę. Kiedy skończył swoją zabawę, stwierdził, że sprawdzał, czy woda jest odpowiednio ciepła, żebym się nie przeziębiła. Byłam przerażona, a on zastawił drzwi łazienki krzesłem i wypuścił mnie z niej dopiero rano, kiedy wychodził do pracy.

Zdanie klucz: Wiesz, że to też twoja wina

Zawsze po takiej akcji przepraszał, kupował kwiaty i pojawiało się zdanie klucz: ale wiesz, że to też twoja wina. Przecież gdybym go nie prowokowała, on by się nie zdenerwował. I wtedy ja też przepraszałam. Było kilka dni spokoju i znowu wyzwiska, pretensje, pięść nad głową.

Jeżeli poczuje Pani, że historia filmu czy inne bodźce wywołują zbyt silne emocje, proszę nie zmuszać się do konfrontacji z nimi. Każdy ma swój czas, by przepracować traumę

Któregoś wieczoru przygotowywałam w kuchni kolację. Wrócił do domu podminowany. Podszedł do mnie, syknął przez zęby z pretensją: jeszcze nie gotowe i tak popchnął patelnię z gorącym sosem, że zawartość wylądowała na moich stopach. Pobiegłam do łazienki pod zimną wodę, kiedy trochę ulżyło, pojechałam na SOR. Tam mnie opatrzyli, dali środki przeciwbólowe i kazali przyjeżdżać na zmianę opatrunków. To wtedy postanowiłam zmienić nie tylko opatrunek, ale i swoje życie. Rano, kiedy mąż wyszedł do pracy, spakowałam rzeczy i wprowadziłam się do przyjaciółki. Nie mogła uwierzyć, że tyle przed nią ukrywałam.

Wniosłam pozew o rozwód. Kiedy zagroziłam, że opowiem przed sądem, co mi robił, poprosił, żebym odpuściła, ale sporo go to kosztowało.

Znów zaczęłam od początku. Nie wiem, czy kiedyś zdecyduję się zobaczyć ten film. Przekonałam się, że domowi oprawcy są brutalni. Nie ważne, czy podnoszą pięści, czy smagają nas przekleństwami, wyzwiskami. Ja się uwolniłam, ale trwało to za długo.

To, czego Pani doświadczyła to przemoc domowa

PIOTR BOCHAŃSKI
psycholog i psychoterapeuta. Prowadzi praktykę psychologiczną online na platformie avigon.pl

Przede wszystkim chcę wyrazić głęboki szacunek i podziw dla Pani odwagi. Zarówno tej, która pozwoliła Pani podzielić się swoją historią, jak i tej, dzięki której przerwała Pani przemoc i rozpoczęła nowe życie.

Pani słowa są poruszające, pełne bólu, ale też siły, która pozwoliła Pani się uwolnić. Pani opis przywołuje skojarzenia z wieloma poruszającymi filmami, które pokazują złożoność przemocy domowej i drogę do wyzwolenia.

W takich produkcjach często widzimy bohaterki, które – podobnie jak Pani – zmagają się z lękiem, wstydem i bólem, ale ostatecznie podejmują walkę o siebie i swoje życie. Film potrafi unaocznić, jak trudna jest decyzja o odejściu, ale też jak wiele siły można w sobie odnaleźć, gdy pojawi się nadzieja na zmianę. Pani historia mogłaby być inspiracją dla scenariusza, który daje innym kobietom odwagę do działania i pokazuje, że wyzwolenie jest możliwe.

Przemoc nie zawsze wiąże się z podniesioną ręką

To, czego Pani doświadczyła to przemoc domowa – nie tylko fizyczna, lecz także psychiczna, emocjonalna, a nawet ekonomiczna. Przemoc nie zawsze wiąże się z podniesioną ręką. Czasem najbardziej ranią słowa, manipulacja, upokorzenie czy kontrola. Pani były mąż stosował mechanizmy, które miały Panią złamać i podporządkować. To nie jest Pani wina. Nigdy nie była.

Pisze Pani, że mimo upływu czasu wciąż miewa koszmary. To naturalne, bo trauma, której Pani doświadczyła, może długo dawać o sobie znać w postaci lęku, bezsenności czy trudności w budowaniu zaufania. Proszę nie bagatelizować tych objawów. Zachęcam Panią, by rozważyła wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne. Specjalista może pomóc Pani przepracować doświadczenia i odzyskać poczucie bezpieczeństwa.

Każdy ma prawo do szczęścia i spokoju

Wiem, jak trudno jest mówić o przemocy. Często towarzyszy temu wstyd, poczucie winy, lęk przed oceną. Ale Pani historia może pomóc innym kobietom dostrzec, że nie są same i że mają prawo do szacunku, bezpieczeństwa i miłości, która nie rani.

Proszę zadbać o siebie. Nie tylko fizycznie, ale też emocjonalnie. Proszę pozwolić sobie na złość, żal, smutek. To naturalne emocje, które mają prawo się pojawić. Proszę nie bać się szukać wsparcia wśród bliskich, w grupach wsparcia, a przede wszystkim u specjalistów.

Jeśli poczuje Pani gotowość, warto wziąć udział w terapii dla osób doświadczających przemocy. Pomoże ona odzyskać poczucie własnej wartości i sprawczości. Proszę pamiętać, że to wyłącznie Pani decyduje o swoim życiu, że ma Pani prawo do szczęścia i spokoju. To, że uwolniła się Pani z toksycznej relacji, jest ogromnym sukcesem. Niech Pani nie pozwoli, żeby przeszłość definiowała Pani przyszłość. Zasługuje Pani na dobre życie.

Jeżeli poczuje Pani, że historia filmu czy inne bodźce wywołują zbyt silne emocje, proszę nie zmuszać się do konfrontacji z nimi. Każdy ma swój czas, by przepracować traumę. Proszę słuchać siebie i pozwolić sobie na łagodność wobec własnych uczuć.

Jest Pani silna, choć zapewne nie zawsze tak się Pani czuje. Proszę pamiętać, że wsparcie jest dostępne, a Pani historia może być początkiem zmiany nie tylko dla Pani, ale też dla innych osób doświadczających przemocy. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34439387

Słówko · Literówka · Quizy
Sudoku · Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

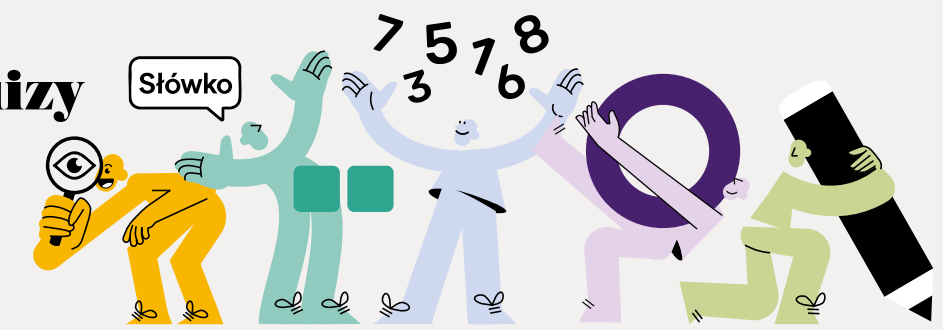

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

wyborcza.pl
wyborcza TV
19-25 CZERWCA 2026
VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Vide
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple T

„UNDER SALT MARSH". WODA WSZYSTKO POCHŁONIE S. 4-5

POLECAMY SERIALE DO NADROBIENIA S. 5

„ANORA". AMERYKAŃSKI KOPCIUSZEK I ROSYJSKI GANGSTER S. 6

SPIDER-NOIR

Nicolas Cage jak Humphrey Bogart S. 2-3

VOD

Ben Reilly pracuje jako prywatny detektyw w Nowym Jorku. Nicolas Cage świetnie odnajduje się zarówno jako zgorzkniały samotnik, jak i cwaniak droczący się z rozmówcami

Nicolas Cage jak Humphrey Bogart

Oglądając „Spider-Noir", zastanawiałem się, po co angażować Nicolasa Cage'a. Kilka odcinków później dostałem odpowiedź.

Ustalmy jedno: Nicolas Cage dawno przestał być po prostu aktorem, a nawet zdobywcą Oscara. Za sprawą mieszanki ekscentryzmu, przesadnej ekspresji czy wątpliwych wyborów stał się w Hollywood osobnym gatunkiem, popkulturowym zjawiskiem.

Doskonale rozumiał to Tom Gormican, reżyser „Nieznośnego ciężaru wielkiego talentu". Cage zagrał u niego przerysowaną wersję siebie: zapomnianego gwiazdora, który łapie chałturę, by wyjść z długów. Kristoffer Borgli poszedł o krok dalej – w „Dream Scenario" obsadził aktora w roli sfrustrowanego wykładowcy, nawiedzającego ludzi w snach. Nie mógł lepiej trafić. Cage doskonale wie, co to znaczy stracić kontrolę nad własnym wizerunkiem. Przekonał się o tym boleśnie, gdy któregoś dnia wpisał swoje nazwisko do wyszukiwarki i odkrył, że stał się memem.

Alternatywna wersja Spider-Mana

Ustalmy jeszcze jedno: Nicolas Cage jest wielkim fanem komiksów. Przez lata zgromadził imponującą kolekcję rzadkich wydań, dziś wartą miliony dolarów. Została jednak skradziona. Szczególne miejsce w sercu aktora zawsze zajmował Superman. Jeśli nie wierzycie, sprawdźcie, jak dał na imię młodszemu synowi. Podpowiem: Kal-El. Pod koniec lat 90. Cage miał zresztą wcielić się w Człowieka ze Stali w filmie „Superman Lives" Tima Burtona.

Showrunner i scenarzysta Oren Uziel wiedział więc doskonale, że zatrudniając Cage'a do „Spider-Noir", bierze go z dobrodziejstwem inwentarza. I bardzo dobrze, bo aktor idealnie pasuje do pulpowej konwencji czarnego kryminału, w której osadzono tę alternatywną wersję Spider-Mana. Cage już wcześniej użyczył głosu Pająkowi w wydaniu noir w znakomitej animacji „Spider-Man Uniwersum". A ponieważ jego bohater skradł tam niemal każdą scenę, kwestią czasu było, kiedy dostanie własną produkcję. Tym razem Cage oddaje mu już nie tylko głos, ale też twarz i całą swoją ekranową personę.

Co ciekawe, mimo ponad 40 lat w zawodzie, to pierwsza główna rola tego aktora w serialu telewizyjnym.

Mamy lata 30., trwa wielki kryzys. Ben Reilly – bo tak nazywa się mężczyzna pod czarną maską z przerobionymi okularami lotniczymi – pracuje jako prywatny detektyw w Nowym Jorku. Przez nieopłacone rachunki, telefon pełni funkcję dekoracji, a biuro działa głównie wysiłkami wygadanej sekretarki. Scenarzyści oszczędzają nam na wstępie kolejnej origin story. Zamiast tłumaczyć, skąd wzięły się u Reilly'ego pajęcze moce, od razu przechodzą do ciekawszego pytania – dlaczego przestał wymierzać sprawiedliwość. Jak dowiadujemy się z narracji z offu, podjął taką decyzję po śmierci narzeczonej. W skrócie: uznał, że zawiódł. Zamiast ratować miasto, śledzi teraz niewierne żony za 10 dolarów dziennie plus wydatki.

Tymczasem Nowy Jork coraz bardziej pogrąża się w chaosie. W tle trwa kampania wyborcza, kandydaci na burmistrza licytują się na obietnice, a policja siedzi w kieszeni potężnego gangstera Silvermane'a (Brendan Gleeson). Nasz detektyw dostaje nową sprawę. Kolejne tropy prowadzą do tajemnic związanych z francuskim frontem I wojny światowej. Serial dotyka przy tym losu weteranów i traum, które przywieźli ze sobą z Europy, nawet jeśli tutaj przybierają one bardziej komiksową formę niż w większości opowieści wojennych. I właśnie wtedy Reilly zaczyna rozumieć, że może jednak za wcześnie zrezygnował z „wielkiej odpowiedzialności".

Problem w tym, że fabuła „Spider-Noir" to materiał na dwugodzinny film albo cztery czy pięć odcinków serialu, ale nie osiem!

Jasne, opowieści z gatunku noir nie muszą pędzić na złamanie karku, ale tutaj przestoje bywają zbyt odczuwalne. Dostajemy klasyczny kryminał o detektywie, który nie potrafi pogodzić się ze stratą. Fabularnie to zbiór klisz noir i wyobrażeń na temat tego gatunku chwilami przekraczających granicę pastiszu, przepuszczony przez filtr komiksowej opowieści o superbohaterach.

– Lubię czerpać inspirację z innych dziedzin sztuki, czy to z muzyki, czy z malarstwa. W tym przypadku był to z pewnością pop-art Roya Lichtensteina – tak Nicolas Cage opowiadał o serialu w rozmowie z „Los Angeles Times". Po trzecim odcinku byłem na „nie". Zastanawiałem się wręcz, po co właściwie angażować Cage'a, skoro nie daje mu się przestrzeni, żeby zaszalał. Kilka odcinków później, kiedy Reilly rozbijał się z wyrostkami w barze przy dźwiękach „Sway", dostałem odpowiedź. Według mnie serial wreszcie łapie rytm gdzieś w połowie i zaczyna korzystać z energii odtwórcy głównej roli.

Nicolas Cage i jego osobliwy urok

Nicolas Cage świetnie odnajduje się zarówno jako zgorzkniały samotnik, jak i cwaniak droczący się z rozmówcami – nieważne, czy chodzi o piękną szansonistkę, czy gangstera celującego do niego z rewolweru. W serialu więcej jest słownych potyczek niż samych bójek. I dobrze, bo właśnie wtedy Cage wnosi najwięcej: osobliwy urok, nutkę szaleństwa i ten charakterystyczny szlachetny rys, dzięki któremu nawet najbardziej przerysowane postaci w jego wykonaniu zachowują odrobinę melancholii.

Jego bohater wydaje się sklejony z archetypów. Jest w nim coś z Humphreya Bogarta: cynicznego twardziela zaglądającego do kieliszka w chwilach słabości, ale skrywającego wrażliwość pod grubą warstwą ironii. Serial zresztą otwarcie mruga do klasyków pokroju „Sokoła maltańskiego", „Żegnaj, laleczko", „Białego żaru" czy „Damy z Szanghaju". W jednej ze scen Reilly siedzi w kinie i linijka po linijce powtarza dialogi za Jamesem Cagneyem z ekranu. Z czasem okazuje się, że właśnie w ten sposób próbował nauczyć się, jak być na nowo człowiekiem. Więcej zdradzać nie warto.

Szkoda tylko, że scenariusz nie wykorzystuje równie dobrze reszty bohaterów. Postaci azjatyckiej femme fatale w złotej klatce (Li Jun Li) czy kumpla Reilly'ego, ambitnego czarnego dziennikarza (Lamorne Morris) mają potencjał na własny, ciekawy wątek. Tymczasem w obu przypadkach dostajemy przewidywalną historię.

Największą atrakcją pozostaje więc sam Cage. Możemy go oglądać w dwóch wersjach: czarno-białej albo koloryzowanej.

Polecam tę pierwszą. Dużo lepiej współgra z klimatem i maskuje część wizualnych problemów produkcji.

Ale nawet w czerni i bieli nowojorska scenografia momentami razi sztucznością. Jakby twórcy uznali, że do zbudowania retro klimatu wystarczy ubrać aktorów w kapelusze i prochowce, a resztę poprawi się komputerowymi efektami. A przecież właśnie w takich historiach – zanurzonych w konkretnej epoce, kiedy chciałoby się niemal poczuć fakturę przedmiotów, budynków czy zapach konkretnych miejsc – najlepiej sprawdzają się praktyczne dekoracje i efekty.

Piotr Guszkowski

SPIDER-NOIR

serial kryminalny, USA 2026, wyk. Nicolas Cage, Lamorne Morris, Brendan Gleeson, Li Jun Li, Abraham Popoola, Jack Huston, Karen Rodriguez

8 odc., Prime Video

FOT. AARON EPSTEIN/PRIME (2)

„WYBORCZĄ TV" redaguje zespół działu Kultura; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda; **Grafik:** Magdalena Birska;
Wydawca: Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl
Naświetlanie i druk: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** Prime Video; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

VOD

WODA
wszystko pochłonie

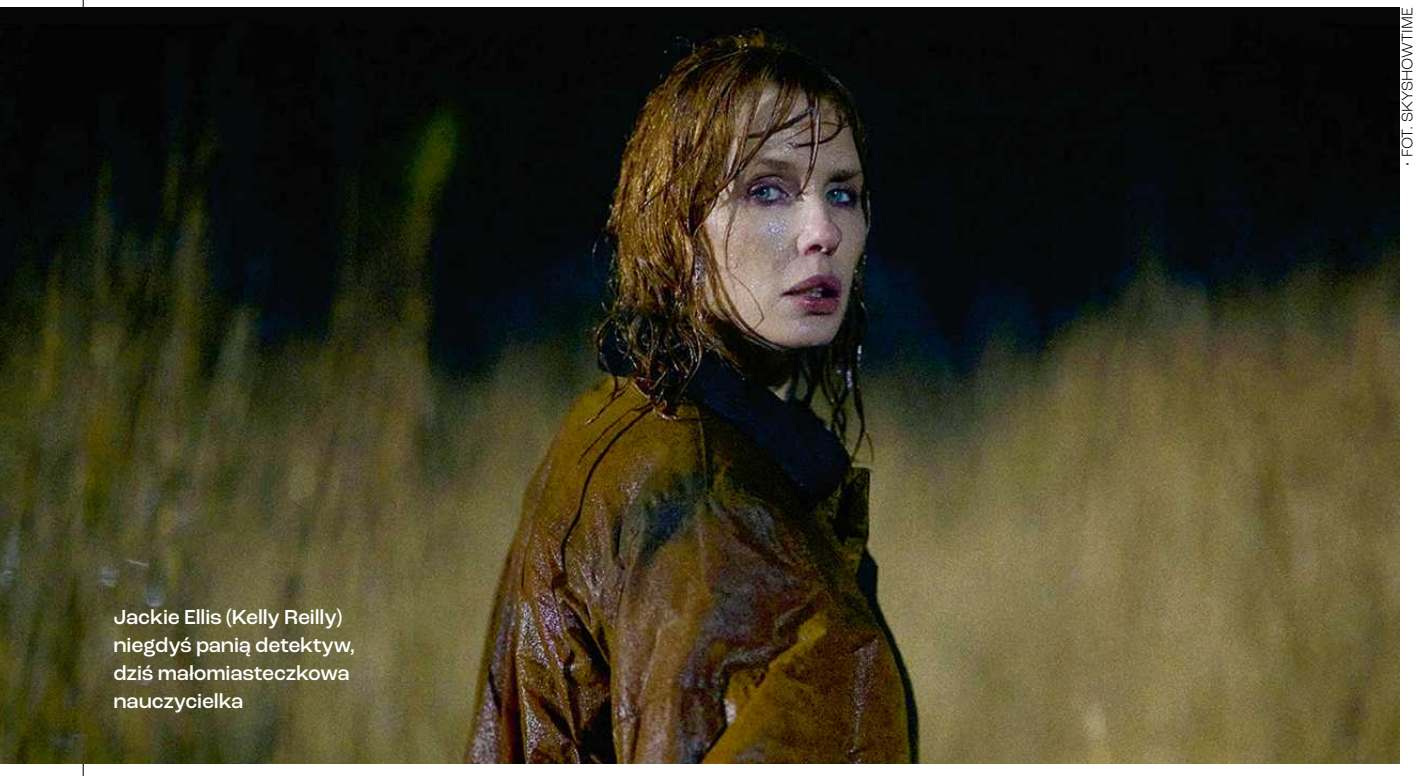

FOT. SKYSHOWTIME

Jackie Ellis (Kelly Reilly) niegdyś panią detektyw, dziś małomiasteczkowa nauczycielka

„Under Salt Marsh" to toksyczny serial kryminalny. I nie chodzi jedynie o trujące odpady.

Nad całą tą opowieścią wisi atmosfera zbliżającego się Sądu Ostatecznego. Jest tu odcinek, w którym bohaterowie brodzą w wodzie po pas podczas powodzi – woda rzuca nimi i zalanymi samochodami, niszczy to, co napotka na swojej drodze. Nikt się jednak nie cofa; wszystkim – no, prawie wszystkim – zależy na prawdzie.

Morderca popełnił zbrodnię niewyobrażalną: zabił dwoje małych dzieci. Świat więc już w pewnym sensie dla bohaterów brytyjskiego serialu kryminalnego „Under Salt Marsh" się skończył, a biblijny potop jest dla nich jedynie czystą formalnością.

Tu nie ma nadziei

To produkcja posępna, niedająca specjalnej nadziei. A przy tym nieco toksyczna, tak jak jej bohaterowie. I nie tylko z powodu trujących odpadów składowanych w fikcyjnym walijskim miasteczku Morfa Halen, w którym toczy się akcja „Under Salt Marsh".

Daleko nie trzeba szukać. Weźmy główną bohaterkę, Jackie Ellis (Kelly Reilly, powracająca do brytyjskiej telewizji po roli Beth Dutton w „Yellowstone"), niegdyś panią detektyw, dziś małomiasteczkową nauczycielkę. Trzy lata temu zaginęła jej siostrzenica Nessa. Jackie zaczęła pić na umór, obsesyjnie szukać mordercy – nawet wśród najbliższych – nie dała sobie też szansy na żałobę. I to ona, wracając ze schadzki z kochankiem, znajduje w wypełnionym toksycznymi śmieciami rowie 9-letniego Cefina, swojego ucznia.

Śledztwo prowadzi Eric Bull (wspaniały Rafe Spall), jej były policyjny partner – gej ze skłonnością do przemocy i wypierania własnej seksualności. Wspólnie spróbują odkryć, czy to, co przydarzyło się dwojgu dziewięciolatków, jakoś się ze sobą łączy. I znaleźć mordercę.

Potop to jedynie czysta formalność

Polubić ich jednak trudno. Oni zresztą też nie przepadają za

sobą. Trzy lata temu to właśnie przez Erica Jackie została dyscyplinarnie usunięta ze służby.

Ellis na dodatek pije w ciąży, Bull jest tak antypatyczny, że mieszkańcy Morfa Halen początkowo wolą, by morderca grasował na wolności, byle tylko nie musieli z detektywem rozmawiać. Zresztą z przybyszami z zewnątrz i tak nie lubią rozmawiać. Morfa Halen to wioska, która udaje miasteczko. Wszyscy wiedzą tu o sobie wszystko, nawet jeśli bardzo tego nie chcą. I jak w każdej mieścinie, w której dochodzi do tragedii, nikt tu nie zamyka drzwi domu na noc. Tak bezpiecznie się czują.

I dlatego też pewnie tak długo nie chcą uwierzyć, że za zbrodnie odpowiedzialny może być nie obcy, lecz swój.

Świetną rolę gra tu Walijczyk Jonathan Pryce, który ma na koncie m.in. nominację do Oscara za „Dwóch papieży", laur dla najlepszego aktora w Cannes (za „Carringtona") oraz pięć nominacji do statuetek Emmy – telewizyjnych Oscarów. Pryce wciela się w nestora społeczności, Solomona Bevana – farmera, który swoje gospodarstwo i ziemię traktuje jak ostatni bastion normalności. To jego głos brzmi najgromniej na zebraniach społeczności, to do niego mieszkańcy Morfa Halen przychodzą po pociechę i radę. Do czasu.

W niemal dziewiczym walijskim krajobrazie – podobnie jak w samej społeczności – coś intensywnie gnije. Toksyczne odpady zatruwają okolicę, bardziej jednak zakwaszają ją sekrety. Do finału nikt nie przejdzie suchą stopą. Od pierwszego odcinka „Under Salt Marsh" jasne jest, że w Morfa Halen uderzy woda, która wszystko pochłonie i zatopi.

Kto zabił? A czy to ważne?

„Under Salt Marsh" to ponuractwo w brytyjskim stylu – serial, który przypadnie do gustu fanom „Broadchurch", „Szetlandów", czy „Very". Atmosfera jest ciężka, bohaterowie moralnie przetrąceni, a zbrodnia bezsensowna i okrutna.

W finale, kiedy Jackie Ellis wreszcie demaskuje mordercę, trudno jednak czuć jakąkolwiek satysfakcję. Po pierwsze – żadna kara nie będzie dla niego wystarczająca. Po drugie – intryga kryminalna w „Under Salt Marsh" nie została skonstruowana ze szczególną maestrią. Odpowiedź na pytanie, kto zabił, nie jest tu istotna. A szkoda.

Mam wrażenie, że Claire Oakley – twórczyni, scenarzystka i reżyserka tego serialu – w pewnej chwili zapomniała, że porwała się przecież na kryminał. „Under Salt Marsh" znacznie lepiej niż on sam sprawdza się jako opowieść o hermetycznej społeczności, która rządzi się swoimi prawami, nadrzędnymi wobec wszelkich zasad.

A Kelly Reilly? To wybitna aktorka. Oglądając „Yellowstone", zapomniałam, że pochodzi z Anglii, a nie z Montany. Jako rzucająca się na życie z pięściami Beth Dutton była wspaniała, diablo charyzmatyczna. W roli Jackie Ellis bywa tragiczna, jej postać jest jednak napisana nieco sterylnie. To bohaterka przygnieciona osobistą tragedią, ciężarna – więc pozornie zaczyna nowe życie – a jednak niewiele się o niej dowiadujemy.

Nie chodzi więc jedynie o to, że nie można jej polubić. Trudno się po prostu nią przejąć, choć Reilly niemal staje na głowie, by wywołać w widzu jakiekolwiek emocje. Czasami jej się to udaje, na przykład w czasie końcowej konfrontacji z mordercą, częściej jednak trudno jej konkurować z żywiołem – wielkim zrównywaczem, przy którym wszystkie zbrodnie, sekrety i troski nikną.

Marta Górna

UNDER SALT MARSH
serial kryminalny, Wielka Brytania 2026, tw. Claire Oakley, wyk. Kelly Reilly, Rafe Spall, Jonathan Pryce, Naomi Yang, Harry Lawtey
6 odc., SkyShowtime

Seriale do nadrobienia

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

DUCHY
Komedia, Fantasy, Sci-fi, Wielka Brytania 2019
Sezony 3-5 | Canal+

Angielska komedia z elementem fantastycznym.

Grupa brytyjskich komików stworzyła przezabawną, ale momentami też całkiem pouczającą historię, która zaczyna się w chwili, gdy Alison Cooper niespodziewanie dziedziczy po nieznanej, dalekiej krewnej wiejską rezydencję Button House.

Alison z mężem przyjeżdżają do domu, nieświadomi, że są obserwowani przez zamieszkujące to miejsce duchy osób zmarłych na terenie posiadłości. Podczas zwiedzania Alison wypada z okna i w stanie śmierci klinicznej trafia do szpitala. Gdy z niego wychodzi, odkrywa, że widzi duchy: jaskiniowca, zdrajcę, który stracił głowę i ciągle jej szuka, kucharkę spaloną na stosie, trzpiotowatą arystokratkę, romantycznego poetę, nadętą właścicielkę z początku XX wieku, oficera armii z czasów II wojny światowej, sympatycznego drużynowego skautów i wreszcie skompromitowanego posła, który zmarł z opuszczonymi spodniami w latach 90.

Alison i jej mąż muszą nauczyć się z nimi żyć. Okazuje się, że to całkiem zabawne i ciekawe życie. No może poza momentami, gdy któryś z duchów znienacka przechodzi przez ścianę w najmniej odpowiedniej chwili...

FOT. APPLE TV+

LEKCJE CHEMII
Dramat, USA 2023
1 sezon | Apple TV i Prime Video

Oldskulowa, obyczajowa historia z amerykańskiego przedmieścia lat 50. – można pomyśleć na widok kunsztownych fryzur i rozkloszowanych spódnic, kapeluszy i wielkich samochodów przed idyllicznymi domkami. Nic bardziej mylnego.

Ekranizacja powieści Bonnie Garmus to feministyczny manifest przypominający, że kobiety zawsze miały rozmaite talenty, ale długo nie miały możliwości, by je rozwijać. Weźmy Elizabeth Zott (Brie Larson) – jest zdolną chemiczką, chce robić doktorat, ale kobiety w ośrodkach naukowych są co najwyżej sekretarkami, nieprawdaż? Zresztą zaraz wyjdą za mąż i znikną, by zająć się domem i dziećmi.

Zott próbuje się nie poddać, po drodze nawet się zakochuje i znajduje sportową pasję, ale życie rzuca jej pod nogi kolejne kłody. Gdy jako samotna matka zostaje zatrudniona do prowadzenia kulinarnego programu telewizyjnego w popołudniowym pasmie dla gospodyń domowych, postanawia wykorzystać go do uświadomienia swoim widzkom, że być może chcą od życia czegoś więcej niż tylko podać „Kolację o szóstej".

VOD

Kopciuszek z USA i rosyjski gangster

„Anora" jest jak połączenie „Pretty Woman" z „Kac Vegas" w nerwowym rytmie kina braci Safdie.

Reżyser Sean Baker przyzwyczaił widzów do tego, że znajduje bohaterów gdzieś na społecznym marginesie. Tym razem zagląda do klubu ze striptizem na Manhattanie. To właśnie tam, co wieczór, swój pantofelek, jak i resztę garderoby, gubi z gracją za plik dolarów nasz Kopciuszek.

W dowodzie ma wpisane imię Anora, ale wszyscy mówią do niej Ani. Znajomość języka rosyjskiego sprawi, że – najpierw do stolika, a w końcu na przedłużony bal – zaprosi ją rozpuszczony syn oligarchy. Wania, czyli książę z bajki, mieszka w willi, którą spokojnie można nazwać pałacem, i świetnie się bawi za pieniądze rodziców. Ale co starzy powiedzą, kiedy w trakcie upojnego wypadu do Las Vegas para weźmie ślub?

Synalek Wania

Wdzięczna tragikomedia Bakera porywa nas w świat z bajki, rzecz jasna: dla dorosłych. „Anora" zaczyna się od ujęcia zmysłowo poruszających się ciał sexworkerek i rozanielonych twarzy klientów. Sala skąpana jest w neonowych światłach. Przestrzeń wydaje się nieskazitelna, wręcz odrealniona. Jak ze snu? Prawdziwy sen dopiero się zacznie, kiedy Ani spędzi tydzień w drogich hotelach i lokalach, zaznając luksusu, o jakim nawet nie marzyła.

W trakcie łóżkowej przekomarzanki Wania rzuca, że dla Zielonej Karty mógłby się ożenić z Amerykanką. Oświadczyny brzmią jak szczeniacki wygłup. Ale właściwie, czemu Ani nie miałaby powiedzieć „tak"?

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

ANORA ★★★★

komediodramat, USA 2024, tw. Sean Baker, wyk. Mikey Madison, Mark Eydelshteyn, Karren Karagulian, Yura Borisov, Vache Tovmasyan

sobota | 23:00 | Canal+ Premium i na SkyShowtime i Prime Video

Dziewczyna zaczyna wierzyć, że jej los może się odmienić, kiedy na palcu zobaczy czterokaratowy pierścionek.

Tyle że wieści o ślubie docierają do rodziców Wani, którzy chcą jak najszybciej anulować małżeństwo. W tym celu wysyłają do nowożeńców swoich goryli. Ciąg nieporozumień, napięta atmosfera prowadzą do szarpaniny, w której królują slapstick i absurd. Dwóch osiłków nie potrafi spacyfikować charakternej dziewczyny. A żeby tego było mało: na gorącej linii pozostaje ich szef, który właśnie podaje dziecko do chrztu. Efekt jest doprawdy komiczny.

W tej brawurowej sekwencji Baker dowodzi, że ma znakomite wyczucie rytmu, panuje nad konwencją i zwrotami akcji, bezbłędnie prowadzi aktorów. Kiedy bohaterom uda się w końcu przełamać komunikacyjny chaos, wspólnie ruszą w pogoń za mężem-uciekinierem po Brighton Beach. Dla całej czwórki będzie to mroźna, nieprzespana noc. Trochę jak „Po godzinach" Martina Scorsese.

Gorzko, gorzko

W „Anorze" Sean Baker pozostaje wierny swojej filozofii, ulubionym tematom, a przede wszystkim ludziom – tym pomijanym i wykluczonym – którzy od początku go fascynowali. Konsekwentnie odkłamuje wizerunek pracy seksualnej. Przypomina, że próba spełnienia marzenia o społecznym awansie często kończy się rozczarowaniem. Ale to nie tylko opowieść o straconych złudzeniach, lecz także o klasowej solidarności. A w tym rozdaniu głównej bohaterce zdecydowanie bliżej do „gopników" (Jurij Borisow sprawdza się w podobnej roli do tej, którą stworzył w „Przedziale nr 6") niż ich bogatych zleceniodawców.

Zaznajomieni z twórczością Amerykanina wiedzą, jaką wagę dotąd przykładał do chropowatego realizmu. Na tym tle jego film może się wydać nieco gładki. Szczególnie w spojrzeniu na rosyjską diasporę Baker nie wychodzi poza garść banałów o tym, że za pieniądze kupisz wszystko. Pomija, skąd te pieniądze pochodzą, oraz kontekst wojny. Jasne, można próbować wytłumaczyć to komediowym uproszczeniem albo przyjęciem perspektywy Ani, której taki styl zwyczajnie imponuje.

Odtwórczyni głównej roli, Mikey Madison, ma błysk w oku. Prawda, którą tchnęła w postać Ani, jest rozpięta pomiędzy komedią i tragedią. Na przestrzeni dwóch godzin seansu poznajemy ją w różnym wydaniu: zadziorną, ironiczną, pewną siebie, przerażoną, naiwną, cwaną, zdesperowaną. Pytanie, czy dziewczyna dała się uwieść iluzji i naprawdę uwierzyła, że ta bajka dobrze się skończy, pozostaje otwarte. W każdym razie na chwilę opuściła gardę. Przyjmie cios, jednak w walce o godność nie sprzeda łatwo skóry. Po swojej stronie ma na pewno widzów.

Bliżej finału do głosu dochodzi stary, dobry Baker. Słodka komedia staje się coraz bardziej gorzka. Nauczona, że w życiu wszystko jest rodzajem transakcji, a seks to dobra waluta, bohaterka nie wie, jak zareagować na bezinteresowny gest.

„Anora" została największym wygranym 97. rozdania Oscarów w 2025 roku. Film zdobył pięć statuetek, w tym dla najlepszego filmu.

Piotr Guszkowski

PIĄTEK 19.06

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA SŁOWENII
UCI ProSeries – 3. etap
13:00 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA SZWAJCARII
UCI World Tour – 3. etap
15:35 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA

• ORLEN BASKET LIGA
Finał – ewentualny 6. mecz: ORLEN Zastal Zielona Góra – Legia Warszawa
19:45 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT EXTRA 4

LEKKOATLETYKA

• DOHA DIAMOND LEAGUE
18:00 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT EXTRA 2

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
2. kolejka grupy D: USA – Australia
20:50 | TVP 1, TVP SPORT
2. kolejka grupy C: Szkocja – Maroko
23:50 | TVP 2, TVP SPORT
2. kolejka grupy C: Brazylia – Haiti
02:20 | TVP 1, TVP SPORT

SIATKÓWKA

• LIGA NARODÓW KOBIET FIVB
Dominikana – Serbia
09:45 | POLSAT SPORT 3, POLSAT SPORT EXTRA 1
Ukraina – Holandia
11:45 | POLSAT SPORT 1
Japonia – Czechy
13:45 | POLSAT SPORT EXTRA 1
Francja – Chiny
14:45 | POLSAT SPORT 1
Bułgaria – Kanada
15:15 | POLSAT SPORT EXTRA 2
Belgia – Niemcy
18:15 | POLSAT SPORT EXTRA 1

SOBOTA 20.06

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA SŁOWENII
UCI ProSeries – 4. etap
13:30 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA SZWAJCARII
UCI World Tour – 4. etap
15:30 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
2. kolejka grupy D: Turcja – Paragwaj
04:50 | TVP 2, TVP SPORT
2. kolejka grupy F: Holandia – Szwecja
18:50 | TVP 1, TVP SPORT
20:00 | TVP 1
2. kolejka grupy E: Niemcy – Wybrzeże Kości Słoniowej
21:50 | TVP 1, TVP SPORT
2. kolejka grupy E: Ekwador – Curaçao
01:50 | TVP 2, TVP SPORT

SIATKÓWKA

• LIGA NARODÓW KOBIET FIVB
USA – Włochy
09:45 | POLSAT SPORT 2
Holandia – Polska
11:45 | POLSAT SPORT 1
Chiny – Brazylia
14:45 | POLSAT SPORT 1
Turcja – Niemcy
18:15 | POLSAT SPORT 1

NIEDZIELA 21.06

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA SŁOWENII
UCI ProSeries – 5. etap
13:00 | EUROSPORT 1

• WYŚCIG DOOKOŁA SZWAJCARII
UCI World Tour – 5. etap
15:20 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA

• ORLEN BASKET LIGA
Finał – ewentualny 7. mecz: Legia Warszawa – ORLEN Zastal Zielona Góra
18:30 | POLSAT SPORT 1

LEKKOATLETYKA

• FBK GAMES
World Athletics Continental Tour Gold
15:00 | POLSAT SPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
2. kolejka grupy F: Tunezja – Japonia
05:50 | TVP 2, TVP SPORT
2. kolejka grupy H: Hiszpania – Arabia Saudyjska
17:50 | TVP 2, TVP SPORT
19:00 | TVP 2
2. kolejka grupy G: Belgia – Iran
20:50 | TVP 1, TVP SPORT
2. kolejka grupy H: Urugwaj – Republika Zielonego Przylądka
23:50 | TVP 2, TVP SPORT
2. kolejka grupy G: Nowa Zelandia – Egipt
02:50 | TVP 1, TVP SPORT

SIATKÓWKA

• LIGA NARODÓW KOBIET FIVB
Serbia – USA
05:45 | POLSAT SPORT 1
Bułgaria – Ukraina
07:45 | POLSAT SPORT 2
Belgia – Francja
11:15 | POLSAT SPORT 2
Kanada – Polska
11:45 | POLSAT SPORT 1

SIATKÓWKA. Trwają rozgrywki Ligi Narodów mężczyzn FIVB. Polscy siatkarze w tym tygodniu zagrają z Belgią i Turcją. Transmisja w POLSAT SPORT 1.
· FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Japonia – Włochy
13:45 | POLSAT SPORT 2
Turcja – Chiny
18:15 | POLSAT SPORT 2

SIATKÓWKA PLAŻOWA

• ORLEN BEACH VOLLEY TOUR W STASZOWIE
Ćwierćfinały kobiet
09:00 | POLSAT SPORT 3
Ćwierćfinały mężczyzn
10:00 | POLSAT SPORT 3
Półfinały kobiet
11:00 | POLSAT SPORT 3
Półfinały mężczyzn
12:00 | POLSAT SPORT 3
Mecz kobiet o 3. miejsce
13:00 | POLSAT SPORT 3
Mecz mężczyzn o 3. miejsce
14:00 | POLSAT SPORT 3
Finał kobiet
15:00 | POLSAT SPORT 3
Finał mężczyzn
16:00 | POLSAT SPORT 3

TENIS

• ATP 500 – TERRA WORTMANN OPEN
Finał
15:30 | POLSAT SPORT 2

• WTA 500 – VANDA PHARMACEUTICALS BERLIN TENNIS OPEN
Finał
12:00 | CANAL+ SPORT2 HD

PONIEDZIAŁEK 22.06

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
2. kolejka grupy J: Argentyna – Austria
18:50 | TVP 2, TVP SPORT
2. kolejka grupy I: Francja – Irak
22:50 | TVP 1, TVP SPORT
2. kolejka grupy I: Norwegia – Senegal
01:50 | TVP 1, TVP SPORT

TENIS

• WTA 500 – BAD HOMBURG OPEN POWERED BY SOLARWATT
11:00 | 13:00 | 15:30 | 17:00 | CANAL+ SPORT2 HD

WTOREK 23.06

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
2. kolejka grupy J: Jordania – Algieria
04:50 | TVP 2, TVP SPORT
2. kolejka grupy K: Portugalia – Uzbekistan
18:50 | TVP 2, TVP SPORT
20:00 | TVP 2
2. kolejka grupy L: Anglia – Ghana
21:50 | TVP 1, TVP SPORT
2. kolejka grupy L: Panama – Chorwacja
00:50 | TVP 2, TVP SPORT
02:00 | TVP 2

TENIS

• WTA 500 – BAD HOMBURG OPEN POWERED BY SOLARWATT
11:00 | 13:00 | 15:30 | 17:00 | CANAL+ SPORT2 HD

ŚRODA 24.06

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
2. kolejka grupy K: Kolumbia – Demokratyczna Republika Konga
03:50 | TVP 1, TVP SPORT
3. kolejka grupy B: Bośnia i Hercegowina – Katar
20:50 | TVP SPORT
3. kolejka grupy B: Szwajcaria – Kanada
20:50 | TVP 1
3. kolejka grupy C: Maroko – Haiti
23:50 | TVP SPORT
3. kolejka grupy C: Szkocja – Brazylia
23:50 | TVP 1
3. kolejka grupy A: Czechy – Meksyk
02:50 | TVP 2
3. kolejka grupy A: RPA – Korea Południowa
02:50 | TVP SPORT

SIATKÓWKA

• LIGA NARODÓW MĘŻCZYZN FIVB
Bułgaria – Włochy
12:45 | POLSAT SPORT 1
Chiny – Turcja
12:45 | POLSAT SPORT 2
Serbia – Japonia
13:15 | POLSAT SPORT 3
Argentyna – Niemcy
16:15 | POLSAT SPORT 2
Kuba – USA
16:15 | POLSAT SPORT 3
Ukraina – Brazylia
16:45 | POLSAT SPORT 1
Polska – Belgia
19:45 | POLSAT SPORT 1
Francja – Iran
20:15 | POLSAT SPORT 3

TENIS

• WTA 500 – BAD HOMBURG OPEN POWERED BY SOLARWATT
11:00 | 13:00 | 15:30 | 17:00 | CANAL+ SPORT2 HD

CZWARTEK 25.06

PIŁKA NOŻNA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA W KANADZIE, MEKSYKU I USA
3. kolejka grupy E: Curaçao – Wybrzeże Kości Słoniowej
21:50 | TVP SPORT
3. kolejka grupy E: Ekwador – Niemcy
21:50 | TVP 1
3. kolejka grupy F: Japonia – Szwecja
00:50 | TVP 1
3. kolejka grupy F: Tunezja – Holandia
00:50 | TVP SPORT

SIATKÓWKA

• LIGA NARODÓW MĘŻCZYZN FIVB
Chiny – Belgia
16:15 | POLSAT SPORT 3
Ukraina – Włochy
16:15 | POLSAT SPORT 1
Iran – USA
16:45 | POLSAT SPORT 2
Polska – Turcja
19:45 | POLSAT SPORT 1
Francja – Kuba
20:15 | POLSAT SPORT 2

TENIS

• WIMBLEDON
Kwalifikacje
12:00 | 14:00 | POLSAT SPORT 1

• WTA 500 – BAD HOMBURG OPEN POWERED BY SOLARWATT
Ćwierćfinał
11:00 | 13:00 | 15:30 | 17:00 | CANAL+ SPORT2 HD

Od A do Z

22 KULE ★★★
film sens., Francja 2010, reż. Richard Berry, wyk. Jean Reno, Kad Merad, Jean-Pierre Darroussin
20:00 | **tv puls**
Gangster na emeryturze staje się ofiarą zamachu, ale cudem uchodzi z życiem. Przychodzi pora, by się dowiedzieć, kto i dlaczego do niego strzelał?

BEZ ZNIECZULENIA ★★★★
dramat psychologiczny, Francja/Polska 1978, reż. Andrzej Wajda, wyk. Zbigniew Zapasiewicz, Ewa Dałkowska, Andrzej Seweryn
23:10 | **tvp kultura**
Wybitny Zbigniew Zapasiewicz jako znany dziennikarz, który staje się obiektem gry urzędniczej, mającej – z nieznanych powodów – utrącić jego karierę w PRL–u. Przerażające, bo wiarygodne.

CO MI ZROBISZ, JAK MNIE ZŁAPIESZ ★★★★
komedia, Polska 1978, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bronisław Pawlik, Stanisław Tym
20:00 | **stopklatka**
Jeszcze jeden slalom Stanisława Barei przez paradoksy socjalizmu dekady sukcesu. Wnioski niby historyczne, ale zdarzają się nadal aktualne. Niektóre paradoksy również.

EVEREST ★★★★
thriller, USA/Islandia/Wlk. Brytania 2015, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Jason Clarke, Josh Brolin, Jake Gyllenhaal
23:35 | **canal+ premium**
Poruszająca kronika komercyjnej wyprawy na Mount Everest w maju 1996 roku, która – mimo udziału profesjonalnych przewodników i doświadczonych opiekunów – zakończyła się śmiercią 8 osób.

FOLLEMENTE. W TYM SZALEŃSTWIE JEST METODA ★★★
komedia romantyczna, Włochy 2025, reż. Paolo Genovese, wyk. Edoardo Leo, Pilar Fogliati, Emanuela Fanelli
22:00 | **canal+ premium**
Dwoje dojrzałych ludzi wybiera się na pierwszą randkę. Niby kulturalne spotkanie, a w ich głowach toczy się prawdziwa burza mózgów: takie „W głowie się nie mieści" – aktorskie! – dla dorosłych.

Lisa Frankenstein

21:50 | **hbo**
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

HORROR
USA 2024, REŻ. ZELDA WILLIAMS, WYK. KATHRYN NEWTON, COLE SPROUSE, CARLA GUGINO

Powieść Mary Shelley według Zeldy Willimas, córki Robina: nastolatka po przejściach spotyka zombie pianisty z XIX wieku i doszywając mu pozyskane przez siebie części ciała tworzy kochanka doskonałego.

KOCHAJĄC PABLA, NIENAWIDZĄC ESCOBARA ★★★
film biograficzny, Hiszpania/USA/Bułgaria 2017, reż. Fernando León de Aranoa, wyk. Penélope Cruz, Javier Bardem, Peter Sarsgaard
20:00 | **tvp historia**
Małżonkowie Javier Bardem i Penélope Cruz jako narkotykowy baron Pablo Escobar i jego kochanka, gwiazda kolumbijskiej telewizji Virginia Vallejo. Plus kilka tabloidowych prawd o narkotykach i kartelu Medelin.

MIĘDZY OCZY ★★★
dramat obycz., Polska 2020, reż. Piotr Wereśniak, wyk. Tamara Arciuch, Dominika Kluźniak, Bartłomiej Kasprzykowski
23:35 | **tvp 1**
Polska dziś według Piotra Wereśniaka: dwa zaprzyjaźnione małżeństwa spotykają po 15 latach i wkrótce przekonują się na własnej skórze, że z dawnej przyjaźni nic nie zostało. Gorzkie i pouczające.

NA TWOIM MIEJSCU ★★
komedia, Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Paulina Gałązka, Miron Jagniewski, Oliwier Grzegorzewski
20:00 | **tvn 7**
Młode współczesne polskie małżeństwo nie potrafi dojść do porozumienia – każdy drobiazg wywołuje sprzeczkę. Do czasu, kiedy pewnej nocy dochodzi do zamiany ciał: ona staje się nim, a on – własną żoną.

PIRACI Z KARAIBÓW: NA KRAŃCU ŚWIATA ★★★
film przyg., USA 2007, reż. Gore Verbinski, wyk. Johnny Depp, Orlando Bloom, Keira Knightley
19:55 | **polsat**
Kolejna, blisko trzygodzinna, odsłona pirackiej opowieści: te same atrybuty – gwiazdy, brawura i efekty specjalne – ale i wrażenie pewnej monotonii. Choć i tak sukces.

PODWÓJNA TOŻSAMOŚĆ ★★
film sens., USA/Niemcy 2007, reż. John Herzfeld, wyk. Paul Walker, Laurence Fishburne, Olivia Wilde
20:10 | **ale kino+ hd**
Były komandos po przejściach dostaje drugą szansę: opuści więzienie, jeśli przyjmie tożsamość dilera, który ma szansę dotrzeć do narkotykowego bossa, poszukiwanego przez prawo.

PSY ★★★★
film akcji, Polska 1992, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Bogusław Linda, Marek Kondrat, Cezary Pazura
22:05 | **kino polska**
Tarantino po polsku: dwaj byli esbecy po różnych stronach prawnej barykady. Cynizm czy eksperyment formalny Władysława Pasikowskiego? Niezależnie od odpowiedzi – kultowa rola Bogusława Lindy.

SLUMDOG. MILIONER Z ULICY ★★★★★
film obycz., Wlk. Brytania/USA/Francja 2008, reż. Danny Boyle, Loveleen Tandan, wyk. Dev Patel, Freida Pinto, Saurabh Shukla
20:00 | **cinemax**
Kongenialne połączenie Bollywoodu z hollywoodzką tradycją: osiem Oscarów dla opowieści o wychowanym na ulicach Bombaju wyrostku, który sięga po zwycięstwo w hinduskiej wersji teleturnieju „Milionerzy".

TWORLD WAR Z ★★★
horror, USA 2013, reż. Marc Forster, wyk. Brad Pitt, Mireille Enos, Daniella Kertesz
20:00 | **tvn**
Brad Pitt jako specjalista od sytuacji kryzysowych z ONZ, który musi powstrzymać epidemię zombi w błyskawicznym tempie ogarniającą cały świat. Dynamiczne i niezwykle sugestywne.

WYSPA ★★★
film sens., USA 2005, reż. Michael Bay, wyk. Ewan McGregor, Scarlett Johansson, Djimon Hounsou
22:15 | **tvn 7**
Ewan McGregor i Scarlett Johansson jako członkowie utopijnej społeczności, którzy odkrywają, że są jedynie klonowanym na zamówienie bankiem organów swych zleceniodawców. Efektowna konfekcja.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

07:30 Welon, fura i brawura
08:00 Serwis Info, pogoda
08:15 Czterdziestolatek
09:25 Ranczo V (8/13)
10:15 Komisarz Alex VI (4)
11:05 Ojciec Mateusz XIV (4)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes
12:35 Magazyn rolniczy (780)
12:55 Dzika Praga - film dok.
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info, pogoda
15:25 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5692)
18:05 Reporterzy (551)
18:25 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia
20:25 Studio Mistrzostw Świata w Kanadzie, Meksyku i USA (na żywo)

20:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa D: USA – Australia (na żywo)
23:35 **Między oczy** - dramat ★★★ obyczajowy Polska 2020 (110 min)
01:25 **63. KFPP w Opolu**
02:05 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
02:20 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa C: Brazylia – Haiti (na żywo)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Anna Dymna – spotkajmy się (434) - dyskusja
06:55 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7589) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:30 Operacja zdrowie (71)
12:00 Rodzinka.pl (17/26)
12:35 Koło fortuny (1864)
13:15 Postaw na milion (225)
14:05 Va banque (993)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (1865)
16:35 Familiada (3044)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (994)
18:50 Jeden z dziesięciu (9)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Wodecki Twist – Tylko w kinie** - koncert Polska 2026
22:10 **25 lat „Na dobre i na złe" – urodziny w Leśnej Górze**
23:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
23:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa C: Szkocja – Maroko (na żywo)
02:30 **Nocne graffiti** - film ★ sensacyjny Polska 1997 (100 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (2974) - magazyn Polska 2026
11:30 Gliniarze XV (22,23/60) - serial fab.-dok. Polska 2023
13:41 Dlaczego ja? 32 (17,18) - serial fab.-dok. Polska 2025
15:50 Wydarzenia
16:25 Interwencja (5921) - mag. reporterów Polska 26
16:40 Gliniarze XVIII (17,18) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń" (619) - program publicystyczny
19:25 Sport - Polska 2026
19:40 Pogoda - Polska 2026

19:55 **Piraci z Karaibów: Na krańcu świata (Pirates of the Caribbean: At World's End)** ★★★★ - film przygodowy USA 2007, reż. Gore Verbinski (215 min)
23:30 **Dzień Niepodległości: Odrodzenie** ★★ - film s.f. USA 2016, reż. Roland Emmerich, wyk. Liam Hemsworth (155 min)
02:05 **Hot Shots! II (Hot Shots! Part Deux)** ★★ - komedia sensacyjna USA 1993 (110 min)

TVN

05:10 Recepta na stary dom III - serial dok. USA 2018
05:40 Uwaga! (8019) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (2/17)
06:50 Kuchenne rewolucje: Kraków – „Via Piada" 29 (6) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5751)
11:25 Kuchenne rewolucje: „Karczma u sołtysa", Duszniki Zdrój XX (13) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Toruń – EPTO 29 (3)
13:40 Ukryta prawda (32,33,22/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny (24) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi IV (18/48) - serial fab.-dok. Polska 2025
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:50 Uwaga! (8020) - mag.

20:00 **World War Z** - horror ★★★ USA 2013, reż. Marc Forster, wyk. Brad Pitt, Mireille Enos, Daniella Kertesz, James Badge Dale (150 min)
22:30 **Od kołyski aż po grób (Cradle 2 the Grave)** ★★ - film sensacyjny USA 2003, reż. Andrzej Bartkowiak (125 min)
00:35 **Specjalista (The Specialist)** ★★ - film sens. USA 1994, reż. Luis Llosa, wyk. Sylvester Stallone (140 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (14,15/22) - serial krym. USA 1986, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXI (3,4/12)
10:00 Maria z przedmieścia - telenowela Meksyk 1995
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy (18)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw X - serial obycz.
17:00 Kurierzy (19) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (5,6) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **22 kule (L'Immortel)** ★★★ - film sens. Francja 2010, reż. Richard Berry, wyk. Jean Reno, Kad Merad, Jean-Pierre Darroussin (135 min)
22:15 **Prawo zemsty (Law Abiding Citizen)** ★★★ - thriller USA 2009, reż. F. Gary Gray, wyk. Jamie Foxx (135 min)
00:30 **Prowokacja (Today You Die)** ★ - film sens. USA 2005, reż. Don E. FauntLeRoy, wyk. Steven Seagal (110 min)

TVN7

05:20 Ten moment (20/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (26,27,28/63) - serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (42,11,12/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2013
14:00 Detektywi III (11/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (14/72) - serial fabularno-dok. Polska 2018
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (3/60) - telenowela dok.
19:00 Ukryta prawda (51/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Na twoim miejscu** ★★ - komedia Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Paulina Gałązka (135 min)
22:15 **Wyspa (The Island)** ★★★ - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay, wyk. Ewan McGregor, Scarlett Johansson (165 min)
01:00 **Sherlock Holmes: Gra cieni (Sherlock Holmes: A Game of Shadows)** ★★★★ - film sensacyjny Wlk. Brytania/USA 2011 (160 min)

MEZZO

13:30 Edison Denisov: Piana dni - opera Francja 2025
15:45 Mozart: IX koncert fortepianowy – Mitsuko Uchida
16:15 Filharmonia Monachijska, Sergiu Celibidache: Ravel, Rapsodia hiszpańska
16:40 Intermezzo
17:00 Mozart: XLI symfonia – English Chamber Orchestra, Jeffrey Tate - muzyka klas.
17:35 Intermezzo
17:50 Stan Getz: The Last Recording - koncert Niemcy 90
19:35 Stan Getz Quartet – Berliner Jazztage
20:30 Barnabás Kelemen: Czajkowski, Bartók
21:40 Kwartet Modigliani: Mozart, Ravel, Beethoven
23:05 Giacomo Puccini: Tryptyk - opera B/F 2022
01:55 Efekt Nosedy

PULS 2

10:35 Spidey i superkumple II
11:35 Gus. Mały – wielki rycerz (19,20/52) - serial anim.
12:00 Psi patrol VIII (23/26)
12:35 Marta mówi! (2)
13:00 Smerfy - serial anim.
13:35 Gumisie VI
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous (11,10/26)
16:00 Fineasz i Ferb II
17:00 Smerfy - serial anim.
17:35 Gumisie VI (15/18)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru (19,20/26)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (13) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IX
23:00 Trzynasty wojownik - film przygodowy USA 1999
01:05 Diary of the Dead: Kroniki żywych trupów - horror USA 2007

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (5) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci IX (51,52/65) - serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (25,26) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (50,51) - serial fab.-dok. Polska 2026
13:55 Trudne sprawy XXVII (55,56,57) - serial fab.-dok.
16:55 Policjantki i policjanci XXIV (14) - serial obycz.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (71) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXIV (15) - serial obycz.
20:00 Gwiazdy kabaretu (172, 180) - kabaret i satyra
22:05 Battleship: Bitwa o Ziemię - film przyg. USA/Japonia 2012, reż. Peter Berg
00:50 STOP Drogówka (324)
01:50 Love Island IV

METRO

07:35 Anatomia piękna II (10)
08:30 Szpital (21,22/72)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (63/67)
13:30 Brzydula (5,6)
14:35 Kiedy ktoś kocha bardziej (2) - serial obycz.
15:45 The Floor (19, 20)
17:00 Fani czterech kółek XVII (3/20) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty VI (4)
19:00 Kartoteka XI (13/15) - serial fab.-dok. Polska 2016
20:00 Ocean strachu II - thriller USA/Niemcy 06, reż. Hans Horn, wyk. Susan May Pratt
22:00 Oszukać przeznaczenie II - horror USA/Kanada 2003
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (6/12)
01:00 Szpital (17/72)
02:00 Szkoła (61/63)

PIĄTEK 19.06

STOPKLATKA

08:35 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (66)
09:05 Robert Makłowicz (144, 150) - magazyn
10:55 Górski lekarz XVIII (7,8/8) - serial obycz.
13:00 Katastrofy w przestworzach VII (6,6,3/8)
16:00 MacGyver III (13,14/20) - serial sensacyjny
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (6,7/12)
19:05 Aukcja w ciemno (15/21) - serial dok.
20:00 Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz **** - komedia Polska 1978, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bronisław Pawlik, Stanisław Tym (145 min)
22:25 Sekretne życie dziewcząt (American pie) ** - komedia USA 1999, reż. Paul Weitz, wyk. Jason Biggs, Jennifer Coolidge, Shannon Elizabeth (120 min)
00:25 Pokój grozy (The Disappointments Room) ** - horror USA 2016, reż. D.J. Caruso, wyk. Kate Beckinsale, Mel Raido, Gerald McRaney (125 min)

KINO POLSKA

07:45 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
08:25 W zawieszeniu - dramat obycz. Polska 1987, reż. Waldemar Krzystek
10:10 Ziemia obiecana - dramat obycz. Polska 1975, reż. Andrzej Wajda, wyk. Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak
13:50 C.K. dezerterzy (1) - komedia Polska/Węgry 1986, reż. Janusz Majewski, wyk. Marek Kondrat
15:50 C.K. dezerterzy (2) - komedia Polska/Węgry 86, reż. Janusz Majewski, wyk. Marek Kondrat, Róbert Koltai
17:15 Pogranicze w ogniu (18,19) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Prawo ojca - dramat krym. Polska 1999, reż. Marek Kondrat, wyk. Marek Kondrat, Nina Roguż, Małgorzata Foremniak, Szymon Bobrowski
22:05 Psy - film akcji Polska 1992, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Bogusław Linda, Marek Kondrat, Cezary Pazura, Janusz Gajos
00:35 Ziarno prawdy - thriller Polska 2015, reż. Borys Lankosz, wyk. Robert Więckiewicz, Jerzy Trela, Magdalena Walach, Aleksandra Hamkało, Joanna Sydor

ALE KINO+

09:20 The Hero - film krótkom. Polska 21 (40 min)
10:00 Patience (5,6/6)
12:05 Vera III (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
14:00 Exodus - dramat obycz. **** Szwecja 2023, reż. Abbe Hassan, wyk. Ashraf Barhom, Jwan Alqatami, Isa Aouifia (130 min)
16:10 Tuesday Club (FOOD AND ROMANCE) *** - komedia Szwecja 2022, reż. Annika Appelin, wyk. Marie Richardson, Peter Stormare (125 min)
18:15 Vera III (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
20:10 Podwójna tożsamość (The Death and Life of Bobby Z) ** (1) - film sens. USA/Niemcy 2007, reż. John Herzfeld, wyk. Paul Walker (120 min)
22:10 Oddział dla zuchwałych (1,2/6) - miniserial Wlk. Brytania 2022, wyk. Connor Swindells
00:40 Pokusa (The Paperboy) *** - thriller USA 2012, reż. Lee Daniels, wyk. Matthew McConaughey, Zac Efron, Nicole Kidman, John Cusack (120 min)

POLSAT FILM

08:25 Przyjaciółki XXV (7,8)
10:25 Świat według Kiepskich
14:45 Mr Deeds, milioner z przypadku - komedia USA 02
16:45 8 części prawdy - film krym. USA 2008, reż. Pete Travis, wyk. Dennis Quaid
18:35 Kowboje i obcy - western USA/Indie 2011
21:00 Świat w płomieniach - thriller USA 2013, reż. Roland Emmerich, wyk. Jamie Foxx
23:45 60 sekund - film sensacyjny USA 2000, reż. Dominic Sena, wyk. Nicolas Cage
02:05 Ślad III (25/26)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (13,1/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz II (3,4/6) - serial krym.
13:10 Poirot: Zło czai się pod słońcem VIII (1/2)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (2,3/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz II (5,6/6) - serial krym.
20:00 Mechanik: Konfrontacja - film sens. USA/Francja/Bułgaria/Niemcy/Tajlandia 16
22:05 Peacemaker - film sens. USA 1997, reż. Mimi Leder
00:40 Zdrajca - film sens. USA 2008, reż. Jeffrey Nachmanoff

TVP KULTURA

09:00 Podróż za jeden uśmiech (4,5)
10:15 Król w Nowym Jorku *** - komedia Wlk. Brytania 1957 (110 min)
12:05 Diament radży - film obycz. Polska 71 (45 min)
12:50 Gatsby w Connecticut: historia nieznana - film dok.
14:10 Na początku było Opole - film dok.
15:10 Złote Koło - film ** krym. Polska 1971, reż. Stanisław Wohl (110 min)
17:00 Podróż za jeden uśmiech (6,7)
18:15 Video Killed the Radio Star - serial dok.
18:55 Pan wzywał, Milordzie? III (3/7)
20:00 Ognie Św. Elma (St. Elmo's Fire) ** - dramat obycz. USA 1985, reż. Joel Schumacher, wyk. Emilio Estevez (120 min)
22:00 Powrót Sherlocka Holmesa (3/13)
23:05 Wstęp do filmu (592)
23:10 Bez znieczulenia **** - dramat psychologiczny Francja/Polska 1978, reż. Andrzej Wajda (130 min)
01:20 Rozwiązanie - film anim. Polska 20 (15 min)

WARNER TV

08:25 J.A.G. IX (21/23)
09:20 Bajer z Bel-Air IV
10:20 Prawo Agaty (15)
11:25 Pełna chata VII (5,6/24)
12:25 J.A.G. IX (22,23/23)
14:10 Bajer z Bel-Air IV
16:10 Pełna chata VII
18:15 Taxi II - komedia sensacyjna Francja 2000
20:00 Taxi III - komedia sensacyjna Francja 2003
21:40 Jackie Chan: Przyjemniaczek - komedia kryminalna Hongkong 1998
23:35 Komórka - film sensacyjny USA/Niemcy 2004

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki II (5,6/22)
09:30 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
13:00 Czarodziejki II (7,8/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru II (29/39)
15:30 Krokodyl Dundee II - komedia Australia/USA 1988
17:55 Przypadkowa dziewczyna - komedia romantyczna Wlk. Brytania/USA 1998
20:00 Lodowy szlak - film sens. USA/Kanada 2021
22:20 Ciche miejsce 2 - horror USA 2020, reż. John Krasinski
00:00 Zakładnik - film sens. USA 2004, reż. Michael Mann

HBO

09:20 Emotki. Film - film * anim. USA 2017 (85 min)
10:45 Dzielna banda i tajemnica zaginionego wujka *** - film anim. Hiszpania 2024 (85 min)
12:10 Na planie (25) - mag.
12:35 Saga »Zmierzch«: Przed świtem, cz. 2 ** - film fantasy USA 2011, reż. Bill Condon (115 min)
14:30 Dziki kot - film biograficzny USA 2023, reż. Ethan Hawke (105 min)
16:15 Wielka odważna piękna podróż *** - film przyg. USA/Irlandia 2025, reż. Kogonada (105 min)
18:00 Kolejna zwyczajna przysługa ** - thriller USA 2025, reż. Paul Feig (120 min)
20:00 Victor Frankenstein *** - horror Wlk. Brytania/Kanada/USA 2015, reż. Paul McGuigan (110 min)
21:50 Lisa Frankenstein *** - horror USA 2024, reż. Zelda Williams (100 min)
23:30 Piękna i Rzeźnik *** - horror USA/Kanada 2020, reż. C. Landon (100 min)
01:10 I.S.S. - film s.f. USA ** 2023, reż. Gabriela Cowperthwaite (95 min)

CINEMAX

11:45 Jerry Maguire - dramat obyczajowy USA 1996
14:05 Cytrynowiec - dramat obycz. Włochy/Polska 2023
15:55 Pan i pani Smith - komedia sensacyjna USA 05
17:55 Mistrzowie 2.0 - komedia Hiszpania 2023
20:00 Slumdog. Milioner z ulicy - film obycz. Wlk. Brytania/USA/Francja 2008
22:00 King's Man: Pierwsza misja - film sens. USA/Wlk. Bryt. 21, reż. Matthew Vaughn
00:10 Halloween - horror USA 2007, wyk. Malcolm McDowell

ROMANCE TV

09:25 Górski lekarz (5/8)
10:25 Rosamunde Pilcher: Cztery balony i jedna śmierć - romans Niemcy/Austria 2022
12:20 Wszyscy lekko stuknięci - komedia Niemcy 2024
14:15 Inga Lindström: Spotkanie nad morzem - film obyczajowy Niemcy 2004
16:05 Statek marzeń
18:00 Stadnina w Piber (9/13)
19:00 Górski lekarz (5/8)
20:00 Statek marzeń
21:55 Miłość na St. Lucia - komedia romant. Brytyjskie Wyspy Dziewicze/USA 2023
23:45 Górski lekarz (5/8)

CANAL+ PREMIUM

09:15 Długi weekend - film *** obycz. Polska 2004, reż. Robert Gliński (75 min)
10:30 Zapaleńcy - film dok.
12:00 Balony - film krótkom. Polska 2024 (30 min)
12:30 Ida - dramat obycz. ***** Polska/Dania/Francja/Wlk. Bryt. 2013 (80 min)
13:50 To nie jest zagadka kryminalna (5)
14:45 Fukushima: atomowy koszmar - film dok.
16:15 Mamma Mia! - komedia *** muz. USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2008 (110 min)
18:05 Łapu-Capu (146)
18:10 Mamma Mia! Here We Go Again! *** - musical Wlk. Bryt./USA 2018 (110 min)
20:00 Czarownice Mayfair II (3/8) - serial grozy
20:45 Premierowa jazda
21:00 Rok za rokiem (2/6)
22:00 Follemente. W tym szaleństwie jest metoda *** - komedia romantyczna Włochy 2025 (95 min)
23:35 Everest - thriller **** USA/Islandia/Wlk. Brytania 2015 (120 min)
01:35 Zabójczy lot - film *** sens. Wlk. Brytania/USA 2024 (100 min)

TVN FABUŁA

09:50 Prawo Agaty II (12)
10:55 Szpital św. Anny III (2)
11:55 Miłość czy pomyłka?
13:55 Prawo Agaty II (11)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:00 Superbohaterowie (1)
16:40 Kino w drodze (6) - mag.
17:15 Królewskie wakacje - melodramat USA/Rumunia 17
19:00 Szpital św. Anny (31)
20:00 Złoto dla zuchwałych - film woj. USA/Jugosławia 70
23:05 Pełzająca śmierć - horror USA 19, reż. Alexandre Aja
00:50 Annabelle - horror USA 2014, reż. John R. Leonetti

AMC

08:30 Randka z księciem - komedia romant. USA 2002
10:35 Pokerzyści - film sens. USA 2003, reż. Damian Nieman
12:35 Projekt A - film sensacyjny Hongkong 1983
14:45 Transformers - film s.f. USA 2007, reż. Michael Bay
17:45 Iluzjonista - thriller USA/Czechy 2006
20:00 Wściekła pięść - film sens. Hongkong 1972, reż. Wei Lo, wyk. Bruce Lee
22:20 Za cenę bólu - film krym. USA/Kanada 2008
00:35 Sin City II: Damulka warta grzechu - thriller USA 14

AXN

08:20 Agenci NCIS: Hawaje II (8/25) - serial krym.
09:10 Castle (9,10/10)
11:10 MacGyver (15,16/21)
13:10 Agenci NCIS: Hawaje II (9,10/25) - serial krym.
15:05 Agenci NCIS XIX (17,18/21) - serial krym.
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas II (18,19/23)
19:05 Castle II (1,2/24)
21:05 Bad Boys For Life - film sensacyjny USA 2020
23:30 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, wyk. Will Smith

EPIC DRAMA

08:20 Lekarze na start
09:05 Poirot V (1/8)
10:15 Poirot: Przegrany gość V (2/8) - serial kryminalny
11:20 Zatraceni w miłości
13:20 Agenci NCIS XVII (5,6/20) - serial krym.
15:10 Lekarze na start
16:45 Poirot V (3,4/8)
19:00 Zatraceni w miłości
21:00 Królowa węży (6/8) - serial obycz. USA 2022
22:05 Panna Scarlet VI - serial krym. Wlk. Brytania 2025
23:15 Projekt Błękitna Księga (4/10) - serial s.f. USA/Kan. 19
00:05 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

11:25 Ugotowani (6, 7) - reality show Polska 2015
13:30 Kuchenne rewolucje (1, 13) - reality show Polska 19
15:35 Babski biznes (1/8) - serial dok. Polska 2025
16:35 Jestem z Polski XIV (12/18) - serial dok. Polska 18
17:40 Kuchenne rewolucje (3, 4, 5) - reality show Polska 20
20:50 Bazary Europy - serial dokumentalny Polska 2018
21:50 Jestem z Polski XVI (11,16/40) - serial dok.
23:45 Hotel Paradise (3, 4) - real tv Polska 2022

TVN TURBO

08:00 101 napraw (2)
08:30 Megatransporty (1/12)
09:15 Fani czterech kółek XV
10:15 Złomowisko PL VIII (16)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (5005)
18:15 Jeździć, obserwować VI
19:45 Moto kombat (4)
20:30 Mobilni mechanicy (1)
21:15 Duda kontra Szafrański VIII (5) - serial dok.
22:00 Raport Turbo (5005)
22:15 Z drugiej ręki (8) - mag.
23:00 Zawodowi handlarze (4)

BBC FIRST

08:40 Lewis III (4/8)
09:40 Ojciec Brown XII (10/10)
10:40 Śmierć pod palmami XIII
11:45 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V
14:55 Ojciec Brown VI (4/10)
15:55 Lewis III (4/8)
17:00 My Life is Murder (8/10)
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:50 Śmierć pod palmami XIV
21:00 Ojciec Brown XIII (10/10)
22:00 Śmierć z dala od palm IV
23:15 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V

FX

08:05 Kości II (4/21)
09:00 Z Archiwum X II (8/25)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (11,12/25)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (20,21/23)
13:45 Agenci NCIS IX
15:35 SkyMed (1/9)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (13,14/25)
18:20 Z Archiwum X II (9/25)
19:15 FBI III (11/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (22,23/23)
22:00 Chirurdzy XXII (14/18)
22:55 Pojutrze - film katas. USA 04, reż. Roland Emmerich

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży
09:05 Remontujemy dom na plaży V - serial dok.
10:05 Letnia chata na lata III
11:55 Usterka X - serial dok.
13:00 Zbudujemy większy dom (10/10) - serial dok.
14:00 Zbudujemy fajny dom
15:00 Mieszkanie na miarę II
17:00 Polowanie na ogród VI
18:15 Weekendowa metamorfoza (8, 1) - reality show
20:10 Będzie pięknie (6/8)
21:10 Zgłoś remont (2)
22:10 House Hunters (1—4)
00:15 Sprzątaczki (1, 2)

BBC LIFESTYLE

12:20 Wielkie brytyjskie wypieki (1) - program rozrywk.
13:40 Najpiękniej ukryte hotele II (2/6) - serial dok.
14:40 Koreańska uczta Eda i Ryu (2) - mag. kulinarny
15:40 Zapraszam do stołu
17:45 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia (1) - serial dok.
18:45 Mistrzowie ceramiki (5)
19:45 Wielkie brytyjskie wypieki (2) - program rozrywk.
21:00 Spice Girls: rewolucja Girl Power (2/3) - serial dok.
22:00 Oblicza seksu (3/3)
23:00 Wstydliwe choroby: nastolatki - serial dok.

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (6/24)
08:55 Przyjaciele IV (2—7/24)
11:55 Teoria wielkiego podrywu III (16—21/23) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (7—10/24) - serial kom. USA 05
16:30 Przyjaciele IV (8—13/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu III (22,23,1,2,3,4/23)
22:00 The Office PL IV (7,8)
23:05 Comedy Club (1, 2)
00:05 Miasteczko South Park XXVII (2,3/5) - serial anim. dla dorosłych USA 2025
01:00 Pracoholicy (5/10)

TVP SERIALE

08:25 Komisarz Alex (10) - serial krym. Polska 2012
09:20 Rodzinka.pl IV (11/26) - serial kom. Polska 2013
09:55 Klan - telenowela
10:50 Ranczo VII (10,11/13)
12:30 Komisarz Alex (11)
13:25 Ojciec Mateusz 29 (4,5)
15:25 Komisarz Alex (12)
16:20 Na sygnale (13,14)
17:30 Ranczo VII (12,13/13)
19:30 Ojciec Mateusz 29 (6,9) - serial krym. Polska 2023
21:30 Ranczo VIII (1,2/13)
23:20 Ojciec Mateusz 29 (8)
01:20 Oficerowie (3/14) - serial krym. Polska 2006

CANAL+ KUCHNIA

14:25 ABC gotowania – kuchnia turecka (4) - mag.
14:50 Włoskie życie Sophie Grigson II (2,3) - serial dok.
15:45 Luke Nguyen w Indiach
16:15 Azjatycka kuchnia Evy Pau (5) - mag. kulinarny
16:40 Jamie Oliver (1, 6)
18:30 Azjatycka kuchnia Evy Pau (4) - mag. kulinarny
18:55 m jak mięso (4, 5, 6)
20:15 Eva Longoria w poszukiwaniu hiszpańskich smaków
21:10 Anthony Bourdain IX
23:55 Jakubiak rozgryza Wietnam (1) - mag. kulinarny

CANAL+ DOMO

10:55 Wielkie projekty
11:55 Generalna odbudowa II
12:50 Gardeners' World (23)
14:05 Cudotwórcy VII (17)
15:00 Kupcie sobie zamek!
15:55 Patent na zieleń (5,6)
16:50 Gardeners' World (26)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
18:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIV
20:55 Letnie inspiracje (3)
21:00 Cudotwórcy VII (5/13)
21:55 Wielkie projekty: transformacje (6) - reality show
23:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (11/20) - serial dok.

PLANETE+

12:30 Świat zwierząt. Najlepsi rodzice - film dok.
13:40 Krajobrazy świata (5/12)
14:40 Piesze wędrówki po świecie II (4) - serial dok.
15:40 Niezwykłe podróże koleją VII (2/7) - serial dok.
16:45 360° – świat bez granic
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (31,32)
18:50 1312. Afryka odkrywa Amerykę - film dok. Francja 23
20:00 Homo plasticus
21:15 Materiały przyszłości
22:20 Wytwórz i wyślij (1/4)
23:25 Planeta Seks (4/6)

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Klan z Alaski VI (8/11)
11:00 Przetrwać nad Jukonem II (13/16) - serial dok.
12:00 Fani czterech kółek XVI
13:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita (2,2/10)
15:00 Złomowisko PL V
16:00 Gorączka złota XVI
17:00 Nic do zgłoszenia IV
18:00 Bracia Collins biorą się do roboty (2)
19:00 Nagi instynkt przetrwania XI (5/12) - serial dok.
21:00 Specjalistki II
22:00 Bimbrownicy XIV (16/16)
23:00 Nagi instynkt przetrwania: Mistrzostwa świata (1)

TVP HISTORIA

11:35 Świat w filiżance herbaty
12:40 Starożytne mocarstwa
13:35 Sen o Królowym Moście
13:55 Królowie (40)
14:35 Czterdziestolatek (4)
15:30 Sensacje XX wieku
17:25 Czas honoru. Powstanie
18:15 Encyklopedia II wojny światowej (73, 74)
19:25 Królowie (79)
20:00 Kochając Pabla, nienawidząc Escobara - film biograf. Hiszpania/USA/Bułgaria 2017
22:10 Historia w postaciach zapisana (12/12) - serial dok.
00:20 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Tajemnice skute lodem III (6/10) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (14/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XII
16:15 Jak to wyjaśnić V (17)
17:10 II wojna światowa: walka o Europę (3/8) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata V (9/15) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
22:00 W poszukiwaniu potwora V (5) - serial dok.
23:00 Tom Hanks: II wojna światowa (7,8/20) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Tajemnice wojennych wraków (3/8) - serial dok.
15:00 Strzegąc granic IX (10)
16:00 Złapać przemytnika IX
17:00 Egipt: tajemnica grobowca - film dok.
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (2/10)
19:00 Złoto Hitlera (3/4)
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (2/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Wojna koreańska: Zapomniana wojna (1)
22:05 Kimowie: rodzinna dyktatura: Dylemat (1) - film dok.

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici V
10:00 Gwiazdy lombardu XX
12:00 Apokalipsa – II wojna światowa (3/6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Czołgi: Ewolucja machiny wojennej - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Największe wynalazki starożytności (4/10)
21:00 Największe mity historii
22:00 Apokalipsa Hitlera – front zachodni (1,2/2)
00:00 Oto Ameryka XXL – życie bez umiaru - film dok.

BBC EARTH

12:15 Pociągiem przez Nową Zelandię (1/2) - film dok.
13:15 Serengeti III (4/6)
14:25 W okowach mrozu II
15:25 Życie na pustkowiu III
16:25 Wielkie koty 24/7 II (5)
17:40 Azja (1/7) - serial dok.
18:45 Malownicze trasy kolejowe (6/6) - serial dok.
19:45 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (1/2) - serial dok.
20:45 Mroźna planeta II: kulisy
20:55 Życie na pustkowiu: powroty III (2) - serial dok.
21:55 W okowach mrozu II
22:55 Zabójcza pogoda VI

POLSAT VIASAT HISTORY

12:20 Podziemna armia
13:20 Wielkie konflikty: powstania i upadki cywilizacji
14:30 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (3/4)
15:35 Życie prywatne przywódców Rzeszy (3/4)
16:35 W poszukiwaniu biblijnej prawdy - serial dokumentalny
17:50 II wojna światowa: cena imperium (6/13) - serial dok.
18:55 Podziemna armia
20:00 Piraci z Morza Śródziemnego - film dok.
21:00 Naziści: korzenie zła
23:10 Królowe areny: kobiety-gladiatorki - film dok.

SOBOTA 20.06

Od A do Z

AKADEMIA PANA KLEKSA II ★★
film fantasy, Polska 2025, reż. Maciej Kawulski, wyk. Antonina Litwiniak, Konrad Repiński, Tomasz Kot
21:45 | hbo
Kontynuacja nowej ekranizacji kultowej powieści dla dzieci: pod nieobecność pana Kleksa rządy w Akademii sprawuje Szpak Mateusz. Jeszcze mniej Brzechwy w Brzechwie.

BODYGUARD I ŻONA ZAWODOWCA ★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Szwecja/Bułgaria/Francja 2021, reż. Patrick Hughes, wyk. Ryan Reynolds, Samuel L. Jackson, Salma Hayek
21:55 | tv puls
Czołowy ochroniarz świata chce porzucić zawód, na co nie pozwala mu żona byłego klienta, która zmusza profesjonalistę do wyrwania męża z rąk porywaczy. Plus Ryan Reynolds i temperamentna Salma Hayek.

BOHEMIAN RHAPSODY ★★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania 2018, reż. Bryan Singer, wyk. Rami Malek, Lucy Boynton, Gwilym Lee
23:45 | hbo
Opowieść o legendarnej grupie rockowej Queen, widziana przez pryzmat losów jej frontmana, Freddy'ego Mercury'ego: gejowski melodramat na cztery Oscary, w tym dla Rami Maleka za rolę główną.

DZIEŃ BASTYLII ★★★
film sens., USA/Francja/Luksemburg 2016, reż. James Watkins, wyk. Idris Elba, Richard Madden, Charlotte Le Bon
20:00 | tvn 7
Paryski złodziej, któremu wybuchła skradziona torba z bombą, zostaje oskarżony o atak terrorystyczny, lecz agent CIA domyśla się intrygi kryjącej się za zamachem i namawia złodzieja do współpracy.

FACECI W CZERNI III ★★★
film s.f., USA 2012, reż. Barry Sonnenfeld, wyk. Will Smith, Tommy Lee Jones, Josh Brolin
20:00 | cinemax
Barry Sonnenfeld powraca po 10 latach do kultowego cyklu, by nakłonić agentów specjalnych chroniących Ziemię przed agresją Obcych do powrotu do źródeł. Równie brawurowe co dwie poprzednie części.

Istoty fantastyczne

20:00 | hbo
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

W nowojorskim mieszkaniu babci, gdzie czeka na wynik operacji ojca, dwunastolatka odnajduje grono wyimaginowanych istot, niegdyś wymyślonych przez dzieci, które zapomniały o nich wraz z dojrzewaniem.

KOMEDIA
USA 2024, REŻ. JOHN KRASINSKI, WYK. RYAN REYNOLDS, CAILEY FLEMING, JOHN KRASINSKI

HELIKOPTER W OGNIU ★★★★
dramat wojenny, USA/Wlk. Brytania 2001, reż. Ridley Scott, wyk. Josh Hartnett, Eric Bana, Ewan McGregor
21:45 | cinemax
Amerykańska interwencja w Somalii w 1993 r.: próba zaprowadzenia porządku wywołuje starcie marines z uzbrojonym tłumem na ulicach Mogadiszu. Dwa Oscary i nominacja za zdjęcia Sławomira Idziaka.

JASON BOURNE ★★★
film sens., USA/Chiny/Hiszpania/Japonia/Islandia/Niemcy/Włochy 2016, reż. Paul Greengrass, wyk. Matt Damon, Tommy Lee Jones, Alicia Vikander
19:00 | canal+ premium
Powrót do zamkniętego już cyklu: były tajny agent CIA do zadań specjalnych odkrywa kolejne stopnie uwikłania w coraz bardziej przerażające – nielegalne – działania agendy rządu USA. Na ekranie oczywiście Matt Damon.

JOHN Q ★★
film sens., USA 2002, reż. Nick Cassavetes, wyk. Denzel Washington, Robert Duvall, James Woods
23:45 | warner tv
Kino skuteczne, choć etycznie wątpliwe: zdesperowany ojciec, biorąc za zakładników zespół ratownictwa dużego szpitala, wymusza na dyrekcji operację transplantacji serca dla syna.

LIGA SPRAWIEDLIWOŚCI ★★★
film fantasy, USA 2017, reż. Zack Snyder, wyk. Ben Affleck, Henry Cavill, Amy Adams
22:00 | tvn 7
Kontynuacja komiksowej sagi spod znaku DC Comics. Batman łączy siły z Wonder Woman oraz grupą innych superbohaterów – dla jeszcze bardziej skutecznej obrony świata przed złem.

ORZEŁ. OSTATNI PATROL ★★
dramat historyczny, Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki
20:00 | kino polska
Pięć nagród w Gdyni (w tym za reżyserię) i dwa Orły dla klaustrofobicznej relacji Jacka Bławuta z ostatniego rejsu legendarnego okrętu podwodnego „Orzeł", który zaginął w 1940 roku na Morzu Północnym.

OSTATNI RYCERZE ★★★
film przyg., Wlk. Brytania/Korea Południowa/USA/Czechy 2015, reż. Kazuaki Kiriya, wyk. Clive Owen, Morgan Freeman, Cliff Curtis
22:40 | stopklatka
Mroki średniowiecza: kiedy bezwzględny, znany z okrucieństwa władca upokarza zasłużonego rycerza, w obronie honoru swego mistrza staje jeden z jego uczniów – sam będący człowiekiem o wątpliwej pozycji.

PODWODNA PUŁAPKA 2: LABIRYNT ŚMIERCI ★★
thriller, Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Johannes Roberts, wyk. Sophie Nélisse, Corinne Foxx, Brianne Tju
23:40 | tvn
Cztery entuzjastki nurkowania z akwalungiem penetrują zalane przez morze miasto Majów, którego zakamarki okazują się siedliskiem żarłacza białego – krwiożerczego rekina ludojada.

SZCZĘKI ★★★★★
thriller, USA 1975, reż. Steven Spielberg, wyk. Roy Scheider, Robert Shaw, Richard Dreyfuss
20:00 | stopklatka
Egzamin z kina akcji dla młodego Stevena Spielberga: rekin ludojad atakuje plaże wziętego kurortu – kto go powstrzyma? Zaliczony na trzy Oscary i miejsce na liście przebojów wszech czasów.

WSZYSTKO ALBO NIC ★★
komedia romantyczna, Słowacja/Czechy/Polska 2016, reż. Marta Ferencová, wyk. Tatiana Pauhofová, Klára Issová, Michał Żebrowski
23:00 | tvp 2
Słowacki „Dziennik Bridget Jones" z polskim wkładem (Żebrowski, Deląg, Tyniec): przyjaźń dwóch pań i geja zostaje wystawiona na próbę, gdy wokół trójki kręci się czterech atracyjnych panów.

KONRAD J. ZARĘBSKI

SOBOTA 20.06

TVP1

07:40 Rok w ogrodzie (1170)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:50 Ranczo V (9/13)
09:45 Komisarz Alex VI (5)
10:40 Ojciec Mateusz XIV (5)
11:35 Mali mieszkańcy Półwyspu Iberyjskiego
13:00 Powrót siedmiu wspaniałych - western USA/Hiszpania 1966 (105 min)
14:45 Okrasa łamie przepisy
15:20 Rozmowy na medal
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:35 Rolnik szuka żony (3)
18:40 Studio Mistrzostw Świata (na żywo)
18:50 Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA: Grupa F: Holandia – Szwecja (na żywo)
19:50 19.30 - wiadomości

20:00 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa F: Holandia – Szwecja (na żywo)
21:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
21:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa E: Niemcy – Wybrzeże Kości Słoniowej (na żywo)
00:30 **Bez litości** - film sens. ★★★ Polska 2002, reż. Wojciech Wójcik (130 min)

TVP2

07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7590) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7590) - mag. Polska 2026
11:25 Górna półka smaku (8)
12:00 Zmiennicy (3)
13:05 Panna młoda
14:00 Familiada (3045) - teleturniej Polska 2025
14:35 Koło fortuny (1866)
15:15 Szansa na sukces. Opole 2026 (7) - show
16:15 Festiwal Zaczarowanej Piosenki – koncert finałowy
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (995)
18:45 Wyższa Szkoła Jazdy (3) - mag. motoryzacyjny
19:10 Słowo na niedzielę (1168) - program religijny
19:25 Rodzinka.pl XVII (8) - serial kom. Polska 2025

20:00 **Lato z Radiem i Telewizją Polską 2026** - koncert Polska 2026
22:10 **Gabi Drzewiecka zaprasza** (2) - talk-show
23:00 **Wszystko albo nic** ★★ - komedia romantyczna Słowacja/Czechy/Polska 2016 (115 min)
00:55 **Rodzinka.pl XV**
01:30 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
01:50 **Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa E: Ekwador – Curaçao (na żywo)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - magazyn
08:00 Halo tu Polsat (2981)
11:20 Dziennik cwaniaczka III - komedia Kanada/USA 2012, reż. David Bowers, wyk. Zachary Gordon
13:25 Pan i władca: Na krańcu świata (Master and Commander: The Far Side of the World) - film przyg. USA 2003, reż. Peter Weir, wyk. Russell Crowe (200 min)
16:45 8 rzeczy, których nie wiecie o facetach - komedia romantyczna Polska 2022, reż. Sylwester Jakimow, wyk. Karolina Bruchnicka (125 min)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy (456) - program publicyst.
19:36 Sport - Polska 2026

19:55 **Neo-Nówka. XX-lecie** - program rozrywkowy Polska 2022
22:50 **Szybcy i wściekli VI (Fast & Furious 6)** ★★★ - film sens. USA/Japonia/Hiszpania/Wlk. Brytania 2013, reż. Justin Lin, wyk. Vin Diesel (165 min)
01:35 **Gorący towar (The Heat)** ★★★ - komedia kryminalna USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Paul Feig, wyk. Sandra Bullock (160 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8020) - mag.
05:55 Ukryta prawda (3/17)
06:50 Pogromcy chaosu (7)
07:45 Dzień Dobry TVN (5752)
11:30 Na Wspólnej XXIV
13:30 Młode gliny (4/50)
14:35 Mała Wielka Stopa 2: W rodzinie siła (Bigfoot Family) - film animowany Belgia/Francja 2020, reż. Jérémie Degruson, Ben Stassen (110 min)
16:25 Indiana Jones i ostatnia krucjata (Indiana Jones and the Last Crusade) - film przyg. USA/Włochy/Hiszpania/Wlk. Brytania/Jordania 1989, reż. Steven Spielberg (155 min)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:25 Wianki nad Wisłą. Miasto gra – muzyka, miłość, marzenia – zapowiedź - zapowiedź programu Polska 2026

19:50 **Włoskie wakacje (Made in Italy)** ★★★ - komedia Wlk. Brytania/Włochy 2020, reż. James D'Arcy (115 min)
21:45 **Wianki nad Wisłą. Miasto gra – muzyka, miłość, marzenia** - koncert Polska 2026
23:40 **Podwodna pułapka 2: Labirynt śmierci (47 Meters Down: Uncaged)** ★★ - thriller Wlk. Brytania/USA 2019 (105 min)
01:25 **Szpital św. Anny** (42)

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XXI (16,2,1/16) - serial sensacyjny Niemcy 2016
09:00 Taki jest świat (25)
09:25 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (69)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw X - serial obyczajowy Polska 2022, wyk. Zbigniew Buczkowski, Henryk Gołębiewski. Emilka jest utrzymanką Erwina. Po nieudanym zabiegu powiększenia piersi mężczyzna zrywa z nią i wyrzuca ją z domu. W lombardzie dziewczyna spotyka kolegę z liceum, Artura. Ten próbuje zmusić Erwina, żeby dał Emilce pieniądze na badania.
20:00 **Uprowadzona (Taken)** ★★★ - thriller USA 2008, reż. Pierre Morel, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace (115 min)
21:55 **Bodyguard i żona zawodowca** ★★★ - film sens. USA/Wlk. Brytania/Szwecja/Bułgaria/Francja 2021 (135 min)
00:10 **Żądza śmierci (Driven to Kill)** ★★ - film sensacyjny USA/Kanada/Rosja 2009, reż. Jeff King (120 min)
02:10 **Taki jest świat** (25)

TVN7

05:55 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie II - serial dok.
06:50 New Looney Tunes II
07:20 Scooby-Doo - film przyg. USA/Australia 2002, reż. Raja Gosnell, wyk. Freddie Prinze jr., Sarah Michelle Gellar
09:05 Zgłoś remont (3)
10:10 Bitwa o gości (4)
11:10 Ukryta prawda (3,4,5/60) - serial fab.-dok.
14:15 Szpital św. Anny (9,10/26) - serial obycz.
16:15 Detektywi VI (55)
17:15 Kosmiczni kowboje (Space Cowboys) - film s.f. USA 2000, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood (165 min)
20:00 **Dzień Bastylii (Bastille Day)** ★★★ - film sens. USA/Francja/Luks. 2016, reż. James Watkins (120 min)
22:00 **Liga sprawiedliwości (Justice League)** ★★★ - film fantasy USA 2017, reż. Zack Snyder, wyk. Ben Affleck (150 min)
00:30 **Matrix Reaktywacja (The Matrix Reloaded)** ★★ - film s.f. USA 2003, reż. Andy Wachowski, Larry Wachowski (170 min)

MEZZO

08:45 Intermezzo
10:00 Marc-Antoine Charpentier: Medea - opera Francja 23
12:50 Intermezzo
13:15 Jazz w Vienne: Manu Katché „One Shot Not"
14:15 Festiwal Sons d'hiver 2021: Hamid Drake, David Murray, Archie Shepp
15:35 Jazz w La Villette
16:55 Intermezzo
17:15 Opera Now: Sarah Nemtsov – Michel van der Aa – Philip Venables - serial dok.
17:50 Mesjasz - muzyka klas.
20:30 Pyotr Ilyich Tchaikovsky: Eugeniusz Oniegin - opera Belgia 2023
22:55 Pierre Boulez, Filharmonicy Wiedeńscy: Bruckner, Symfonia nr 8
00:15 Orchestre National de France, Cristian Măcelaru

PULS 2

08:00 Kacze opowieści
08:40 Safari - film animowany Niemcy 2010
10:30 Asterix i Obelix. Tajemnica magicznego wywaru - film anim. Francja/Belgia 18
12:10 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (3, 4, 5)
13:55 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (5)
15:00 7 krasnoludków – historia prawdziwa - komedia Niemcy 2004
17:15 Bileciki do kontroli - komedia Francja/Belgia 2023
19:00 Gnomeo i Julia - film anim. USA/Wlk. Brytania/Kanada/Irlandia 2011
20:45 Wszystko zostanie w rodzinie I - komedia F 2014
22:30 Jack Strong - thriller polityczny Polska 2014
01:00 Wstydliwe choroby II

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (333) - mag. Polska 2026
09:30 Galileo
10:30 Mini Galileo
10:50 Galileo
12:50 Dziś 13, jutro 30 - komedia romantyczna USA 2004, reż. Gary Winick, wyk. Jennifer Garner, Mark Ruffalo, Judy Greer, Andy Serkis
14:55 Policjantki i policjanci XXIV (1—5) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Mariusz Węgłowski, Paweł Kowalczyk
20:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (9—12) - serial krym. Polska 2026, wyk. Jerzy Zelnik, Artur Dziurman, Aleksandra Galczynska
00:00 Gwiazdy kabaretu (178, 179) - kabaret i satyra
02:05 STOP Drogówka (351)

METRO

07:05 Gorączka złota IX (17/21) - serial dok. USA 2019
08:00 Klan z Alaski IV (8,9/19)
10:00 The Floor (19, 20)
11:15 Złomowisko PL V (13,14/16) - serial dok.
13:15 Gwiazdy lumpeksów II (5/10) - serial dok. Polska 2025
14:15 Makłowicz w Polsce (3)
14:50 No to lecę! (1) - turystyka Polska 2019
15:50 Niezwykłe Stany Prokopa VI (6/8) - serial dok.
16:50 Jestem z Polski II (3/6)
17:50 Kryminalni (4)
20:00 Grunt to rodzinka - komedia Francja 04, reż. Alain Berbérian, wyk. Jean Reno
22:00 15:17 do Paryża - dramat dokumentalny USA 2018
23:55 Kuba Wojewódzki (4)
01:00 Szpital (19/72)
02:00 Szkoła (63/63)

SOBOTA 20.06

STOPKLATKA

08:55 Komisarz Rex II (3/15) - serial sensacyjny
10:00 Hudson i Rex VII (8,1/8)
12:00 Top Dog. Niemcy (5) - program rozrywkowy
13:55 SexiPistols (Bandidas) ** - western Francja/Meksyk/USA 2006, reż. Joachim Rønning, Espen Sandberg (115 min)
15:50 Hudson Hawk - komedia sens. USA 1991, reż. Michael Lehmann, wyk. Bruce Willis (120 min)
17:50 Kingsajz - komedia *** Polska 1988, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jacek Chmielnik, Jerzy Stuhr (130 min)
20:00 Szczęki (Jaws) ***** - thriller USA 1975, reż. Steven Spielberg, wyk. Roy Scheider, Robert Shaw (160 min)
22:40 Ostatni rycerze (Last Knights) *** - film przyg. Wlk. Brytania/Korea Południowa/USA/Czechy 2015, reż. Kazuaki Kiriya (140 min)
01:00 Piłsudski - film biograficzny Polska 2019, reż. Michał Rosa, wyk. Borys Szyc, Magdalena Boczarska (155 min)

KINO POLSKA

07:45 Reksio - serial anim.
08:30 Chłopi: Boryna (1) - film obyczajowy Polska 1973
10:25 Skradziona kolekcja - komedia krym. Polska 1979
12:05 Moja - film krótkometrażowy Polska 2024
12:35 Polska Kronika Filmowa 25/50 - reportaż Polska 1950
12:50 Polska Kronika Filmowa 25/51 - reportaż Polska 1951
13:05 Prawo i pięść - film psychologiczny Polska 1964
15:10 1920. Bitwa Warszawska - dramat historyczny Polska 2011, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Borys Szyc, Natasza Urbańska
17:40 Mała wielka miłość - komedia romant. Polska/USA 2008, reż. Łukasz Karwowski, wyk. Agnieszka Grochowska
20:00 Orzeł. Ostatni patrol - dramat historyczny Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki
22:10 Horror Story - dramat obyczajowy Polska 2023, reż. Adrian Apanel, wyk. Jakub Zając, Michalina Olszańska
00:05 Supermarket - thriller Polska 2012, reż. Maciej Żak, wyk. Mikołaj Roznerski
02:00 Historie miłosne - dramat obycz. Polska 1997, reż. Jerzy Stuhr, wyk. Jerzy Stuhr

ALE KINO+

08:15 Trzej muszkietero- **** **rowie (The Three Musketeers)** - film przygodowy USA/Hiszpania/Wlk. Brytania 1973 (130 min)
10:25 Kate Winslet. Naturalna i piękna
11:35 The Office PL II (1,2,3)
13:25 Pęknięte lustro *** **(The Mirror Crack'd)** - komedia kryminalna Wlk. Brytania 1980 (130 min)
15:35 Arktyka (Arctic) *** - film przyg. Islandia/USA 2018, reż. Joe Penna (120 min)
17:35 Bracia ze stali **** **(The Iron Claw)** - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Sean Durkin (155 min)
20:10 Aż do piekła (Hell or *** **High Water)** - film sens. USA 2016, reż. David Mackenzie (125 min)
22:15 Dom Glassów (The ** **Glass House)** - thriller USA 2001, reż. Daniel Sackheim (135 min)
00:30 Gangster (Lawless) *** - dramat krym. USA 12, reż. John Hillcoat, wyk. Shia LaBeouf (130 min)

POLSAT FILM

10:30 Dom - film anim. USA/Indie 2015, reż. Tim Johnson
12:25 Moje wakacje z Rudym - komedia Australia 2016
14:15 Jeszcze większe dzieci - komedia USA 2013
16:20 Rodzina Addamsów - film anim. USA/Kanada/Wlk. Bryt./Indie/Niemcy 2019
18:00 Jurasic World: Dominion - thriller USA 2022
21:00 Bad Boys For Life - film sensacyjny USA 2020
23:35 7500 - film sensacyjny Australia/USA/Francja/Niemcy/Austria 2019

KINO TV

08:55 Stawka większa niż życie (2,4) - serial wojenny
12:00 C.K. dezerterzy, cz. 1 - komedia Polska/Węgry 1986
13:50 Kacper - film fantasy USA 1995, reż. Brad Silberling
15:50 Flintstonowie: Niech żyje Rock Vegas - komedia USA 2000, reż. Brian Levant
17:45 Quigley na antypodach - western USA/Australia 1990
20:00 Bodyguard zawodowiec - film akcji USA/Holandia/Bułgaria/Hongkong/Kanada/Wlk. Brytania/Francja 2017
23:10 Immortals. Bogowie i herosi - film przyg. USA 2011

TVP KULTURA

08:15 Sowia odyseja (L'odyssée de Choum) - film anim. Francja/Belgia 2019 (45 min)
09:00 Panna Nikt - dramat ** obycz. Polska 1996, reż. Andrzej Wajda (110 min)
10:50 Kosmos 1999 (5/24)
11:55 Londyn – stolica kontrastów - film dok.
13:10 Król w Nowym Jorku (A King in New York) *** - komedia Wlk. Brytania 1957 (115 min)
15:05 Kariera Nikodema Dyzmy (5/7)
16:10 Złote Koło - film ** krym. Polska 1971, reż. Stanisław Wohl (105 min)
17:55 TVP Kultura na Festiwalu Dwa Teatry – Sopot 2026 (1)
18:30 Intryga i miłość - spektakl teatralny Polska 04
20:00 Żona (The Wife) - dramat **** obycz. Szwecja/Wlk. Brytania/USA 2017, reż. Björn Runge (110 min)
21:50 Muse: Drones World Tour - film dok.
23:30 Ognie Św. Elma (St. ** **Elmo's Fire)** - dramat obycz. USA 85, reż. Joel Schumacher (120 min)
01:30 Wydarzenie aktualne

WARNER TV

08:10 Randka z billboardu - film obycz. USA 1998
10:00 Bliźniaczki na boisku - komedia USA 1999
11:40 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
14:40 Jackie Chan: Pierwsze uderzenie - film sens. Hongkong 1996, reż. Stanley Tong
16:15 Skazani na Shawshank - dramat psycholog. USA 1994
19:10 Raport Pelikana - thriller USA 1993, reż. Alan J. Pakula
22:00 Wrogie niebo IV
23:45 John Q - film sens. USA 2002, reż. Nick Cassavetes

PARAMOUNT

09:30 Żony ze Stepford - film s.f. USA 2004, reż. Frank Oz
11:30 Gang Wiewióra - film animowany USA/Kanada/Korea Południowa 2014
13:20 Gang wiewióra 2 - film anim. Kanada 2017
15:30 Daredevil - film sens. USA/Szwajcaria 2003
17:45 Wybuchowa para - komedia sensacyjna USA 2010, reż. James Mangold
20:00 Lara Croft: Tomb Raider - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001
22:00 Barbarzyńcy - horror USA 2022, reż. Zach Cregger

HBO

09:30 Król rozrywki - film **** biograficzny USA/Chiny 2017 (105 min)
11:15 Tajemnica złotni- *** **ka** - dramat obycz. Hiszpania 2025 (100 min)
12:55 Żegnaj Christopher **** **Robin** - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2017 (105 min)
14:40 Policja zastępcza *** - komedia sensacyjna USA 2010 (105 min)
16:25 Przepiękne - komedia *** Polska 2025, reż. Katarzyna Priwieziencew (120 min)
18:25 Pan Popper i jego ** **pingwiny** - komedia USA 2011 (95 min)
20:00 Istoty fantastyczne *** - komedia USA 2024, reż. John Krasinski, wyk. Ryan Reynolds (105 min)
21:45 Akademia pana ** **Kleksa II** - film fantasy Polska 2025, reż. Maciej Kawulski (120 min)
23:45 Bohemian Rhapsody *** - film biograf. USA/Wlk. Brytania 2018 (135 min)
02:00 Czarne bractwo. **** **BlacKkKlansman** - film biograficzny USA/Chiny 2018 (130 min)

CINEMAX

12:50 Slumdog. Milioner z ulicy - film obycz. Wlk. Brytania/USA/Francja 2008
14:50 Co się zdarzyło w Las Vegas - komedia romantyczna USA 2008, reż. Tom Vaughan
16:30 Złodziejska sztuka - kom. krym. USA/Kanada 13
18:00 Jason Bourne - film sens. USA/Chiny/Hiszp./Jap./Islandia/Niemcy/Włochy 2016
20:00 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, wyk. Will Smith
21:45 Helikopter w ogniu - dramat woj. USA/Wlk. Bryt.2001, reż. Ridley Scott

ROMANCE TV

08:15 Stadnina w Piber
12:25 Gabinet z widokiem na morze - serial obycz.
14:20 Statek marzeń
16:15 Inga Lindström: Ukochany wróg - film obycz. Niemcy/Szwecja 2022
18:00 Rosamunde Pilcher: Pani Szczęście - film obycz. Niemcy 26, reż. Karola Meeder
20:00 Detektyw von Fock - serial krym. Estonia 2025
21:50 Nord Nord Mord (3)
23:45 Lilly Schönauer: Okrężna droga do szczęścia - dramat obyczajowy Niemcy/Austria 2009

CANAL+ PREMIUM

09:25 Premierowa jazda
09:40 Azyl - film biograficzny ** USA/Wlk. Brytania/Czechy 2017 (125 min)
11:45 Łapu-Capu (147)
12:00 Listy do Julii *** - komedia romantyczna USA 2010 (105 min)
13:45 To nie jest zagadka kryminalna (6/6)
14:40 Bałtyk - film dok.
15:45 Kiedy nadchodzi *** **jesień** - dramat obycz. Francja 2024 (100 min)
17:25 Kawałek po kawałku *** - film anim. USA/Dania/Australia/Hongkong 2024 (95 min)
19:00 Jason Bourne - film *** sensacyjny USA/Chiny/Hiszpania/Japonia/Islandia/Niemcy/Włochy 2016 (120 min)
21:00 Spalę was wszystkich ** - horror Hiszpania 2021, reż. David Hebrero, wyk. Macarena Gómez, Rodolfo Sancho (115 min)
22:55 Making of Canal+
23:00 Anora - komediodramat **** USA 2024, reż. Sean Baker (135 min)
01:15 Wcielenie zła - horror ** Meksyk 2024, wyk. Alice Coulthard (85 min)

TVN FABUŁA

08:20 Prawo Agaty II (11,12,13)
11:30 Kraina cudów - film anim. Hiszpania/USA 2019
13:25 Agencie, podaj łapę - komedia USA/Australia/Kanada 01, reż. John Whitesell
15:30 Alvin i wiewiórki III - film animowany USA 2011
17:20 Shazam! Gniew bogów - film przyg. USA 2023
20:00 Aquaman - film przyg. USA/Australia 2018
23:05 365 dni - film erotyczny Polska 2020
01:25 Skazany - dramat psychologiczny Polska 1975

AMC

11:15 Zagniewani młodociani - komedia USA 1996
12:55 Wściekła pięść - film sensacyjny Hongkong 1972
15:15 Dom Latających Sztyletów - film sensacyjny Chiny/Hongkong 2004
17:40 W ciemność. Star Trek - film s.f. USA 2013
20:20 Aligator – Lake Placid - horror USA/Kanada 1999
22:00 Podziemny krąg - dramat psycholog. USA/Niemcy 1999, reż. David Fincher
00:55 Tragedia na Przełęczy Diatłowa - horror Rosja/Finlandia/Wlk. Bryt./USA 2013

AXN

08:15 Rekrut VIII (8/18)
09:15 FBI: Most Wanted IV (12/22) - serial krym. USA 2023
10:15 MacGyver (7—11/21)
15:10 FBI: Most Wanted II (9—13/15) - serial krym.
20:00 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, reż. Barry Sonnenfeld, wyk. Will Smith
22:20 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 19
00:20 Bodyguard zawodowiec - film akcji USA/Holandia/Bułgaria/Hongkong/Kanada/Wlk. Brytania/Francja 2017

EPIC DRAMA

05:15 Lekarze na start - serial obyczajowy Polska 2017
08:05 Poirot III (10,11,1,2/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991, wyk. David Suchet
14:50 Zatraceni w miłości - serial obycz. Turcja 2023
20:05 Detektyw Murdoch XIX - serial kryminalny Kanada/Wlk. Brytania 2025
21:00 Dalgliesh: Pewność sprawiedliwości II (3/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2022
23:00 Królowa węży: Ostatni turniej (6/8) - serial obycz. USA 22, wyk. Samantha Morton
00:05 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

11:30 Jestem z Polski XIV (1,2,16/18) - serial dok.
14:35 EuroPOLKI studentki (3)
15:35 Do zobaczenia (5/10)
16:05 Ostre cięcie (8)
17:05 Będzie pięknie (3/8) - serial dok. Polska 2025
18:05 Bitwa o gości (3) - reality show Polska 2025
19:05 Kuchenne rewolucje (2, 3) - reality show
21:05 A jak Antkowiak - film dokumentalny Polska 2024
23:00 Ślub od pierwszego wejrzenia (7, 8) - real tv
01:10 Ślub last minute (8)

TVN TURBO

08:50 Samochód marzeń: Kup i zrób (2) - mag. motoryzacyjny
09:45 Naprawy nie do naprawy (1) - mag. motoryzacyjny
10:30 Moto kombat (4)
11:15 Ciężarówką przez RPA
12:15 Moto Fachury (4)
13:00 Jeździć, obserwować V
14:30 Zawodowi handlarze
16:00 Wojny samochodowe (1, 1, 7) - program rozrywkowy
19:00 Nic do zgłoszenia V
21:00 Samochód marzeń: Kup i zrób (5, 6) - magazyn
22:55 Naprawy nie do naprawy (1, 2, 3) - mag. motoryzacyjny
01:05 Zawodowi handlarze

BBC FIRST

08:00 Co ludzie powiedzą? II
08:40 McDonald i Dodds (2/2)
10:30 Morderstwa w Midsomer
12:20 Ojciec Brown V (8,9,10/15) - serial krym.
15:30 My Life is Murder IV (3,4)
17:30 Ulica nadziei V (5/8)
18:35 Śmierć z dala od palm IV (6/6) - serial kryminalny
19:50 Śmierć pod palmami XIV (2/8) - serial kryminalny
21:00 Pomost (4/4)
22:15 Milczący świadek XXII (1,2/10) - serial krym.
00:30 Ojciec Brown XIII (10/10)

FX

08:40 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (5,6/25)
10:30 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (14,15/23)
12:20 Agenci NCIS IX (16,17,18/24) - serial krym.
15:10 Z Archiwum X II (5,6,7/25) - serial s.f.
18:00 Karmazynowy przypływ - film sens. USA 95, reż. Tony Scott, wyk. Gene Hackman
20:30 Ghost Rider - film sens. USA/Australia 2007
22:50 Resident Evil: Apokalipsa - horror Niemcy/Wlk. Brytania/USA/Kanada/Francja 2004, reż. Alexander Witt

HGTV

08:15 Widok, na który cię stać
08:50 Nowa Maja w ogrodzie
09:55 Z miłości do ogrodu IV
11:00 Polowanie na ogród II
11:30 Najgorętsze nieruchomości pod słońcem
12:35 Będzie pięknie (6/8)
13:35 Weekendowa metamorfoza (5, 6) - reality show
15:35 Kamera, akcja, wpadka!
17:10 House Hunters (12, 1, 2)
18:50 Zgłoś remont (2)
19:50 Weekendowa metamorfoza (6, 5) - reality show
21:40 Mieszkanie na miarę (1)
23:35 Letnia chata na lata III

BBC LIFESTYLE

10:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (10) - show
12:20 Wielkie kanadyjskie wypieki (1, 2, 3) - real tv
15:20 Wielkie amerykańskie wypieki (4) - program rozrywk.
16:30 Kurorty sławnych i bogatych (3,4/6) - serial dok.
18:35 Hotel Four Seasons przy Park Lane (4) - serial dok.
19:40 Wielkie australijskie wypieki III (4) - serial dok.
22:00 Joanna Lumley: sekrety pięknych miast (1/3)
23:00 Słońce, wakacje i operacje (1) - film dok.
00:00 Wstydliwe choroby (1,2)

COMEDY CENTRAL

08:10 Teoria wielkiego podrywu III (1—10/23) - serial kom.
12:33 Teoria wielkiego podrywu III (11,12/23)
13:30 Przyjaciele III (9,10,11/25)
15:00 DMV — Ci od prawka
17:00 9JKL (3,4,5,6/16)
19:00 Duchy (17,18/18) - serial komediowy USA 2022
20:00 Poznaj mojego tatę - komedia romantyczna USA 2000, reż. Jay Roach
22:25 Comedy Club (2, 3, 4)
00:00 Miasteczko South Park XXIII (10,1,2/10)

TVP SERIALE

08:05 Na sygnale
10:20 Ranczo VII (7,8/13)
12:05 Rodzinka.pl XVII (4,5,6)
13:40 Ojciec Mateusz 28 (11,12) - serial krym.
15:40 Komisarz Alex XXIV (5)
16:35 Ranczo VII (9/13)
17:30 Czterdziestolatek
18:35 U Pana Boga w ogródku (6/12) - serial kom. Polska 2008, wyk. Krzysztof Dzierma
19:25 Ojciec Mateusz 28 (13,2) - serial krym. Polska 2022
22:15 Ranczo VII (10,11/13) - serial kom. Polska 2013
00:10 Komisarz Alex XXIV (5,6) - serial krym. Polska 2025

CANAL+ KUCHNIA

14:30 U sąsiadów w kuchni
15:40 Zgrillowani (4)
16:05 m jak mięso (6, 7)
16:55 Po prostu Jamie: szybko i łatwo (2) - program rozrywk.
17:55 Jakubiak rozgryza Włochy (5, 6) - mag. kulinarny
18:50 Włoska kuchnia Gino: sekrety południa (3,4/7)
19:45 Planeta słodyczy (4, 5)
20:45 Kulisy wielkiej kuchni
21:40 Mistrzowie przekąsek w akcji — Nowa Zelandia (5)
22:35 m jak mięso (6, 7)
23:30 Wszystkie smaki fermentacji (1) - serial dok.

CANAL+ DOMO

15:05 Wielkie projekty: Nowa Zelandia - serial dok.
16:00 Patent na zieleń (7)
16:30 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (6)
16:55 Letnie inspiracje (3)
17:05 Meblokreacje (12) - mag.
17:35 Dom w miesiąc (7)
18:00 Daleko od miasta XII (3)
18:55 Podzielić M2 (7, 8)
19:50 Adres: rezydencje marzeń (3) - reality show
21:00 Wielkie Projekty: Szwecja V (8/8) - serial dok.
22:00 Generalna odbudowa II
22:55 Wiejskie domy do liftingu (5) - reality show Kanada 23

PLANETE+

13:35 Żywioły w akcji. Ziemia na krawędzi (1) - serial dok.
14:45 Jeanne Duval - film dok.
15:50 Sapiens. Narodziny sztuki - film dok. Francja 2023
17:00 Rok z dziką przyrodą
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (33,34)
18:40 Mam zamek (2,3)
19:45 Wszystko o Marii, Matce Bożej - serial dokumentalny
20:50 Wszystkie tajemnice Joanny D'Arc - film dok.
22:05 Louis de Funes — król francuskiej komedii - film dok.
23:15 Lombard - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Bimbrownicy XIV
09:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (1)
11:00 Celnicy na straży Szwecji IV (5/14) - serial dok.
12:00 Sara Price — Droga do Dakaru - serial dok.
13:00 Złomowisko PL II (1,2)
15:00 Nic do ukrycia (7)
16:00 Przygody truckerki (3)
17:00 Ciężarówką przez Afrykę (1) - serial dok.
18:00 Nagi instynkt przetrwania XII (3) - serial dok.
20:00 Bimbrownicy XIV
21:00 Fani czterech kółek
23:00 Akta ekspedycji II (4)

TVP HISTORIA

11:45 Podziemne Włochy (3/8)
12:50 Krainy cudów natury
14:00 Ex libris (604) - mag.
14:30 Les Milles - dramat woj. Francja/Niemcy/Polska 1995
16:20 Flesz historii (766)
16:45 Tajemnice kultowych seriali (1) - mag. filmowy
17:40 Blisko, coraz bliżej (6)
19:15 Zabójcza nauka (6/6)
20:20 Mordercza historia (3/6)
21:15 Zaproszenie dla rewolwerowca - western USA 1964
22:55 Kochając Pabla, nienawidząc Escobara - film biograf. Hiszpania/USA/Bułgaria 2017

HISTORY

12:05 Starożytni kosmici XIV
13:05 Tajemnice skryte w mroku (4/8) - serial dok.
14:00 Tajemnice skute lodem III (6/10) - serial dok.
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
16:15 Piątka z historii (7)
16:45 Tajemnice Dolnego Śląska II (1) - serial dok.
17:10 Papież Franciszek — ostatni w dziejach?
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Starożytni kosmici (2/12) - serial dok. USA 2024
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (6,7/10)
00:50 Starożytni kosmici XIV

NATIONAL GEOGRAPHIC

08:00 Katastrofy pod lupą (3,4/8) - serial dok. USA 2024
10:00 Katastrofa w przestworzach XXI (4,1,2,10,9,7/10)
16:00 Premiera: Car S.O.S. XIV
17:00 Państwa Osi: droga ku porażce (3,5/5) - serial dok.
19:05 UFO: przełomowe śledztwa (5/5) - serial dok.
20:00 Miasta w liczbach (6/8)
21:00 Premiera: Złapać przemytnika X (7,8) - serial dok.
23:00 Ciemna strona świata III (5,6/10) - serial dok. USA 2023
01:00 Złapać przemytnika X

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VI (32)
09:00 Niezwykłe pociągi II
11:00 Porzucone konstrukcje
13:00 Rolnicy. Podlasie VII
16:00 Podglądacze przyrody
17:00 Wielkie wycieczkowce
18:00 Najbardziej niebezpieczne drogi do szkoły II (3/5)
19:00 Jak to wyjaśnić II
20:00 Tajemnice piramid
21:00 Wielkie miasta starożytności (3/4) - serial dok.
22:00 Niewyjaśnione zagadki
23:00 Poza kontrolą (1)
00:00 Kataklizmy, które wstrząsnęły światem (3/8)
01:00 Rolnicy. Podlasie VIII (9)

BBC EARTH

08:00 W okowach mrozu II
10:00 Wielkie koty 24/7 II (5)
11:15 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (1/2) - serial dok.
12:15 W okowach mrozu II
17:10 Zabójcza misja: rekin
17:50 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (1/2) - serial dok.
18:55 Najpiękniejsze trasy spacerowe (1) - serial dok.
19:55 Szpiedzy w oceanie
22:10 W okowach mrozu II
23:10 Wielkie koty 24/7 II (5)
00:25 Zabójcza pogoda VI (13)
01:25 Superchirurdzy: między życiem a śmiercią (3)

POLSAT VIASAT HISTORY

09:00 Tajne bazy nazistów IV (1,2/6) - serial dok. Kanada 25
10:55 Życie prywatne przywódców Rzeszy (1,2/4)
12:55 DNA Hitlera: geny dyktatora (1/2) - serial dok.
13:55 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
15:00 Podziemna armia (3)
19:05 Naziści: korzenie zła
21:00 Hitler: odliczanie (2/3)
22:00 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok. Wlk. Bryt. 18
23:55 Zaginione mumie Inków (2/2) - serial dok. Wlk. Bryt. 25
01:00 Piraci z Morza Śródziemnego - film dok.

Od A do Z

DEMONSTRACJA SIŁY ★★
film sens., USA 2013, reż. Keoni Waxman, wyk. Steven Seagal, Ving Rhames, Danny Trejo
22:25 | **tv puls**
Steven Seagal jako mafijny boss, który zbudował potężne imperium, a teraz myśli o legalizacji swoich interesów – jednak nie za cenę oddania władzy innemu gangsterowi. Łubudu-du, oczywiście.

EIFFEL ★★★
film biograficzny, Francja/Belgia/Niemcy 2021, reż. Martin Bourboulon, wyk. Romain Duris, Emma Mackey, Pierre Deladonchamps
23:35 | **tvp 1**
Wymyślone okoliczności, przykrywające rzeczywisty konflikt, wokół projektu Gustave'a Eiffla – stalowej wieży mającej uświetnić Wystawę Światową w Paryżu w 1889 roku, nazwanej od nazwiska konstruktora.

INDIANA JONES I KRÓLESTWO KRYSZTAŁOWEJ CZASZKI ★★★
film przyg., USA 2008, reż. Steven Spielberg, wyk. Harrison Ford, Cate Blanchett, Shia LaBeouf
19:45 | **tvn**
Po 20 latach Spielberg wraca do przebojowego cyklu: archeolog i łowca przygód walczy z przebiegłą agentką KGB o czaszkę dającą władzę nad światem. No i znajduje godnego następcę – swego syna.

JESZCZE JEDEN STRZAŁ ★★
film sens., Wlk. Brytania/USA 2024, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins, Michael Jai White, Alexis Knapp
21:35 | **canal+ premium**
Sequel filmu „Jeden strzał": ocalały z zasadzki w polskim tajnym więzieniu komandos Scott Adkins (w gronie gwiazd gatunku) ściga terrorystę, który grozi wysadzeniem brudnej bomby i destabilizacją świata.

MOONFALL ★★
film s.f., USA/Wlk. Brytania/Kanada/Chiny 2022, reż. Roland Emmerich, wyk. Halle Berry, Patrick Wilson, John Bradley
20:00 | **tv puls**
Roland Emmerich w słabszej formie: tajemnicza siła wybija Księżyc z orbity i kieruje na kurs kolizyjny z Ziemią. Ekipa astronautów próbuje zapobiec nieuchronnej, jak się wydaje, katastrofie.

Pierwsza krowa

20:00 | cinemax
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Kucharz rusza na podbój Dzikiego Zachodu i trafia do Oregonu, gdzie łączy siły z chińskim imigrantem. Powodzenie ich interesu zależy od tego, ile uda się ukraść mleka od jedynej w okolicy dojnej krowy.

WESTERN
USA 2019, REŻ. KELLY REICHARDT, WYK. JOHN MAGARO, ORION LEE, EWEN BREMNER

NASZ SYN ★★
dramat obycz., USA 2023, reż. Bill Oliver, wyk. Luke Evans, Billy Porter, Christopher Woodley
22:05 | **hbo**
Po 13 latach udanego – zdaniem obserwatorów z zewnątrz - małżeństwa jednopłciowa para decyduje się na rozwód. Pytanie tylko, któremu z panów przypadnie opieka nad zaadoptowanym przez nich synkiem?

OGNISTY PODMUCH ★★★
film sens., USA 1991, reż. Ron Howard, Todd Hallowell, wyk. Kurt Russell, William Baldwin, Robert De Niro
22:10 | **stopklatka**
Trudna braterska miłość w ogniu pożarów, nękających Chicago. Adekwatna intryga kryminalna, znakomite efekty specjalne. Gwiazdorska obsada i świetny Donald Sutherland jako maniakalny piroman.

PIES 51 ★★★
film sens., Francja 2025, reż. Cédric Jimenez, wyk. Gilles Lellouche, Adèle Exarchopoulos, Louis Garrel
23:15 | **canal+ premium**
Paryż jutra podzielony na strefy, nadzorowane przez sztuczną inteligencję. Człowiek, który ją stworzył, zostaje zamordowany, śledztwo prowadzi para policjantów: czy znajdą klucz do systemu, w którym żyją?

PROTECTOR ★★
film sens., USA 2025, reż. Adrian Grunberg, wyk. Milla Jovovich, Matthew Modine, D.B. Sweeney
20:00 | **canal+ premium**
Milla Jovovich jako siejąca grozę jednoosobowa armia z udokumentowanym wojennym doświadczeniem, która wkracza do akcji, kiedy kom uś przyszło do głowy uprowadzić jej córkę. No to łubu-du!

RIO BRAVO ★★★★★
western, USA 1959, reż. Howard Hawks, wyk. John Wayne, Dean Martin, Angie Dickinson
23:55 | **warner tv**
Howard Hawks polemizuje z innym klasykiem, „W samo południe" Freda Zinnemanna, czyli jak to było – a jeśli nie było, to być powinno – naprawdę. Plus szeryf John Wayne z kumplami i Angie Dickinson. Wciąga, oj, wciąga!

SOK Z ŻUKA ★★★★
komedia, USA 1988, reż. Tim Burton, wyk. Michael Keaton, Alec Baldwin, Geena Davis
20:20 | **warner tv**
Para duchów pragnie ocalić swój dom przed najściem nowych lokatorów i zwraca się z tym do ducha egzorcysty. Wielkie pole dla wyobraźni Tima Burtona plus brawurowy Michael Keaton jako egzorcysta.

TORNADO ★★★
film sens., Wlk. Brytania 2025, reż. John Maclean, wyk. Kôki, Tim Roth, Jack Lowden
22:00 | **cinemax**
Pod koniec XVIII wieku, podróżująca po Anglii Japonka widzi śmierć swego ojca, lalkarza wystawiającego spektakl samurajski, z rąk bandytów. Wychowana w duchu samurajskiej tradycji szuka zemsty.

WSZYSTKIE PIENIĄDZE ŚWIATA ★★★
dramat krym., USA/Wlk. Brytania /Włochy/Chiny 2017, reż. Ridley Scott, wyk. Michelle Williams, Christopher Plummer, Mark Wahlberg
22:15 | **ale kino+ hd**
Na faktach: Jean Paul Getty, jeden z najbogatszych ludzi świata, zwleka z zapłaceniem okupu za jednego ze swoich wnuków. Plus Christopher Plummer jako Getty i Michelle Williams jako matka porwanego.

ZIELONA MILA ★★★
dramat obycz., USA 1999, reż. Frank Darabont, wyk. Tom Hanks, Michael Clarke Duncan, David Morse
20:00 | **polsat**
W stylu „Skazanych na Shawshank". Stephen King odnajduje Chrystusa wśród skazańców czekających na wykonanie wyroku w celi śmierci. Plus Tom Hanks jako strażnik – niewierny Tomasz. Przejmujące.

KONRAD J. ZARĘBSKI

NIEDZIELA 21.06

TVP1

05:25 Sprawa dla reportera
06:20 Słownik polsko@polski
06:50 Słowo na niedzielę
07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1086)
08:30 Stawka większa niż życie (4,5) - serial wojenny
10:55 Ojciec Mateusz XIV (6)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:15 Między ziemią a niebem
12:45 Portret kapłana (13)
13:10 Planeta Ziemia III III (1/8) - serial dokumentalny
14:15 Dom - serial obycz.
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:35 Żona dla Polaka (3)
18:40 Jaka to melodia? (5707)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda
20:25 Studio Mistrzostw Świata (na żywo)

20:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa G: Belgia – Iran (na żywo)
23:35 **Eiffel** - film biograficzny Francja/Belgia/Niemcy 2021 (115 min)
01:30 **63. KFPP w Opolu**
02:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
02:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa G: Nowa Zelandia – Egipt (na żywo)

TVP2

08:25 Pytanie na śniadanie – pobudka (7591) - mag.
08:50 Pytanie na śniadanie
11:20 Tamte lata, tamte dni (81) - rozmowa Polska 2026
11:55 Lato z Radiem i Telewizją Polską 2026
14:00 Familiada (3046)
14:35 Koło fortuny (1867)
15:10 Szansa na sukces. Opole 2026 (8) - show
16:15 Festiwal Zaczarowanej Piosenki – koncert finałowy - koncert Polska 2026
17:20 Studio Mistrzostw Świata (na żywo)
17:50 Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA: Grupa H: Hiszpania – Arabia Saudyjska (na żywo)
20:05 Studio Mistrzostw Świata (na żywo)

20:25 **Postaw na milion** (380)
21:25 **Prywatka u Wojtka, czyli benefis Wojciecha Gąssowskiego**
23:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
23:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa H: Urugwaj – Republika Zielonego Przylądka (na żywo)
02:30 **Wszystko albo nic** ** - komedia romant. Słowacja/Czechy/Polska 2016 (110 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:00 Halo tu Polsat (2988)
11:25 Sezon na misia III - film animowany USA/Kanada 2010, reż. Cody Cameron
12:55 Smerfy (The Smurfs) - film animowany USA/Belgia/Kanada 2011, reż. Raja Gosnell (145 min)
15:20 Piraci z Karaibów: Na krańcu świata (Pirates of the Caribbean: At World's End) - film przyg. USA 2007, reż. Gore Verbinski, wyk. Johnny Depp, Orlando Bloom, Keira Knightley (210 min)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:35 Państwo w państwie (617) - program publicystyczny Polska 2026, program prowadzi Przemysław Talkowski

20:00 **Zielona mila (The Green Mile)** *** - dramat obyczajowy USA 1999, reż. Frank Darabont, wyk. Tom Hanks, Michael Clarke Duncan, David Morse, Bonnie Hunt (240 min)
00:00 **Wyzwanie** - film sens. ** Polska 2019, reż. Maciej Dutkiewicz, wyk. Katarzyna Dąbrowska, Eryk Lubos, Rafał Królikowski (145 min)
02:25 **Świat według Kiepskich XXVI**

TVN

05:10 Recepta na stary dom IV - serial dok. USA 2021
05:40 Uwaga! (7724) - mag.
05:55 Ukryta prawda (4/17)
06:50 Bez kompleksów (7)
07:45 Dzień Dobry TVN (5753)
11:25 Kobieta na krańcu świata XVI: Urugwaj – zaklinaczka koni (3/8) - cykl reportaży
12:00 Co za tydzień (1248)
12:35 Ugotowani (3)
13:35 Mean Girls - komedia USA 2024, reż. Samantha Jayne, Arturo Perez Jr., wyk. Angourie Rice (135 min)
15:50 Gniew tytanów (Wrath of the Titans) - film przyg. USA/Hiszpania 2012 , reż. Jonathan Liebesman (130 min)
18:00 Kuchenne rewolucje: Siedliszcze – Bistro 12 31 (2) - reality show Polska 2025
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki** *** - film przyg. USA 2008, reż. Steven Spielberg, wyk. Harrison Ford (155 min)
22:20 **Ścigane (Close)** - film ** sens. Wlk. Brytania/USA 2019, reż. Vicky Jewson (115 min)
00:15 **Posejdon (Poseidon)** ** - film katas. USA 2006, reż. Wolfgang Petersen (130 min)
02:25 **Szpital św. Anny III** (43) - serial obycz.

TV PULS

06:00 Taki jest świat (25)
06:35 Don Matteo: Boski detektyw XIV
08:50 Zaklinaczka duchów III (18,1/18) - serial fantasy
10:50 Agent XXL - komedia sensacyjna USA/Niemcy 2000, reż. Raja Gosnell
12:50 Kajtek Czarodziej - film przyg. Polska/Słowacja/Czechy 2023, reż. Magdalena Łazarkiewicz (125 min)
14:55 Dungeon Siege – W imię króla - film fantasy USA/Niemcy/Kanada 07 (160 min)
17:35 Need For Speed - film sens. USA/Indie 2014, reż. Scott Waugh, wyk. Aaron Paul, Dominic Cooper (145 min)
20:00 **Moonfall** - film s.f. ** USA/Wlk. Bryt./Kanada/Chiny 22, reż. Roland Emmerich, wyk. Halle Berry (145 min)
22:25 **Demonstracja siły (Force of Execution)** - film sensacyjny USA 2013, reż. Keoni Waxman (140 min)
00:45 **Zabójca idealny (The Perfect Weapon)** ** - film sens. USA/Hiszpania/Szwecja 2016, reż. Titus Paar (95 min)
02:20 **Taki jest świat** (25)

TVN7

05:05 Szkoła (30/63)
06:05 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie II
07:00 New Looney Tunes II
07:45 Pinokio - film fantasy Włochy/Francja/Wlk. Bryt./Belgia 2019, reż. Matteo Garrone, wyk. Federico Ielapi
10:25 Ukryta prawda (6,7,8,9/60) - serial fab.-dok.
14:35 Szpital św. Anny (11,12/26) - serial obycz.
16:35 Detektywi VI (56) - serial fabularno-dok.
17:40 Przychodzi facet do lekarza (Supercondriaque) - komedia Francja/Belgia 2014, reż. Dany Boon, wyk. Dany Boon (140 min)
20:00 **Zabójcy (Assassins)** ** - film sens. Francja/USA 1995, reż. Richard Donner, wyk. Sylvester Stallone (165 min)
22:45 **Oszukać przeznaczenie III (Final Destination 3)** ** - horror USA/Niemcy 2006, reż. James Wong (105 min)
00:30 **Jestem legendą (I Am Legend)** *** - film s.f. USA/Wlk. Brytania 2007, reż. Francis Lawrence, wyk. Will Smith (140 min)

MEZZO

15:45 Brahms: Trio fortepianowe H-dur, nr 1
16:25 Dialogues II: Mats Ek, Akram Khan, Sharon Eyal, Samantha Lynch – Théâtre des Champs-Elysées - taniec Francja 2025
17:30 Pyotr Ilyich Tchaikovsky: Jolanta - opera Francja 2025
19:10 Mozart: XXXVI symfonia – English Chamber Orchestra, Jeffrey Tate
19:40 Mozart: XXXI symfonia – Orkiestra Mozarteum z Salzburga, Jeffrey Tate
20:00 Mozart: XXXV symfonia – Filharmonicy Berlińscy, Claudio Abbado
20:30 Wiktorija Mułłowa, Transylvania State Philharmonic Orchestra, Cristian Mandeal
22:10 Malena Ernman: Terra Mater - muzyka klas. Niemcy 25

PULS 2

08:00 Aukcja w ciemno III (24,10/26) - serial dok. USA 13
09:00 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (6, 7, 8)
10:50 Panowie, dbajcie o żony - komedia Francja 1978
12:50 Mały pływak - komedia Francja/Włochy 1968
14:50 Rogata miłość - film fantasy Czechy 2009
16:50 Historia Kopciuszka - film fantasy Niemcy 2004, reż. Susanne Zanke
18:45 Gwiazdy i dukaty - film fantasy Niemcy 2011, reż. Maria von Heland
20:00 Solomon Kane: Pogromca zła - film fantasy Wlk. Brytania/Czechy/Francja 2009, reż. M.J. Bassett
22:00 Dzielnica strachu IX (14,15,16) - serial krym.
01:00 Dzielnica strachu IX (17)

TV4

07:30 Wielkie tajemnice historii IV (17,15/25)
09:20 Galileo
11:20 Mini Galileo
11:45 Hotel Transylwania III - film animowany USA 2018
13:45 Obsesja - thriller USA 2009, reż. Steve Shill, wyk. Idris Elba, Beyoncé Knowles, Ali Larter, Jerry O'Connell
16:00 Lot 93 z Newark - film sens. Kanada/USA 2006, reż. Peter Markle, wyk. Brennan Elliott, Kendall Cross, Ty Olsson, Monnae Michaell
17:55 Uroczysko IV (7—10/52) - serial krym. Polska 2025
20:00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (9,10,11,12) - serial krym. Polska 2026
00:00 STOP Drogówka (352)
01:00 Wielkie tajemnice historii IV (16,12/25)

METRO

07:10 Gorączka złota IX (19/21) - serial dok. USA 2019
08:05 Klan z Alaski IV
10:05 The Floor (1, 2)
11:35 Krowy na wypasie - film animowany USA/Niemcy/Holandia 2006
13:30 Diagnoza II (2,3) - serial obyczajowy Polska 2018
15:30 Kryminalni (6,7) - serial kryminalny Polska 2004
18:50 Milionerzy (617, 618)
20:00 Yellowstone (1/9) - serial obycz. USA 2018, wyk. Kevin Costner, Luke Grimes, Kelly Reilly, Wes Bentley
22:00 Kosmiczni kowboje - film s.f. USA 2000, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Tommy Lee Jones
00:35 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (1/12)
01:40 Szpital (21/72)

NIEDZIELA 21.06

STOPKLATKA

08:55 Komisarz Rex II (6/15) - serial sensacyjny
10:00 Hudson i Rex VIII (2,5,6/14) - serial krym.
13:00 Top Dog. Niemcy (6)
14:55 Bitwa o Anglię (Battle of Britain) *** - film woj. Wlk. Bryt./USA/Francja/Hiszpania 1969, reż. Guy Hamilton, wyk. Laurence Olivier (165 min)
17:40 Dobry rok (A Good Year) *** - komediodramat USA/Wlk. Brytania 2006, reż. Ridley Scott, wyk. Russell Crowe (140 min)
20:00 Królowie ulicy (Street Kings) *** - film sens. USA 2008, reż. David Ayer, wyk. Keanu Reeves, Forest Whitaker, Hugh Laurie, Chris Evans, Jay Mohr (130 min)
22:10 Ognisty podmuch (Backdraft) *** - film sens. USA 1991, reż. Ron Howard, Todd Hallowell, wyk. Kurt Russell, William Baldwin, Robert De Niro (170 min)
01:00 Zgorszenie publiczne *** - komedia romantyczna Polska 2009, reż. Maciej Prykowski, wyk. Krzysztof Czeczot (120 min)

KINO POLSKA

07:30 Reksio - serial anim.
07:50 Chłopi: Jagna (2) - film obyczajowy Polska 1973, reż. Jan Rybkowski
09:40 Podróże Pana Kleksa: Wysłannicy Bajdocji (1) - film dla dzieci ZSRR/Polska 1985, reż. Krzysztof Gradowski
11:35 Podróże Pana Kleksa: Wyspa Wynalazców (2) - film dla dzieci ZSRR/Polska 1985, reż. Krzysztof Gradowski
13:10 Kingsajz - komedia Polska 1988, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jacek Chmielnik, Jerzy Stuhr
15:45 Hallo Szpicbródka, czyli ostatni występ króla kasiarzy - komedia muzyczna Polska 1978, reż. Janusz Rzeszewski, Mieczysław Jahoda
17:55 Rozmowy nocą - komedia romantyczna Polska 2008, reż. Maciej Żak, wyk. Magdalena Różczka
20:00 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bożena Dykiel, Mirosława Krajewska
22:05 Młode wilki 1/2 - komedia Polska 1998, reż. Jarosław Żamojda, wyk. Anna Mucha, Krzysztof Antkowiak
00:00 Ekstradycja II (7,8) - serial sens. Polska 1996

ALE KINO+

08:10 Czterej muszkieterowie (The Four Musketeers) *** - film przyg. Wlk. Brytania/USA/Panama/Hiszpania 1974 (130 min)
10:20 Indiana Jones. Ikona popkultury - film dok.
11:35 The Office PL II (4,5,6)
13:25 W sieci wojny (Fog of War) ** - thriller USA 2025, reż. Michael Day, wyk. John Cusack (130 min)
15:35 Punkty zwrotne *** - thriller Hiszpania 2024, reż. David Marqués, wyk. Diego Peretti (115 min)
17:30 Rebeliant (Free State of Jones) *** - film sens. USA 2016, reż. Gary Ross, wyk. Matthew McConaughey (160 min)
20:10 Zbrodnie w Ystad (5,6/6) - serial kryminalny Szwecja 2024
22:15 Wszystkie pieniądze świata (All the Money in the World) *** - dramat krym. USA/Wlk. Brytania/Włochy/Chiny 2017 (155 min)
00:50 Daaaaaali! - komedia *** Francja 23, reż. Quentin Dupieux, wyk. Anaïs Demoustier (90 min)

POLSAT FILM

10:40 Rodzina Addamsów - film animowany USA/Kanada/Wlk. Brytania/Indie/Niemcy/Wietnam 2019
12:25 Małolaty u taty - kom. USA 2003, reż. Steve Carr
14:10 Ja, szpieg - film sens. USA/Węgry 2002
16:25 Kowboje i obcy - western USA/Indie 2011
18:45 Ghost Rider - film sens. USA/Australia 2007
21:00 60 sekund - film sens. USA 2000, reż. Dominic Sena
23:20 Agenci - film sens. USA 2013, reż. Baltasar Kormákur

KINO TV

12:45 C.K. dezerterzy, cz. 2 - komedia Polska/Węgry 1986
14:10 Flintstonowie: Niech żyje Rock Vegas - komedia USA 2000, reż. Brian Levant
16:00 Niekończąca się opowieść - film fantasy Niemcy/USA 1984
18:05 Kung Fu Panda II - film anim. USA/Kanada 2011
20:00 Need For Speed - film sens. USA/Indie 2014, reż. Scott Waugh, wyk. Aaron Paul
22:45 Millennium: Dziewczyna, która igrała z ogniem - thriller Dania/Niemcy/Szwecja 2009

TVP KULTURA

08:00 Nabożeństwo Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w Zelowie
09:00 Przystań nad Biblią (16)
09:20 Wspólny dom (38)
09:55 Londyn – stolica kontrastów - film dok.
11:10 Kosmos 1999 (2) (6/24)
12:25 Opole – koncertowe wspomnienia (7)
12:45 15. Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej Opole '77 (106)
14:05 Światła rampy (Limelight) ***** - dramat obycz. USA 52, reż. Charles Chaplin (150 min)
16:35 Kariera Nikodema Dyzmy (6/7)
17:45 TVP Kultura na Festiwalu Dwa Teatry – Sopot 2026 (2)
18:15 Żeglarz - spektakl teatralny Polska 1972
20:00 Borsalino i spółka (Borsalino and Co.) *** - dramat krym. Francja/Włochy/Niemcy 74, reż. Jacques Deray (115 min)
21:55 Kulturalni (23) - mag.
22:50 Tom Cruise: ostatnia gwiazda filmu
00:15 Restart - film krótkom. Polska 2019 (35 min)

WARNER TV

12:25 Skazani na Shawshank - dramat psycholog. USA 1994
15:15 Akademia policyjna VI: Operacja Chaos - komedia USA 1989, reż. Peter Bonerz
16:55 Taxi III - komedia sensacyjna Francja 2003
18:35 Licencja na miłość - komedia romantyczna USA/Australia 2007, reż. Ken Kwapis
20:20 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
22:00 Yellowstone II (3,4/10) - serial obycz. USA 2019
23:55 Rio Bravo - western USA 1959, reż. Howard Hawks

PARAMOUNT

09:00 Gang wiewióra 2 - film animowany Kanada 2017
11:10 Tedi i mapa skarbów - film anim. Hiszpania/USA 17
13:00 Buntownik z wyboru - dramat obycz. USA 1992
16:00 Ślepy traf - dramat kryminalny USA 2013
18:00 Lara Croft: Tomb Raider - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001
20:00 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia - film przyg. USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Brytania/Hongkong 2003
22:30 Uśmiechnij się - thriller USA 2022, reż. Parker Finn

HBO

09:20 Istoty fantastyczne *** - komedia USA 2024, reż. John Krasinski (105 min)
11:05 Wszystko pół na pół *** - komedia Niemcy 2024, reż. Alireza Golafshan (110 min)
12:55 Życie - dramat obycz. **** Wlk. Brytania/Japonia/Szwecja/Belgia/Finlandia 2022 (100 min)
14:35 Czarne bractwo. **** **BlacKkKlansman** - film biograficzny USA/Chiny 2018 (130 min)
16:45 Dotknięci miłością ** - dramat obycz. Wlk. Brytania/Irlandia 24, reż. Polly Steele (105 min)
18:30 Kung Fu Panda IV *** - film animowany USA/Chiny 2024 (90 min)
20:00 Kaskader - film *** sensacyjny USA 2024, reż. David Leitch, wyk. Ryan Gosling (125 min)
22:05 Nasz syn - dramat ** obycz. USA 2023, reż. Bill Oliver (100 min)
23:45 Złodziej z przypadku *** - komedia kryminalna USA 2025 (105 min)
01:30 Joe Baby - film sensacyjny ** USA 2026, reż. Steven Brand (90 min)

CINEMAX

11:30 Witamy na Hawajach - komedia romant. USA 2015
13:15 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987
14:55 Całe szczęście - komedia romantyczna USA 2006
16:35 Liberator - film sens. USA/Francja 1992
18:20 50 pierwszych randek - komedia romant. USA 2004
20:00 Pierwsza krowa - western USA 2019, reż. Kelly Reichardt, wyk. John Magaro
22:00 Tornado - film sens. Wlk. Bryt. 25, reż. John Maclean
23:30 Fargo III (1,2/10)

ROMANCE TV

07:45 Górski lekarz
12:25 Gabinet z widokiem na morze - serial obyczajowy
14:20 Lato w Amsterdamie - film obycz. Niemcy 2014
16:15 Lato w Grecji - film obyczajowy Niemcy 2015
18:05 Lato w Kapsztadzie - film obycz. Niemcy 2010
20:00 Lato we Włoszech - romans Niemcy 2024, reż. Stefanie Scholt
21:55 Lato na Lazurowym Wybrzeżu - dramat obyczajowy Niemcy 2024
23:50 Lato na Long Island - film obycz. Niemcy 2009

CANAL+ PREMIUM

08:10 Premierowa jazda
08:25 Kung Fu Panda - film *** anim. USA 2008 (95 min)
10:00 Dumna królewna - film *** anim. Czechy/Polska/Słowacja 2024 (80 min)
11:20 Jutro będzie nasze **** - komediodramat Włochy 2023, reż. Paola Cortellesi (115 min)
13:15 Prawdziwa historia szeregowca Ryana
14:10 Ultimatum Bourne'a **** - film sens. USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007 (110 min)
16:00 Saga »Zmierzch« – Zaćmienie ** - film fantasy USA 2010 (120 min)
18:00 Premierowa jazda
18:15 Kopnięci w czasie ** - komedia Francja/Belgia 2025 (105 min)
20:00 Protector - film sens. ** USA 2025, reż. Adrian Grunberg (95 min)
21:35 Jeszcze jeden strzał ** - film sens. Wlk. Bryt./USA 2024 (100 min)
23:15 Pies 51 - film sens. *** Francja 2025, reż. Cédric Jimenez (105 min)
01:00 Kruk - thriller USA/Wlk. ** Bryt./Francja/Czechy/Niemcy 2024 (110 min)

TVN FABUŁA

08:05 Prawo Agaty III (2,3,4)
11:25 W krzywym zwierciadle: Europejskie wakacje - komedia USA 1985, reż. Amy Heckerling
13:30 Miś Yogi - film anim. USA/Nowa Zelandia 2010
15:05 Kosmiczny mecz - komedia USA 1996
17:00 Aquaman - film przyg. USA/Australia 2018
20:00 Aquaman i Zaginione Królestwo - film s.f. USA 2023
22:35 Tata - komediodramat Polska/Ukraina 2022
00:55 Imprezowi rodzice - komedia USA 2019

AMC

07:50 Projekt A - film sensacyjny Hongkong 1983
09:55 Iluzjonista - thriller USA/Czechy 2006
12:10 Aligator – Lake Placid - horror USA/Kanada 1999
13:50 Jedz, módl się, kochaj - melodramat USA 2010
16:45 Transformers - film s.f.
19:45 Ona to on - komedia USA/Kanada 2006, reż. Andy Fickman, wyk. Amanda Bynes
22:00 Zjawa - film przyg. USA/Tajwan/Hongkong 2015, reż. Alejandro González Iñárritu
01:15 Dom umarłych - horror Kanada 2017, reż. Peter Ricq

AXN

08:40 Zabójcza broń III (8,9/15) - serial krym. USA 18
10:40 MacGyver (12—16/21)
15:25 FBI: Most Wanted II (14,15,1,2,3/15) - serial krym.
20:00 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 2019, reż. F. Gary Gray, wyk. Chris Hemsworth
22:25 Bodyguard zawodowiec - film akcji USA/Holandia/Bułgaria/Hongkong/Kanada/Wlk. Brytania/Francja 2017
00:45 Hostel - horror USA/Czechy 2005, reż. Eli Roth

EPIC DRAMA

05:15 Lekarze na start
08:15 Poirot IV (2,3,1/3) - serial krym. Wlk. Brytania 1992, wyk. David Suchet
13:55 Poirot: Przegrany gość V (2/8) - serial kryminalny
15:00 Zatraceni w miłości - serial obycz. Turcja 2023
20:00 Zagadki kryminalne nowej panny Fisher (1/4) - serial krym. Australia 2019
21:00 Morderstwo to nic trudnego (1/2) - miniserial Wlk. Bryt. 2023, wyk. David Jonsson
22:00 Poirot XII (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2011
23:55 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

11:25 Ostre cięcie (1)
12:30 Babski biznes (3/8)
13:30 Jestem z Polski XVI (10,9,11/40) - serial dok.
16:35 Bitwa o gości (7)
17:35 Do zobaczenia (6/10)
18:10 Ugotowani (7)
19:10 Kuchenne rewolucje (6, 7) - reality show Polska 20
21:05 Ostre cięcie (1) - reality show Polska 2025
22:05 Taylor Swift kontra Scooter Braun (1/2)
23:15 EuroPOLKI studentki (8)
00:15 Cały jej świat (7/12)
01:15 Nieoczywiste miejsca II

TVN TURBO

10:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (5/16) - serial dok.
10:45 Wojny samochodowe (5)
11:45 Z drugiej ręki (9) - mag.
12:30 Jeździć, obserwować VII
13:15 Moto kombat (5) - mag.
14:00 Zawodowi handlarze
15:30 Naprawy nie do naprawy
17:00 Ciężarówką przez Stany IV (3/9) - serial dok.
18:00 Mobilni mechanicy (2)
18:45 Raport końcowy (823)
19:10 Nic do zgłoszenia III
21:10 Jeździć, obserwować VII
21:55 Moto kombat (5) - mag.
22:40 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (5/16) - serial dok.

BBC FIRST

08:35 Śmierć z dala od palm IV
09:50 Lewis IX (1,2/6)
11:50 Ale akcja! II - serial kom.
13:50 Śmierć pod palmami XIV
14:55 Ojciec Brown XIII (10/10)
15:55 Tajemnice Brokenwood
17:50 Ulica nadziei V (6/8)
18:50 Detektyw z Chelsea
19:50 Śmierć pod palmami XIV (3/8) - serial kryminalny
21:00 Tajemnice Brokenwood
22:55 Pomost (4/4)
00:10 Na niebieskich światłach II (6/6) - serial krym.
01:15 Śmierć pod palmami XIV

FX

08:40 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (7,8/25) - serial krym.
10:30 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (16,17/23)
12:20 Agenci NCIS IX (19,20/24) - serial krym. USA 12
14:10 Z Archiwum X II (8,9/25)
16:10 Spider—Man III - film akcji USA 2007, reż. Sam Raimi
19:00 Pojutrze - film katas. USA 2004, reż. Roland Emmerich, wyk. Dennis Quaid
21:30 Strażnik - thriller USA 2006, reż. Clark Johnson, wyk. Michael Douglas
23:45 Liberator II - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy

HGTV

08:20 Z miłości do ogrodu IV (10) - cykl reportaży Austria 19
08:55 Nowa Maja w ogrodzie (19, 20, 9, 10) - magazyn
11:05 Polowanie na ogród II
12:40 Letnia chata na lata III
14:35 Zgłoś remont (2)
15:35 Będzie pięknie (6/8)
16:40 Weekendowa metamorfoza (1) - reality show
17:40 Kamera, akcja, wpadka!
19:20 House Hunters (3—6)
21:30 Dorota inspiruje (8, 1)
23:25 Najgorętsze nieruchomości pod słońcem
00:30 Sprzątaczki (7, 8)

BBC LIFESTYLE

08:50 Kurorty sławnych i bogatych (3,4/6) - serial dok.
10:50 Mistrzowie szycia (8, 9, 10) - program rozrywkowy Wlk. Brytania 2023
14:10 Wielkie amerykańskie wypieki (4, 5) - program rozrywkowy USA 2023
16:35 Kulinarne podróże Billy'ego i Doma (6,7/8)
18:45 Najpiękniej ukryte hotele II (1/6) - serial dok.
19:50 Mistrzowie szycia (4, 5) - program rozrywkowy
22:00 Oblicza seksu (1,2/3)
00:00 Wstydliwe choroby: dzieci - serial dokumentalny

COMEDY CENTRAL

08:05 Teoria wielkiego podrywu III (16—23,1,2/23)
12:30 Teoria wielkiego podrywu IV (3,4/24) - serial kom.
13:25 Przyjaciele III (15,16/25)
14:25 Tata ma plan III (6,7,8/13) - serial kom.
15:50 Naga broń - komedia USA 1988, reż. David Zucker
17:45 Poznaj mojego tatę - komedia romant. USA 2000
20:00 Naga broń 2 1/2 - komedia USA 1991, reż. D. Zucker
21:55 Colin od rachunków II
23:00 Comedy Club (5, 6)

TVP SERIALE

08:35 Czterdziestolatek
09:50 U Pana Boga w ogródku (5,6,7/12) - serial kom.
12:30 Czterej pancerni i pies (1) - serial wojenny Polska 66
13:35 Ojciec Mateusz 28 (13)
15:30 Komisarz Alex XXIV (6) - serial krym. Polska 2025
16:30 Ranczo VII (12/13)
17:30 Czterej pancerni i pies (2,3) - serial wojenny Polska 1966, wyk. Janusz Gajos
19:40 Ojciec Mateusz 29 (2,3,4) - serial krym. Polska 23
22:35 Ranczo VII (13,1) - serial komediowy Polska 2013
00:20 Rodzinka.pl XVII (3,4)

CANAL+ KUCHNIA

13:50 Podróż przez smaki Chin
14:50 Kulisy wielkiej kuchni
15:45 Po prostu Jamie: szybko i łatwo (3) - program rozrywk.
16:40 Letnie inspiracje (3)
16:50 Z pola na stół (3)
17:15 U sąsiadów w kuchni XVI
18:25 Jakubiak rozgryza Tajlandię i Kambodżę (3, 4, 5)
19:45 Dzień dobry, obiad (1, 2)
20:40 m jak mięso (6, 7) - mag. kulinarny Polska 2026
21:30 Wszystkie smaki fermentacji (2) - serial dok.
22:00 Podróż przez smaki Chin
23:55 Anthony Bourdain VIII

CANAL+ DOMO

12:25 Ucieczka na wieś XXIV
14:20 Wielkie Projekty: Szwecja V (8/8) - serial dok.
15:15 Luksusowa ucieczka
16:10 Adres: rezydencje marzeń (3) - reality show
17:15 Wiejskie domy do liftingu (4) - reality show
18:05 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (6) - mag.
18:30 Daleko od miasta XIII (8)
19:00 Ucieczka na wieś XXII
19:50 Letnie inspiracje (3)
20:00 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
22:50 Cudotwórcy VII

PLANETE+

13:45 Żywioły w akcji (2)
14:45 Sapiens. Narodziny sztuki - film dok. Francja 2023
15:50 Zaginiona cywilizacja Elamu - film dok. Francja 2024
17:00 Rok z dziką przyrodą
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (35,36)
18:40 Mam zamek (4,5/8)
19:45 Céline Dion. Tak rodzi się gwiazda - film dok. F 2024
20:50 Kasparow. Gra o wielką stawkę - film dok. Francja 23
22:00 Sekta - serial dok.
22:50 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok. Izrael 23

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Złomowisko PL II (1,2)
11:00 Kamperem przez świat
12:00 Przygody truckerki (3)
13:00 Ciężarówką przez Afrykę (2/9) - serial dok.
14:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (1)
16:00 Specjalistki II
17:00 Nic do ukrycia (7)
18:00 Celnicy na straży Szwecji IV (5/14) - serial dok.
19:00 Włoska kontrola celna
20:00 Akta ekspedycji II (4)
21:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (1)
23:00 Teorie spiskowe pod lupą - serial dok. USA 2026

TVP HISTORIA

12:55 Kanadyjskie Parki Narodowe (5/5) - serial dok.
14:00 Polskie parki narodowe
14:40 Zaproszenie dla rewolwerowca - western USA 1964
16:15 Starożytne mocarstwa
17:15 Flesz historii (766)
17:40 Blisko, coraz bliżej
18:55 Islandia: na granicy zimnej wojny (1)
20:00 Lądowanie w Normandii, nieznane taśmy
21:10 Wesele - dramat społeczny Polska 1972
23:05 Les Milles - dramat woj. Francja/Niemcy/Polska 1995

HISTORY

14:00 Piątka z historii (3)
14:25 David Duchovny: archiwum tajemnic II (2)
15:20 Starożytni kosmici XVII
16:10 Tajemnice starożytności: śmierć (2/6) - serial dok.
17:10 Naziści na tropie skarbów (1,2,3/6) - serial dok.
20:00 Tom Hanks: II wojna światowa (7/20) - serial dok.
21:00 II wojna światowa: wyścig zbrojeń (1) - serial dok.
22:00 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (14)
23:00 Tom Hanks: II wojna światowa (8/20) - serial dok.
23:55 Starożytni kosmici XIV

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Inżynieria po katastrofie
15:00 Imperium Mongołów: historia Czyngis-chana (1/6)
16:00 Egipt: miejsce pełne tajemnic V (4/10) - serial dok.
17:00 Kluczowe tygodnie wojny - serial dok. Australia 20
19:00 Strefa 51: tajne archiwa CIA - film dok. USA 2014
20:00 Czarnobyl: świadkowie tragedii (3) - serial dok.
21:00 Największe katastrofy budowlane III (9/10)
22:00 Katastrofa w przestworzach XXI (5,6,3,4/10)

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VI (34)
09:00 Wioski wioseczki
10:00 Podglądacze przyrody
11:00 Z klimatem i z pasją (5)
11:30 Wojny magazynowe VI
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Technologie jutra (1,2)
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII
21:00 Podglądacze przyrody (7) - mag. przyrodniczy
21:30 Górale X (15)
22:00 Oto Ameryka XXL — głosy prowincji - film dok.
23:00 Pogromcy mafii (1)
00:00 Największe śledztwa CBŚP - serial dok. Polska 2024
01:00 Rolnicy. Podlasie VIII (13)

BBC EARTH

08:45 W okowach mrozu II
09:45 Zdrowa zmiana II (5,6)
11:00 Wielkie koty 24/7 II (6)
12:15 W okowach mrozu II
13:15 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (1/2) - serial dok.
14:15 Życie na pustkowiu XII
16:25 Zdrowa zmiana II (5,6)
17:45 W okowach mrozu II
18:50 Mroźna planeta (1, 2)
21:00 Wielkie koty 24/7 II (6)
22:15 W okowach mrozu II (3/8) - serial dok. USA 2014
23:10 Nadchodzi powódź
00:10 Układ Słoneczny (4/5)
01:25 Zdrowa zmiana II (5)

POLSAT VIASAT HISTORY

09:05 Zapomniane taśmy wideo z nazistowskich Niemiec (1,2/2) - serial dok.
11:20 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok. Wlk. Bryt. 18
13:15 Tajemnice rodziny Jezusa - film dok. Francja 2024
14:20 Kto napisał Biblię?
15:35 Kto napisał Nowy Testament? - film dok.
16:45 W poszukiwaniu biblijnej prawdy - serial dok.
19:00 Tajne bazy nazistów IV
21:00 II wojna światowa: agentki (3/6) - serial dok.
22:05 II wojna światowa — kobiety na froncie

Od A do Z

7 UCZUĆ ★★★
komediodramat, Polska 2018, reż. Marek Koterski, wyk. Michał Koterski, Marcin Dorociński, Katarzyna Figura
20:00 | kino polska
Marek Koterski jeszcze raz o Adasiu Miauczyńskim – ironiczne, aczkolwiek niepozbawione nostalgii, spojrzenie na lata 60. XX wieku: czas dojrzewania i kształtowania postaw. Plus Michał Koterski jako Adaś.

90 MINUT DO ŚMIERCI ★★
film sens., USA 2021, reż. Dolph Lundgren, wyk. Dolph Lundgren, Scott Adkins, Vas Sanchez
20:00 | stopklatka
Przygotowany do wysadzenia budynek kryje 3-milionowy gangsterski łup, o który walczą bezwzględni gangsterzy, strażnik więzienny pilnujący ich szefa oraz robotnik, który znalazł skarb zakładając ładunki.

DŁUG ★★★★★
thriller, Polska 1999, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Robert Gonera, Jacek Borcuch, Andrzej Chyra
22:30 | kino polska
Najciekawszy polski film współczesny przełomu stuleci: historia młodych biznesmenów, którzy zabijają nękającego ich szantażystę, jako zwierciadło polskiej rzeczywistości tamtego okresu. Na faktach.

MACZETA ★★★
film sens., USA 2010, reż. Robert Rodriguez, Ethan Maniquis, wyk. Danny Trejo, Steven Seagal, Michelle Rodriguez
21:50 | tv puls
Danny Trejo, drugoplanowy bohater filmów Roberta Rodrigueza, sięga po pierwsze skrzypce jako płatny morderca, który zdradzony przez zleceniodawcę szuka zemsty. Pełna satysfakcja.

MATRIX REWOLUCJE ★★★
film s.f., USA 2003, reż. Larry Wachowski, Andy Wachowski, wyk. Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss
23:45 | tvn
Zwieńczenie trylogii braci Wachowskich: Neo staje do ostatecznej konfrontacji z agentem Smithem, próbując ocalić ludzkość przed zagładą. Efektowne, ale niekoniecznie satysfakcjonujące.

Vitrival

20:00 | cinemax ★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Dwaj policjanci z małej, zapomnianej przez świat wioski stawiają sobie ambitne zadania: wyjaśnić przyczynę nieoczekiwanej fali samobójstw i powstrzymać zalew wulgarnych graffiti na murach domów.

KOMEDIA
BELGIA 2025, REŻ. NOËLLE BASTIN, BAPTISTE BOGAERT, WYK. PIERRE BASTIN, BENJAMIN LAMBILOTTE, FRANÇOIS BASTIN

NIEMOŻLIWA DZIEWCZYNA ★★★
dramat obycz., USA 2025, reż. Lilly Hu, wyk. Xuanyu Chen, Lilly Hu, Bo Yang
23:35 | cinemax
Dwie dziewczyny, mieszkające w stolicy prowincji Hunan w Chinach, łączy więź silniejsza niż przyjaźń. Gdy jedna z nich zakocha się w dilerze narkotyków, druga zaryzykuje wszystko, by ją odzyskać.

NIEZŁOMNY ★★★
dramat wojenny, USA/Japonia 2014, reż. Angelina Jolie, wyk. Jack O'Connell, Domhnall Gleeson, Garrett Hedlund
22:00 | polsat
Angelina Jolie proponuje amerykańską wersję „Mostu na rzece Kwai": opowieść o Louisie Zamperinim – olimpijczyku z Berlina, który podczas wojny walczył na Pacyfiku i przeszedł gehennę japońskiej niewoli.

NIKT ★★★★
film sens., USA/Japonia/Chiny 2021, reż. Ilya Naishuller, wyk. Bob Odenkirk, Aleksiej Serebriakow, Connie Nielsen
20:00 | polsat
Wizyta domorosłych włamywaczy w domu marzącego o ciszy i spokoju safanduły budzi prawdziwą bestię – maszynę do zabijania, z którą zadziera rosyjska mafia. Plus niezwykle energetyczny Bob Odenkirk.

OBECNOŚĆ IV: OSTATNIE NAMASZCZENIE ★★★
horror, USA/Wlk. Brytania/Kanada 2025, reż. Michael Chaves, wyk. Patrick Wilson, Vera Farmiga, Mia Tomlinson
21:45 | hbo
Po raz ostatni(?): para badaczy zjawisk paranormalnych spieszy z pomocą nowym lokatorom domostwa, które okazuje się niezamkniętym w wyniku przerwania tajemniczego rytuału portalem złych mocy.

PODKRĘĆ MNIE ★★
komedia, USA 2024, reż. Michael Tyburski, wyk. Nick Robinson, Bel Powley, Luke Kirby
21:55 | cinemax
Inspirowane „Matrixem": w niedalekiej przyszłości wszyscy zażywają pigułki, eliminujące emocje. Para zaczyna pomijać dawki, co przynosi nowe doznania, ale i trudne do rozwikłania problemy emocjonalne.

ŚWIAT TO ZA MAŁO ★★★
film sens., Wlk. Brytania/USA/Hiszpania 1999, reż. Michael Apted, wyk. Pierce Brosnan, Sophie Marceau, Robert Carlyle
21:15 | tvp kultura
Bond nr 19: 007 plus kolekcja gadżetów kontra międzynarodowy terroryzm i Sophie Marceau. Oklaski dla Sophie – najbardziej stylowej (i aktorsko dojrzałej) dziewczyny Bonda w dotychczasowej historii.

UCIECZKA Z PRETORII ★★★
thriller, Australia/RPA/Wlk. Brytania/USA/Niemcy 2020, reż. Francis Annan, wyk. Daniel Radcliffe, Daniel Webber, Ian Hart
20:10 | ale kino+ hd
Na faktach: w 1978 roku dwaj biali aktywiści z RPA, przeciwnicy apartheidu, trafiają do więzienia o zaostrzonym rygorze. Dobrze zorganizowana ucieczka będzie świadectwem ich niezłomności.

W SAMYM SERCU MORZA ★★★
film przyg., USA/Australia/Hiszpania 2015, reż. Ron Howard, wyk. Chris Hemsworth, Benjamin Walker, Cillian Murphy
22:00 | warner tv
Historia, która mogła zainspirować „Moby Dicka" Hermana Melville'a. Młody Melville rozmawia z ostatnim żyjącym członkiem załogi kutra wielorybniczego, którego w 1820 roku zaatakował olbrzymi wieloryb.

ZAWÓD: SZPIEG ★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Japonia/Francja 2001, reż. Tony Scott, wyk. Robert Redford, Brad Pitt, Catherine McCormack
21:55 | canal+ premium
Robert Redford bierze odwet na CIA za „Trzy dni kondora": jako odchodzący na emeryturę as wywiadu organizuje akcję mającą na celu wyciągnięcie z chińskiego więzienia swego ucznia i przyjaciela.

KONRAD J. ZARĘBSKI

PONIEDZIAŁEK 22.06

TVP1

05:20 Sprawdzamy (143)
05:50 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Studio Raban (437)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:15 Czterdziestolatek
09:15 Ranczo V (10/13)
10:10 Komisarz Alex VI (6)
11:05 Ojciec Mateusz XIV (7)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Rok w ogrodzie extra
13:00 Planeta Ziemia III (1/8)
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info, pogoda
15:25 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5695)
18:05 Reporterzy (552)
18:25 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Gala XXV Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej – Dwa Teatry – Sopot 2026** - transmisja Polska 2026
21:00 **Teatr Telewizji**
22:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
22:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa I: Francja – Irak (na żywo)
01:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Rodzina (nie od) święta (40) - program religijny
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7592) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7592) - mag. Polska 2026
11:30 Okrasa łamie przepisy (406) - mag. kulinarny
12:00 Wyższa Szkoła Jazdy (3)
12:35 Koło fortuny (1867)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (994)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (1868)
16:35 Familiada (3047)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:20 Studio Mistrzostw Świata (na żywo)

18:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa J: Argentyna – Austria (na żywo)
21:25 **Postaw na milion** (226) - teleturniej
22:20 **Na sygnale** - serial obycz. Polska 2026
23:25 **Zabić na końcu** - film ★ sensacyjny Polska 1990, reż. Wojciech Wójcik (100 min)
01:05 **Nasz dom w górach**
02:05 **Akacjowa 38** - serial obycz. Hiszpania 2026

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (53,54/61) - serial fabularno-dok.
09:30 Trudne sprawy XXV (40,1/40) - serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XV (24,25/60) - serial fab.-dok. Polska 2023
13:40 Dlaczego ja? 32 (19,20) - serial fab.-dok. Polska 2025
15:50 Wydarzenia
16:25 Interwencja (5922) - mag. reporterów Polska 26
16:40 Gliniarze XVIII (19,20) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (622)
19:45 Pogoda - Polska 2026

20:00 **Nikt (Nobody)** - film ★★★★ sens. USA/Japonia/Chiny 2021, reż. Ilya Naishuller, wyk. Bob Odenkirk (120 min)
22:00 **Niezłomny (Unbroken)** - dramat wojenny ★★★ USA/Japonia 2014, reż. Angelina Jolie, wyk. Jack O'Connell, Domhnall Gleeson (175 min)
00:55 **Hostiles** - western ★★★★ USA 2017, reż. Scott Cooper, wyk. Christian Bale, Rosamund Pike, Wes Studi (175 min)

TVN

05:15 Nauka jazdy (6)
05:40 Uwaga! (7725) - mag.
05:55 Ukryta prawda (5/17)
06:50 Kuchenne rewolucje: Włocławek – Karczma Kujawska 29 (7) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5754)
11:20 Doradca smaku (12)
11:25 Kuchenne rewolucje: Siedliszcze – Bistro 12 31 (2) - reality show Polska 2025
12:35 Kuchenne rewolucje: Katowice – „Meltini" 29 (4) - reality show Polska 2024
13:40 Ukryta prawda (34,35,23/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny (25/50) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi IV (19/48) - serial fab.-dok. Polska 2025
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8021) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 **Bitwa o gości** (6) - reality show Polska 2025
22:00 **Morze śmierci (Flycatcher)** - thriller ★★ USA/Wlk. Bryt. 24, reż. Phil Volken (105 min)
23:45 **Matrix Rewolucje** ★★★ - film s.f. USA 2003, reż. Larry Wachowski, Andy Wachowski, wyk. Keanu Reeves, Carrie-Anne Moss (160 min)
02:25 **Uwaga!** (8021)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (15,16/22) - serial krym. USA 1986, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXI (4,5/12) - serial sensacyjny Niemcy 2016
10:00 Maria z przedmieścia
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy (19)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw X (32) - serial obycz.
17:00 Kurierzy (20) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (6,7) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Poza zasięgiem (Out of Reach)** ★ - film sens. USA/Polska 2004, reż. Po-Chih Leong, wyk. Steven Seagal (110 min)
21:50 **Maczeta (Machete)** ★★★ - film sens. USA 2010, reż. Robert Rodriguez, Ethan Maniquis, wyk. Danny Trejo (125 min)
23:55 **Kod 211 (211)** - film ★ akcji USA/Bułgaria 2018, reż. York Alec Shackleton, wyk. Nicolas Cage (95 min)
01:30 **Dzielnica strachu IX**

TVN7

05:20 Ten moment (21/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (31,32,33/63) - serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (43,14,15/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2013
14:00 Detektywi III (12/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (15/72) - serial fabularno-dok. Polska 2018
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (4/60) - telenowela dok.
19:00 Ukryta prawda (52/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Królowe zbrodni (The Kitchen)** ★★ - film krym. USA/Kanada 2019, reż. Andrea Berloff, wyk. Melissa McCarthy, Tiffany Haddish (135 min)
22:15 **Mayday** - komedia ★ Polska 2000, reż. Sam Akina, wyk. Piotr Adamczyk, Adam Woronowicz (140 min)
00:35 **Obce niebo** - dramat ★★★ obycz. Polska/Szwecja 2015, reż. Dariusz Gajewski, wyk. Agnieszka Grochowska (140 min)

MEZZO

10:00 Opera Now: George Benjamin - serial dok.
10:45 Orkiestra Filharmonii Narodowej, Krzysztof Urbański
12:15 Intermezzo
13:00 Hector Berlioz: Potępienie Fausta - opera Francja 25
15:15 Barnabás Kelemen: Czajkowski, Bartók
16:25 Intermezzo
16:50 André Campra: Idomeneusz - opera Francja 21
19:05 Intermezzo
19:30 Brahms: Kwartet smyczkowy B-dur, nr 3, opus 67 – Keller Quartet
20:30 Hans van Manen – Moving to Music - film dok.
21:20 Bruce Liu w Maison Chaumet: Recital Chopinowski
22:15 Xiaogang Ye: Sen czerwonego pawilonu: Chiński Balet Narodowy - balet Chiny 2024

PULS 2

09:45 Basia - serial anim.
10:10 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Spidey i superkumple II
11:35 Gus. Mały – wielki rycerz (21,22/52) - serial anim.
12:00 Psi patrol VIII (24/26)
12:35 Marta mówi! (3)
13:00 Smerfy (11/39)
13:35 Gumisie VI
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous (10,13/26)
16:00 Fineasz i Ferb II
17:00 Smerfy - serial anim.
17:35 Gumisie VI
18:00 Pingwiny z Madagaskaru (21,22/26)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (14) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IX (18,19) - serial krym. Polska 25
23:00 Wstydliwe choroby II
01:00 Lombard XII

TV4

07:00 Strażnik Teksasu VI (8/23) - serial sens. USA 1998
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (6) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
10:55 Na ratunek 112 XVIII (27,28) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (52,53)
13:55 Trudne sprawy XXVII (58,59,60) - serial fab.-dok.
16:55 Policjantki i policjanci
18:00 Łowcy skarbów (72)
19:00 Policjantki i policjanci XXIV (16) - serial obycz.
20:00 Uroczysko IV (25,26/52) - serial krym. Polska 2025
21:05 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (13) - serial krym.
22:05 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (13)
23:05 Nieśmiertelny - film fantasy Wlk. Brytania/USA 86
01:35 Love Island IV

METRO

07:35 Tajemnice miłości (14/68) - serial fabularno-dok.
08:30 Szpital (23,24/72)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (64/67)
13:30 Brzydula (7,8)
14:35 Kiedy ktoś kocha bardziej (3) - serial obycz.
15:45 The Floor (1, 2)
17:00 Fani czterech kółek XVII (4/20) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty VI (5)
19:00 Kartoteka XI (14/15) - serial fab.-dok. Polska 2016
21:05 Kryminalni (11,12) - serial krym. Polska 2004
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X (23/23)
00:15 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (3/12)
01:20 Szpital (16/72)
02:20 Szkoła (4/72)

PONIEDZIAŁEK 22.06

STOPKLATKA

08:30 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (67)
09:00 Robert Makłowicz (120, 152) - magazyn
10:55 Górski lekarz XVIII (8/8) - serial obycz.
13:00 Katastrofy w przestworzach VII (7,7,4/8)
16:00 MacGyver III (14,15/20)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (7,8/12)
19:10 Aukcja w ciemno (17)
20:00 90 minut do śmierci (Castle Falls) ** - film sens. USA 2021, reż. Dolph Lundgren, wyk. Dolph Lundgren, Scott Adkins (115 min)
21:55 Czas zemsty (Out for a Kill) * - film sens. USA/Aruba 2003, reż. Michael Oblowitz, wyk. Michelle Goh, Steven Seagal, Corey Johnson (110 min)
23:45 Szczęki (Jaws) ***** - thriller USA 1975, reż. Steven Spielberg, wyk. Roy Scheider, Robert Shaw, Carl Gottlieb (170 min)
02:35 Ziemia obiecana ***** - dramat obyczajowy Polska 1975, reż. Andrzej Wajda, wyk. Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak (205 min)

KINO POLSKA

07:45 Książę - film krótkometrażowy Polska 2021
07:55 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
08:25 Jesteśmy razem
09:40 Krzyżacy - film przyg. Polska 1960, reż. Aleksander Ford, wyk. Urszula Modrzyńska
13:30 Nad Niemnem, cz. 1 - film obyczajowy Polska 1986, reż. Zbigniew Kuźmiński
15:10 Nad Niemnem, cz. 2 - film obyczajowy Polska 1986, reż. Zbigniew Kuźmiński
17:15 Pogranicze w ogniu (19,20) - serial sens. Polska 91
20:00 7 uczuć - komediodramat Polska 2018, reż. Marek Koterski, wyk. Michał Koterski, Marcin Dorociński, Katarzyna Figura, Małgorzata Bogdańska
22:30 Dług - thriller Polska 1999, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Robert Gonera, Jacek Borcuch, Andrzej Chyra, Agnieszka Warchulska
00:45 IO - film przyg. Polska/Włochy 2022, reż. Jerzy Skolimowski, wyk. Sandra Drzymalska, Tomasz Organek, Mateusz Kościukiewicz
02:45 Ciało - komedia Polska 2003, reż. Andrzej Saramonowicz, Tomasz Konecki, wyk. Rafał Królikowski, Edyta Olszówka

ALE KINO+

09:30 Problem - film krótkom. Polska 2020 (30 min)
10:00 Karen Pirie II (1/3) - serial krym. Wlk. Bryt. 25
11:55 Vera III (2/4)
13:45 Alfa - film sens. *** Holandia/Szwajcaria 2024, reż. Jan-Willem Van Ewijk, wyk. Kaija Ledergerber (130 min)
15:55 Morderstwo na zlecenie (Murder by Decree) *** - film kryminalny Wlk. Brytania/Kanada 1979, reż. Bob Clark, Donald Sutherland, Christopher Plummer (140 min)
18:15 Vera: Złota młodzież III (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
20:10 Ucieczka z Pretorii (Escape From Pretoria) *** - thriller Australia/RPA/Wlk. Brytania/USA/Niemcy 2020, reż. Francis Annan, wyk. Daniel Radcliffe (130 min)
22:20 Wiem, co widziałam (5,6/6) - serial obycz.
00:25 Wszyscy za - film krótkom. Hiszp. 21 (25 min)
00:50 Meduzy - film krótkom. Polska 2023 (10 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin III (6/7)
08:25 Przyjaciółki XXV (9,10)
10:20 Świat według Kiepskich
13:45 Jeszcze większe dzieci - komedia USA 2013
15:50 Jurasic World: Dominion - thriller USA 2022
18:50 28 dni - komediodramat USA 2000, reż. Betty Thomas
21:00 7500 - film sensacyjny Australia/USA/Francja/Niemcy/Austria 2019
22:55 Plan ucieczki 3 - film sens. USA 2019, wyk. Sylvester Stallone, Dave Bautista
00:55 Gliniarze VI (53,54)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher II (2,3/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz II (5,6/6) - serial krym.
13:10 Poirot VIII (2/2) - serial krym. Wlk. Brytania 2001
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (4,5/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz III (1,2/6) - serial krym.
20:00 Lektor - melodramat USA/Niemcy 2008
22:40 Czerwony świt - film sensacyjny USA 2012
00:35 Pachnidło: Historia mordercy - thriller Niemcy/Francja/Hiszp./USA/Belgia 06

TVP KULTURA

09:00 Podróż za jeden uśmiech (6,7)
10:20 Mała mama (Petite Maman) **** - dramat obycz. Francja 2021, reż. Céline Sciamma (85 min)
11:45 Co ja tu robię? Tadeusz Konwicki
12:55 Kosmos 1999 (1) (5/24)
13:55 Szczawno. Uzdrowisko Książęce
15:15 Wakacje z duchami (1,2) - serial przyg.
16:30 Dźwięk Nowego Jorku: Gerald Clayton (4)
17:15 Pan wzywał, Milordzie? III (4/7)
18:20 TVP Kultura na Festiwalu Dwa Teatry – Sopot 2026 (3)
19:00 Gala XXV Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej – Dwa Teatry – Sopot 2026 - transmisja
21:15 Świat to za mało (The World Is Not Enough) *** - film sensacyjny Wlk. Brytania/USA/Hiszpania 1999, reż. Michael Apted (135 min)
23:30 Sibelius. Siedem symfonii (4)
01:00 Kulturalni (23) - mag.

WARNER TV

08:50 J.A.G. IX (22/23)
09:40 Bajer z Bel-Air IV
10:35 Prawo Agaty II (1)
11:35 Pełna chata VII (7,8/24)
12:35 J.A.G. IX (23,13/23)
14:30 Bajer z Bel-Air IV
16:25 Pełna chata VII
18:30 Randka z billboardu - film obycz. USA 1998
20:20 Pan Niania - komedia USA 93, reż. Michael Gottlieb
22:00 W samym sercu morza - film przyg. USA/Australia/Hiszp. 2015, reż. Ron Howard
00:20 Poltergeist (Duch) - horror USA 1982

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki II (7,8/22)
09:25 Pingwiny z Madagaskaru II (36/39)
10:00 Star Trek - film s.f. USA 1979, reż. Robert Wise
13:00 Czarodziejki II (9,10/22)
14:55 Pingwiny z Madagaskaru II (37,38/39)
15:55 Krokodyl Dundee - komedia Australia 1986
18:00 Wredne dziewczyny - komedia USA/Kanada 2004
20:00 Planeta Singli. Osiem historii (7,8/8) - serial obycz.
22:30 Ślepy traf - dramat kryminalny USA 2013
00:05 Krzyk II - horror USA 97

HBO

09:05 Spider–Man *** - film s.f. USA 2002, reż. Sam Raimi (120 min)
11:05 River Wild ** - film sens. USA/Węgry 2023, reż. Ben Ketai (90 min)
12:35 Wyśnione piosenki ** - dramat obyczajowy USA 2024 (90 min)
14:05 Zła kuratorka *** - dramat obycz. USA 2024, reż. Claudia Myers (90 min)
15:35 Kaskader *** - film sens. USA 2024, reż. David Leitch (125 min)
17:40 Kompletnie nieznany **** - film biograficzny USA 2024, reż. James Mangold (140 min)
20:00 Ród smoka III (1/8) - serial przyg. USA 2026, wyk. Matt Smith, Fabien Frankel, Steve Toussaint
21:00 Miniaturowa żona (1/10) - serial kom.
21:45 Obecność IV: Ostatnie namaszczenie *** - horror USA/Wlk. Brytania/Kanada 2025 (135 min)
00:00 Fachowiec *** - film sens. Wlk. Brytania/USA 2025, reż. David Ayer (115 min)
01:55 Przeznaczenie *** - thriller Australia/USA 14, wyk. Ethan Hawke (95 min)

CINEMAX

12:40 Niekończąca się opowieść - film fantasy Niemcy/USA 1984, reż. W. Petersen
14:15 Whiplash - dramat obyczajowy USA 2014
16:00 Ultimatum Bourne'a - film sens. USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007
17:55 U.S. Palmese - komedia Włochy 25, wyk. Rocco Papaleo
20:00 Vitrival - komedia Belgia 2025, wyk. Pierre Bastin
21:55 Podkręć mnie - komedia USA 24, reż. Michael Tyburski
23:35 Niemożliwa dziewczyna - dramat obycz. USA 2025

ROMANCE TV

08:25 Stadnina w Piber (9/13)
09:30 Górski lekarz (5/8)
10:25 Diagnoza Betty (15,16/24) - serial obycz.
12:20 Rejs ku szczęściu
14:15 Dwie kobiety na wszelkie bóle (2) - serial obycz.
16:05 Bella vita - komedia romantyczna Niemcy 2010
18:00 Stadnina w Piber (10/13)
19:00 Górski lekarz (6/8)
20:00 Miłość się nie przedawnia - komedia romantyczna Niemcy 2019, reż. S. Hilger
21:50 Trening z Nancy - komedia Niemcy 2019
23:45 Górski lekarz (6/8)

CANAL+ PREMIUM

09:10 Łapu-Capu (147)
09:25 W kogo ja się wrodziłem ** - film obycz. Polska 2001, reż. Ryszard Bugajski (60 min)
10:25 Peacock - dramat *** obycz. USA 2010, reż. Michael Lander (90 min)
11:55 Zgred - dramat obycz. ** Polska 2025, reż. Fadi Chakkour (85 min)
13:20 Cat's Eyes (1/8) - serial przyg. Francja 2024
14:20 Kwiat ośmiu gór
15:40 Mamma Mia! - komedia *** muzyczna USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2008, reż. Phyllida Lloyd, wyk. Meryl Streep (110 min)
17:30 Call me lala - film krótkom. PL 2024 (25 min)
17:55 Łapu-Capu (148)
18:00 Warcraft: początek *** - film fantasy USA 2016, reż. Duncan Jones, wyk. Travis Fimmel (120 min)
20:00 Brygada II (8/8) - serial sens. Francja 2025
20:50 Making of Canal+
21:00 Serial
21:55 Zawód: szpieg - film *** sensacyjny USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Japonia/Francja 2001, reż. Tony Scott (485 min)

TVN FABUŁA

09:50 Prawo Agaty II (13)
10:55 Szpital św. Anny III (3)
11:55 Miłość czy pomyłka?
13:55 Prawo Agaty II (12)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:00 Po drugiej stronie kamery (1) - serial dok.
17:00 Alfabet filmowy (14)
17:15 Po pierwsze kino (3)
17:20 Alvin i wiewiórki III - film animowany USA 2011
19:00 Szpital św. Anny (32)
20:00 Tata kontra tata - komedia USA 2015
22:05 Reminiscencja - thriller USA 2021, reż. Lisa Joy

AMC

08:05 Czarnobrody (1) - film przygodowy USA 2006
09:50 Czarnobrody (2) - film przygodowy USA 2006
11:45 Lodowiec (1/2)
13:45 Lodowiec (2/2)
15:45 Bez przedawnienia - thriller USA 2002
18:00 Powiedz „tak" - komedia romantyczna USA/Niemcy 2001, reż. Adam Shankman
20:05 Flirt z czterdziestką - komedia romantyczna USA/Kanada 2008
22:00 The Vampire Lestat III
22:55 Domowe piekło - horror USA 2008, reż. Eric Red

AXN

08:30 Agenci NCIS: Hawaje II
09:30 Castle II (1,2/24)
11:25 MacGyver (17,18/21)
13:20 Agenci NCIS: Hawaje II
15:15 Agenci NCIS XIX
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas II (20,21/23)
19:10 Castle II (3,4/24)
21:05 FBI: International IV (10/22) - serial akcji USA 2025
22:05 FBI: Most Wanted IV (13/22) - serial krym. USA 2023
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas II (20,21/23)
00:50 Castle II (3/24)

EPIC DRAMA

08:20 Lekarze na start
09:10 Poirot V (3,4/8)
11:20 Zatraceni w miłości
13:20 Agenci NCIS XVII (7,8/20) - serial krym. USA 19
15:10 Lekarze na start
16:40 Poirot V (5,6/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
19:00 Zatraceni w miłości
21:00 Projekt Błękitna Księga (5/10) - serial s.f. USA/Kan. 19
21:55 Morderstwo to nic trudnego (1/2) - miniserial
22:55 Poirot – Morderstwo w Orient Expressie - thriller Wlk. Bryt./USA/Malta 2010
00:55 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (8, 9) - reality show Polska 2015
13:30 Kuchenne rewolucje (6, 5) - reality show Polska 19
15:35 Jestem z Polski XIV (11,2/18) - serial dok. Polska 24
17:40 Kuchenne rewolucje (8, 9, 10) - reality show
20:50 Babski biznes (3/8) - serial dok. Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XIV (4,5/18) - serial dok.
23:45 Hotel Paradise – Rajskie Rozdanie (5) - real tv Polska 22
00:45 Hotel Paradise (6) - real tv Polska 2022

TVN TURBO

08:25 DeFacto (12, 2)
09:15 Fani czterech kółek XV
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (5006)
18:15 Wojny samochodowe (5)
19:15 Usterka XVI - serial dok.
19:45 Ciężarówką przez RPA
20:45 Naprawy nie do naprawy (2) - mag. motoryzacyjny
21:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (5/16)
22:00 Raport Turbo (5006)
22:15 Moto Fachury (5)

BBC FIRST

08:35 Lewis III (5/8)
09:40 Ojciec Brown XIII (1/10)
10:35 Śmierć z dala od palm IV
11:50 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Śledztwa siostry Bonifacji II (1,2/10)
14:55 Ojciec Brown VI (5/10)
15:55 Lewis III (5/8)
17:00 My Life is Murder (9/10)
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:50 Śmierć pod palmami XIV (4/8) - serial kryminalny
21:00 My Life is Murder IV (7)
22:00 Luther III (3,4/4)
00:10 Harry Wild IV (2/6)

FX

08:05 Kości II (6/21)
09:00 Z Archiwum X II (9/25)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (13,14/25)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (22,23/23)
13:45 Agenci NCIS IX (20,21/24) - serial krym.
15:35 SkyMed (2/9)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (15,16/25)
18:20 Z Archiwum X II (10/25)
19:15 FBI III (12/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (1,2/22)
22:00 Tropiciel III (19)
22:55 Z Archiwum X II (10/25)

HGTV

08:00 Kupujemy dom na plaży
08:55 Remontujemy dom na plaży V - serial dok.
09:55 Widok, na który cię stać
11:00 Zarobić na remoncie IX
11:31 Usterka XI (25,26)
13:00 Zbudujemy fajny dom II
14:55 Mieszkanie na miarę II
16:55 Polowanie na ogród VI
18:05 Weekendowa metamorfoza (1, 2) - reality show
20:00 Zgłoś remont (2)
21:00 Dorota was urządzi III (6,7/13) - serial dok. Polska 15
22:30 House Hunters (5—8)
00:40 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

11:00 Wielkie brytyjskie wypieki (1, 2) - program rozrywk.
13:40 Włoski remont Amandy i Alana (7, 8) - reality show
14:40 Najpiękniej ukryte hotele (5/6) - serial dok.
15:40 Zapraszam do stołu
17:50 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie ceramiki (6)
19:45 Wielkie brytyjskie wypieki (3) - program rozrywk.
21:00 Najpiękniej ukryte hotele II (3/6) - serial dok.
22:00 Kurorty sławnych i bogatych (3/6) - serial dok.
23:00 Wstydliwe choroby

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (10/24)
08:55 Przyjaciele IV (8—13/24)
11:55 Teoria wielkiego podrywu III (22,23,1,2,3,4/23)
14:30 Dwóch i pół III (11—14/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele IV (14—19/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu IV (5,6/24) - serial kom.
20:30 Tata ma plan III (9—11/13) - serial kom. USA 19
22:00 The Office PL IV (9,10)
23:05 Comedy Club (7, 8)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:25 Komisarz Alex (11)
09:20 Rodzinka.pl IV (13/26)
10:00 Klan - telenowela
10:50 Ranczo VII (11,12/13)
12:35 Komisarz Alex (12) - serial krym. Polska 2012
13:35 Ojciec Mateusz 29 (5,6)
15:35 Komisarz Alex (13)
16:25 Na sygnale (14,15) - serial obycz. Polska 2023
17:35 Ranczo VII (13,1)
19:30 Ojciec Mateusz 29 - serial krym. Polska 2023
21:30 Ranczo VIII (2,3/13) - serial kom. Polska 2014
23:20 Ojciec Mateusz 29 (8)
01:15 Ratownicy (11/13)

CANAL+ KUCHNIA

12:30 Comfort Food (21,22)
13:25 m jak mięso (1, 2)
14:25 ABC gotowania – kuchnia turecka (5) - mag.
14:50 Włoskie życie Sophie Grigson II (3,4) - serial dok.
15:45 Z pola na stół (1)
16:15 Azjatycka kuchnia Evy Pau (6) - mag. kulinarny
16:40 Jamie Oliver (2, 1)
18:30 Azjatycka kuchnia Evy Pau (5) - mag. kulinarny
18:55 m jak mięso (1, 7, 8)
20:15 Jamie Oliver (8, 9)
21:15 Anthony Bourdain IX
00:00 Anthony Bourdain VIII

CANAL+ DOMO

09:00 Patent na zieleń (7,8)
09:55 Ucieczka na wieś XXV
10:55 Wielkie projekty
11:55 Generalna odbudowa II
12:50 Gardeners' World (24)
13:55 Letnie inspiracje (3)
14:05 Cudotwórcy VII (5/13)
15:00 Kupcie sobie zamek!
15:55 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (1, 2)
16:50 Gardeners' World (27)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
18:55 Wielkie projekty X
20:00 Daleko od miasta XIV
21:00 Cudotwórcy VII (6/13)
22:00 Wielkie Projekty: Szwecja V (8/8) - serial dok.

PLANETE+

13:45 Krajobrazy świata (6/12)
14:50 Najpiękniejsze rzeki świata II (1/10) - serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją VII (3/7) - serial dok.
16:55 360° – świat bez granic
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (37,38)
18:40 1942. Długi rok przełomu
19:45 Nowoczesna Turcja Ataturka - film dok. Francja 23
20:50 1979 – rok islamskiej rewolucji (1/2) - serial dok.
21:55 Zapomniane królowe epoki żelaza - film dok.
23:05 Planeta Seks (5/6)

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Fani czterech kółek XVI
13:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita (4,5/10) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL V
16:00 Gorączka złota XVI
17:00 Celnicy na straży Szwecji IV (5/14) - serial dok.
18:00 Bracia Collins biorą się do roboty (3)
19:00 Nagi instynkt przetrwania XI (10/12) - serial dok.
21:00 Nic do ukrycia (8) - program dok. Polska 2021
22:00 Celnicy na straży Szwecji IV (6/14) - serial dok.
23:00 Sara Price – Droga do Dakaru - serial dok. USA 2026

TVP HISTORIA

11:45 Krainy cudów natury
12:50 Zabójcza nauka (6/6)
13:50 Królowie (41)
14:30 Czterdziestolatek (5)
15:30 Sensacje XX wieku
17:20 Czas honoru. Powstanie
18:15 Polskie parki narodowe
18:45 Dwie strony barykady radomskiego czerwca
19:40 Królowie (80/80)
20:20 Ekstradycja III (8/10)
21:20 Zapomniane dyktatury w Europie (1/2) - serial dok.
22:20 Lądowanie w Normandii, nieznane taśmy (3/3)
23:35 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Tajemnice skute lodem III (9/10) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (4/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XII
16:15 Wykute w ogniu (8)
17:10 II wojna światowa: wyścig zbrojeń (1) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata V (10/15) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
22:00 Największe tajemnice świata VII (10) - serial dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II (21/26)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Strzegąc granic X
16:00 Złapać przemytnika IX
16:55 Koloseum - serial dok.
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (3/10)
19:00 Złoto Hitlera (4/4)
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (4/10) - serial dok.
21:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny (7/10)
22:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (10,7/11)
00:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny III
01:00 Odludna wyspa VII (5/10)

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici V
10:00 Gwiazdy lombardu XX
12:00 Apokalipsa – II wojna światowa (4/6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Czołgi: Ewolucja machiny wojennej - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (5/6)
22:00 Stalingrad – ani kroku w tył! (2,3) - serial dok.
00:00 Starożytni kosmici II
01:00 Rolnicy. Podlasie VIII (17)

BBC EARTH

12:20 Pociągiem przez Nową Zelandię (2/2) - film dok.
13:25 Serengeti III (5/6)
14:35 W okowach mrozu II (1/8)
15:35 Życie na pustkowiu: powroty III (2) - serial dok.
16:40 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (1/2) - serial dok.
17:40 Azja (2/7) - serial dok.
18:45 Malownicze trasy kolejowe (5) - serial dok.
19:45 Układ Słoneczny (5/5)
20:55 Życie na pustkowiu III
21:55 W okowach mrozu II
22:55 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (2/2) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

12:20 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (1/8)
13:30 Piraci z Morza Śródziemnego - film dok.
14:35 Tajne bazy nazistów IV
16:35 Cesarz: powstanie i upadek dynastii (1/3)
17:35 II wojna światowa: cena imperium (7/13) - serial dok.
18:40 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (1/8)
19:55 Cesarstwo Rzymskie
21:00 Naziści: korzenie zła - serial dok. Kanada 2025
22:00 Wszystko, co zobaczyli
22:50 Wielkie budowle Rzymian (1/3) - serial dok.

WTOREK 23.06

Od A do Z

22 KULE ★★★
film sens., Francja 2010, reż. Richard Berry, wyk. Jean Reno, Kad Merad, Jean-Pierre Darroussin
22:05 | **tv puls**
Gangster na emeryturze staje się ofiarą zamachu, ale cudem uchodzi z życiem. Przychodzi pora, by się dowiedzieć, kto i dlaczego do niego strzelał?

BLISKO ★★★★
dramat obycz., Belgia/Holandia/Francja 2022, reż. Lukas Dhont, wyk. Eden Dambrine, Gustav De Waele, Emilie Dequenne
21:35 | **tvp kultura**
Grand Prix w Cannes oraz nominacja do Oscara i mnóstwo innych nagród: dwóch trzynastolatków spędza razem wakacje, lecz po powrocie do szkoły zostają uznani przez rówieśników za parę, co mrozi wszystko.

BÓG ZEMSTY ★★★
film sens., USA 2011, reż. Roger Donaldson, wyk. Nicolas Cage, Guy Pearce, January Jones
20:00 | **tv puls**
Kiedy Nicolas Cage zleca tajemniczej organizacji dokonanie zemsty na sprawcach brutalnego napadu na jego żonę, wkrótce sam zostaje poproszony o podobną przysługę: ma wyeliminować pedofila.

CIENKA CZERWONA LINIA ★★★★★
dramat wojenny, USA/Kanada 1998, reż. Terrence Malick, wyk. Sean Penn, Jim Caviezel, Adrien Brody
22:00 | **cinemax**
Terrence Malick powraca do kina po 20 latach, by na kanwie powieści Jamesa Jonesa o wojnie na Pacyfiku dać studium bezsilności człowieka wobec wojennej machiny. Wciska w fotel.

GHOST IN THE SHELL ★★★
film s.f., USA/Hongkong/Chiny 2017, reż. Rupert Sanders, wyk. Scarlett Johansson, Pilou Asbæk, Takeshi Kitano
20:00 | **tvn 7**
Aktorska wersja kultowego anime sprzed lat. Scarlett Johansson jako cyberpolicjantka przyszłości na tropie groźnego hakera-terrorysty, skrywającego – między innymi – klucz do jej tożsamości.

Być kochaną

20:00 | **canal+ premium**
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Czterdziestolatka z czwórką dzieci (dwoje z poprzedniego związku) staje przed wizją rozpadu drugiego małżeństwa. Na ile skutecznym rozwiązaniem okaże się psychoterapia, której się dobrowolnie poddaje?

MELODRAMAT
NORWEGIA 2024, REŻ. LILJA INGOLFSDOTTIR. WYK. HELGA GUREN, ODDGEIR THUNE, MARTE MAGNUSDOTTER SOLEM

GODZINA CISZY ★★★
thriller, Kanada 2024, reż. Brad Anderson, wyk. Joel Kinnaman, Sandra Mae Frank, Mark Strong
20:50 | **tvn**
Bostoński policjant traci słuch, ale zostaje w służbie jako tłumacz języka migowego. Jakiś czas później musi chronić głuchoniemą dziewczynę, która była świadkiem morderstwa dokonanego przez policjantów.

JOE BABY ★★
film sens., USA 2026, reż. Steven Brand, wyk. Dichen Lachman, Willa Fitzgerald, Harvey Keitel
23:05 | **hbo**
Prywatny detektyw szuka 10 mln dolarów, które znikły w trakcie handlu nieruchomościami. Prosi o pomoc windykatorkę długów, a podjęte przez nią starania prowadzą ku odkryciu tajemnicy śmierci jej ojca.

MICHAEL CLAYTON ★★★★
dramat krym., USA 2007, reż. Tony Gilroy, wyk. George Clooney, Tom Wilkinson, Tilda Swinton
20:10 | **ale kino+ hd**
Nominowany do Oscara George Clooney jako nowojorski prawnik, specjalista od procesów pozornie nie do wygrania, który przejmując po koledze sprawę potężnej korporacji, odkrywa ponurą prawdę o firmie, którą ma reprezentować. Plus zimna jak lód Tilda Swinton (Oscar!) jako szefowa korporacji. Solidne kino do zadumy.

NOCNA SUKA ★★
czarna komedia, USA 2024, reż. Marielle Heller, wyk. Amy Adams, Scoot McNairy, Arleigh Snowden
21:30 | **hbo**
Po urodzeniu bliźniaków pani porzuca obiecującą karierę zawodową i skupia się na wychowaniu potomstwa, nie dostrzegając nawet, jak zamienia się (dosłownie!) na warczącego na wszystkich psa.

OSZUKAĆ PRZEZNACZENIE III ★★
horror, USA/Niemcy 2006, reż. James Wong, wyk. Mary Elizabeth Winstead, Ryan Merriman, Amanda Crew
22:20 | **tvn 7**
Do trzech (?) razy sztuka: śmierć ściga tych, którym udało się ją oszukać – tym razem dzięki rezygnacji z jazdy lunaparkową kolejką górską, która uległa katastrofie.

PIERWSZY ŚNIEG ★★
dramat krym., Wlk. Brytania/USA/Szwecja/Japonia/Chiny 2017, reż. Tomas Alfredson, wyk. Michael Fassbender, Rebecca Ferguson, Charlotte Gainsbourg
22:40 | **polsat**
Czytając norweskiego mistrza Jo Nesbø. Michael Fassbender jako komisarz Hole – policjant po przejściach tropiący w nieprzyjaznym klimacie zimowego Oslo seryjnego mordercę kobiet.

POKAŻ, KOTKU, CO MASZ W ŚRODKU ★★
komedia, Polska 2011, reż. Sławomir Kryński, wyk. Jacek Borusiński, Krzysztof Stelmaszyk, Iwona Wszołkówna
20:00 | **kino polska**
Ostrożnie! Po sukcesie farsy „To nie tak jak myślisz, kotku!" Sławomir Kryński idzie za ciosem: trzeba odzyskać rodzinny majątek, który trafił w ręce oszustki. Jakoś dziwnie mało zabawne.

POTĘPIONY ★★
film sens., USA 2007, reż. Scott Wiper, wyk. Steve Austin, Vinnie Jones, Rick Hoffman
23:20 | **canal+ premium**
Podejrzanie znajome: skazany na śmierć trafia z południowoamerykańskiego więzienia na bezludną wyspę, gdzie wraz z dziewiątką innych skazańców walczyć będzie o życie i wolność. Dla wyrozumiałych.

ZAWÓD: SZPIEG ★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Japonia/Francja 2001, reż. Tony Scott, wyk. Robert Redford, Brad Pitt, Catherine McCormack
21:55 | **canal+ premium**
Robert Redford bierze odwet na CIA za „Trzy dni kondora": jako odchodzący na emeryturę as wywiadu organizuje akcję mającą na celu wyciągnięcie z chińskiego więzienia swego ucznia i przyjaciela.

KONRAD J. ZARĘBSKI

WTOREK 23.06

TVP1

05:50 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (723)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:15 Czterdziestolatek (4/8)
09:15 Ranczo V (11/13)
10:10 Komisarz Alex VI (7)
11:05 Ojciec Mateusz XIV (8)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (759)
12:55 Ukryte cuda europejskiej przyrody (1/4)
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info, pogoda
15:25 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5696)
18:05 Reporterzy (553)
18:25 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Prokurator** (5/10) - serial krym. Polska 15, wyk. Jacek Koman
21:25 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
21:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa L: Anglia – Ghana (na żywo)
00:30 **Eiffel** - film biograficzny Francja/Belgia/Niemcy 21, reż. Martin Bourboulon, wyk. Romain Duris (115 min)
02:25 **63. KFPP w Opolu**

TVP2

07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7593) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7593) - mag. Polska 2026
11:25 Rodzinka.pl (18,19/26) - serial kom. Polska 2011
12:35 Koło fortuny (1868)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (995) - teleturniej Polska 2025
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (1869)
16:35 Familiada (3048) - teleturniej Polska 2025
17:20 Panna młoda - serial obycz. Turcja 2024, wyk. Talya Çelebi, Betigül Ceylan
18:20 Studio Mistrzostw Świata w Kanadzie, Meksyku i USA (na żywo)

18:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa K: Portugalia – Uzbekistan (na żywo)
21:05 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
21:30 **Postaw na milion** (227)
22:25 **Na sygnale**
23:30 **To jest mój sen**
00:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
00:50 **Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa L: Panama – Chorwacja (na żywo)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (55,56/61) - serial fabularno-dok., wyk. Bronisław Cieślak, Marta Lelenieswka, Marek Krupski
09:30 Trudne sprawy XXVI (2,3/40) - serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XV (26,27/60) - serial fabularno-dok. Polska 2023, wyk. Arkadiusz Krygier
13:40 Dlaczego ja? 32 (21,22) - serial fab.-dok. Polska 2025
15:50 Wydarzenia
16:25 Interwencja (5923) - mag. reporterów Polska 26
16:40 Gliniarze XVIII (21,22) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń" (623)
19:45 Pogoda - Polska 2026

20:00 **Bez litości II (The Equalizer 2)** ★★★ - film kryminalny USA 2018, reż. Antoine Fuqua, wyk. Denzel Washington (160 min)
22:40 **Pierwszy śnieg (The Snowman)** ★★ - dramat krym. Wlk. Brytania/USA/Szwecja/Japonia/Chiny 2017 (150 min)
01:10 **Klucz do wieczności (Self/less)** ★★ - thriller USA 2015, reż. Tarsem Singh, wyk. Ryan Reynolds (160 min)

TVN

05:15 Nauka jazdy (7)
05:40 Uwaga! (8021) - mag.
05:55 Ukryta prawda (6/17)
06:50 Kuchenne rewolucje: Zielona Góra – Kuchnia na Górce 29 (8) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5755)
11:20 Doradca smaku (19)
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Szybka szama", Napachanie XXI (1)
12:35 Kuchenne rewolucje: Łódź – „Antonio" 29 (5) - reality show Polska 2024
13:40 Ukryta prawda (36,37,24/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny (26/50) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi IV (20/48) - serial fab.-dok. Polska 2025
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8022) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 **Godzina ciszy (The Silent Hour)** ★★★ - thriller Kanada 2024, reż. Brad Anderson, wyk. Joel Kinnaman, Sandra Mae Frank (130 min)
23:00 **Kuba Wojewódzki** (10)
00:05 **Star Trek: W nieznane (Star Trek: Beyond)** ★★★ - film s.f. USA/Chiny/Emiraty Arabskie/Kanada 2016, reż. Justin Lin (155 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (16,17/23) - serial krym. USA 1986, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXI (5,6/12)
10:00 Maria z przedmieścia - telenowela Meksyk 1995
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy (20)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw X - serial obycz.
17:00 Kurierzy (21) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (7,8) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Bóg zemsty (Seeking Justice)** ★★★ - film sens. USA 2011, reż. Roger Donaldson, wyk. Nicolas Cage, Guy Pearce, January Jones (125 min)
22:05 **22 kule (L'Immortel)** ★★★ - film sens. Francja 2010, reż. Richard Berry, wyk. Jean Reno, Kad Merad (135 min)
00:20 **Wilcze echa (Le chant du loup)** ★★★★ - thriller Francja 2019, reż. Antonin Baudry, wyk. François Civil (150 min)

TVN7

05:20 Ten moment (22/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (34,35,36/63) - serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (44,16,17/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2013
14:00 Detektywi III (13/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (16/72) - serial fabularno-dok. Polska 2018
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (5/60) - telenowela dok.
19:00 Ukryta prawda (53) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Ghost in the Shell** ★★★ - film s.f. USA/Hongkong/Chiny 2017, reż. Rupert Sanders, wyk. Scarlett Johansson, Pilou Asbæk (140 min)
22:20 **Oszukać przeznaczenie III (Final Destination 3)** ★★ - horror USA/Niemcy 2006, reż. James Wong (100 min)
00:00 **Wdowy (Widows)** ★★★ - thriller Wlk. Brytania/USA 2018, reż. Steve McQueen, wyk. Viola Davis (160 min)

MEZZO

12:50 Intermezzo
13:30 Pierre Boulez, Filharmonicy Wiedeńscy
14:45 Orchestre National de France, Cristian Măcelaru: Rachmaninow – Théâtre des Champs-Elysées, Paryż
16:10 Intermezzo
16:50 So What ?! – Friedrich Gulda - film dok. Niemcy 2002
17:45 Intermezzo
18:10 Królewska Orkiestra Filharmonii w Liège, Gergely Madaras: „Błogosławieństwa" Césara Francka - Belgia 2022
20:30 Peio Çabalette: Malandain Ballet Biarritz: La Chambre d'Amour - balet Francja 2025
21:35 Orkiestra Szwajcarii Romańskiej pod batutą Daniele Gattiego
23:00 Edison Denisov: Piana dni - opera Francja 2025

PULS 2

10:35 Spidey i superkumple II
11:35 Gus. Mały – wielki rycerz (23,24/52) - serial anim.
12:00 Psi patrol VIII (25/26)
12:35 Marta mówi! (4)
13:00 Smerfy - serial anim.
13:35 Gumisie VI
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous (13,22/26)
16:00 Fineasz i Ferb II
17:00 Smerfy (11/39)
17:35 Gumisie VI
18:00 Pingwiny z Madagaskaru (23,24/26)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (15) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IX (19,20) - serial krym. Polska 25
23:00 Wszystko zostanie w rodzinie I - komedia F 2014
00:50 Lombard. Życie pod zastaw XII - serial obycz.

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (7) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
10:55 Na ratunek 112 XVIII (29,30) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (54,55)
13:55 Trudne sprawy XIX (1,2,3/40) - serial fab.-dok.
16:55 Policjantki i policjanci
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (481) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXIV (17) - serial obycz.
20:00 Uroczysko IV (27,28/52) - serial krym. Polska 2025
21:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (14) - serial krym.
22:00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (14)
23:05 Battleship: Bitwa o Ziemię - film przyg. USA/Japonia 2012, reż. Peter Berg
01:50 Love Island IV

METRO

07:35 Tajemnice miłości (15/68) - serial fabularno-dok.
08:30 Szpital (25,26/72)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (65/67)
13:30 Brzydula (9,10)
14:35 Kiedy ktoś kocha bardziej (4) - serial obycz.
15:45 The Floor (3, 4)
17:00 Fani czterech kółek XVII (5/20) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty VI (6) - serial obycz. Polska 2014
19:00 Kartoteka (1,2/12) - serial fab.-dok. Polska 2011
21:05 Kryminalni (13,1) - serial kryminalny Polska 2004
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XI (1/22)
00:15 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (5/12)
01:20 Szpital (18/72)

WTOREK 23.06

STOPKLATKA

08:30 **Wojciech Cejrowski – boso przez świat** (68)
09:00 **Robert Makłowicz** (143, 138) - magazyn
10:55 **Górski lekarz XVIII** - serial obyczajowy
13:00 **Katastrofy w przestworzach VII** (8,8,5/8) - serial dok. Kanada 07
16:00 **MacGyver III** (15,16/20)
18:00 **Wojny magazynowe: Kanada II** (8,9/12)
19:10 **Aukcja w ciemno** (17,18) - serial dok.
20:00 ** **Karma (Bleeding Heart)** - thriller USA 2015, reż. Diane Bell, wyk. Jessica Biel, Zosia Mamet, Edi Gathegi, Joe Anderson, Kate Burton, Harry Hamlin (115 min)
21:55 ** **Za linią wroga (Enemy Lines)** - film wojenny Wlk. Brytania 2020, reż. Anders Banke, wyk. Ed Westwick, John Hannah, Tom Wisdom (115 min)
23:50 * **Nieśmiertelny II: Nowe życie (Highlander II: The Quickening)** - film fantasy Wlk. Brytania/Francja/Argentyna/USA 1991, reż. Russell Mulcahy (155 min)

ALE KINO+

09:25 **Wyraj** - film krótkom. Polska 2020 (35 min)
10:00 **Karen Pirie II** (2)
11:55 **Vera III** (3/4)
13:55 **Tatami** - film sens. **** Gruzja/USA/Wlk. Brytania/Izrael 2023, reż. Zar Amir Ebrahimi, Guy Nattiv (130 min)
16:05 **Strefa interesów** ***** **(The Zone of Interest)** - dramat wojenny Wlk. Brytania/Polska/USA 2023, reż. Jonathan Glazer, wyk. Christian Friedel (130 min)
18:15 **Vera III** (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
20:10 **Michael Clayton** - dra- **** mat krym. USA 2007, reż. Tony Gilroy, wyk. George Clooney, Tom Wilkinson, Tilda Swinton, Sydney Pollack (145 min)
22:35 **Eskorta (The** *** **Homesman)** - western USA/Francja 2014, reż. Tommy Lee Jones, wyk. Tommy Lee Jones, Hilary Swank (140 min)
00:55 **Daaaaaali!** - komedia *** Francja 2023, reż. Quentin Dupieux, wyk. Anaïs Demoustier, Gilles Lellouche (90 min)

TVP KULTURA

08:30 **Klub profesora Tutki** (13) - serial obycz.
09:00 **Wakacje z duchami** (1,2) - serial przyg.
10:15 **Panna Nikt** - dramat ** obycz. Polska 1996, reż. Andrzej Wajda (110 min)
12:05 **Dziewczyny do** *** **wzięcia** - komedia Polska 1972 (55 min)
13:00 **Isaac Asimov. List do przyszłości** - film dok.
14:10 **Kosmos 1999** (6/24)
15:15 **Wielki bieg** *** - dramat obyczajowy Polska 1981 (110 min)
17:05 **Wakacje z duchami** (3,4) - serial przyg.
18:20 **Poszukiwacze zaginionych dzieł sztuki**
18:55 **Pan wzywał, Milordzie? III** (5/7)
20:00 **Lord Jim** - spektakl teatralny Polska 2002, reż. Laco Adamik
21:35 **Blisko (Close)** - dramat **** obycz. Belgia/Holandia/Francja 2022, reż. Lukas Dhont (115 min)
23:30 **Sr** - film dok. Niemcy 24
01:30 **Świat to za mało (The** *** **World Is Not Enough)** - film sens. Wlk. Bryt./USA/Hiszpania 1999, reż. Michael Apted (140 min)

HBO

08:05 **Przepiękne** - kome- *** dia Polska 2025, reż. Katarzyna Priwieziencew (115 min)
10:00 **Spider–Man II** - film *** sens. USA 2004 (125 min)
12:05 **Przegląd tygodnia: Wieczór z Johnem Oliverem** (15)
12:50 **Do diabła z miłością** *** - komedia romant. USA/Niemcy 2003 (100 min)
14:30 **Wszystko pół na pół** *** - komedia Niemcy 2024, reż. Alireza Golafshan (110 min)
16:20 **Dziki kot** - film biogra- ** ficzny USA 2023, reż. Ethan Hawke (105 min)
18:05 **Pasażerowie** - film *** s.f. USA/Australia/Hongkong 2016, reż. Morten Tyldum (115 min)
20:00 **Stamtąd IV** (7/10) - serial grozy USA 2026
21:00 **Ta inna siostra Bennet** (1/10) - serial obycz.
21:30 **Nocna suka** - czarna ** komedia USA 2024, reż. Marielle Heller (95 min)
23:05 **Joe Baby** - film sens. ** USA 2026 (85 min)
00:30 **W dzikim galopie** *** - dramat obyczajowy USA 2024 (115 min)

CANAL+ PREMIUM

08:30 **Pan Tadeusz** - film **** obyczajowy Polska/Francja 1999, reż. Andrzej Wajda (150 min)
11:00 **Łapu-Capu** (148)
11:05 **Copa 71** - film dok.
12:35 **Królowa chmur** ** - komedia Polska 2003 (80 min)
13:55 **Cat's Eyes** (2/8)
14:55 **Hannah Arendt: Myślenie jest niebezpieczne** - film dok.
16:20 **Chopin, Chopin!** *** - dramat obyczajowy Polska 2025, reż. Michał Kwieciński (130 min)
18:30 **Łapu-Capu** (149)
18:35 **Morderstwo w amba-** ** **sadzie** - film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
20:00 **Być kochaną** - dra- *** mat obycz. Norwegia/Szwecja 2024, reż. Lilja Ingolfsdottir (105 min)
21:45 **Larger than Life: Fenomen boysbandów**
23:20 **Potępiony** - film ** sens. USA 2007, reż. Scott Wiper, wyk. Steve Austin (110 min)
01:10 **Ukryty motyw** *** - thriller Dania/Szwecja/Francja 2025, reż. Gustav Möller (95 min)

KINO POLSKA

07:45 Pokój - film krótkometrażowy Polska 2021
08:15 Moja mama - film krótkometrażowy Polska 2024
08:30 Szumy i fonie - film krótkometrażowy Polska 2024
08:45 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert
10:50 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka
12:50 Wielka majówka - film muzyczny Polska 1981, reż. Krzysztof Rogulski
14:50 Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem - film historyczny Polska 2003
17:10 Pogranicze w ogniu (20,21) - serial sens. Polska 91
20:00 Pokaż, kotku, co masz w środku - komedia Polska 2011, reż. Sławomir Kryński, wyk. Jacek Borusiński, Krzysztof Stelmaszyk
21:55 Lokatorka - dramat krym. Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak, Krzysztof Stroiński
00:10 Wszyscy jesteśmy Chrystusami - dramat obycz. Polska 2006, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat, Andrzej Chyra, Michał Koterski

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin III (7/7)
08:30 Przyjaciółki XXV (11,12)
10:25 Świat według Kiepskich
12:50 Dawid i elfy - komedia USA/Polska 2021
15:00 Małolaty u taty - kom. USA 2003, reż. Steve Carr
16:55 Ghost Rider - film sens. USA/Australia 2007
19:20 Parasol bezpieczeństwa - film sensacyjny USA 2003
21:00 Agenci - film sens. USA 2013, reż. Baltasar Kormákur
23:10 Żona na niby - komedia USA 2011, reż. Dennis Dugan
01:35 Fala zbrodni IV

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher II (4,5/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz III (1,2/6) - serial krym.
13:10 Poirot IX (1/4)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (6,7/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz III (3,4/6) - serial krym.
20:00 G.I. Jane - film sens. USA/Wlk. Brytania 1997, reż. Ridley Scott, wyk. Demi Moore
22:40 Ludzkie dzieci - film s.f. USA/Wlk. Brytania/Japonia 2006, reż. Alfonso Cuarón
00:50 Anatomia strachu - thriller USA/Bułgaria 2011

WARNER TV

07:30 Prawo Agaty II (3)
08:30 J.A.G IX (23/23)
09:25 Bajer z Bel-Air IV
10:25 Prawo Agaty II (2)
11:25 Pełna chata VII (9,10/24)
12:30 J.A.G. IX (13,10/23)
14:20 Bajer z Bel-Air IV
16:20 Pełna chata VII
18:20 Akademia policyjna VI: Operacja Chaos - komedia USA 1989, reż. Peter Bonerz
20:00 Kryminalni: Misja śląska - film kryminalny Polska 2006
22:10 Szalony Koń - western USA 1996, reż. John Irvin
00:00 Yellowstone II (3,4/10)

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XXII - serial dok.
10:30 Star Trek II – Gniew Khana - film s.f. USA 1982
13:00 Czarodziejki II (11,12/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru II (39/39)
15:30 Krokodyl Dundee II - komedia Australia/USA 1988
18:00 Wredne dziewczyny II - komedia USA 2011
20:00 Ucieczka z Alcatraz - film sens. USA 1979
22:30 Lodowy szlak - film sens. USA/Kanada 2021
00:30 Planeta Singli. Osiem historii (7/8) - serial obycz.

CINEMAX

10:00 U.S. Palmese - komedia Włochy 25, wyk. Rocco Papaleo
12:05 Vitrival - komedia B 25
14:00 Małe miłości - dramat obycz. Hiszpania/Francja 2024
15:35 Dziedzictwo Bourne'a - film sens. USA/Japonia 2012
17:50 Śniadanie na Plutonie - komediodramat Irlandia/Wlk. Brytania 2005, reż. Neil Jordan
20:00 Pierwsza krowa - western USA 2019
22:00 Cienka czerwona linia - dramat woj. USA/Kanada 98
00:50 Łokieć - dramat obycz. Niemcy/Turcja/Francja 2024

ROMANCE TV

08:20 Stadnina w Piber (10/13)
09:20 Górski lekarz (6/8)
10:15 Inga Lindström: Siła wspomnień - film obycz. Niemcy 04, reż. Karola Meeder
12:05 Miłosne sprawki - komedia Niemcy 2022
14:15 Wielki powrót - komedia Niemcy 2011
16:05 Pastorka - melodramat Niemcy 13, reż. Josh Broecker
18:00 Stadnina w Piber (11/13)
19:00 Górski lekarz (6/8)
20:00 Weekendowi buntownicy - komedia Niemcy 2023
22:15 Ironia życia - komediodramat Niemcy 2024

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi (20,21,22,23)
09:50 Prawo Agaty III (1)
10:55 Szpital św. Anny III (4)
11:55 Miłość czy pomyłka?
13:55 Prawo Agaty II (13)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:00 Po drugiej stronie kamery (2) - serial dok.
17:00 Seriaale Top 5 (22)
17:10 Kosmiczny mecz - komedia USA 1996
19:00 Szpital św. Anny (33/50)
20:00 Co wiecie o swoich dziadkach - komedia USA 2017
22:20 Plan B - komedia romantyczna Polska 2018

AMC

07:55 Syn smoka (2) - film fantasy USA/Chiny 2007
09:50 Globalna zagłada - film sens. Kanada 2017
11:40 Ona to on - komedia USA/Kanada 2006
13:50 Tornado zagłady (1) - film katas. USA 2004
15:50 Tornado zagłady (2) - film katas. USA 2004
17:45 Projekt A - film sens. Hongkong 1983
20:00 Krwawa rozgrywka - film akcji Chiny/Hongkong/USA 2017, reż. Leo Zhang
22:15 Planeta rekinów - film s.f. USA 2016, reż. Mark Atkins

AXN

08:20 Agenci NCIS: Hawaje II (12/25) - serial krym. USA 2023
09:15 Castle II (3,4/24)
11:10 MacGyver (19,20/21)
13:10 Agenci NCIS: Hawaje II (13,14/25) - serial krym.
15:05 Agenci NCIS XIX (21,1/21) - serial krym. USA 22
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas II (22,23/23)
19:10 Castle II (5,6/24)
21:05 Rekrut VIII (9,10/18)
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas II (22,23/23)
00:50 Castle II (5/24)

EPIC DRAMA

08:15 Lekarze na start
09:00 Poirot V (5,6/8)
11:15 Zatraceni w miłości
13:20 Agenci NCIS XVII (9,10/20) - serial krym.
15:10 Lekarze na start
16:45 Poirot V (7,8/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
19:00 Zatraceni w miłości - serial obycz. Turcja 2023
21:00 Joan (5/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2024
22:00 Królowa węży (7/8) - serial obycz. USA 2022
23:05 Detektyw Murdoch XIX - serial kryminalny
00:00 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

07:15 Poukładani (5)
07:45 Dzień Dobry TVN (5755)
11:20 Ugotowani (10, 11) - reality show Polska 2015
13:30 Kuchenne rewolucje (9, 8) - reality show Polska 19
15:35 Jestem z Polski XIV (13,10/18) - serial dok.
17:40 Kuchenne rewolucje (11, 12, 13) - reality show
20:50 Ostre cięcie (1) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XIV (7,1/18) - serial dok.
23:45 Hotel Paradise (7, 8) - real tv Polska 2022

TVN TURBO

08:45 Najdziwniejsze samochody świata (6) - mag.
09:15 Fani czterech kółek XV
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (5007)
18:15 Z drugiej ręki (9) - mag.
19:00 Duda kontra Szafrański VIII (6)
19:45 Moto Fachury (5)
20:30 Moto kombat (5)
21:15 Jeździć, obserwować VII
22:00 Raport Turbo (5007)
22:15 Naprawy nie do naprawy

BBC FIRST

08:50 Lewis III (6/8)
09:45 Ojciec Brown XIII (2/10)
10:40 Śmierć pod palmami XIV
11:45 Zagadki doktora Blake'a II (1/10) - serial krym.
12:55 Śledztwa siostry Bonifacji II (3,4/10)
15:00 Ojciec Brown VI (6/10)
16:00 Lewis III (6/8)
17:00 My Life is Murder
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:50 Śmierć pod palmami XIV
21:00 Harry Wild IV (3/6)
22:00 Luther IV (1,2/2)
00:15 McDonald i Dodds (2/2)

FX

08:05 Kości II (8/21)
09:00 Z Archiwum X II (10/25)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (15,16/25)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (1,2/22)
13:45 Agenci NCIS IX (21,22/24) - serial krym.
15:35 SkyMed (3/9)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (17,18/25)
18:20 Z Archiwum X II (11/25)
19:15 FBI III (13/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (3,4/22)
22:00 9-1-1 IX (16)
22:55 Z Archiwum X II (11/25)

HGTV

08:05 Kupujemy dom na plaży
09:00 Remontujemy dom na plaży X - serial dok.
10:00 Najgorętsze nieruchomości pod słońcem (7)
11:05 Zarobić na remoncie IX
11:36 Usterka XI (27,28/31)
13:05 Zbudujemy fajny dom II
15:00 Mieszkanie na miarę III
17:00 Polowanie na ogród VI
18:10 Będzie pięknie (6/8)
19:05 Zgłoś remont (2)
20:05 Dorota inspiruje (2)
21:00 Dorota was urządzi III
22:30 House Hunters
00:40 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

11:00 Wielkie brytyjskie wypieki (2, 3) - program rozrywk.
13:40 Wielkie projekty: Dom Roku VII - serial dok.
14:40 Mistrzowie szycia (4)
15:35 Zapraszam do stołu
17:45 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie ceramiki (7)
19:45 Wielkie brytyjskie wypieki (4) - program rozrywk.
21:00 Koreańska uczta Eda i Ryu (3) - mag. kulinarny
22:00 Spice Girls: rewolucja Girl Power (3/3) - serial dok.
23:00 Wstydliwe choroby (1)
00:00 Wielkie Taneczne show

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (14/24)
08:55 Przyjaciele IV (14—19/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu IV (5—10/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (15—18/24) - serial kom. USA 05
16:30 Przyjaciele IV (20—24,1/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu IV (11—16/24) - serial kom.
22:00 The Office PL IV (11,12/12) - serial kom.
23:05 Comedy Club (9, 10)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:25 Komisarz Alex (12)
09:20 Rodzinka.pl IV (14/26)
10:00 Klan - telenowela
10:50 Ranczo VII (12,13/13)
12:35 Komisarz Alex (13)
13:30 Ojciec Mateusz 29 (6) - serial krym. Polska 2023
15:30 Komisarz Alex II (1/13)
16:25 Na sygnale (15,16)
17:35 Ranczo VIII (1,2/13)
19:30 Ojciec Mateusz 29 (8,11) - serial krym. Polska 2023
21:30 Ranczo VIII (3,4/13) - serial kom. Polska 2014
23:20 Ojciec Mateusz 29 (10)
01:20 Polowanie na ćmy (2/7) - serial historyczny

CANAL+ KUCHNIA

12:30 Comfort Food (21,22)
13:25 m jak mięso (2, 3)
14:25 ABC gotowania — kuchnia turecka (6) - magazyn
14:50 Włoskie życie Sophie Grigson II (4,5) - serial dok.
15:40 Letnie inspiracje (3)
15:50 Z pola na stół (2,3)
16:40 Jamie Oliver (3, 2)
18:30 Azjatycka kuchnia Evy Pau (6) - mag. kulinarny
18:55 m jak mięso (2, 1, 2)
20:15 Mistrzowie przekąsek w akcji — Nowa Zelandia (5)
21:15 Anthony Bourdain XII
00:10 David w Europie (4)

CANAL+ DOMO

10:45 Letnie inspiracje (3)
10:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
11:55 Generalna odbudowa II
12:50 Gardeners' World (25)
14:05 Cudotwórcy VII (6/13)
15:00 Kupcie sobie zamek!
15:55 Porządek musi być
16:50 Gardeners' World (28)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
18:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIV
21:00 Cudotwórcy VII (7/13)
21:55 Wielkie projekty
22:50 Wakacyjne domy na wynajem (5, 6) - lifestyle

PLANETE+

12:35 Sekretne życie fok
13:50 Krajobrazy świata (7/12)
14:50 Najpiękniejsze rzeki świata II (2/10) - serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją VII (4/7) - serial dok.
16:55 360° — świat bez granic
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (39,40)
18:35 1942. Długi rok przełomu
19:45 First Person Shooter. Idź, strzelaj, kombinuj
20:50 Apokalipsa, plan B
22:00 Premiera: W poszukiwaniu 9. planety - film dok.
23:10 Planeta Seks (6/6)

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Klan z Alaski VI (10/11)
11:00 Przetrwać nad Jukonem II (15/16) - serial dok.
12:00 Fani czterech kółek XVI
13:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita (6,7/10) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL V
16:00 Gorączka złota XVI
17:00 Nic do zgłoszenia IV
18:00 Bracia Collins biorą się do roboty (4)
19:00 Nagi instynkt przetrwania XI (7/12) - serial dok.
21:00 Teorie spiskowe pod lupą - serial dok. USA 2025
22:00 W oku cyklonu: Łowcy burz (1) - serial dok. USA 2026

TVP HISTORIA

10:35 Skalscy - film dok.
11:35 Kanadyjskie Parki Narodowe (5/5) - serial dok.
12:35 Ojciec i Pasterz
14:05 Królowie (42)
14:40 Czterdziestolatek (6)
15:35 Sensacje XX wieku
17:35 Czas honoru. Powstanie
18:30 Warchoły - film dok.
19:40 Polskie parki narodowe
20:15 Ekstradycja III (9/10)
21:20 Brytyjskie odliczanie do wojny (2/3) - serial dok.
22:20 Islandia: na granicy zimnej wojny (2) - film dok.
23:20 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Tajemnice skute lodem III (10/10) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (5/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XII
17:10 II wojna światowa w kolorze (5/13) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata V (11/15) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Tom Hanks: II wojna światowa (9,10/20) - serial dok.
23:00 II wojna światowa w kolorze — przełomowe momenty (1/10) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Tajemnice wojennych wraków (5/8) - serial dok.
15:00 Strzegąc granic X (3,4)
16:00 Złapać przemytnika IX
16:55 Koloseum - serial dok.
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (4/10)
19:00 II wojna światowa: ukryta prawda (1/6) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (7/10) - serial dok.
21:00 UFO: przełomowe śledztwa II (6/6) - serial dok.
22:00 CIA: tajemnice i szpiedzy (6/8) - serial dok. USA 26

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici V
10:00 Gwiazdy lombardu XX
12:00 Apokalipsa — II wojna światowa (5/6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Czołgi: Ewolucja machiny wojennej (9) - serial dok.
15:00 Nowoczesne maszyny wojenne (1/5) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (6/6)
22:00 Czołgi: Ewolucja machiny wojennej - serial dok.

BBC EARTH

12:20 Malownicze trasy kolejowe (5/6) - serial dok.
13:20 Serengeti III (6/6)
14:30 W okowach mrozu II
15:30 Życie na pustkowiu III
16:30 Juliusz Cezar: narodziny dyktatora (3/3) - serial dok.
17:40 Azja (3/7) - serial dok.
18:45 Malownicze trasy kolejowe (3/6) - serial dok.
19:45 Wielkie koty 24/7 II (6)
20:55 Życie na pustkowiu: powroty III (10/12) - serial dok.
21:55 W okowach mrozu II
22:55 Superchirurdzy: między życiem a śmiercią II (1)

POLSAT VIASAT HISTORY

12:15 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (2/8)
13:20 Cesarstwo Rzymskie: mity i fakty - serial dok.
14:30 Naziści: korzenie zła
16:30 Cesarz: powstanie i upadek dynastii (2/3)
17:30 II wojna światowa: cena imperium (8/13) - serial dok.
18:35 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (2/8)
19:50 Ciemna strona starożytnej Grecji (4) - serial dok.
21:00 DNA Hitlera: geny dyktatora (1,2/2) - serial dok.
23:05 Wielkie budowle Rzymian (2/3) - serial dok.

Od A do Z

DZIKI ★★
film przyg., Polska 2026, reż. Maciej Kawulski, wyk. Zofia Jastrzębska, Leszek Lichota, Tomasz Włosok
20:00 | canal+ premium
Niby Janosik, może Tarzan, pierwszy polski film w formacie IMAX. W XVII w. inkwizytor szuka zgubionych w Karpatach papieskich insygniów, co prowadzi do konfrontacji z półdzikim obrońcą uciśnionych.

KASKADER ★★★
film sens., USA 2024, reż. David Leitch, wyk. Ryan Gosling, Emily Blunt, Aaron Taylor-Johnson
20:00 | hbo
Długo po fatalnym wypadku kaskader Ryan Reynolds zostaje wezwany na plan debiutu swojej byłej. Ma odnaleźć zaginionego gwiazdora, uwolnić się od zarzutu morderstwa, odzyskać byłą i pozycję w branży.

MROCZNA DZIELNICA ★★
film sens., USA/Kanada 2001, reż. Andrzej Bartkowiak, wyk. Steven Seagal, Bill Duke, DMX
20:50 | tvn
Nasz człowiek w Hollywood, operator Andrzej Bartkowiak, próbuje reżyserii: Steven Seagal jako niekonwencjonalny gliniarz wobec korupcji w szeregach. Konwencjonalne (fabuła) i drewniane (Seagal).

ORZEŁ. OSTATNI PATROL ★★
dramat historyczny, Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki
23:25 | kino polska
Pięć nagród w Gdyni (w tym za reżyserię) i dwa Orły dla klaustrofobicznej relacji Jacka Bławuta z ostatniego rejsu legendarnego okrętu podwodnego „Orzeł", który zaginął w 1940 roku na Morzu Północnym.

OSTATNI BASTION ★★
film sens., USA 2001, reż. Rod Lurie, wyk. Robert Redford, James Gandolfini, Mark Ruffalo
20:00 | stopklatka
Robert Redford jako zdegradowany generał i bohater wojenny skazany za niesubordynację i osadzony w ciężkim więzieniu, gdzie staje na czele buntu przeciwko sadystycznemu naczelnikowi.

Bullitt

20:00 | warner tv
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM SENS.
USA 1968, REŻ. PETER YATES, WYK. STEVE MCQUEEN, JACQUELINE BISSET, ROBERT VAUGHN

Steve McQueen jako samotny policjant na tropie mafijnych intryg wymierzonych w prokuratora. Ale liczy się tylko sekwencja samochodowego pościgu: Oscar dla montażysty i status klasyka dla filmu.

PIEKIELNE WAKACJE ★★
horror, USA/Kanada 2023, reż. Billy Bryk, Finn Wolfhard, wyk. Fred Hechinger, Abby Quinn, D'Pharaoh Woon-A-Tai
23:10 | hbo
Na miejsce letniego obozu zjeżdżają się młodzi opiekunowie poszczególnych grup, by przygotować miejsce na przyjazd młodzieży. Jak się okaże – nie są sami, w ciemności kryje się polujący na nich morderca.

SKAZANY ★★★
thriller, USA 2017, reż. Ric Roman Waugh, wyk. Nikolaj Coster-Waldau, Omari Hardwick, Lake Bell
20:00 | tv puls
Posłany za kraty przez prokuratora-sadystę, sprawca wypadku drogowego – aby przeżyć – przystępuje do więziennego gangu. Po wyjściu na wolność musi jednak zrewanżować się za udzieloną mu „ochronę".

SPALĘ WAS WSZYSTKICH ★★
horror, Hiszpania 2021, reż. David Hebrero, wyk. Macarena Gómez, Rodolfo Sancho, Ana Milán
22:15 | canal+ premium
Matka zaszczutego na śmierć chłopca myśli o samobójstwie, gdy zjawia się dziewczynka – czyżby postać z legendy o ocaleniu wioski przed apokalipsą? Teraz jednak jest zwiastunem zemsty zrozpaczonej matki.

SZTUKA ZBRODNI ★★
film krym., USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2020, reż. Danis Tanović, wyk. Jeffrey Dean Morgan, Famke Janssen, Cush Jumbo
20:10 | ale kino+ hd
Nowojorski detektyw w asyście skandynawskiej krytyczki sztuki prowadzi śledztwo w sprawie brutalnej śmierci swej córki w podróży poślubnej – niejedynej, która zginęła w podobnych okolicznościach.

TAJNIAK ★★
film sens., Australia 2023, reż. Matt Nable, wyk. Sam Worthington, Phoebe Tonkin, Matt Nable
22:20 | tv puls
Aby nie stracić syna, były komandos po przejściach, dołącza do gangu swego brata. Ale przychodzi moment otrzeźwienia i – by ratować syna przed konsekwencjami – komandos szuka drogi powrotnej.

TOŻSAMOŚĆ STRACHU ★★
horror, USA 2021, reż. Castille Landon, wyk. Katherine Heigl, Harry Connick Jr., Madison Iseman
20:00 | tvn 7
Cierpiąca na schizofrenię dziewczyna podejrzewa, że jej sąsiad porwał dziecko. Niestety, jedyną osobą, która daje wiarę jej przypuszczeniom, jest chłopak, który może być jedynie wytworem jej wyobraźni.

TRANSFORMERS: WIEK ZAGŁADY ★★
film s.f., USA/Chiny 2014, reż. Michael Bay, wyk. Mark Wahlberg, Nicola Peltz, Stanley Tucci
20:00 | cinemax
Efektowna odsłona cyklu: tylko niewydarzony mechanik-wynalazca (i naprawiane przez niego transformery) mogą ocalić ludzkość przed skutkami nielegalnego paktu o współpracy z kosmicznymi bandytami.

VOLTA ★★
komedia kryminalna, Polska 2017, reż. Juliusz Machulski, wyk. Andrzej Zieliński, Olga Bołądź, Aleksandra Domańska
22:30 | polsat
Juliusz Machulski o specjaliście od politycznego wizerunku, który daje się wciągnąć w poszukiwanie korony Kazimierza Wielkiego – atrybutu, mającego ułatwić karierę jednego z jego podopiecznych.

WSPOMNIENIE LATA ★★★
film obycz., Polska 2016, reż. Adam Guziński, wyk. Urszula Grabowska, Robert Więckiewicz, Max Jastrzębski
21:05 | tvp kultura
Polskie lato z lat 70. XX wieku: dla dwunastolatka nieoczekiwany czas pożegnania z dzieciństwem, gdy przychodzi poznanie pierwszych dorosłych doświadczeń – miłości, straty, małżeńskiego kryzysu rodziców.

KONRAD J. ZARĘBSKI

ŚRODA 24.06

TVP1

07:30 Rodzina (nie od) święta
08:00 Serwis Info, pogoda
08:15 Czterdziestolatek
09:20 Ranczo V (12/13)
10:15 Komisarz Alex VI (8)
11:05 Ojciec Mateusz XIV (9)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (760)
12:55 Ukryte cuda europejskiej przyrody (2/4)
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info, pogoda
15:25 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5697)
18:05 Reporterzy (554)
18:25 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda
20:25 Studio Mistrzostw Świata (na żywo)

20:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa B: Szwajcaria – Kanada (na żywo)
23:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
23:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa C: Szkocja – Brazylia (na żywo)
02:25 **Kawalerskie życie na obczyźnie** ★★★ - komedia Polska 92, reż. Andrzej Barański (110 min)

TVP2

05:35 M jak miłość
06:25 Mozaika żydowska (22)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7594) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7594) - mag. Polska 2026
11:30 Rodzinka.pl (20,21/26)
12:35 Koło fortuny (1869)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (996)
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (1870)
16:35 Familiada (3049)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (997)
18:50 Jeden z dziesięciu (10)
19:25 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026

20:05 **Omnibus – szybcy i mądrzy** (11) - teleturniej Polska 2026
20:55 **Postaw na milion** (228) - teleturniej
21:50 **Na sygnale**
23:00 **Ania** - film dok.
00:35 **Karol, władca Hiszpanii** - serial kostium.
01:30 **Nasz dom w górach**
02:30 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
02:50 **Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa A: Czechy – Meksyk (na żywo)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (57,58/61)
09:30 Trudne sprawy XXVI (4,5/40) - serial fabularno-dokumentalny Polska 2024
11:35 Gliniarze XV (28,29/60) - serial fab.-dok. Polska 2023
13:41 Dlaczego ja? 32 (23,24) - serial fab.-dok. Polska 2025
15:50 Wydarzenia
16:25 Interwencja (5924) - mag. reporterów Polska 26
16:40 Gliniarze XVIII (23,24) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (624)
19:30 Sport - Polska 2026
19:45 Pogoda - Polska 2026

20:00 **Siatkówka: Liga Narodów mężczyzn FIVB**: Polska – Belgia (na żywo)
22:30 **Volta** ★★ - komedia kryminalna Polska 2017, reż. Juliusz Machulski, wyk. Andrzej Zieliński, Olga Bołądź (135 min)
00:45 **Spadaj, tato (That's My Boy)** ★★ - komedia USA 2012, reż. Sean Anders, wyk. Adam Sandler, Andy Samberg (150 min)
03:15 **Nasz nowy dom** (366)

TVN

05:40 Uwaga! (8022) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (7/17)
06:50 Kuchenne rewolucje: Podkowa Leśna – Suliko 29 (9) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5756)
11:20 Doradca smaku (16) - mag. kulinarny Polska 2026
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Pizza Bella", Ustroń XXI (2) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Kraków – „Via Piada" 29 (6) - reality show Polska 2024
13:40 Ukryta prawda (38,39,25/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny (27/50) - serial obycz. Polska 2025
17:55 Detektywi IV (21/48) - serial fab.-dok. Polska 2025
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8023) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 **Mroczna dzielnica (Exit Wounds)** ★★ - film sens. USA/Kanada 2001, reż. Andrzej Bartkowiak (135 min)
23:05 **World War Z** ★★★ - horror USA 2013, reż. Marc Forster, wyk. Brad Pitt, Mireille Enos, Daniella Kertesz (140 min)
01:25 **Szpital św. Anny III** (45) - serial obycz.
02:30 **Uwaga!** (8023) - mag.

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (17,18/22) - serial krym. USA 1986, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXI (6,7/12)
10:00 Maria z przedmieścia - telenowela Meksyk 1995
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy (21)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw X - serial obycz.
17:00 Kurierzy (22) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (8,9) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Skazany (Shot Caller)** ★★★ - thriller USA 2017, reż. Ric Roman Waugh, wyk. Nikolaj Coster-Waldau, Omari Hardwick (140 min)
22:20 **Tajniak (Transfusion)** ★★ - film sensacyjny Australia 2023, reż. Matt Nable, wyk. Sam Worthington (130 min)
00:30 **Pętla** 18 ★★ - film sens. Polska 2020, reż. Patryk Vega, wyk. Antoni Królikowski, Katarzyna Warnke (125 min)

TVN7

05:20 Ten moment (23/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (37,38,39/63) - serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (45,18,19/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2013
14:00 Detektywi III (14/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (17/72) - serial fabularno-dok. Polska 2018
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (6/60) - telenowela dok.
19:00 Ukryta prawda (54) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Tożsamość strachu (Fear of Rain)** ★★ - horror USA 2021, reż. Castille Landon, wyk. Katherine Heigl, Harry Connick Jr. (150 min)
22:30 **Zabójcy (Assassins)** ★★ - film sens. Francja/USA 1995, reż. Richard Donner, wyk. Sylvester Stallone (150 min)
01:00 **Od kołyski aż po grób (Cradle 2 the Grave)** ★★ - film sensacyjny USA 2003, reż. Andrzej Bartkowiak (130 min)

MEZZO

12:50 Intermezzo
13:30 Jacques Loussier: kiedy klasyka spotyka jazz - koncert
14:20 Il Giardino Armonico, Giovanni Antonini: Haydn, Pory roku - muzyka klasyczna
16:40 Intermezzo
17:00 Claude Debussy, Maurice Ravel: „Dafnis i Chloe", „Popołudnie fauna" w wykonaniu Baletu Kapitolu - balet Francja 2022
18:15 Orkiestra Filharmonii w Strasburgu, Aziz Shokhakimov: Brahms, Niemieckie Requiem
19:30 Brahms: Sonaty wiolonczelowe – Miklós Perényi, Zoltán Kocsis - muzyka klas.
20:30 Moisiej Wajnberg: Pasażerka - opera Francja 26
23:25 Jazz w Vienne: Manu Katché „One Shot Not"

PULS 2

10:10 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Spidey i superkumple II
11:35 Gus. Mały – wielki rycerz (25,26/52) - serial anim.
12:00 Psi patrol VIII (26/26)
12:35 Marta mówi! (5)
13:00 Smerfy - serial anim.
13:35 Gumisie IV (1/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous (22,12/26)
16:00 Fineasz i Ferb
17:00 Smerfy - serial anim.
17:35 Gumisie VI
18:00 Pingwiny z Madagaskaru (25,26/26)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (16) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IX (20,21) - serial krym. Polska 25
23:00 Adrenalina - film sens. USA 2006, wyk. Jason Statham
01:00 Lombard XII

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (8) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
10:55 Na ratunek 112 XVIII (31,32) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (56,57)
13:55 Trudne sprawy XIX (4,5,6/40) - serial fab.-dok.
16:55 Policjantki i policjanci
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (482) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXIV (18) - serial obycz.
20:00 Uroczysko IV (29,30/52) - serial krym. Polska 2025
21:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (15) - serial krym.
22:00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (15)
23:00 Obrońca - film sensacyjny USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Rumunia 2004
00:55 Love Island IV

METRO

07:35 Tajemnice miłości (16/68) - serial fabularno-dok.
08:30 Szpital (27,28/72)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (66/67)
13:30 Brzydula (11,12)
14:35 Kiedy ktoś kocha bardziej (5) - serial obycz.
15:45 The Floor (5, 6)
17:00 Fani czterech kółek XVII (6/20) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty VI - serial obyczajowy Polska 2014
19:00 Kartoteka (3/12) - serial fab.-dok. Polska 2011
21:05 Kryminalni II (2,3/13) - serial krym. Polska 2005
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XI (2/22)
00:15 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (11/12)
01:20 Szpital (23/72)

ŚRODA 24.06

STOPKLATKA

08:30 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (69)
09:00 Robert Makłowicz (150, 161) - magazyn
10:55 Górski lekarz XVIII - serial obyczajowy
13:00 Katastrofy w przestworzach VIII (1,9,5/2)
16:00 MacGyver III (16,17/20) - serial sensacyjny USA/Kanada 1988
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (9,10/12)
19:10 Aukcja w ciemno (18,19) - serial dok.
20:00 Ostatni bastion (The Last Castle) ** - film sens. USA 2001, reż. Rod Lurie, wyk. Robert Redford, James Gandolfini, Mark Ruffalo, Steve Burton, Delroy Lindo (165 min)
22:45 Dziki cel (Wild Target) *** - komedia sens. Wlk. Brytania/Francja 2010, reż. Jonathan Lynn, wyk. Bill Nighy, Emily Blunt, Rupert Grint, Rupert Everett (120 min)
00:45 Przebudzenie (Awake) *** - thriller USA 2007, reż. Joby Harold, wyk. Hayden Christensen, Jessica Alba, Terrence Howard (115 min)

ALE KINO+

09:30 Mother Dear - film krótkom. PL 21 (30 min)
10:00 Karen Pirie II (3/3) - serial kryminalny
11:55 Vera III (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
13:50 Minari - dramat obycz. **** USA 2020, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Steven Yeun, Ye-ri Han, Alan S. Kim, Noel Cho, Yeo-jeong Yoon (140 min)
16:10 Prawo ojca (Une part manquante) *** - dramat obycz. Francja/Belgia/Japonia/USA 2024, reż. Guillaume Senez, wyk. Romain Duris, Judith Chemla (125 min)
18:15 Vera IV (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2014, wyk. Brenda Blethyn, David Leon
20:10 Sztuka zbrodni (The Postcard Killings) ** - film krym. USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2020, reż. Danis Tanović, wyk. Jeffrey Dean Morgan, Famke Janssen (125 min)
22:15 Zbrodnie w Ystad (5,6/6) - serial krym.
00:20 Poza nocą (5,6/6) - serial kryminalny Włochy/Francja 2022

TVP KULTURA

09:00 Wakacje z duchami (3,4)
10:10 Wielki bieg *** - dramat obyczajowy Polska 1981 (115 min)
12:05 Duże zwierzę - komediodramat Polska 2000, reż. Jerzy Stuhr (90 min)
13:35 Legendy Paryża – opowieść o sztuce XIX wieku (4/4)
14:35 Kariera Nikodema Dyzmy (5/7)
15:40 Meta - film obycz. *** Polska 1971, reż. Antoni Krauze (80 min)
17:00 Wakacje z duchami (5,6) - serial przyg.
18:15 Muzeum polskiej piosenki (93)
18:30 Informacje kulturalne
18:55 Pan wzywał, Milordzie? III (6/13)
20:00 Powrót Sherlocka Holmesa (4/13) - serial krym. Wlk. Brytania 1986
21:05 Wspomnienie lata *** - film obyczajowy Polska 2016 (100 min)
22:45 Informacje kulturalne
23:15 Blisko (Close) - dramat **** obycz. Belgia/Holandia/Francja 2022 (115 min)
01:10 38. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Jazzowej Jazz Jamboree '96

HBO

09:20 Spider–Man III *** - film akcji USA 2007, reż. Sam Raimi (135 min)
11:35 Nim nadejdzie czwartek *** - komediodramat Finlandia 2024, reż. Mika Kaurismäki (100 min)
13:15 Królewska wystawa ** - film obycz. USA 25, reż. Fred Olen Ray (85 min)
14:40 Dotknięci miłością ** - dramat obyczajowy Wlk. Brytania/Irlandia 2024 (105 min)
16:25 Tajemnica złotnika *** - dramat obycz. Hiszpania 2025, reż. Olga Osorio (100 min)
18:05 Materialiści - komedia romant. USA/Finlandia/Wlk. Brytania 2025, reż. Celine Song (115 min) ***
20:00 Kaskader - film sens. *** USA 2024, reż. David Leitch, wyk. Ryan Gosling (125 min)
22:05 Ród smoka III (1/8) - serial przyg. USA 2026
23:10 Piekielne wakacje ** - horror USA/Kanada 2023, reż. Billy Bryk, Finn Wolfhard (90 min)
00:40 Lisa Frankenstein *** - horror USA 2024, reż. Zelda Williams (105 min)

CANAL+ PREMIUM

09:05 Fuks - komedia sens. *** Polska 1999, reż. Maciej Dutkiewicz (85 min)
10:30 Każda mała rzecz
12:05 Łapu-Capu (149)
12:10 Ida - dramat obycz. ***** Polska/Dania/Francja/Wlk. Brytania 2013, reż. Paweł Pawlikowski, wyk. Agata Kulesza (80 min)
13:30 Cat's Eyes (3/8)
14:30 Dalajlama. Przez mądrość do szczęścia
16:05 Azyl - film biograficzny ** USA/Wlk. Brytania/Czechy 2017 (125 min)
18:10 Łapu-Capu (150)
18:15 Kopnięci w czasie ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Vinciane Millereau (105 min)
20:00 Dziki - film przyg. ** Polska 2026, reż. Maciej Kawulski, wyk. Zofia Jastrzębska (135 min)
22:15 Spalę was wszystkich ** - horror Hiszpania 2021, reż. David Hebrero (115 min)
00:10 Cięcie - thriller Wlk. ** Brytania/USA 2024, reż. Sean Ellis (100 min)
01:50 Kill - film sens. Indie *** 2023, reż. Nikhil Nagesh Bhat (105 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 25/50 - reportaż Polska 1950
08:00 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
08:40 Pan Anatol szuka miliona - komedia Polska 1959
10:25 Pokój z widokiem na morze - film psycholog. Polska 77, reż. Janusz Zaorski
12:10 W pustyni i w puszczy - film przyg. Polska 2001, reż. Gavin Hood, wyk. Adam Fidusiewicz, Karolina Sawka
14:55 Piłsudski - film biograficzny Polska 2019, reż. Michał Rosa, wyk. Borys Szyc, Magdalena Boczarska
17:10 Pogranicze w ogniu (21,22) - serial sens. Polska 91
20:00 Ekstradycja III (1,2/10) - serial sensacyjny Polska 98, wyk. Marek Kondrat, Janusz Gajos, Renata Dancewicz
22:30 Misja Afganistan: Terrorysta (8) - serial wojenny Polska 2012, wyk. Paweł Małaszyński, Ilona Ostrowska
23:25 Orzeł. Ostatni patrol - dramat historyczny Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek
01:45 Prawo ojca - dramat krym. Polska 1999, reż. Marek Kondrat, wyk. Marek Kondrat, Nina Roguż, Małgorzata Foremniak, Szymon Bobrowski

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IV (1/8)
08:30 Przyjaciółki XXVI (1,2)
10:25 Świat według Kiepskich
14:35 Moje wakacje z Rudym - komedia Australia 2016
16:15 28 dni - komediodramat USA 2000, reż. Betty Thomas
18:35 Niewidzialny - film sens. USA 2005, reż. Rob Cohen
21:00 Plan ucieczki 3 - film sensacyjny USA 2019, reż. John Herzfeld, wyk. Sylvester Stallone, Dave Bautista
23:00 Kapitan Phillips - dramat obyczajowy USA 2013
01:50 Fala zbrodni IV

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher II (6,7/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz III (3,4/6) - serial krym.
13:10 Poirot IX (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2003
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (8,9/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz III (5,6/6) - serial krym.
20:00 Haker - film sens. USA 2015, reż. Michael Mann
22:45 Peacemaker - film sens. USA 1997, reż. Mimi Leder
01:20 Dziewiąte wrota - thriller Francja/Hiszpania/USA 1999, reż. Roman Polański

WARNER TV

08:10 J.A.G. IX (13/23)
09:05 Bajer z Bel-Air IV
10:05 Prawo Agaty II (3)
11:00 Pełna chata VII
12:00 J.A.G. X (10,22/22)
13:55 Bajer z Bel-Air IV (10,11,12,13/26) - serial kom.
15:55 Pełna chata VII (11,12,13,14/24) - serial kom.
17:55 Facet z ogłoszenia - komedia romant. USA 2005
20:00 Bullitt - film sens. USA 1968, reż. Peter Yates
22:15 Akademia policyjna VII: Misja w Moskwie - komedia USA 1994, reż. Alan Metter

PARAMOUNT

10:20 Pingwiny z Madagaskaru III (1/15) - serial anim.
10:50 Star Trek III – W poszukiwaniu Spocka - film s.f. USA 1984, reż. Leonard Nimoy
13:00 Czarodziejki II (13,14/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru III (2/15) - serial anim.
15:30 Dwaj zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1993
17:45 Szkoła rocka - komedia USA/Niemcy 2003
20:00 Jeszcze bardziej zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1995
22:05 Sekcja rytmiczna - thriller Wlk. Brytania/Hiszpania/Irlandia/USA 2019

CINEMAX

11:40 Spalony - film krótkometrażowy Francja 2022
12:05 Pierwsza krowa - western USA 2019
14:05 Bilet do raju - komedia romantyczna USA 2022
15:50 Jestem końcem świata - komedia Włochy 2025
17:25 2012 - film katas. USA 09
20:00 Transformers: Wiek zagłady - film s.f. USA/Chiny 14
22:45 Powrót - dramat obycz. Belgia/Holandia 2024
00:15 Syndrom niekończącego się lata - komediodramat Czechy/Francja 2023

ROMANCE TV

09:30 Górski lekarz (6/8)
10:30 Lilly Schönauer: Okrężna droga do szczęścia - film obycz. Austria/Niemcy 07
12:20 Inga Lindström: Konie z Katarinabergu - film obyczajowy Niemcy 2007
14:15 Rosamunde Pilcher: Nieprawdziwa zakonnica - film obyczajowy Niemcy 2012
16:05 Statek marzeń
18:00 Stadnina w Piber (12/13)
19:00 Górski lekarz (7/8)
20:00 Cud w Kapsztadzie - dramat obycz. Niemcy 2022
22:15 Przeprowadzka czyli chaos - komedia Niemcy 2021

TVN FABUŁA

09:50 Prawo Agaty III (2)
10:55 Szpital św. Anny III (5)
11:55 Miłość czy pomyłka?
13:55 Prawo Agaty III (1)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:00 Artystki (3) - talk-show
17:00 Tata kontra tata - komedia USA 2015
19:00 Szpital św. Anny (34/50)
20:00 Seks w wielkim mieście - komedia romantyczna USA 2008, reż. Michael Patrick King
23:05 Specjalista - film sens. USA 1994, reż. Luis Llosa
01:25 Narodziny gwiazdy - melodramat USA 2018

AMC

08:10 Lodowiec (1/2)
10:15 Lodowiec (2/2)
12:15 Bez przedawnienia - thriller USA 2002
14:35 Iluzjonista - thriller USA/Czechy 2006
16:50 Jedz, módl się, kochaj - melodramat USA 2010
19:45 Projekt A II - komedia sensacyjna Hongkong 1981, reż. Jackie Chan
22:00 Człowiek w ogniu - thriller Szwajcaria/Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2004
00:55 Zjawa - film przyg. USA/Tajwan/Hongkong 2015, reż. Alejandro González Iñárritu

AXN

08:25 Agenci NCIS: Hawaje II (14/25) - serial krym. USA 2023
09:25 Castle II (5,6/24)
11:20 MacGyver (21,1/21)
13:20 Agenci NCIS: Hawaje II (15,16/25) - serial krym.
15:10 Agenci NCIS X (2,3/24)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (1,2/23)
19:05 Castle II (7,8/24)
21:05 Zabójcza broń III (10,11/15) - serial krym. USA 19
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (1,2/23)
00:40 Castle II (7/24)

EPIC DRAMA

08:20 Lekarze na start
09:05 Poirot V (7,8/8) - serial krym. Wlk. Brytania 1993
11:20 Zatraceni w miłości
13:30 Agenci NCIS XVII (11,12/20) - serial krym.
15:15 Lekarze na start
16:45 Poirot (1/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
19:00 Zatraceni w miłości - serial obycz. Turcja 2023
21:00 Sprawy pana Booka (1/6) - serial kryminalny
22:10 Projekt Błękitna Księga (5/10) - serial s.f. USA/Kan. 19
23:05 Dalgliesh II (3/6)
01:00 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

11:20 Ugotowani (12, 13) - reality show Polska 2015
13:30 Kuchenne rewolucje (12, 11) - reality show Polska 19
15:35 Jestem z Polski XIV (14,9/18) - serial dok. Polska 24
17:40 Kuchenne rewolucje (14, 15, 16) - reality show
20:50 Ugotowani (7) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XVI (12,2/40) - serial dok. Polska 25
23:45 Hotel Paradise (9) - real tv Polska 2022
00:45 Hotel Paradise – Rajskie Rozdanie (10) - real tv

TVN TURBO

08:20 Shorty i jego bryki II
09:15 Fani czterech kółek XV
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (5008)
18:15 Zawodowi handlarze
19:00 Naprawy nie do naprawy
19:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (5/16)
20:15 Jeździć, obserwować VII
21:00 Wojny samochodowe (5)
22:00 Raport Turbo (5008)
22:15 Duda kontra Szafrański VIII (7) - serial dok.

BBC FIRST

08:40 Lewis III (7/8)
09:40 Ojciec Brown XIII (3/10)
10:40 Śmierć pod palmami XIV
11:45 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Śledztwa siostry Bonifacji II (5,6/10)
14:55 Ojciec Brown VI (7/10)
15:55 Lewis III (7/8)
17:00 My Life is Murder II
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami XIV (6/8) - serial kryminalny
21:00 McDonald i Dodds II
22:55 Na niebieskich światłach II (6/6) - serial krym.

FX

08:05 Kości II (10/21)
09:00 Z Archiwum X II (11/25)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (17,18/25)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (3,4/22)
13:45 Agenci NCIS IX (22,23/24) - serial krym.
15:35 SkyMed (4/9)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (19,20/25)
18:20 Z Archiwum X II (12/25)
19:15 FBI III (14/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (5,6/22)
22:00 Matlock (12/19)
22:55 Z Archiwum X II (12/25)

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży XV (8,9/13) - serial dok.
09:05 Remontujemy dom na plaży V - serial dok.
10:00 Uratuj swój ogród (13)
11:00 Zarobić na remoncie X
11:31 Usterka XI (29,30)
13:00 Zbudujemy fajny dom II
15:00 Mieszkanie na miarę III
17:00 Polowanie na ogród VI
18:10 Zgłoś remont (2)
19:05 Będzie pięknie (6/8)
20:05 Dorota inspiruje (3)
21:00 Dorota was urządzi III
22:30 House Hunters
00:40 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie ceramiki (7)
09:30 Najlepsze hotele Indii
10:30 Ekskluzywne hotele
11:30 Wielkie brytyjskie wypieki (3, 4) - program rozrywk.
13:45 Wielkie projekty: Dom Roku VII - serial dok.
14:40 Mistrzowie szycia (5)
15:40 Zapraszam do stołu
17:45 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:45 Mistrzowie ceramiki (8)
19:45 Wielkie brytyjskie wypieki (5) - program rozrywk.
21:00 Mistrzowie szycia (6)
22:00 Zapraszam do stołu (4)
23:00 Wstydliwe choroby

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (18/24)
08:55 Przyjaciele IV (20—24,1/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu IV (11—16/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (19,20,21,22/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele V (2—7/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu IV (17—22/24) - serial kom.
22:00 The Office PL (1,2/12)
23:05 Comedy Club (11, 12)
00:05 Miasteczko South Park (2,4/13)
01:00 Pracoholicy II (1/10)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex (13)
09:25 Rodzinka.pl IV (15/26)
10:00 Klan - telenowela
10:55 Ranczo VII (13,1)
12:35 Komisarz Alex II (1/13)
13:35 Ojciec Mateusz 29 (8)
15:35 Komisarz Alex II (2/13)
16:25 Na sygnale (16)
17:35 Ranczo VIII (2,3/13)
19:30 Ojciec Mateusz 29 (12) - serial krym. Polska 2023
21:30 Ranczo VIII (4,5/13) - serial kom. Polska 2014
23:25 Ojciec Mateusz 29 (10,11) - serial krym. Polska 23
01:20 Erynie (4) - serial krym. Polska/Ukraina 2021

CANAL+ KUCHNIA

11:35 Włoskie życie Sophie Grigson II (2,3)
12:30 Comfort Food (23)
13:25 m jak mięso (3, 4)
14:25 ABC gotowania – kuchnia turecka (7) - magazyn
14:50 Włoskie życie Sophie Grigson II (5,6) - serial dok.
15:45 Z pola na stół (4,5)
16:40 Jamie Oliver (4, 3)
18:30 Maximum Foodie IV (1)
18:55 m jak mięso (3, 3, 4)
20:15 Jamie Oliver (9, 10)
21:15 Anthony Bourdain XII
00:50 Azjatycka kuchnia Evy Pau (4) - mag. kulinarny

CANAL+ DOMO

09:55 Ucieczka na wieś XXII
10:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
11:55 Generalna odbudowa II
12:50 Gardeners' World (26)
14:05 Cudotwórcy VII (7/13)
15:00 Kupcie sobie zamek!
15:55 TkaniNOWE kreacje
16:50 Gardeners' World (29)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
18:55 Wielkie projekty: nasza ulica III - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XV
21:00 Cudotwórcy VII (8/13)
22:00 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (6) - mag.
22:30 Patent na zieleń (7)

PLANETE+

12:35 Dzikie odmęty
13:45 Krajobrazy świata (8/12)
14:50 Najpiękniejsze rzeki świata II (3/10) - serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją VII (5/7) - serial dok.
16:55 360° – świat bez granic
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (41,42)
18:40 1942. Długi rok przełomu (3/6) - serial dok. Francja 22
19:45 Krok przed katastrofą
20:50 Polowanie na króla piratów (2/3) - serial dok.
22:00 Premiera: Atom, narkotyki, brudne pieniądze

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Gorączka złota IV (3/16)
09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów VI (14/17) - serial dok.
10:00 Klan z Alaski VI (11/11)
11:00 Przetrwać nad Jukonem II (16/16) - serial dok.
12:00 Fani czterech kółek XVII
13:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita (8,9/10) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL V
16:00 Gorączka złota XVI
17:00 Nic do zgłoszenia IV
18:00 Bracia Collins biorą się do roboty (5)
19:00 Złomowisko PL II (3,4,5)
22:00 Nagi instynkt przetrwania: Mistrzostwa świata (2)

TVP HISTORIA

09:25 Stalowa Wola. Od wojny do wolności (1, 2) - film dok.
11:45 Wszystkie kolory świata
12:45 Brytyjskie odliczanie do wojny (2/3) - serial dok.
14:00 Królowie (43)
14:35 Czterdziestolatek (7)
15:35 Sensacje XX wieku (5, 6)
17:25 Czas honoru. Powstanie
18:20 Dwie strony barykady radomskiego czerwca
19:10 Wszystkie kolory świata
20:15 Ekstradycja III (10/10)
21:20 Banksy: Sztuka wyjęta spod prawa - film dok.
23:20 Sensacje XX wieku (7, 8)

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Tajemnice skryte w mroku (1/8) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (16/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XII
17:10 II wojna światowa: walka o Europę (4/8) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata V (12/15) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 David Duchovny: archiwum tajemnic II (3)
22:00 Jak to wyjaśnić V (18)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II (22/26)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Strzegąc granic X (5,6)
16:00 Złapać przemytnika IX
16:55 Koloseum - serial dok.
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (5/10)
19:00 II wojna światowa: ukryta prawda (2/6) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (8/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Ukryte pod miastami (4) - serial dok.
21:55 Inżynieryjne tragedie (6/6) - serial dok. Czechy 2025
23:05 Najniebezpieczniejsze drogi Europy X (8) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
09:00 Starożytni kosmici V
10:00 Gwiazdy lombardu XX
12:00 Apokalipsa – II wojna światowa (6/6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Nowoczesne maszyny wojenne (2,3/5) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Inżynierowie Hitlera: budowa III Rzeszy (1/6)
22:00 Czołgi: Ewolucja machiny wojennej - serial dok.
00:00 Starożytni kosmici III
01:00 Rolnicy. Podlasie VIII (25)

BBC EARTH

12:15 Malownicze trasy kolejowe (1/6) - serial dok.
13:15 Mroźna planeta (1)
14:20 W okowach mrozu II
15:20 Życie na pustkowiu III
16:20 Cywilizacje: rozkwit i upadek (2/4) - serial dok.
17:40 Azja (4/7) - serial dok.
18:45 Malownicze trasy kolejowe II (1) - serial dok.
19:45 Pociągiem przez starożytną Grecję (1/5) - serial dok.
20:55 Życie na pustkowiu III (5)
21:55 W okowach mrozu II
22:55 Cywilizacje: rozkwit i upadek (3/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

13:10 Ciemna strona starożytnej Grecji (4) - serial dok.
14:20 Jeden dzień w Auschwitz - film dok.
15:30 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
16:30 Cesarz: powstanie i upadek dynastii (3/3)
17:30 II wojna światowa: cena imperium (9/13) - serial dok.
18:40 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (3/8)
19:50 Machu Picchu: kamienne miasto - film dok.
21:00 Hitler i jego władza (2/3)
22:10 Życie prywatne przywódców Rzeszy (3/4)

Od A do Z

ANORA ★★★★
komediodramat, USA 2024, reż. Sean Baker, wyk. Mikey Madison, Mark Eydelshteyn, Yuriy Borisov
23:40 | canal+ premium
Złota Palma i pięć Oscarów dla historii nowojorskiej striptizerki, która poślubia syna rosyjskiego oligarchy. Rodzice każą mu anulować małżeństwo, problem w tym, że dziewczyna uwierzyła w jego miłość.

BEZ HITU ★★★
komedia, Niemcy 2025, reż. Florian Dietrich, wyk. Florian David Fitz, Nora Tschirner
20:00 | hbo
Piosenkarz znany z jednego przeboju z czasem traci motywację. Po próbie samobójczej ląduje w szpitalu psychiatrycznym pod opieką sfrustrowanej lekarki, która znajduje nieoczekiwanie skuteczną terapie.

IGRZYSKA ŚMIERCI: KOSOGŁOS. CZĘŚĆ I ★★★
film sens., USA/Kanada/Francja 2014, reż. Francis Lawrence, wyk. Jennifer Lawrence, Josh Hutcherson, Liam Hemsworth
23:00 | tv puls
Czytając ostatni tom trylogii Suzanne Collins: w kraju pod rządami dyktatora rodzi się bunt przeciwko tyranii. Zwyciężczyni ostatniej edycji Igrzysk Śmierci poprowadzi do ostatecznego starcia.

IGRZYSKA ŚMIERCI: W PIERŚCIENIU OGNIA ★★★★
film przyg., USA 2013, reż. Francis Lawrence, wyk. Jennifer Lawrence, Liam Hemsworth, Josh Hutcherson
20:00 | tv puls
Triumfalne tournee zwycięzców gry o przetrwanie staje się zarzewiem zamieszek prowadzących do powszechnego buntu przeciwko władzy. Kto stanie na jego czele?

KORCZAK ★★★
film biograficzny, Polska/Niemcy/Wlk. Brytania 1990, reż. Andrzej Wajda, wyk. Wojciech Pszoniak, Ewa Dałkowska, Teresa Budzisz-Krzyżanowska
20:05 | tvp kultura
Andrzej Wajda o Januszu Korczaku, prowadzącym sierociniec w warszawskim getcie – w hołdzie ofiarom Holocaustu. Plus wybitna kreacja Wojciecha Pszoniaka w roli tytułowej.

Sny o miłości

20:10 | ale kino+ hd
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Złoty Niedźwiedź dla traktatu o emocjach: matka i babcia znajdują intymne zapiski nastolatki, dowodzące zauroczenia nauczycielką, przy czym uwagę wzbudza nie tyle sama relacja, ile dojrzałość przemyśleń.

KOMEDIODRAMAT
NORWEGIA 2024, REŻ. DAG JOHAN HAUGERUD, WYK. ELLA ØVERBYE, SELOME EMNETU, ANE DAHL TORP

KRÓLOWIE ULICY ★★★
film sens., USA 2008, reż. David Ayer, wyk. Keanu Reeves, Forest Whitaker, Hugh Laurie
22:30 | stopklatka
Odgrzewany kotlet: Keanu Reeves jako policjant po przejściach, który musi się borykać z napastliwym oficerem służby wewnętrznej i prowadzić śledztwo w sprawie zastrzelenia partnera z patrolu.

NA TWOIM MIEJSCU ★★
komedia, Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Paulina Gałązka, Miron Jagniewski, Oliwier Grzegorzewski
22:25 | tvn 7
Młode współczesne polskie małżeństwo nie potrafi dojść do porozumienia – każdy drobiazg wywołuje sprzeczkę. Do czasu, kiedy pewnej nocy dochodzi do zamiany ciał: ona staje się nim, a on – własną żoną.

NIE WSZYSTKO ZŁOTO, CO SIĘ ŚWIECI ★★
komedia, USA 2008, reż. Andy Tennant, wyk. Matthew McConaughey, Kate Hudson, Donald Sutherland
22:00 | tvn
Jeszcze jeden nurek szuka skarbu z hiszpańskiego galeonu zatopionego na Karaibach, a przy okazji reguluje swoje sprawy osobiste z byłą żoną. Plus Matthew McConaughey i Kate Hudson.

OSTATNI RYCERZE ★★★
film przyg., Wlk. Brytania/Korea Południowa/USA/Czechy 2015, reż. Kazuaki Kiriya, wyk. Clive Owen, Morgan Freeman, Cliff Curtis
20:00 | stopklatka
Mroki średniowiecza: kiedy bezwzględny, znany z okrucieństwa władca upokarza zasłużonego rycerza, w obronie honoru swego mistrza staje jeden z jego uczniów – sam będący człowiekiem o wątpliwej pozycji.

PROTECTOR ★★
film sens., USA 2025, reż. Adrian Grunberg, wyk. Milla Jovovich, Matthew Modine, D.B. Sweeney
22:05 | canal+ premium
Milla Jovovich jako siejąca grozę jednoosobowa armia z udokumentowanym wojennym doświadczeniem, która wkracza do akcji, kiedy kom uś przyszło do głowy uprowadzić jej córkę. No to łubu-du!

ROAD HOUSE ★★★
thriller, USA 2024, reż. Doug Liman, wyk. Jake Gyllenhaal, Daniela Melchior, Conor McGregor
21:35 | cinemax
Powtórka z rozrywki: Jake Gyllenhaal zastępuje Patricka Swayze w roli kompetentnego ochroniarza baru, który chce przejąć miejscowy gangster, lecz jego ludzie padają jak muchy od ciosów mistrza MMA.

SYMFONIA U UMIERANIU ★★★★
dramat obycz., Niemcy 2024, reż. Matthias Glasner, wyk. Lars Eidinger, Corinna Harfouch, Lilith Stangenberg
23:40 | cinemax
Zaprawiona czarnym humorem opowieść o dyrygencie przygotowującym premierę tytułowego utworu. Liczne obowiązki wobec rodziców i innych bliskich uświadamiają mu obecność śmierci w życiu codziennym.

WSPOMNIENIE LATA ★★★
film obycz., Polska 2016, reż. Adam Guziński, wyk. Urszula Grabowska, Robert Więckiewicz, Max Jastrzębski
23:05 | tvp kultura
Polskie lato z lat 70. XX wieku: dla dwunastolatka nieoczekiwany czas pożegnania z dzieciństwem, gdy przychodzi poznanie pierwszych dorosłych doświadczeń – miłości, straty, małżeńskiego kryzysu rodziców.

ŻONA DO PODZIAŁU ★★
komedia, Belgia/Francja 2015, reż. Florent-Emilio Siri, wyk. Franck Dubosc, Gérard Lanvin, Pascale Arbillot
23:50 | tvp 2
Odkurzone po pół wieku „Potyczki kuchenne": mąż chce gwiazdki Michelina dla restauracji, żona chce dziecka, a po latach zjawia się zaginiony pierwszy mąż, gotów przejąć kobietę i knajpę. Oryginał lepszy.

KONRAD J. ZARĘBSKI

CZWARTEK 25.06

TVP1

05:50 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Pełnia wiary (117)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:10 Czterdziestolatek
09:05 Ranczo V (13/13)
09:55 Liturgia prawosławna w Jabłecznej - transmisja
11:25 63. KFPP w Opolu (220)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:45 To się opłaca (231)
13:00 Sprawa dla reportera
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info, pogoda
15:25 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5698)
18:05 Reporterzy (555)
18:25 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:30 **Ojciec Mateusz XXVII** (8/13) - serial krym.
21:25 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
21:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa E: Ekwador – Niemcy (na żywo)
00:35 **Studio Mistrzostw Świata** (na żywo)
00:50 **Piłka nożna: Mistrzostwa Świata w Kanadzie, Meksyku i USA**: Grupa F: Japonia – Szwecja (na żywo)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Operacja zdrowie (82)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7595) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7595) - mag. Polska 2026
11:30 Rodzinka.pl (22,23/26) - serial kom. Polska 2011
12:35 Koło fortuny (1870)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (997)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (1871)
16:35 Familiada (3050)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (998)
18:50 Jeden z dziesięciu (11)
19:25 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2025

20:05 **Omnibus – szybcy i mądrzy** (12) - teleturniej Polska 2026
20:55 **Kocham Cię, Polsko!** (3) - quiz Polska 2026
22:25 **Daleko od szosy** (3) - serial obyczajowy Polska 1976, wyk. Krzysztof Stroiński
23:50 **Żona do podziału (Pension complète)** ** - komedia Belgia/Francja 2015, reż. Florent-Emilio Siri (90 min)
01:20 **Kruk. Szepty słychać po zmroku** (5,6/6)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:25 Malanowski i Partnerzy VI (59,60/61)
09:25 Trudne sprawy XXVI (6,7/40) - serial fab.-dok.
11:30 Gliniarze XV (30,31/60) - serial fabularno-dok. Polska 2023, wyk. Arkadiusz Krygier
13:41 Dlaczego ja? 32 (25,26) - serial fabularno-dok.
15:50 Wydarzenia
16:25 Interwencja (5925) - mag. reporterów Polska 26
16:40 Gliniarze XVIII (25,26) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (625) - program publicystyczny
19:30 Sport - Polska 2026
19:45 Pogoda - Polska 2026

20:00 **Siatkówka: Liga Narodów mężczyzn FIVB**: Polska – Turcja (na żywo)
22:30 **King's Man: Pierwsza misja (The King's Man)** *** - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2021, reż. Matthew Vaughn, wyk. Ralph Fiennes (160 min)
01:10 **To tylko seks (Friends with Benefits)** *** - komedia romantyczna USA 2011, reż. Will Gluck, wyk. Justin Timberlake (145 min)

TVN

05:10 Recepta na stary dom IV - serial dok.
05:40 Uwaga! (8023) - mag.
05:55 Ukryta prawda (8/17)
06:50 Kuchenne rewolucje: Rawicz – Głodny Polak 29 (10)
07:45 Dzień Dobry TVN (5757)
11:20 Doradca smaku (30) - mag. kulinarny Polska 2026
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Pod kamienicą", Grudziądz XXI (3) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Włocławek – Karczma Kujawska 29 (7) - reality show
13:40 Ukryta prawda (40,41,26/48) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny (28/50) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi IV (22/48)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8024) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obycz. Polska 26, wyk. Maja Wolska
20:50 **Kuchenne rewolucje: Lublin – Pizzalover 31** (3) - reality show
22:00 **Nie wszystko złoto, co się świeci (Fool's Gold)** ** - komedia USA 2008 (130 min)
00:10 **Starsky i Hutch** - film ** sens. USA 2004, reż. Todd Phillips, wyk. Ben Stiller (135 min)
02:25 **Szpital św. Anny III** (46) - serial obycz.

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (18,19/23) - serial krym. USA 1986, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXI (7,8/12)
10:00 Maria z przedmieścia - telenowela Meksyk 1995
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III (37) - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Kurierzy (22)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw X - serial obycz.
17:00 Kurierzy (23) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (9,10) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Igrzyska Śmierci: W pierścieniu ognia (The Hunger Games: Catching Fire)** **** - film przygodowy USA 2013, reż. Francis Lawrence, wyk. Jennifer Lawrence (180 min)
23:00 **Igrzyska śmierci: Kosogłos. Część I (The Hunger Games: Mockingjay: Part 1)** *** - film sens. USA/Kanada/Francja 2014 (140 min)
01:20 **Lombard. Życie pod zastaw XVIII** (5)

TVN7

05:20 Ten moment (24/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (40,41,42/63) - serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (46,20,21/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2013
14:00 Detektywi III (15/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (18/72) - serial fabularno-dok. Polska 2018
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (7/60) - telenowela dok.
19:00 Ukryta prawda (55/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Bękarty (Father Figures)** ** - komedia USA 2017, reż. Lawrence Sher, wyk. Owen Wilson (145 min)
22:25 **Na twoim miejscu** ** - komedia Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Paulina Gałązka (130 min)
00:35 **Kosmiczni kowboje (Space Cowboys)** *** - film s.f. USA 00, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Tommy Lee Jones (160 min)

MEZZO

10:15 Tarmo Peltokoski, Mao Fujita – Penderecki, Chopin, Lutosławski - muzyka klas.
11:45 Malena Ernman: Terra Mater – Festiwal Oper Barokowych w Bayreuth
13:00 Intermezzo
13:30 Dialogues II: Mats Ek, Akram Khan, Sharon Eyal, Samantha Lynch – Théâtre des Champs-Elysées - taniec Francja 2025
14:20 Peio Çabalette: Malandain Ballet Biarritz: La Chambre d'Amour - balet Francja 2025
15:55 Królewska Orkiestra Filharmonii w Liège, Lionel Bringuier - muzyka klasyczna
17:35 Mikael Karlsson: Fanny and Alexander - opera Belgia 24
20:30 Monty Alexander: D Day
22:05 Shai Maestro Quartet: Human - koncert Francja 2021

PULS 2

10:10 Jeżyk i przyjaciele (4)
10:35 Spidey i superkumple II
11:35 Gus. Mały – wielki rycerz (27,28/52) - serial anim.
12:00 Psi patrol VIII (1/26)
12:35 Marta mówi! (6)
13:00 Smerfy - serial anim.
13:35 Gumisie IV (2/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous (12,16/26)
16:00 Fineasz i Ferb (23,1/26)
17:00 Smerfy - serial anim.
17:35 Gumisie IV (1/10)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (1,2/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (17)
21:00 Dzielnica strachu IX (21,22) - serial krym. Polska 25
23:00 Adrenalina II. Pod napięciem - film sens. USA 09
01:00 Lombard XII

TV4

07:00 Strażnik Teksasu VI (14/23) - serial sens. USA 1999
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (9) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
10:55 Na ratunek 112 XVIII
11:55 Dlaczego ja? 33 (58,59)
13:55 Trudne sprawy XIX (7,8,9/40) - serial fab.-dok.
16:55 Policjantki i policjanci
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (483) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXIV (19) - serial obycz.
20:00 Uroczysko IV (31,32/52)
21:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (16) - serial krym.
22:05 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (16)
23:05 Terminator: Ocalenie - film s.f. USA/Niemcy/Wlk. Brytania/Włochy 2009
01:30 Love Island IV

METRO

07:35 Tajemnice miłości (17/68) - serial fabularno-dok.
08:30 Szpital (29,30/72)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (67/67)
13:30 Brzydula (13,14)
14:35 Kiedy ktoś kocha bardziej (6) - serial obycz.
15:45 The Floor (7, 8)
17:00 Fani czterech kółek XVII (7/20) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty VI (8) - serial obycz. Polska 2014
19:00 Kartoteka - serial fabularno-dok. Polska 2011
21:05 Kryminalni II - serial kryminalny Polska 2005
23:15 Kuba Wojewódzki (5)
00:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (5/12)
01:30 Szpital (25/72)
02:30 Szkoła (10/72)

CZWARTEK 25.06

STOPKLATKA

08:30 **Wojciech Cejrowski – boso przez świat** (70)
09:00 **Robert Makłowicz** (160, 144) - magazyn
10:55 **Górski lekarz XVIII** - serial obyczajowy
13:00 **Katastrofy w przestworzach VIII** (2,10,7/2) - serial dok.
16:00 **MacGyver III** (17,18/20)
18:00 **Wojny magazynowe: Kanada II** (10,11/12) - serial dok. Kanada 2016
19:10 **Aukcja w ciemno** (19,20) - serial dok.
20:00 **Ostatni rycerze (Last Knights)** - film przyg. Wlk. Brytania/Korea Południowa/USA/Czechy 2015, reż. Kazuaki Kiriya, wyk. Clive Owen, Morgan Freeman (150 min)
22:30 **Królowie ulicy (Street Kings)** - film sens. USA 2008, reż. David Ayer, wyk. Keanu Reeves, Forest Whitaker, Hugh Laurie, Chris Evans, Jay Mohr (130 min)
00:40 **Sługi boże** - thriller Polska 2016, reż. Mariusz Gawryś, wyk. Bartłomiej Topa, Julia Kijowska, Małgorzata Foremniak, Henryk Talar (130 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 25/51 - reportaż Polska 1951
08:00 Polska Kronika Filmowa 18/82 - reportaż Polska 1982
08:10 Wagary - film krótkometrażowy Polska 2024
08:50 Moja - film krótkometrażowyPolska 2024
09:10 Trędowata - melodramat Polska 1976, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Elżbieta Starostecka
11:10 Nie ma róży bez ognia - komedia Polska 1974
13:30 Skradziona kolekcja - komedia kryminalna Polska 1979, reż. Jan Batory
15:25 Papierowe małżeństwo - komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991
17:05 Pogranicze w ogniu (22,23) - serial sens. Polska 91
20:00 Horror Story - dramat obycz. Polska 2023, reż. Adrian Apanel, wyk. Jakub Zając, Michalina Olszańska, Marta Stalmierska, Konrad Eleryk
22:00 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bożena Dykiel, Mirosława Krajewska
23:55 Psy - film akcji Polska 1992, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Bogusław Linda, Marek Kondrat

ALE KINO+

09:20 **The Hero** - film krótkom. Polska 21 (40 min)
10:00 **Van der Valk III** (1) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2023
11:55 **Vera IV** (1/4)
13:50 **Perfect Days** - komedia Niemcy/Japonia 2023, reż. Wim Wenders, wyk. Kôji Yakusho, Tokio Emoto (150 min)
16:20 **Konie Valdeza (Valdez, il mezzo-sangue)** - western USA/Włochy/Hiszpania/Francja 1973 (115 min)
18:15 **Vera IV** (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2014
20:10 **Sny o miłości (Drømmer)** - komedio-dramat Norwegia 2024, reż. Dag Johan Haugerud, wyk. Ella Øverbye, Selome Emnetu, Ane Dahl Torp (135 min)
22:25 **Walden** - thriller USA 2023, reż. Mick Davis, wyk. Kelli Garner, Mick Davis, Shane West, Emile Hirsch (130 min)
00:35 **Czarna rzeka (Fleuve noir)** - dramat krym. Francja/Belgia 2018, reż. Erick Zonca, wyk. Vincent Cassel (125 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IV (2/8)
08:30 Przyjaciółki XXVI (3,4)
10:25 Świat według Kiepskich
14:50 Ja, szpieg - film sensacyjny USA/Węgry 2002
16:50 Parasol bezpieczeństwa - film sensacyjny USA 2003
18:40 Skołowani - komedia Polska 2023, reż. Jan Macierewicz
21:00 Żona na niby - komedia USA 2011, reż. Dennis Dugan, wyk. Adam Sandler
23:30 Bad Boys: Ride or Die - film sensacyjny USA 2024
01:50 Ślad (1/48)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher II (8,9/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz III (5,6/6) - serial krym.
13:10 Poirot: Śmierć na Nilu IX (3/4) - serial kryminalny
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (10,11/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz (1,2/6) - serial kryminalny
20:00 Wykidajło - film sens. USA 89, reż. Rowdy Herrington
22:30 Mechanik: Konfrontacja - film sens. USA/Francja/Bułgaria/Niemcy/Tajlandia 16
00:30 Ucieczka gangstera - film sens. USA/Japonia 1994

TVP KULTURA

09:00 **Wakacje z duchami** (5,6) - serial przyg.
10:15 **Meta** - film obycz. Polska 1971, reż. Antoni Krauze (80 min)
11:35 **Ciuciubabka** - film obyczajowy Polska 1977 (60 min)
12:35 **Reżyserzy** (2/10)
13:35 **Kariera Nikodema Dyzmy** (6/7)
14:45 **Cwał** - komedia Polska 1995, reż. Krzysztof Zanussi (120 min)
16:45 **Wakacje z duchami** (7/7)
17:20 **Siedem życzeń** (1/7)
18:15 **Dzień, w którym umarła gwiazda rocka**
18:55 **Pan wzywał, Milordzie? III** (7/7)
20:00 **Wstęp do filmu** (597)
20:05 **Korczak** - film biograficzny Polska/Niemcy/Wlk. Brytania 1990, reż. Andrzej Wajda (130 min)
22:15 **The Doors, za kulisami**
23:05 **Wspomnienie lata** - film obycz. Polska 2016, reż. Adam Guziński, wyk. Urszula Grabowska (100 min)
00:45 **Kod Annie Parker (Decoding Annie Parker)** - dramat obycz. USA 2013 (110 min)

WARNER TV

08:05 J.A.G. X (10/22)
09:00 Bajer z Bel-Air IV
10:00 Prawo Agaty II (4)
11:00 Pełna chata VII
12:00 J.A.G. X (22/22)
13:00 Teraz albo nigdy! (1/13)
14:10 Bajer z Bel-Air IV
16:05 Pełna chata VII
18:10 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
19:55 Miłość jak narkotyk - komedia romant. USA 1997
22:00 Rój - film katas. USA 1978, reż. Irwin Allen
01:05 Szalony Koń - western USA 1996, reż. John Irvin

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XXII - serial dok.
10:25 Star Trek IV: Powrót na Ziemię - film s.f. USA 1986
13:00 Czarodziejki II (15,16/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru III (3/15) - serial anim.
15:30 xXx: Reaktywacja - film sensacyjny USA 2017
18:00 Słodkie zmartwienia - komedia USA 1995
20:00 Gliniarz z Beverly Hills - komedia sensacyjna USA 84
22:25 Adrenalina - film sens. USA 2006, wyk. Jason Statham
00:00 Barbarzyńcy - horror USA 2022, reż. Zach Cregger

HBO

08:05 **Materialiści** - komedia romantyczna USA/Finlandia/Wlk. Brytania 2025 (115 min)
10:00 **Nasienie świętej figi** - dramat krym. Niemcy/Francja/Iran 24 (165 min)
12:45 **Kaskader** - film sens. USA 2024, reż. David Leitch (125 min)
14:50 **Król rozrywki** - film biograficzny USA/Chiny 2017, reż. Michael Gracey (105 min)
16:35 **Istoty fantastyczne** - komedia USA 2024, reż. John Krasinski (110 min)
18:25 **Wyśnione piosenki** - dramat obyczajowy USA 2024 (95 min)
20:00 **Bez hitu** - komedia Niemcy 25, reż. Florian Dietrich (120 min)
22:00 **Przeznaczenie: Historia Pogány Induló** - film dok.
23:20 **USA kontra reszta świata: Cztery lata z kadrą narodową** (4)
00:20 **Sanctuary** - thriller USA/Francja/Rosja 2023 (95 min)
01:55 **La Grazia** - dramat obyczajowy Włochy 2025 (130 min)

CINEMAX

09:20 2012 - film katas. USA 09
11:55 Transformers: Wiek zagłady - film s.f. USA/Chiny 14
14:35 Gorzkie złoto - western Niemcy/Urugwaj/Chile 2024
16:00 Trudny zakład (Zakład) - komedia Francja 1997
17:40 15 lat - dramat obycz. Austria/Niemcy/Luksemburg 2023, reż. Chris Kraus
20:00 Fargo III (3,4/10) - serial kryminalny USA 2017
21:35 Road House - thriller USA 2024, reż. Doug Liman
23:40 Symfonia u umieraniu - dramat obycz. Niemcy 2024

ROMANCE TV

08:30 Stadnina w Piber
09:30 Górski lekarz (7/8)
10:30 Bachmannowie. Stan zagrożenia - komedia Niemcy 26
12:25 Rosamunde Pilcher: Miłość na horyzoncie! - film obyczajowy Niemcy 2010
14:20 Tajemnica waleni - thriller Niemcy/USA 2010
18:00 Stadnina w Piber (13/13)
19:00 Górski lekarz (7/8)
20:00 Inga Lindström: Cud z Sandbergen - film obycz. Niemcy 08, reż. Karola Meeder
21:55 Toni – akuszer: Władza i ciąża - komedia Niemcy 2023
23:50 Górski lekarz (7/8)

CANAL+ PREMIUM

08:50 **Nadzieja** - dramat obyczajowy Niemcy/Polska 2007 (100 min)
10:30 **Łapu-Capu** (150)
10:35 **Prawda czy fałsz. Psychologia trumpizmu** - film dok.
12:10 **Masz ci los!** - komedia Polska 2023, reż. M. Głowacki (90 min)
13:40 **Cat's Eyes** (4/8)
14:40 **Zapaleńcy. Historia polskiego filmu animowanego** - film dok.
16:10 **Hollywood Buzz** (4)
16:35 **Kiedy nadchodzi jesień** - dramat obycz. Francja 2024 (100 min)
18:15 **Łapu-Capu** (151)
18:20 **Kawałek po kawałku** - film anim. USA/Dania/Australia/Hongkong 2024 (100 min)
20:00 **The Killer** - film sens. USA/Korea Południowa/Kanada 2024 (125 min)
22:05 **Protector** - film sens. USA 2025, reż. Adrian Grunberg (95 min)
23:40 **Anora** - komedio-dramat USA 2024, reż. Sean Baker (135 min)
01:55 **Egzorcyzm** - horror USA 2024, reż. Joshua John Miller (95 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi (28,29,30,31)
09:50 Prawo Agaty III (3)
10:55 Szpital św. Anny III (6)
11:55 Miłość czy pomyłka?
13:55 Prawo Agaty III (2)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:00 Kino w drodze (2) - mag.
16:35 Magia kina (4)
16:55 Co wiecie o swoich dziadkach - komedia USA 2017
19:00 Szpital św. Anny (35/50)
20:00 Top Gun - film sens. USA 1986, reż. Tony Scott
22:30 Nice Guys. Równi goście - komedia sensacyjna USA/Wlk. Brytania 2016

AMC

10:10 Tornado zagłady (1) - film katas. USA 2004
12:05 Tornado zagłady (2) - film katas. USA 2004
14:05 Powiedz „tak" - komedia romant. USA/Niemcy 2001
16:15 Aligator – Lake Placid - horror USA/Kanada 1999
17:50 Wściekła pięść - film sensacyjny Hongkong 1972
20:00 Dom na końcu ulicy - thriller USA/Kanada 2012, reż. Mark Tonderai
22:00 Lwie serce - film sens. USA 1990, reż. Sheldon Lettich
00:10 Za cenę bólu - film krym. USA/Kanada 2008

AXN

08:30 Agenci NCIS: Hawaje II (16/25) - serial krym. USA 2023
09:30 Castle II (7,8/24)
11:25 MacGyver II (2,3/23)
13:25 Agenci NCIS: Hawaje II (17,18/22) - serial krym. USA 23
15:10 Agenci NCIS X (4,5/24)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (3,4/23)
19:10 Castle II (9,10/24)
21:05 Agenci NCIS XX (19/22)
21:55 Agenci NCIS: Hawaje II (8/25) - serial krym. USA 2022
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas III (3,4/23)

EPIC DRAMA

08:20 Lekarze na start
09:05 Poirot (1/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
11:20 Zatraceni w miłości
13:25 Agenci NCIS XVII (13,14/20) - serial krym.
15:10 Lekarze na start
16:40 Poirot III (2,3/11)
19:00 Zatraceni w miłości
21:00 Detektyw Murdoch: Diamenty w piasku XIX - serial krym. Kanada/Wlk. Brytania 25
21:55 Poirot XII (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2011
23:55 Morderstwo to nic trudnego (1/2) - miniserial
00:55 Zatraceni w miłości

TVN STYLE

07:45 Dzień Dobry TVN (5757)
11:20 Ugotowani (1, 2) - reality show Polska 2016
13:30 Kuchenne rewolucje (2, 1) - reality show Polska 20
15:35 Jestem z Polski XIV (18,11/18) - serial dok.
17:40 Kuchenne rewolucje (17, 1, 2) - reality show
20:50 Bitwa o gości (7) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XVI (13,4/40) - serial dok.
23:45 Hotel Paradise (11, 12) - real tv Polska 2022
01:45 Śluby marzeń

TVN TURBO

08:20 Nic do zgłoszenia III
09:15 Fani czterech kółek XV
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV (
18:00 Raport Turbo (5009)
18:15 Duda kontra Szafrański VIII (8) - serial dok.
19:00 Mobilni mechanicy (2)
19:45 Zawodowi handlarze
21:15 Z drugiej ręki (9)
22:00 Raport Turbo (5009)
22:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (5/16)
22:45 Wojny samochodowe (5)

BBC FIRST

09:45 Ojciec Brown XIII (4)
10:45 Śmierć pod palmami XIV
11:50 Zagadki doktora Blake'a
13:00 Śledztwa siostry Bonifacji II (7,8/10)
15:00 Ojciec Brown VI (8/10)
16:00 Lewis III (8/8)
17:00 My Life is Murder II
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami XIV
21:00 Na niebieskich światłach III (1/6) - serial krym.
22:05 Ojciec Brown XIII (10/10)
23:05 Śledztwa siostry Bonifacji II (7,8/10)

FX

08:05 Kości II (12/21)
09:00 Z Archiwum X II (12/25)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (19,20/25)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (5,6/22)
13:45 Agenci NCIS IX (23,24/24) - serial krym.
15:35 SkyMed (5/9)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami VII (21,22/25)
18:20 Z Archiwum X II (13/25)
19:15 FBI III (15/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (7,8/22)
22:00 Paradise (7/8)
23:10 Z Archiwum X II (13/25)

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży XV (5,11/13) - serial dok.
09:05 Remontujemy dom na plaży V - serial dok.
11:00 Zarobić na remoncie X
11:31 Usterka XI (31,1)
13:00 Zbudujemy fajny dom II
15:00 Mieszkanie na miarę IV
17:00 Polowanie na ogród VII
18:15 Weekendowa metamorfoza (3, 4) - reality show
20:05 Dorota was urządzi III (12,13/13) - serial dok.
21:35 Będzie pięknie (7/8)
22:35 House Hunters (7, 8, 1, 2)
00:50 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

08:30 Mistrzowie ceramiki (8)
09:30 Ekskluzywne hotele
11:30 Wielkie brytyjskie wypieki
13:40 Jak mądrze schudnąć? III (1/5) - serial dok.
14:40 Konopie: lek czy narkotyk? - film dok. Wlk. Bryt. 2019
15:40 Zapraszam do stołu
17:50 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
18:50 Mistrzowie ceramiki (9)
19:45 Wielkie brytyjskie wypieki (6) - program rozrywk.
21:00 Konopie: lek czy narkotyk? - film dok. Wlk. Bryt. 2019
22:00 Liftingi i wypełniacze
23:10 Wstydliwe choroby

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół III (22/24)
08:55 Przyjaciele V (2—7/24)
11:55 Teoria wielkiego podrywu IV (17—22/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół III (23,24,1,2/24) - serial kom.
16:30 Przyjaciele V (8—13/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu IV (23,24,1,2,3,4/24)
22:00 The Office PL (3,4/12) - serial kom. Polska 2021
23:05 Comedy Club (1, 2) - program rozrywkowy
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy II (3/10)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex II (1/13)
09:30 Rodzinka.pl IV (16/26)
10:05 Klan - telenowela
11:00 Ranczo VIII (1,2/13)
12:40 Komisarz Alex II (2/13)
13:40 Ojciec Mateusz 29 (8)
15:35 Komisarz Alex II (3/13) - serial krym. Polska 2012
16:25 Na sygnale
17:35 Ranczo VIII (3,4/13)
19:30 Ojciec Mateusz 29 (10) - serial krym. Polska 2023
20:30 Komisarz Alex XXIV (9) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo VIII (5,6/13)
23:25 Ojciec Mateusz 29
01:20 Pitbull (12/12)

CANAL+ KUCHNIA

10:05 Maximum Foodie IV (1)
10:35 U sąsiadów w kuchni XI
11:35 Włoskie życie Sophie Grigson II (3,4) - serial dok.
12:30 Comfort Food
13:25 m jak mięso (4, 5)
14:25 ABC gotowania — kuchnia turecka (8) - magazyn
14:50 Włoskie życie Sophie Grigson II (6,7) - serial dok.
15:45 Z pola na stół (6,7)
16:40 Jamie Oliver (5, 4)
18:30 Maximum Foodie IV (2)
18:55 m jak mięso (4, 5, 6, 6, 7)
21:15 Anthony Bourdain X
23:55 m jak mięso (1, 2) - mag.

CANAL+ DOMO

09:00 Przekopiemy Ci ogródek
09:55 Ucieczka na wieś XXII
10:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
11:55 Generalna odbudowa II
12:50 Gardeners' World (27)
14:05 Cudotwórcy VII (8/13)
15:00 Kupcie sobie zamek!
15:55 Daleko od miasta XIV
16:50 Gardeners' World (30)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
18:55 Wielkie projekty: nasza ulica III (2) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XV (3)
21:00 Cudotwórcy VII (22)
22:00 Monty Don — brytyjskie ogrody (2/5) - serial dok.

PLANETE+

14:50 Najpiękniejsze rzeki świata II (4/10) - serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją VII (6/7) - serial dok.
16:55 360° — świat bez granic
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (43,44)
18:40 1942. Długi rok przełomu (4/6) - serial dok. Francja 22
19:45 Wojna indochińska. 14 lat piekła - serial dok.
20:50 Monachium 1923. Nieudany pucz Hitlera
22:00 Premiera: 1979 — rok islamskiej rewolucji (2/2)
23:10 Zniewoleni (1/4)

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Klan z Alaski VII (1/11)
11:00 Przetrwać nad Jukonem III (1/8) - serial dok.
12:00 Fani czterech kółek XVII
13:00 Nagi instynkt przetrwania: Elita II (2,3/11) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL V (13/16)
16:00 Gorączka złota XVI (24)
17:00 Nic do zgłoszenia IV
18:00 Bracia Collins biorą się do roboty (6)
19:00 Nagi instynkt przetrwania XI (1,4/12) - serial dok.
21:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (2)
22:00 Łowcy opali VIII (19/20)
23:00 Akta ekspedycji II (5)

TVP HISTORIA

11:10 Polskie parki narodowe
11:35 Podziemne Włochy (4/8)
12:35 Złote jabłko (2)
13:35 Czerwiec '76 (27)
14:00 Królowie (44)
14:35 Czterdziestolatek (8)
15:30 Sensacje XX wieku
17:25 Czas honoru. Powstanie
18:20 Operacja Lato '76 (Radom '76) - film dok.
19:15 Flesz historii (767)
19:40 Polskie parki narodowe
20:15 Oficer (1/13)
21:10 Mordercza historia (4/6)
22:05 Salme: łodzie wikingów
23:10 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XIV
14:00 Tajemnice skryte w mroku (2/8) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (7/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XII
17:10 II wojna światowa w kolorze (7/13) - serial dok.
18:10 Starożytni kosmici: najlepsze historie (4)
20:00 Starożytni kosmici XIV
21:00 Klątwa Wyspy Dębów XIII (22) - serial dok.
22:00 Wojny magazynowe XVII
23:00 Absurdy przeszłości: historie pełne ryzyka (5)

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Tajemnice wojennych wraków (7/8) - serial dok.
15:00 Strzegąc granic X
16:00 Złapać przemytnika (1/8)
16:55 Grobowiec Tutanchamona: historia w kolorze
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (6/10)
19:00 II wojna światowa: ukryta prawda (4/6) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (9/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Inżynieria po katastrofie (6/6) - serial dok.
22:00 Jak oni to zbudowali? II

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici V
10:00 Gwiazdy lombardu XX
12:00 Apokalipsa — wojny 1945-1991 (1/6) - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Nowoczesne maszyny wojenne (4,5/5) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie III
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii
23:00 Jak Hitler przegrał bitwę o ropę naftową - film dok.
00:00 Starożytni kosmici III
01:00 Rolnicy. Podlasie (4)

BBC EARTH

11:15 Skarby przeszłości i ich tajemnice IV (1/8) - serial dok.
12:15 Malownicze trasy kolejowe (4/6) - serial dok.
13:15 Mroźna planeta (2)
14:20 W okowach mrozu II
15:20 Życie na pustkowiu III (5)
16:25 Układ Słoneczny (5/5)
17:40 Azja (5/7) - serial dok.
18:45 Malownicze trasy kolejowe II - serial dok.
19:45 Dlaczego giną wieloryby?
20:55 Życie na pustkowiu: powroty III - serial dok.
21:55 W okowach mrozu II
22:55 Zdrowa zmiana II (7,8)

POLSAT VIASAT HISTORY

11:45 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (4/8)
12:55 Machu Picchu: kamienne miasto - film dok. F 2024
14:00 Świta Hitlera (5,6/6)
16:25 Sekretne życie rzymskich cesarzy - film dok.
17:45 II wojna światowa: cena imperium (10/13) - serial dok.
18:50 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (4/8) - serial dok. Wlk. Brytania 2019
20:00 Wielkie konflikty: powstania i upadki cywilizacji
21:00 Pracując dla wroga
22:05 Sekrety Watykanu: papież i diabeł (4/4)

szyfropanorama

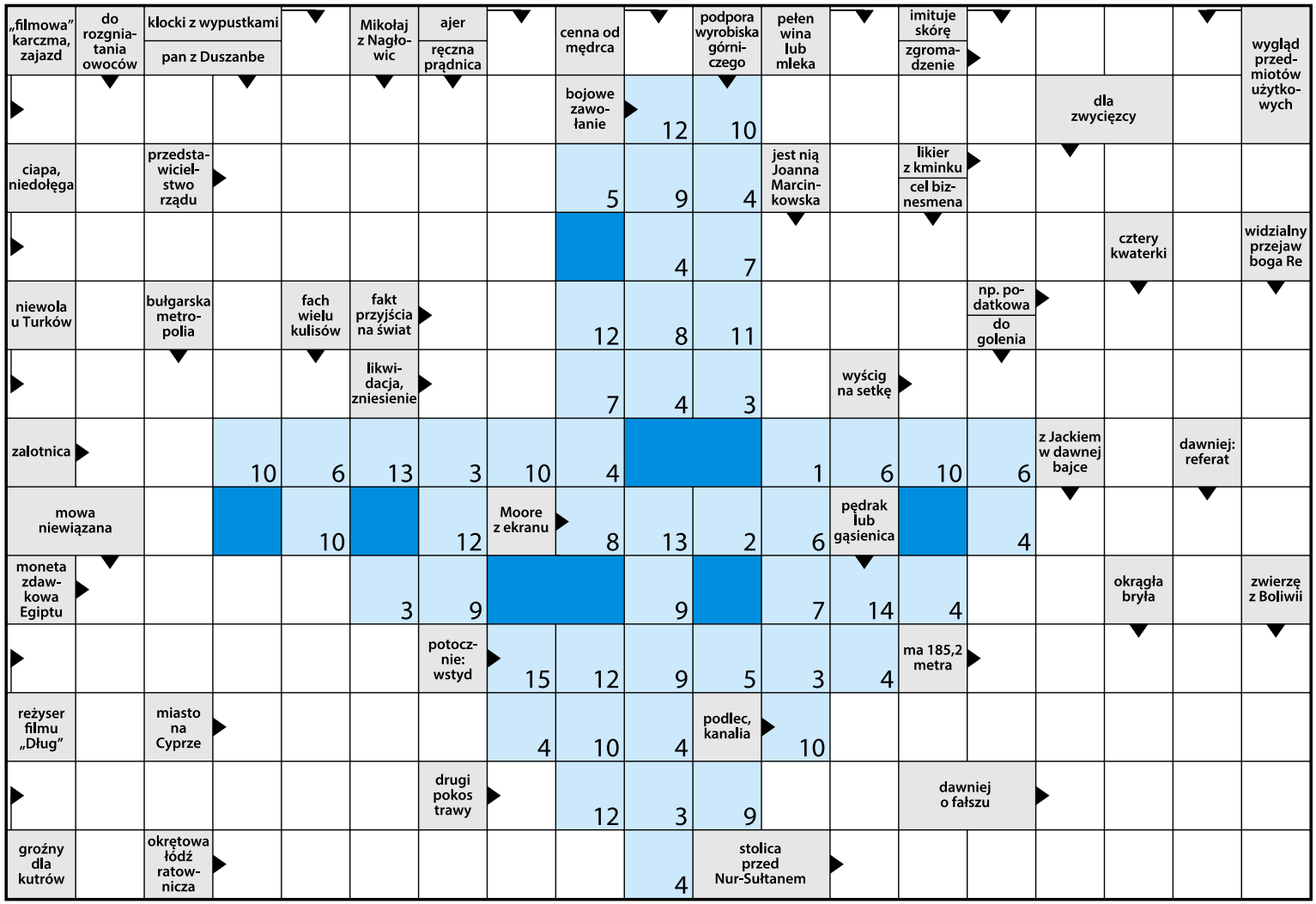

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	

Rozwiązanie krzyżówki

15	12	14	7	10	4
1	4	3	5	9	4

Rozrywka w „Wyborczej"

Codzienna porcja łamigłówek od poniedziałku do soboty na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej"

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną" należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną. Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki. W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane" litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-15).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki".

Rozwiązanie z wydania 12 czerwca: SŁÓWKA PO ANGIELSKU

APLIKACJA WYBORCZEJ

Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej"

wyborcza

PROSTO Z POLSKI
TYGODNIK

Piątek, 19 czerwca 2026 | Redaktorka prowadząca **Joanna Chudzińska**

Archeologia

Koniec mitu Tristana i Izoldy

To pierwszy potwierdzony genetycznie pochówek osób tej samej płci w średniowiecznej Polsce.

Piotr Zapotoczny

Latem 2022 r. w trakcie prac archeologicznych na terenie katedry w Opolu odkryto liczne pochówki. W jednej z jam grobowych zlokalizowanych poza świątynią natrafiono wówczas na zwrócone ku sobie szkielety dwójki osób. Media szybko okrzyknęły znalezisko mianem „kochanków z Opola". Niedawno naukowcy opublikowali wyniki badań antropologicznych, które przyniosły zaskakujące wyniki.

Miłość czy przyjaźń?

Szkielety z przełomu trzynastego i czternastego wieku znaleziono na terenie obecnej parafii katedralnej w Opolu w miejscu, które w średniowieczu funkcjonowało jako cmentarz. Parę pochowano bez trumien, bezpośrednio na marach (noszach, katafalku).

– To był pochówek na terenie cmentarzyska, które przylega do świątyni i tak naprawdę jest on związany z kolegiatą Opolską, a nie samą katedrą, która powstała w piętnastym wieku. Gdy ją budowano, to nie zważano na pochówki, ale para, którą odkryliśmy ocalała przed zniszczeniem – mówi Magdalena Przysiężna-Pizarska z Uniwestytetu Opolskiego.

Zmarli byli ułożeni głowami ku sobie. „Jedna z tych osób nawet z pewną nieśmiałością, tak jak by się chowała w ramionach drugiej" – mówili wówczas obecni na miejscu archeolodzy. Wstępne badania archeologiczne wskazywały, że to kobieta i mężczyzna ułożeni w „tanecznym" oplocie.

„Oni przytulają się specyficznie, ponieważ mężczyzna spoczywa na klatce piersiowej. Biodra ma lekko przekręcone tak, jakby układał się do tańca i jego dłoń znajduje się pod plecami dziewczyny, ale ona opiera głowę na części zewnętrznej ramienia, tak jakby ją obracał w tańcu" – relacjonowali tuż po odkryciu archeolodzy.

Liczono, że badania antropologiczne wyjaśnią choć częściowo, kim byli pochowani w uścisku ludzie, jak umarli i dlaczego są pochowani akurat pod katedrą? Media snuły różne scenariusze, pisząc, że „para przytulonych szkieletów" to „Romeo i Julia", „Tristan i Izolda", czy „Esmeralda i Quasimodo".

Genetyka kontra romantyczne wizje

Naukowcy pobrali materiał genetyczny z kości (skroniowych) obu osób a następnie porównali go między sobą oraz z dawnymi populacjami europejskimi i z genomami współczesnych. Wyniki opublikowano w czasopiśmie „Journal of Archaeological Science: Reports". Jak się okazało, zastosowanie nowoczesnych metod analizy starożytnego DNA (aDNA) całkowicie zweryfikowało dotychczasowe założenia badaczy.

• **Dr Magdalena Przysiężna-Pizarska z Uniwestytetu Opolskiego** FOT. ALEKSANDRA KACZANOWSKA

Po pierwsze, okazało się, że obie badane osoby to genetyczne kobiety. Po drugie, analiza bioinformatyczna wykazała, że kobiety nie były ze sobą spokrewnione w stopniu bliskim, czyli nie była to relacja matka-córka ani nie były to siostry. Na zmarłych nie było też śladów przemocy, nie potwierdzono też pośpiesznego pochowania, czy chaotycznego zasypania grobu.

Wiek kobiet w chwili śmierci oszacowano na około 40 lat.

– Są pochowane są razem i nie ma między nimi związku krewniaczego, czyli pokrewieństwa do trzeciego stopnia. Nie znaczy to jednak, że nie mogły zajmować się tym samym, że jedna na przykład nie szkoliła drugiej, że nie prowadziły jakiegoś wspólnego działania, nie pomagały ludziom, że nie były przyjaciółkami – mówi Magdalena Przysiężna-Pizarska.

Analiza aDNA weryfikuje hipotezy badaczy

Wyjaśnienie takiego pochówku badacze znaleźli w publikacji „Zwyczaje pogrzebowe ludu polskiego"Adam Fischera z 1921 r.

– Adam Fischer pisze o osobach, które zginęły w jednym czasie, bo coś się wydarzyło, na przykład choroba. Ludzie wierzyli wówczas, że są oni połączeni duszami i nie chcieli rozdzielać tych dusz. Po prostu. Prawdopodobnie dlatego te kobiety są pochowane razem – mówi Magdalena Przysiężna-Pizarska.

Jak dodaje, w Polsce pochówki podwójne dorosłych osób zostały opisane na wielu stanowiskach archeologicznych, jednak rzadko poddawane są one badaniom archeogenetycznym. Para pochowana przy katedrze w Opolu to pierwszy genetycznie potwierdzony pochówek osób tej samej płci w średniowiecznej Polsce.

„To odkrycie podważa tradycyjne, intuicyjne schematy myślenia w archeologii, to znaczy automatyczne przypisywanie uścisku w grobie parom heteroseksualnym, lub bliskiej rodzinie" – konkludują autorzy publikacji.

Współczesne spojrzenie na trzynastowieczne realia

Wyniki badań odbiły się szerokim echem zwłaszcza w środowisku osób LGBTQ+. „Czy były kochankami? Na razie ich uścisk pozostaje wzruszającą tajemnicą – dowodem na to, że średniowieczna Polska charakteryzowała się więziami międzyludzkimi bardziej zróżnicowanymi, niż kiedykolwiek odnotowano w spisanych pra-wach" – pisze jeden z portali poświęconym „tęczowej" społeczności w Polsce.

Od takiego postrzegania wyników badań dystansuje się dr Magdalena Przysiężna-Pizarska: – Nie jesteśmy w stanie udowodnić, że mamy tu drugie, trzecie, czy piętnaste dno. Nie ma dowodu na to, że te kobiety były w jakiś inny sposób połączone, niż tylko w grobie – mówi archeolożka.

Jak przypomina, okres średniowiecza to czas, gdy główną rolę odgrywają mężczyźni.

– Gdyby taka, bliska relacja dotyczyła dwóch facetów, to mogliby zostać najprawdopodobniej wykluczeni ze społeczeństwa. Natomiast kobiety były lekceważone, „coś tam sobie robiły". Chyba, że dochodziło o wiedźmy czy czarownice, to je palono na stosie. Ale to dopiero w kolejnych wiekach. Natomiast to, że są w bliskiej relacji, nie miało znaczenia i nikt w ogóle nie brał tego pod uwagę. One mogły wykonywać jedną profesję, na pewno zginęły w tym samym czasie, bo zostały pochowane razem. Mogły być razem, wykonując jakąś czynność. Po prostu. Nikt wtedy nie robił z tego wielkiego „halo" – mówi dr Magdalena Przysiężna-Pizarska.

Za publikacją w „Journal of Archaeological Science: Reports" stoją badacze z Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN im. L. Hirszfelda we Wrocławiu, Uniwersytetu Christiana Albrechta w Kilonii i Uniwersytetu Opolskiego.

eprasa.pl 1f884914e1

Po wypadku 17-letniego Dominika

Kierownik pociągu z prokuratorskimi zarzutami

Kierownik pociągu nienależycie obserwował peron, zaniedbał swoje obowiązki – stwierdziła prokuratura i przedstawiła mu zarzuty karne.

Małgorzata Rusek

Dominik, 17-letni uczeń radomskiego liceum, wpadł pod koła ruszającego pociągu w sobotę 14 lutego około godz. 12 na przystanku kolejowym w Woli Bierwieckiej koło Radomia. Nastolatek wracał z zakupów z mamą, na stacji kolejowej pomagał wynieść z pociągu wózek z dzieckiem. Gdy był jeszcze na peronie, pociąg z otwartymi drzwiami ruszył. Gdy chłopak chciał wsiąść ponownie do wagonu, drzwi przycięły mu rękę. Nie zdołał jej uwolnić, pociąg wciągnął go pod koła.

DOMINIK WPADŁ POD KOŁA POCIĄGU

Dominik w wypadku stracił obie nogi i część dłoni. W bardzo ciężkim stanie został przewieziony do Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego w Radomiu, a następnie do Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie. Przez prawie miesiąc pozostawał w śpiączce farmakologicznej, lekarze walczyli o jego życie. Tuż przed weekendem majowym wyszedł ze szpitala. Obecnie przechodzi rehabilitację, która ma go przygotować do zaprotezowania.

Po wypadku Prokuratura Okręgowa w Radomiu wszczęła śledztwo. Przesłuchano świadków, w tym samego Dominika oraz kierownika pociągu, którym jechał nastolatek. Pracownik Kolei Mazowieckich stwierdził, że ze względu na problemy z pamięcią nie pamięta zdarzenia.

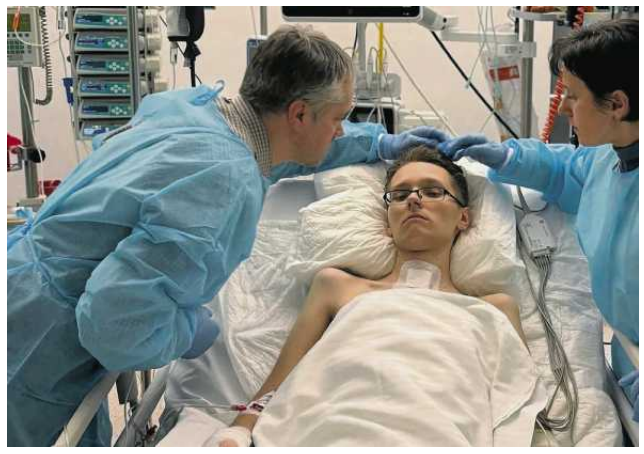

• **Dominik Hołuj w szpitalu**
FOT. ARCHIWUM RODZINNE

Z kolei rodzice Dominika w rozmowie z „Wyborczą" relacjonowali, że gdy pociąg wciągnął Dominika pod koła, a świadkowie zeskoczyli na tory, aby tamować masywny krwotok, kierownik pociągu nie podszedł, nie zaoferował pomocy, nie przyniósł apteczki.

Opaskę zaciskową na krwawiącą nogę założył mężczyzna, który przybiegł z pomocą, zrobił ją ze znalezionego na peronie szalika. Ratownicy, którzy przyjechali na miejsce, byli zdania, że ten zabieg uratował Dominikowi życie.

Po wypadku wspólną komisję powołały spółki Koleje Mazowieckie i PKP Polskie Linie Kolejowe. Efektem prac jest raport. Z dokumentu wynika, że przyczyną zdarzenia było również to, że Dominik podjął próbę wsiadania, kiedy kierownik pociągu wydał polecenie odjazdu.

Zupełnie inne wnioski przyjął Urząd Transportu Kolejowego, który po kontroli w Kolejach Mazowieckich wypunktował łącznie 24 nieprawidłowości. Stwierdzono m.in. brak właściwej obserwacji wymiany podróżnych przez kierownika pociągu i brak właściwej obserwacji peronu za pomocą kamer zewnętrznych przez maszynistę w trakcie rozruchu pociągu. Koleje Mazowieckie wniosły zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli, ale prezes UTK po ich rozpatrzeniu nie uwzględnił ich. Postępowanie administracyjne wobec przewoźnika w sprawie naruszenia przepisów dotyczących bezpieczeństwa nadal się toczy.

We wtorek 9 czerwca Prokuratura Okręgowa Radomia zaplanowała przedstawienie zarzutów kierownikowi pociągu, Marcinowi W. Mężczyzna przyjechał do prokuratury, ale tu zasłabł i został zabrany do szpitala. Stało się to po tym, gdy prokurator przedstawił mu zarzuty. Według śledczych 48-letni Marcin W. jako kierownik pociągu nienależycie obserwował peron i zaniedbał swoje obowiązki, co doprowadziło do tragicznego wypadku Dominika.

– Przedstawiliśmy podejrzanemu zarzut spowodowania wypadku w ruchu lądowym, wypadku kolejowego, w wyniku którego pokrzywdzony Dominik doznał obrażeń ciężkich obrażeń ciała skutkujących ciężkim kalectwem. W ramach tego zarzutu prokurator zarzucił podejrzanemu także narażenie na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia pasażerów podróżujących tego dnia pociągiem, to jest kobiety i jej kilkumiesięcznego dziecka, narażenia ich na niebezpieczeństwo upadku na peronie w momencie odjazdu pociągu i przedostanie się pod pudło tego pociągu – poinformował prokurator Robert Bińczak. Jak dodał, według ustaleń śledztwa, kierownik pociągu nie uprzedził wysiadających pasażerów sygnałem gwizdka i przedwcześnie w fazie wysiadania, kiedy Dominik i matka dziecka z wózkiem jeszcze wysiadali, nadał sygnał przez radiotelefon do maszynisty, aby ten mógł wprowadzić skład pociągu w ruch.

– Dzisiaj czynność przebiegała w sposób niestandardowy, dlatego że okazało się, że podejrzany nie może brać udział w czynności. Zarzut został mu ogłoszony, odebrano od niego dane osobowe, ale nie potrafił się odnieść nawet do zarzutu, bo stwierdził, że jest pod wpływem leków i go nie rozumie. Próba przeczytania mu ponownie tego zarzutu okazała się również bezskuteczna. W związku z tym wręcz stwierdził, że widzi mnie jak przez szybę. To było w obecności jego obrońcy. Konieczne było wezwanie pomocy medycznej, a ta zabrała podejrzanego na szpitalny oddział ratunkowy – relacjonował prokurator Bińczak.

Kierownikowi pociągu grozi kara do 8 lat więzienia. Marcin W. sprawował funkcję kierownika pociągu od trzech lat. Po wypadku przebywał na zwolnieniu lekarskim i już nie pracował.

REHABILITACJA

– Dominik jest już od jakiegoś czasu na rehabilitacji, ćwiczy intensywnie, żeby wzmocnić mięśnie. Przygotowuje się do założenia protez. Ale zanim to nastąpi, trzeba odpowiednio przygotować organizm. Proces nie będzie szybki, blizny na nogach muszą się jeszcze wygoić, operację miał zaledwie dwa miesiące temu – mówi Dariusz Hołuj, tata Dominika. Jak relacjonuje, proponował Dominikowi, aby ten zrobił sobie roczną przerwę w nauce, ale nastolatek stanowczo odmówił. Nastolatek, który obecnie kończy trzecią klasę w I Liceum Ogólnokształcącym w Radomiu, chciałby w przyszłym roku podejść do matury. Mimo wypadku nadal marzy o pracy w kolejnictwie.

– Przekonywałem go, że miałby ten czas, aby nadrobić zaległości, przygotować się do klasy maturalnej, ale on absolutnie nie chce przerwy. Powiedział, że wraca do szkoły od września, przystępuje do matury i idzie na studia. Cóż mogę w takiej sytuacji? Tylko go wspierać. I to robimy. Dominik ma cel, ma chęci i to go motywuje – mówi tata nastolatka.

Aby powrót do szkoły był możliwy, konieczne jest przystosowanie i budynku szkolnego, i przeorganizowanie życia całej rodziny.

– Szkoła bardzo nas wspiera. Mamy zapewnienie, że jeżeli Dominik będzie w stanie wrócić do nauki od września, to lekcje jego klasy zostaną zorganizowane na parterze budynku. Pani dyrektor stara się też, aby przed rozpoczęciem roku szkolnego przystosowano na parterze łazienkę do potrzeb osób niepełnosprawnych, wybudowano podjazdy. To ogromna pomoc dla nas – mówi Dariusz Hołuj. Rodzina rozgląda się też za mieszkaniem w centrum Radomia.

– Chcielibyśmy je wynająć od września, żeby Dominik, zwłaszcza w zimie, nie musiał dojeżdżać z Dobieszyna. Szukamy mieszkania na parterze lub w bloku z windą, blisko liceum Kopernika w Radomiu. Będziemy wdzięczni za informacje o takim lokum – mówi Dariusz Hołuj.

OGŁOSZENIE PŁATNE Radom/34439596

ZARZĄD POWIATU RADOMSKIEGO INFORMUJE

W siedzibie Starostwa Powiatowego w Radomiu przy ul. Tadeusza Mazowieckiego 7, oraz Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Radomskiego w dziale „Komunikaty"; w dniu 19 czerwca 2026 roku został podany do publicznej wiadomości **wykaz nieruchomości (lokali mieszkalnych) stanowiących własność Powiatu Radomskiego przeznaczonych do sprzedaży w drodze bezprzetargowej, położonych w miejscowości Chwałowice gmina Iłża, powiat radomski.**

Szczegółowe informacje dotyczące zbywanych nieruchomości lokalowych można uzyskać osobiście w budynku przy ul. Granicznej 24 w Radomiu, pok.306, oraz telefonicznie pod nr (048)3655801 wew.427 w godz. od 8.00 do 15.00.

Z up. Zarządu
Rafał Czajkowski
Sekretarz Powiatu

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34439779

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.
Zapisz się na: **wyborcza.pl/newslettery**

wyborcza.pl

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

EDEKA center Schwedt
ODER-CENTER
ZAKUPY W SCHWEDT

Oferta obowiązuje od 22 do 27.06.2026 lub do wyczerpania zapasów.

Kawa Melitta
różne rodzaje
n.c. = 19,99 €
opak. 1 kg
PROMOCJA
13 99

Sosy Kühne
różne rodzaje
1 kg = 3,96 €
n.c. - 1,69 €
opak. 250 ml
PROMOCJA
0 99

Żelki Katjes
różne rodzaje,
1 kg = 3,30 €, n.c. = 1,49 €
opak. 300 g
PROMOCJA
0 99

Żel do kąpieli Palmolive
różne rodzaje
1 l = 3,96 €
n.c. = 1,45 €
opak. 250 ml
PROMOCJA
0 99

Lenor do płukania
różne rodzaje
1 pranie =
0,07/0,06 €
wydajność 32/38 prań
PROMOCJA
2 19

Napoje Schwip Schwap, Pepsi, 7 Up
różne rodzaje
1 l = 0,55 €
n.c. = 1,49 €
opak. 1,25 l
PROMOCJA
0 69
+0,25 € kaucja

Czekolada Lindt
różne rodzaje
1 kg = 16,90 €
n.c. = 2,19 €
opak. 100 g
PROMOCJA
1 69

Chipsy Pringles
różne rodzaje
1 kg = 10,22 €
n.c. = 2,79 €
opak. 185 g
PROMOCJA
1 89

Wszystkie ceny w euro, n.c. = najniższa cena z ostatnich 30 dni.

EDEKA center • Landgrabenpark 1 • 16303 Schwedt/Oder • godziny otwarcia: pon. – sob. 8:00 – 20:00

Wydawca: Dritte EDEKA-Markt Minden-Hannover GmbH, Wittelsbacherallee 61, 32427 Minden

Szczecin/34437313

GAZETA wyborcza DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

- **Przetargi,** licytacje, zamówienia publiczne
- **Ogłoszenia** sądowe i rekrutacyjne
- **Nekrologi,** kondolencje, wspomnienia

KONTAKT: kontakt_komunikaty@wyborcza.pl, tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl, tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl nekrologi.wyborcza.pl

eprasa.pl 1f884914e1

Województwo Świętokrzyskie

Walka o potomstwo

– To pionierski program – chwalą się w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. Radny KO krytykuje: „Rodzina na swoim".

Grzegorz Walczak

Przystanek: Rodzina" jest przedstawiany jako pionierski program marszałek województwa świętokrzyskiego Renaty Janik z PiS. Każda kobieta, która po urodzeniu dziecka wróci do pracy w Urzędzie Marszałkowskim, może pracować każdego dnia krócej o dwie godziny, z jednoczesnym zachowaniem 100 procent wynagrodzenia. – Dotyczy to mam wychowujących dzieci urodzonych od 1 stycznia 2026 r. aż do ukończenia przez nie siódmego roku życia – obwieściła marszałek Janik.

Co ważne: program nie jest ograniczany innymi przywilejami. Matka karmiąca, której przysługuje skrócony czas pracy o godzinę, skończy pracę trzy godziny wcześniej. Jeśli zaczyna o 7.30, to o 12:30 może szykować się do domu.

TYLKO DWIE PRACOWNICE URODZIŁY DZIECI

„Chcemy, aby Urząd Marszałkowski, jako nowoczesny pracodawca dawał dobry przykład i był inspiracją dla innych samorządów oraz instytucji publicznych w kraju" – zachwala Przemysław Chruściel, rzecznik Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Przekonuje, że to „coś więcej niż projekt dla jednego urzędu", a część „szerokiej, regionalnej polityki". „Pokazujemy zupełnie nowe, systemowe myślenie o człowieku. Chcemy stworzyć kulturę pracy, w której obowiązki domowe nie są barierą w karierze, ale wartością, którą pracodawca wspiera każdego dnia" – przekazuje „Wyborczej".

Pytany o koszty, odpowiada, że „to rozwiązanie nie wymaga żadnych dodatkowych pieniędzy z budżetu".

„Wszystko opiera się na lepszej organizacji pracy wewnątrz urzędu, co w pełni poparły związki zawodowe podczas wspólnych konsultacji. Traktujemy te działania jako mądrą, długofalową inwestycję w naszych pracowników. Głęboko wierzymy, że wypracowane przez nas standardy mogą w przyszłości stać się inspiracją do zmian o charakterze systemowym na poziomie ogólnokrajowym – na przykład poprzez wprowadzenie podobnych rozwiązań do Kodeksu pracy, co docelowo objęłoby szeroki rynek pracy" – uważa.

Program wszedł w życie od 1 czerwca. Czy jacyś rodzice już z niego korzystają?

„Dwie mamy, które urodziły w tym roku, po powrocie do pracy będą mogły pracować o dwie godziny krócej każdego dnia, zachowując pełne wynagrodzenie. Najważniejsze jest jednak to, że daliśmy jasny, bezpieczny sygnał wszystkim kolejnym osobom w urzędzie, które dopiero planują powiększenie rodziny" – zauważa Chruściel.

W 2015 roku na świat przyszło 29 dzieci zatrudnionych w urzędzie osób. Dwa lata temu – 10. Tendencja jest spadkowa.

ŚWIĘTOKRZYSKIE SIĘ WYLUDNIA

Chruściel przywołuje zatrważające dla Świętokrzyskiego dane. Wynika z nich, że między 2015 a 2023 rokiem w regionie ubyło 90 tys. mieszkańców. Liczba urodzeń spadła z 12,5 tys. w 2000 roku do nieco ponad 7 tys. w 2025.

Z alarmującej prognozy Głównego Urzędu Statystycznego sprzed trzech lat wynika natomiast, że do 2060 roku liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego zmniejszy się najbardziej w Polsce – o 30,6 procent. Kielce skurczą się z ok. 184 tysięcy mieszkańców do poziomu 127,2 tysięcy. GUS przewiduje też, że w 2060 roku to właśnie Świętokrzyskie będzie najbardziej starzejącym się regionem. Odsetek mieszkańców powyżej 65. roku życia wzrośnie z obecnych 22 do 36 proc.

„Wiemy, że sami nie odwrócimy globalnych trendów, ale bierność i udawanie, że problemu nie ma, byłyby o wiele bardziej kosztowne" – przekazuje Przemysław Chruściel. I na poparcie tego, że samorząd województwa nie chowa głowy w piasek. wylicza „wielkie inwestycje w zdrowie", w tym budowę bloku porodowego na Czarnowie za blisko 18 mln zł.

Do 2060 roku liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego zmniejszy się o 30,6 procent. Kielce skurczą się z ok. 184 tysięcy mieszkańców do poziomu 127,2 tysięcy. GUS przewiduje też, że w 2060 roku to właśnie Świętokrzyskie będzie najbardziej starzejącym się regionem

• **Marszałek Renata Janik przed Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego**
FOT. GRZEGORZ WALCZAK

Wracając do programu „Przystanek: Rodzina", w podzielonym na różne frakcje świętokrzyskim PiS-ie, nie obyło się bez uszczypliwości. Film przed gmachem urzędu nagrali posłowie Agata Wojtyszek i Bartłomiej Dorywalski. Oboje nie są zaliczani do stronników szefowej świętokrzyskiego PiS Anny Krupki. A z tą ostatnią trzyma marszałek Renata Janik.

Agata Wojtyszek przekonuje na nagraniu, że „Prawo i Sprawiedliwość zawsze stawiało polską rodzinę na pierwszym miejscu", a jednocześnie gratuluje marszałek pilotażowego programu.

Ciekawsze jest to, co mówi Dorywalski. A ten dopowiada: „Jednocześnie pragniemy odwołać się do dobrego serca pani marszałek i zaapelować o to, aby objąć tym programem rodziców dzieci do ukończenia siódmego roku życia. Wszystkich dzieci. Nie tylko urodzonych w bieżącym roku".

Co na to urząd? Chruściel odpowiada, że program nie jest jednorazowym świadczeniem socjalnym, ale „ma zachęcać do posiadania dzieci w przyszłości i pomagać w powrocie do pracy w tym najtrudniejszym, początkowym okresie". „Wprowadzając tak duże zmiany organizacyjne, musieliśmy wyznaczyć jasną datę startu i zdecydowaliśmy, że będą to dzieci urodzone od 1 stycznia tego roku" – dodaje.

Gerard Pedrycz, radny sejmiku z Koalicji Obywatelskiej, ma inne zastrzeżenia wobec programu. – To przypomina trochę „rodzinę na swoim". Bo przecież nie jest tajemnicą, że w urzędzie pracują głównie ludzie wspierający panią marszałek – twierdzi, nawiązując do tego, że PiS od 2018 roku rządzi w Świętokrzyskiem. – Wspierajmy rodziny wielodzietne w Świętokrzyskiem, bo to one ponoszą olbrzymi wysiłek wychowywania potomstwa, a nie kolegów, czy koleżanki z pracy. Dziś mało kto decyduje się na dzieci, a na więcej niż dwójkę prawie nikt. Wolałbym, żeby urząd skupiał się na tego rodzaju pomocy.

Przemysław Chruściel nie zgadza się z taką argumentacją.

„Takie oceny są krzywdzące dla naszych pracowników. Urząd Marszałkowski to przede wszystkim ludzie – doświadczeni urzędnicy i świetni specjaliści. Zdecydowana większość z nich pracuje tu od kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu lat. To dzięki ich wiedzy i zaangażowaniu ten urząd działa sprawnie i profesjonalnie, niezależnie od tego, kto w danym momencie kieruje województwem" – przekonuje.

Stwierdza, że program powstał dla nich wszystkich, bez wyjątków: „Zasada 'lider zaczyna od siebie' oznacza po prostu, że jako samorząd bierzemy odpowiedzialność za warunki pracy we własnym domu. Chcemy przetrzeć szlaki i pokazać innym instytucjom publicznym, że takie rozwiązania z powodzeniem sprawdzają się w codziennej praktyce administracji. Jeśli chcemy w przyszłości rozmawiać o systemowych zmianach w prawie pracy w Polsce, musimy najpierw sami dowieść, że to po prostu działa".

ŻAŁUJĄ DECYZJI O DZIECKU

– Dostrzegam dwa plusy. Po pierwsze, program faktycznie może stanowić bodziec do posiadania potomstwa. Po drugie, może przyciągać do pracy w administracji samorządu województwa – mówi profesor Piotr Szukalski, demograf z Uniwersytetu Łódzkiego.

Zwraca uwagę, że dziś wiele instytucji publicznych zmaga się z problemem braków kadrowych. – Skrócony o dwie godziny czas pracy to może być silny czynnik zwiększający atrakcyjność pracy w urzędzie. I to najbardziej namacalna korzyść – mówi.

A minusy? – Urząd deklaruje, że przez wiele lat będzie ponosił część kosztów utrzymania pracowników, ale u innych wywoła poczucie niesprawiedliwości. Dla-

eprasa.pl 1f884914e1

czego kobieta, która urodziła dziecko ostatniego dnia grudnia 2025 roku, ma nie dostać wsparcia? Część osób może czuć się zawiedziona. To, kiedy urodziło się dziecko, diametralnie zmienia sytuację rodzica – twierdzi profesor Szukalski.

Dr Magdalena Piłat-Borcuch, socjolożka z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach: – Zawsze będziemy mieć poczucie niesprawiedliwości. Kiedyś nie było 500 plus, 800 plus, innych programów. A mimo to, takich problemów demograficznych jak teraz nie mieliśmy. Zawsze można się do czegoś przyczepić, ale sam program to mimo wszystko niezła inicjatywa.

Jej zdaniem to „krok w dobrym kierunku, dający jakieś poczucie bezpieczeństwa i opieki dla przyszłych mam". – Urząd daje impuls, choć szczerze mówiąc, nie sądzę, aby nawet te dwie wolne godziny wpływały na czyjąś decyzję o rodzicielstwie. Mam wrażenie, że w Polsce i innych krajach rozwiniętych jesteśmy już w takim momencie, że niesprzyjających trendów demograficznych nie sposób odwrócić – dodaje.

Decyzję o macierzyństwie nazywa „projektem wysokiego ryzyka". – Tendencja jest taka, że coraz więcej młodych ludzi mówi, że nie chce być rodzicami. A ponad 10 procent rodziców żałuje decyzji o posiadaniu dziecka. Zastrzegają, że kochają swojego syna, czy córkę, ale gdyby mieli raz jeszcze podjąć decyzję o rodzicielstwie, nie zdecydowaliby się na to – mówi.

I zaznacza, że dziś „rodzicielstwo to projekt w pełni zaplanowany", a poza stabilnością ekonomiczną, dostępnością do tanich mieszkań, na decyzję wpływ mają też czynniki społeczne. – Pojawia się coś, co nazywa się syndromem żalu. Młodzi rodzice odczuwają społeczne koszty posiadania dziecka. Widzą, że coś ich omija: kariera, podróże, dobre życie.

Zgodnie z programem, gdy oboje rodzice są pracownikami urzędu marszałkowskiego, sami zdecydują, które z nich będzie korzystać ze skróconego o dwie godziny czasu pracy.

Według profesora Szukalskiego dobrze byłoby, gdyby urząd zapewniał elastyczność korzystania z programu. – Przykładowo: „Nie możesz pracować dłużej niż 7 godzin, ale w przypadku pozostałej jednej godziny dopuszczamy możliwość kumulowania i wzięcia dnia wolnego" – zwraca uwagę demograf.

W jakim stopniu program może stanowić skuteczną walkę z pogarszającą się demografią?

– Nie wierzę w skuteczność pojedynczych działań – nie pozostawia złudzeń profesor Piotr Szukalski. – Trzeba natomiast budować atmosferę sprzyjającą rodzinom i wdrażać instrumenty, z których młodzi ludzie wybierać będą miks swoich potrzeb. Bo wbrew temu, co się sugeruje, młodzi nie są jednorodną grupą. W zależności od poziomu wykształcenia, systemu wartości i wielu innych czynników, dla każdego coś innego będzie decydujące przy decyzji o posiadaniu dziecka.

Kobieta, która po urodzeniu dziecka wróci do pracy w Urzędzie Marszałkowskim, może pracować każdego dnia krócej o dwie godziny, z jednoczesnym zachowaniem 100 procent wynagrodzenia

„CO 50. NARODZINY" W SĄDZIE

Urząd marszałkowski wprowadził też drugą inicjatywę. To „8 Godzin dla Naszych Rodzin". To dodatkowa, w pełni płatna pula czasu wolnego do wykorzystania w roku kalendarzowym przez każdego pracownika.

„Czasami trzeba pomóc starszym rodzicom, zrobić im zakupy, posprzątać lub pojechać z nimi do lekarza, a innym razem pójść na przedstawienie do przedszkola czy załatwić ważną sprawę urzędową dla kogoś bliskiego. Dajemy pracownikom pełną swobodę"- wskazuje ideę tego wsparcia Przemysław Chruściel.

Większe emocje wywołuje inny program „prorodzinny" ustanowiony przez władze województwa świętokrzyskiego. Pod chwytliwą nazwą „Co 50. narodziny – realne wsparcie dla Rodziny" marszałek Renata Janik rozdaje tekturowe czeki na 10 tys. zł i pluszowe misie dla rodziców co 50. dziecka urodzonego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach.

Wojewoda świętokrzyski skierował skargę do sądu, domaga się stwierdzenia nieważności uchwały, a radni opozycji twierdzą wprost: – Program służy autopromocji marszałek województwa świętokrzyskiego z PiS.

Na tamtym programie nie tylko politycy nie zostawiali suchej nitki. – To marnowanie pieniędzy i nic więcej – mówił prof. Piotr Szukalski. – To poroniony pomysł. Nie rozumiem, czemu ma służyć taka loteria.

Wojewódzki Sąd Administracyjny ma rozpatrzyć skargę na program 18 czerwca.

REKLAMA

Białystok/34439366

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

Samorząd

Burmistrz Kamionki skazany za korupcję

Karol Ługowski, burmistrz Kamionki na Lubelszczyźnie, został prawomocnie skazany za korupcję. Następnego dnia po wyroku z automatu stracił mandat.

Jacek Brzuszkiewicz

46-letni Karol Ługowski został skazany przez Sąd Okręgowy w Lublinie na rok więzienia w zawieszeniu na trzy lata. Ma zapłacić 1,5 tys. zł grzywny. Sąd uznał też przepadek 700 zł, czyli części nagrody, którą Ługowski przyznał podwładnemu urzędnikowi, a potem pod stołem wziął pieniądze do kieszeni. Sprawa prawdopodobnie nigdy nie ujrzałaby światła dziennego, gdyby nie skarbniczka gminy Kamionka, która odmówiła zwrotu części nagrody, a potem Ługowskiego nagrała. I została z ratusza zwolniona.

JAK BURMISTRZ CZARNKA GOŚCIŁ

Prawomocny wyrok na Ługowskiego zapadł w 11 czerwca. Jako że burmistrz popełnił przestępstwo umyślne, następnego dnia stracił z automatu mandat. W piątek (12 czerwca) obowiązki burmistrza Kamionki objął dotychczasowy zastępca Ługowskiego – Grzegorz Szymanek. – Teraz komisarz wyborczy ma 90 dni na wyznaczenie nowego terminu wyborów uzupełniających – informuje Marcin Bubicz, rzecznik prasowy wojewody lubelskiego.

Kamionka to sześciotysięczna gmina w powiecie lubartowskim na Lubelszczyźnie. Słynie ze znajdującego się na jej terenie Pałacu Zamojskich w Kozłówce i największego w Polsce Muzeum Socrealizmu.

Karol Ługowski pochodzi z samej Kamionki. W 2009 r., jako osoba spoza branży, wygrał konkurs na stanowisko rzecznika prasowego lubelskiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia. Jako że wtedy w takich konkursach nic nie działo się z przypadku, przylgnęła do niego łatka osoby z mocnymi plecami w lubelskiej Platformie Obywatelskiej. Z NFZ Ługowski odszedł do Urzędu Gminy w Kamionce, gdzie został szeregowym urzędnikiem. W 2014 r. niespodziewanie wystartował w wyborach samorządowych i już w pierwszej turze został wójtem. Kolejno wygrywał w 2018 r. i 2024 r.

Po dojściu do władzy PiS Ługowski zaczął pokazywać się w towarzystwie lokalnych działaczy tej partii. Częstym gościem w gminie Kamionka zaczął być Przemysław Czarnek, ówczesny minister edukacji i nauki, szef lubelskiego regionu PiS. Czarnek był w gminie m.in. dwa dni przed wyborami 15 października 2023 r. Otrzymał wtedy od Ługowskiego m.in. koszulkę lokalnej drużyny piłkarskiej LKS Kamionka ze swoim nazwiskiem na plecach.

Ługowski poparł Czarnka, jedynkę na lubelskiej liście PiS, a wcześniej do Kamionki popłynęły miliony wsparcia w ramach rządowego programu Polski Ład. Gmina otrzymała m.in. 9,2 mln zł na budowę stadionu miejskiego oraz kanalizacji, oraz 9 mln zł na budowę i remont gminnych dróg.

Co ciekawe, Ługowski otrzymał kolejne dofinansowanie z rąk marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego (PiS) dwa dni przed wyborami samorządowymi, które wygrał.

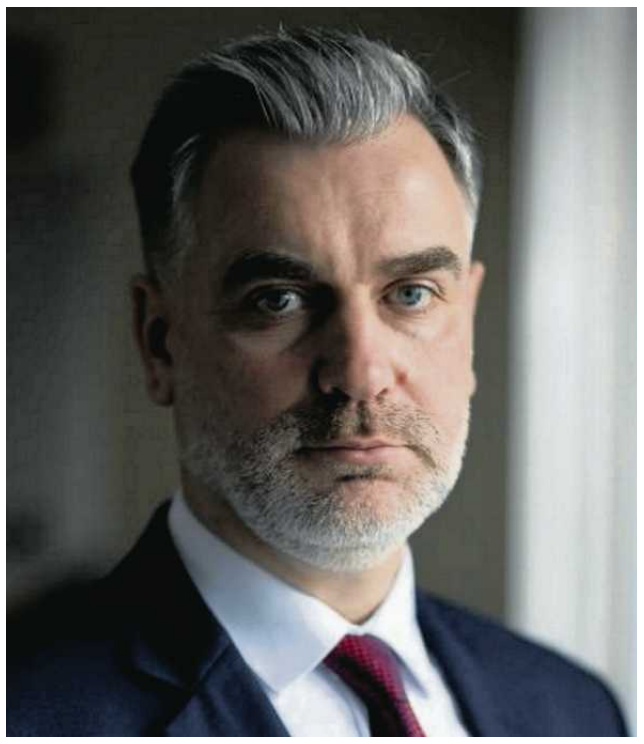

• **Karol Ługowski, odwołany burmistrz Kamionki na Lubelszczyźnie**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Wybory uzupełniające mają się odbyć w pierwszej połowie września

NAGRAŁA BURMISTRZA

W kolejnych wyborach Ługowskiemu nie przeszkodziła ani sprawa korupcyjna w prokuraturze, ani toczący się latami proces sądowy,

Ale po kolei. W drugiej połowie 2015 r., zaledwie rok po objęciu przez Ługowskiego urzędu, gminą wstrząsnęła największa w historii afera. Wójt przyznał dwojgu wysokim urzędnikom po 3 tys. zł nagrody rocznej za satysfakcjonujące wyniki w pracy. Dostała je skarbniczka i sekretarz gminy. Wniosek Ługowskiego przegłosowali radni, bo wójt miał tam większość.

Jednak według śledczych po wręczeniu premii pieniężnych Ługowski miał udać się do nagrodzonych i domagać się zwrotu części gotówki, konkretnie kwot po 700 zł. O ile sekretarz gminy pieniądze Ługowskiemu przekazał, o tyle skarbniczka jednoznacznie odmówiła, wskazując mu drzwi wejściowe.

– Z tego, co pamiętam, skarbniczka zarejestrowała rozmowę z wójtem Ługowskim i o wszystkim poinformowała organy ścigania. Po tym rada gminy odwołała urzędniczkę, mimo że ta spodziewała się wtedy dziecka – opowiada „Wyborczej" ówczesny przewodniczący rady gminy Sławomir Struski, działacz Polskiego Stronnictwa Ludowego, który głosował przeciwko odwołaniu skarbniczki.

W OBRONIE BURMISTRZA

Kamionka to teren powiatu lubartowskiego. Jednak śledczy z tego miasta zostali ze sprawy wyłączeni. Została ona skierowana na drugi koniec województwa do Prokuratury Rejonowej w Rykach. Śledczy z tego miasta oskarżyli zarówno wójta Ługowskiego, jak i sekretarza gminy o korupcję. Obaj nie przyznali się do zarzutów.

W 2019 r. przed Sądem Rejonowym w Lubartowie zapadł nieprawomocny wyrok. Obaj samorządowcy zostali skazani za korupcję na kary więzienia w zawieszeniu, ale ich obrońcy od wyroków się odwołali. Zarzucili sędziemu, że nie przeprowadził bezstronnego i rzetelnego postępowania. Sprawa trafiła do Sądu Okręgowego w Lublinie, który zwrócił ją do Lubartowa, do ponownego rozpatrzenia.

Tam proces rozpoczął się dopiero w 2024 r. i ponownie wójt został skazany na więzienie w zawieszeniu. Jednocześnie lubartowski sąd warunkowo umorzył sprawę sekretarza gminy, traktując ją jako czyn mniejszej wagi. Argumentował, że ten jedynie wręczał wójtowi korzyść majątkową. Były sekretarz gminy w 2024 r. musiał zapłacić 11,2 tys. zł zwrotu kosztów sądowych.

To nie był koniec. Burmistrz Kamionki odwołał się od skazującego wyroku do Sądu Okręgowego w Lublinie. Wynajął dwóch najdroższych lubelskich adwokatów. Ci starali się przekonać sąd, że nie doszło do przestępstwa, podważali wiarygodność dowodów i argumentowali, że oskarżenie opiera się na intrydze byłej pani skarbnik.

11 czerwca na sali rozpraw zjawiło się kilkudziesięciu mieszkańców Kamionki, stronników Karola Ługowskiego. Byli tam m.in. przedstawiciele ochotniczych straży pożarnych, którzy ręczyli za wójtem. Do tego obrońcy Ługowskiego przedstawili listy z poparciem, w sumie ponad półtora tysiąca podpisów.

Wszystko na nic. Karol Ługowski został prawomocnie skazany.

– O uniewinnieniu nie może być mowy – zastrzegł w ustnym uzasadnieniu sędzia Sławomir Kaczor, a wyraźnie zasępiony Ługowski chyłkiem opuścił sąd, nie chcąc komentować sprawy lokalnym mediom. Nazajutrz po wyroku Karol Ługowski nie pojawił się w pracy. – Nie dzwonił, nawet nie przyszedł się pożegnać. Kurtuazyjnie dzwoniliśmy, ale burmistrz nie odebrał. Przepadł, jak kamień w wodę – opowiadają urzędnicy z Kamionki.

Tego dnia z samego rana obowiązki burmistrza objął jego zastępca Grzegorz Szymanek.

Wybory uzupełniające burmistrza Kamionki mają się odbyć w pierwszej połowie września.

OGŁOSZENIE Kraj/34415988

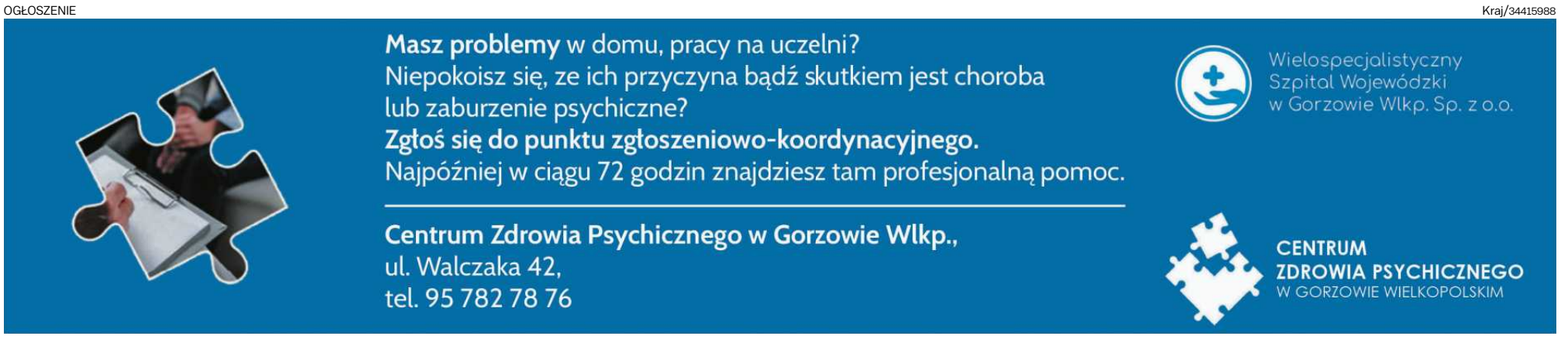

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

Przyroda

Niedźwiedzie złapane i wywiezione

Czy niedźwiedzie z obrożami GPS wracają w miejsca, gdzie najczęściej dochodziło do ich spotkań z ludźmi? Mieszkańcy reagują na każdy sygnał o pojawieniu się drapieżnika – jak ostatnio w Polanie.

Anna Gorczyca

FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Każdy sygnał o pojawieniu się niedźwiedzia wywołuje poruszenie. W ostatnich dniach jedno ze zwierząt widziano w okolicy wsi Polana w gminie Czarna. – Miał chyba obrożę. Może to jeden z tych, którym założono obroże telemetryczne? – zastanawiali się mieszkańcy Polany i sąsiednich wsi.

Niedźwiedzie z obrożami

Przypomnijmy: pod koniec maja odłowiono osiem niedźwiedzi na terenie gmin Solina i Cisna. Siedmiu z nich: trzem samicom i czterem samcom, założono obroże telemetryczne z GPS-ami. Ósmy niedźwiedź dostał chip, bo był zbyt mały, żeby można było założyć mu obrożę. Dzięki tym urządzeniom będzie można śledzić przemieszczanie się zwierząt i reagować, gdy zbliżą się do wsi. Sławomir Serafin, dyrektor RDOŚ w Rzeszowie poinformował, że wśród odłowionych zwierząt były dwie młode samice, które najbardziej dawały się we znaki mieszkańcom Wołkowyi. Niedźwiedzice dostały nadajniki GPS i wywieziono do lasu w odległości kilkudziesięciu kilometrów od miejscowości.

Dzięki obrożom będzie można śledzić przemieszczanie się zwierząt i reagować, gdy zbliżą się do wsi

– Żadna z nich nie zbliżyła się do Wołkowyi. Jedna przeszła na słowacką stronę i żeruje na pograniczu Polski i Słowacji – mówi Łukasz Lis, rzecznik RDLP.

Dodaje, że także pozostałe niedźwiedzie nie pojawiły się w miejscach, w których poprzednio były widoczne:

– Można powiedzieć, że raczej stronią od ludzi.

Wolno będzie strzelać do niedźwiedzi

Łukasz Lis mówi, przemieszczanie się niedźwiedzi. Przypomina, że tworzy się grupa interwencyjna. 2 czerwca prezydent Karol Nawrocki podpisał nowelizację ustawy o ochronie zwierząt, która zezwala wyspecjalizowanym służbom na płoszenie niedźwiedzi i żubrów za pomocą broni gładkolufowej z użyciem amunicji niepenetracyjnej (np. pocisków gumowych) – Jak ta ustawa wejdzie w życie, zaopatrzymy tę grupę w broń gładkolufową i amunicję – zapowiada Łukasz Lis.

Użycie broni to ostateczność, ale to nie znaczy, że nie ma innych metod płoszenia niedźwiedzi. W 17 gminach można używać nie tylko kołatek i syren, ale także petard. Na liście gmin, którym RDOŚ wydał zgodę na płoszenie, są:

1. Gmina Solina;
2. Gmina Komańcza;
3. Gmina Lutowiska;
4. Gmina Baligród;
5. Gmina Fredropol;
6. Gmina Cisna;
7. Gmina Czarna;
8. Gmina Sanok;
9. Gmina Bukowsko;
10. Gmina Lesko;
11. Gmina Zagórz;
12. Miasto Sanok;
13. Gmina Dydnia;
14. Gmina Niebylec;
15. Gmina Domaradz;
16. Gmina Czudec.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Płock/34439255

ZAMEK W LIWIE

Poznaj sekrety mazowieckiej warowni

Zamek w Liwie zachwyca nie tylko swoją historią, ale również niezwykłą atmosferą. Spacerując po pełnych wspomnień wnętrzach, można na chwilę przenieść się w czasie i poczuć klimat dawnych wieków.

Szum rzeki, otaczająca zieleń oraz majestatyczna sylwetka warowni tworzą wyjątkowe miejsce, w którym historia ożywa na każdym kroku. To idealna przestrzeń, by odkryć fascynujące dzieje Mazowsza, poczuć ducha rycerskich czasów i choć na moment oderwać się od codzienności.

Zamek w Liwie powstał na początku XV wieku na sztucznie usypanym wzniesieniu na lewym brzegu Liwca. Był jedną z sześciu murowanych twierdz, której budowę zlecił książę mazowiecki Janusz I Starszy. Założony na planie zbliżonym do kwadratu, posiadał dwa równoległe budynki rozdzielone dziedzińcem i bramą. Był dwukrotnie przebudowywany, w tym raz przez królową Bonę, która w nim zamieszkała.

Niestety, podczas potopu szwedzkiego uległ spaleniu. Potem dobudowano murowany, barokowy dwór, który służył miejscowym starostom jako ich siedziba. Od 1963 roku mieści się w nim Muzeum Zbrojownia, jedno z największych muzeów broni w Polsce. Eksponaty ulokowano w holu, Sali Rycerskiej i salach

Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie fot. archiwum UMWM

na poddaszu. Trzon kolekcji muzealnej stanowią militaria polskie i obce: broń, uzbrojenie ochronne, mundury, odznaczenia wojskowe, mapy a także, meble, tkaniny i obrazy.

Kolekcja bagnetów

Kolekcja obejmuje zbiory od czasów rzymskich aż do ostatniej wojny. Prawdziwą dumą zamkowego muzeum są bagnety z dwudziestu różnych krajów. Najwięcej jest niemieckich, rosyjskich i austriackich: od napoleońskich bagnetów tulejowych, poprzez tzw. jatagany, bagnety zbliżone wyglądem do noży szturmowych – a skończywszy na współczesnych bagnetach nakładanych, np. kultowym karabinie AK 47.

W Sali Rycerskiej można zobaczyć osiemnastowieczne obrazy przedstawiające Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, Henryka Walezego i innych polskich królów. Uwagę zwraca także unikalna turecka tkanina haftowana złotą i srebrną nicią, na której umieszczono kaligraficzny znak sułtana Abdülmecida I, czyli tzw. tugrę. W zbiorach znalazły się także eksponaty z odległych miejsc, np. parang z Borneo, klewangi z Lombok, japoński miecz wakizashi, indyjski talwar, topór derwiszów tabar czy nóż nepalski kukri.

Podobno o północy po zamkowych komnatach błąka się Żółta Dama. To duch pięknej Ludwiki, żony kasztelana, którą mąż niesprawiedliwie posądził o niewierność i ukrycie podarowanych brylantów. Kasztelanka została ścięta, a po jej śmierci okazało się, że kosztowności ukradła sroka.

Po zwiedzeniu wnętrza zamku warto na chwilę usiąść, by nacieszyć oczy krajobrazem wokół – zieleń, szum rzeki pozwalają na chwilę zapomnienia od codzienności. A mając więcej czasu można jeszcze odwiedzić Liw. To miejscowość ze średniowiecznym rodowodem. Skarbem jest tu kościół pw. św. Leonarda Opata, zbudowany w latach 1905-1909 według projektu słynnego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego, twórcy 71 kościołów. Całą wizytę można zaplanować we własnym tempie, znajdując czas na odpoczynek i spokojny spacer po okolicy.

1 RP

eprasa.pl 1f884914e1

OGŁOSZENIE

Szczecińska Spółdzielnia Mieszkaniowa z siedzibą przy ul. Jodłowej 7A w Szczecinie

ogłasza przetarg nieograniczony w oparciu o „Regulamin zamówień na roboty, usługi i dostawy na rzecz Szczecińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej" na wykonanie remontu pokrycia dachów budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Szczecinie przy ul.:

1) Zadanie 1 – Mikołajczyka 14, 16, 18
2) Zadanie 2 – Witkiewicza 65
3) Zadanie 3 – Szafera 84, 86, 88, 90, 92, 94– wymagany termin zakończenia robót **30.07.2027** r.
4) Zadanie 4 – Romera 17, 19 – wymagany termin zakończenia robót **22.12.2026** r.

Termin wykonania liczonych od dnia wejścia na roboty:
– **60 dni** dla każdego z zadań nr 1, 2, 4
– **120 dni** dla każdego z zadań nr 3.

Każde z zadań traktowane będzie jako odrębne zamówienie.

Szczegółowe warunki przetargu zawiera Specyfikacja Warunków Zamówienia, którą w cenie 50 zł można otrzymać w siedzibie SSM przy ul. Jodłowej 7a w Szczecinie, pok. 209, tel. 914322541.
Wadium należy wnieść do dnia **06.07.2026 r.** do godziny 10^{50} w następujących formach: pieniądzu, poręczeniach bankowych, gwarancjach bankowych, gwarancjach ubezpieczeniowych. Wysokość wadium dla poszczególnych zadań:
1) Zadanie 1 – Mikołajczyka 14, 16, 18 – 3 000,0 zł
2) Zadanie 2 – Witkiewicza 65 – 2 000,0 zł
3) Zadanie 3 – Szafera 84, 86, 88, 90, 92, 94, – 5 000,0 zł
4) Zadanie 4 – Romera 17, 19 – 3 000,0 zł

Oferty należy składać w kancelarii SSM, przy ul. Jodłowej 7A w Szczecinie, do godziny 10^{50} w dniu **06.07.2026 r.**
Otwarcie ofert odbędzie się w siedzibie SSM, przy ul. Jodłowej 7A w Szczecinie, o godzinie 11^{00} w dniu **06.07.2026 r.**
Termin związania z ofertą 60 dni. SSM zastrzega sobie prawo unieważnienia przetargu z ważnych przyczyn bez podania uzasadnienia.

Szczecin/34439583

INFORMACJA

Na podstawie art. 35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2026 r. poz. 399) Urząd Miejski w Brodnicy Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji uprzejmie informuje, że na tablicy informacyjnej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Brodnicy wywieszono na okres od 19 czerwca 2026 r. do 10 lipca 2026 r. wykazy nieruchomości przeznaczonych do: sprzedaży, użyczenia oraz dzierżawy. Wykazy zostały również opublikowane na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Brodnicy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Wykaz nieruchomości przeznaczonej do sprzedaży dotyczy nieruchomości położonej przy ul. Wiejskiej w Brodnicy, przeznaczonej do zbycia w drodze bezprzetargowej, w celu poprawy warunków zagospodarowania nieruchomości sąsiedniej.Wykaz nieruchomości przeznaczonej do użyczenia dotyczy nieruchomości położonej przy ul. Paderewskiego w Brodnicy.

Wykaz nieruchomości przeznaczonej do dzierżawy dotyczy nieruchomości położonej przy ul. Gajdy w Brodnicy.

Bydgoszcz-Toruń/34439699

Prezydent Miasta Bydgoszczy

Stosownie do przepisu art. 35 ust.1; ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2023 r. Nr 261 poz. 344)

podaje do publicznej wiadomości,

że w siedzibie Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 3, w Urzędzie Miasta Bydgoszczy przy ul. Jezuickiej (budynek Ratusza) oraz w Wydziale Mienia i Geodezji przy ul. Grudziądzkiej 9-15 na tablicach ogłoszeń, jak i na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Bydgoszczy i na stronie internetowej „ADM" Spółka z o.o. **www.adm.com.pl** wywieszono informację o nieruchomościach do wynajęcia w drodze przetargu.

Wykaz zostaje wywieszony na okres 21 dni, tj: od dnia 19.06.2026 r. do dnia 03.07.2026 r.

Bydgoszcz-Toruń/34439694

OBWIESZCZENIE STAROSTY PŁOCKIEGO

o wydaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 11f ust. 3-5 i art. 11c ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. *o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych* (jednolity tekst Dz. U. z 2024r. poz. 311) w związku z art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postepowania administracyjnego* (jednolity tekst: Dz. U. z 2025r. poz. 1691, ze zm.)

Starosta Płocki zawiadamia strony postępowania,

że w **dniu 15.06.2026r.** została wydana **decyzja nr 8/2026**, znak: AB-II.6740.3.1.2026, na rzecz inwestora - Wójta Gminy Bielsk, o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej o nazwie ***„Rozbudowa ulicy Plac Wolności/ul. Sportowa (DG nr 290118W) od DK60 do ul. Glinki (dz. nr 647 obręb ewid. 0001 Bielsk) w miejscowości Bielsk, gm. Bielsk, pow. płocki"***.

Inwestorem przedsięwzięcia jest Wójt Gminy Bielsk.
1. Działki pasa drogowego:
jednostka ewidencyjna 141901_2 Bielsk:
- obręb ewidencyjny 0001 Bielsk: dz. nr ewid. 620, 643, 647, 639/2.
2. Nieruchomości lub ich części, które planowane są do przejęcia, wymagające podziału (*w nawiasach numery działek po podziale, tłustym drukiem numery działek przeznaczone do przejęcia pod inwestycję*): jednostka ewidencyjna 141901_2 Bielsk:
- obręb 0001 Bielsk: dz. nr ewid. 620 (**620/1,** 620/2), 646 (**646/1**, 646/2),
3. Nieruchomości, które są planowane do przejęcia w całości:
jednostka ewidencyjna 141901_2 Bielsk:
- obręb ewidencyjny 0001 Bielsk: dz. nr ewid. 639/2 (działka we władaniu samoistnym na rzecz Gminy Bielsk).
4. Określenie nieruchomości lub ich części, z których korzystanie będzie ograniczone: jednostka ewidencyjna 141901_2 Bielsk:
- obręb ewidencyjny 0001 Bielsk: dz. nr ewid. 620/2, 623, 643, 647.

Zgodniezart.49§2*Kodeksupostępowaniaadministracyjnego*wskazujesiędzień17.06.2026r.jakten, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie o wydaniu decyzji o zezwoleniu na realizacje inwestycji drogowej: na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Płocku, w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu, na tablicy ogłoszeń gminy Bielsk oraz przesłane do ogłoszenia w prasie lokalnej.

Zawiadomienie niniejsze uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia podania niniejszego obwieszczenia do publicznej wiadomości. Z treścią decyzji można zapoznać się w Starostwie Powiatowym w Płocku, przy ulicy Bielskiej 59, w poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek w godz. 8^{00} ÷ 14^{00} **i w środę** w godz. 8^{00} ÷ 16^{30} w terminie 14 dni od daty podania niniejszej informacji do publicznej wiadomości.

Ze względów organizacyjnych wskazane jest uprzednie zawiadomienie tut. Wydziału (tel. 24 267 67 81), z co najmniej jednodniowym wyprzedzeniem, o skorzystaniu z powyższego uprawnienia.

Płock/34439628

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO

Dyrektor Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego w Olsztynie
ul. Kasprowicza 1, 10-219 Olsztyn
tel.: (+48) 89 536 31 00, e-mail: olsztyn@amw.com.pl

Podaje do publicznej wiadomości, że w dniach od 19.06.2026r. do 10.07.2026r. na tablicy ogłoszeń Oddziału oraz stronach internetowych www.amw.com.pl opublikowano wykaz niżej wymienionej nieruchomości przeznaczonej do oddania w najem w trybie bezprzetargowym z przeznaczeniem na garaż, na czas nieoznaczony na rzecz osoby, która nabyła roszczenie o zwrot nakładów na nieruchomość.

- Braniewo, ul. Bema, nieruchomość o łącznej powierzchni 71,93 m² (21,00 m² – działka nr 8/138 oraz udział 1/60 części w działce nr 8/142 wynoszący 50,93 m²) zabudowana budynkiem garażu o powierzchni użytkowej 19,00 m².

Nieruchomość stanowi własność Skarbu Państwa – Agencji Mienia Wojskowego.
Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: www.amw.com.pl oraz pod numerem telefonu: 89 536 31 37.

WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ WYKAZ

Olsztyn/34438931

PREZYDENTA MIASTA RADOMIA

ArIII.6740.2.216.2026.EK2 Radom, 16.06.2026r.

OBWIESZCZENIE NR 105 / 2026

Prezydenta Miasta Radomia

Na podstawie art. 11d ust. 5 i 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (j.t. Dz.U. z 2024r., poz.311) i art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz.U. z 2025r. poz.1691)

zawiadamiam, że w dniu 29.05.2026r. zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

na wniosek Prezydenta Miasta Radomia w ramach działalności Miejskiego Zarządu Dróg i Komunikacji 26-600 Radom, ul. Traugutta 30/30A, dla inwestycji drogowej pn.: „Budowa drogi gminnej przy ul. Nowa Wola Gołębiowska"

1. Linie rozgraniczające teren, wyznaczające pas drogowy drogi powiatowej, obejmują następujące działki:
(Przed nawiasem wskazano numer działki ewidencyjnej przed podziałem, natomiast w nawiasie numery działek ewidencyjnych po podziale. **Pogrubioną czcionką** zostały oznaczone numery działek ewidencyjnych objęte liniami rozgraniczającymi projektowanego pasa drogowego drogi gminnej)
Jedn. ewid. miasto Radom, Obręb 0290 Nowa Wola Gołębiowska, Arkusz 215:
5/4, **5/5**, 8 (8/1, **8/2**), 6 (6/1, **6/2**)
2. Działki objęte poszczególnymi obowiązkami:
Działki przeznaczone na budowę innych dróg publicznych zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt. 8 lit. g i 8 lit. j – drogi gminnej:
Pogrubioną czcionką został oznaczony numer działki ewidencyjnej objętej obowiązkiem budowy drogi gminnej.
- **Budowa (rozbudowa) drogi gminnej nr 530107W – ulicy Nowa Wola Gołębiowska**

Jedn. ewid. miasto Radom, Obręb 0290 Nowa Wola Gołębiowska, Arkusz 220:
13/1
Działki przeznaczone na budowę i przebudowę sieci uzbrojenia terenu zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt. 8 lit. e i 8 lit. j:
Pogrubioną czcionką zostały oznaczone numery działek ewidencyjnych poza liniami rozgraniczającymi projektowane pasy drogowe dróg publicznych objęte obowiązkiem budowy i przebudowy sieci uzbrojenia terenu.
Jedn. ewid. miasto Radom, Obręb 0290 Nowa Wola Gołębiowska, Arkusz 215: **47**
Działki przeznaczone na budowę i przebudowę terenu linii kolejowych zgodnie z art. 20a ustawy z dnia 10 kwietnia 2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. 2024r., poz. 311):
Pogrubioną czcionką zostały oznaczone numery działek ewidencyjnych poza liniami rozgraniczającymi projektowane pasy drogowe dróg publicznych objęte obowiązkiem budowy i przebudowy terenu linii kolejowych.
Jedn. ewid. miasto Radom, Obręb 0290 Nowa Wola Gołębiowska, Arkusz 220: **11**
Jedn. ewid. miasto Radom, Obręb 0290 Nowa Wola Gołębiowska, Arkusz 215: **4**

Z aktami sprawy można się zapoznać, po wcześniejszym umówieniu – telefon 48 36 20 392, w Urzędzie Miejskim w Radomiu, ul. Kilińskiego 30, w godzinach pracy urzędu poza środą, w terminie 14 dni od dnia ukazania się niniejszego obwieszczenia.

Radom/34439626

NOWOŚĆ
Słówko Literówka Quizy Sudoku Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację
POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

eprasa.pl 1f884914e1

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

W sprzedaży!

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

eprasa.pl 1f884914e1

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Łamigłowki, gry, sudoku, quizy

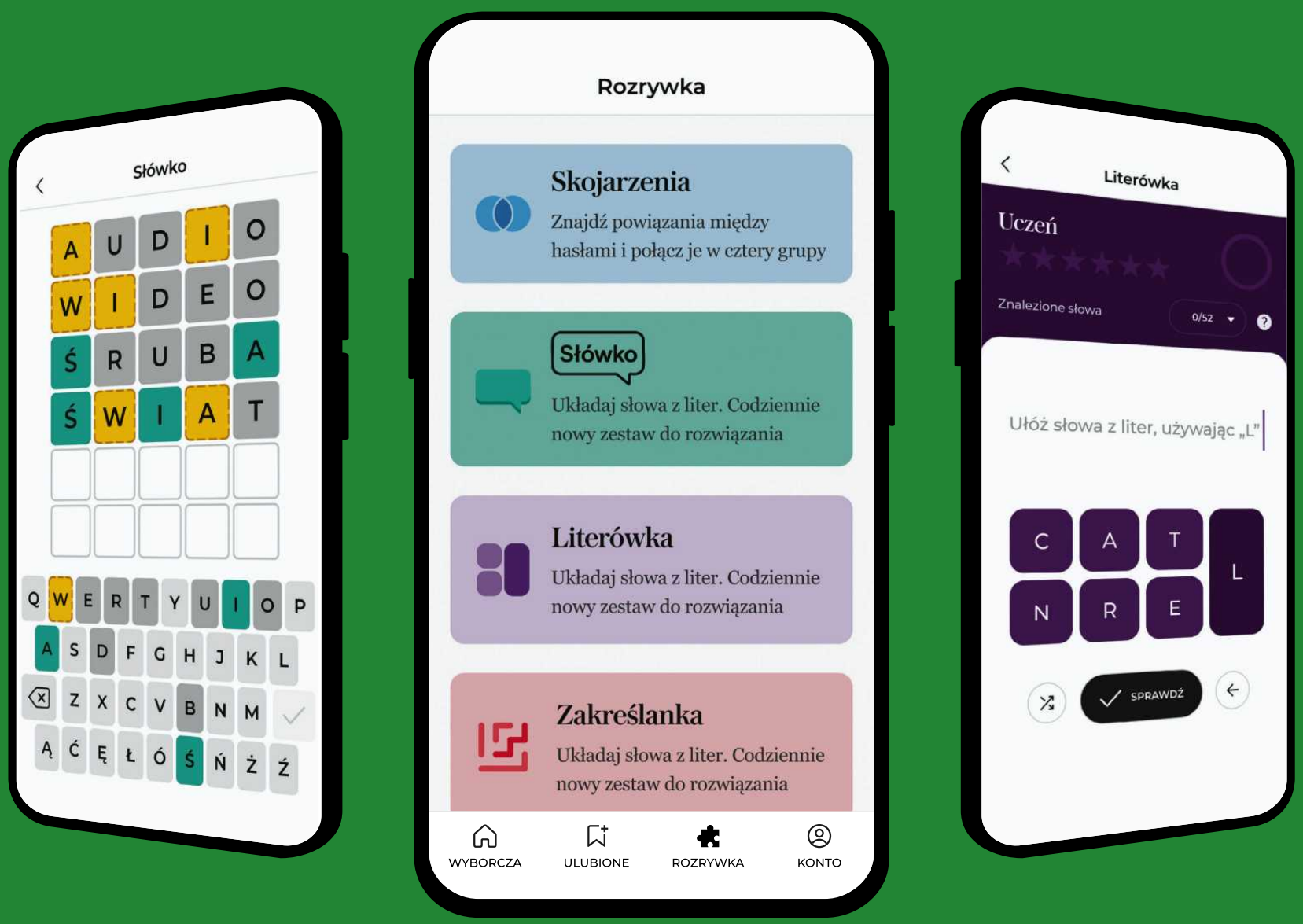

Szukaj w **APLIKACJI WYBORCZEJ**

eprasa.pl 1f884914e1

W dniu 24 czerwca 2026 roku mija 1. rocznica śmierci
mojej najukochańszej Żony

ŚP

Anny Elżbiety Wstawskiej

W tym dniu o godzinie 18.00 ,w Jej intencji, zostanie odprawiona msza święta w kościele pw. św. Michała Archanioła w Lublinie przy ul. Fabrycznej 19.

W chwili, ułamku przytomności, kiwnęłaś ręką na pożegnanie i cicho odeszłaś, taka, jaką byłaś.

Spoczywaj w pokoju ukochana Żono, Matko

mąż i syn

www.nekrologi.wyborcza.pl/34437785

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

BA.6740.482.15.2025.IX Łęczna,dn.16.06.2026 r.

OBWIESZCZENIE STAROSTY ŁĘCZYŃSKIEGO

Na podstawie art. 11f ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 311) zawiadamiam, że po rozpatrzeniu wniosku Zarządu Powiatu Łęczyńskiego reprezentowanego przez Zarząd Dróg Powiatowych w Łęcznej z dn. 31.12.2025 r. (uzupełnionego w dniu 25.02.2026 r. na podstawie wezwania BA.6740.482.2.2025.IX z dnia 12.01.2026 r.) Starosta Łęczyński w dniu 08.06.2026 r. wydał decyzję ZRID Nr 177/26 o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w zakresie rozbudowy drogi powiatowej nr 2016L w miejscowościach Wólka Łańcuchowska oraz Łańcuchów, gm. Milejów. Przedmiotowej decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności.
Zakres inwestycji obejmuje:

- wycinkę drzew i krzewów kolidujących z projektowanym przedsięwzięciem wraz z podcięciem podrostów wszystkich drzew zlokalizowanych w pasie drogowym drogi powiatowej;
- miejscową rozbiórkę istniejącej konstrukcji nawierzchni;
- wykonanie wzmocnienia istniejącej nawierzchni drogi powiatowej;
- przebudowę istniejących i budowę nowych chodników;
- przebudowę istniejących i budowę nowych zjazdów publicznych i indywidualnych;
- przebudowę istniejących skrzyżowań;
- przebudowę istniejących zatok autobusowych i przystanków;
- korektę wysokościową istniejących zjazdów z kostki betonowej;
- wykonanie oznakowania pionowego projektowanych przejść dla pieszych i przystanków autobusowych;
- aktualizację istniejącego oznakowania pionowego i poziomego;
- wykonanie oznakowania poziomego w miejscu projektowanych przejść dla pieszych;
- przełożenie i wykonanie nowych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego (tablice prowadzące akty, znaki D-6 aktywne, bariery ochronne i balustrady);
- wykonanie oświetlenia przejść dla pieszych latarniami hybrydowymi LED zasilanymi solarnie o wysokości 7,5m z oprawą LED 37W dedykowaną do oświetlenia dla pieszych;
- prace wykończeniowe.

Przedmiotowa droga projektowana jest w liniach rozgraniczających teren inwestycji i będzie realizowana na działkach wymienionych poniżej:

– jednostka ewid. 061004_2 – Milejów, obręb ewid. 061004_2.0012 Łańcuchów: 2889, 296 (296/1), 290 (290/1), 289 (289/1), 232/7;
– jednostka ewid. 061004_2 – Milejów, obręb ewid. 061004_2.0022 Wólka Łańcuchowska: 776, 587, 584/1 (584/3), 588/4 (588/5), 837 (837/1), 773 (773/1)

W nawiasie wskazano numer działki po podziale, która zostanie przejęta na rzecz Powiatu Łęczyńskiego i zostanie włączona pod projektowany pas drogowy.
Działka nr 232/7 w m. Łańcuchów stanie się wyłączną własnością Powiatu Łęczyńskiego i zostanie włączona w pas drogowy.

W związku z planowaną inwestycją wystąpi czasowe ograniczenie w korzystaniu z niżej wymienionych nieruchomości:

- 061004_2.0012 dz. nr ew. 772 w związku z przebudową skrzyżowania drogi powiatowej 2016L z drogą powiatową nr 2015L;
- 061004_2.0012 dz. nr ew. 293, 294, 286 w związku z rozbiórką chodnika i wiaty przystankowej;

Decyzja do wglądu znajduje się w Wydziale Budownictwa i Architektury Starostwa Powiatowego w Łęcznej parter, pok. nr 9, tel.: (81) 53 15 264, w godzinach pracy Starostwa.

Od niniejszej decyzji stronom przysługuje prawo odwołania do Wojewody Lubelskiego, za pośrednictwem Starosty Łęczyńskiego w terminie 14 dni od daty jej skutecznego doręczenia. Zgodnie z art. 49 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego doręczenie uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publicznego ogłoszenia.
Jednakże zgodnie z art. 127a K.p.a., przed upływem terminu do wniesienia odwołania, strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania od decyzji. Oświadczenie o zrzeczeniu się prawa do odwołania składa się w formie pisemnej organowi, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Skutkiem zrzeczenia się prawa do odwołania jest brak możliwości zaskarżenia decyzji do WSA.
Zgodnie z art. 10b ust. 1 ustawy Prawo budowlane, odwołanie od decyzji lub zażalenie na postanowienie wydane na podstawie ustawy zawiera zarzuty odnoszące się do decyzji lub postanowienia, zakres żądania będącego przedmiotem odwołania lub zażalenia oraz wskazuje dowody uzasadniające to żądanie.

Lublin/34439519

Pani dr Justynie Kięczkowskiej

wyrazy współczucia

z powodu śmierci

Ojca

składają

współpracownicy z Instytutu Stosunków Międzynarodowych UMCS

www.nekrologi.wyborcza.pl/34439773

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

sporządzony zgodnie z § 6 ust. 5a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (Dz. U. z 2021r., poz. 2213).

Wójt Gminy Stromiec ogłasza III przetarg ustny nieograniczony na zbycie nieruchomości stanowiących własność Gminy Stromiec, który odbędzie się w dniu 30 lipca 2026r. o godz.10^{00} w sali narad Urzędu Gminy w Stromcu

Nieruchomości przeznaczone do sprzedaży stanowią własność Gminy Stromiec, położone w miejscowości **Stromiec gm. Stromiec**. dla których Sąd Rejonowy w Grójcu Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w Białobrzegach prowadzi księgę wieczystą Nr **RA2G/00009670/1**.
Obciążenia nieruchomości - brak .
Zobowiązania , których przedmiotem jest nieruchomość – brak.
Przetargi na sprzedaż nieruchomości odbyły się w dniach: 05 lutego 2026r. i 07 maja 2026r.
Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nieruchomości w całości są działkami przeznaczonymi pod funkcje mieszkalnictwa rolniczego oraz inne nieuciążliwe funkcje związane z produkcją rolną, z funkcją uzupełniającą pod funkcje nieuciążliwych usług komercyjnych oraz nieuciążliwe funkcje produkcji pozarolniczej z przeznaczeniem dopuszczalnym pod funkcje mieszkalnictwa, mieszkalnictwa letniskowego oraz usług publicznych (oznaczenie w Mpzp „MR").
Cenę nabycia nieruchomości stanowi cena netto osiągnięta w przetargu plus podatek VAT w stawce obowiązującej w dniu sprzedaży.
Nieruchomości oznaczone są w ewidencji gruntów jako działki :

Numer oraz powierzchnia (ha) działki	Cena wywoławcza netto	Wysokość wadium
Działka nr 159/36 o pow. 0,2820ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/39 o pow. 0,0600ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**175 200,00zł**	**17 520,00zł**
Działka nr 159/37 o pow. 0,1040ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/39 o pow. 0,0600ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**68 400,00zł**	**6 840,00zł**
Działka nr 159/38 o pow. 0,1869ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/39 o pow. 0,0600ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**118 100,00zł**	**11 810,00zł**
Działka nr 159/40 o pow. 0,2820ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/39 o pow. 0,0600ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**175 200,00zł**	**17 520,00zł**
Działka nr 159/41 o pow. 0,1040ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/39 o pow. 0,0600ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**68 400,00zł**	**6 840,00zł**
Działka nr 159/42 o pow. 0,1716ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/39 o pow. 0,0600ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**109 000,00zł**	**10 900,00zł**
Działka nr 159/43 o pow. 0,2820ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/46 o pow. 0,0543ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**174 600,00zł**	**17 460,00zł**
Działka nr 159/44 o pow. 0,1040ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/46 o pow. 0,0543ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**67 800,00zł**	**6 780,00zł**
Działka nr 159/45 o pow. 0,1585ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/46 o pow. 0,0543ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**100 500,00zł**	**10 050,00zł**
Działka nr 159/47 o pow. 0,2820ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/46 o pow. 0,0543ha s tanowiącej drogę wewnętrzną.	**174 600,00zł**	**17 460,00zł**
Działka nr 159/48 o pow. 0,1040ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/46 o pow. 0,0543ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**67 800,00zł**	**6 780,00zł**
Działka nr 159/50 o pow. 0,2821ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/53 o pow. 0,0485ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**174 100,00zł**	**17 410,00zł**
Działka nr 159/54 o pow. 0,2812ha wraz z udziałem 1/6cz. w działce nr 159/53 o pow. 0,0485ha stanowiącej drogę wewnętrzną.	**173 600,00zł**	**17 360,00zł**

Ogłoszenie o przetargu stanowiące załącznik do Zarządzenia Nr 52.2026 Wójta Gminy Stromiec z dnia 16 czerwca 2026r. w sprawie ogłoszenia III przetargu ustnego nieograniczonego na zbycie nieruchomości stanowiących własność Gminy Stromiec, zostało podane do publicznej wiadomości przez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy Stromiec ul. Piaski 4 oraz w sołectwie gdzie położona jest nieruchomość przeznaczona do sprzedaży, a także na stronie internetowej Urzędu Gminy Stromiec https://ugstromiec.naszbip.pl/ w zakładce: Gospodarowanie nieruchomościami (ogłoszenia, przetargi) oraz w zakładce: Zarządzenia, kategoria - Zarządzenia Wójta Gminy Stromiec 2026.
Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Referacie inwestycji, gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, rolnictwa, oświaty, kultury i sportu, pok. nr 12 Urzędu Gminy w Stromcu ul. Piaski 4 lub pod nr tel. 048 6191020.
Stromiec 16 czerwca 2026r.

Wójt
Krzysztof Stykowski

Radom/34439582

STAROSTA POLICKI

podaje do publicznej wiadomości

informację o wywieszeniu na tablicach ogłoszeń w siedzibie Starostwa Powiatowego w Policach przy ul. Tanowskiej 8 oraz zamieszczeniu na stronie internetowej Powiatu Polickiego (www.policki.pl) i w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Policach (www.powiat.policki.bip.net.pl)

wykazu nieruchomości Skarbu Państwa, położonej w obrębie ewidencji gruntów i budynków Nr 14 Police, gmina Police, oznaczonej działką nr 2016/10 o pow. 0,1248 ha, przeznaczonej do oddania w użyczenie na czas oznaczony 3 lat.

Szczecin/34439659

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Wójt Gminy Świątki Ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż udziału 27/100 w gruncie i budynkach w nieruchomości gruntowej zabudowanej:

1. **Oznaczenie nieruchomości:** Udział Gminy 27/100 w nieruchomości gruntowej zabudowanej wolnostojącym budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym oraz pięcioma budynkami gospodarczymi w zabudowie zagrodowej. Nieruchomość zlokalizowana na dz. nr 239 obręb Kalisty o pow. 0,20 ha Nieruchomość opisana jest w księdze wieczystej nr OL1O/00025324/1 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Olsztynie, VI Wydział Ksiąg Wieczystych.
2. **Cena wywoławcza:** 66.670,00 zł.
3. **Termin i miejsce przetargu:** 23 lipca 2026 r. godz. 9:00 sala nr 1 Urzędu Gminy w Świątkach Świątki 87
4. **Wysokość wadium:** 6.667,00 zł, termin wpłaty wadium do dnia 20 lipca 2026 r., za datę wpłaty uważać się będzie datę wpływu pieniędzy na konto sprzedającego.
5. **Informacja o miejscu wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:** tablica ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Świątkach Świątki 87, internet- strona bip.swiatki.pl, zakładka ogłoszenia-komunikaty.
6. **Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje:** Referat Komunalno-Inwestycyjny Świątki 87 pokój nr 11 tel. 89 616 98 83 wew. 110

Olsztyn/34439778

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis
odeszli.pl

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

eprasa.pl 1f884914e1

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Nowa gra Skojarzenia

Łączysz fakty? Sprawdź się

Graj za darmo w APLIKACJI WYBORCZEJ

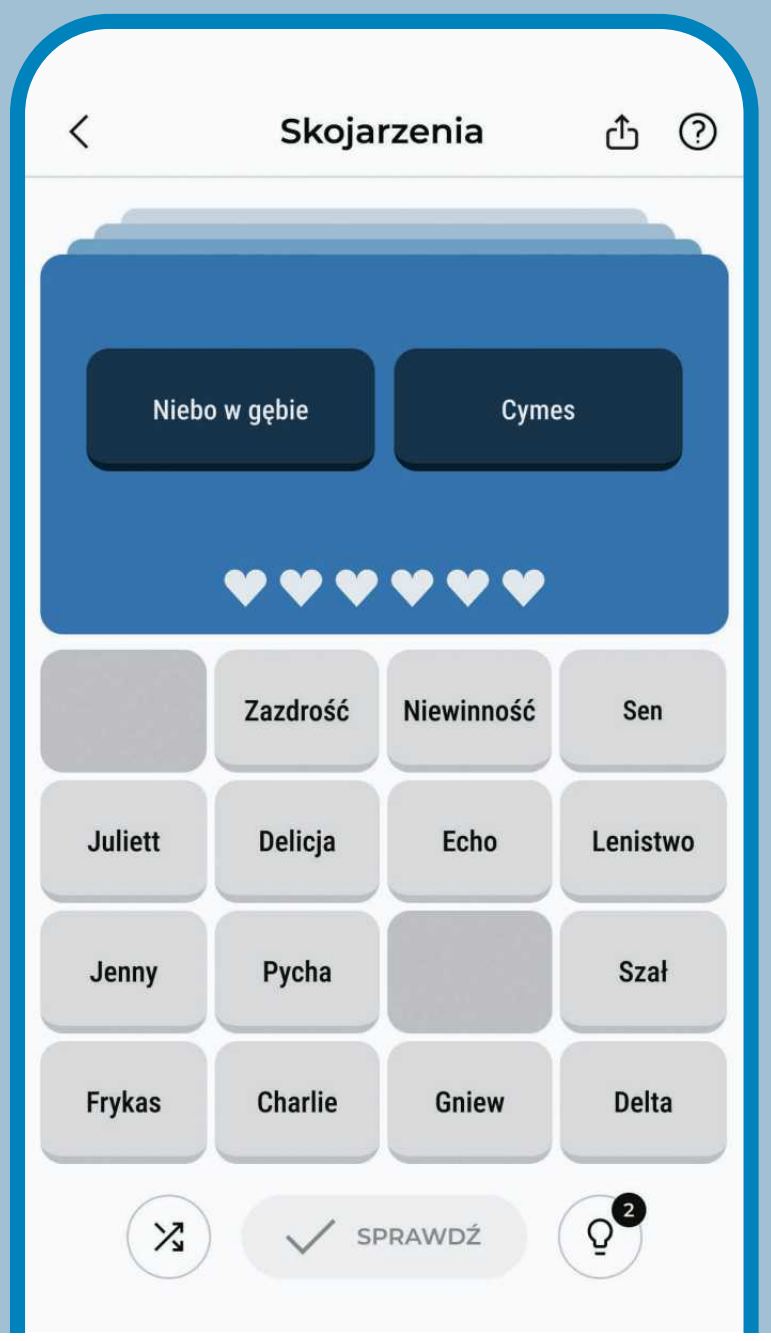

eprasa.pl 1f884914e1